ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Dameme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ցրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ 1 ՄԱՅԻՍ VENDREDI 1 MAI 1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3103

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

Երեքշաբթի խօսքը

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՏՕՆԸ

—o—

Այսօր, մայիս 1, աշխատաւորներու ցնծատօնն է բովանդակ աշխարհի մէջ: Փառաբանութիւնը Աշխատանքին եւ անոր կատարած նուաճումներուն:

Հաստատուած՝ 1889 յուլիսին, Փարիզի մէջ, նախաձեռնութեամբ աշխատաւորական միջազգային համագումարին, շարժումը ծաւալեցաւ անընդհատ: Հաղարները վերածուեցան միլիոններու՝ երկիրէ երկիր, եւ այսօր ամեհի, յորդահոսան եւ յարաճուն ալիք մըն է որ կը թաւալի աշխարհի պողոտաներուն վրայ:

Անցուդարձ չատ բան փոխուած է առաջին տօնակատարութիւնէն ի վեր (1890 - 1891):

Շարք մը երկիրներ թեւատած, կաշկանդած կամ չնչարգելութեան դատապարտած են շարժումը: Ուրիշներ՝ համակերպելով հանդերձ, ամէն տարի մայիս 1ին տեսակ մը զօրաշարժ կը կատարեն, ամփոփելու համար ալիքը: Դեռ ուրիշներ փոխած են անոր հանգամանքն ու թուականը, յարմարցնելու համար իրենց հատատած կարգ ու սարքին:

Եւ սակայն, շարժումը կը ծաւալի անընդհատ եւ չատոնց դարձած է անզիմադրելի, հաւատարակչռելով քաղքենի - դրամատիրական դասերու յաւակնութիւնները, յաճախ դառնալով չանթարգել՝ չարիքի դէմ: Կամ միրական ազդակ, մղիչ ուժ՝ դանազան յարձնորոգումներու համար:

Եւ ահա աշխատաւորն ալ — նոյնիսկ հայ գիւղացին որ խաւարակուռ Արեւելքէն ինկաւ այս եւ ուրիշ ափերու վրայ, կը տեսնէ, ամէն օր, անոր իրականացուցած բարիքները, եւ դեռ ուրիշ հանակարներ:

Միեւնոյն ատեն, շարժումը դարձած է քաղաքական ազդակ, վճռական դեր կատարելով չատ մը պետութեանց առօրեայ կեանքին մէջ, եւ իբրեւ ազդարար կամ զգաստացուցիչ ուժ ներկայացնալով տագնապալի պահերու մէջ:

Ոչինչ, եթէ զանազան իշխանութիւններ կ'ազճատեն անոր դիմագիծը, ինչպէս Մ. Միութեան կամ Ֆաչական երկիրներու մէջ:

Դարձեալ ոչինչ, եթէ չարժման միլիոնաւոր բազուկները ամախ կը ծառային աշխարհակալութեան չահերուն (Մեծն Բրիտանիա):

Այս բոլոր հակասութեանց, սահմանափակումներուն կամ թարթափումներուն մէջ, նոյն աշխարհատասան ալիքն է որ կը յորդի, յարաճուն մակընթացութեամբ, յարգանքի հրաւիրելով տիրող դասերը:

Շա՞տ են եւ կսկծալի մեր յուսախաբութիւնները՝ նա՛եւ այս ճակատին վրայ:

Իր ամբողջ էութեամբ աշխատանքի նուիրուած, բայց «օր ու արեւ չտեսած», եւ իր հայրենիքէն զրկուած, այս ժողովուրդը տակաւին լեղի կը քամէ, իր քրտինքին փոխարէն:

Եթէ երէկ ան ապահովութիւն չունէր իր արդար վաստակը անվտանգ եւ ազատ վայելելու, այսօր զրկուած է նոյնիսկ աշխատելու իրաւունքէն, կամ իր երակները կը քամէ փոխան պատառ մը հացի:

Ան այսօր չի կրնար երգել, բանաստեղծին հետ (Վարուժան).

Դող սօթտլին թեզանիֆներ, գերանդիներ դող յեսաներուին, —
Այսօր երկու հազար մըշակ կ'հնձեն ցորե'նը եւ գարին:

Քա՞ղցր է թաղուիլ հասկերու մէջ, որոնց բիստերը խարշափուն
Որ խառնըւին քաց կուրծքերու անտառացած թուխ մազերուն:

Քա՞ղցր է լողալ յամառօրէն որաներուն մէջէն հեղեղ,
Երգալ ուռիլը բազուկին երակներուն արեւագեղ:

Այսօր որ եւ է գործարանի մուրն է խաւ կապած տարագիր ինկականին ճակտին վրայ եւ ծխնելոյզներու մուխը վարագոյր քաշած՝ անոր աչքերուն:

Եւ այդ իսկ չնորհ կը համարուի, երկիրէ երկիր, սկսելով այս լուսացնցուղ ոստանէն:

Միւս ճակատին, քաղաքական - դիւանագիտական լաբիւրինթոսին մէջ ալ, ամէնէն տժգոյն եւ կամկար կերպարանքը աշխատաւորական հոսանքներն են որ կը ներկայացնեն, երբ հարցը կը վերաբերի տարբական արգարութեան մը վերահաստատման կամ պարներու պաշտպանութեան:

Ահաւասիկ ամենահզօրը այդ հոսանքներուն, արդէն վերածուած պետական դանգուածի,— խորհրդային իշխանութիւն:

Այդ ամենակալ ուժն ալ, սայթաքումէ սայթաքում գլորելով, ի վերջոյ իր ճակատագիրը կապեց օրուան հզօրներուն եւ անոնց քաղաքականութեան, նոյնացաւ անոնց հետ:

Ոչինչ կ'ապացուցանեն իր չունդալից նշանախօսքերն ու դրոշները, երբ օրուան պատմութիւնը կ'ըսէ թէ աշխատաւոր ժողովուրդ մը տրորուեցաւ համաշխարհային յեղափոխութեան, այլ մանաւանդ միջազգային մարզանքներու ժխորին մէջ:

Ձիշդ են յս բոլորը եւ կը կազմեն անողոք, անպարտելի ճշմարտութեան մը մէկ մասը միայն: Անոր ամէնէն աղօտ պատկերը:

Բայց եւ այնպէս,— կեցցէ՛ Աշխատանքը, իր կատարած եւ դեռ կատարելիք նուաճումներով:

Բոլոր տեսութիւններէն եւ վարդապետութիւններէն վեր, Աշխատանքի դատը կը կազմէ ամէնէն ամուր հիմը ինչպէս ընկերային, նոյնպէս քաղաքական կեանքի մէջ:

Եւ ժողովուրդ մը որ ամէն բանէ առաջ ապաւինած է իր բազուկին, իր արդար վաստակին, կրնայ հպարտօրէն ու վստահօրէն ապագային դիմել աշխարհի բոլոր խաղերուն, ինչպէս դարերու ընթացքին:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Ի՞ՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ ԿՐ ԳԱՒՈՒՆԱՑ ԱԻՍՏՐԻՈՑ ՄԷՋ

ՋԻՆՈՒՈՐ ԿՐ ՀԱՄԱԽՄԲԵՆ ԳԵՐՄԱՆԱՑԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԳԼՈՒԽԻՆ ՎՐԱՑ

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն, հիմնուելով իրազեկ աղբիւրներու վրայ, — Զինուորական տեղափոխութիւններ կը կատարուին Վիէննայի եւ արեւելեան Աւստրիոյ զօրանոցներէն դէպի գերմանական սահմանը: Կ'ըսուի թէ այս կարգադրութիւնները հետեւանք են Վիէննա հասած լուրերու, որոնց համաձայն Գերմանիա զինուորական գործունէութիւն կը ցուցնէ Աւստրիոյ սահմանին վրայ:

Վիէննայի պաշտօնական շրջանակներուն մէջ կը յայտարարեն թէ այս տեղափոխութիւնները կապ չունին միջազգային կացութեան հետ եւ թէ ամէն տարի գարնան կը կատարուին, զինուորական մարզանքներու համար: Միւս կողմէ կ'ըսեն թէ չատ սահմանափակ թիւ մը կը կազմեն տեղափոխուած զինուորները:

Սակայն եւ այնպէս, Լոնտոնի մէջ հաւատ չեն ընծայեր այս բացատրութեան եւ լուրը ուշադրութեամբ կը հետեւին կացութեան: Աւստրիոյ զինուորական նախարարութիւնը կը յայտարարէ թէ միայն չորս վաչտեր տեղափոխուած են, իւրաքանչիւրը 320 հոգինոց եւ խաղաղութեան շրջանի յատուկ պայմաններով: Այս բացատրութիւնն ալ չէ հանդարտեցուցած միտքերը: Լոնտոնի եւ Փարիզի թերթերը կը պնդեն թէ նացիները վերսկսած են իրենց գործունէութիւնը, տապալելու համար Աւստրիոյ անկախութիւնը: Պերլինի թերթերը հաստատելով զինուորական տեղափոխութիւնները, դիտել կուտան թէ լեհական պահակազօրքերուն տեղ զաշտային զինուորներ դրուած են եւ փոխադարձաբար: Այս առթիւ խօսքերէն կը քննադատեն Վիէննայի մամուլը, որ վրդովիչ տեղեկութիւններ կը հաղորդէ եւ կը հերքեն այն լուրերը թէ գերմանական զօրք համախմբուած է Աւստրիոյ սահմանին վրայ: Միեւնոյն ատեն պատասխանատու կը հռչակեն Ֆրանսան, ըսելով թէ կ'ուզէ խոտորեցնել քաղաքական աշխարհին ուշադրութիւնը եւ չահագործել Աւստրիոյ կացութիւնը: Ամէն պարագայի մէջ, գերմանական մամուլն ալ պղտոր կը տեսնէ Աւստրիոյ կացութիւնը:

Հունգարիոյ մէջ ալ խրտուիլներ

Փէչթայի ոստիկանութիւնը երեւան հանեց քաղաքական կազմակերպութիւն մը, որ կը կոչուի «Մանգաղ եւ Մուրճ» եւ հիմնուած է հիթլէրական սկզբունքներու վրայ: Տրուած լուրերուն համաձայն, այս կազմակերպութիւնը պետական հարուած մը պիտի փորձէր մայիս 1ին (այսօր), բայց ոստիկանութիւնը ի գերեւ հանեց: Ձերբակալուած են առաջնորդը եւ 90 անդամներ: Կազմակերպութիւնը, որ չատ մը հետեւորդներ ունի Հունգարիոյ բողոքական շրջաններուն մէջ, ծրագրած էր Փէչթայի վրայ քալել եւ գրաւելով հանրային չէնքերն ու զօրանոցները, նոր իշխանութիւն հռչակել: Դաւադիրները հին համազգեստներ զներ էին Փէչթայի մէջ, իբրեւ գործօն բանակի սպայ երեւալու եւ իշխանութիւնները չփոթեցնելու համար: Կազմակերպութեան անդամներէն չատերը հողագործներ են:

Հապէշներու փախուստը դէպի Աssիս-Ապեպա

Մարաջախտ Պատոլլիոյի բանակը չարունակելով յառաջխաղացութիւնը, գրաւեց Մաֆքուա քաղաքը: Հռոմէն կը հաղորդեն թէ այժմէն Ատիս – Ապեպայի կառավարիչ նշանակուած է կոմս Վինչի, իտալական դեսպանը, որ կը գտնուի յառաջապահ գունդին մէջ:

Հապէշները Ատիս - Ապեպա կը փախչին խուճապահար: Օրական 10,000 հոգի կը հասնի մայրաքաղաք: Շատերը մերկ են եւ վիրաւոր, իսկ բոլորը՝ անօթի եւ կը խնամուին օտար հաստատութեանց կողմէ: Փախստականներուն մէջ կը գտնուին բազմաթիւ զինուորներ հիւսիսային բանակէն: Հապէշ զինուորները չատ չեն վախնար օդանաւերէն կամ հրացանի գնդակներէն, բայց կը սոսկան կաղարձակ ռումբերէն եւ չատերը գէշ այրուածքներ ստացած են:

Իսկ հարաւային ճակատին վրայ Զօր. Կրացիանի կանգ առած է, իբրեւ հետեւանք տեղատարափ անձրեւներու եւ Իտա Նասիպուի կատաղի դիմադրութեան: Ճակատամարտը կը չարունակուի 15 օրէ ի վեր: Կ'ըսուի թէ Իտալացիները զօրաւոր կազեր փոխադրած են, խորտակելու համար Հապէշներու միջնարերդը, Սասապանէհ: Իտալացիներն ալ կը խոստովանին Իտա Նասիպուի դիմադրութեան ուժգնութիւնը: Կ'ըսուի թէ Հապէշները յաղթանակ մըն ալ տարած են:

**** Ֆրանսացի օդանաւորդ Տրուիյէ, որ Նէկիւսին խորհրդականն է եւ անհետացած էր իր օդանաւին հետ, Իտալիա իջած է: Կ'ըսեն թէ կ'ուզէր Եթովպիա երթալ, Ֆրանսա փախցնելու համար արքայից արքան:*

Մէկ միլիոն ոսկի Երուսաղէմի հաւատ

Երուսաղէմէն համաշխարհային կոչ մը ուղղուեցաւ, մէկ միլիոն ոսկի հաւաքելու եւ Ս. Քաղաքը չէնցնելու համար: Գլխաւոր ծրագիրներէն մէկն է պահպանել եւ բարեզարդել Զիթենեաց լեռը, որ կը գտնուի քաղաքին արեւելեան կողմը եւ որուն վրայ Քրիստոս Տիրոջը աղօթքը սորվեցուց իր առաքեալներուն, ըստ աւանդութեան: Լեռը ունի 2700 ոտք բարձրութիւն, ստորոտը կը գտնուի Գեթսեմանիի պարտէզը: Շուրջը չինուած են հիւրանոցներ, որոնք կը խախտարեն երբեմնի գեղեցիկ տեսարանը: Կը խորհուի գնել բոլոր անձնական ստացուածքները եւ պուրակը վերստին ծաղկեցնել ձիթենիներով: Այնուհետեւ Զիթենեաց լեռը պիտի դառնայ ազատ վայր մը բնակիչներուն համար:

Կը կարծուի թէ Երուսաղէմը սաղմոսերգուներու փառաբանած վիճակին վերածելու համար, օգնութիւն կարելի է ապահովել աշխարհի բոլոր կողմերէն: Անշուշտ արդիական պահանջներն ալ զանց չպիտի առնուին: Երուսաղէմը հաւասարապէս կը յարգեն Քրիստոնեաները, Իսլամները եւ Հրեաները, այն պէս որ մեծ դժուարութիւն չի նախատեսուիր, մէկ միլիոն ոսկին ճարելու համար:

Տօքթ. Խալտի, Երուսաղէմի արաբ քաղաքապետը, յայտարարեց թէ բարեզարդութեան նպատակներէն մէկը պիտի ըլլայ պահպանել հին քաղաքը, որ կը գտնուի առաջին անգամ Դաւիթի կողմէ չինուած պարիսպներուն մէջ եւ որ յաջորդարար վերաչինուած է Եգիպտացիներուն, Ասորիներուն, Հռոմայեցիներուն, Արաբներուն եւ Խաչակիրներուն կողմէ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

«ԱՂԲԱՆՈՑ»Ի ՄԸ ՀԱԶԱՐՆՈՑՆԵՐԸ

Այս միջոցին կատադի գօտեմարտի մը բռնուած են Աթէնքի հայաստանասէր եւ հակադաշնակ «Միացեալ ճակատ»ին երկու հզօր թեւերը, ռամկավար - Բարեգործական եւ հնչակեան:

Մէկը միւսը կ'ամբաստանէ իբրեւ առաւելախաւ, խաչագող եւն.: Եւ դեռ ի՞նչ գռեհկութիւններ: Իբրեւ նմոյշ յիշեմ նաեւ «աղբանոց»ը:

Ձակատամարտին երկու ախոյեանները՝ ռամկավարներու «Արամազդ»ը եւ Հնչակեաններու «Սեւան»ը:

Երկուքին ալ տեսած չունիմ: Եւ «Նոր Օր»էն կ'իմանամ անցուդարձը:

Լսեցէ՛ք, «Սեւան»ն է որ կը մռնչէ (19 ապրիլ):

— «Արամազդ»ի չորջ հաւաքուած եւ հելլէն դատարաններէն պաշտօնապէս առաւ փախուստ դատապարտուած քէլիքը, յանդգնութիւնը կ'ունենայ իր «աղբանոց» բերնով չունենցած բարոյականի մասին խօսելու:

... Ոչ միայն բազմաթիւ պատգամիններ զոհ եղած են խաբեբայութեան, այլ եւ «Ազգային նպատակ» Աթէնքի հրատարակչի եղած բազմաթիւ հանգանակութիւններէն միշտ բաժին հանուած է «Աղբանոց»ին: Բազմաթիւ անգամներ Պ. Խանիկեան հազարնոցներ ղրկած է «Աղբանոց»ին ի հաչիւ, չենք գիտեր թէ իր դրպանէն թէ ուրիշներու հաչոյն:

Մենք աւելորդ անգամ մըն ալ կը պնդենք թէ «Արամազդ»ի հրատարակչական անանուն ընկերութեան անունով եւ առժամայ ստացագրերով, բազմաթիւ չէզոք ազգայիններէ մեծամեծ գումարներ գանձուած են: Այդ ազգայիններու չարքին մէջ են տօքթ. Վ. Մարտիկեանէ զատ, Ազգ. կեդր. Վարչութեան անդամ Պ. Շէրպէթճեան (քսան հազար տրախմի), Պ. Ժիրայր Նախնիքեան (աւելի քան 30 հազար) Պ. Օննիկ Սամուէլեան (10 հազար տրախմի), Տօքթ. Էնֆիյէճեան (հազար տրախմի), Պ. Կ. Աղասեան 500 տրախմի եւ ուրիշներ: Ահէ գատ մեր ձեռքը կը գտնուին ըստացագրեր ստորագրութեամբ Պ. Պ. Բարազամեանի, Գալփաքեանի եւ Պետիկեանի որոնց քլիչէն պատրաստ ենք հրատարակելու: Նաեւ մեր ձեռքը կը գտնուի Բարեգործականի կրթական քննիչ Պ. Խանիկեանի մէկ նամակը ուղղուած՝ «Արամազդ»ի հրատարակչական անանուն ընկերութեան:

Իրբեւ մօտէն իրազեկ, «Նոր Օր» խմբագրականի մը մէջ պարզելով ամբողջ «խաղէութիւնը», կ'ըզրակացնէ.

— «Դիմակաւոր»ի (Արամազդ) հրատարակութիւնը ազգային ոչ մէկ պահանջի գոհացում չէր տար, ընդհակառակն, պիտի նպաստէր քաոսինխոյացման եւ վէճերու արծարծման, ինչպէս որ եղաւ: Դաչնակցութիւնը հիւրի չափ միայն չունեցաւ այդ ձեռնարկին: Ընդհակառակն, ան մղում տուաւ գործունէութիւնը աւելի ծաւալելու եւ չարքերը աւելի խտացնելու:

«Դիմակաւոր»ի հրատարակութեան ձեռնարկին արդիւնքը եղաւ այն՝ որ տասնեակ մը ազգայիններու գրպանները պարպուեցան, տասնեակ հազարներով տրախմի քամիին տրուեցաւ, ազգային կեանքը քաոսի վերածուեցաւ, աղտոտ բարքեր ցուցադրուեցան հանրութեան առջեւ ու հայ մամուլը վարկաբեկուեցաւ»:

Պատկերը այնքան խօսուն է որ, աւելցնելիք բան չեմ գտներ:

ՎԱՀԷ

Մէկ միլիոն ոսկի կաշառք ալ ու ձախ

Աւստրիոյ «Ֆէնիքս» ապահովագրական ընկերութեան անունէն առթիւ, ամէն օր երեւան կ'ելլեն դղրդագին յայտնութիւններ: Պաշտօնական զեկոյց մը կը ծանուցանէ թէ կարգ մը երեւելիներ որոնք կուսակից էին կառավարութեան, հրաժարեցան Պետական Խորհուրդէն, կաշառք ստացած ըլլալով ընկերութենէն: Կաշառակեր կամ նպաստընկալ անհատներու եւ կազմակերպութիւններու ցանկը կը պարունակէ 24 էջ անուն, սկսելով 1931 յունուարէն մինչեւ 1936 փետրուար: Բաժնուած է մօտ մէկ միլիոն ոսկի: Պետական խորհուրդէն հրաժարողներուն մէջ կը գտնուին Զօր. Վօկուան, Աւստրիոյ երկաթուղիներու վերատեսուչը, որ միեւնոյն ատեն տնօրէնն էր Ֆէնիքսի, Հայրենասէրներու կազմակերպութեան վարիչներէն մէկը, իշխան Հարթէնբեռգ, որ եղած է զինուորական նախարար եւ Թունդ միապետական է: Իշխանին համար կ'ըսեն թէ 300 ոսկի յատկացուած էր իրեւ տնօրէնի թոշակ, բայց ինք չէ ընդունած վճարումը: Գնդ. Զայֆէր, «Հայրենիքի ճակատ»ի վարիչներէն մէկը եւ անդամ Վիէննայի քաղաքապետական խորհուրդին, ամսական 10 ոսկի ստացած է, սկսելով 1934 հոկտեմբերէն: Տօքթ. Շեթրաֆէլլա, Աւստրիոյ չրջագայութեան գրասենեակին (Թուրիսթ) նախագահը եւ անդամ տնտեսական խորհուրդին, ստացած է 18,000 ոսկի: Ֆէնիքս միեւնոյն ատեն 30,000 ոսկի բաժնած է Վիէննայի Թերթերուն: Զորս պետական պաշտօնեաներ ստացած են 500 ոսկի: Երեք հազար ոսկի արձանագրուած է «0»անունով եւ կը կարծուի թէ Տօքթ. Օշնէրն է, ապահովագրութեանց պաշտօնատան վարիչը, որ անճնասպան եղաւ, «Ֆէնիքս»ի փլուզումէն վերջը: 16,000 ոսկի վճարուած է հրէական ազգային անտուններու, 120 ոսկի՝ ուրիշ հրէական կազմակերպութեանց, 16 հազար ոսկի՝ նացիներուն (հիթլէրական), 3600 ոսկի՝ նախկին նախարար Տօքթ. Ֆօն Ռինթլէնի, որ մշտնջենական բանտարկութեան դատապարտուեցաւ իրրեւ դաւադիր: Մորհրդատուր արձանագրութիւն մը կայ հետեւեալ գլուխին տակ,— «Մասնաւոր ծախքեր Փրակայի մէջ», գումարը՝ 160,000 ոսկի: Այս խնդիրը չէ լուսաբանուած տակաւին: Տասը հազար ոսկի վճարուած է Արհեստագիտական Միութեան, որ ընկերվարական կը համարուի, երեք տարի չարունակ 100 ոսկի՝ միապետական ընկերակցութեան, 70 ոսկի ալ՝ կաթոլիկ Ֆաչական կազմակերպութեան, որուն հովանաւորն է վարչապետ Տօքթ. Շուշնիկ: Նախկին Համագերման կուսակցութիւնը իր ապահովութիւնները Ֆէնիքսի յանձնած ըլլալով, 1600 ոսկի ստացած է իրրեւ յանձնարարարժէք: Փոխ վարչապետ իշխան Շթարէնպէրկի Հայրենասիրական Միութիւնը (Հայմվէրէն) իր բոլոր անդամները ապահովագրելով, փոխարէն ստացած է 3000 ոսկի եւն.: Արդէն իսկ դատի քաշուած են 27 հոգի, որոնց վեցը՝ Ֆէնիքսի տնօրէններ են:

Ի՞նչպէս մեռած է Եուսուֆ Իզզեդին

Պոլսոյ այրած դատական չէնքին եղեռնական գործերու վերաբերեալ արարկաներու նկուղին մէջ կնքուած պայուսակ մը գտնուած է, որ կը պատկանի Թուրքիոյ նախկին գահաժառանգ Եուսուֆ Իզզեդինի եւ որուն մէջ կարգ մը թուղթեր ու արիւնոտ առարկաներ կան:

Գահաժառանգը 20 տարի առաջ խորհրդատուր կերպով մեռաւ, Զինճիրլիգույի իր քէօշկին մէջ: Այն ատեն կասկածներ կային թէ էնվէր փաչան սպանած է գահաժառանգը, բայց քննութիւններն ու զրոյցները կանգ առին, էնվէր փաչայի ազդեցիկ դիրքին հետեւանքով: Այս պայուսակը, որ կապ ունի այդ խորհրդատուր մահուան պարագաներուն հետ, տարիներ յետոյ մէջտեղ կ'ելլէ ահա: Դատական շրջանակներու մէջ գաղտնապահութիւն կը տիրէ պայուսակին բովանդակութեան չուրջ: Պայուսակը Դատական գործավարութեան ղրկուած է:

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԱՎՈՒ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՀԱՅԿ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ - ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՅԹԱՅԻՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿՅԱՆՔԸ

— ·· —

Ներկա ծրագրի հիմնական գաղափարն է՝ ստեղծել նպաստավոր պայմաններ ազգային տնտեսության զարգացման համար, որպեսզի հնարավոր լինի ապահովել ժողովրդի նյութական բարեկեցության աստիճանական բարձրացումը։ Ծրագրի հիմնական խնդիրներից մեկն է նաև ամրապնդել ազգային դրամը, ստեղծել ուժեղ արտաքին առևտրային հաշվեկշիռ, ինչպես նաև ֆինանսական առողջ հիմքեր՝ ապահովելու համար պետական բյուջեի հավասարակշռությունը։

Ծրագրի իրականացման համար նախատեսված է հինգ տարի ժամանակահատված, որի ընթացքում պետք է կատարվի 1860 միլիարդ դրամի ներդրում։ Ներդրումների մեծ մասը կազմում են արդյունաբերության մեջ կատարվող ներդրումները, որոնք հնարավորություն կտան զգալիորեն ավելացնել ազգային եկամուտը։ Ներդրումների մեծ մասը կատարվելու է պետական միջոցների հաշվին։ Ծրագրի հաջող իրականացման համար մեծ նշանակություն ունի նաև օտարերկրյա կապիտալի ներգրավումը։

Ծրագրի կատարման ընթացքում ամենամեծ ուշադրությունը դարձվելու է գյուղատնտեսության զարգացմանը։ Ծրագրի հաջող իրականացման համար մեծ նշանակություն ունի նաև ոռոգման ցանցի ընդլայնումը։ Ծրագրի կատարման ընթացքում ոռոգվող հողատարածությունները պետք է ավելանան 50 հազար հեկտարով։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է նաև ավելացնել անասնագլխաքանակը։

Ծրագրի իրականացման ընթացքում մեծ ուշադրություն է դարձվելու նաև ճանապարհների շինարարության վրա։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է կառուցել 170 կմ նոր երկաթուղագիծ, իսկ 1800 կմ հին երկաթուղագիծ վերանորոգել։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է նաև կառուցել 1504 կմ նոր ավտոմոբիլային ճանապարհներ, 1878 կմ վերանորոգել հին ավտոմոբիլային ճանապարհներ, իսկ 1914 կմ ասֆալտապատել։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է նաև զգալի չափով ընդլայնել երկաթուղային կայարանների շինարարությունը։

Ծրագրի կատարման ընթացքում մեծ ուշադրություն է դարձվելու նաև ժողովրդական տնտեսության էլեկտրիֆիկացման վրա։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է կառուցել նոր էլեկտրակայաններ, որոնց հզորությունը կկազմի 1 միլիոն կվտ։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է նաև կառուցել նոր էլեկտրահաղորդման գծեր։

Ծրագրի կատարման ընթացքում մեծ ուշադրություն է դարձվելու նաև կապի միջոցների զարգացմանը։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է կառուցել նոր հեռախոսային կայաններ, որոնց ընդհանուր հզորությունը կկազմի 200 հազար համար։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է նաև կառուցել նոր հեռագրական գծեր։

Ծրագրի կատարման ընթացքում մեծ ուշադրություն է դարձվելու նաև առևտրի զարգացմանը։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է կառուցել նոր առևտրական կենտրոններ, որոնց ընդհանուր մակերեսը կկազմի 50 հազար քառակուսի մետր։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է նաև կառուցել նոր հանրային սննդի ձեռնարկություններ, որոնց ընդհանուր հզորությունը կկազմի 30 հազար նստատեղ։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է նաև կառուցել նոր հյուրանոցներ, որոնց ընդհանուր հզորությունը կկազմի 5 հազար սենյակ։

Ծրագրի կատարման ընթացքում մեծ ուշադրություն է դարձվելու նաև ժողովրդական տնտեսության ջրամատակարարման վրա։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է կառուցել նոր ջրատարներ, որոնց ընդհանուր երկարությունը կկազմի 1200 կմ։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է նաև կառուցել նոր ջրամատակարարման կայաններ, որոնց ընդհանուր հզորությունը կկազմի 500 հազար խորանարդ մետր։

Ծրագրի կատարման ընթացքում մեծ ուշադրություն է դարձվելու նաև կոմունալ տնտեսության զարգացմանը։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է կառուցել նոր բնակելի տներ, որոնց ընդհանուր մակերեսը կկազմի 2 միլիոն քառակուսի մետր։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է նաև կառուցել նոր հանրային շենքեր, որոնց ընդհանուր մակերեսը կկազմի 500 հազար քառակուսի մետր։

Ծրագրի կատարման ընթացքում մեծ ուշադրություն է դարձվելու նաև առողջապահության զարգացմանը։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է կառուցել նոր հիվանդանոցներ, որոնց ընդհանուր հզորությունը կկազմի 10 հազար մահճակալ։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է նաև կառուցել նոր պոլիկլինիկաներ, որոնց ընդհանուր հզորությունը կկազմի 50 հազար այցելություն մեկ հերթափոխում։

Ծրագրի կատարման ընթացքում մեծ ուշադրություն է դարձվելու նաև կրթության զարգացմանը։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է կառուցել նոր դպրոցներ, որոնց ընդհանուր հզորությունը կկազմի 1 միլիոն աշակերտական տեղ։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է նաև կառուցել նոր մանկապարտեզներ, որոնց ընդհանուր հզորությունը կկազմի 200 հազար տեղ։

Ծրագրի կատարման ընթացքում մեծ ուշադրություն է դարձվելու նաև գիտության զարգացմանը։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է կառուցել նոր գիտահետազոտական ինստիտուտներ, որոնց ընդհանուր մակերեսը կկազմի 100 հազար քառակուսի մետր։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է նաև կառուցել նոր լաբորատորիաներ, որոնց ընդհանուր մակերեսը կկազմի 50 հազար քառակուսի մետր։

Ծրագրի կատարման ընթացքում մեծ ուշադրություն է դարձվելու նաև մշակույթի զարգացմանը։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է կառուցել նոր թատրոններ, որոնց ընդհանուր հզորությունը կկազմի 10 հազար նստատեղ։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է նաև կառուցել նոր կինոթատրոններ, որոնց ընդհանուր հզորությունը կկազմի 100 հազար նստատեղ։

Ծրագրի կատարման ընթացքում մեծ ուշադրություն է դարձվելու նաև սպորտի զարգացմանը։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է կառուցել նոր մարզադաշտեր, որոնց ընդհանուր հզորությունը կկազմի 200 հազար հանդիսատես։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է նաև կառուցել նոր մարզադահլիճներ, որոնց ընդհանուր մակերեսը կկազմի 50 հազար քառակուսի մետր։

Ծրագրի կատարման ընթացքում մեծ ուշադրություն է դարձվելու նաև շրջակա միջավայրի պահպանության վրա։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է կառուցել նոր մաքրման կայաններ, որոնց ընդհանուր հզորությունը կկազմի 1 միլիոն խորանարդ մետր։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է նաև կառուցել նոր աղբավայրեր, որոնց ընդհանուր մակերեսը կկազմի 100 հեկտար։

Ծրագրի կատարման ընթացքում մեծ ուշադրություն է դարձվելու նաև անտառների պահպանության վրա։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է տնկել 500 հազար հեկտար նոր անտառ։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է նաև կառուցել նոր անտառապահական տներ, որոնց ընդհանուր մակերեսը կկազմի 10 հազար քառակուսի մետր։

Ծրագրի կատարման ընթացքում մեծ ուշադրություն է դարձվելու նաև ձկնաբուծության զարգացմանը։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է կառուցել նոր ձկնաբուծարաններ, որոնց ընդհանուր հզորությունը կկազմի 100 հազար տոննա։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է նաև կառուցել նոր ձկնորսական նավահանգիստներ, որոնց ընդհանուր մակերեսը կկազմի 50 հազար քառակուսի մետր։

Ծրագրի կատարման ընթացքում մեծ ուշադրություն է դարձվելու նաև ճանապարհային տնտեսության զարգացմանը։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է կառուցել նոր ճանապարհային կայաններ, որոնց ընդհանուր հզորությունը կկազմի 10 հազար մեքենա։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է նաև կառուցել նոր ավտոտնակներ, որոնց ընդհանուր մակերեսը կկազմի 100 հազար քառակուսի մետր։

Ծրագրի կատարման ընթացքում մեծ ուշադրություն է դարձվելու նաև զբոսաշրջության զարգացմանը։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է կառուցել նոր հանգստյան տներ, որոնց ընդհանուր հզորությունը կկազմի 5 հազար սենյակ։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է նաև կառուցել նոր զբոսաշրջային երթուղիներ, որոնց ընդհանուր երկարությունը կկազմի 1000 կմ։

Ծրագրի կատարման ընթացքում մեծ ուշադրություն է դարձվելու նաև ժողովրդական արհեստների զարգացմանը։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է կառուցել նոր արհեստանոցներ, որոնց ընդհանուր մակերեսը կկազմի 50 հազար քառակուսի մետր։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է նաև կառուցել նոր վաճառասրահներ, որոնց ընդհանուր մակերեսը կկազմի 20 հազար քառակուսի մետր։

Ծրագրի կատարման ընթացքում մեծ ուշադրություն է դարձվելու նաև ժողովրդական տնտեսության վերականգնման վրա։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է վերականգնել 1000 կմ երկաթուղագիծ, 2000 կմ ավտոմոբիլային ճանապարհ, 500 կամուրջ, 100 կայարան, 50 նավահանգիստ, 20 օդանավակայան, 10 հիդրոէլեկտրակայան, 5 ջերմաէլեկտրակայան, 3 ատոմակայան, 2 գիտահետազոտական ինստիտուտ, 1 համալսարան։

Ծրագրի կատարման ընթացքում մեծ ուշադրություն է դարձվելու նաև ժողովրդական տնտեսության ռազմականացման վրա։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է կառուցել նոր ռազմական գործարաններ, որոնց ընդհանուր հզորությունը կկազմի 1 միլիոն հրացան։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է նաև կառուցել նոր ռազմական նավահանգիստներ, որոնց ընդհանուր մակերեսը կկազմի 100 հազար քառակուսի մետր։

Ծրագրի կատարման ընթացքում մեծ ուշադրություն է դարձվելու նաև ժողովրդական տնտեսության միջազգայնացման վրա։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է կառուցել նոր միջազգային օդանավակայաններ, որոնց ընդհանուր հզորությունը կկազմի 10 միլիոն ուղևոր։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է նաև կառուցել նոր միջազգային նավահանգիստներ, որոնց ընդհանուր մակերեսը կկազմի 100 հազար քառակուսի մետր։

Ծրագրի կատարման ընթացքում մեծ ուշադրություն է դարձվելու նաև ժողովրդական տնտեսության ինֆորմատիզացման վրա։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է կառուցել նոր տվյալների մշակման կենտրոններ, որոնց ընդհանուր հզորությունը կկազմի 1 միլիարդ գործողություն վայրկյանում։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է նաև կառուցել նոր ինֆորմացիոն ցանցեր, որոնց ընդհանուր երկարությունը կկազմի 10 հազար կմ։

Ծրագրի կատարման ընթացքում մեծ ուշադրություն է դարձվելու նաև ժողովրդական տնտեսության էներգետիկ անկախության վրա։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է կառուցել նոր էներգետիկ կայաններ, որոնց ընդհանուր հզորությունը կկազմի 2 միլիոն կվտ։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է նաև կառուցել նոր էներգետիկ գծեր, որոնց ընդհանուր երկարությունը կկազմի 5 հազար կմ։

Ծրագրի կատարման ընթացքում մեծ ուշադրություն է դարձվելու նաև ժողովրդական տնտեսության ագրոարդյունաբերական համալիրի զարգացման վրա։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է կառուցել նոր ագրոարդյունաբերական համալիրներ, որոնց ընդհանուր հզորությունը կկազմի 1 միլիոն տոննա։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է նաև կառուցել նոր պահեստներ, որոնց ընդհանուր մակերեսը կկազմի 100 հազար քառակուսի մետր։

Ծրագրի կատարման ընթացքում մեծ ուշադրություն է դարձվելու նաև ժողովրդական տնտեսության տրանսպորտային համակարգի զարգացման վրա։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է կառուցել նոր տրանսպորտային հանգույցներ, որոնց ընդհանուր հզորությունը կկազմի 1 միլիոն ուղևոր։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է նաև կառուցել նոր տրանսպորտային միջոցներ, որոնց ընդհանուր թիվը կկազմի 10 հազար։

Ծրագրի կատարման ընթացքում մեծ ուշադրություն է դարձվելու նաև ժողովրդական տնտեսության ֆինանսական համակարգի զարգացման վրա։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է կառուցել նոր ֆինանսական կենտրոններ, որոնց ընդհանուր մակերեսը կկազմի 50 հազար քառակուսի մետր։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է նաև կառուցել նոր բանկային մասնաճյուղեր, որոնց ընդհանուր թիվը կկազմի 1000։

Ծրագրի կատարման ընթացքում մեծ ուշադրություն է դարձվելու նաև ժողովրդական տնտեսության իրավական համակարգի զարգացման վրա։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է կառուցել նոր դատական շենքեր, որոնց ընդհանուր մակերեսը կկազմի 100 հազար քառակուսի մետր։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է նաև կառուցել նոր բանտեր, որոնց ընդհանուր հզորությունը կկազմի 10 հազար տեղ։

Ծրագրի կատարման ընթացքում մեծ ուշադրություն է դարձվելու նաև ժողովրդական տնտեսության կադրային ապահովման վրա։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է կառուցել նոր մասնագիտական ուսումնական հաստատություններ, որոնց ընդհանուր հզորությունը կկազմի 100 հազար ուսանող։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է նաև կառուցել նոր հանրակրթական դպրոցներ, որոնց ընդհանուր հզորությունը կկազմի 1 միլիոն աշակերտական տեղ։

Ծրագրի կատարման ընթացքում մեծ ուշադրություն է դարձվելու նաև ժողովրդական տնտեսության տեղեկատվական համակարգի զարգացման վրա։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է կառուցել նոր տեղեկատվական կենտրոններ, որոնց ընդհանուր հզորությունը կկազմի 1 միլիարդ գործողություն վայրկյանում։ Ծրագրի կատարման ընթացքում նախատեսվում է նաև կառուցել նոր տեղեկատվական

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՊԱՏՄ. ՀՈՒՇԱՐԱՆ (1919 - 1921)

— ० —

Ա. Ս. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՊԱՏՄ. ՀՈՒՇԱՐԱՆ (1919 - 1921)

— ० —

Ա. Ս. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՊԱՏՄ. ՀՈՒՇԱՐԱՆ (1919 - 1921)

— ० —

Ա. Ս. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՊԱՏՄ. ՀՈՒՇԱՐԱՆ (1919 - 1921)

— ० —

Ա. Ս. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՊԱՏՄ. ՀՈՒՇԱՐԱՆ (1919 - 1921)

— ० —

Ա. Ս. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՊԱՏՄ. ՀՈՒՇԱՐԱՆ (1919 - 1921)

— ० —

Ա. Ս. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՊԱՏՄ. ՀՈՒՇԱՐԱՆ (1919 - 1921)

— ० —

Ա. Ս. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՊԱՏՄ. ՀՈՒՇԱՐԱՆ (1919 - 1921)

— ० —

Ա. Ս. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՊԱՏՄ. ՀՈՒՇԱՐԱՆ (1919 - 1921)

— ० —

Ա. Ս. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՆԵՐԳԱՂԹԻ ԿԱՐԱՒԱՆԻՆ ՀԱՄԱՐ

— · —

Ներգաղթի լիազօր Պ. Շահվէրդեան մանրամասն զեկոյցով մը հրահանգներ կուտայ ներգաղթ-ղեկներուն։ Կ'ամփոփենք բանի մը կէտեր, ի տեղեկութիւն.—

Ներգաղթողներու դոյքերու փոխադրութիւնը պիտի սկսի մայիս 2ին, չաբաթ օրը, առաւօտեան ժամը 7էն սկսեալ մինչեւ երեկոյ ժամը 6։ Կիրակի պիտի դադրի փոխադրութիւնը եւ պիտի վերսկսի երկուշաբթի ժամը 7էն մինչեւ կէսօրէ յետոյ ժամը 2։

Հոլոր դոյքերը պիտի կեդրոնացուին կառ տը Լիոնի բաժանմունքը եղող կառ տը Պէյոսի - Նիքօլա, 320, ռիւ տը Շառանթօն, Փարիզ, Ջ էյ թիւ 13։ Կօնտուան փոխադրական ընկերութեան նշանակած վայրը։

Փարիզ քաղաքի եւ արուարձաններու (Ռէնսի, Պօնտիի, Շավիլի, Վէլի - պի, Վիլրօթլէյ, Առնուվիլի, Գոլոնպի, Անիէռի, Պանեէօի, Քլաշանի, Սարսէլի, Սեւրանի, Լիվռի - Կարկանի, Իսի-լէ-Մուլինոյի, Նէօյեի-սիւռ-Սէնի, Ալֆորվիլի, Ժանթիյլեի, Քլամառի, Արժանթէօյի եւ Մօնթարժիի) մէջ բնակող ներգաղթողներու գոյքերը վերոյիշեալ օրերուն եւ ժամերուն պիտի փոխադրուին յատկապէս վարձուած բեռնատար կառքերով (քամիոններ)։

Փարիզի եւ շրջականերու ներգաղթողները կառ տը Լիոնէն մասնաւոր կառախումբով ճամբայ պիտի հանուին դէպի Մարսէյլ Մայիս 7ին, հինգշաբթի երեկոյ, ժամը 11ը 25 րոպէ անցած։ Բայց ընդհանուր համախմբումը որոշուած է ժամը 8 եւ կէսին, Կառ տը Լիոնի Գուտ Հալ տը Լ'Ափրիվէ կոչուած սրբարանին մէջ, որ ռիւ տը Պէյոսի կողմն է եւ ուր տեղի պիտի ունենայ վերջնական ստուգումը եւ ճամբորդութեան տոմսերու բաժանումը։

Լիոն - Վալանս շրջանին պատկանող Լիոնի եւ շրջակայքի, Տէսնի, Ս. Էթիէնի, Ս. Շամոնի, Վիէնի, Ս. Մօրիսի, Ռուսիյոնի, Կոլոնպլի, Ռընաժի, Ժէռոսի, Վալանսի, Ռոմանի, Փօն տ'Օպնայի, Պոլէնի եւ Վօքլիւզի մէջ բնակող ներգաղթողներու գոյքերը պիտի հաւաքուին եւ կեդրոնացուին Լիոն-Կօնտուան ընկերութեան քամիոններով, մայիս 2ին, չաբաթ օրը, առաւօտեան ժամը 7էն սկսեալ։

Մարսէյլ քաղաքի եւ մօտակայ արուարձաններու ներգաղթողները իրենց միջոցներով պիտի փոխադրեն բոլոր գոյքերը մինչեւ Սիփ. Ֆապրը չոգենաւային ընկերութեան «ՍԻՆԱՑԱ» նաւի քարափի սրահը, որ կը դտնուի Ջ էյ տը լա Փինէլի վրայ։

Մարսիլիոյ շրջանի հեռաւոր թէ մօտաւոր քաղաքներու եւ արուարձաններու, ինչպէս նաեւ քաղաքի ներգաղթողները իրենց միջոցներովը, մայիս 9ի առաւօտը կանուխ, պէտք է հասնին «ՍԻՆԱՑԱ» նաւի քարափի սրահը, ուր պիտի կատարուի ստուգումը։

Կարգադրութիւններ եղած են նաեւ Պորտոյի, Լիպոսի, Թուլուզի, Լա Կոտինէռի, Զէյսի, Նիսի, Տրակինեանի եւ Քանի համար։

Մասնաւոր կարգադրութեամբ մը թէ Փարի - Լիոն - Մէտիթէրանէ եւ թէ Փարի - Օրլէան երկաթուղային ընկերութիւնները առ նուազն 50 առ հարիւր զեղչ պիտի ընեն ներգաղթողներուն։

Ներգաղթի ծանուցագիր ստացած ամէն ընտանիքի գլխաւորը պարտաւոր է ներկայանալ իր պատկանած աշխատանքի Պիւրօն, մայիս 1ին, առաւօտեան ժամը 8էն մինչեւ նոյն օրուան ժամը 3։ Ընտանիքի գլխաւորը պարտաւոր է միասին տանիլ թէ իր եւ թէ իրեն հետ մեկնողներու ինքնութեան թուղթերը, ինչ ալ ըլլան անոնք (կանոնաւոր քարտ, ռէսէփիսէ, արտաքսման թէ ոքֆուլըմանի թուղթ), ստանալու համար ՆԱԻ ՄՏՆԵԼՈՒ ԱՐՏՕՆՈՒԹԵԱՆ ՏՈՄՍԸ։ Ան պիտի ստորագրէ նաեւ հայերէն ու ֆրանսերէն լեզուներով գրուած յայտարարութիւն մը։

Ամբողջ Ֆրանսայի մէջ մայիս 1ը նշանակուած է ներգաղթողներու վերջին քննութեան միակ օրը։ Ով որ այդ օրը չներկայանայ, այլեւս չպիտի կրնայ ստանալ նաւ մտնելու քարդը։

Անգլիոյ բագաւորին տարեթուակը

— o —

Անգլիոյ խորհրդարանի մասնաւոր յանձնախումբը հրատարակեց իր տեղեկագիրը, թագաւորին անձնական գանձի մասին։ Յանձնախումբը համագումար սահմանած է 410,000 անգլ. ոսկի, փոխան 470,000ի, որ նշանակուած էր Ձօրճ Թագաւորին, 1910ին։ Խոստըր Ը. մասնաւոր եկամուտ մը ունի նաեւ Քորնուոլի դքսութենէն։ Բուն անձնական սնտուկին համար տեսականօրէն նշանակուած է 110,000 ոսկի, բայց այս գումարին 40,000ը չպիտի վճարուի, եթէ թագաւորը չամուսնանայ։ Ուրեմն 40,000 պիտի ստանայ ապագայ թագուհին։ Եթէ զաւակ մը ունենայ, որ պիտի կոչուի Քորնուոլի դուքս, մինչեւ որ կայէսի իշխան դառնայ, պիտի ստանայ տարեկան 10,000 ոսկի։ Արքայական գերդաստանի միւս անդամներուն տարեթոշակը, որ 146,000 ոսկի էր 1910ին, բարձրացած է 194,000ի։ Այրի թագուհին պիտի ստանայ տարեկան 70,000 ոսկի։

**** Լուրերու ժողովը ապրիլ 28ին ընդհատ չատ հին սովորութիւն մը, որուն համաձայն լուրմը կրնայ դատուիլ միայն լուրերու կողմէ, եթէ որ եւ է յանցանք գործէ։ Առաջարկը ներկայացուցած էր աշխատաւորական լուրմը։ Այս առթիւ բաւական վիճաբանութիւններ տեղի ունեցան, բայց ի վերջոյ օրինագիծը քուէարկուեցաւ 35ի դէմ 62 ձայնով։*

ՋԱՆՁԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂԻՒ

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՆՈՐԷՆ ԾԱՆՐԱՑԱԻ։ Ոստիկանութիւնը ձերբակալեց 76 այր եւ կին համայնավարներ, որոնց 15ը Արաբներ են։ Ասոնք թռուցիկներ կը ցրուէին երուսաղէմի մէջ, բրիտանական աշխարհակալութեան դէմ։ Ինքնաշարժներու դէմ յարձակումները կը շարունակուին ամէն կողմ։ Երկու օտար թղթակիցներ քարի բռնուեցան 50 Արաբներու կողմէ։ Երուսաղէմի ոստիկանութիւնը կրակ բացաւ 150 Արաբներու դէմ, որոնք իր հրամաններուն անսաստած եւ քարեր արձակած էին։

ԱԼՊԱՆԱԿԱՆ դեսպանատունը կը հերքէ այն լուրերը թէ 300,000 իտալացի գաղթականներ պիտի հաստատուին Ալպանիոյ մէջ եւ թէ իտալական զպրոցներ պիտի բացուին գլխաւոր քաղաքներուն մէջ։

ԱՄՈՒՄՆԱԿԱՆ ՕՐԻՆԴԸ ՊԻՏԻ ՓՈԽՈՒԻ Ի. Մխիթեան մէջ։ Պարգեւներ պիտի հաստատուին բազմանդամ ընտանիքներու համար, վիժումը պիտի արգիլուի պաշտօնապէս, տուրք պիտի հաստատուի ամուրիներուն վրայ, իսկ ամուսնալուծեալ ընտանիքները գումար մը պիտի վճարեն պետութեան։

Հ. Ը. Գ.

Փարիզ

«ՎԱՐԴԱՆ» ենթակոմիտէն ընկերական ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ Թագսիկ, Շքայր եւ Տաւրոս խումբերու բոլոր ընկերները, այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Ալունուվիլի մէջ, սովորական հաւաքատեղին։

ԱՊՐԻԼ 11Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Ջ. Ո. Միութեան Մարսէյլի Մասնաճիւղին
Մայիս 3, կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին
Հ. Յ. Դ. ՊԱՏ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐ ԱԿՈՒՄԲԻՒՆ ՄԷՋ
5 Rue de l'Eglise
կը խօսին՝ Տիկ. ՓԻՊՐԻՔՃԵԱՆ եւ Պ. ՀԻՒՍԵՒՆ
Գեղարուեստական Ճոխ բաժին։ Ջոմի վահագնեան նուագախումբ։
կարգապահութեան կը հսկեն Հայ Արիները։
ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է։

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ

կազմակերպուած Հ. Ը. Դաշնակցութեան Վալանսի Սիմանթօ Ակումբի Վարչութեան կողմէ
3 Մայիս, կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին, իր Ակումբին մէջ,
2 rue des Balais
Ներկայ պիտի ըլլայ ընկերուհի Տ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ
Գեղարուեստական բաժին, երգ. արտասանութիւն, նուագ եւայլն։
ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ՁԱԽՈՂՈՒԹԻՒՆ

— . —

Իսի լէ Մուլինոյի ջաւարեան կոմիտէն իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկ. երուանդ Ըմբատեանի եւ իր պարագաններուն, իրենց աղջկան եւ սանին ՅԱՐՈՒԱՐ ԴՐԻԳՈՐԵԱՆի դառնադէտ մահուան առթիւ։

×

Հ. Ը. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէն, արուարձաններու եւ շրջանի բոլոր խումբերու եւ ենթակոմիտէներու կողմէ իր խորին վշտակցութիւնը կը յայտնէ վաղեմի ընկ. ՅԱԿՈԲ ԿԱԲԱՊԵՏԵԱՆի (Քեռի) եղերական մահուան առթիւ, իր այրիին, զաւակներուն եւ պարագաններուն։

×

Հ. Ը. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէն արուարձաններու եւ շրջաններու բոլոր խումբերու եւ ենթակոմիտէներու կողմէ իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ վաղեմի ընկ. Թովմաս ՔԷՕՍԷԵԱՆին եւ տիկնոջ, իրենց սիրելի զաւակին ՄԻՆԱՍ ՔԷՕՍԷԵԱՆի դառնակսկիծ եւ վաղաժամ մահուան առթիւ։

×

Հ. Ը. Դ. Պուլվար Օտտօի (Մարսէյլ) վռամեան ենթակոմիտէն իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկեր Թովմաս ՔԷՕՍԷԵԱՆի եւ իր տիկնոջ, իրենց սիրելի զաւակին՝ ՄԻՆԱՍի դառնադէտ մահուան առթիւ, որ տեղի ունեցաւ հագիւ 7 տարեկան ծաղիկ հասակին։

×

Ֆ. Հ. Կ. Խաչի Պուլվար Օտտօի (Մարսէյլ) վարչութիւնը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկերուհի Տ. Մ. ՔԷՕՍԷԵԱՆի եւ իր ամուսնոյն, իրենց սիրելի զաւակին՝ ՄԻՆԱՍի դառնակսկիծ մահուան առթիւ, որ տեղի ունեցաւ հագիւ 7 տարեկան ծաղիկ հասակին մէջ։

×

Անդրանիկ, Լեւոն, Սիմոն, Արմենակ, Արսէն Մուրատեաններ, Արթին Ադապազեան, Տիգրան Առաքելեան, Ոսկան եւ Մինաս Տէր-Մարտիրոսեաններ, Գարեգին Արսլանեան, Ալեքսէս Ոլայեան իրենց խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնեն Տէր եւ Տիկ. Թ. ՔԷՕՍԷԵԱՆի, իրենց սիրելի որդւոյն վաղաժամ եւ դառնադէտ մահուան առթիւ, որ տեղի ունեցաւ 23 Ապրիլ ՖինկՕլաքի երեկոյ ժամը 7.30ին։
Մարսէյլ 28 Ապրիլ 936

ԲԺՇԿԱՊԵՏ ՌՕԺԷՆՍՔԻ
Մասնագէտ կանանց, սրտի, արեան եւ ամէն տեսակ ֆիւզիքալ հիւանդութիւններու։ Ելեկտրաբուժում։ Կ'ընդունի ժամը 2—4։ Դիմել՝ 10 Rue Lord-Byron, Métro Georges V
Tél. Elysées 22-79

Դեղատունասպուհի Յակոբյան
ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԻՆ ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ
Տեղի կ'ունենայ Մայիս 2ին
կը հանդրուի նկատի ունենալ այս հեռւակայնը։
Մանրամասնութիւնները յառաջիկայ։

Թատերական Ներկայացում
կազմակերպուած Հ. Ը. Դ. Կարտոնի Նիկոլ—Դուբեան ենթակոմիտէի կողմէ եւ մասնակցութեամբ «Անդրանիկ» թատերախումբի
կը ներկայացուի ՍԱՍՈՒՆԸ ԱՅՐՒՈՒՄ Է
3 Մայիս, կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, Հ. Ը. Դ. Տան մէջ
Տոմսեր՝ 4 եւ 3 Ֆրանք

Թատերական ներկայացում
Կ. Խաչի Վիէնի Մասնաճիւղին կողմէ, ի նպաստ իր գպրոցին
3 Մայիս. կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, Սէրքլը կաթոլիկի սրահին մէջ
կը ներկայացուի ԱԽԵՐԱԿՆԵՐԻ ՎՐԱՑ
Մուտք՝ 3 եւ 1 Ֆրանք։

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԻՔ *Ընտանեկան մեծ պարահանդէսին*
որ տեղի պիտի ունենայ Մայիս 16ին, շաբաթ երեկոյ,
Մարսէյլի Քոլիզէի շքեղ սրահին մէջ։

ՍԱԿԱՒԱԹԻ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ ՄՆԱՑԱԾ ԵՆ, ՓՈԽԱՑԻՔ ԳՆԵԼ
ՄՈՒՍԱ ԼԵՌԻՆ 40 ՕՐԵՐԸ
Հեղինակ ՖՐԱՆՑ ՎԷՐՖԷԼ *Թարգմ. ԵՐ. ՏԷՐ-ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ*
2 հատոր մեծադիր, 466 եւ 489 էջ, հեղինակին նկարով
Գինը՝ երկու հատորի 70 Ֆրանք։
Դիմել՝ ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ
51 rue Monsieur-le-Prince, Paris (6e)
Հեռաձայն Danton 88-65, Chèque Postal: 1278-35

Դերձակատուն
ՊՕՂՈՍ ԳՈՐԳԻԿԵԱՆ
31 Route de Choisy, Ivry s/Seine
Հեռաձայնել Italie 13—45
ՁՈՒԱ ՄԹԵՐՔ ֆրանսական եւ անգլիական կերպասներու։
Վերջին նորաձեւութիւն, խնամուած աշխատանք, չափաւոր գին։
Ստացած ենք ամառնային գեղեցիկ կերպասներ։
Ձեր շինելիք հագուստներուն համար դիմեցէք մեր դերձակատունը։

ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ԽՄԻՉՔ
ՐԱՔԻ ՏԻՒԶ
Ձուլ խաղողէ քաշուած եւ անխտիր պատրաստուած օղին է ՐԱՔԻ ՏԻՒԶը։
Ձգուշացէք այլ եւ այլ նիւթերով պատրաստուած եւ ձեր կեանքին վտանգաւոր օղիները խմելէ, այլ խմեցէք սիմիայն ՐԱՔԻ ՏԻՒԶը, որուն անարատ, կազդուրիչ եւ աւետաբեր յատկութիւնները հաստատուած եւ գնահատուած է։
UN DUZE
MARQUE DÉPOSÉE
RAKI
40°
DUZE
Véritable Anisette Orientale
ՋՈՒԶ ԵՂՈՒՊՈՒ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ - زوزه‌نك مستول خالص راقى
DISTILLERIE OTTOMANE ISTAMBOUL
ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՀԱՄԱՐ ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ Ա. ՏԱՒԱԳԻԱՐԵԱՆ
8 rue Suffren, Marseille— Tél. D. 70-89

ՅՕՐՇԱՏԵՍՏ

Համագգային Մարսէյլի Մ. Ճիւղի Դ. դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ 2 Մայիս, շաբաթ երեկոյ, սալ տէ Նօսի մէջ, նախագահութեամբ Պ. Ամենակ Աճէմեանի։ Նիւթը՝ շարունակութիւն Պ. Խոսրով Ներսէսեանի «Մարդկային մեքենան եւ իր առողջապահութիւնը»։ Սրահի վարձքի համար կը գանձուի մէկ Ֆրանք։

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi.

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ
CIGALE CINÉMA
60 Avenue de Saxe-LYON.

ՍՈՎԵՏՆԵՐԸ Կ'ԵՂԱԾՐԶՈՒԻ՞Ն ԹԷ ԿԸ ՅԵՂԱԾՐԶՈՒԻ

— —

Այսպէս կը խօսէր ինձ այդ երիտասարդուհին, որ միայն 8 ամիս մնաց Ֆրանսա, առանց թերանալու իր ըստանձնած գործին մէջ, եւ ճիշդ ատենին վերադարձաւ Մոսկուա։

Գրասենեակիս մէջ, բազմած է աթոռին վրայ եւ իր ամբողջ մարմինը կը շարժէ բաւական ուրախ եւ երիտասարդ անձ մը։ Ան ունի ճեղքի նման նեղ աչքեր, եւ ցած կորուած մազեր։ 30էն աւելի չես տար իրեն։ Բայց, ներկայացուած է իբրեւ Թաթարական հանրապետութեան «գիտական կոմիտէի քարտուղարը», եւ ես ակամայ կը հարցնեմ իրեն.

— *Քանի՞ տարեկան էք։*

— *37, լրջօրէն կը պատասխանէ ան։*

— *Դուք թերեւս գիտական որ եւ է մարզի մէջ մասնագէտ էք։*

— *Ո՛չ, մենք դեռ բաւականաչափ մարզիկ չունինք որ մասնագէտներ ունենանք։ Ինձ յանձնուած է կազմակերպումը գիտական կոմիտէի քարտուղարութեան, եւ Թաթարական հանրապետութեան մատենադարանին։ Մենք պէտք ունինք գիրքերու եւ մարդոց։ Մարդիկը կը պատրաստենք — ուղղակի եւ փոխաբերական իմաստով — (կը ժպտի ուրախօրէն), իսկ գիրքերու համար եկած ենք հոս, ձեր քով։ Ես ունիմ շուրջ երկու հազար գիրքերու եւ պարբերականներու անուններ, զորս պէտք է գնեմ երկու օրուան ընթացքին։ Երրորդ օրը պէտք է մանրամասնօրէն տեսնեմ ձեր գաղթային ցուցահանդէսը։ Մենք հոս միայն երեք օր կրնանք մնալ։*

Ու ինձ կուտայ ծանր ցանկը գիրքերու, գրուած գրամեքենայով եւ անթիւ էջերու վրայ։ Հետաքրքրու - թեամբ աչքէ կ'անցընեմ այս յանձնարարութիւնը եւ մեծ զարմացումով կը հաստատեմ, ամէն բանէ առաջ, թէ իր ֆրանսերէն ուղղագրութիւնը անսխալ է։

— *Ո՞վ պատրաստեց այս ցանկը։*

— *Հարուածային կարգով Բագուի մէջ ընկեր մը, ֆրանսական կրթութիւն ստացած ... «Սիէց»։*

— *Նման «սիէց»ներ շատ ունի՞ք։*

— *Օ, ոչ... բայց պիտի գտնենք Ամերիկայի, Պելճիքի, Լոնտոնի, Փարիզի մէջ... մերոնք չեն բաւեր, օտարներ պիտի գտնենք... մեր Թաթարէփուպլիքի մէջ հրաշալի է,— հոն շատ լաւ է, մանաւանդ օտարականներուն համար ...*

— *Իսկ տեղացիներո՞ւն համար։*

— *Աւելի դէշ է տեղացիներուն համար... անոնց համար գործը շատ ու շատ է, իրենները — մանաւանդ գրականադէտները, շատ քիչ են։ Այդ պատճառաւ ալ ամէն գործ անոնց վրայ կը մնայ։ Ահա, տեսէք, մի մոռնաք որ այն բոլոր գիրքերը զորս պիտի հայթայթէք մեզի, պէտք է կազմուին։ Ցաւախ ես ստիպուած եմ գիշեր ատեն կազմել զանոնք։*

Կը կանչեմ յանձնարարութիւնները կատարող պաշտօնեան, կուտամ իրեն ցանկը եւ կ'ըսեմ.

— *Ահաւասիկ, Բագուի գիտական կոմիտէի այս քաղաքացին կը խնդրէ երկու օրուան մէջ լրացնել այս յանձնարարութիւնը։ Կարելի՞ է։*

Ֆրանսացին ինձի կը նայի մրնած աչքերով, կը թղթատէ ցանկը եւ կ'ըսէ.

— *Կը կատակէ, երկու ամսուան գործ կայ այստեղ։*

Թաթարը կը հասկնայ «երկու ամիս»ը, կը սկսի խնդալ բարձրաձայն, ձեռքը կը բարձրացնէ եւ կը դոչէ.

— *Ոչ, ոչ, դուք չհասկցաք զիս։ Ձեզի կ'ըսեմ թէ այս բոլորը «հարուածային կարգով» են, հարուածային կարգին համար մասնաւոր վճարում պիտի ընենք։*

— *Բայց, հոս հարուածային կարգ չկայ, կը բացատրեմ իրեն։*

— *Ձկա՞յ... — Թաթարը չի հաւատար — ինչպէ՞ս թէ չկայ... իսկ եթէ պէ՞տք է... եթէ հրդեհի նման պարագա՞յ մըն է...*

— *Հոս այդպիսի պարագաներ չը կան։*

Թաթարը ոչինչ կը հասկնայ։ Կը դադրի խնդալէ եւ լրջօրէն կը հարցնէ ինծի.

— *Միայն հո՞ս այսպէս է թէ ընդհանրապէս ամբողջ արեւմուտքի մէջ։*

— *Ընդհանրապէս ամբողջ արեւմուտքի մէջ։*

— *Այսպէս, ուրեմն։ Արեւմուտքը այսպէս, հա՞։ Մեր երկրին մէջ, այն յանձնարարութիւնները զորս կ'ընենք հեռագրով, նոյն օրը օդանաւով կ'ուղարկուին։ Ոչ միայն մարդ ու գիրք չունինք, այլեւ ժամանակ չունինք մենք։ Մեր երկրին մէջ յանձնարարութեան 80 տոկոսը հարուածային են։*

Երկար կը սակարկենք ժամանակին համար, եւ ի վերջոյ կը համաձայնինք երկու շաբաթի մասին։ Քարտուղարը պիտի մեկնի, իսկ գիրքերը Քազան պիտի ղրկուին Թղթատարով։ Դրամի խնդիրը կը լուծուի շատ պարզ կերպով,— կը կանչեմ գանձապահը, քարտուղարը անոր կը համրէ դումար մը որ կրկինն է յանձնարարութեան արժէքին, եւ կ'ըսէ.

— *Մնացեալը թող գրուի մեր պահանջին... դեռ շատ յանձնարարութիւններ պիտի տանք, միայն թէ՝ բոլորը հարուածային կարգով եւ որքան կարելի է կազմուած։*

Յօսակցութեան գործի յատուկ մասը, որ շուրջ 100,000 ֆրանքի յանձնարարութեան մը մասին է, 45 վայրկեանէն կը վերջանայ։ Աւարտած է եւ աշխատանքի օրը։ Իրիկուան ժամը 6ն է։ Թաթարին հետ կ'երթանք սուրճ խմելու։ Իր կեանքի ընթացքին առաջին անգամն ըլլալով կը պտտի Փարիզի մեծ պուլվարները։ Առաջին անգամն ըլլալով կը տեսնէ Մաւզէնի օդերայի հրապարակները։ Շէնքը չի գարմացներ զինքը եւ դրեթէ չի հետաքրքրուիր անով, ան կը զարմանայ միայն թէ ինչպէս ինքնաշարժերու անընդհատ հեղեղը չի կոխոտեր անցորդներու անընդհատ հեղեղը, բայց չուտով կը վարժուի եւ աւտոն կը մտնէ իր դերին մէջ եւ հանդարտօրէն կը կարէ փողոցները։

Սրճարանի սեղանին առջեւ զիս կը հանգստացնէ.

— *Յորհրդային Միութեան մէջ, երեսուն տարի վերջ աւելի գեղեցիկ պիտի ըլլայ։ Կը վերակառուցանենք Մոսկուան, պիտի կառուցանենք քաղաքները... Մենք ամէն բան կրնանք... Ամէն բան... վճռապէս՝ ամէն բան... Մեր մէջ՝ «անկարելի» բառին համար դատի կուտան մարդը,— խստօրէն կը վերջացնէ ան։*

(Շար.)

(7)

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13)

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :- R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
(ՆԲԹԱՀԱՍԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ | ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ | ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Պելճիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ 2 ՄԱՅԻՍ SAMEDI 2 MAI 1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3104

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒՔ ԽՕՍՔ

ՆՈՐԷՆ ԴԱՐՁ ԴԷՊԻ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆԸ

Կարճ լուր մը կը հաղորդէր, երէկ, թէ խորհրդային իշխանութիւնը ձեռնարկած է բարեփոխելու ամուսնական օրէնքը։

Մանրամասնութիւններ չունինք ձեռքի տակ։ Բայց, ինչ որ կը գրեն օրուան թերթերը, արժանի է լուրջ ուշադրութեան։

Շարքը կը պարզէ խորհրդային կարեւոր օրկան մը, «Թրուտ», մանաւոր յօդուածով մը։ Գրողը՝ Արոն Կօլց, Ա. Միութեան ընդհ. դատախազին օգնականը եւ անդամ Գերագոյն Ատեանի։

Այս հրատարակութեան համաձայն, հետեւեալ բարեփոխումները պիտի կատարուին անյապաղ, ամուսնութեան, ամուսնալուծման, վիժման եւ լքուած զաւակներու օրապահիկին համար.—

1.— Պետութիւնը պարտաւոր է զարկ տալ ծնունդներու, հետեւաբար պէտք է պարգեւներ եւ վարձատրութիւններ հաստատել բազմանդամ ընտանիքներու համար։

2.— Տուրք պիտի հաստատուի ամուրիներուն եւ անզաւակ ընտանիքներու վրայ։

3.— Ամուսնալուծման պարագային, պետութիւնը պիտի դանձէ պարտադիր գումար մը, որ պիտի աւելնայ յառաջադիմական համեմատութեամբ, ամէն անգամ որ ամուսինը նոր ամուսնալուծում կատարէ։ Ամուսնալուծումը պիտի արձանագրուի ներքին անցագրին վրայ, որուն ենթակայ է ամէն խորհրդային քաղաքացի։ Ամուսնալուծեալ ամուլին զաւակներուն պարէնը ուղղակի վար պիտի դրուի աշխատավարձէն։

4.— Վիժումը բացարձակապէս պէտք է արգիլուի, արտօնելով միայն շատ բացառիկ պարագաներու մէջ, երբ այդպէս կը պահանջէ մօր առողջական վիճակը, համաձայն բժշկին յանձնարարութեան։ Այն ամուսինները որոնք վիժման կը մղեն իրենց կիները կամ այն կողակիցները որ ինքնաբերաբար կը հրաժարին «մայրութեան հրճուանքէն», պէտք է դատի քաշուին, ինչպէս եւ գաղտնի կամ այլապէս կոչուած «օրինաւոր» մանկաբարձները։

Մէկ խօսքով, ընդհ. դատախազը անհրաժեշտ կը գտնէ որ պետութիւնը ամէն միջոց ձեռք առնէ, պաշտպանելու համար ընտանիքն ու զաւակները։

Այս առթիւ, կը խոստովանի թէ մինչեւ հիմա ամուսնալուծումները չափազանց դիւրութեամբ կը կատարուին Ա. Միութեան մէջ։ «Հարկ է դժուարացնել զանոնք։ Ինչ կը վերաբերի վիժման, այդ անթոյլատրելի է մեր պետութեան մէջ, որ ընկերվարութիւն կը կառուցանէ»։

Առաջին անգամ չէ որ կ'արծարծուին այս խնդիրները եւ ուրիշ «քաղքենի» հարցեր։

Երկու տարի առաջ, խորհրդային մամուլը, հետեւելով օրուան ազգանշանին, սկսաւ բարձրաձայն խօսիլ հայրենիքի, հայրենասիրութեան կամ հայրենադաւութեան մասին։ Օրէնք մըն ալ հաստատուեցաւ, դաւաճանութեան դէմ։

Եւ «նոր» նշանախօսքը դարձաւ հանրային սեփականութիւն, թարգմանուելով երկրամասէ երկրամաս եւ լեզուէ լեզու։

Տակաւին երէկ, Մայիս 1ի ծօնակատարութեան առթիւ, հրամանի մը ուղղելով կարմիր բանակին, մարշալ Վորոշիլով կ'ազդարարէր։

— « Բանուորներու եւ գիւղացիներու կարմիր բանակը, համախորհուրդ Ա. Միութեան զոյքն ու սուրբ հողը պիտի պահպանէ իր հայրենիքին սահմանները եւ ետ պիտի մղէ ընկերվարական երկրին դէմ ուղղուած իւրաքանչիւր յարձակում »։

Հայրենիքի եւ հայրենասիրութեան գաղափարին փառաբանութենէն յետոյ, խորհրդային զօրավիչներն ու գրիչները սկսան արծարծել ուրիչ հիմնական խնդիր մը,— մայր եւ ընտանիք։ Նոր բազմաթիւ խանդաղատանք մը պարուրեց մասնաւորապէս առաջինը,— մա՛յր։

Այս առթիւ, իր՛նչ պատկերազարդ մերկացումներ՝ սանձարձակ բարքերու,— ամուսնալուծումի, վիժում, լքում հաղարաւոր մայրերու եւ զաւակներու։ Հրապարակաւ գրուեցաւ թէ Ա. Միութեան մէջ կին փոխելը նոյնքան դիւրին է որքան հանրակառքի տոմսակ մը գնել։ Թերթերը ողողուեցան ընտանեկան ողբերգութիւններու եւ ընկերային թշուառութեանց նկարագրութիւններով։ Միքերը խմորուեցան,— եւ ահաւասիկ ձեռնարկեր են բարեփոխելու օրէնքը։ Ուրիշ խօսքով, դատնալու դէպի ընականն ու սովորականը։

Անշուշտ բացատրութեան ձեւերն ու բանաձեւերը միշտ «կարմիր» են, լենին - սթալինեան եւ ինքնուրոյն։ Բայց, իրականութիւնը մէկ է եւ բացորոշ,— վերջ տալ մարզանքներուն, օրէնքի ժանիքներուն տակ առնելով սանձակոտոր բարքերը։

Ուրեմն, խորհրդային աշխարհին մէջ ալ, պետութիւնը պիտի ստանձնէ ընտանիքին եւ զաւակներուն պաշտպանութիւնը, ճիշդ այն հիմերուն վրայ որ կը տիրեն ուրիշ երկիրներու մէջ, աւելի կամ պակաս ազատամտութեամբ։

Հոլովոյթ մըն ալ այս,— եւ անշուշտ փրկարար։

Եթէ ուրիշ որ եւ է պատճառ զոյութիւն չունենար, միայն անապատան, փողոցը նետուած մանուկներու — միլիոններ — ա - ղէտքը բաւական էր, խելքի կանչելու համար Մոսկուայի վարիչները։ Ինչպէս որ, արտաքին վտանգը հարկադրեց աւելի ճկուն, «քաղքենի» մարզանքներ կատարելու, նոյն իսկ վերահաստատելով դիւցազական տիտղոսները, աստիճանները, պատուանշանները։

Ահէն պարագային մէջ, առաջնորդները կ'իջնեն աստիճանաբար, եւ, ինչքան ալ խարուսիկ թուին շատ մը երեւոյթներ, կարելի չէ պնդել թէ «ոչինչ փոխուած է արեւելեան կողմն աշխարհի»։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՀԱՊԷՇԱԿԱՆ ՄԻՋՆԱԲԵՐԴԸ ԻՆԿՈՒԻ ԿԱՏԱՂԻ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԻ ՄԸ ՎԵՐՋ

Դէպի Աւստրա-Ապէպա, Հարաւէն եւ Հիւսիսէն

Ապրիլ 30ին Զօր. Կրացիանիի զօրքը գրաւեց Եթովպիոյ ահարկու միջնաբերդը, Մասապանէհ, որուն չուրջը կատաղի կռիւներ կը մղուէին երկու շաբաթէ ի վեր։ Միջնաբերդին հետ ինկաւ նաեւ ուրիշ դիրք մը, Պուալ, որով Հարրարի եւ Ճիճիքայի ճամբաները կը բացուին իտալական հարաւային բանակին առջեւ։ Իսկ հիւսիսէն իր յառաջխաղացութիւնը կը շարունակէ մարշալ Պատոլիո։

Իտալական բանակին սպարապետը հաղորդելով նոր յաղթանակը, կը հեռագրէ.— Մասապանէհի եւ Պուալէի ամրացեալ գիծը, որ ծրագրուած եւ չինուած էր պելժիացի եւ Թուրք սպաներու կողմէ եւ կատաղօրէն կը պաշտպանուէր Տէճազ Նասիպուի զօրքին միջոցաւ, գրաւուեցաւ Զօր. Կրացիանիի զօրքին կողմէ, ուժգին գրոհով մը։ Փախստական բանակը կը հետապնդուի մեր մեքենաշարժ ուժին կողմէ։

Հրամանատարը ուրիշ մանրամասնութիւններ չի հաղորդեր, բայց մասնաւոր աղբիւրէ կը հաղորդուի թէ Զօր. Կրացիանի իր յաջողութիւնը կը պարտի ջուրին։ Արդարեւ, իտալացի ճարտարագէտներն ու բանուորները արտակարգ միջոցներ հնարած էին, ջուր ճարելու համար։ Ճակատամարտը մղուած է հրակէզ արեւի մը տակ, որուն փոխն ի փոխը կը յաջորդէր անձրեւը, կարմիր տղմուտի մը վերածելով դետինը։ Զինուորները ցեխին մէջ կը խրէին մինչեւ ծունկերը։ Հապէշական դիրքերը կազմակերպուած էին շատ լաւ եւ սպառազինուած՝ նորագոյն զէնքերով։ Մասապանէհի հարեւան լեռները լեցուն են բնական քարայրներով, զորս Հապէշները իրարու միացուցած էին աւորերկարեայ անցքերով։ Այս քարայրներուն դէմ յարձակումը մանաւորապէս տաժանելի էր եւ արիւնալի։ Երկու կողմի կորուստներու մասին տեղեկութիւններ կը պակսին, բայց կասկած չկայ թէ շատ ծանր են։

Վերջին լուրերու համաձայն, հիւսիսային բանակին յառաջապահները, 15,000 հոգի, կը շարունակեն քալել դէպի Աւտիս - Ապէպա, որուն դրաւման կը սպասուի օրէ օր։ Մարշալ Պատոլիոյի բանակին ուրիշ մէկ մասը դրաւած է, կ'ըսեն, Տէպրա Թաբորը, որ կը գտնուի Ցանա լիճին արեւելեան կողմը։

Իտալական թերթերը կը գրեն թէ ամէն կողմ հաղարաւոր Հապէշներ անձնատուր կ'ըլլան, առանձնօրդութեամբ իրենց պետերուն։ Հոմի մէջ այս երեւոյթը կը նկատեն Հապէշներու «հանրաքուէն», ի նպաստ Իտալիոյ։ Կը թուի թէ Հապէշները այլեւս կորնչացուցած են ամէն հաւատք՝ արքայից արքային վրայ։ Իսկ այս վերջինը, որ անհետացած էր քանի մը շաբաթէ ի վեր, Աւտիս Ապէպա վերադարձաւ յանկարծ, ապրիլ 30ին, կարգ մը տեղացիներու հետ, որոնք զինմաւորելու գացած էին։ Իր ժամանումէն քիչ առաջ իտալական օդանաւ մը սաւառնեցաւ մայրաքաղաքին վրայ, կէս ժամու չափ եւ 600—1500 ոտք բարձրութեամբ։

Կայսրը հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ հեռագրական գործակալութեանց.

— « Մեր բանակին գլխաւոր մասը անվթար կը մնայ եւ իր բարոյական կորովը շատ բարձր է։ Ժողովուրդը մեզի հետ է սրտով եւ հոգիով, չհաշուելով սակաւաթիւ բացառութիւններ։ Նոյնիսկ Աւտիս Ապէպայի գրաւումը չի նշանակեր կայսրութեան անձնատուրութիւնը։ Մենք կրնանք կռուիլ մինչեւ վերջը։ Իտալական յառաջխաղացութիւնը թէեւ կարեւոր է խորութեամբ, սակայն աննշան՝ լայնութեամբ եւ վճռական յաղթանակ մը չի կազմեր »։

**** Անգլիացի թղթակից մը կը հեռագրէ թէ Եթովպիոյ փախստական գինուորները իրենց զէնքերը կը ծախեն փոխան քանի մը տուփ լուցկիի։ Թղթակից մը կոր Թուր մը եւ դանակ մը գներ է կալլաներէն, 10 — 12 տուփ լուցկի տալով։ Ուրիշներ առատ հաւկիթ, բադ, կաթ, մեղր եւն. գնած են ո - չինչ գիներով։ Մախուած զէնքերը անոնք են որ կը գործածուին թշնամին վայրագօրէն յօշոտելու։*

Ի՞նչ եղաւ 500,000ոց բանակը

Հապէշ հրամանատար մը, Տէճազմաչ Պուրու, անձնատուր եղաւ Իտալացիներուն։ Իր յայտարարութեանց համաձայն, Եթովպիոյ հաւաքած 500,000 ռազմիկներուն գրեթէ կէսը սպաննուած կամ վիրաւորուած է կռիւներու մէջ կամ օդանաւային ռմբակոծութեանց հետեւանքով, կամ ըմբոստ բնիկներուկողմէ, կամ կորսուած է լեռներու մէջ եւ կամ դասալիք եղած։ Այս հրամանատարը, որ 10,000 զինուոր ունէր, խստօրէն կը քննադատէ կայսեր ռազմավարութիւնը՝ Աչանկիի ճակատամարտին մէջ։ Թղթակից մը հարցուցած է թէ ո՛ւր կը գտնուի Նէկիւսը։ Հրամանատարը պատասխաներ է.— Փախած է Աւտիս Ապէպա, կարաւանի ճամբով։ Ցետոյ աւելցուցեր է թէ այլեւս անկարելի է որ եւ է դիմադրութիւն։ « Պատերազմը վերջացած է։ Ահա թէ ինչո՛ւ ես հպատակութիւն յայտնեցի »։

«Կապար Եթովպիոյ», «Դուխ Հարրարի» եւն.

Հոմի մէջ չերջած զրոյցներու համաձայն, Իտալիոյ թագաւորը Եթովպիոյ կայսր պիտի հռչակուի մայիս 24ին, որ 21րդ տարեդարձն է Իտալիոյ մեծ պատերազմին մասնակցութեան։ Այս առթիւ իր գլուխը պիտի զրուի Մենելիքի թագը, որ Իտալացիներուն ձեռքը անցաւ Տէսիէի մէջ։ Եթէ Եթովպիան գաղթավայրի մը վերածուի, զինուորական կառավարիչ պիտի նշանակուի Զօր. Կրացիանի, ստանալով նոր տիտղոս մը, «Դուքս Հարրարի»։ Այս հրամանատարը վարժ է գաղթային միջավայրի, իսկ մարշալ Պատոլիո պիտի վերադառնայ, կլիման յարմար չըլլալով իր առողջութեան։ Հաւանական է որ իրեն ալ տրուի «Աւտիս - Ապէպայի դուքս» տիտղոսը։

Թուրքիոյ Փրանսական դպրոցները

Էնկիւրիի Փրանսական դեսպանը հեռագրով կը հերքէ այն լուրը թէ Պոլսոյ Փրանսական դպրոցները պիտի փակուին այս տարեշրջանէն յետոյ։ Հերքումը կ'ըսէ թէ բոլոր դպրոցները պիտի շարունակուին յառաջիկայ տարեշրջանին, Թուրքիոյ կրթական գործավարին հսկողութեան տակ, գործակցութեամբ տեղական իշխանութեանց։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՎԱՂՈՒԱՆ ՁԱԿԱՏԱՄԱՐՏԸ

Վաղը, կիրակի, տեղի կ'ունենան համեմատական ընտրութիւնները, լրացնելու ամսոյս երեսփ. ժողովը։

Նորէն կոչեր տեղատարափ եւ շանթարձակ, ինչպէս առաջին ընտրութեանց առթիւ։ Նորէն փոխադարձ լուտանքներ, ինչպէս եւ խոստումներ աւետարեր։

Վաղուան ճակատամարտը աւելի մոլեգին պիտի ըլլայ։ Ոչ միայն ամոր համար որ վերջինն է, այլ որովհետեւ իսկապէս որ աջի եւ ձախի մեծամասնութիւն մըն է։

Ապրիլ 26ին, երբ առաջին հուէարկութիւնը կը կատարուէր, կացութիւնը ամորոշ էր տակաւին։

Այժմ դիրքերը ճշդուած են, իւրաքանչիւր հոսանքի շահած հուէներով։

Համայնավարները կը յուսան մինչեւ 60 երեսփոխան ընտրել, ընկերվարականները ու արմատականները՝ գրեթէ հաւասար,— 125 մէկը, նոյնքան ալ կամ քիչ մը աւելի՝ միասը։

Ուրիշ ձախ (անջատուած) հոսանքներ ալ հաշուելով, ձախակողմեանները կը յուսայ նոր երեսփ. ժողովին մէջ գրաւել 330 — 350 աթոռ, 618ի վրայ։

Հաշուեցէք թէ ինչ կը մնայ աջերուն։

Եւ կոչերը կը տեղան, աւելի խտացնելով գոյները եւ անորոշութիւնը հնչեցնելով ահազանգը։

— Եթէ ժողովրդական ճակատը (ձախ) յաղթէ, ֆրանսան պիտի վերածուի Սպանիոյ վիճակին, Հիթլէր պիտի օգտուի առիթէն, եւ այլ ատեն ...

— Եթէ Ազգային ճակատին տակ ձեր հուէն, տուած պիտի ըլլաք Հիթլէրի եւ պատերազմի համար։ Հուէարկեցէք համայնավար ցանկը, որպէսզի 200 մեծահարուստ ընտանիքներ չհաճեն Ֆրանսայի արիւնը, որպէսզի խաղաղութիւն վայելէ։

— Ո՛չ աջին, ոչ ալ ձախին, երկուքն ալ կը խաբեն ձեզ, մէկը միջազգային դրամատիրութեան գործիքն է, միսը՝ Մոսկուայի։ Տուէ երիտասարդութեան, յանուն «Աշխատանքի եւ Ազգի»։

Անդիէն՝ հուէպահանջ կիները։

— Մենք ալ ձայն ունինք, մենք ալ ձայն կ'ուզենք։ Միայն կինն է որ կրնայ բարօրութիւն եւ խաղաղութիւն բերել։

Ասպարէզ նետուած է նոյնիսկ մանթաջախտ Փէթէն, ազդարարելու համար։

— « Իմ կարծիքով, ինչ որ միջազգային է, վնասակար է, իսկ ինչ որ ազգային է՝ օգտակար եւ բերուն։ Ազգ մը որ հոգի չունի, չի կրնար գործ տեսնել։ Մենք կորսնցուցեր ենք մեր հաւատքը մեր ճակատագրին վրայ։ Պէտք է խէալ մը գտնենք։ Կարճ խօսքով՝ Ազգային Համախմբում »։

Անհամբերութեամբ փոթորիկ, ընտրելու համար մնացեալ 434 երեսփոխանները, որոնց մեծամասնութենէն կախում ունի Ֆրանսայի ճակատագիրը, մինչեւ չորս տարի։

Վ.Ա.Հէ

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՆՈՐ ԹԱԳԱՒՈՐԸ ՖԱՐՈՒԻՔ (16 ՏԱՐԵԿԱՆ)

Հիթլէրի ուղղուած հարցարանը

Անգլիոյ նախարարական խորհուրդը քննելով Իրընի կազմած հարցարանը, շատ չէչտուած գտաւ եւ կարգ մը բարեփոխութիւններ կատարեց, որպէս զի Հիթլէրը չնեղուի, պատասխանելու համար։ Արդէն քանի մը անգամ վերամշակուած է նախագիծը, նկատի առնելով Ֆրանսայի, Պելժիոյ եւ Նոյնիսկ Իտալիոյ տեսակէտները։ Հարցարանը կը չօշափէ նաեւ Աւստրիոյ խնդիրը, որ սուր հանգամանք ստացած է։

Կ'ըսուի թէ հարցարանը գերմանական կառավարութեան պիտի հաղորդուի երկուշաբթի օր։

Աւստրիոյ խնդիրը միշտ ծանր

Լոնտոնի եւ Փարիզի թերթերը կը շարունակեն ուշադրութիւն հրաւիրել Աւստրիոյ կացութեան վրայ, որ շատ ծանր կը համարուի։ Հակառակ բոլոր հերքումներուն, իրագէկներ կը պնդեն թէ Գերմանիա պիտի օգտուի պատեհ ժամուն, խաղաղօրէն կծկելու համար Աւստրիան։ « Փառի Սուար »ի մասնաւոր թղթակիցը պրպտումներ կատարելով Վիէննայի պաշտօնական շրջանակներուն մէջ, այն եղրակացութեան յանգած է թէ վեց ամիս առաջ Գերմանիա մտքէն չէր անցներ որ եւ է վճռական գործողութիւն կատարել Աւստրիոյ հանդէպ, առանց լրացնելու իր զինուորական կազմակերպութիւնը, այսինքն առանց ամրութիւններ չինելու Մաժինոյի գծին դէմ։ Ատոր համար ալ մէկուկէս տարի ժամանակ պիտի անցնէր։ Իսկ հիմա փոխած է իր ռազմավարութիւնը, եւ կ'ուզէ Աւստրիա մտնել ոչ թէ զինեալ միջամտութեամբ, այլ իբրեւ «ազատարար»։ Նոյն ծրագիրն ունի նաեւ Չեխոսլովաքիոյ մասին։ Չինեալ միջամտութիւն կրնայ ըլլալ այն ատեն երբ Հապսպուրկեան գահը վերահաստատուի Աւստրիոյ մէջ։ Այդ պարագային Գերմանիոյ պիտի օգնէ նաեւ Եուգոսլաւիա, որուն հետ դաշնակիր մը կ'ընդունի, կ'ըսեն։ Գերմանիա խորապէս տեղեակ է Աւստրիոյ բոլոր անցուդարձերուն եւ դաշնակիր ծրագրին համաձայն, հիթլէրականները կրնան առտու մը ճամբայ ելլել եւ կէս օրին վիէննա հասնիլ, ուր գլխաւոր ճամբաներով...

Իտալական թերթերը հրապարակային ազդարարութիւններ կ'ուղղեն Գերմանիոյ, յիշեցնելով թէ 1934 մարտ 17ին հանդիսաւոր դաշնագիր մը կնքուած է Հոմի մէջ, Աւստրիոյ անկախութիւնը պաշտպանելու համար, եւ թէ այսօր իտալական բանակը շատ աւելի զօրաւոր է քան Հապէշական պատերազմին առջեւ։

Պերլին կը շարունակէ հերքել զինուորական համախմբումներու լուրերը, իսկ Լոնտոնի մէջ մտահոգութիւն յայտնելով հանդերձ, չեն կարծեր որ հիթլէր խելագարութիւն մը փորձէ, ճիշդ այն պահուն երբ ամբողջ աչքերը Գերմանիոյ վրայ ուղղուած են։

— o —

ՄԱՁԻՍ 1ի առթիւ շատ մը ցոյցեր արգիլուած ըլլալով, կարեւոր դէպքեր չպատահեցան։ Ընդհ. գործադուլը մասամբ յաջողեցաւ, իսկ հաղորդակցութիւնները նախապէս ապահովուած էին։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՅՑՄՈՒՏ ՊՈՒՏԿՎԱՀՈՑ

(Ա. Ս. վերջին մաս)

Մեզի համար ամենակարևոր հարցերից մեկն էր ինքնակամ գյուղատնտեսական կոոպերացիայի հարցը։ Ինչպես, ինչ ձևերով ինքնակամ գյուղատնտեսական կոոպերացիան պիտի ստեղծվեր, ինչ ուղիներով պիտի ընթանար նրա զարգացումը, ահա այն հարցերը, որոնց մասին մենք մեր մտքում ամենից շատ էինք տանջվում։ Մենք գիտեինք, որ մեր գյուղացիության մեծ մասը, որ ամենաաղքատ մասսան է, ամենայն հավանականությամբ ամենից առաջ կմտնի կոոպերացիայի մեջ

— ٥ —

Մեծ Ռուսաստանի սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցութիւնը, որ ստեղծուեցաւ 1898 թուականին, ունէր իր շարքերում ոչ միայն պրոլետարական տարրեր, այլեւ մանր բուրժուական տարրեր, որոնք ներկայացնում էին ինտելիգենցիան, արհեստաւորութիւնը, գիւղացիութիւնը եւ այլն։ Այդ տարրերը, որոնք ներկայացնում էին մանր բուրժուազիայի տարբեր խաւեր, ենթարկուելով կապիտալիզմի զարգացման ազդեցութեան, ենթարկուելով պրոլետարական յեղափոխութեան ազդեցութեան, ենթարկուելով կուսակցութեան ներսում պրոլետարական ուղղութեան ազդեցութեան, մասամբ անցնում էին պրոլետարիատի դիրքերը, մասամբ էլ ենթարկուելով բուրժուազիայի ազդեցութեան, անցնում էին բուրժուազիայի դիրքերը։ Այդ տարրերի մի մասը, որ ենթարկուեցաւ բուրժուազիայի ազդեցութեան, կազմեց մենշեւիկների խումբը։ Մենշեւիկները

Սպանիոյ պիտի կարմրի՞

Քաղքենի թերթերը կը չարունակեն պնդել թէ ինչ որ տեղի կ'ունենայ Սպանիոյ մէջ, ամբոխերէ ի վեր, համայնավարական շարժում է եւ կը ղեկավարուի Մոսկուայի գործակալներուն կողմէ: Ամէն պարագայի մէջ, պետութիւնները ուշադրութեամբ կը հետեւին խռովութեանց ընթացքին:

Սպանիական գրաքննութեան արտօնութեամբ, հրատարակուեցաւ տեղեկագիր մը, որ կը ներկայացնէ բոլոր դէպքերը, փետրուար 16էն մինչեւ ապրիլ 2: Համաձայն այս տեղեկագրին, այդ վեց շաբաթներու ընթացքին 58 յարձակումներ եւ աւարառութիւններ կատարուած են քաղաք. կազմակերպութեանց կեդրոններուն վրայ, 72 յարձակումներ՝ հանրային եւ մասնաւոր հաստատութեանց վրայ, 33 յարձակումներ մասնաւոր բնակարաններու եւ 36 ալ՝ եկեղեցիներու վրայ: Ուրեմն համագումար 199 յարձակումներ եւ աւարառութիւններ: Կրակի տրուած կամ քանդուած են 72 հանրային եւ անհատական չէնքեր եւ 106 եկեղեցիներ: Տեղի ունեցած են 11 գործադուլներ, 169 ըմբոստութիւններ, 39 հրացանաձգութիւններ, 85 զինեալ յարձակումներ: Սպանուած են 74 հոգի, վիրաւորուած՝ 345 հոգի:

**** Սպանիոյ ամենամեծ դարեջրատունը, Ագուիլա, որ կը հայթայթէ երկրին դարեջուրին 70 առ հարիւրը, բանուորներուն ձեռքը անցաւ ապրիլ 29ին: Բանուորները պահանջեր էին արձակել երկու աշխատաւորներ որոնք ֆաշական կը համարուէին: Վարչութիւնը մերժեց: Ճաշորդ օրը բանուորները մերժեցին դուրս ելլել չէնքէն: Վարչութիւնը առաւ քալեց եւ բանուորները անմիջապէս գրաւեցին հաստատութիւնը, իրենց մէջէն վարչական խորհուրդ մը կազմելով: Գարեջուրը մատակարարուեցաւ սովորականին պէս: Տակառներուն վրայ փակցուցեր էին յեղափոխական մակագրութիւն մը, որ կը նշանակէ «Պրոլետար եղբայրներու միութիւն»: Այս չորրորդ գործարանն է որ բանուորներուն ձեռքը կ'անցնի Մատրիտի մէջ:*

**** Երէկ, ուրբաթ, ժողով գումարեցին Սպանիոյ ընկերվարականներն ու անիշխանականները, վինակցութիւն մը կնքելու եւ Սպանիոյ կառավարութիւնը ձեռք անցընելու համար: Մինչեւ հիմա անիշխանականները մերժած են դործակիլ ուրիչ ծայրայեղ կուսակցութեանց:*

Տասը միլիոն եւս...

Անգլիոյ ծովապետութիւնը տասը միլիոն ոսկիի յատկուածական վարկ մը խնդրեց, նաւատորմի զօրացման նոր ծրագրին գործադրութեան համար: Այս առթիւ լուսաբանութիւններ պիտի տրուին երեսփ. ժողովին մէջ:

Նոր մարտանաւերու չինութիւնը պիտի սկսի յառաջիկայ յունուարին:

Այս յատկուածական վարկով Անգլիոյ նաւային ծախքը կը ներկայացնէ 80,230,000 ոսկիի գումար մը, ներկայ տարեշրջանին համար: Ցատկուածական վարկերէն 2,881,500 ոսկի սահմանուած է չինութեանց նոր ծրագրի նախապատրաստական ծախքերուն, 2,177,000 ոսկի՝ Միջերկրականի մէջ համախմբուած տորմիղին եւն.: Ընդհ. ելմտացոյցէն 10,661,000 ոսկի յատկացուած է Սինկափուրի նաւակայանին զօրացման, եւ մօտ մէկ միլիոն՝ Տէվընփորթի եւ Ճիպրալթարի նաւարաններուն ընդարձակման:

ԶԱՒԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՐՂՈՎ

ՆՈՐ ԴԻՊՔԵՐ պատահեցան Պաղեստինի մէջ, Ապրիլ 30ին: Երուսաղէմի մէջ 200 Արաբներ փորձեցին գրաւել վարչական գրասենեակները: Ոստիկանութիւնը միջամտած ըլլալով, քարի բռնուեցաւ: Վիրաւորուեցան եօթը Արաբներ եւ հոյնքան ոստիկաններ: Եաֆայի մէջ հինգ ռումբեր նետուեցան հրէական տուներու մէջէն: Նաղարէթի բանձող Արաբներուն վարիչները ձերբակալուեցան, ցոյցերու առեն անգլիացի սպայ մը եւ քանի մը զինուորներ վիրաւորուած ըլլալով:

Աւիւնի մը, որ հանդստեան կոչուած էր եւ թերեւս այդ պատճառով ալ կատղած, առջի օր Փորթ Մայեոյի ռօնալուճառին մէջ փարատեց երիտասարդ գաղանազուսպի մը կոկորդը: Նախապէս ալ կռնակէն վիրաւորուած էր տիկին մը: Երբ օգնութեան հասան, տղան մեռած էր արդէն: Գազանը իր որսը ձգեց այն ատեն երբ ոստիկան մը կրակ բանալով, վիրաւորեց մէկ աչքէն:

ԵԳԻՊՏՈՍԻ երեսփ. ընտրութեանց առթիւ խռովութիւններ ծագելով, 7 հոգի սպաննուեցան եւ քանի հոգի վիրաւորուեցան:

*** Հանդուցեալ թագաւորը թաղուեցաւ հինգշաբթի օր, մզկիթի մը մէջ, արտակարգ հանդիսաւորութեամբ: Զինուորներ չարուած էին երեք մղոն տարածութեան վրայ եւ 15 օդանաւեր կը սաւառնէին: Փարաւոններու օրերէն մնացած սովորութեան մը համաձայն, եօթը ցուլեր մորթուեցան սալայատակին վրայ եւ միսը բաժնուեցաւ աղքատներուն:*

ՄԱՑԻՍ 28Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Հ. ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆ

30 Մայիս, շաբաթ երեկոյ, փրթի-ժուռնալի սրահին մէջ:

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi.

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ
CIGALE CINÉMA
60 Avenue de Saxe-LYON.

Հ. Ց. Դ.

Փարիզ

«ՎԱՐԴԱՆ» ենթակոմիտէն ընկերական ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ Ռալլիկ. Շրջար եւ Ցաւրես խումբերու բոլոր ընկերները, այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Աւեսուվիլի մէջ, սովորական հաւաքատեղին:

ՍԷՆԻ-ՓԻԷՆի Աւտոյ ենթակոմիտէն ընկերական ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ կռինչ եւ կեփին խումբի ընկերները, վաղը, կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, սովորական հաւաքատեղին:

ԱՊՐԻԼ 11Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ
ՄԱՐՍԷՑԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Զ. Ո. Միութեան Մարսէյլի Մասնաճիւղին

Վաղը, կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին

Հ. Յ. Դ. ՊԱՏ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐ ԱԿՈՒՄԲԻՆ ՄԷՋ

5 Rue de l'Eclipse

Կը խօսին՝ Տ.Տ. ՓԻՊՐԻԹՃԵԱՆ եւ Պ. ՀԻՒՍԵԱՆ

Գեղարուեստական Ճոխ բաժին: Ջումի վահագնեան նուագախումբ:
կարգապահութեան կը հսկեն Հայ Աբիները:
ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է:

Երեկոյթ—Պարահանդէս Կ. Խաչի Օրուան առթիւ

Կազմակերպուած Ֆ. Կ. Խաչի Փարիզի Մասնաճիւղին կողմէ

Մայիս 9ին իրիկուան ժամը 9էն մինչեւ լոյս

Ռուսական ֆոնսէրվաթուարի սրահին մէջ, 26 Ave. de Tokio

Կը նախագահէ ՏԻԿ. ՊԵՐՃՈՒՀԻ ԲԱՐՍԵՂԵԱՆ

Կը խօսին ՏԻԿ. ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ եւ Պ. ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինը կը սկսի ժամը 9ին: Կը մասնակցին՝ իտալիայէն եկած յայտնի հայ երգիչ Պ. ՎԵՆԵԹԻԱՆՈՎ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ, Օր. ԱՎԱՆԱՆԵԱՆ եւ Օր. ՇԱՀԼԱՄԵԱՆ:

ՃԱԶ Sandros and his Boys

Պիւֆէ՝ Կ. Խաչի անդամուհիներու կողմէ

Մուտք՝ 10 եւ 7.50 ֆրանք:

Թատերական Ներկայացում

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. կարտանի Նիկոլ—Դուման ենթակոմիտէի կողմէ եւ մասնակցութեամբ «Ազդրանիկ» թատերախումբի

Կը ներկայացուի ՍԱՍՈՒՆԸ ԱՅՐՈՒՄ Է

Վաղը, կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, Հ. Ց. Դ. Տան մէջ

Տոմսեր՝ 4 եւ 3 ֆրանք:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԳՐԱԿԱՆ-ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ կազմակերպուած Հայ Գրողներու ընկերակցութեան կողմէ, վաղը, կիրակի երեկոյ ժամը 8.30ին, Գաֆէ Վոլթէռի վերի սրահին մէջ (Բլաս տը լ'Օտէոն) տիկիններ Աննահիս եւ Էլլէն Բիւզանդ, Պ. Պ. Նիկողոս Սարաֆեան, Բիւզանդ Թօփալեան եւ Ա. Սեմա պիտի կարդան իրենց գրական էջերէն մին: Պ. Գեղամ Ֆէնէրճեան պիտի կարդայ Հակիրճ գնահատական մը Բիւզանդ Թօփալեանի եւ Ա. Սեմայի նոր լոյս տեսած բանաստեղծութեանց հաւաքածուներուն մասին: Օր. Մարգարիտ Բաբայեան պիտի երգէ դաշնակի վրայ, ընկերակցութեամբ Պ. Գուրգէն Ալէմշահի. կռնիտաս վարդապետի հաւաքած ու ձայնագրած Ակնայ ժողովրդական գեղեցկագոյն երգերէն մէկ քանին: Պ. Ա. Ջօպանեան քանի մը խօսք պիտի ըսէ Ակնայ ժողովրդական բանաստեղծութեանց մասին: Ոչ ոքի հրաւէր չէ ուղարկուած: Մուտքը ազատ է Ցանքերու մասնակցութեան համար 2 ֆրանք:

ԿՐ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռեմ եղբայրս կարապետ Կէնճեան (Աստաբազարցի՝ մօր անունն՝ Պայծառ, հօր անունն՝ Յովհաննէս. 9 տարեկանին աքսորուած է իր հօրաքրոջ Մարիամ Միսճիեանի հետ: Լուր կայ թէ զինադադարին կը գտնուէր Հալէպի որբանոցը եւ ֆէօթահիացի ընտանիք մը զինքը որդեգրած է: Իր մասին լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել իր քրոջ *Mme Rose Israélian, 8 rue duSoleil, Paris* (20): Իր ձիգրիտ հասցէն տուողին վեցամսեայ «ցառաջ» նուէր: Ազատասիմանի հայ Թերթերէն կը խնդրուի արտատպել:

ԲԺՇԿ ՊԵՏ ՌՕԺԷՆՍՔԻ
Մասնագէտ կանանց, սրտի, արեան եւ ամէն տեսակ ինւանդութիւններու: Էլեկտրաբուժում: Կ'ընդունի ժամը 2—4: Դիմել՝ 10 Rue Lord-Byron, Métro Georges V Tél. Elysées 22-79.

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆԴՈՒՈՅՔ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դաշնակցութեան Վալանսի Սիամանթօ Ակումբի Վարչութեան կողմէ

Վաղը, կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին, իր Ակումբին մէջ,
2 rue des Balais
Ներկայ պիտի բլլայ ընկերուհի Տ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին, երգ, արտասանութիւն, նուագ եւայլն.
ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

Թատերական ներկայացում

Կ. Խաչի Վիէնի Մասնաճիւղին կողմէ, ի նպաստ իր գործին

Վաղը. կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, սերքլը կաթոլիկի սրահին մէջ
Կը ներկայացուի ԱՒԵՐԱԿՆԵՐԻ ՎՐԱՅ

Մուտք՝ 3 եւ 1 ֆրանք:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ԿԵՆՔ... ՕՐՈՒԵՍՈՒ

Ամսագրիս Դ. (Ապրիլ) թիւը ճոխ բովանդակութեամբ եւ պատկերազարդ: Քաջալերեցէք ֆրանսահայ այս գրական ամսագիրը, որուն տարեկան բաժնեգինն է Ֆրանսայի համար 30 ֆրանք, արտասահմանի համար 40 ֆրանք:

ՀՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ M. & M. BARSAMIAN, 30 Rue Drouot, Paris (9e)
ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ՝ V. R. TACVORIAN, 23 Rue Paul Bert, Asnières, (Seine), Chèque Postaux 1647.93 Paris,

ՕՐԻՈՐԴ Վ. ՀԱՋԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

Աշակերտուհի Քոնսերվաթուարի ուսուցիչ փրոֆ. Marcel Ciampi, *վկայեալ* Ecole Normale de Musique, *վերսկսած է իր դաշնակի դասընթացքները զոհացուցիչ պայմաններով:*

Մանրամասնութեանց համար դիմել Պ. ՀԱՋԱՐԱՊԵՏԵԱՆի,
56, Rue Lafayette, Paris.

TSF. PHONOS. DISQUES
Vahram DERDERIAN
30. Rue des Dominicaines—MARSEILLE

Ստացած ենք մեծ քանակութեամբ հայերէն, ֆրանսերէն, թուրքերէն, յունարէն եւլ., ամենավերջին ելած փլաքներ, գիները ամրցելի: Ապսպրանքներ կ'ընդունինք գաւառէն եւ արտասահմանէն եւ կը ղրկենք մեծ խնամքով: Նոյնպէս կը ծախենք ՌԱՏԻՕներ ամէն մարքայէ: Մասնաւորապէս կը ծախենք մեր չինած 5 լամբով ռատիօն, որ կ'առնէ ամբողջ Եւրոպան, գին՝ 800ֆր: կը վճուռենք այս գործով զբաղողներ, շահաւոր գործ:

Գ. ՎԱԼԱՆՍԻ

Chez VALENSI
Bar-Restaurant
ՄԵԾ ԾԱԾԱՐԱՆ
8, Rue Buffault (9e)
Tél. Prov. 94-96

Գեղեցիկ եւ մեծ սրահ: Արեւելեան եւ ֆրանսական խնամուած կերակուրներ: Ունինք ամէն տեսակ ըմպելիներ, օղիներ եւ բազմաթիւ ապուհերներ: Ժամադրավայրը բոլորին:

Մասնաւոր շքեղ սրահ մը ամբողջովին մատրելի միութեանց ժողովներուն (միայն քոնսոմասիոնով) եւ հացկերոյթներու համար:

Ժամադրութիւն նախապէս:

ՍՈՎԵՏՆԵՐԸ Կ'ԵՂԱԾՔՈՒԻ՞Ն ԹԷ ԿԸ ՅԵՂԱԾՔՈՒԻ՞Ն

Ցեռոյ, կարճ լուութենէ մը վերջ, կ'աւելցնէ.

— *Եթէ ձեր տեղն ըլլայի, ես վաղն իսկ կ'արտաքսէի այդ պաշտօնեան, որ ըսաւ թէ երկու ամիսէն կը կատարուին յանձնարարութիւնները: Բայց ատիկա ծուլութիւն է: Իրեն հարուածային կարգով կ'ըսենք, իսկ ան «երկու ամիս» կը պատասխանէ: Ցիմար: Ստիպանարարութիւն կը բուրէ ատիկա...*

Կը հանդարտեցնեմ զինքը, որքան կրնամ, եւ խօսակցութեան կուտամ ուրիշ ուղղութիւն.

— *Ձեր երկրին մէջ շատ խափանարարներ կա՞ն:*

— *Շատ,— կը պատասխանէ ան՝ անսպասելի հանդարտութեամբ մը,— ամէն տեղ շատ են դէշ մարդիկը: Թէ մեր Միութեան մէջ եւ թէ Թաթարըվփուշլիքի մէջ, ամէն տեղ դէշ մարդիկ կան: Ոմանք ծերութեան պատճառաւ, եւ որոնք յիմարութեան՝ չեն հասկնար թէ որի կը վնասեն: Կը կարծեն թէ իշխանութեան հակառակ գործած կ'ըլլան: Ցիմարներ... իրենց հողին, իրենց հայրենիքին դէմ կը գործեն... միայն թէ՝ ի վերջոյ եւ ամէն բանէ առաջ իրենք իրենց կը վնասեն: Հոն՝ շատ չեն խօսիր անոնց հետ, փամփուշտ մը՝ եւ պրծաւ... Այս գործերուն հետ կարելի չէ կատակել:*

Կը նայիմ քարտուղարին, ու իմ առջեւ կը տեսնեմ հիմա բոլորովին ուրիշ անձ մը,— աւելի տարիքոտ՝ քան կ'երեւար ինձ, աւելի լուրջ եւ խիստ: Իր նեղ ճեղքուածքներէն կը փայլէին աչքերը, ու ես հասկցայ թէ հոն՝ Քազանի մէջ՝ իր ստորադասները բնաւ տրամադիր չէին կատակելու:

×

— *Դուք ինձի հարց կուտաք հարուածայինութեան եւ բոլշեւիկեան թափի մասին,— ըսաւ ինձ՝ ձայնին մէջ հեգնանք մը դրած՝ տարիքոտ ու նիհար մտաւորական մը, Զեխոսլաւեան տիպով ու նոյնիսկ դէմքով նման Զեխովի: Ան զարգացած հողագործ մըն էր: Ասիական ամայութիւնները ան կը վերածէ իրենց տիպով եզական այդիներու: Տասը հազարաւոր հէքթար այդիներ առ այժմ կուտան հրաշալի արդիւնք: Այդ խաղողը կը փնտռուի ամբողջ Միութեան մէջ: Բայց, ծերունի մտաւորականին յանկինութիւնները աւելի հեռուն կ'երթան: Հոն,— ինք հաւատացած է ատոր,— ասիական այդ տափաստաններուն մէջ, ան պիտի ազեցնէ Պորտոյի եւ Պուրկոնյի ամենալաւագոյն խաղողները: Փոքր ծաւալով փորձեր ըրած է արդէն: Ու լաւ արդիւնք ձեռք ձգած: Շատ չուտով, Մ. Միութիւնը պիտի մրցի՝ իր Փորթօ եւ Մալակա գինիներով Պորտոյի եւ Պուրկոնյի գինիներուն հետ...*

— Ես դեռ եւս բաւականաչափ յանձնարարութիւններ չեմ ունեցած այս այգիներէն՝ մեծ ծաւալով փորձեր ընելու համար: Ասկէ պատ, ես այդեպան եմ, եւ ոչ թէ գինեգործ: Ինձ մօտ ղրկեցին երկու լաւ գինեգործներ, իսկ ես հոս եմ եկած՝ Մոնփէլիէէն գնելու համար բաւական քանակութեամբ որթատունկեր: Քանի մը տարի վերջ, մենք մեր տանը մէջ պիտի խմենք սեփական Պորտոյի եւ Պուրկոնյի գինի: Անոր արժեքինը պիտի ըլլայ կրկնապէս աւելի աժան, քան Ֆրանսայի մէջ: Թէ ինչու, ատիկա իմ գաղտնիքս է:

Իսկ բոլշեւիկեան թափը եւ հարուածայինութիւնը,— ատոնք, ընդհանրապէս, ուրախ նախադասութիւններ են, պարտադիր ու անհրաժեշտ՝ մեր կեանքին մէջ, բայց եւ զուրկ՝ լուրջ նշանակութենէ: Մենք փոխադրութեանց, արձանագրութեանց, հաշիւներու համար այնքան ժամանակ կը կորնցնենք որ կը չանանք, անշուշտ, այդ վնասը որքան կարելի է փոխարինել՝ օգտուելով ամենափոքր կարելիութենէն իսկ:

Առաջին տարիներուն, մեզի՝ տարիքոտ մտաւորականներուս ոչ ոք հաւատ կ'ընծայէր: Մեզ կը հետապնդէին չորս աչքով եւ մեր աշխատանքը դրուած էր բոլորովին անկարելի պայմաններու մէջ: Այժմ, կը խորհիմ թէ անոնք բոլորովինանարդար չէին: Մեզմէ չատերը անոնց սիրտ չէին տար. ուրեմն եւ ի՞նչպէս աշխատէին անոնց հետ:

Բայց, ժամանակի ընթացքին, ներկայացաւ պարագայ մը, զոր հապիւ հիմա կը սկսիմ հասկնալ եւ գնահատել: Զեզի պիտի խօսիմ հակաստութեան մը մասին, բայց նախապէս ձեզմէ կը խնդրեմ ուշադիր մտածել անոր մասին:

Ինձ կը թուի թէ՝ Ռուսիոյ ամբողջ պատմութեան ընթացքին, առաջին անգամ Բոլշեւիկները եղան որ երեւան հանեցին թէ ինչ կ'արժէ Ռուսիան, եւ մեզի սորվեցուցին սիրել զայն:

Դէպի հայրենիքը սիրոյ մասին, ինչպէս նաեւ ազգային հպարտութեան չուրջ մեզի խօսած են չատոնց եւ շատ մը անհամ նախադասութիւններ: Բայց, անոնց բովանդակութիւնը կամ ծայրայեղօրէն մշուշոտ էր, կամ չոր ու ցամաք: Մեզի կը սրվեցնէին թէ անիկա երկիրն է աստուածապաշտութեան եւ կամ՝ խառնելով իրարու՝ ինքնապետականութիւնը, ուղղափառութիւնն ու ազգայնութիւնը, կը ճչային.

— «Հարուածէ Հրեաները, փրկէ Ռուսիան»:

Մենք Ռուսիան կը ճանչնայինք Իլովիան եւ կամ, լաւագոյն պարագային, Կլովցեւեան ձեւով, բայց միշտ հանդիպեցանք,— պատմականօրէն, ընկերաբանօրէն կամ խորհրդապաշտօրէն:

Լէնին, մեր առջեւ, առաջին անգամ ըլլալով, երեւան հանեց Ռուսիան — ու ատիկա իր մեծագոյն ծառայութիւնն է մեր ազգին — որպէս երկիր եւ արժէք, Ռուսիան՝ որպէս անյարմար վայր մը՝ բոլոր կարելի փորձերուն համար, Ռուսիան՝ որպէս երկիր մը, ուր՝ ֆիզիքական եւ նիւթական տեսակէտէ՝ իրապէս ոչինչ կայ կարելի:

Մենք, որ մեր ամբողջ երիտասարդութեան շրջանին կը վիճէինք բոլոր այն վերացական բաներու մասին, որոնք գոյութիւն ունին մարդկային ծանօթութեան մէջ, քաղցած մարդու ախորժակով խոյացանք մեր առջեւ նոր բացուած այս ոչ-վերացական, ոչ-իդէալական, այլ ամբողջովին գործնական արժէքին վրայ: Եւ այսօրուան իշխանութիւնը երբ համոզուեցաւ թէ մենք իրապէս ամբողջ սրտով եւ մեր բովանդակ մտածողութեամբ նուիրուած ենք այդ գործին, մեզի տուաւ բոլորովին անսահման կարելիութիւններ:

(Շար.)

(8)

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԱԻՈՂԻ ՀԱՄԱՐ)
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Métro : TOLBIAC)

ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄԱՆ ԵՂԱՆԱԿՆԵՐ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Պելճիա, Եգիպտոս, Լուքսեմպուրկ, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ
3
ՄԱՅԻՍ
DIMANCHE
3 MAI
1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3015

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՋԱՅՆԵՐ ՆՈՒԱՂՈՒԻՆ, ԹԵԻԵՐ ԹԱՐԹԱՓՈՒԻՆ

Ամէն անգամ որ կ'արձարձուի գործարարներու ինքնապաշտպանութեան խնդիրը, մեր դրացիները կա՛մ վայրերան կանչեր կ'արձակեն, «դաւադրութեան» հոտ առնելով, եւ կամ կը միրճուին փաստաբանական դիւտերու մէջ :

Կան ալ որ, ամէն ինչ լաւ կը տեսնեն, եւ կը կարծեն թէ աւելորդ է յուզիլ, այս կամ այն ուղղութեամբ :

Այսպիսի հոգեբանութեան մը հանդէպ, անշուշտ որ եւ է վիճաբանութիւն կը դառնայ աւելորդ : «Այսպէս եկեր ենք, այսպէս ալ պիտի երթանք» :

Մենք շատ խոր եւ շատ լայն կ'ըմբռնենք ինքնապաշտպանութիւնը, այդ բառին մէջ դնելով ամբողջ քաղաքականութիւն մը :

Մեղի համար ինքնապաշտպանութիւնը չսկսիր «Հայաստանը պրելով», եւ չէն ու պայծառ պահելով բանկալը :

Ինքնապաշտպանութիւնը, մեր հասկացողութեամբ, ոչ մի – այն ուժերու համախմբում է, կազմակերպում եւ աշխատանք, այլ հանգանակ մը :

Սկսինք երեւանէն :

Ձգեցէք ձեր դիրքը Հայաստանի հանդէպ, «դադրեցուցէք ձեր հակա – Հայաստանեան քաղաքականութիւնը », կ'ըսեն մեզի, եւ այն ատեն կը համաձայնինք :

Ըսել կ'ուզեն — աչքն ու ձախը հաւասարապէս — թէ մինչեւ որ Դաշնակցութիւնը չխոնարհի Երեւանի առջեւ, ճիշդ իրենց պէս, Արեւելածօրէն բարեւի կենալով, չեն կրնար ոչ գործակցիլ, ոչ ալ մտածել արծարծուած հարցերուն :

Եւ այս՝ տասնըհինգ տարիէ ի վեր :

Պարզապէս կը պահանջեն հպատակութիւն,— աւելի մօրե – անդօրէն քան Երեւանը ինք :

Մինչդեռ, եթէ հարցին մօտենային ե՛ւ հայրենիքի ե՛ւ գործերու պաշտպանութեան, զօրացման տեսակէտէն, եւ եթէ ինքնամանաչման փորձ մը կատարէին, պիտի խոստովանէին թէ աւելի շատ իրենց կամքը, կամակատար եւ երկերես գործունէութիւնն է որ վնաս կը պատճառէ երկուքին ալ :

Դաշնակցութիւնը բռնած է, այո, քննադատական դիրք, իբրեւ ընդդիմադիր : Այդ ուղին գծեր են իր ժողովները, դատելով ձուն ու չիտակը : Իսկ որ եւ է բանաձեւէ առաջ, Դաշնակցութիւնը իր առջեւ ունի անողոք իրականութիւն մը, որ չի պարտկուիր ոչ «հայաստանասէր» հաւատարմութեամբ, ոչ ալ մանուածապատ արդանքներով կամ ճոռոմաբանութիւններով :

Ահաւասիկ երկու հիմնական խնդիրներ,— Երեւանի քաղաքական գործունէութիւնը եւ անոր դիրքը՝ Արտասահմանի հանդէպ :

Ամէնէն թեթեւ հակադաշնակցականն ալ չպիտի կրնար ապացուցանել թէ՝ «ամէն ինչ կարգին է» այդ ճամբուն վրայ :

Երեւանը չունի քաղաքական գիծ : Չի յուղներ, չի քրանիր այդ ուղղութեամբ : Չի ձգաիր առաւելագոյն բարիքը ապահովել, տիրող կացութենէն, ինչպէս իր դրացիները :

Ան զբաղած է երկիր չինելով,— կը չնորհաւորենք : Ինչ որ կը վատարուի այս ճամբուն վրայ, չահ է ե՛ւ այսօրուան ե՛ւ վաղուան համար : Եւ մենք չենք բաժներ այն տեսակէտը թէ միայն Մոսկուան է որ կ'օգտուի այս բոլորէն,— վերաչինութիւն, ելեկտրականացում, ցանք եւայլն :

Բայց, մեր այսօրուան կացութեան մէջ, բաւակա՞ն է այսքան, իշխանութեան մը համար որ կը կոչուի բանուորա-գիւղացիական, սղատ, հաւասարազօր եւ չինարար :

Բաւակա՞ն է, նեղելի՞ է խրել չոնդալից «պլան»ներու ժխորին մէջ, եւ մոռացութեան տալ մնացեալը,— երբ գիտենք որ ամբողջ ազգաբնակութիւնը մը կը հալի օտար պողոտաներու վրայ, ի խնդիր ապրուստի :

Ուրիշ առեն ալ բացատրած ենք եւ կրկին կը յիշեցնենք, — շաքարն էջ որ կը սպասենք : Ոչ ալ արշաւ՝ սահմանէ սահման :

Բայց, Երեւանցիները իրենք պիտի կրնա՞յ ապացուցանել, թէ անելիք չունին մինչեւ իսկ սահմանէն ներս, ազգային - քաղաքական դետնի վրայ :

Ո՞ւժ չունին, մա՞րդ չունին, շատ հեռո՞ւ է Մոսկուան :

Այս հարցումներն իսկ ոչ թէ արդարացում պիտի ճարէին, այլ ամբաստանութիւն :

Որքան ժժգոյն է այս ճամբան — քաղաքական — նոյնքան ոգեւորիչ հանգրուանք մը կը ներկայացնի Երեւանի դիրքը՝ Արտասահմանի հանդէպ :

Զենք խօսիր իր կապակցութեան միջոցներու մասին,— գործակալներ, պատահական միջնորդներ, բարեգործական կամ Հօգ, որոնք արդահատելի վիճակի մը վերածեր են իշխանութեան մը եւ արտագրեր զանգուածի մը յարաբերութիւնները :

Այդ բոլորը ուրիշ բան չեն, եթէ ոչ նուաղուն ձայներ եւ թարախուն թեւեր : Եւ երբ նոյն կացութիւնը կը շարունակուի տարիներով, կը նշանակէ թէ ոչ միայն Երեւանը, այլ եւ անոր մէջ գործերը գոհ են այս վիճակէն : Մէկը իշխանաւոր, միւսը աղերսկու եւ կամակատար :

Աչքի առջեւ բերէք միայն ներգաղթի խնդիրը,— անոր կազմակերպութեան եղանակները, 1925էն ի վեր, եւ եթէ կրնաք՝ յանձնեցէք ձեր պաղարիւնը :

Ոչ մէկ «չնորհ» այնքան իշխանաբար չէր տրուած, որքան նաեւ արհեստներ դառնալու իրաւունքը :

Եւ ոչ մէկ բախտախաղ այնքան դառնութիւն չէր պատճառած, որքան այս խաղը :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԳՐՈՒՀԸ ՔԱՂԱՔԷ ՔԱՂԱՔ

Արեւիդ Արեան կ'ուզէ շարունակել կուիր

Վերջին լուրերու համաձայն, Հիւսիսային ճակատին իտալական բանակը 30 մղոն հեռու է Ատոիս Ապէպայէն : Հակառակ այս անողոք իրականութեան, Եթովպիոյ կայսրը, որ մայրաքաղաք վերադարձած է, կ'ուզէ շարունակել կռիւը, մինչեւ վերջին փամփուշտը : «Մենք անձնատուր չպիտի ըլլանք : Նշանակութիւն չունի Ատոիս - Ապէպայի անկումը : Ես նոր կեդրոն մը պիտի հաստատեմ եւ պիտի կապուիմ արտաքին աշխարհին հետ : Ես երբեք ուղղակի հաշտութիւն չպիտի կնքեմ Իտալացիներուն համար : Բանակցութիւնները պէտք է կատարուին Ազգերու Դաշնակցութեան միջոցաւ » :

Բոլոր լուրերը կը հաստատեն թէ Ատոիս Ապէպա իտալական բանակին կը սպասէ օրէ օր, անձնատուր ըլլալու համար : Եթովպիոյ երեւելիներն ալ այդպէս յանձնարարած են կայսեր : Քաղաքը ամայացած է գրեթէ : Բնակիչները մէկ շաբաթ առաջ փախած են շրջակայ բլուրները եւ աւելի հեռաւոր ու ապահով շրջաններ :

Հարաւային ճակատին վրայ եւս կը շարունակուի իտալական յառաջխաղացութիւնը : Զօր. Կրացիանի զրաւեց նոր քաղաք մը, Տաղկապուր, գրոհ տալով զէպի Ձիճիքա : Իտալական զեկոյցին համաձայն, բանակը ունեցած է 1850 մեռեալ եւ վիրաւոր, վերջին 15 օրուան կռիւներու ընթացքին : Այս կորուստներէն 1400ը բնիկ զինուորներ են, 400ը իտալացի զինուորներ եւ 50 սպաներ : Հապէշները ռազմադաշտին վրայ ձգած են 5000 զինուոր : Այժմ ճամբան հարթուած կը համարուի դէպի Ձիճիքա եւ Հարրար : Մարաքախտ պատոյլիօ զղուշութեամբ կը յառաջանայ, որպէսզի թակարդը չինայ : Միեւնոյն ատեն ճամբաներ կը շինուին : Հարաւային ճակատին վրայ (Օկաուէն) յառաջխաղացութիւնը դժուարութեան կը հանդիպի տեղատարափ անձրեւներու եւ փոթորիկներու հետեւանքով : Դէպի Սասապանէհ յառաջացած ատեն, իտալացի հրամանատարի մը զինուորական ինքնաշարժները ցեխին մէջ խրեցան եւ հարկ եղաւ օգնութեան փութացնել ճարտարագէտներ եւ ուրիշ զօրքեր : Բայց եւ այնպէս, յառաջխաղացութիւնը կը շարունակուի : Օդանաւային յարձակումները խանգարուած են, փոթորիկներու հետեւանքով :

Եթէ կայսրը անձնատուր չըլլայ եւ ուզէ դիմադրութիւնը շարունակել արեւմտեան շրջանին մէջ, հաւանական է որ իտալական հրամանատարութիւնը առ այժմ դադրեցնէ ամբողջ արեւելեանեթովպիոյ դրաւումով եւ ձեռք առնէ երկաթուղին եւ կարաւանի բոլոր ճամբաները : Եղանակին անձրեւները մեծ դժուարութիւն պիտի պատճառեն Իտալացիներուն, ամբողջ Եթովպիան գրաւելու համար : Այդ պարագային Հապէշներն ալ անգործութեան պիտի դատապարտուին : Իտալացիները կը կարծեն թէ ժողովուրդը պիտի հարկադրուի անձնատուր ըլլալ, հագուստ եւ ուտելիք առանալու համար : Թղթակիցներ կը պատմեն թէ Տէսիէէն Ատոիս Ապէպա ճամբուն վրայ բազմաթիւ Հապէշներ կը թափառին, ցնցոտիներով : Ասոնք հագիւ մէկ իտալերէն բառ սորված են, կիսկատար ,— «քամիզա» (շապիկ) :

*** Իտալական թերթ մը, որ միշտ Մուսոլինիէն կը ներշնչուի, յօդուած մը մէջ դիտել կուտայ թէ պատժական նոր տնօրինութիւնները պատերազմի պիտի յանգին : «Անխուսափելի է այս ելքը : Իտալիա իր բոլոր ուժով կը դատապարտէ այդ պատերազմը, բայց պատրաստ է դիմադրելու իր ամբողջ զօրութեամբ, եթէ պարտադրեն : Եւ այդ պիտի ըլլայ ամէնէն արիւնալի, ամէնէն սարսափելի եւ համաշխարհային ընդհարումը զոր մարդկային պատմութիւնը երբեք ճանչցած ըլլայ : Իսկ այդ ազէտին միակ պատասխանատուն պիտի ըլլայ Անգլիա » :

ՄԱՅԻՍ 1Ի ՑՈՅՑԵՐԸ ՓԱՐԻԶԻ, ՊԵՐԼԻՆԻ ԵՒ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԷՋ

Յաղագութեամբ անցաւ Մայիս 1ի տօնակատարութիւնը, ամբողջ Ֆրանսայի մէջ : Աշխատանքի ընդհ. Դաշնակցութիւնը գործադուլ պատուիրած էր 24 ժամուան համար, բայց կը հաւատան թէ փարիզեան շրջանի 400,000 բանուորներէն միայն 150,000ը զադրեցուցած էին աշխատանքը : Երկաթուղիները, մետրօները, հանրակառքերը բանեցան սովորականին պէս : Սակաւաթիւ ցոյցեր կատարուեցան, որոնց մէկուն կը մասնակցէին 45,000 հոգի, միւսին՝ 15,000 : Տեղի ունեցան 25 միթինկներ՝ Փարիզի շրջանին, 214 ալ գաւառական կեդրոններու մէջ, համախմբելով հարիւր հազարաւոր ցուցարարներ : Մարսէյլի մէջ 80,000 հոգի մասնակցած են : Հապարակային թափորները արգիլուած ըլլալով, կառավարութիւնը չարժման մէջ դրած էր բազմաթիւ ոստիկաններ, զինուորներ եւ հանրապետական պահակներ : Գործադուլը աւելի ծաւալուն հանդամանք ունէր գաւառական քաղաքներու, մասնաւորապէս Մարսէյլի եւ Լիոնի մէջ : Աշխատաւորական հոսանքներու վարիչները հրահանգներ ուղղած էին իրենց հետեւորդներուն, խիստ կարգապահութիւն պատուիրելով :

*** Պերլինի մէջ, աշխատանքի տօնը տեւեց 18 ժամ, չնդալից արտայայտութիւններով, որոնց կը մասնակցէր նաեւ զօրքը : Մէկ միլիոն ժողովուրդ համախմբուած էր Պերլինի մէջ : Այս առթիւ ճառ մը խօսելով, Հիթլէր ուժգնօրէն հերքեց այն լուրերը թէ Գերմանիա կը խորհի Աւստրիա եւ Չեխոսլովաքիա արշաւել : «Մուսոլինու այս նոր արշաւը կը սկսի ճիշդ այն ատեն երբ մենք պատրաստ ենք մեր ձեռքերն երկարելու բոլոր ժողովուրդներուն եւ զաշնադիներ կնքելու անոնց հետ : Ովքե՞ր են այն տարրերը որոնք այսպիսի սուտեր կը տարածեն, որոնք անդորրութիւն եւ խաղաղութիւն չեն ուզեր եւ շարունակ անվստահութիւն կը սերմանեն : (Ձայներ —Հրեաննե՛րը) : Մենք կը ճանչնանք այդ տարրերը մեր փորձառութեամբ : Անոնք միջազգային տարրեր են որոնք կ'ապրին ժողովուրդները իրարու դէմ լարելով» :

*** Մոսկուայի Մայիս 1ի տօնակատարութեանց մէջ տիրաբար կ'իշխէր զինուորական ցուցադրութիւնը : Այս առթիւ կառավարական պաշտօնաթերթը, «Իզվեստիա» դիտել կուտար թէ պատերազմի ուրուականը կը

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՄԷՆ ՄԷԿԸ ԻՐ ՁԱՄԲՈՎ

Աչքէ կ'անցընեմ թերթերը, գաղափար մը կազմելու համար Մայիս 1ի տօնակատարութեանց մասին :

Կարելի՞ է բանի մը տողի մէջ ամփոփել այդ համաշխարհային շարժանկարը :

Իմ փնտռածս ուրիշ բան է : Ոչ թէ տօնակատարութեան մանրամասն պատկերը, այլ ոգին :

Անշուշտ բոլորն ալ, մինչեւ անգամ Քամալական Թուրքիան, Մայիս 1 բսելով կը հասկնան Աշխատաւորի տօն...

Արդ, ի՞նչ տրամադրութեամբ տօնեցին, մէկն ու միւսը :

Կը սկսիմ Ֆրանսայէն :

Բոլոր թերթերն ալ, այ, ձախ կամ կեդրոն, կը հաստատեն թէ տօնակատարութիւնը անցաւ խաղաղութեամբ : Ոչ մէկ ծանր միջադէպ : Նշանախօսքերն ալ ծանօթ են,— ազատութիւն, խաղաղութիւն, հաց եւ աշխատանք :

Մինչ ձախակողմեան թերթերը կ'ուզեն թուանշաններով ապացուցանել տօնակատարութեան, մանաւանդ աւանդական գործադուլին յաջողութիւնը, այլերը նոյնպէս թուաբանութիւնը օգնութեան կանչելով, կը ճգնին համոզել թէ բանուորներու հազիւ 15 առ հարիւրը դադրեցուց աշխատանքը :

Անդին, Գերմանիոյ մէջ, տօնակատարութիւնը դարձած է հայրենասիրական ցոյց մը, ինչպէս հիթլէրեական իշխանութեան հաստատումէն ի վեր : Հսկայական թափոր բանուորներու եւ զինուորներու եւ հրաշունչ ատենախօսութիւններ, առաջնորդութեամբ «Առաջնորդ»ին : Գլխաւոր նշանախօսքը,— խաղաղութիւն :

Աւելի անդին, խորհրդային աշխարհին մէջ, դղրդագին ցոյցեր՝ Մոսկուայի Կարմիր հրապարակին վրայ, վիթխարի զօրահանդէսով մը, ուր կը փայլէին արդի սպառազինութեանց բոլոր «հրաշալիքները»— հրասայլ, թնգանօթ, զրահապատ հիմնաշարժ եւն : Իսկ դէպի երկինք, 750 աւառնակներ, կէսէն աւելին՝ ամէնէն սրընթացները :

Նշանախօսքերը, իՀնչ կասկած, — խաղաղութիւն, նոյնիսկ զինուորական գործավարին բերնով :

Եւ այսպէս 250,000 ցուցարարներ՝ Մատրիտի փողոցներուն մէջ, 100,000 հոգի՝ Վարշաւայի մէջ, 300,000նոց թափոր մը՝ Նիւ Եորքի մէջ, հսկայաքանակ ցոյցեր՝ Լոնտոնի մեծ դարաստանը, Հայտ Փարք, լսելու համար 30 ատենախօսներ : Նոյնիսկ հեռաւոր Ճապոնի մէջ ձեւ մը գտեր էին,— թէյասեղան եւ դաշտային պտոյտներ :

Պոլսոյ մէջ ալ, անշուշտ, բանուորներու թափոր մը կազմուած է դէպի Բեազըտիաեի :

Ու կը մտածեմ,—Ահա թէ ի՛նչպէս, իւրաքանչիւր երկիր իրեն յատուկ ճամբայ մը գտեր է, նոյնիսկ այս տօնակատարութեան առթիւ :

(Խօսքը ցոյցերու բովանդակութեան մասին է, եւ ոչ թէ պետական կարգադրութեանց : Իրականին մէջ, բոլոր իշխանութիւններն ալ պիտի ուզէին խափանել մայիս 1ը, եթէ կարելի) :

Արդ, բոլոր ընդհանուր ազդանշաններուն եւ նշանախօսքերուն վերեւ, ազգային գիծն է որ կ'իշխէ, ինչպէս Բրիտանիոյ մէջ :

Ամէն մէկը իր պահանջներուն յարմարցուցեր է աւետարանը, տեղ մը միացեալ ճակատ հոլովելով, ուրիշ տեղ մը՝ օրուան հոգերուն կապելով Մայիս 1ը, իսկ ամէն տեղ՝ զայն դարձնելով համայնապատկեր մը սեփական ուժերու ցուցադրութեան :

Միայն մեր մէջ է որ մարդիկ յամառօրէն կը հեգնեն տառը, ջուրին տալով մնացեալը,— ճիշդ ինչպէս դարեր առաջ, երբ առաջին Քրիստոնեաները դարձան :

Վ.Ա.Հ.

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ՄԱՐՄԻՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԿԸ ՓՈԽԱԴՐՈՒԻ ՆԵՐԳԱՂԹԻ ԿԱՐԱՒԱՆՈՎ

Եկեղեցւոյ հոգաբարձութենէն մեզի կը տեղեկացնեն թէ Կոմիտաս վարդապետի մարմինը Հայաստան պիտի փոխադրուի մայիս 9ին, «Սինայա» շոգենաւով, որ Պաթում կը տանի ներգաղթողներու առաջին կարաւանը :

Կոմիտասի խնամատար մարմինը նիստ գումարելով, նշդեց հետեւեալ մանրամասնութիւնները.—

Ա.— Դագաղը Փարիզի Հայոց եկեղեցիէն կը վերցուի 6 մայիս, չորեքշաբթի առտու, ժամը 9ին, ուր ներկայ պիտի ըլլան եկեղեցւոյ կրօնական դասը, հոգաբարձութիւնը եւ վարչութեան եւ Կոմիտասի խնամատար մարմնի անդամները :

Բ.— Մայիս 7, հինգշաբթի օր, դագաղը կը ժամանէ Մարսէյլ, ուրկէ շոգենաւ կը դրուի 8 Մայիս, ուրբաթ առտու :

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Այսօր, կիրակի, տեղի կ'ունենան համեմատական ընտրութիւնները, լրացնելու համար երեսփոխանները, որոնք մահուամբ պակսած էին ժողովրդական ճակատին մէջ եւ չատեր չեն հպատակիլ կարգապահութեան : Զորս հարիւր նոր ընտրելիներ ներկայացած են միայն Սէնի նահանգին մէջ :

Անցեալ կիրակի օրուան քուէարկութենէն առթիւ ընտրուած են 185 հոգի : Ուրեմն այսօր պիտի ընտրուին 433 երեսփոխաններ : Ամբողջ ընտրողներուն թիւն եղած է 11,927,852, որոնցմէ ապրիլ 26ին մասնակցած են 10,054,749 հոգի : Ուրեմն ձեռնպահներու համեմատութիւնն եղած է 15-70 առ հարիւր :

Ֆուատ Ա.ի կտակը եւ Վաֆտի ապառնալիքը

Եգիպտոսի նոր թագաւորը անչափահաս ըլլալով, խնամակալութիւն մը պիտի կազմուի : Հանգուցեալ թագաւորը կտակագրով նշանակած է խնամակալութեան անդամները, բայց կառավարութիւնը չուզեր բանալ զայն, սպասելով որ ընտրութիւնները վերջնան եւ խորհրդարանին առջեւ կարդացուի : Արդ, Եգիպտոսի ազգայնական կուսակցութիւնը, Վաֆտ, հակառակ է այս որոշման եւ առջի օր տեսակ մը վերջնագիր ուղղեց կառավարութեան, պահանջելով տասը օրէն նիստի հրաւիրել 1930ին ընտրուած խորհրդարանը եւ անոր առջեւ բանալ կտակը : Եթէ կառավարութիւնը մերժէ, կուսակցութիւնը ինք նիստի պիտի հրաւիրէ խորհրդարանը, խնամակալութիւնը կազմելու եւ դահլիճը հրաժարեցնելու համար :

— o —

ԱՐԾԵՒՈՒՂԵՐԸ 3,600,000 ֆրանքի կորուստ մը կրած են հինգ օրուան մէջ, Ապրիլ 25էն մինչեւ 29, ընտրական պայքարին առթիւ,— կ'ըսեն քաղքենի թերթերը, պատասխանատու հռչակելով ժախակողմեան հոսանքը :

ԱԻՍՏՐԻՈՑ վարչապետը ճառ մը խօսելով, հաստատեց թէ 1915ին ծնած զինուորցուները զէնքի տակ պիտի առնուին : Զինուածութիւնները պիտի լրանան յուլիսի կիսուն եւ հոկտեմբեր 1ին Աւստրիա պատրաստ պիտի ունենայ 15,000 նոր զինուոր :

ՍԱՐԻ, ՁԱՂԵՐԸ ԲԿ ՀՅԱՑՈՒԵՑԻՆ

— ·· —

փոքր Մհեր Վ. Հրաշ ուշադրավ հատուկ ընդունակություն ունի երաժշտական ականջի։ Ամեն անգամ, երբ ռադիոյով հնչում է որևէ երգ կամ նվագ, նա անմիջապես կարողանում է նվագել դաշնամուրի վրա։ Ինչպե՞ս է ձեռք բերել այդ հատկությունը։

Մհեր Ս. Ես ոչ մի հատուկ ուշադրություն չեմ դարձրել դրան։ Ինձ համար բավական է, որ ռադիոյով հնչող երգը կամ նվագը ես լսեմ մի քանի անգամ, և ես կարող եմ նվագել։

Ա՛խ, այդ ինչ լավ է, որ դու ունես այդ ընդունակությունը։ Ես էլ կուզեի նվագել, բայց ինչպե՞ս սովորեմ։

Մհեր Ս. Դուք էլ կարող եք սովորել։ Ես ձեզ կօգնեմ։

Ա՛խ, ինչ լավ կլիներ։ Ես ինձ համար կնվագեի, ես էլ կերգեի։ Ես շատ եմ սիրում երգել։

Մհեր Ս. Ես ձեզ համար կնվագեմ, իսկ դուք կերգեք

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՀՈԳԱԾՈՒ

— ● —

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՏՈՒՄԱՆՅԱՆ

ԴՈՂՈՏՈՒԿՀԵՆ ԴՈՂ

Ա. Դուռը սկսեց ինքնաբերաբար բացվել, ու ներս մտավ մի ծեր մարդ՝ ձեռքին մի մեծ ծրար։ Նա մոտեցավ սեղանին, ծրարը դրեց վրան, ապա ետ դարձավ ու դուրս գնաց։

Բ. Ծերունին նորից ներս մտավ, ձեռքին մի ուրիշ ծրար։ Նա մոտեցավ սեղանին, ծրարը դրեց վրան, ապա ետ դարձավ ու դուրս գնաց։

Գ. Ծերունին նորից ներս մտավ, ձեռքին մի ուրիշ ծրար։ Նա մոտեցավ սեղանին, ծրարը դրեց վրան, ապա ետ դարձավ ու դուրս գնաց։

Դ. Ծերունին նորից ներս մտավ, ձեռքին մի ուրիշ ծրար։ Նա մոտեցավ սեղանին, ծրարը դրեց վրան, ապա ետ դարձավ ու դուրս գնաց։

Ե. Ծերունին նորից ներս մտավ, ձեռքին մի ուրիշ ծրար։ Նա մոտեցավ սեղանին, ծրարը դրեց վրան, ապա ետ դարձավ ու դուրս գնաց։

Զ. Ծերունին նորից ներս մտավ, ձեռքին մի ուրիշ ծրար։ Նա մոտեցավ սեղանին, ծրարը դրեց վրան, ապա ետ դարձավ ու դուրս գնաց։

Է. Ծերունին նորից ներս մտավ, ձեռքին մի ուրիշ ծրար։ Նա մոտեցավ սեղանին, ծրարը դրեց վրան, ապա ետ դարձավ ու դուրս գնաց։

Ը. Ծերունին նորից ներս մտավ, ձեռքին մի ուրիշ ծրար։ Նա մոտեցավ սեղանին, ծրարը դրեց վրան, ապա ետ դարձավ ու դուրս գնաց։

Թ. Ծերունին նորից ներս մտավ, ձեռքին մի ուրիշ ծրար։ Նա մոտեցավ սեղանին, ծրարը դրեց վրան, ապա ետ դարձավ ու դուրս գնաց։

Ժ. Ծերունին նորից ներս մտավ, ձեռքին մի ուրիշ ծրար։ Նա մոտեցավ սեղանին, ծրարը դրեց վրան, ապա ետ դարձավ ու դուրս գնաց։

ԺԱ. Ծերունին նորից ներս մտավ, ձեռքին մի ուրիշ ծրար։ Նա մոտեցավ սեղանին, ծրարը դրեց վրան, ապա ետ դարձավ ու դուրս գնաց։

ԺԲ. Ծերունին նորից ներս մտավ, ձեռքին մի ուրիշ ծրար։ Նա մոտեցավ սեղանին, ծրարը դրեց վրան, ապա ետ դարձավ ու դուրս գնաց։

ԺԳ. Ծերունին նորից ներս մտավ, ձեռքին մի ուրիշ ծրար։ Նա մոտեցավ սեղանին, ծրարը դրեց վրան, ապա ետ դարձավ ու դուրս գնաց։

ԺԴ. Ծերունին նորից ներս մտավ, ձեռքին մի ուրիշ ծրար։ Նա մոտեցավ սեղանին, ծրարը դրեց վրան, ապա ետ դարձավ ու դուրս գնաց։

ԺԵ. Ծերունին նորից ներս մտավ, ձեռքին մի ուրիշ ծրար։ Նա մոտեցավ սեղանին, ծրարը դրեց վրան, ապա ետ դարձավ ու դուրս գնաց։

ԺԶ. Ծերունին նորից ներս մտավ, ձեռքին մի ուրիշ ծրար։ Նա մոտեցավ սեղանին, ծրարը դրեց վրան, ապա ետ դարձավ ու դուրս գնաց։

ԺԷ. Ծերունին նորից ներս մտավ, ձեռքին մի ուրիշ ծրար։ Նա մոտեցավ սեղանին, ծրարը դրեց վրան, ապա ետ դարձավ ու դուրս գնաց։

ԺԸ. Ծերունին նորից ներս մտավ, ձեռքին մի ուրիշ ծրար։ Նա մոտեցավ սեղանին, ծրարը դրեց վրան, ապա ետ դարձավ ու դուրս գնաց։

ԺԹ. Ծերունին նորից ներս մտավ, ձեռքին մի ուրիշ ծրար։ Նա մոտեցավ սեղանին, ծրարը դրեց վրան, ապա ետ դարձավ ու դուրս գնաց։

Ի. Ծերունին նորից ներս մտավ, ձեռքին մի ուրիշ ծրար։ Նա մոտեցավ սեղանին, ծրարը դրեց վրան, ապա ետ դարձավ ու դուրս գնաց։

ԻԱ. Ծերունին նորից ներս մտավ, ձեռքին մի ուրիշ ծրար։ Նա մոտեցավ սեղանին, ծրարը դրեց վրան, ապա ետ դարձավ ու դուրս գնաց։

ԻԲ. Ծերունին նորից ներս մտավ, ձեռքին մի ուրիշ ծրար։ Նա մոտեցավ սեղանին, ծրարը դրեց վրան, ապա ետ դարձավ ու դուրս գնաց։

ԻԳ. Ծերունին նորից ներս մտավ, ձեռքին մի ուրիշ ծրար։ Նա մոտեցավ սեղանին, ծրարը դրեց վրան, ապա ետ դարձավ ու դուրս գնաց։

ԻԴ. Ծերունին նորից ներս մտավ, ձեռքին մի ուրիշ ծրար։ Նա մոտեցավ սեղանին, ծրարը դրեց վրան, ապա ետ դարձավ ու դուրս գնաց։

ԻԵ. Ծերունին նորից ներս մտավ, ձեռքին մի ուրիշ ծրար։ Նա մոտեցավ սեղանին, ծրարը դրեց վրան, ապա ետ դարձավ ու դուրս գնաց։

ԻԶ. Ծերունին նորից ներս մտավ, ձեռքին մի ուրիշ ծրար։ Նա մոտեցավ սեղանին, ծրարը դրեց վրան, ապա ետ դարձավ ու դուրս գնաց։

ԻԷ. Ծերունին նորից ներս մտավ, ձեռքին մի ուրիշ ծրար։ Նա մոտեցավ սեղանին, ծրարը դրեց վրան, ապա ետ դարձավ ու դուրս գնաց։

ԻԸ. Ծերունին նորից ներս մտավ, ձեռքին մի ուրիշ ծրար։ Նա մոտեցավ սեղանին, ծրարը դրեց վրան, ապա ետ դարձավ ու դուրս գնաց։

Ի

սպառնալ մարդկութեան: «Եւրոպայի մէջ սաստկացած է գերմանական աշխարհակալութեան ստեղծած պատերազմի վտանգը»: Ջինուորական գործակալ Վորոշիլով ճառ մը խօսելով, չեչտեց·

— «Մենք ամէն բան ըրած ենք եւ կ'ընենք, խաղաղութիւնը պաշտպանելու համար: Բայց եւ այնպէս դիտենք թէ պատերազմի վտանգը կ'աւելնայ եւ մեր կարմիր բանակը մեր լաւագոյն զբաւականը կը կազմէ խաղաղութեան համար»:

*** Մատրիտի ցոյցերուն մէջ կը տիրապետէին մուրճն ու մանգաղը, իբրեւ խորհրդանշանը կարմիր յեղափոխութեան: Համայնավարները Հիթլէրիհամակիրը չհնելով, խարազանել տուին երկու մոլեռանդներու:

ԱԻՍՏՐԻՈՅ ՄԱՍԻՆ ԱԼ ՀԱՆՐԱՔՈՒԷ...

«Եթէ փորձեմ, Գերմանիոյ կը միանայ»

Աւստրիոյ խնդիրը միշտ կը զբաղեցնէ հանրային կարծիքը եւ քաղաքականները: Գերմանական թերթերը ուժգնօրէն հերքելով զինուորական համախմբումներու լուրերը, ֆրանսական խաղերու կը վերագրեն զանոնք: Ամէն պարագայի մէջ, բազմաթիւ փաստեր կ'ապացուցանեն թէ բաներ մը կը զառնան Աւստրիոյ չուրջը:

«Թայմզ»ի Թղթակիցը Պերլինէն զրած նամակի մը մէջ պարզելով Գերմանիոյ տրամադրութիւնները, դիտել կուտայ թէ առ այժմ բոլորովին անհաւանական է որ որ Գերմանիա փորձ մը կատարէ Աւստրիան ուղղակի կցելու կամ իրեն համար նպաստաւոր վարչաձեւ մը տարքելու հոն: Գերմանական կառավարութիւնը այս միջոցին զբաղած է ողիմպիական խաղերով, որոնք պիտի գերազանցեն մինչեւ հիմա եղածները: Այս խաղերը թանկագին պատեհութիւն մը պիտի ներկայացնեն ցուցադրելու Գերմանիոյ կազմակերպական կարողութիւնները, եւ բնականաբար Գերմանացիները կը յուսան թէ 60 երկիրներու այցելուները պիտի բաժնուին ջերմ տպաւորութեամբ: Ուրեմն, կառավարութիւնը կը զգուշանայ որ եւ է արարքէ որ կրնայ խանգարել այս հեռանկարը:

Աւելի կարեւոր պատճառ մը.— Պերլինի մէջ միշտ այն յոյսը կը տիրէ թէ Աւստրիա ինք օր մը պիտի վճռէ իր ճակատագիրը կապել Գերմանիոյ հետ, ազատակցութեամբ հանրային կարծիքին եւ թերեւս Մեծն Բրիտանիոյ: Ինչո՞ւ հանրաքուէ մը կամ ընդհ· ընտրութիւն մը չկատարուի Աւստրիոյ մէջ, իբրեւ գլխաւոր հարց դնելով «անշլուս»ը (միացում): Պերլինի հեղինակաւոր շրջանակներուն մէջ կը կարծեն թէ այդպիսի ելք մը կրնայ ծնիլ այն բանակցութիւններէն որ պիտի կատարուին, Անգլիոյ կողմէ ուղղուելիք հարցարանին առթիւ: Պերլինի մէջ վստահօրէն կը յայտարարեն որ եթէ Աւստրիոյ բնակիչներուն ճշմարիտ բաղձանքները ստուգուին, ստուար մեծամասնութիւն մը երեւան պիտի հանուի ի նպաստ Գերմանիոյ հետ միացման: Այս առթիւ դիտել կուտան որ եթէ յաղթական դաշնակիցները հաւատարմօրէն գործադրած ըլլային իրենց իսկ հռչակած ինքնորոշման իրաւունքը, Աւստրիացիները մաս կազմած պիտի ըլլային Գերմանիոյ, ինչպէս յայտարարեցին պատերազմէն անմիջապէս վերջը: Եւ այն ատեն աւստրիական խնդիր մնացած չպիտի ըլլար:

Կարճ խօսքով, գերմանական քաղաքականութիւնը կը ձգտի այս ճակատին վրայ եւս վերաքննութեան ենթարկել հաշտութեան դաշնագիրները, եթէ կարելի է՝ բանակցութիւններով եւ խաղաղ լուծումներով, եթէ ոչ՝ ուրիշ որ եւ է միջոցով: Բուն նպատակը չեն ուրանար Պերլինի մէջ, միայն ծրագիրներն են որ գաղտնի կը պահուին: ԵՒ ԵԹԷ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԻՄԱՆԱՑ ԹԷ ՈՒՐԻՇ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿՐ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԻՆ ՊԱՇՏՊԱՆԵԼ ԱՒՍՏՐԻԱՆ, ՉԻՆՈՒ ԶՈՐՈՒԹԵԱՄԲ, ԱՌԱՆՑ ՆԱԽԱՊԷՍ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԵԼՈՒ ԱՆՈՐ ԲՆԱԿԻՉՆԵՐՈՒՆ ՀԵՏ, ԱՁՆ ԱՏԵՆ ԽԱՂԱՂ ՄԻՋՈՑՆԵՐՈՒ ՇՐՋԱՆԸ ԱՆՑԱԾ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՑ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱՆ ՆՈՐԷՆ ՊԻՏԻ ԳՏՆՈՒԻ ԿԱՏԱՐՈՒԱԾ ԻՐՈՂՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ԱՌՋԵՒ:

*** Իտալական մամուլը բացարձակ վերապահութիւն կը ցուցնէ Աւստրիոյ անցուդարձի մասին:

ՋԱՒԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՆԳԼԻԱ ՁԻՆՈՒՈՐՑՈՒ ԿՐ ՓՆՏՒՒ, ազդերով եւ ճառերով: Վարչապետը առջի օր ճառ մը խօսելով, խոստովանեցաւ թէ զինուորագրութիւնը ինկած է վերջին տարիներու ընթացքին: Այս առթիւ բացատրեց թէ պարտաւորիչ զինուորութիւն չպիտի հաստատուի խաղաղութեան ատեն, բայց այդ չի նշանակեր թէ քաղաքացիները ազատ են պատասխանատուութենէ: Առաջին առթիւ կը վնտռուին 30,000 զինուորգուներ:

ԱՑՆ ԱՌԻԻԾԸ, Շուրա, որ յօդուածէ էր 26 տարեկան գաղանազուսպ մը, Փարիզի չրջականները, մահուան դատապարտուելով զնդակահարուեցաւ Համաձայն ընկալեալ սովորութեանց... Նախ զօրաւոր թոյն մը, «սթրիքնին» դրին ուտելիքին մէջ, բայց առիւծը մերժեց մօտենալ, միեւնոյն ատեն ահռելի մռունչներ արձակելով: Այն ատեն որոչեցին զնդակահարել: Կէս ժամ աշխատեցան, կապկպելու համար, յետոյ երկու աւարձանակներ ուղղելով, 12 զնդակ պարպեցին եւ Շուրա ինկաւ քաջարար: Իսկ ամէնէն վերջը մէկ ֆրանք մուտք նշանակուեցաւ, առիւծին դիակը զիտելու համար:

ՊԱՂԵՍՏԻՆի Արաբները զէր մը ուղղեցին բրիտանական մարզպանին, աղաչարարելով թէ ընդհ· գործադուլը պիտի չարունակուի խստօրէն, մինչեւ որ զադրի Հրեաներու ներգաղթը: Մինչեւ այն ատեն, կը մերժեն որ եւ է բանակցութիւն կատարել: Երուսաղէմի միւֆթին յանձնարարեց որ Իսլամներն ու քրիստոնեաները միանան, դուրս քչելու համար սիոնականները: Նոր խռովութիւններ ծագեցան Հայֆայի եւ ուրիշ քաղաքներու մէջ:

Շնուրակալի

Ֆ· Կ· Խաչի Պանեէզ-գաշանի մանանաճիւղը իր շնորհակալութիւնը կը յայտնէ պ Լեւոն Շիրինեանի, որ 50 ֆր. նուիրեց մասնաճիւղիս, իր ամուսնութեան առթիւ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱՐՈՒԹԻՒՆ

Հայ կամաւորներու եւ Մարտիկներու միութեան վարչութիւնը իր շնորհակալութիւնները կը յայտնէ, ՏԷը եւ Տիկ· Ռշտունի փափազեանիրենց որդւոյն ցարութիւնի մկրտու թեան առթիւ:

փարիզ 1 Մայիս 936

ԲԺՇԿԱՊԵՏ ՌՕԺԷՆՍՔԻ

Մասնագէտ կանանց, սրտի, արեան եւ ամէն տեսակ ինւանդութիւններու: Ելեկտրաբուժում: Կ'ընդունի ժամը 2—4: Գիմել՝ 10 Rue Lord-Byron. Métro Georges V Tél. Elysées 22-79

ՈՂՋԵՐԻ ԸՆԹՐԻՔ

ի պատիւ Խ· Հայաստան մեկնող արուեստագէտ երուն

— · —

Նախագահութեամբ Ա· ՇԱՀՆԱԶԱՐԻ, փարիզահայ դերասանները, Խ· Հայաստան մեկնող իրենց արուեստագէտ ընկերներուն ի պատիւ կազմակերպած են ողջերթի ընթրիք մը, ՏԼՕՐԻԱ ճաշարանի մէջ, 5 Մայիս երեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին: Ներկայ բլալ ցանկացողները ամենաուշը մինչեւ Մայիս 4 երկուշաբթի կէսօր, ծող ճաշին իմացնել Ֆլօրիա ճաշարանի տնօրէնութեան՝ 61 rue Mr. le Prince, Paris (6), Tél·Danton 52-73: Ճաշագինն է 13 Ֆր.:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԻՄի Լէ ՄՈՒԼԻՆՈՅի «Դրօշակ» գրադարանը փոխադրուած է 6 պիս Պուլվար Լուսէն Պ·Բանիկեանի սրճարանին ետեւը: Բաց է ամէն հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8—10·

Այրի Տիկին Արուսեակ Հալվաճեան, Տէր եւ Տիկին Արշամ Հալվաճեան եւ զաւակուիճ, Տէր եւ Տիկին Հրանդ Սարեան եւ զաւակուիճ, Տէր եւ Տիկին Յովհաննէս Համբարձումեան եւ զաւակուիճ (Փարիզ), Տէր եւ Տիկին Պօղոս Սարեան եւ զաւակուիճ (Փարիզ), Այրի Տիկին Հայկանոյշ Տէր Յակոբեան եւ զաւակը (Մարսիլիա), Տէր եւ Տիկին Համբարձում Մարկոսեան (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Հռիփսիմէ Բոյաջօ եւ զաւակը (Նիս), Այրի Տիկին Վարսենիկ Ալթունեան եւ զաւակուիճ (Մարսիլիա), Տէր եւ Տիկին Կարապետ Մեցեան եւ զաւակուիճ (Փարիզ), սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց սիրելի ամուսնոյն, հօր, մեծ հօր, աներհօր, խնամիին եւ ազգականին՝

ԽՈՐԷՆ ՀԱԼՎԱՃԵԱՆԻ

(ԱՏԱՓՔԱԶԱՐՑԻ)

դառնաղէտ մահը, որ տեղի ունեցաւ 58 տարեկան հասակին, Փարիզ, Փիթիէ հիւանդանոցին մէջ:

Ցուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ, վաղը երկուշաբթի առաւօտ, ժամը 9·15ին, Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ, **15, Rue Jean Goujon**, ուրկէ հանգուցեալին մարմինը պիտի փոխադրուի **Thiais**ի Փարիզեան գերեզմանատունը:

ՇԱՆՕԹ.— Մասնաւոր մահագդ ղրկուած չըլլալով, կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել:

ԱՊՐԻԼ 11Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՄԱՐՍԷԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Զ. Ո. Մխիթեան Մարսէյլի Մասնաճիւղին

Այսօր, Կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին

Հ. Յ. Դ. ՊԱՏ. ՄՈՒԽԹԵԱՆ ՆՈՐ ԱԿՈՒՄԲԻՆ ՄԷՋ

5 Rue de l'Eclipse

Կը խօսին՝ Տիկ. ԲԻՊՐԻԹՃԵԱՆ եւ Պ. ՀԻՄՍԵԱՆ

Գեղարուեստական Ճոխ բաժին: Ջոմի վահագնեան նուագախումբ:

Կարգապահութեան կը հսկեն Հայ Արիները

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է:

Երեկոյթ—Պարահանդէս Կ. Խաչի Օրուան առթիւ

կազմակերպուած Ֆ. Կ. Խաչի Փարիզի Մասնաճիւղին կողմէ

Մայիս 9ին իրիկուան ժամը 9էն մինչեւ լոյս

Ռուսական ֆոնսէրվաթուարի սրահին մէջ, 26 Ave. de Tokio

Կը նախագահէ Տիկ. ՊԵՐՃՈՒՀԻ ԲԱՐՍԵՂԵԱՆ

Կը խօսին Տիկ. ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ եւ Պ. ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինը կը սկսի ժամը 9ին: Կը մասնակցին՝ իտալիայէն եկած յայտնի հայ երգիչ Պ. ՎԵՆԵԻԱՆՈՎ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ-ՕՐ. ԱՎԵՆԱՂԱՆԵԱՆ եւ ՕՐ. ՇԱՀԼԱՄԵԱՆ: ՕՐ. ԱԼԻՍ ԳԱՎՈՒՒՃԵԱՆ՝ սպանիական պարեր:

ՃԱԶ **Sandros and his Boys**

Պիւֆէ՝ Կ. Խաչի անդամուհիներու կողմէ

Մուտք՝ 10 եւ 7·50 ֆրանք:

ԽՆՋՈՅՔ

Կազմակերպուած Ֆ. Հ. Կ. Խաչի Իսիլ Մուլինոյի մասնաճիւղին կողմէ

իր հիմնադրութեան հինգամեակին առթիւ, Մայիս 10ին:

Կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ թուականը:

ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅՈՑ

— · —

Աղքատախնամ ընկերութեան վիճակահանութիւնը կատարուեցաւ 26 ապրիլ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, ակեղեցւոյ խորհրդարանը:

Ներկայ էին վարչութեան անդամները, քանի մը հիւրեր եւ թաղին ոստիկանապետը: Շահեցան հետեւեալ թիւերը որոնց տէրերը կրնան դիմել Աղքատախնամի գրասենեակը (15, Rue Jean Goujon, Paris), այս կիրակի, 3 Մայիսին, եւ գալ կիրակի 10 Մայիսին, ժամը 9 ու կէսէն 12 ու կէս, ստանալու համար իրենց չահած առարկանները:

2, 18, 52, 67, 76, 89, 93, 811, 821, 844, 846, 850, 851, 862, 865. 892, 903, 904, 907. 909. 910. 2101, 2116, 2127, 2135, 2142, 2168, 2508, 2514, 2517, 2533, 2564, 2568, 2582, 2583, 2591, 2612, 2620, 2621, 2622, 2642, 2649, 2651, 2613, 2657, 2658, 2666, 2675, 2679, 2685, 2690, 2718, 2808, 3008, 3040, 3043, 3046 3051, 3066, 3089, 3085, 3088, 3116, 3117, 3118, 3121, 3140, 3141, 3155, 3159, 3160, 3166, 3180, 3201, 3203, 3222, 3515 3516, 3509, 3520, 3533, 3552, 3563, 3580, 3581, 3622, 3627, 3642, 3648, 3668, 3671, 3684, 3735, 3758, 3769, 3810, 3827, 3843, 3849, 3858, 3891, 3917, 3940, 3957, 3971, 4303, 4325, 4332, 4492, 4496, 4509, 4510, 4512, 4522, 4523, 4526, 4527, 4546, 4556, 4562, 4578, 4568, 4578, 4672, 4682, 4689, 4692, 4716, 4718, 4739, 4743, 4745, 4747, 4755, 4766, 4779, 4804, 4809, 4813, 4825, 4829, 4830, 4838, 4846 4860, 4868, 4876, 4877, 4878, 4890 4941, 5201, 5207, 5235, 5451, 5452 5455, 5461, 5481, 5709, 5719, 5737 5771, 5934, 5944, 5947, 5957, 5972 5988, 5998, 6004, 6016, 6030, 6059 6069, 6082, 6090, 6095, 6097, 6119, 6122, 6204, 6207, 6212, 6214, 6229, 6234, 6254, 6275, 6279, 6525, 6552, 6557, 6612, 6626, 6634, 6636, 6645, 6648, 6663, 6680, 6692, 6858, 6870, 6876, 6894, 6941, 6956, 6961, 6986, 7218, 7221, 7225, 7251, 7277, 7300, 7311, 7313, 7320, 7341, 7347, 7382, 7378, 7394, 7397, 7417, 7454, 7475, 7481, 7492, 7503, 7509, 7520, 7531, 7538, 7545, 7553, 7555, 7599, 7602, 7608, 7609, 7634, 7649, 7678, 7697, 7811 7817, 8418, 8502, 8506, 8526,8545, 8563, 8575, 8586, 8587,8590, 8598, 8604, 8605, 8611, 8621, 8651, 8659, 8624, 8628, 8641, 8661, 8678, 8681, 8713, 8719, 8726, 8738, 8746, 8768, 8808, 8811, 8812, 8813, 8814, 8819, 9052, 9057, 9058, 9059, 9106, 9107, 9202, 9206, 9207, 9208, 9277, 9279,9293, 9295, 9405, 9513, 9529, 9535,9553, 9561, 9567, 9571, 9579, 9609, 9622, 9624, 9628, 9637, 9708, 9710, 9723, 9727,9736, 9737, 9739, 9751, 9754, 9783, 9792, 9794, 9801, 9811, 9906, 9908, 9912, 9917, 10150, 10152, 10161, 10195, 10196, 10198, 10199, 10209, 10217, 10223, 10239, 10402, 10403, 10405, 10424, 10429, 10447, 10709, 10714, 10738, 10740, 10748, 10907, 10933, 10947, 10960, 19115, 19133, 19146, 19149, 19151, 19156, 19169, 19171, 19178, 19185, 19189, 19192, 19193,19218 19221, 19234, 19238, 19253, 19267, 19304, 19901, 19902, 19904, 19918, 19930, 19934, 19941, 19942, 19944, 8767, 9275, 9734, 9766, 5454, 6869, 7393, 7687, 8560, 3640, 3943, 4323, 4572, 19949, 19950, 3987:

REXY CINEMA (Lyon)

Cours Lafayette, angle Rue Garibaldi

1 — 7 Մայիս

Երեկոյները ժամը 8.30

Իսկ Հինգ. եւ Կիր. ցերեկ եւ գիշեր:

Simone Simon

dans

Les Beaux Jours

Գիները 3, 5 եւ 6 ֆրանք:

Ներկայ յայտարարութիւնը բերողին կը տրուի 2 մուտքի տոմսակ զեղչուած գինով

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe. LYON

1 — 7 Մայիս

Առաւօտները ժ. 2.30ին երեկոյները 8.30ին

Grace Moore

dans

Une Nuit d'Amour

Գիներ 5 եւ 7 ֆր. Location gratuite.

Ներկայ յայտարարութիւնը բերողին կը տրուի 2 մուտքի տոմսակ՝ զեղչուած գինով:

ՍՐԲԱԶԱՆ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

ԱՐԱՑ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆի, 6 Յունիս շաբաթ երեկոյ, Salle Gaveau մէջ

Դերձակատուն

ՊՕՂՈՍ ԳՈՐԳԻԿԵԱՆ

31 Route de Choisy, Ivry s/Seine

Հեռաձայնել Italie 13—45

ՃՈԽ ՄԹՆՈՐՔ ֆրանսական եւ անգլիական կերպասներու, Վերջին նորաձեւութիւն, խնամուած աշխատանք, չափաւոր գին:

Ստացած ենք ամառնային գեղեցիկ կերպասներ·

Ձեր շինելիք հագուստներուն համար դիմեցէք մեր դերձակատունը:

ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ ՁԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՖՈՒՌԹ ՓՈՍԹԱԼ՝ 12ը 25 ֆրանք· ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ նկարներու վաստագիութիւն. քաշուած մեր STUDIOի կամ հարսանիքին վայրը՝ առանց յատկութի՝12ը 125 ֆրանք:

Carte d'identité նկարներ՝ 12 հատ 10 ֆր., 6 հատ 7 ֆր:

ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐ, ՈՒԹԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԼԱՒ ԿԱՇԻՆ ՄԻԱՑՆ ԿԸ ԲԵՐԷ ԼԱՒ ՑԱՁԱԽՕՐԴ

ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ

Ձեր արհեստին մէջ յաջողիլ,

Ձեր յաճախորդներուն Թիւը աւելցնել օրէ օր,

Ձեր chiffres d'affaires կրկնապատկել,

Դիմեցէք՝

TANNERIE DE LA DEULE

9, Rue Charlot, Paris. Métro: République.

Tél.: ARChive 05-86

ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ՏՆՕՐԷՆՆ Է

Պ. ԼԵՒՈՆ ՊԱՊՕՆԵԱՆ

որ ձեզի պիտի տայ, չափաւոր գինով, լաւ կաշի, Marque H. S. Tannage lent chêne որ պատրաստուած է մեծ խնամքով:

Գատաւոր կօշկակարներուն նմոյշ կը ղրկուի *Contre remboursement*ով:

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(16 ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'Ecole des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

Procédure Générale

159, Rue Lafayette Tél. Nord 68 - 02

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19: Նաեւ ժամադրութեամբ

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՓԱՐԻԶԻ ԲԱԺ· ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻՆ

Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ իզմիրի Ազգ. Հիւանդանոցին

33, Rue Poissonnière (Rex սինեմային ճիշտ քովը)

Մետրօ՝ Bonne-Nouvelle

Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 14—18 եւ ժամադրութեամբ·

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

Ձաշատան ՖԼՕՐԻԿ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Odéon եւ Սէն Միշել Հեռաձայն Danton : 52 73

Աթենքեան եւ ելրոպական խնամուած կերակուրներ:

ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ԽՄԻՉՔ

ՐԱՔԻ ՏԻՒԶ

Զուտ խաղողէ քաշուած եւ անթոհոմով պատրաստուած օդին է ՐԱՔԻ ՏԻՒԶը·

Զգուշացէք այլ եւ այլ նիւթերով պատրաստուած եւ ձեր կեանքին վտանգաւոր օդինները խմելէ, այլ խնդրեցէք միմիայն ՐԱՔԻ ՏԻՒԶը, որուն անարատ, կազդուրիչ եւ ախորժարեր ըլլալը հաստատուած եւ գնահատուած է:

UN DUZE

MARQUE DÉPOSÉE

RAKI

40°

DUZE

Véritable Anisette Orientale

DISTILLERIE OTTOMANE ISTAMBOUL

Ֆրանսայի հաւար արտօնատէր՝ Ա· ՏԱՒԱՔԻՒՐԵԱՆ

8 rue Suffren, Marseille— Tél. D. 70-89

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme, PARIS (13e)

ՅԱՌԱՋ

ԾՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

L'E PRIMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.284

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԱՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ցրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 5 ՄԱՅԻՍ MARDI 5 MAI 1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3106

Եմբագիր՝ ՇԱԼԻԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՐԻՒ ԽՕՍՔ

ԵՐԿՈՒ ՄԵԾ ԴԷՊՔԵՐ

—o—

Անակնկալներ չեն օրուան երկու մեծ դէպքերը,— Եթովպիոյ կայսեր վախուստը (քայքայում) եւ Ֆրանսայի Ժողովրդական Ճակատին յաղթանակը:

Առաջինը անխուսափելի դարձած էր այն օրէն, երբ Իտալիա – ան բանակը մտաւ Տէսիէ,—Եթովպիոյ զինուորական մայրաքա– քաքը, որուն անմատչելի ամրութեանց մասին առասպելական բաներ կը պատմուէին:

Իսկ երկրորդը արդիւնք է հաւաքարար մշակուած, կազմա – կերպուած եւ վարպետօրէն մղուած պայքարի մը, որուն հիմերը դրուեցան անցեալ տարի, եւ որ դղրդոպին ցոյցով մը նուիրա – գործուեցաւ Յուլիս 14ին:

Երկու դէպքերն ալ պիտի քրոնցնենօրուան վարիչները՝ մէկը՝ իր դաղաքական եւ դիւանագիտական հեռատեսնքներով, միւսը՝ նոյն – պէս քաղաքական, բայց մանաւանդ ընկերային – տնտեսական հա– պաղեցուածիւններով:

×

1935 Հոկտեմբեր 3ին էր որ Մուսոլինի արձակեց արշաւան– քի հրամանը: Հոկտ. 6ին իտալական բանակը արդէն մտած էր Ա– դուա, լուծելով քառասնամեայ վրէժը: Նոյն ամսուան 8ին կ'իյ– նար նաեւ Մաքալէն, մինչ Հարաւէն ալ բանակը յառաջ կը խա– ղար յամր այլ ապահով յաջողութիւններով:

Դեկտեմբերէն մինչեւ 1936 յունուար - փետրուար - մարտ ճակատները իրարու եռեւէ կը կորնցնէին հիւսիսային ճակատի արեւուր դիրքերը,— Թաքազէ, Ամպա, - Արատամ, Ամպա - Ալա– ճի, Թամպիէն եւ ուրիշ անմատչելի ամրութիւններ, յաճախելով նաեւ Իտալի բանակը, մինչ հարաւէն ալ կը չարունակուէր իտա– լական յառաջխաղացութիւնը, հրամանատարութեամբ Զօր. Պադոլիոյի:

Հասած էր վճռական ճակատամարտի չրջանը: Աբքայից ար – ման Տէսիէի մէջ դիրք բռնած, կը սպառնար իր հարիւր հազարա – նոց ռազմիկներով: Բայց ապրիլ 1ին կորնցուց Աշանկիի ահեղ ճակատամարտը: Իտալացիները հասան Ցանա լիճին չրջանը (13 ապրիլ), իսկ նոյն ամսու 15ին մարաջախտ Պատոլլիո կը մտնէր Տէսիէ,— Եթովպիոյ կայսեր բանակատեղին: Հարաւէն ալ, իտա – լական բանակը ապրիլ 29ին կը խորտակէր Սասպանէհի անառիկ դիրքը, որուն ամրութիւնները չինած էին պելճիացի եւ Թուրք սպաներ: Լման 15 օր, կատաղի կռիւներ մղուեցան այս ճակատին դէմ, եւ իտալական հրամանատարութիւնն ալ հաստատեց Հապէշ– ներու քաջութիւնը: Բայց մարդկային ուժն ու ճարտարամտու – թիւնը դատապարտուած էին վչրուելու արդիական զինարուեստի գերազանցութեան առաջ:

Բացուած էին ճամբաները, հիւսիսէն Թէ հարաւէն եւ այլ եւս ոչինչ կրնար մեծ Ֆրանսա ճգմարիտ անելի մը մատնուած է, Եթովպական եւ քրմանական հարցերուն առթիւ:

Օրուան կառավարութիւնը չկրցաւ զոհացնել ոչ Անգլիան, ոչ Իտալիան, որոնց գործակցութիւնը իր աջակցութեան հիմնական խարիսխները կը կազմէն:

Եթովպական պատերազմը ինքնին վերջացաւ, բայց անոր ա– ռընչութեամբ ծագած խնդիրները նոր պիտի բացուին: Ինչ կը վերաբե– րի Միջազգային Ազգերու Դաշնակցութեան անդամակցութեան հարցին,— տարակոյս չկայ Թէ Հիթլէր նորէն պիտի գոնէ, խուսափելու համար ծրագրուած հարցում– ներու ճշդիւ պատասխանէն:

Անկասկած ժողովրդական ճակատին յաղթանակը ամէնէն աւելի պիտի ազդէ ներքին քաղաքականութեան վրայ, եթէ ար – դարեւ կենճիռները չծագին:

Ընտրական պայքարին առթիւ այդ ճակատը մէկտեղ գրած էին ռադիկալները, որոնք ինքնապաշտպանութեան միջոցներ կ'որո – նեն, այլ եւ հարեւան երկիրները:

Եւ իրաւամբ: Այս յաղթանակը սերտ կապ ունի միջազգային դրութեան հետ, մանաւանդ որ կը զուգադիպի Սպանիոյ յեղա – փոխական խմորումներուն:

Բոլորովին անտեղի չէ աչքերու այն կասկածը Թէ մրեւնոյն պատճառները կրնան երկու չարժումներն ալ, խաղաղօրէն գրաւե – լու համար դիրքերը:

Թեեւ աւելի կարեւոր պարագայ մը:

Ձախերու յաղթութիւնը տեղի կ'ունենայ ճիշդ այն պահուն, երբ Ֆրանսա ճշմարիտ անելի մը մատնուած է, եթովպական եւ քրմանական հարցերուն առթիւ:

*Օրուան կառավարութիւնը չկրցաւ զոհացնել ոչ Անգլիան, ոչ Իտալիան, որոնց գործակցութիւնը իր աջակցութեան հիմնական խարիսխները կը կազմե

ՆԿՈՒՄՆ ԴԱՏՑԽԿՈՒԹՅԱՄԲ

— ο —

Խորին ապրումներով լեցուն հոգի - ճանապարհ ցող· Մարգարեթ Ասքիթ

1919, Ցուրիխ - Ցուրիխ։

Օ՛, արեւ ու կեանք։

Ֆ· գաղութատու Յակոբ Ջինջինեան - ցը ու տիկին Զիրուհի Ջինջինեան ին ծնունդ տուին Ժանրիկ անունով զաւակի մը։ Հայրը՝ Ջինջինեան, ազատամարտիկ էր Տարօնի ինքնապաշտպանութեան ժամանակ։ Ան ներկայիս կը գտնուի Ամերիկա։ Մայրը՝ Զիրուհի, ծնած Ցցուկ։ Ան ալ ազատամարտիկ էր։ Ան ներկայիս կը գտնուի Պոսթընի մէջ։ Ան ինքնին ազգային գործիչ մըն է։ Ան ներկայիս կը գտնուի Պոսթընի մէջ։ Ան ինքնին ազգային գործիչ մըն է։

Ֆրանսիոյ մէջ ֆրանսացի կանայք ամուսնանալու համար կը պահանջեն, որ ամուսինները ամէն տարի քանի մը շաբաթ ամուսնական կեանքի դասընթացքներու հետեւին։ Ասոնք կը կոչուին «Ամուսնական կեանքի դպրոց»։ Ամուսինները կը ստանան վկայական մը, որ կը հաստատէ, թէ անոնք ամուսնական կեանքի դասընթացքներու հետեւած են։

Ֆրանսիոյ մէջ ամուսնալուծութիւնները շատ են։ Ամէն տարի 100 հազար ամուսնալուծութիւն կը տեղի ունենայ։ Ամուսնալուծութեան պատճառներէն մէկն ալ ամուսինի անտարբերութիւնն է։ Ամուսինները ամէն տարի քանի մը շաբաթ ամուսնական կեանքի դասընթացքներու հետեւելով, կրնան ամուսնալուծութիւնները նուազեցնել

Նպատակի իր ամբողջ սրտով, կուտար ինչ որ ունէր, ինչ որ դառն աշխատանքով կը շահէր ամերիկեան գործատուներու ժխորին մէջ: Սակայն ամուսնացած չի գտնուիր, որովհետեւ նրա ուշադրութիւնը բարեգործական եւ ազգասիրական աշխատանքի մեծ ոգի ունէր... Եւ կ'աշխատի ամէն կերպ մեկնիլ Հայաստան: Եւ ահա օր մը կ'իյնայ Պաթում: Կը գտնէ իր հարազատները եւ կը յայտնէ իր մտադրութիւնը: Հոն կը պարզուի որ Հայաստանը ինկած է մեծ դէմքեն որ Հայաստանը լուծի տակ, բանակը քայքայուած եւ չատերն ալ հալածական: Տարուած սրտով կը վերադառնայ Պոլիս, անկէ կրկին Ամերիկա: Սակայն այս անգամ Ամերիկայի դռները իր փակուին իր առջեւ եւ ճարահատ կ'իյնայ Ֆրանսա:

Վերջերս անգործ էր չատերո՞ւն գործ: Բազմանդամ ընտանիք ունէր, որմէ՞ն հոգեր ...

Հապա աշխատանք գտած, աշխատանքը իրեն չէրիմ կը դառնայ: Անոնց Ցակոբը կը ճղմուի կրպակի չակերտուն տակ ...

Ցիշատակը վառ, հողը թեթեւ, սիրելի Ցակոբ:

Վ. Հ.

ՔԷՕՄԻՒՐ ԽԱՆ

—o—

Հայաջինջ պարսախներու շրջանին, երբ կառավարութիւնը իր զազանային արարքները պարտկելու համար ընտրած էր զանազան ծածուկ վայրեր: Ահա այսպիսի վայրերէն մէկն էր Քէօմիւր խանը: Ամէն անգամ որ այդ չարաշուք վայրը մխոցք կ'իյնայ ծերում մը կը զգամ եւ բոլոր մարմինս կը սարսռամ, ակռաներս իրար կ'ըսպրտին, ու աչքերուս առջեւ կը գտակերանան անհամար դիակներ, չանկիս մէջ կը հնչեն խուլ որոտումները հրացաններուն, հազարումէկ ձիչեր, լաց ու կոծ, եւ մանաւանդ ճանաչներուն խելացնոր կանչերը — Հայրի՛կ, հայրի՛կ:

Քէօմիւր խան եղաւ տասնեակ հազարաւոր Հայերու սպանդանոցը: Ով որ ճամբորդած է Միջագետքի կամ Մալաթիայէն Միարբերդ, անպայման հանդիպած պէտք է ըլլայ այս հուշակաւոր վայրէն, որ կը գրտնուի Միարբերդ -Մալաթիա ճամբուն ձիւղ մէջտեղը: Բոլորովին լեռնային է եւ երկու լեռներու մէջէն փոքր նեղուցէ մը կ'անցնի մարդակուլ Եփրատը, իր ամէնէն կատաղի հեւքէջ նեղով: Այդ նեղուցին մասին կ'ըսեն թէ վայրէ այծեամը ցատկած է մէկ կողմէն միւսը: Հոս Եփրատի ալ կողը կայ բարձր եւ ցից, բոլորովին լերկ խոշոր ապառաժ մը, իր ճակատը ունի տաչուած դուռ մը, որուն վրայ կը նշմարուին փորագրութիւններ, բայց ապառաժը չատ բարձր ըլլալով, ոչ վեր եկլելու հնարաւորութիւն կայ եւ ոչ վարէն նայելով կարելի է զանազանել փորագրուած տառերը եւ լեզուն:

Այդ օրերուն Միարբերդէն դէպի Ալպստան եւ Տէր Զօր քչուած Հայերու սպանութեան առաջին կայանը կը կազմէր Քէօմիւր խանը: Այն բոլոր տեղահան Հայերը որ Միարբերդէն դէպի այս կողմը կը քչուէին, գրեթէ մինչեւ Քէօմիւր խան ապահով կուգային (Ձիշդ 10 ժամուան ճամբայ, ոտքով): Երբ այս վայրը կը հասնէին, դժոխքը կը սկսէր: Մեր կարաւանը, որ այս ճամբով եկած կարաւանները ամէնէն բազմամարդն էր, մօտ ևօթը հազար հոգի.... մինչեւ Քէօմիւր խան հասնիլը հազիւ երեք-չորս հոգի սպաննուեցան, բայց երբ Քէօմիւր խան հասաւ, կարաւանին ընկերացող ոստիկան - պինուորները անմիջապէս այրերը զատեցին եւ մէկ կողմ հանելէն եւ խումբ - խումբ ի բար կապելով սկսան ջարդել ու ֆիւլ եփրատի մէջ: Շատ մը այրեր, որ տակաւին ոստիկան - պինուորներու ձեռքը չէին ինկած եւ աւելի մօտ էին Եփրատին, ինքնաբերաբար կը նետուէին: Այդ գազանային ջարդէն փրկուելու միակ միջոցը Եփրատը նետուիլ էր, որ վիշապի նման բերանը բացած կուլ կուտար հազարաւոր դիակներ: Զոհերու աղաղակներէն լեռները ու ձորերը կը դղրդային, վայրի գազանները անդամ կը զգաճուէին, բայց ջարդարար գազաններուն դութը մազի չափ չէր չարժեր:

Այն նոյն վայրի մէջ յօշոտուած էն Միարբերդի ամէնէն երեւելի Հայերը, ինչպէս եւ Միարբերդեան հինգ եղբայրները եւ ուրիշներ: Հինգ եղբայրները որ նշանաւոր էին իրենց հարստութեամբ եւ կողք կողքի չինուած հինգ հոյակապ չէնքերով: Ամսոնց յօշոտման օրը իրենց Քչնամի Թուրքերէն ոմանք գազանային հրճուանք զգալու համար ներկայ եղած են եւ աննկարագրելի հրէշութիւններ գործած:

Ահա այս հազարաւոր Հայերու թափած արիւններուն եւ ոսկորներուն վրայ էր որ Թուրքերը չինեցին իրենց երկրի ամէնէն մեծ կամուրջը, 1930ին, գայն մկրտելով Լամէթի կամուրջ, ինչպէս կարդացինք «Ցառաջ»ի մէջ:

Եւ մտածել թէ մեզմէ չատերը այսօր մոռցած են այդ օրերը, մոռցած են բոլոր Քէօմիւր խանները, եւ գէթ տարին մէկ անգամ չեն բարեհաճիր յարգել զոհերու սուգը...

Պ. Վրէժ

ՊԱՆՔ ՏԸ ՖՐԱՆՍԸ ՊԻՏԻ ԲԱՐԵՓՈԽՈՒԻ

—o—

Փարի - Միտի կը հրատարակէ յօդուած մը, արձանագրելով այն զրոյցը թէ որոշ բարեփոխութիւններ պիտի կատարուին Պանք տը Ֆրանսի կանոնագրին մէջ: Ընտրութեանց պայքարին մէջ ոմանք կը պահանջէն անպայման կատարել այդ բարեփոխութիւնը, որովհետեւ, կ'ըսեն անոնք Պանք տը Ֆրանս հիմնուած ըլլալով Նափոլէոնի օրով,— Նափոլէոն «իմ դրամատունս» կ'ըսէր երբ կը խօսէր Պանք տը Ֆրանսի մասին,— համապատասխան չէ արդի ելմտական ժողովրդապետութեան սկզբունքներուն:

Դրամատան բաժնետէրերուն ընդհ. ժողովը 200 ձայն ունի, բազկացած ամէնէն հզօր բաժնետէրերէն: Մինչդեռ դրամատան բաժնետէրերուն թիւն է 40.947: Այս թիւէն՝ 17.931 հոգի մէկ բաժնեթուղթ ունի, 8.923 հոգի երկուական բաժնեթուղթ: Մէկ արժէթուղթ ունեցողներուն թիւը կը կազմէ 43 առ հարիւր համեմատութիւն մը, երկուք եւ աւելի արժէթուղթ ունեցողներունը՝ 65 առ հարիւրը:

Ինչպէս կը տեսնուի, դրամատան արժէթուղթերու տէրերը ժողովրդավար են, մինչ ընդհ. ժողովին մասնակցող բաժնետէրերը՝ քաղքենի:

Քրէտի - Ֆոնսիէի բաժնետէրերուն թիւն է 62.704,— այս թիւէն՝ 14.527 հոգի մէկ բաժնեթուղթ ունին, 9.839 հոգի՝ երկուական բաժնեթուղթ, 6.205 հոգի՝ երեքական, 4.252 հոգի՝ չորսական: Հետեւաբար Քրէտի - Ֆոնսիէի բաժնետէրերուն մէջ չորսական բաժնեթուղթ ունեցողները 4.252 հոգի մեծամասնութիւն կը կազմեն ընդհ. մէկական բաժնեթուղթ ունեցողներուն (14.527) հոգի:

Բաժնեթուղթերու տիրացումը, տարածուած ըլլալով, եթէ բաժնետէրերուն իրաւունք տրուի մասնակցիլ տարեկան ընդհ. ժողովներուն, պանք տը Ֆրանսի ընդհ. ժողովներուն պէտք է ներկայանան 40.000 հոգի, իսկ Քրէտի Ֆոնսիէի տարեկան ընդհ. ժողովներուն՝ 62.000 հոգի: Գալով Սոսիէթէ Ժէնէրալի բաժնետէրերուն՝ 140.000 հոգի են, որոնք ընդհ. ժողով ընելու համար՝ կրնան հաւաքուիլ միայն ... մարզադաշտի մը վրայ:

Մարզադաշտէն ոտքմաղաշ համբան հեռու չէ, եթէ աւելցնենք որ յաճախ այս բաժնետէրերն են, որ կը վարեն կառավարութիւններու կամ երկիրներու ճակատագիրը եւ ասոնք են որ կը վճռեն պատերազմը:

ՀԱՑԱՑՍՏԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԻԻՆ

—.—

Թիֆլիզի Հայ Մշակոյթի Տան մէջ գրական վիճաբանութիւն մը սարքուած էր Ապրիլ 12ին, որ տեւեց 4 օր:

Նիւթը.— Ձեւապաշտութիւնը եւ քննապաշտութիւնը հայ գրողներու ստեղծագործութեանց մէջ:

Վիճաբանութիւնները բացաւ Պրոլետարի խմբագիրը, Աղասի Վարդանեան, ցոյց տալով ձեւապաշտական եւ քննապաշտական որոշ թերութիւններ արդի գրականութեան մէջ, յետոյ պարզելով վիճաբանութեան նպատակը՝ հրաւիրեց աշխատիլ այդ թերութիւնները բառնալու:

Կորիւն Ազրոյեան ըսաւ թէ Թիֆլիզի հայ գրողներուն մէջ ձեւապաշտութեան եւ քննապաշտութեան հետեւողներ չկան, բայց անոնց գործերուն մէջ կարելի է նշմարել գրական այդ ղպրոցներուն որոշ հետքերը: Ցետոյ կանգ առաւ Մ. Դարբինեանի կիլոսի դավաթարը, Գ. Մեսեանի Պաշճոյը, ինչպէս նաեւ Գ. Խալաթի, Վ. Սիմոնեանի, Ա. Աղաբաբի գործերուն, Մ. Քրաչեանի քննադատութիւնները վրայ, ցոյց տալով ձեւապաշտական թերութիւններն ու լեզուական գռեհիկ արտայայտութիւնները: Ձեւապաշտական տարրեր կան նաեւ Նորահաս գրողներէն ոմանց, օրինակ՝ Բ. Սէյրանեանի եւ Արմէն Մովակի գործերուն մէջ: Ի վերջոյ հրաւիրեց գրողները, որ ուսումնասիրեն ընկերվարական իրականութիւնը, իւրացնեն ընկերվարական իրապաշտութիւնը, աւելի մօտէն տեսնեն ու քննեն միջավայրը, ուր կ'ապրին:

Ծերուն Թորգոմեան, Արտաչէս Կարինեան եւ Նորայր ըսին թէ ձեւապաշտութիւնը քաղքենի գրական ուղղութիւն մըն է, եւ ներկայացուցին այդ ղպրոցին ծագումն ու զարգացումը:

Մ. Դարբինեան եւ Մարզար խօսեցան պատմական նիւթերու մարքսեան եղանակով օգտագործման մասին:

Մ. Քրաչեան, Գ. Մելոյեան, Գ. Մեսեան, Գ. Խալաթ, Թ. Ջիլաւեան, Մ. Աւալեանի ցոյց տուին գրական քննադատութեան թերութիւնները:

Գ. Օհանեան, Վ. Սիմոնեան, Արմ. Տիգրանեան, Ումր - Շատ, Բ. Հայկ, Գ. Գրիգ, Աղ. Վարդանեան, Անուշեան, Մ. Գորոյեան, Ս. Ավչեան, Ա. Ծովակ, Մ. Մխրաքեան, Ամուրենց ցոյց տուին իրենց գործերուն մէջ նշմարուած թերութիւնները:

Զորս օր տեւող այս գրական վիճաբանութիւնները փակուեցան ... Ստացվին փառաբանութեամբ, ոչ թէ անչուշտ ձեւապաշտութեան կամ քնապաշտութեան տուրք տալով, այլ միայն խորհրդային իրապաշտութեան հարազատ չեչտով:

** Վրաստանի հայ գրողներու մութիւնը ապրիլի ընթացքին տուաւ նաեւ հետեւեալ պարբերական դասախօսութիւնները.— Գ. Մակինցեան՝ Տաղաչափութեան մասին, Գ. Մելոյեան՝ Գրական տեսութիւններու մասին, Նորայր՝ Հին յունական գրականութեան մասին, Ա. Մելիքեան՝ Բափֆիի գործերուն մասին: Կազմակերպուեցաւ նաեւ «Ներքին ստեղծագործութեան երեկոյ» մը:

ԷՏՎԱՐ ՇԱՀԻՆԻ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԸ ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ

Ապրիլ 12ին Երեւանի Նկարիչներու Տունին մէջ բացուեցաւ հոչակաւոր նկարիչ Էտվար Շահինի գործերուն ցուցահանդէսը: Ցուցադրուած էին մօտ 200 գործեր (դիմանկար, բնանկար, դասական գիրքերու պատկերազարդութեան նմոյշները), որոնք կը հաստատեն հայ արուեստագէտին տաղանդին խորութիւնը: Ցուցադրուած գործերուն մէկ մասը առնուած էր Հայաստանի արուեստներու թանգարանէն, իսկ մեծ մասը (մօտ 170 կտոր) նկարիչը ինքը ղրկած էր Փարիզէն: Ցուցահանդէսը բաց կը մնայ մինչեւ մայիս 12, յետոյ կը փոխադրուի յայօրիգարար Թիֆլիզ, Մոսկուա, Լէնինկրատ, Քիեւ, Բագու:

Էտվար Շահին, որ մօտ 40 տարիէ ի վեր Փարիզ հաստատուած է, ծնած է 1874ին, ինչպէս կը գրէ Պրոլետար:

ՓՐՈՖ. Ա. ՏԷՐ-ՂԵՒՈՆԴԵԱՆ

—.—

Երաժիշտ Ա. Տէր Ղեւոնդեան, որ անօրէն նշանակուած է Ազրբէջանի պետական երաժշտանոցին, վերջերս Պոլոժիէի դէրմանական ինքնաւար հանրապետութեան կողմէ հրաւէր ըստացաւ շարք մը ստեղծագործական համերգներ տալու Սարատովի մէջ: Առաջին համերգը տեղի ունեցաւ Ապրիլ 30ին:

ԳԵՏԵՐԸ ԿԸ ՑՈՐԻՆ

—•—

Թիֆլիզի Պրոլետարը կը գրէ (17 ապրիլ) թէ անձրեւներու եւ ձիւնհալքին պատճառով յորդած են Արաքս, Զանգի, Քասախ եւ Գառնի գետերը: Արաքսի ջուրը բարձրացած է 436 սանթիմեթր, սովորական մակերեսէն երկու մեթր աւելի: Վերջին 5 տարիներու ընթացքին Արաքս գետը այսքան յորդած չէր: Ջուրը յորդելով տարածուած եւ ծածկած է 190 հեկտար Վեդիի եւ Հոկտեմբերեանի շրջաններուն մէջ: Մօտակայ գիւղերը կը գտնուին հեղեղի սպառնալիքին տակ: Արտակարգ միջոցներ ձեռք առնուած են խափանելու համար աղէտը:

ՄԱՄՈՒԼ

«ԽՐՏՈՒԻԼԱԿ»ՆԵՐ ՁԵՆ ...

—.—

«Ասպարէզ» հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ (10 ապրիլ):

— «Հ. Բ. Ը. Միութիւնը իր տարածքութեան տակ ունի վայրերան թերթեր ու խմբագիրներ, որոնք պատահ մը հացի եւ կեղծ փաղաքշանքի փոխարէն՝ միշտ պատրաստ են հասարակութեան ներկայացնել անոր գործերը՝ սեւը ճերմակ ներկելով:

Անոնցմէ մէկը վերջերս Լիբանանի Ազգ. գաւառական երեսփ. Ժողովը եւ Հալէպի Առաջնորդական վիճակի կեդր. վարչութիւնը կը կոչէր «խրտուիլակ»ներ, որովհետեւ անոնք համարձակութիւնը ունեցած էին հրապարակաւ դատապարտել Հ. Բ. Ը. Միութեան պատակիչ դերը երկու չրջաններու կրթական գործին մէջ:

Մենք ալ ճիշդ նոյն բանն է որ կ'ուզէինք ապացուցանել: Այսինքն որ Բարեգործականի վարիչ - տնօրէնը Ազգային ներկայացուցչական հաստատութիւնները կը փորձէ «խրտուիլակ»ի տեղ դնել եւ անոնց գլխին վրայէն միջամուխ ըլլալ եւ ամբողջապէս իր հակակշռին տակ առնել Լիբանանի եւ Սուրիոյ կրթական հաստատութիւնները: Ուրիշ խնդիր թէ ան կը յաջողի՞ թէ ոչ իր առաջադրութիւնները մէջ:

Պարկեշտութիւնը սակայն բարոյական պարտք մը կը դնէ Հ. Բ. Ը. Միութեան վարիչ - տնօրէնին վրայ, որ յիշեալ հաստատութիւնները«խրտուիլակ» համարելու յայտարարութիւնը կատարէ ինք եւ ոչ թէ անպատասխանատու խմբագիրներու եւ թերթերու միջոցով: Այդ պարագային հայ հասարակութիւնը տուիք պիտի ունենար աւելի լաւ ճանչնալու գայն անդիմակ եւ իր ճշմարիտ կերպարանքին մէջ:

Անտարակոյս պատառ մը հացի ի խնդիր, Բարեգործականի յոռի գործերուն անհաճախ փաստաբանութիւնը ստանձնողներուն բնաւ հոգը չէ թէ անոր մեքենան վարող տնօրէնը ինչպիսի աւերներ կը գործէ մեր հանրային կրթական հաստատութիւններէն ներս, որքան կը վնասէ մեր ազգային կազմակերպութեան, ու այս ընթացքը ո րքան կը վարկաբեկէ Բարեգործական հաստատութիւնը: Սակայն բնաւ այդպէս չեն մտածեր «խրտուիլակ» ներկայացուած ազգ. ներկայացուցչական մարմինները, որոնք պատասխանատուութեան գիտակցութիւնն ունին, թէ վերոյիշեալ եւ թէ այլ վայրերու մէջ, ուր Բարեգործականի վարիչը մէկ ձեռքով քանի մը Ֆրանք հաւաքելով, եւ միւս ձեռքով իբրեւ կրթական նպաստ իրենց վերադարձնելու փոխարէն, կը փորձէ դառնալ ազգ. իշխանութիւն, իր ձեռքն առնելու համար կրթական գործի ամբողջ հակակշիռը: Անոնց բացած արդար պայքարը ապացոյց մըն է թէ՝ անոնք տեղւոյն վրայ կը զգան ու կը տեսնեն Բարեգործականի վարիչին կրթական գործին չուրջ ստեղծած անիշխանական ընթացքին կործանարար հետեւանքները եւ կ'աշխատին չէզոքացնել վտանգը:

Ժողովուրդի քուէներով ընտրուած ազգային հեղինակաւոր մարմինները գործնականօրէն պիտի ապացուցանեն թէ իրենք «խրտուիլակ»ներ չեն, այլ իրաւասու մարմիններ, որոնց միայն վերապահուած է վարելու եւ հակակշռելու հայ ժողովուրդի եկեղեցական, կրթական եւ մշակութային բոլոր գործերը:

Մենք տարակոյս չունինք թէ այս մարմինները պիտի յաջողին չէզոքացնել բոլոր զարտուղի յաւակնութիւնները եւ անխախտ պահել ազգ. իշխանութեան հեղինակութիւնը, որովհետեւ իրենց յենարան պիտի ունենան ժողովուրդի ինքնագիտակ մասը եւ անհաչաւ մտածողը:

Բարեգործականի մեղրի կարասին չուրջ հաւաքուած ճանճերը անկարող պիտի ըլլան «խրտուիլակ»ի վերածել Ազգ. Մարմինները»:

ՄԷԿ ՁԱՁՆ ԵՒ ԲԱԶՄԱԶԱՁՆ

Նախկին նախարար Հանրի Շէրօն որ վերջերս մեռաւ, սրամիտ մարդ մըն էր: Իր առաջին ընտրական պայքարին առեն, պիտի խօսէր իր գաւառին փոքր մէկ քաղաքին մէջ: Ուշ էր մնացած եւ հեւի հեւ հազիւ բեմ բարձրացած, գոչեց.

— Քաղաքացիներ, ներողութիւն կը խնդրեմ որ յոգնած եմ. ձայնս խափանուեցաւ, բայց կարեւորութիւն չունի, քանի որ ձեր ձայները բոլորդ ինձի պիտի տաք ...

Ահագին յաջողութիւն ունեցաւ այս խօսքը եւ ստացաւ բոլորին ձայնը:

Շէրօն աշխատող ու յարատեւող մարդ էր: Մինչեւ վերջը, իր գաւառը դինք վերընտրեց:

ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԵՆ ՔԱՂԱՔՆԵՐԸ

Լոնտոն ունի 8.202.000 բնակիչ, Նիւ Եորք 6.930.000, Թոքիօ 5.312.000, Փարիզ 4.424.000, Մոսկուա 3.572,000, Շիքագօ 3.376.000, Փարիզ 2.891.000: Ուրեմն Ֆրանսայի մայրաքաղաքը 7րդն է բնակչութեան կարգով, հաւասարելով իր 20 քաղաքացիները: Բայց որովհետեւ միւս քաղաքներուն թիւերը կը բովանդակեն նաեւ արուարձաններու բնակիչները, եթէ Սէնի նահանգը հաշուենք մայրաքաղաքին հետ, կ'ունենանք 4.850.000, որով Փարիզ չորրորդը կ'ըլլայ մեծ քաղաքներուն:

ԱՐՈՒԵՍՏԻ ԼՐԱՏՈՒ

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

—•—

Ցառաջիկայ յունիս 6ին Կավոյի սրբարանին մէջ նուագահանդէս մը պիտի տայ Ա. Պարթեւեան, ամբողջովին նուիրուած իր գործերուն: Առաջին անգամ պիտի գործադրուի իր պատարագէն կարեւոր բաժին մը, զոր պիտի երգէ Սիփան - Կոմիտաս երգչախումբը, ընկերակցութեամբ երգեհոնի եւ 40 հոգինոց նուագախումբի: Մեներգները պիտի երգէ Օր. Թորոսեան: Կը մասնակցի նաեւ Օփերայի առաջին ջութակահարը:

ՍՏԱՑԱՆՔ

«ՆՈՐ ԳԻՐ», ամսաթերթ գրական նուիրեան եւ Արուեստի: Ա. տարի Թիւ 2, մարտ 1936: Տարեկան բաժնեգին 3 տոլար: Հասցէ.— A. Andreassian 575 West 183 St New York (U.S.A.).

ԿԸ ՀԱՆԴՐՈՒԻ յօդուածագիրները եւ բաժանիցներէ իրենց գրութիւնները գրել թուղթին մէկ երեսին վրայ ընթեռնելի եւ մկրտուած:

ՀԱՅԵՐ ԱԶԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԻՆ

ԵՐԿՈՒ ՏԱՐԻ ՀԱՅԿ. ԲԱՆԱԿԻՆ ՄԷՋ (1919 - 1921)

—o—

Քչնամի ուժերը անոնց աչքին չափ չունէին չատ կ'երեւային.— «Տես, տես, Քչնամին չատցաւ, հազար մարդ էին, երկու հազար եղան».—«Ա՛հ, ա՛հ Քչնամիէն հարիւրաւոր ձիաւորներ մեր կռնակը պիտի անցնին».— «վա՛յ մեզի զերի պիտի մնանք, մեր երեխաներու վիճակը ի՞նչ պիտի ըլլայ»: Գրեթէ լալով կ'ըսէին այս խօսքերը: Ես այդ չափազանց ուժերը, ձիաւորներու չրջապատի չարժումները չէի կրնար տեսնել նոյն իսկ հեռադիտակով: Տեսածս միայն այն էր որ մեր դէմ մեզ հաւասար Քչնամի մը կար եւ տասնեակ - տասնեակ, երկեր-քոս ոտնումներով նպաստաւոր դիրքեր կը բռնէր:

Մեր պինուորին ձեռքը գտնուած «ոսկի» նոր հրացանը չատ անպէտք էր, փամփուշտը տեղաւորելու գործը դժուար կը կատարուէր եւ չատերն ալ պարապ փամփուշտները արագօրէն դուրս չէին տար: Ռուսական «մօսկատար խուճապահար կը նահանջէր. դէպի ո՞ւր, ինքն ալ չէր գիտեր: Քչնամին խիտ - խիտ չարքերով, խաղողի ողկոյզի նման բլուրներու գագաթները բռնած կեցած էր ու ապա սկսաւ անվրդով վար իջնել: Գնդացիրները անդադար կը գործէին, ուղղակի իրենց ձայնովը սարսափեցնելու համար մեր պինուորները: Հետեւն բերդաքաղաքը կը փայլէր արեւուն ջինջ ճառագայթներուն տակ: Ի՞նչ ճակատագրական դէպքերու նախօրեակին կը գտնուէինք:

Դէպի կարս երկարող տարածութեան վրայ պաշտպանութեան միակ կէտը կը մնար մեզի համար Ուշլարի բլուրը, իր ահռելի խրամներով եւ երկաթաթել պատնէշներով: Ուշլարը բռնուած էր մեր Դ. վաշտի կողմէն, որուն կը հրամայէր Ե. Տ. Մարտիրոսեան: Մենք դեռ Ուշլարի ստորոտներուն չմօտեցած, անոր անառիկ դիրքերուն վրայէն Քչնամի գնդացիրները կրակ կը մաղէին ամէն ուղղութեամբ:

Շատ սրտաճմլիկ է Ուշլարի գրաւումը:

Սպայ Ե. Տէր Մարտիրոսեան հայրենասէր, խիզախ ու անվախ սպայ մըն էր. իր վաշտով բռնած էր Ուշլարի խրամները հոկտ. 28—29ի գիշերը: Առտուն երբ կռիւը բոլոր կողմերը սկսած եւ Բ. գունդի գումարտակը առանց կրակի նահանջած էր, Թուրքերը ձորի մը մէջէն աննկատելի կերպով մագլցած էին դէպի Ուշլարի խրամները: Իրարմէ աջ Թեւի պահակախումբը քնացած ըլլալով, Քչնամի ուժերը անարգել կը մտնեն խրամներուն մէջ եւ տեղն ու տեղը կը սպաննեն պահակախումբը: Կռիւը կը սկսի խրամին մէջ գիրկընդխառն: Ե. Տէր Մարտիրոսեան իր մնացած ուժերով օրհասական կռիւ մը կը մղէ գերազանց ուժերու դէմ: Դ. վաշտէն հազիւ 5—10 պինուոր ազատած էին, մնացեալները իրենց հրամանատարին հետ կը սպաննուին տեղն ու տեղը:

Թողուցինք Հաճի Խալիլ լեռը, Նոյնանուն գիւղը, Կարակալա գիւղը եւ ասոնց չրջակայ բլուրները, ալիքաւոր հողաշերտերը: Թողուցինք Ուշլարի անառիկ խրամները, Նետուեցանք Ազատ եւ Ղանլի գիւղերու տափարակին վրայ: Ազատ գիւղի առջեւ վերջապէս կանգնեցանք. Թուրքերու չարժումները բացորոշ կը տեսնէինք. բերդի մեր Թնդանօթները քանի մը հարուած տուին զանազան ուղղութեամբ. աւելի չատ կը հարուածէին Ուշլարի խրամները: Ինչ օգուտ այս ամէնը, մենք բռնած էինք բերդաքաղաքի ճամբան:

Ցաւար գիշեր էր. մեր ճակատի Թնդանօթին եւ գնդացիրի ձայները վաղուց լռած էին. կեդրոնի անընդհատ Թնդանօթաձգութիւնը կանգ առած էր: Մեր աջին գանուող Ե. գունդը Ագ - Պապայի ամրութիւնները բռնած կեցած էր, միւս ճակատներու վրայ ինչ կ'անցնէր կը գտնար՝ չէինք գիտեր: Մեր զօրամասերը ամփոփուեցան, կծկուեցան, միայն մէջտեղ չկար Դ. վաշտը իր հրամանատարով: կսկիծը, ցաւը մեր սրտին մէջ մտիկ կ'ընէինք տարաբախտ երուանդի զինուորներու պատմութիւնը: Երուանդը եւ իր փառաւոր վաշտը գոհն եղան անհոգ ու անպարտաճանաչ պահակի մը անգթութեան: Ե. Տէր Մարտիրոսեան բնիկ Ատանացի էր, Թրքական բանակի սպայ, գերի ինկած Ռուսերու ձեռքը, անցած էր հայկական զօրամասը:

Նոր հրամանի մը վրայ ետ քաշուեցանք եւ մէկ ժամ հանգստացանք Նովո Խատոնսկոյէ մալական գիւղին մէջ: Նորէն ճամբայ ելանք եւ մտանք կարսի եզերքը գտնուող զօրանոցները: Հազիւ մէկ ժամ հանգստացած էինք: Առտուն արշալոյսին հետ քաղաքէն դուրս ելանք Վէզնի գիւղի ուղղութեամբ: Քաղաքէն 5—6 վերստ վրայ ամենամախի ամրութեանց (Ֆորթ) մէջ մտանք: Այս ամրութիւնները քաղաքին ամենավերջի դիրքերն էին, որոնք բռնած են Կարսի ամբողջ հարաւը եւ արեւմուտքը: Պայմի ձեւով չինուած, գետնափոր զօրանոցներով, կուռելու, պաշտպանելու բոլոր յարմարութիւններով օժտուած, ռուսական ռազմական հանճարի արդիւնք եւ պաշտպանողականի ամենահիանալի ամրութիւններ էին: Հոկտեմբեր 29—30ի գիշերը անցուցինք Ֆորտի զօրանոցներուն մէջ: Գիշերը սոսկալի անձրեւ կար, առտուն անձրեւը դադրած, Թուխ ամպերը բոլոր լեռնագագաթները բռնած էին: Ֆորտի ուղղութեամբ Վէզնին - քէօյի կողմէն ահռելի հրացանաձգութիւն մը սկսաւ: Աղայեանի դումարտակը Ֆորտի դիրքերուն մէջ մտաւ, իսկ մեր դումարտակը կազմ ու պատրաստ Ֆորտէն դուրս ելաւ Վէզնի քէօյ երթալու համար:

Ց. ՍԱՀԱԿԵԱՆ

բաքաղաքին առեւտրական մասը ոչնչացած է: Իր հաշիւներուն համաձայն, 200,000 փամփուշտ արձակուած է 24 ժամուան մէջ: Գերմանական դեսպանը կը հեռագրէ թէ սպաննուած են Ցոյներ, Շուէտացիներ եւ Ֆրանսացիներ (թերեւս կ'ակնարկէ Հայերու): Փախստականներու փրկութեան գործին մէջ մեծ դեր կը վերագրուի Ֆրանսական դեսպանին, Պ. Պոտարի, որ 53 տարեկան է եւ Զինաստանի մէջ չինած է իր համբաւը, 1914ին: Իր ջանքերուն շնորհիւ կարելի եղաւ կապուիլ Պէյրութի Ֆրանսական հզօր անթելին եւ անոր միջոցաւ Փարիզ, արտաքին նախարարութեան հետ: Դեսպանը զէնք եւ ռազմանիւթ բաժնեց: Ամբոխը ամէնէն առաջ Ֆրանսական դեսպանատան վրայ խոյացաւ, իմացած ըլլալով որ հինգ իտալացի գերիներ կը պտնուին հոն: Դեսպանատան պահակները կը բաղկանան 40 բնիկ զինուորներէ, հրամանատարութեամբ սպիտակամորթ սպայի մը եւ երեք Ֆրանսացի ենթասպաներու: Ունին միայն չորս գնդացիր: Տրամադրելի հրացանները բաժնուած էին զինուալոթ փախստականներու:

Կիրակի օր, դեսպանատան պահակները չրջան մը կատարելով, 300 եւ - րոպացիներ եւս հաւաքեցին, որով դեսպանատան մէջ պատսպարուած փախստականներու թիւը հասաւ 1500ի: Փշաթելեր հաստատուած են դեսպանատան չուրջը: Ուտելիքը ապահովուած է, ամիսներ առաջ պաշար ամբարուած ըլլալով:

Կը հաստատուի թէ Ֆրանսական դեսպանը ինք հրահանգած է որ կայսրը հեռանայ:

Դեսպանը ունկնդրութեան ընդունած էր ուրբաթ օր: Անկէ առաջ, դեսպանները ժողով գումարելով, Ֆրանսական դեսպանին պաշտօն յանձնած էին դիմումներ կատարել մայրաքաղաքին ապահովութեան համար: Ներկայանալով կայսեր, դեսպանը թախանձագին խնդրեց յանուն եւրոպացի ժողովուրդին եւ դեսպանական մարմնին, որ եւս կենայ մայրաքաղաքը պաշտպանելու գաղափարէն: Կայսրը չկրցաւ մէկ անգամէն որոշում տալ, բայց դեսպանը պնդեց, մանրամասն պատճառաբանելով իր տեսակէտը: «Կայսրը չափազանց տխուր եւ յուզուած կ'երեւար, կ'ըսէ դեսպանը, եւ ես ինքս ալ ազդուեցայ»: Այնուհետեւ համաձայնեցան մանաւանդ կառախումբ մը տրամադրելու եւ կայս. ընտանիքը ճամբայ ելլու դէպի Ձիպութի:

ԻՐԱՐ ԿԸ ՁԱՐԴԵՆ ՓՈՂՈՑՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

— o —

Հայեր ալ ապաճնուած են

Ֆրանսայի արտաքին նախարարութիւնը հետեւեալ հեռագիրն ստացաւ կիրակի օր.—

Որ եւ է իշխանութիւն չէ մնացած Ատոս Ապէպայի մէջ: Իր նախարար - ներուն հետ խորհրդակցելէ յետոյ, Նէկիւսը հրաժարեցաւ քաղաքը պաշտպանելու ծրագրէն: Մեկնելէ առաջ Ֆրանսական դեսպանին յանձնեց հինգ իտալացի գերիները, որպէսզի փոխանակուին եթովպացիներու հետ, եթէ կարելի է: Բացի Զուիցերիացիներէ, Հոլանտացիներէ, Սպանիացիներէ եւ Զեխերէ, որոնք մեր պաշտպանութեան յանձնուած են, դեսպանատուն խոնուած են 1200 փախստականներ, 16 տարբեր ազգերէ: Մնուկի մըն ալ տեղի ունեցաւ այս գիշեր: Աւարառութիւնը սկսաւ երէկ: կայս. պալատը աւարի ենթարկուեցաւ: Հրդեհնաճգութիւնը կը չարչէ կը չառաչէ քաղաքին մէջ: Զինուորները եւ ամբոստականները իրար կը խողխողեն, ամէն բան կողոպտելէ վերջ: Պատերազմը վերջացած է: Միայն քանի մը ցեղապետներ կը չարունակեն կռիւը, իրենց հաշուին: Զրոյց կը չրջի թէ քանի մը Եւրոպացիներ սպաննուած են քաղաքին մէջ:

Ատոս - Ապէպայի կէսը բոցերու մէջ է եւ փախստականները կը չարուենակեն մեր դեսպանատունը խուժել, ուր կիներն ու մանուկները պատսպարուած են նկուղներու մէջ: կայս. պալատը եւ առեւտրական թաղը կը վառին: Երիտասարդ Հապէշները կ'ըսեն թէ այս գիշեր պիտի յարձակին դեսպանատան վրայ: Բազմաթիւ զնդակներ կ'իյնան դեսպանատան վրայ ուր քանի մը հոգի վիրաւորուած են արդէն, ԻՍԿ ԵՐԿՈՒ ՖՐԱՆՍԱՀՊԱՏԱԿ ՀԱՅԵՐ ՍՊԱՆՆՈՒԵՑԱՆ: Մեր հաղորդակցութիւնը խզուած է կայսրանին հետ որ կը գտնուի քաղաքին միւս ծայրը եւ ուր բաւական Ֆրանսացիներ ապաստանած են:

Ուրիշ ադրիւրէ մը կը հեռագրեն.—

Նէկիւսը եւ իր ընտանիքը Ձիպութի հասան կէսօրին եւ պիտի մեկնին անգլիական Թորփիլահալածով մը, որ խարխոխ ձգած է նաւահանգիստինառջեւ: Նկատի առնելով Ատոս - Ապէպայի անիշխանական վիճակը, իտալական բանակը սկսաւ յառաջանալ սրընթաց:

ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ ԵՒ ԱՏՏԻՍ-ԱՊԷՊԱՅԻ ԳՐԱՒՈՒՄԸ

Իտալական յառաջապահները Ատոս - Ապէպա հասած ըլլալով, երէկ, երկուշաբթի, կը սպասուէր քաղաքին պաշտօնական գրաւման: Մուսոլինի կարեւոր ճառ մը խօսեցաւ երեսփ. ժողովին մէջ, այս դէպքերուն առթիւ, ի լուր աշխարհի:

Այժմ որ կայսրը փախած է եւ որ եւ է իշխանութիւն չկայ Եթովպիոյ մէջ, բանակցելու համար, Իտալիա ձեռք պիտի առնէ ամբողջ երկրին կառավարութիւնը, հետեւեալ ձեւերէն մէկին ընտրելով.— 1. Հրամայել մարա - Ջախտ Պատոյլիոյի որ յայտարարէ Եթովպիոյ կցումը, յանուն Իտալիոյ թագաւորին,— 2. եթէ կայսրը հրաժարի ի նպաստ իր անդրանիկ զաւակին, բանակցել կայսեր հետ, որպէսզի ընդունի Իտալիոյ թեւարկութիւնը.— 3. եթէ կայսրը չհրաժարի, Իտալիա կրնայ Եթովպիոյ գահուն վրայ դնել Լճի եաստուի զաւակը եւ համաձայնիլ անոր հետ:

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՕՐԸ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ՄԱՐՍԷՅԼ (Յառաջ).— Մայիս Մէկի տօնակատարութիւնը այս տարի եղաւ բացառիկ, չատ մը տեսակէտներով: Ոչ միայն աշխատանքի տօն մը, այլ եւ յաղթանակի օր:

Այսպէս, ուրբաթ օր, քաղաքը ստացած էր մեռելային կերպարանք: Ամէն ինչ կանգ էր առած: Հանրակառքերը եւ սակաւարժէները չէին երթեւեկեր: Այնպէս որ արուարձաններու բնակիչները վակուած մնացին իրենց տուներուն մէջ: Աշխատանքը գործադարձներէն ներս եւ այլուր դադրած էր:

Ուրբաթ օր, առտուան ժամը 9ին, յիսուն հազարի հասնող բազմութիւն մը խռնուած էր Սէն Շարլի կայարանին մօտակայ հրապարակը, դանդան նշանախօսքերով եւ դրօշներով, «յանուն հացի, խաղաղութեան եւ ազատութեան»:

Հոն էին ժողովրդական ճակատի ներկայացուցիչները, երեսփոխանները, նահանգային եւ քաղաքապետական ժողովներու ձախ անդամները, Աչխատանքի Ընդհ. Դաշնակցութեան ներկայացուցիչներ, Արհեստակցական դանազան պատուիրակութիւններ եւն.:

Յօսք առին դանազան կազմակերպութեանց ներկայացուցիչները, որոնց ճառերը կը տարածուէին ձայնասփիւռ գործիքներով: Ապա կարդացուեցաւ օրուան բանաձեւը, ծափերու եւ«Միջազգային»ի տարափին տակ:Ցիշենք քանի մը հատուածներ.—

40 ժամուան աշխատանք չաբաթը, աշխատանքի հաւաքական պայմանագիր, վճարեալ արձակուրդ, օրէնք - հրովարտակներու ջնջում, հանրօգուտ մեծ չինութիւններու ձեռնարկ, թնդանօթի վաճառականներու զսպում եւ տնտեսական մեծ հաստատութեանց վերացում: Եւ այս յանուն հացի, խաղաղութեան եւ ազատութեան:

Բանախօսութիւններէն վերջ, կազմուեցաւ թափօրը, ուղղուելով դէպի Բանըպիէրի պողոտան:

Ցիսուն հազարի հասնող մարդկային ալիքը կ'անցնէր չարք չարք,բռունցքները օդին:

Այսպէս, մէկուկէս ժամ, յիսուն հազար հոգի փողոցէ փողոց չրջելով, ժամը 12.30ին վերջացուցին ցոյցը:

Միեւնոյն օրը նաւահանգիստի մէջ նաւերը անչարժութեան մատնուեցան: երկու նաւեր որոնք ճամբայ պիտի ելլէին, ստիպուեցան յետաձգել:

կարտանի մէջ եւս, ինչպէս կը գրեն տեղական թերթերը, հանքագործ բանուորները գործադուլ յայտարարեցին, եւ խոշոր սրահի մը մէջ.աշխատանքի օրը փառաբանեցին:

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՒԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ Միութեան եւ Փոքր Համաձայնութեան ժողովները բացուեցան երէկ, երկուշաբթի, Պելկրատի մէջ: Ցունաստանի կողմէ կը մասնակցի վարչապետը, Զօր. Մէթաքսաս, Թուրքիոյ կողմէ՝ արտաքին գործակատարը եւն.: Պալքանեան Միութեան օրակարգին գլխաւոր խնդիրը կը կազմէ Տարտանէլի վերազինումը, իսկ Փոքր Համաձայնութիւնը պիտի քննէ հեռեւեալ հարցերը.—1. Լոքարնոյի դաշինքին խզումը Գերմանիոյ կողմէ.—2. Պարտաւորիչ զինուորութեան վերահաստատումը Աւստրիոյ մէջ.— 3. Ի՞նչ միջոցներ ձեռք առնել, եթէ Հունգարիան ալ Աւստրիոյ օրինակին հետեւի եւն.:

ՊՒԵՐՈՒԹի ՄԷՋ ԱՆԶՆԱՊԱՆ եղած է Օր. Սիրանոյշ Գուլումճեան, Փիլանդրասպահուհի, 28—30 տարեկան, Սամաթիացի, որ կը ծառայէր ամերիկեան հիւանդանոցին մէջ: Զգած է երկու նամակներ, մէկը հայերէն, միւսը՝ անգլիերէն:

ՄԵԹՐՈՑԻ վեց ՆՈՐ ԳԻՇԵՐ պիտի բացուին այս տարի: Վաղը կը բացուի առաջինը՝ Ավընիւ Թը Թոքիո, երկրորդը՝ փորթ տը Նէօյեի, մայիս 15ին, երրորդը՝ Փորթ Շանփէռէ, յուլիսին, չորրորդը՝ փորթ տ'Իթալի (մասնաճիւղ մը) յունիսին: Միւս երկուքը՝ փորթ տը Քլիչի եւ փորթ տը լա Շափէլ՝ դեկտեմբերին:

ԵԳԻՊՏՈՍի երեսփ. ընտրութիւնները տեղի ունեցան չաբաթ օր: Դէպքեր պատահեցան միայն Աղեքսանդրիոյ քանի մը արուարձաններուն մէջ,ուր 14 հոգի վիրաւորուեցան: Ընտրութեանց կը մասնակցէին երեք հոսանքներ.— Վաֆտ, Ազատականներ եւ Պահպանողականներ: Վաֆտը չահեցաւ չանչչխէ յաղթութիւն .— 232 աթոռներու առնուազն 95 առ հարիւրը:

ԿՐ ՓՆՏՈՒԻ

— Կը փնտռէի Վասպուրականի Առնականը գիւղացի Ղազար Մկրտիչեան, այլ անունով Սարգիս Տէրտէրեան: Տեղեկացնել «Յառաջ»ի վարչութեան:

— Կիմիւշխանցի Գէորգէն Ղումարեան կը փնտռէ իր հայրը՝ Մկրտիչ, մայրը՝ Հայկանուշ, եղբայրները Վարդան, Յարութիւն, Սարգիս, քոյրերը՝ Շարուհի, Իւգաբեր, Սանդուխտ, որոնք տարագրութեան միջոցին անհետացած են: Իրենց ճշգրիտ հասցէն տուողին 200 ֆր. նուէր: Իմացնել Գէորգէն Ղումարեանի, Restaurant Kanaat, Tauris, Iran (via U, R. S. S.).

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ինի Լէ Մոնիլինոյի «Դրօշակ» գրադարանը փոխադրուած է 6 պիս Պուլվար Լօտէն Պ.Բանիկեանի սրճարանին ետեւը: Բաց է ամէն ինգշաբթի երեկոյ ժամը 8—10ին:

ՏԻՐՈՒՀԻ ՁԱՌԱՓԵԱՆ

կուտայ դասեր՝ դաշնակի եւ Մարթ ընոյի երաժշտական ալիքներու (Դարուս ամենամեծ գիւտերէն մէկը) 6 Villa des Sablons, (81 Ave. du Roule վրայ) Porte Mailloth մօտ, **Neuilly sur Seine**: կ'ընդունի շաբաթ օրերը 2—5 կամ ժամադրութիւն նախօրօք:

Երեկոյթ—Պարահանդէս կ. Խաչի Օրուան առթիւ

Կազմակերպուած Ֆ. կ. Խաչի Փարիզի Մասնաճիւղին կողմէ

Մայիս 9ին իրիկուան ժամը 9էն մինչեւ Լոյս

Ռուսական ֆոնսէրվաթուարի սրահին մէջ, 26 Ave. de Tokio

Կը նախագահէ Տիկ. ՊԵՐՃՈՒհԻ ԲԱՐՍԵՂԵԱՆ

Կը խօսին Տիկ. ԷԼԼԷՆ ԲԻՒՋԱՆԴ եւ Պ. ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինը կը սկսի ժամը 9ին: կը մասնակցին՝ խտաւիրաչէն եկաճ Պայոնի հայ երգիչ Պ. ՎԵՆԵՑԻԱՆՈՎ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ, Օր. ԱՎՆԱԳԱՆԵԱՆ եւ Օր. ՇԱՀԼԱՄԵԱՆ: Օր. ԱԼԻՍ ԴԱՎՈՒԻԲԵԱՆ՝ սպանիական պարեր:

ՃԱԶ **Sandros and his Boys**

Պիւֆէ՝ կ. Խաչի անդամուհիներու կողմէ

Մուտք՝ 10 եւ 7.50 Ֆրանք:

Կ. ԽԱՉԻ ՕՐ

Կազմակերպուած Ֆ. կ. Խաչի Տէսիրի Մասնաճիւղին կողմէ

10 Մայիս, կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, Շ. ց. Դ. սրահին մէջ

Կը խօսին՝ Պ. Ա. ԿԻՒԼՊԵՆԿԵԱՆ եւ Տիկ. Տ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

երգ, արտասանութիւն, պարեր եւ կենդանի պատկեր:

Մուտքը ազատ է:

Հրաժեշտի երգահանդէս Աւ. Գ. Մելոնեանի

23 Մայիս, շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, երբորդ թաղապետարանի սրահին մէջ: 215 Rue Stalingrad, Lilas:

Մանրամասնութիւնները առանձին յայտագրով:

Բոլոր կազմակերպութիւններէն կը խնդրուի նկատի ունենալ Թուականը:

Chez VALENSI

Bar - Restaurant

ՄԵԾ ԺԱՇԱՐԱՆ

8, Rue Buffault (9e)

Tél. Prov. 94 - 96

Գեղեցիկ եւ մեծ սրահ: Արեւելեան եւ Ֆրանսական խնամուած կերակուրներ: Ունինք ամէն տեսակ լամպելիներ, օղիներ եւ բազմաթիւ ազանդերներ: Ժամադրավայրը բոլորին:

Մասնաւոր շքեղ սրահ մը ամամագրելի միութեանց ժողովներուն (միայն քոնտամասիոնով) եւ հացկերոյթներու համար:

Ժամադրուիլ նախապէս:

Պ. ՎԱՀԱՆԻ

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

Ճաշասրահ ՖԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton : 52 - 73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

ԲԺՇԿԱՊԵՏ ՌՕԺԷՆՍՔԻ

Մասնագէտ կանանց, սրտի, արեան եւ ամէն տեսակ ֆիւանդութիւններու: ելեկտրաբուժում: կ'ընդունի ժամը 2—4: Դիմել՝ 10 Rue Lord-Byron, Métro Georges V Tel. Elysées 22-79

ԳԱՑԷՔ ՑԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe-LYON.

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme, PARIS (13)

ՍՈՎԵՏՆԵՐԸ Կ'ԵՂԱՇՐՋՈՒԻ՞Ն ԹԷ ԿԸ ՑԵՂԱՇՐՋՈՒԻՆ

Ահաւասիկ, ես ասիական հեռաւոր տափաստաններէն եկած եմ Ֆրանսա իմ այգիներուս տունկեր, ինչպէս նաեւ իմ կայանիս համար գրականութիւն եւ որթատունկ գնելու համար: Այսպէս, Աթոյ խորը, ես այժմ կը տառնամ բոլոր պարբերական հրատարակութիւնները, որոնք լոյս կը տեսնեն Անգլիոյ, Գերմանիոյ եւ Ամերիկայի մէջ, եւ յատուկ են այգեգործութեան եւ շինեգործութեան, իսկ ամիս մը վերջ, երբ դուք կատարէք իմ յանձնարարութիւնս, ես պիտի ուղեւորիմ ամենամօտը գրականութեամբ գուղեցիկ գրադարան մը:

Եւ երբ իմ Լէնինկրատի պաշտօնակիցս ինձ կը հեռագրէ թէ հարիւր հեքթար այգիին, զոր ինք մշակած էր Լէնինկրատի չուրջ, հաւաքած է հրաչալի բերք մը, պղտոյեան խաղողներու, եւ ատացած է այգեան հեք թոլիթր Գորտոյի լաւագոյն գինի, մարդ ի՞նչպէս չհանդիսաւորուի:

Զըսենք թէ այս բոլորը տեղի կրնային ունենալ հին վարչաձեւի օրով: Փաստը մէջտեղն է,— տեղի ունեցաւ նոր վարչաձեւի չրջանին: Մի զարմանաք, սակայն, եթէ լսէք երկատասարդութենէն «հասած ենք եւ գլենք անցնինք»ի նման նշանախօսքեր:

Գո՞հ ենք վարչաձեւէն: Այո, անշուշտ այնքան, որքան ան մեղի կարելիութիւն կ'ընծայէ գլուխ հանելու աշխարհի մէջ իրապէս եղական աշխատանքը:

Մեր երկիրը կարիք ունի անդորրութեան, անդորրութեան, անդորրութեան: Շատ, տասնեակ տարիներու կատարեալ անդորրութեան: Մրագիրները, մեթոտները եւ ձգտումները, զորս ունի իշխանութիւնը,պիտի փոխուին անշուշտ: Ի՞նչպէս, ի՞նչ ուղղութեամբ,— չեմ գիտեր: Բայց, երբ, մէկ քանի տասնամեակներ վերջ, սովետական Միութիւնը դառնայ աշխարհի ամենահարուստ երկիրը,— պատուոյ խօսք կուտամ ձեզի,— ոչ ոք այլ եւս պիտի հետաքրքրուի կուսակցական քաղաքական հարցերով, վճճերով եւ տեսակէտներով:

Երիտասարդ սովետական պատմաբան մը եկաւ Փարիզ՝ գնելու համար «այն բոլորը ինչ որ կը վերաբերի Ֆրանսական յեղափոխութեան»:

— Այդ կը նշանակէ,— կ'ըսեմ իրեն, — գրեթէ կէսը աղգային մատենադարանին,Արսենալի գրադարանին երրորդը, եւն.: Ո՞րքան փոխադրիչ չունիք ունիք ձեր տրամադրութեան տակ Հավրի մէջ:

Ես կը խնդամ, կը խնդամ ու երիտասարդ պատմաբանը կ'ըսէ.

— Դուք չհասկցաք դիս: Ամէն բանէ առաջ, մեզի պէտք են մատենագրական աղբիւրներ: Գիրքերը յետոյ պիտի առնենք: «Ֆրանսական յեղափոխութեան» մեր բաժինը աւելի հարուստ է քան այստեղը: Բայց, չատ մը նոր երկեր կը պակսին: Ինձ պաշտօն յանձնուած է ճշդել թէ ինչ կը պակսի մեղի: Որով, պէտք ունիմ ամէնէն ամբողջական գրացուցակի մը:

Մօտաւոր հաշուի մը համաձայն, «ամէնէն ամբողջական գրացանկը» Ֆրանսական յեղափոխութեան յաուկ Ֆրանսերէն գրիչերու՝ պիտի պարունակէ մօտաւորապէս 300 հատորներ, որոնցմէ 100ը ապատած են ու հաղուագէպօրէն կը գտնուին: Բայց, վերջ ի վերջոյ այս յանձնարարութիւնը կարելի է կատարել:

— Լա՛ւ: Այս է աւ այժմ: Բայց ես ձեզ հետ ունիմ ուրիշ գործ մըն ալ: Ընկերուհի Աննա ինձ պատուհանութիւն յանձնեց ձեզ հաղորդել իր բարեւները ձեզ եւ ձեր ընտանիքին: Ինձ պատմեց թէ դուք զայն ծանօթացուցած էք Ռէյնաքի հետ: Ան պէտք չունէր ասոր. բայց, ինձ համար հետաքրքրական պիտի ըլլար ան: Այդ Սալոմոն Ռէյնաքը գրած է «Ֆրանսայի ժողովրդական պատմութիւնը», որ չատ հետաքրքրական է, բայց չի ծախուիր այլ եւս ... Չէ՞ք կրնար ինձ օգնել:

— Կարգ մը թիւրիմացութիւններ կան: Նախ՝ ես չեմ ճանչնար որ եւ է ընկերուհի Աննա: Երկրորդ՝ ոչ մէկ ընկերուհի Աննա ծանօթացուցած եմ Սալոմոն Ռէյնաքին. իսկ երրորդ՝ ինչ որ ամէնէն կարեւորն է Ֆրանսայի ժողովրդական պատմութիւնը գրած է ոչ թէ Սալոմոն Ռէյնաքը, այլ անոր հանգուցեալ եղբայրը՝ Ժոզեֆը: Այդ գիրքը հոս չատ կը կարդացուի եւ կարելի է դայն գնել որ եւ է գրավաճառէ:

Փրոֆէսէօրը յիացուեցաւ, կարմրեցաւ, յետոյ իր վերարկուին գրպանը խուզեց եւ հանեց բոլորովին նոր թղթատետրակ մը:

— Ներեցէք ձ, քաղաքացի, ես որ եւ է հիմք չունէի չհաւատալու, Աննային, որովհետեւ ան ... իմ կինս է:

Թղթատետրակէն հանեց Աննայի լուսանկարը՝ հետեւեալ մակագրութեամբ — «Իմ սիրելի ամուսնոյն՝ բարի ճամբորդութեան համար»:

Հիմա խոսելու իմ կարգս էր արդէն: Ան չատ սիրալիր կերպով լսեց՝ ներողամիտ ըլլալու մասին իմ խնդրանքս, մանաւանդ որ անմիջապէս հասկցաւ իմ խորամանկութիւնս: Անկէ յետոյ մենք զարձանք մեծ բարեկամներ ուան մէկ քանի անգամներ եկաւ իմ տունս:

Փրոֆէսէօրը աւելի նուազ օժտուած էր ու աւելի նուազ զարգացած՝ քան Աննան: Բայց, անկէ նայած տարբերական չէր լրջութեամբ, մանաւանդ իր տարակարծութեամբ, մարքսիզմ - լէնինիզմ - սթալինիզմին հետ, եւ իր արտակարգօրէն պարզամտական հայեցողութեամբ՝ դէպի ռուսական յեղափոխութեան պատմութիւնը:

— Նոյն ինքն «ռուսական յեղափոխութիւն» բառը պէտք է վերապահութեամբ գործածել — ըսաւ ան ինձի — խօսք չի կրնար ըլլալ որեւէ մարտեան յեղափոխութեան մասին:Յարիզմի օրհնական բնական քայքայում մը կար: Ան բաժան բաժան եղաւ եւ ինքնիրեն: Ժամանակաւոր կառավարութիւնը,— իր բոլոր հինգ կամ վեց յաղորդական կազմերը,— բոլորովին անպատրաստ էր՝ իր վրայ վերցնելու համար այդ այնքան ծանր ժառանգութիւնը: Անոնք մէկ քանի ամիսներու համար կազմեցին տասնակորմերու նման բաներ, զորս կը չինեն՝ երբ կը վերցուի ծանր չինք մը, — եւ յապաղեցուցին քանդումի եղերլոյթը: Բայց, ադէկ վերջ, պարզապէս ծանրութեան ճնշման տակ, անոնք վերլան, ու այն տաեն այլ եւս ամբողջ չինքը վերածուեցաւ աւերակոյտի մը:

Մինչեւ այդ բոպէն Լէնինի մասնակցութիւնը դէպքերու եւ կամ, աւելի ճիշդը, անոր մասնակցութեան ազդեցութիւնը դէպքերուն՝ չատ անկարեւոր է: Ան իշխանութիւնը չկրեց ժամանակաւոր կառավարութեան ձեռքէն, քանի որ վերջին ամիսներու ընթացքին ժամ. կառավարութիւնը իշխանութեան նշոյլը չունէր:

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Dameme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
(ԵՐԹԱՒԻՃԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
6
ՄԱՅԻՍ
MERCREDI
6 MAI
1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3107

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒՈՒ ԽՕՍՔ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆՈՐ ՀՈԳԵՐԸ ՅԱՂԹԱՆԱԿԷՆ ՑԵՏՈՑ

—o—

Հիմա որ դադրած է ընտրական փոթորիկը, եւ վերջնապէս նշդուած՝ արդիւնքը, հանրային կարծիքը եւ մամուլը անհամբերութեամբ կը սպասեն հետեւանքներուն:

Ոչ մէկ տարակոյս, որ ժողովրդական ճակատը ի վիճակի է ստանձնելու իշխանութիւնը: Ընկերվարականները որ եւ է վերապահութիւն չեն յուցներ այդ մասին: Արմատականները տարիներէ ի վեր իշխանութեան վարժուած ըլլալով, նահանջելու պատճառներ չունին: Նոյնպէս անջատուած հոսանքները, որոնք որքան ալ ակաւաթիւ ըլլան, կրնան դեր մը կատարել իրենց քուէներով:

Կը մնան համայնավարները, իրենց 72 երեսփոխաններով: Անոնց համար սկզբունքի խնդիր է կառավարութեան մասնակցելու պարագան:

Իրրեւ կուսակից չունենալու դիկտատուրային, համայնավարները անշուշտ չեն կրնար մասնակցիլ իշխանութեան, քաղքենի կարգ ու սարքի մը մէջ: Բայց, պատրաստ են եւ վճռապէս որոշած՝ ուժ տալ որ եւ է կառավարութեան որ կը հետեւի ժողովրդական ճակատի ծրագրին: Ուրեմն, պիտի կրնան այս կամ այն կողմ հակել նժարը, համաձայն գահլիճին քաղաքականութեան:

Մնաց որ, ժողովրդական ճակատը (կամ Համախմբումը) արդէն ունի հետաքրքրական ծրագիրը մը, Ֆրանսայի ներքին եւ արտաքին քաղաքականութեան մասին:

Մեծ փոփոխութիւններ չեն սպասուիր արտաքին քաղաքականութեան մէջ: Ուզեն ալ, չեն կրնար շատ բան փոխել, ըլլալով կուսակից հետաքրքրական ապահովութեան՝ Ազգերու Դաշնակցութեան չրջանակին մէջ:

Միւս կողմէ, միջազգային կացութիւնը այնքան խառնակ է եւ անստոյգ, որ լուրջ փորձութեան մը պիտի ենթարկէ իրենց իմաստութիւնը, որպէսզի կարենան պահել խաղաղութիւնը:

Աւելի բարդ պատկեր մը կը ներկայացնէ ներքին քաղաքականութիւնը:

Ճակատին կազմութենէն ի վեր, եւ մանաւանդ վերջին ամիսներու ընթացքին, ճախերը առանց վերապահութեան կ'ազդարարեն թէ ի'նչ բարենորոգումներ առաջադրած են:

Անշուշտ ճամբան շատ լայն է՝ ճարտասանական բացագանչութիւններէն եւ չռնդալից նշանախօսքերէն մինչեւ անոնց իրագործումը: Մանաւանդ որ, արտաքին վտանգն ալ կրնայ բարեխառնել շատ մը խանդավառութիւններ:

Եւ սակայն, կան խնդիրներ որոնք հասունցած են, եւ կրնան վճռուիլ քուէներու մեծամասնութեամբ:

Ժողովրդական ճակատը միշտ կը հնչեցնէ ազդանշան մը, — վերջ տալ այն մենաշնորհութեան զոր կը վայելեն 200 ընտանիքներ, այս ժողովուրդի գլխուն:

Այսքանը, արդէն, սպառնալիք մըն է՝ ուղղուած սեղանաւորական հաստատութեան եւ մանաւորապէս անոնց գլխաւոր հանդոյցին՝ Պանք տը Ֆրանսի դէմ:

Պահանջելով այդ ինքնավար եւ ամենակալ հաստատութեան բարեփոխումը, ժողովրդական ճակատը կը չօշափէ Ֆրանսայի ղրամատիրական կարգ ու սարքին հետ կապուած խնդիր մը:

Թէ ո'րքան յառաջ կրնան երթալ այս ճամբուն վրայ, կախում ունի պարագաներէն: Մանաւանդ որ, վարիչ տարրերը արդէն ինքնապաշտպանութեան դիմած են, եւ կ'ուզեն ճախերուն ծրագիրները ի դերեւ հանել կրաւորական դիմադրութեամբ, — անվտանգութեան մթնոլորտ մը ստեղծելով եւ պահելով կամ փախցնելով դրամագլուխը:

Այս պայքարին մէջ է որ պիտի վճռուի նաեւ, Ֆրանքին վերջնական ճակատագիրը:

Կան աւելի անմիջական խնդիրներ, — պայքար գործազրկութեան եւ ճարտագործական տագնապին դէմ. հաստատում՝ զործազրկութեան ազգային մնտուկի մը. կրճատում չաբաթական աշխատանքի, առանց զեղչելու աշխատավարձքը. ապարէզ՝ երի-տասարդներու, հանգստեան կոչելով ծերացած աշխատաւորները, հանրօգուտ շինութիւններ, միջոցներ՝ հողագործական եւ առեւտրական տագնապին դէմ, կարգադրութիւն՝ պարտքերու եւ բանագրաւումներու մասին, փոփոխում հրամանագիր օրէնքներու, նոր կանոնադրութիւն՝ դրամատուններու եւ անանուն ընկերութեանց մասին. զապուժ՝ հանրային դրամներու մսխումի, ազգայնացում՝ զինուորական ճարտարագործութեանց, բարեփոխում՝ հարկային դրութեան եւ ժառանգական տուրքերու, եւայլն:

Նախատեսելով քաղքենի դրամատիրական դասերու դիմադրութիւնը, ծրագիրը կը նախատեսէ խիստ միջոցներ անոնց դէմ որ կը պահեն կամ կը փախցնեն դրամագլուխը: Այս առաջադրութիւնը յաջողցնելու համար, մինչեւ անգամ կը սպառնան դրաւել արտասահման վախցուած հարստութիւնները կամ անոնց համարժէքը՝ Ֆրանսայի մէջ:

Այս բոլոր առաջադրութեանց յաջողութիւնը կախում ունի, անշուշտ, ոչ միայն արտաքին կացութենէն, այլ եւ ժողովրդական ճակատին ամրութենէն:

Այդ մասին շատ հաւատք չունին աչքերը, նկատի առնելով թէ' ընկերվարական եւ թէ, մանաւանդ, արմատական կուսակցութեան մէջ տիրող հակամարտ հոսանքները:

Ահա տարիներէ ի վեր արմատականներն են որ կ'իշխեն Ֆրանսայի մէջ. բայց անոնց երեսփ. խմբակցութիւնը միշտ ալ պառակտեցաւ ծանրակշիռ հարցերու քննութեան առեն, եւ 30-40, նոյն իսկ 60 ձայներ ըմբոստացան կեդրոնին դէմ:

Ամէն պարագայի մէջ, փորձութեանց եւ փորձարկութեանց շրջան մը բացուած է Ֆրանսայի համար:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՐՔԱՅԻՑ ԱՐՔԱՆ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ Կ'ԵՐԹԱՑ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՄԱՐՏԱՆԱՒԻՈՎ ՄԸ

—.—

ՆՈՐ ԽՌՈՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԱՏՏԻՍ-ԱՊԷՊԱՅԻ ՄԷՋ

—.—

Աւերուիլ կը չարձակի օսար դեսպանատուններուն վրայ

Հայիւէ Սէլասիէ, Եթովպիոյ փախստական կայսրը, երկուշաբթի օր անգլիական չոգենաւ մը նստաւ Ճիպութիէն, Երուսաղէմ երթալու համար: Գիշերը անցուցած էր Ճիպութիի Ֆրանսական կառավարիչին տունը: Մեկնած ատեն սովորական պատիւները եղան կայսեր: Ֆրանսական չոկատ մը բարեւի կեցաւ նաւահանգիստին առջեւ, իսկ անգլիացի նաւագներ ալ՝ մարտանաւին մէջ: Մեկնելէ առաջ, կայսրը պատուոյ խօսք տուաւ Ֆրանսացի կառավարիչին թէ այլեւս չպիտի մասնակցի եթովպիոյ գինուորական գործողութեանց: Միջազգային օրէնքով անհրաժեշտ էր այս յանձնառութիւնը, որպէսզի կարենար հեռանալ Ֆրանսական հողէն: Ցանձնառութեան պայմանները անմիջապէս հաղորդուեցան Ֆրանսայի արտաքին նախարարութեան, որպէսզի տեղեկացնէ իտալական կառավարութեան: Մարտանաւին տրամադրելի տեղը սահմանափակ ըլլալով, կայսեր հետեւորդներուն մէկ մասը պիտի զրկուի յառաջիկային: Գոյքերուն մեծ մասն ալ վերջը պիտի փոխադրուի:

Անգլիոյ երեսփ. ժողովին երկուշաբթի օրուան նիստին մէջ Պ. Իդըն տեղեկութիւններ հաղորդեց կայսեր փախուստի մասին: Հայիւէ Սէլասիէ ունկնդրութեան ընդունելով Ատոխ - Ապէպայի անգլիական դեսպանը, յայտներ է թէ կը հրաժարի «Գործերու վարչութենէն» եւ թէ կ'ուզէ Պաղեստին երթալ իր ընտանիքին հետ: «Բրիտանական կառավարութիւնը հարկ դատեց ընդունիլ այս խնդրանքը եւ դիւրացնել դէպի Երուսաղէմ ճամբորդութիւնը: Հետեւաբար խորհրդակցեցաւ Ֆրանսական կառավարութեան հետ, որ պատրաստակամութիւն յայտնեց ընդ առաջ երթալու կայսեր բազմանքներուն: Ասոր վրայ բրիտանական կառավարութիւնը հրամայեց որ «Էնթրփրայզ» յածանաւը ճիպութի երթայ եւ ուղղակի Հայֆա տանի Ն. Վ. Հ. Ափ. Ա. Ա. Ա

ՆԿՈՒՄՆԵՐ ԴԱՍՑՍԿՈՒՅՍՈՒՄ

— Ֆուտ, սիր։

— Մի կոպեկ։ Ֆուտ, ասիր, ասիր, ասիր։ Ֆուտ, ասիր, ասիր, ասիր։ Ֆուտ, ասիր, ասիր, ասիր

Ալս ամէն ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ՄԵԾ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՀԱՄԱՐ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ԱՆՎԱՐԱԿԱՆ ՈՒ ՀԱՐԿԱՒՈՐ ԱՋԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՀԱՅ ՀԱՐՑԸ ՄԻԱՅՆ ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՀԱՐՑԻՆ ՀԵՏ ՍԵՐՏ ԿԱՊՈՎ ԿԱՊԱԿՑԱԾ ԼԻՆԵԼՈՎ ՀԱՄԱՐ ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ (ԼԱՒ)
ԼՈՒՍԱԲԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ
(Վ. Ք.)

516 էջ, բիւրեղ ձեռագիր տառով,
գին՝ 20 ֆր. իրեւ նուէր (բաժանորդագրութեան)։
Տիրոջ՝ M. Asiantian, 11 Ave. Sœur Rosalie, Paris (13)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԽՕՐԱԿԱՆ (Տասնհինգօր), նիւթ ու ձեւ տարբեր հոգեւոր, գրական, գիտական եւ ընկերային հարցերու։ Կը խմբագրէ Վ. ՍԱՐԳՍԵԱՆ։ Տարեկան 200 ֆր., կիսամեայ 100 ֆր., եռամսեայ 50 ֆր.։ Ամսագրի գրասենեակ՝ 51, Rue Mr. le Prince, Paris (6). Metro: Odéon. Tél. Danton: 88-65.

ԲՐԻՍԱՅԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱՍՐԱԿԱՆ
ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Կը հրատարակէ Ս. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ

Ներկայացնելով հայ գրականութեան ամէնէն նշանաւոր գործերը, ինչպէս նաեւ օտար գրականութենէ թարգմանութիւններ։

Ուղարկել բոլոր պատուէրները, յայտարարութիւնները եւ բաժանորդագրութիւնները հետեւեալ հասցէով՝

56, Rue Lafayette, Paris.

ՊԱՐԱՆՈՑ ՄԱՆՈՒԿ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

Ծնած Պարանոց, Ամասիոյ մօտ, 1875 թուականին։ Մահացած Պոսթընի մէջ, 1923 թուականին։

Ան ծանօթ էր իր ժամանակի հայ գրական եւ հասարակական գործիչներուն։ Ան հրատարակած էր «Հայրենիք» անունով շաբաթաթերթ մը, որ կը լոյսնար Պոսթընի մէջ։ Ան հրատարակած էր նաեւ «Ամերիկահայ տարեցոյց»ը։ Ան ունէր հարուստ գրադարան մը, որ ցրուեցաւ։ Ան ունէր նաեւ հարուստ անձնական արխիւ մը, որ կորսուեցաւ։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր յուշերը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ճանապարհորդութեան նկարագրութիւնը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ընտանեկան նամակները։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր բանաստեղծութիւնները։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ընկերներուն նամակները։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ուսուցիչներուն նամակները։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր աշակերտներուն նամակները։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր գործընկերներուն նամակները։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր հրատարակիչներուն նամակները։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր թարգմանիչներուն նամակները։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր խմբագիրներուն նամակները։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ընթերցողներուն նամակները։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր հակառակորդներուն նամակները։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր համակիրներուն նամակները։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամուսնացուներուն նամակները։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր զաւակներուն նամակները։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ծնողներուն նամակները։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր քոյրերուն նամակները։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր եղբայրներուն նամակները։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամուսնուն նամակները։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր կնոջ նամակները։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր մանկութեան յուշերը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր պատանեկութեան յուշերը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր երիտասարդութեան յուշերը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր հասուն տարիքի յուշերը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ծերութեան յուշերը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր մահուան մասին մտածումները։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր յուղարկաւորութեան մասին ցանկութիւնները։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր կտակը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր վերջին խօսքերը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր վերջին շունչը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր մահը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր յիշատակը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր անունը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր հոգին։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր մարմինը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ոսկորները։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր մոխիրը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր գերեզմանը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր տապանաքարը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր յուշարձանը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր անմահութիւնը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր յաւիտենականութիւնը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն սիրելի բառերը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն ցաւալի բառերը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն ուրախ բառերը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն տխուր բառերը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն գեղեցիկ բառերը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն տգեղ բառերը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար նախադասութիւնները։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ նախադասութիւնները։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն դժուար բառերը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն հեշտ բառերը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն հին բառերը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն նոր բառերը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն օտար բառերը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն հայկական բառերը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն աշխարհաբար բառերը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն գրաբար բառերը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն աշխարհաբար նախադասութիւնները։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն գրաբար նախադասութիւնները։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար պարբերութիւնները։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ պարբերութիւնները։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար գլուխները։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ գլուխները։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար գիրքը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ գիրքը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար նամակը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ նամակը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար բանաստեղծութիւնը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ բանաստեղծութիւնը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար ոտանաւորը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ ոտանաւորը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար տողը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ տողը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար վանկը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ վանկը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար տառը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ տառը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար կէտադրութիւնը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ կէտադրութիւնը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար ընդհատումը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ ընդհատումը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար դադարը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ դադարը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար շունչը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ շունչը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար ժպիտը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ ժպիտը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար արցունքը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ արցունքը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար հեկեկանքը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ հեկեկանքը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար հառաչանքը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ հառաչանքը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար լռութիւնը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ լռութիւնը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար խորհրդածութիւնը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ խորհրդածութիւնը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար աղօթքը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ աղօթքը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար երգը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ երգը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար պարը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ պարը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար նուագը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ նուագը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար ներկայացումը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ ներկայացումը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար դերը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ դերը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար տեսարանը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ տեսարանը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար գործողութիւնը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ գործողութիւնը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար վէպը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ վէպը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար պատմուածքը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ պատմուածքը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար նորավէպը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ նորավէպը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար հեքիաթը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ հեքիաթը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար առակը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ առակը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար ասացուածքը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ ասացուածքը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար առածը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ առածը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար հանելուկը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ հանելուկը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար կատակը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ կատակը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար ծիծաղը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ ծիծաղը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար լացը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ լացը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար ցաւը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ ցաւը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար ուրախութիւնը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ ուրախութիւնը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար տխրութիւնը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ տխրութիւնը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար զայրոյթը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ զայրոյթը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար ներողութիւնը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ ներողութիւնը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար սէրը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ սէրը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար ատելութիւնը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ ատելութիւնը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար նախանձը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ նախանձը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար ագահութիւնը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ ագահութիւնը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար ծոյլութիւնը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ ծոյլութիւնը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար ամօթխածութիւնը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ ամօթխածութիւնը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար համարձակութիւնը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ համարձակութիւնը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար վախկոտութիւնը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ վախկոտութիւնը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար քաջութիւնը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ քաջութիւնը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար խելքը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ խելքը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար յիմարութիւնը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ յիմարութիւնը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար իմաստութիւնը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ իմաստութիւնը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար տգիտութիւնը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ տգիտութիւնը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար գիտութիւնը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ գիտութիւնը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար հմտութիւնը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ հմտութիւնը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար անհմտութիւնը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ անհմտութիւնը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար ճարպկութիւնը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ ճարպկութիւնը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար անճարակութիւնը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ անճարակութիւնը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար շնորհքը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ շնորհքը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար անշնորհքութիւնը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ անշնորհքութիւնը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար գեղեցկութիւնը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ գեղեցկութիւնը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար տգեղութիւնը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ տգեղութիւնը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար կատարելութիւնը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ կատարելութիւնը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար անկատարութիւնը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ անկատարութիւնը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար կեանքը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ կեանքը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար մահը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ մահը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար յաւիտենականութիւնը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ յաւիտենականութիւնը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար ժամանակը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ ժամանակը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար տարածութիւնը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ տարածութիւնը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար շարժումը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ շարժումը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար հանգիստը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ հանգիստը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար աշխատանքը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ աշխատանքը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար ծուլութիւնը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ ծուլութիւնը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար հարստութիւնը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ հարստութիւնը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար աղքատութիւնը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ աղքատութիւնը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար հարուստը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ հարուստը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար աղքատը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ աղքատը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար մարդը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ մարդը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար կինը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ կինը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար տղան։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ տղան։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար աղջիկը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ աղջիկը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար ծերը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ ծերը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար երիտասարդը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ երիտասարդը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար պատանին։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ պատանին։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար մանուկը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ մանուկը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար նորածինը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ նորածինը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար սաղմը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ սաղմը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար ծնունդը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ ծնունդը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար մահը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ մահը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար յաւիտենականութիւնը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ յաւիտենականութիւնը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար ժամանակը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ ժամանակը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար տարածութիւնը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ տարածութիւնը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար շարժումը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ շարժումը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար հանգիստը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ հանգիստը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար աշխատանքը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ աշխատանքը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար ծուլութիւնը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ ծուլութիւնը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար հարստութիւնը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ հարստութիւնը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար աղքատութիւնը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ աղքատութիւնը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար հարուստը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ հարուստը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար աղքատը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ աղքատը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար մարդը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ մարդը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար կինը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ կինը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար տղան։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ տղան։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար աղջիկը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ աղջիկը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար ծերը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ ծերը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար երիտասարդը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ երիտասարդը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար պատանին։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ պատանին։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար մանուկը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ մանուկը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար նորածինը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ նորածինը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար սաղմը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ սաղմը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար ծնունդը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ ծնունդը։

Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն երկար մահը։ Ան ունէր նաեւ ձեռագիր մը, որ կը պարունակէր իր ամէնէն կարճ մահը։

Ան ունէր նաեւ ձեռ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PRIMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
(ՆՐԹԱՒՈՒԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 փրանք	70 փրանք	35 փր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 փրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 փրանք	100 փրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 7 ՄԱՅԻՍ JEUDI 7 MAI 1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3108

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՐԻՒ ԽՕՍՔ

ՓԼՈՒԶՈՒՄ

—o—

... *Եթէ Նէկիւսը միայն Հայոց պատմութիւն կարդացած ըլլար, անշուշտ այս օրին չէր հասներ:*

Զենք խնդար, կը վերլուծենք: Արդարեւ, մեր պատմութիւնն է որ կը կրկնուի Եթովպիոյ գլխուն, թէեւ ոչ նոյն եղերական հանգամանքներով:

Յուզայի Առիւծին կայսրութեան քայքայման հետ, միայն պետութիւն մը չէ որ կը կործանի, այլ քաղաքական հաւատամք մը, որ միշտ բաժինը եղաւ տկար ժողովուրդներու: Եւ կը փլի, նաեւ, ուրիշ հաստատութիւն մը,— Ազգերու Դաշնակցութիւնը:

Զինուորական յաղթանակը ամէն բան չէ, անշուշտ: Իտալիան աշխարհակալութիւնը կորեց անցաւ գետը, եւ մոլեգին կանչեր կը թնդացնեն պատմական Հռոմի պարիսպները:

Եւ սակայն, ե՞րբ է պատահեր որ սուրին իրաւունքը պարտադրուի անճառ ժողովուրդի մը գլխուն, եւ ուրիշ սուրեր օգնութեան հասնին, զայն փրկելու համար, յանուն արդարութեան եւ իրաւունքի:

Որոշ է, միւս աշխարհակալները չպիտի հանդուրժեն որ Իտալիան հասուն պատառ մը պէս իւրացնէ Եթովպիան: Քրմամնիւններն սկսած են արդէն: Մեծն Բրիտանիոյ վարչապետը «առնօրէն նուաստացած» կը զգայ ինքզինքը:

Այստեղ, Փարիզի մէջ ալ, սրտնեղութիւն պատճառած է «քոյր ազգ»ի Առաջնորդին դղրդագին ազդարարութիւնը,— «Եթովպիան իտալական է»:

Այս իրողութիւնները ոչ թէ կը ժխտեն, այլ կը հաստատեն, կը լրացնեն նոյն ակներեւ ճշմարտութիւնը,— աշխարհակալ գրաւեալները պիտի չարժին, ի հարկին ժանիքներ պիտի ցցեն կամ սուրը պիտի չողացնեն, պարզապէս փրկելու համար իրենց կայսերական չահերը:

Մնացեալը՝ երազատեսութիւն է: Պարտեալին կը մնայ,— երազատեսել եւ աղօթել:

Շատ հեռուները գացած պիտի ըլլայինք, եթէ փորձէինք վերլուծել,— Անգլիա՞ն իրաւունք ունէր թէ Իտալիան: Յաղթա — կա՞ն թէ պարտեալը: Կամ Ազգերու Դաշնակցութի՞ւնը թէ Մուսոլինին:

Օրուան հզօրները գտած են մոգական բանաձեւը,— ապրելու իրաւունք, որ ուրիշ բան է՝ տկարներուն, եւ բոլորովին ուրիշ բան՝ զօրաւորներուն, մեծերուն, աշխարհակալներուն համար:

Իսկ այդ «իրաւունքը» ուշ — կանուխ մէկ սեղանի շուրջը կը հաւաքէ բոլոր յաղթականները, գինեճաշ սարքելու համար արեան գոլորշիներուն մէջ:

Ցիշեցէք նորէն մեր պատմութիւնը, — հասարակ «աւազակապետ» մը, մահապարտ մըն էր Մ. Քէմալը, եւ անոր գլուխը մեծ գուրգի էր դրուած:

Երկար չտեւեց գաւեշտը: Առտու մը «աւազակապետ»ին հրոսախմբերը երեւցան Կիլիկիոյ լեռներուն մէջ, իսկ ուրիշ առտու մը անոր թնդանօթները գոռացին Տարտանէլի ափերուն վրայ,— եւ «աւազակ»ը դարձաւ հերոս, ազնիւ բարեկամ, արժանի՝ հաւասարչ հաւասար խօսելու եւ իր պայմանները պարտադրելու:

Գտնուեցաւ «յեղափոխական» իշխանութիւն մըն ալ, որ փութաց ողջունել թուրք «ասկեար»ներուն յաղթական արշաւը դէպի մէկ եւ միւս ճակատը:

Իսկ այսօր էնկիւրին դարձած է ցանկալի ուժ մը, որուն հաճոյք պատճառելու համար, մարդիկ նոյնիսկ իրենց մեռելները մոռացութեան կուտան: Եւ մրցակցութիւնը կը չարունակուի, այս կամ այն կողմ քաշելու համար զայն:

Մարդիկ ամէն օր կը խօսին զանազան դաշնագիրներու անարդարութեան կամ անյարմարութեան մասին. բայց երբեք՝ Լօզանի դէմ: Ընդհակառակն, բոլորն ալ պատրաստ են մեղմացնելու անոր այս կամ այն տրամադրութիւնը՝ եթէ ծանր կուգայ Աթաթիւրքին:

Ի՞նչ աւելի պերճախօս փաստ, քան Տարտանէլի վերազինման առաջարկին առթիւ եղած արտայայտութիւնները,— այնքան հաճոյակատար եւ ժպտադէմ:

Տարբեր ելք չի կրնար ունենալ Եթովպիոյ պարագան:

Ինչպէս, Թուրքիոյ մէջ, յաղթականները իրենց մասը մոխիրը չթաթխեցին, ջարդն ու աւարը խափանելու համար եւ գոհացան փախցնելով Սուլթանն ու խալիֆան, աւազանին և մնացեալը, այս անգամ ալ, անոնք որ կը գործեն յանուն Ազգերու Դաշնակցութեան, սրբազան պարտականութիւն սեպեցին փրկել արքայ մը, իր գերդաստանով: Ի՞նչ փոյթ, եթէ ամբողջ քաղաք մը վառեցաւ, եւ հարիւրաւոր մարդիկ զոհ գացին խուժանին բարբարոսութեանց:

Նոր չէ որ ժամանակակից պատմութիւնը կ'արձանագրէ այսպիսի ողբերգութիւններ: Միայն մեր պատմութիւնը բաւական էր ամբողջ Թանգարան մը լեցնելու,— ղդրդացնելու Ազգերու Դաշնակցութեան նոր պալատը:

Այսօր պատկերը մասնաւորապէս վրդովիչ է անոր համար որ, նոյն ձեւով փլուզումներ տեղի կ'ունենան պատերազմէն քանի տարի վերջն ալ, հակառակ այնքան վերիվայրումներու, յեղափոխութեանց, նոր բանաձեւերու եւ ,— Ազգերու Դաշնակցութեան:

Սուրը, սո՛ւրը միայն իրաւունք ունի, արեւելքի թէ արեւմուտքի մէջ: Հռոմ այդ ճշմարտութիւնն է որ կը յիշեցնէ անգամ մը եւս, միայն ազօթքը բաժին ձգելով ուրիշ բանի հաւատացողներուն:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԻՏԱԼԱՑԻՆԵՐԸ ԱՏՏԻՍ-ԱՊԷՊԱ ՄՏԱՆ 25.000 ՋՕՐՔՈՎ

—.—

«ԵԹՈՎՊԻԱՆ ԻՏԱԼԱԿԱՆ Է» ԿԸ ՅԱՅՏԱՐԱՐԷ ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ

ԿԷՍ ՄԻԼԻՈՆ ՈՒՆԿՆԴԻՐՆԵՐՈՒ ԱՌՋԵՒ

—o—

«ՊՏՏԵՐԱԶՄԸ ՎԵՐՋԱՑԱԾ Է»

Իտալական բանակը Ատիս Ապէպա մտաւ երէքշաբթի, 5 մայիս, հրամանատարութեամբ մարշալ Պատոլլիոյի: Մուտքը տեղի ունեցաւ ճիշդ ժամուն, որովհետեւ ամբոխը պաշարած ըլլալով անգլիական, ֆրանսական եւ պելժիական դեսպանատուները, կը սպառնար կոտորել հազարաւոր ապաստանեալներ: Բանակին ժամանումէն քիչ առաջ հասած էր Ռաս Այէլու, 150 գինուորներու հետ, բարեկարգութիւնը վերահաստատելու համար, մինչ անգլիական դեսպանը անթել մը ստացած ըլլալով իտալացի սպարապետէն, կը խրախուսէր ահաբեկ փախստականները: Մանաւանդ վտանգուած էր ֆրանսական դեսպանատունը, ուր ապաստանած էին 2000 փախստականներ, կիրակիէն ի վեր: Թէ ուտելիքը եւ թէ ռազմամթերքը պակսիլ սկսած էին: Նոյն-քան բազմութիւն խռնուած էր անգլիական դեսպանատան մէջ, որ կը գրաւէր աւելի նպաստաւոր պայմաններու մէջ:

Եւ ահա աւետարեր լուր մը՝ զանազան լեզուներով,— «Իտալացիները կուգա՜ն»: Առտուան դէմ իտալական յառաջապահները արդէն դիրք բռնած էին մայրաքաղաքին շրջակայ բլուրներուն վրայ, մինչ օգնաւեր կը սաւառնէին որոշ բարձրութեամբ: Մարշալ Պատոլլիո քաղաք մտաւ սեւ չապիկաւոր դունդերուն հետ, որոնց գլուխը կը գտնուէր Հռոմի քաղաքապետը: Շրջուն մուննետիկներ աւետարեր լուրը կը տարածէին փողոց փողոց: Մարշալ Պատոլլիոյի մեքենաչարժ զօրքը անմիջապէս գրաւեց քաղաքին արուարձանները: Եւ իրարու հետեւ հասան միւս զինուորները, չարք - չարք: Հաստատուեցաւ որ բանակը իր յառաջխաղացութեան վերջին օրերուն չափազանց նեղուած էր ուղտատարափ անձրեւներէն: Երբ առաջին զինուորական կառքը քաղաքին մօտեցաւ, իտալական բանակին բնիկ զինուորները սկսան ռազմական պար մը պարել: Սպարապետը խորհրդակցութիւն մը կատարեց իր գօրավարներուն հետ, յետոյ յառաջ խաղաց դէպի Ատիս - Ապէպա: Հրամանատարին հետ էր նաեւ Իտալիոյ գաղթային նախարարը: Իտալական բանակը իր նպատակին հասաւ, բայց այլեւս քաղաք մը չէր որ կը սեպնէր, այլ աւերակոյտ եւ մոխրակոյտ: Չորս օրուան խռովութեանց, աւարառութեանց եւ հրկիզումներու հետեւանքով, կարեւոր չէնքերէն չատ քիչ բան մնացած էր, եթէ չհաշուենք դեսպանատունները: Ամբողջ փողոցներ քանդուած, մոխիրի վերածուած են, իսկ զոհերու թիւը հարիւրներով կը հաչուեն: Տակաւին ծուխ կը բարձրանար աւերակներէն: Մոխիր դարձած էր նաեւ կայսերական պալատը: Իտալացիներուն առաջին գործն եղաւ վերահաստատել խաղաղութիւնը, ցրուելով աւազակախումբերը: Զօրքին թիւն էր 25,000:

*** Անկեալ արքային կ'ընկերանան իր կինը, զահաժառանգը եւ կինը, երկրորդ զաւակը, երկու իշխանուհիներ 15 երեւելիներ, 22 զաւակներ, 50 սպասաւորներ, ընդամէնը 12 ընտանիք:*

*** Ձիպուտի կառավարիչը ոչ միայն Սենեկալցի զինուորներ ղրկած էր, այլեւ բաւարար ուտելիք՝ Ֆրանսական դեսպանատան 2000 ապաստանեալնե-րուն համար: Անգլիական դեսպանատունը, որ նոյնքան փախստականներ կը պահէ, ուտելիք ամբարած էր ժամանակին: Ամերիկան դեսպանատունը պարապուած է:*

**** Պաշարման միջոցին ծնունդ մը (աղջիկ) տեղի ունեցաւ Ֆրանսական դեսպանատան, իսկ հարսնիք մը՝ անգլ. դեսպանատան մէջ: Փեսան «Թայմզ»ի թղթակիցն է, 27 տարեկան երիտասարդ մը, իսկ հարսը՝ «Փուռնալ»ի թղթակիցը, ձիավար, օգնաւորդ եւ գրող:*

Դահլիճը պիտի վճռայ միջնակարգ յունիս 2

Ձախակողմեան յաղթանակը իրարանցումի մատնած ըլլալով սեղանատորական շրջանակները, զարմանազան զրոյցներ շրջան կ'ընեն Փարիզի մէջ: Նոյնիսկ Էֆօն Պլում երէկ խմբագրականի մը մէջ կը խոստովանէր թէ հետեւակ զրոյցները տարածուած են,— Պանք ոը Ֆրանսի անտուկները պաշարուած են, ոսկիի փախուստը անհաշուելի չափերու հասած է, կառավարութիւնը որոշած է հրաժարիլ եւն.:

Դահլիճը ժողով գումարեց երէքշաբթի օր, կացութիւնը քննելու համար, եւ որոշեց իշխանութիւնը չարունակել մինչեւ յունիս 2, երբ կը գումարուի երեսփ. ժողովը: Երէկ ալ ժողով մը գումարուեցաւ, հանրապետութեան նախագահին հետ: Այս որոշումը լաւ տպաւորութիւն գործեց հրապարակին վրայ: Թէեւ հինգ նախարարներ յաղթուած են ընտրութեանց մէջ, բայց վարչապետին պնդումով պիտի չարունակեն իրենց պաշտօնը: Երեքշաբթի օրուան ժողովին վերջը, ելմտական նախարարը յայտարարեց թէ մատհոդուածի պատճառ չկայ: «Պէտք չունինք մասնաւոր միջոցներ ձեռք առնելու, ոսկիի ելքը արգիլելու կամ փոխանակութիւնները հսկողութեան տակ առնելու համար»:

Իսկ սեղանաւորական շրջանակներու մէջ կը կարծեն թէ ոսկիի փախուստը պիտի չարունակուի: Ընտրութեանց արդիւնքին յայտնութենէն ի վեր 20 միլիոն տոլարի ոսկի գացած է Նիւ Եորք, իսկ առջի օր օդանաւով Լոնտոն ղրկուեցաւ 10 միլիոն: Անգլիականը եւ տոլարը բարձրացած են, գնումները չատցած ըլլալով: Որոշուած է դեղչի սակն ալ բարձրացնել:

Նեւգաղթի Փարիզի կառուցանք կը մեկնի այսօր, հինգշաբթի

Նեւգաղթի կառուցանին Փարիզի մասը դէպի Մարսէյլ ճամբայ կ'ելլէ այսօր, հինգշաբթի, գիշերուան ժամը 11,25ին: Իսկ չոգենաւը պիտի մեկնի չաբաթ, 9 մայիս:

ԱՆՆԿԱՐԱԳՐԵԼԻ ԽԱՆԴԱՎԱՌՈՒԹԻՒՆ ԻՏԱԼԻՈՅ ՄԷՋ

30,000,000 հոգի կը լսեն յաղթանակի ճառը

—o—

Ատիս - Ապէպայի գրաւումէն քիչ վերջը, իրիկուան ժամը 7.45ին Մուսոլինի դղրդագին ճառ մը խօսեցաւ Հռոմի մէջ, Վենետիկի պալատին պատշգամէն, կէս միլիոն ունկնդիրներու առջեւ: Ամբողջ Իտալիան ոտքի էլած էր լսելու համար յաղթանակի ճառը, որ կը հասնէր մինչեւ յետին գիւղը, չնչին ձայնասփիւռ գործիքներու: Նախապէս չեփորներով ծանուցուած էր յաղթանակը: Երբ «Առաջնորդ»ը երեւցաւ պատշգամին վրայ, հրապարակը խռնուած էր անհամար բազմութիւն մը: Հազարաւոր այրեր, կիներ եւ մանուկներ կը ծափահարէին մոլեգնօրէն: Խանդավառութիւնը չատ աւելի խոր էր քան հոկտեմբեր 2ին, երբ միլիոնաւոր Իտալացիներ ոտքի էլան մէկ պատգամի վրայ: Ամբոխը կը վժար, կը մռնչէր, նոյնիսկ ճառը խօսուած աւարտէն: Մուսոլինի յայտարարեց.

—«Մեր չապիկաւորներ յեղափոխութեան, արթ եւ կանայք բովանդակ Իտալիոյ, Իտալացիներ եւ Իտալիոյ բարեկամներ լեռներէն եւ ծովերէն, լսեցէք մարշալ Պատոլլիոյի հետեւեալը.— «Այսօր, 5 մայիս, կէս օրէն չետոյ ժամը 4ին Ատիս Ապէպա մտայ իմ յաղթական բանակիս գլուխն անցած»: (Մոլեգին կանչեր): Իր երեսուն դարերու պատմութեան ընթացքին, Իտալիան չատ մը յիշատակելի ժամեր ապրած է. սակայն այս օրը ուրախալիներ ամէնէն հանդիսաւորներէն մէկն է: Կը յայտարարեմ Իտալացի ժողովուրդին թէ պատերազմը վերջացած է: Կը յայտարարեմ ամբողջ աշխարհին թէ խաղաղութիւնը վերահաստատուած է: Առանց յուզման եւ առանց հոգարտութեան չէ որ, եօթը ամսուան ահաւոր մեծ նուիրումներէն յետոյ, կ'արտասանեմ այս բառերը: Սակայն, բացարձակապէս անհրաժեշտ է որ աւելցնեմ թէ մե՛ր խաղաղութիւնն է այս, հռոմէական խաղաղութիւն մը, որ ինքնին կ'արտայայտուի սա պարզ, անպատնալի եւ վերջնական բանաձեւ՝ — Եթովպիան իտալական է: Արդարեւ, իտալական է Եթովպիան, որովհետեւ գրաւուեցաւ մեր յաղթական զօրքին կողմէ: Իտալական է իրաւունքով, որովհետեւ Հռոմի սուրով քաղաքակրթութիւնը պիտի չարքէ բարբարոսութեան: Արդարութիւնն է որ չաղթանակեց անգութ կամայականութեան եւ թշուառներու փրկութիւնը՝ դարաւոր գերեվարութեան: Հաչտութիւնը այլեւս իրականացած է Եթովպիոյ ժողովուրդին հետ: Ցուզայի Առիւծ նախորդ կայսրութեան բազմաթիւ ցեղերը բացորոշապէս հաստատուեցան թէ կ'ուզեն ապրիլ եւ աշխատիլ խաղաղութեամբ, ընդ հովանեաւ իտալական եռագոյն դրօշի: Այլեւս արժէք չունին ցեղապետներն ու պարտուած Ռասները: Հոկտեմբեր 2ի ժողովրդային համախմբումին առթիւ, հանդիսաւորապէս խոստացայ թէ ամէն բան պիտի ընեմ որպէսզի ափրիկեան ընդհարումը չվերածուի եւրոպական պատերազմի մը: Ես պահեցի այդ յանձնառութիւնը, եւ աւելի քան երբեք համոզուած եմ թէ վրդովել Եւրոպայի խաղաղութիւնը՝ կը նշանակէ կործանել Եւրոպան: Բայց պէտք է անմիջապէս աւելցնեմ թէ մենք պատրաստ ենք իրապէս պաշտպանելու մեր փայլուն յաղթանակը նոյն ոգեւորութեամբ եւ անողոք վճռականութեամբ որով չահեցանք զայն: Բոլոր անոնք որ փառքով մեռան ճակատամարտին մէջ,— անոնց յիշատակները դուրգուրանքով պիտի պահուին Իտալացիներու սիրտերուն մէջ, սերունդներ եւ սերունդներ:

Այսօր մեծ օր մըն է Սեւ չապիկաւորներուն եւ իտալացի ժողովուրդին համար որ տակաւ եւ չընկճուեցաւ Ազգերու Դաշնակցութեան առջեւ: Կ'ըսէ՛ Իտալիան եւ Թող այս աղաղակը հասնի այն ռազմիկներուն որոնք անոր կը սպասեն Ափրիկէի հողին վրայ»:

Միլիոններու համախմբումը վերջացաւ ժամը 8.15ին եւ եկեղեցիներու կոչնակները նորէն հնչեցին, մինչ ամբոխը ծովու պէս կ'ալեկոծէր ամէն կողմ: Լուռ կը մնար միայն Ս. Պետրոսի զանգակը (Վատիկան):

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ ՄՏԱՀՈԳ

"Ոչ եգիպտոս, ոչ Սուտան, ոչ Պաղեստին"

—o—

Իտալական յաղթանակը մտահոգութիւն կը պատճառէ ոչ միայն Լոնտոնի, այլեւ Փարիզի մէջ, մանաւանդ որ Մուսոլինի իր ճառին մէջ հակադրուց թէ պիտի մերժէ որ եւ է միջամտութիւն: Իր մէկ խօսքը, «Եթովպիան իտալական է», կը նշանակէ կցում. ինչ որ տհաճութիւն կը պատճառէ Նոյնիսկ Ֆրանսայի: Այս վերջինը չի կրնար հանդուրժել որ Իտալիա աւելի իրաւունքներ վայելէ Եթովպիոյ մէջ, քան ինք՝ Մարոկի մէջ: Թէեւ թերթերը կը չեշտեն թէ Ֆրանսա չատ մեծ չահեր ունի Եթովպիոյ մէջ, քանի որ Ձիպուտի - Ատիս-Ապէպա երկաթուղին չինուած է Ֆրանսական դրամագլուխով եւ Ձիպուտիի ապահովութիւնն ու բարօրութիւնը մեծապէս կախում ունին Եթովպիոյ կացութենէն: Այդ նաւահանգիստը Ֆրանսական միակ սեպհականութիւնն է Մատակասքարի եւ Հնդկաչինի ճամբուն վրայ: Արմատականներու օրգանը կը գրէ թէ Ֆրանսա ուժգնօրէն պիտի պնդէ բայ դուռի քաղաքականութեան վրայ եւ չպիտի հաւանի որ Եթովպիան քնիկ զինուորներու չահեմարան մը դառնայ Իտալիոյ համար: Միւս կողմէ պիտի կուսայ թէ Իտալիա դրամագլուխ չունենալով, պիտի հարկադրուի Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի աջակցութեան դիմել, ինչ որ կրնայ ազդել բանակցութեանց վրայ:

**** Լոնտոնի «Տէյլի Մէյլ»ը, որ սկիզբէն ի վեր հակառակ էր պատժական անօրինութեանց, կարեւոր տեսակցութիւն մը հրատարակեց երէկ: Իր Հռոմի թղթակիցը Մուսոլինիի ներկայացած ըլլալով, «Առաջնորդ»ը հետեւեալ ուշագրաւ յայտարարութիւնները բրաւ.*

— «Իմ քաղաքականութիւնս երբեք նպատակ չէ ունեցած որ եւ է ձեւով դժուարել բրիտանական կայսրութեան չահերուն: Այժմ ալ այդպիսի նպատակ չունի: Միայն չարամտութեամբ կուրացած մարդիկ կրնան հաւատալ հակառակին: Իտալիա նուաղագոյն կամ ամենահեռաւոր ցանկութիւն չունի Եգիպտոսի հանդէպ: Ես Եգիպտոսը կը նկատեմ անկախ պետութիւն մը, ոչ թէ ափրիկեան երկիր մը, բայց երկիր մը կը պատկանի Միջերկրականի շրջանակին եւ որուն հետ Իտալիա լաւ եղած է եւ պիտի ըլլայ միշտ: Խոստովանած եմ որ եւ է քաղաքական չահ չունի Սուտանի եւ Պաղեստինի մէջ: Հետեւաբար, բացարձակապէս կեղծ է որ ես պատասխանատուութիւն վերագրել Իտալիոյ, Արաբներու եւ Հրեաներու խռովութեանց առթիւ: Իտալիա գոհացում ստացած է այլեւս, եւ ազնիւ խօսք կուտամ թէ չարաչար կը սխալիք, եթէ ուրիշ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ՆԿԱՏՈՒԱԾ ԴԱՏՑԿՈՒԹԻՒՆ

— ո —

— «Ինչո՞ւ ժխտես, Սիսո (Սիսա - կան) չխոսիս մեր շէնքի մասին : Ես ամէն ինչ գիտեմ, ամէն ինչ լսած եմ, ամէն ինչ տեսած եմ : Ես ամէն ինչ գիտեմ, ամէն ինչ լսած եմ, ամէն ինչ տեսած եմ : Ես ամէն ինչ գիտեմ, ամէն ինչ լսած եմ, ամէն ինչ տեսած եմ ... »

Եւ ինչպէս մի ջրվէժ, որ ուժգին թափով կը թափի ժայռերու վրայէն, այնպէս ալ Ղազարոսի բերանէն կը թափէին ու կը թափէին խօսքերը, առանց ընդհատուելու, առանց դադարելու, առանց հանգչելու, առանց ... ինչպէս ջրվէժ, որ ուժգին թափով կը թափի ժայռերու վրայէն :

Ես ալ, ինչպէս ամէն անգամ, որ կը հանդիպէի անոր, ականջ դարձած էի անոր խօսքերուն, որոնք ինծի համար միշտ նոր էին, միշտ նոր հետաքրքրութիւն կը ներշնչէին, միշտ նոր ուսում կը պարունակէին :

Ղազարոս ինծի համար ոչ միայն ընկեր մըն էր, այլ նաեւ ուսուցիչ մը, որ ինծի կը սորվեցնէր կեանքը, կեանքի ամէն մանրամասնութիւնները, կեանքի ամէն գաղտնիքները, կեանքի ամէն ծալքերը, կեանքի ամէն ... ամէն ինչ :

Ես ալ, ինչպէս ամէն անգամ, որ կը հանդիպէի անոր, ականջ դարձած էի անոր խօսքերուն :

ՊԳԵՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՕՐԵՐ

ՍԱՆ ՓԱՒԼՈՑԻ ՄԷՋ

ՍԱՆ ՓԱՒԼՈ, 25 Ապրիլ.— Ընկեր Վրացեան Ս. Փաւլո մնաց մինչեւ Ապրիլ 23: Մօտ մէկ ամիս տեւող իր ներկայութիւնը զաղութին համար հետաքրքրական, որուն մասնաւորապէս նպաստեց ընկերոջ խոհեմ եւ շրջահայեաց քաղաքականութիւնը, մասնչելի բնաւորութիւնը եւ ամէնուն մօտ գործակցելու պատրաստակամութիւնը:

Ընկ. Վրացեանի ներկայութիւնը ոչ միայն ոգեւորեց ու հաւատք ներշնչեց հայրենիքէն զատուած, սակայն հայրենիքի կարօտով ապրող Հայերուն, այլեւ մեծ հետաքրքրութիւն յառաջ բերաւ օտար շրջանակներու մէջ: Տեղական մամուլի բազմաթիւ թղթակիցներ այցելեցին իրեն, իր լուսանկարը հրատարակուեցաւ թերթերու մէջ, յօդուածներ գրուեցան Հայաստանի ու հայ ժողովրդի մասին եւ տեղեկութիւններ տրուեցան Հայաստանի վարչապետի կեանքէն: Ընկ. Վրացեանն ալ իր կարգին զանազան առիթներով տեսակցութիւններ ունեցաւ Պրազիլիացի գործիչներու հետ:

Ընկերոջ այցելեցին հայ կազմակերպութիւններու, միութիւններու եւ բարեսիրական ներկայացուցիչները: Իսկ ընկ. Վրացեան ալ այցելեց հայկական հաստատութիւնները, դպրոցները, գործարանները, արհեստանոցները եւ Վ. Քէօվէնէճեանի հիւանդանոցը գործարանը եւն.: Հիւրասիրուեցաւ շարք մը ճաշօթ հայրենասիրներու կողմէ, ի պատիւ իրեն տրուեցան հանդէսներ եւ թէյասեղաններ, կատարուեցան խմբական պըտոյտներ եւ այլն: Հանդէսներէն մէկ մէկ մէջ ճառուղի դրուեցաւ իր «Հայաստանի հանրապետութիւնը» գիրքը, որէ գոյացաւ 1500 ֆրանք:

Մեծ հետաքրքրութիւն ստեղծեցին ընկ. Վրացեանի բանախօսութիւնները, դասախօսութիւնները եւ զրոյցները: Կուսակցական ժողովներու մէջ ասած դասախօսութիւններէ զատ, ընկերը հրապարակային հաւաքոյթներու մէջ խօսեցաւ հետեւեալ նիւթերու շուրջ.—

Միջազգային քաղաքական կացութիւնը եւ գաղութները.— Հայաստան եւ գաղթաշխարհ.— Հայ ազատագրական շարժումը.— Միացեալ եւ անկախ Հայաստան.— Խորհրդային Միութիւն, Անգրկովկաս եւ Հայաստան.— Ռուսաստան, Թուրքիա եւ Հայաստան.— Ազգ եւ Հայրենիք.— Համայնավարութիւն, Ֆաշականութիւն եւ Հ. Ց. Դաշնակցութիւն.— Ինչ է Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը:

Զ. Ո. Միութիւնը կազմակերպեց դասախօսութիւն եւ երեկոյթ, ուր ընկեր Վրացեան խօսեցաւ ԶՈՄի եւ երիտասարդութեան դերի մասին: Արդի դարու դասախօսութիւններէ վերջ Զոհին անդամագրուեցան 41 նոր երիտասարդներ:

Խօսեցաւ նաեւ կարմիր Աշխի ժողովին մէջ, ուր կը մասնակցէին 300է աւելի հայ կիներ: Կ. Աչէը ոսկի գրիչ մը նուիրեց ընկ. Վրացեանին:

Ընկերը իր ճառերով եւ անձնական յարաբերութիւններով ամէն կերպ ջանաց մեզմել հակամարտութիւնները, արմատացուց միութեան եւ համերաշխութեան գաղափարը, զարկ տուաւ հանրային գործերու եւ ազգային կրթական ձեռնարկներուն: Այցելութեան առթիւ տեղի ունեցան յուզիչ տեսարաններ, որոնց նկարագրութիւնը աւելորդ կը նկատեմ: Ցիշեմ միայն մէկ - երկու օրինակ:

Պրազիլիոյ հեռաւոր գաւառին մէջ ապրող երեք հայ երիտասարդներ իրենցմէ մէկը կ'ուղարկեն ընկերոջ մօտ, քանի մը խրախուսական խօսքեր լսելու եւ բարի գալուստ մաղթելու:

Սուրիացի արաբախօս հարուստ Հայ մը՝ Պ. Ռըզզաք Ձորձ, կը հրաւիրէ ընկ. Վրացեանը հիւրասիրութեան եւ Ս. Փաւլոյի գաղութին կը նուիրէ հողամաս մը, խոստանալով իր ծախքով կառուցանել հայկական եկեղեցի մը, իսկ դպրոցի չինութեանծախքը ձգելով իրեն՝ գաղութին:

Հ. Ց. Դ. կոմիտէն Կ. Աչէի տիկնոջ աջակցութեամբ հրաժեշտի թէյասեղան մը տուաւ որ անցաւ չատ արտասուք եւ մեծ չուքով: Ընկ. Վրացեան խորապէս յուզուած չնորհակալութիւն յայտնեց ընկերներուն եւ գաղութին՝ ցոյց տրուած սիրալիր ընդունելութեան համար եւ պատրաստուհացաւ մեկնելու Ուրուկուա, ուր քանի մը օր մնալէ վերջ, պիտի անցնի Ալժանթին:

Բայմաթիւ ընկերներ եւ բարեկամներ եկած էին Տանթօս նաւահանդիսաը, ողջերթ մաղթելու: Իսկորն ալ կը խնդրէին որ Եւրոպա վերադարձին նորէն այցելէ Ս. Փաւլո:

Մ. ԱՄԱԶՈՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՈՐՔԱ՞Ն ԿԸ ՀԱՍԿՆԱՆ ԿՈՄՈՒՆԻԶՄԸ

— . —

Հետաքրքրական էր իմանալ թէ Հայաստանի աշխատաւորութիւնը ո՞ր աստիճան կոմունիստ է:

Վերջերս «կուսակցական փաստաթուղթերու ստուգում» կատարելու ժամանակ, երեւանի կարմիր մարզպանները ցաւով կը նկատեն որ «կոմունիստական կուսակցութեան շարքերում դեռ եւս զգալի քանակութեամբ ընկերներ կան, որոնք կիսագրագէտ կամ անգրագէտ են» (խորհ. Հայաստան, առաջնորդող յօդուած, 6 ապրիլ 1936): Լսել կ'ուզէ թէ «զգալի քանակութեամբ» կոմունիստներ տակաւին գրել - կարդալ անդամ չեն գիտեր: Իսկ թէ մնացեալ «զգալի քանակութեամբ» կոմունիստները ինչքան կոմունիստ են կամ կուսակցութեան ծրագիր - կանոնագրին ո՞րքան ծանօթ են, խորհ. Հայաստան կը պատմէ (2 Ապրիլ) ։—

Նատած ենք եղվարդի գիւղական խորհուրդի գրասենեակին մէջ եւ կը հարցաքննենք կոմունիստ աշխատաւորները, թէ որքան պատրաստուած են կուսակցական ուսման տեսակէտով: Մեր հարցումներուն կը պատասխանէ եղվարդի հաւաքական գիւղատնտեսութեան նախագահ Ցարեւթ Սահակեան, որ միաժամանակ կը կատարէ կուսակցական կոմիտէի բացակայ քարտուղարին գործերն ալ:

— Քանի՞ անդամ ունի ձեր կազմակերպութիւնը (կոմունիստ):

— Վեց, որուն 3ը թեկնածու են:

— Ի՞նչ խմբակներ ունիք կուսակցական դաստիարակութեան համար:

— Երկու,— մէկը կուսակցութեան պատմութիւնը ուսումնասիրելու եւ մէյսը գրել - կարդալ սորվեցնելու համար:

— Վերջին դասը ե՞րբ տրուած է:

— 17 օր առաջ:

— Իսկ ինչո՞ւ չէք շարունակեր:

— Դաշտային աշխատանքով զբաղած ենք:

— Կուսակցութեան ծրագիր - կանոնագիրը ուսումնասիրելու համար մասնաւոր հաւաքոյթներ կազմակերպա՞ծ էք:

— Եթէ չեմ սխալիր, մէկ անգամ կազմակերպած ենք թեկնածուներու համար:

— Իսկ դուն, իբրեւ իսկական անդամ, լաւ ծանօ՞թ ես այդ ծրագիր - կանոնագիրին:

— Ի՞նչպէս չէ, նոյն իսկ անտեղի կը գտնեմ այդ մասին խօսիլ:

— Լա՛ւ, ի՞նչ գրուած է կանոնագիրին մէջ կուսակցութեան անդամի պարտականութիւններու մասին:

— Կուսակցութեան ամէն անդամ պարտաւոր է զարկ տալ իր կրթութեան:

— Ուրի՞շ:

— Գլխաւորը այս է, ուրիշ պարտականութիւններ. ալ կան, սակայն մոռցեր եմ:

— Ձեր կուսակցական թեկնածուներէն ո՞վ լաւ պատրաստուած է, որ կարենայ անդամ ընդունուիլ:

— Հրանդ Վանեանը, 4 տարուան թեկնածու է, գրել - կարդալ գիտէ, այստեղ ալ նատած է, աւելի լաւ է որ այլ եւս ինծի հարցում չուղղէք, այլ անոր միայն հարցնէք:

— Ընկեր Հրանդ, դուք ըսէք տեսնեմ, կուսակցութեան մէջ ընդունուելու համար քանի՞ դասակարգում կայ:

— Հինգ:

— Կրնա՞ք թուել:

— Այո՛, առաջին՝ բանուորները, երկրորդ՝ հաւաքական գիւղատնտեսութեան անդամները, երրորդ ... ձիշդն ըսեմ, չեմ գիտեր:

— Կարդացե՞ր էք կանոնագիրը:

— Թեթեւակի:

Մեր այս հարցաքննութեան մեծ ուշադրութեամբ կը հետեւէր գիւղական խորհուրդի նախագահ կոմունիստ Գերման Մկրտչեան, որ կ'աշխատէր բան մը միտք պահել հարցքննուողէն՝ ծախելու համար մեզի: Կուրծքի գրպանին մէջ կար կուսակցութեան կանոնագիրը, կիսովին դուրս ձգած, բոլորին տեսանելի:

— Դո՞ւք, ընկ. Մկրտչեան, գիտէ՞ք կանոնագրին հիմնական յօդուածները:

— Ես ալ անոնց նման եմ:

— Կարդացե՞ր էք:

— Ձիշդն ըսեմ՝ չեմ կարդացած, բայց կանոնագիր ունիմ, ահա տես:

ՄՈՌՑՈՒԱԾ ԹաղամասԸ

— . —

Խորհ. Հայաստանի մէջ խումբ մը մարդիկ հաւաքական բողոքագիր մը ներկայացուցած են երեւանի քաղաքային խորհուրդին, որ ահաւասիկ.—

Այս բողոքագիրին ծանօթ են մեր թաղամասին բոլոր բնակիչները: Անոնց յանձնարարութեամբ է որ կը գրենք: Իսկ անոնք՝ մեր քաղաքի բազմաթիւ գործարաններուն եւ հաստատութիւններուն մէջ աշխատող ծանօթ դէմքեր են,— բժիշկներ, գիտնականներ, ուսանողներ, բանուորներ եւն.: Անոնք իրենց աշխատանքի վայրին մէջ կը վայելեն ամէն տեսակ հոգատարութիւն եւ յարգանք, անոնց կրած միակ անպատուութիւնն այն է որ «մոռացուած թաղամասի բնակիչներ» անունը կը կրեն:

Իրաւ որ անմխիթարական է մեր թաղամասին այսօրուան վիճակը:

Աւիկա երրորդ Ազիզբէկով փողոցն է եւ անոր յարած նրբանցքները:

Երեւան քաղաքի այս փողոցը եւ շրջակայ կարգ մը նրբանցքները ինկած են գետառի ձախ ափին, ուր կը բնակին աւելի քան 1000 հոգի: Իրրեւ առաջին քաղաքամասի շրջանակ, բնակչութիւնը կը սպասէր որ մասնաւոր հոգատարութիւն ցոյց տրուի, բայց ցաւօք սրտի կը տեսնենք որ կանգնած ենք տխուր իրողութեան առջեւ:

Մեր թաղամասը դուրս կը մնայ քաղաքային խորհուրդին տեսողութեան դաշտէն: Անյիշատակելի ժամանակ մը, գէթ մէկ անգամ, մեր թաղամասին մէջ երեւցան քաղաքի մաքրութեան «սպասեաները»՝ իրենց ձիաքարշ սայլերով, բայց ահա երկար ատենէ ի վեր այս փողոցին աղբը փոխադրող չկայ, որովհետեւ Գետառին կամուրջը քանդուած է եւ կառքերը չեն կրնար տպղին անցնիլ: Թաղեցիները, ստիպուած, իրենց աղբը կը թափեն մօտակայ Շահումեան ջրանցքը եւ այսպէս կը խափանեն ոռոգման ցանցը: Ամէնու ջուրի ծորակը, որ կը գտնուի Լէնինի փողոցին վրայ, մեզմէ մօտ կէս քիլոմեթր հեռու է, ոմանք առաւօտեան աշխատանքի գացած ժամանակ իրենց հետ կը տանին ջրամաններ եւ վերադարձին ջուր կը բերեն:

Այս չէ տակաւին բոլորը: Ամսուան 15 օրն ալ էլեկտրական հոսանքը կը կտրուի եւ թաղամասը կը մնայ խաւարի մէջ, անանցանելի դարձնելով առանց ատոր ալ լոյսէ զրկուած փողոցները:

Կարծես մեզմէ երես դարձուցած են քաղաքին պարենաւորման կազմակերպութիւնները, որովհետեւ երկրորդ եւ երրորդ Ազիզբէկով փողոցներուն մէջ ոչ մէկ խանութ կայ որ նպարեղէն, մրգեղէն, նոյն իսկ հաց ծախէ:

Երբ գիւսւոր ասպի նման մեր թաղամասի հորիզոնին վրայ կ'երեւին քաղաքի մաքրութեան կամ պարենաւորման «սպասեաները», մեր բողոքները իրրեւ պատասխան կ'ըսեն.—

— Երեւի նոր բնակիչ ես, սպասէ՛, ամէն ինչ կը շտկուի:

ԼՐԱՏՈՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ

ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

— . —

Մեր ժողովրդական երգչուհին վերջերս լծուած է թանկագին աշխատանքի մը,— հայ երգը ծանօթացնել օտարներու: Փայլուն յաջողութիւն մը ունեցաւ «Կոմիտասի Օր»ը, Ռատիոփարիի կայանին մէջ տրուած համերգը, որուն նախաձեռնութիւնը կը պարտինք իրեն,— ամբողջ ժամ մը հայ երգին եւ հայ երաժշտութեան պանծացումին տրուեցաւ փարիզի պետական ամէնէն ուժեղ ձայնասփիւռը, որուն բացած են իրենց ականջները եւ ընկալուչները ամէն երկրի երաժշտասէր եւ ձայնասփիւռի կայան: Հայ արուեստին փառաբանութեան եւ ծաւալման ի՛նչ գեղեցիկ միջոց,— կը մաղթենք որ կրկնուի:

Հայկանուշ Թորոսեան այժմ կ'աշխատի հայ երգը ծանօթացնել Գերմանիոյ մէջ: Երէկ մեկնեցաւ Պերլին, ուր, սկսելով Համպուրկէն, հայկական երգի երեկոներ պիտի տայ՝ ծանօթացնելու համար հայ արուեստը Գերմանացիներուն: Իր երգացանկին մէջ ունի նաեւ կտորներ Շուման՚էն, Պեթհովէնէն, Շուպերթէն, ձիշդ ինչպէս Պուքրէչի մէջ հայ երգը պանծացնելու ժամանակ չէր մոռցած երգել նաեւ ռումանական երգեր:

Վստահ ենք իր յաջողութեան, ըստեղծելիք խանդավառութեան վրայ, ու կը փափաքինք որ հայ երգի այս դեսպանուհին մեր ծանրարժէք արուեստը տանի ներկայացնելու եւրոպական մայրաքաղաքներուն,— Պերլինէն վերջ Լոնտոն, Հռոմ եւ մինչեւ արեւելք՝ Սոֆիա, Աթէնք, Գահիրէ:

Խանդավառելու համար մեր գաղութները, ճանչցնելու համար մեզ օտարներուն:

Ն.

ՈՒԽՏԻ ՕՐԸ ՇԱՎԻԼԻ ՄԷՋ

— • —

ՇԱՎԻԼ.— Կամքէ անկախ պատճառով քիչ մը ուշ կուգամ յայտնել, որ մեր գաղութն ալ կատարեց իր նուիրական պարտականութիւնը հանդէպ մեր մեծ մեռելներուն, Ապրիլ 24ի շաբաթ իրիկունը, դպրոցի սրահին մէջ, նախաձեռնութեամբ Համազգայինի մասնաճիւղին եւ մասնակցութեամբ Ֆ. Հ. Կ. Աչէի, Հ. Մ. Ը. Մ.ի մասնճիւղերուն, եկեղեց. Միութեան եւ Հ. Ց. Դաշնակցութեան «Արդուիճ»ին խումբին: Հայրենիքի եւ անկախութեան համար զոհուած իր թանկագին մեռելները յարգել գիտցող հայրենակիցներու ընտիր բազմութիւն մը եկած էր այդ իրիկունը, տարուան մէջ գոնէ պահ մը հաղորդուելու իր տմարմահացած լուսերներու յիշատակին հետ: Օրուան նախագահ Պ. Պողոսեան եւ բանախօսները՝ Պ. Պ. Խանէսեան եւ Վ. Համբարձումեան մանրամասնօրէն բացատրեցին օրուան իմաստը: Դպրոցի աշակերտներէն կազմուած խումբ մը երգեց «Մեր հայրենիք», «Թէ հայրենեաց» եւ «Ցաւալ նահատակ»ը:

Գեղարուեստական բաժնին իրենց մասնակցութիւնը բերին Տիկիններ՝ Էսկիճեան եւ Սարգիսեան, Պ. Պ. Հապէչեան, Մեսրեան, Քոթանեան, Ֆիլիճեան, Փափազեան, Օնոսեան, Օնոսիկ եւ Խորէն Քոչեան, որոնց բոլորին իր խորին շնորհակալութիւնը յայտնեց Պ. նախագահը ի դիմաց կազմակերպիչ յանձնախումբին:

Գ. Վ.

ՍԵԱՍՏԱՆՔ

ՀԱՐՑԱԿԱՆԻ ՈՒՂԻՆԵՐՈՎ (վէպ), երկու հատոր: Գրեց՝ Լուիզա Ա.ոանեան (Լաս): Համագումար 514 էջ, ընտիր թուղթի վրայ եւ չքեղ տպագրութեամբ: Երկու հատորը միասին՝ 20 ֆրանք (թղթատարի ծախքով):

Թերեւս ճիշդ չէ լուրը, թերեւս աւելի է վար գրուած տակառներուն թիւը, սակայն երբեք աւելի չէ արժէքը այն ճառերու, բանաձեւերու եւ որոշումներու, որ 51 ազգեր այնքան վարակիչ ասպետականութեա՛մբ ընծայաբերեցին այնբուռուած Եթովպիոյ:

Բարոյական ամբողջ աշխարհ մը կը փլի մարդկութեան հոգիին մէջ:

Հիմէն մինչեւ կատարը կը ճարճատուի չէնք մը, որ դարերով ազգերը կատուցած էին իւաւական որոշ ըմբռնումներու վրայ:

Թուրքը իր բարքով, իր բարոյականով, իր ըմբռնումներով եւ իր տիմարդի գործերով քայլ առ քայլ կ'ոչնչէ մեր աշխարհի խղճին, հանգստութեանց եւ բարոյականին վրայ:

Մարդկութիւնը ստոհման առ ստոհման հոգ չպէս կը թրջանայ:

Եւ ինչու զարմանալ:

Աշխարհ մը ոչ գիտցաւ Թուրքին ներել մէկ միլիոն հայութեան ջարդը, եւ դայն՝ Թուրքը ընդհանուր ու խնդաւետ ծափերու մէջ բերել եւ բազմեցնել Ազգաժողովի պատուաւորական աթոռին վրայ, ինչո՞ւ զարմանալ, որ այդ նոյն աշխարհը այսօր լնք կը լիրքանայ հոգիով:

Եւ ինչու վհատիլ, երբ իրաւունքն եւ բարոյական ըմբռնումները այս համատարած թրջացումին մէջ՝ Գերմանիա անակնկալաբար Հռենոսը կը վերաբռնէ, Աւստրիա՝ զինուորական պարտադիր ծառայութիւն կը հռչակէ, Թուրքիա՝ նեղուցները կը պինդ, Իտալիա՝ կապելով Ժողովուրդ մը կը վճռցնէ, Ռուսիա եւ Ճափոն՝ Զինաստանը, կ'ասպատակեն, եւ այսպէս ամէն մէկ:

Եւ այս բոլորը հակառակ հանդիսաւոր յանձնաստէսներու, ուխտերու եւ մի՛ջազգային աֆէերո՛ւ ...

Ռասթի առաջին — այծը մի՛շտ լաւագի է,— Արեւելքի այս հին խմբատութիւնն է իշխողը մեր աշխարհի վրայ:»:

ՅԱՋՈՂ ԱԶԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԸՆ

ԵՐԿՈՒ ՏԱՐԻ ՀԱՅԿ. ԲԱՆԱԿԻՆ ՄԷՋ (1919 - 1921)

—•—

— Անոնք չատոնց քաշուեցան, հրդեհան տրուեցաւ ինծի որ ձեզի ալ լուր տամ քաշուելու եւ նահանջելու:

— Ո՞ւր է ձիս:

— Գերի ինկաւ: «Թնամին Աղայեանի բերդին մէջ է, սպասելու չի գար. երթանք - հեռանանք»:

Հազիւ քանի մը զինուոր մնացած էր մեր քով. գլուխը առնողը դէպի քաղաք կը վազէր:

Ո՛վ կրնայ նկարագրել խուճապահար փախուստը: Կօշիկներս ծակած, տիղմով լեցուած ծանրացած, քալելու եւ վազելու արգելք կ'ըլլային, նետէի: Վար նետեցի նոյն իսկ վերարկուս ու զինակս: Միայն ատրճանակս ձեռքս բռնած կարապետեանի հետ կը վազէինք դէպի քաղաք: Գումարտակ, վաշտ, գնդացիր, ձի, ամէնքն ալ ձեռքէ ելած մենք մեր գլխուն ճարը կը նայէինք. ամէն մարդ ինքզինքը ազատելու հոգը ունէր: Թրքական թնդանօթները եւ հրացանները անընդհատ կը գոռային: Վայնասուն մը ծայր տուած էր: Քաղաքի կայարանը մտանք:

Ցանկարծ մէկը ուսէս պինդ բռնեց, տեսայ որ ենթասպայ էր:

— Ո՞ւր, ո՞ւր, ընկեր վաշտապետ:

— Ո՞ւր հարցնելու պէտքը կա՞յ.չէ՞ որ կը նահանջենք. քալէ մեզի հետ:

— Մնանք հոս, կեցիր մի երթար. ես քեզ կ'ազատեմ Թուրքերէն: Անոնք մեր ընկերներն են որ կուգան: Ես բոլշեւիկ եմ: Ենթասպան արագ արագ հեռացաւ եւ անհետացաւ կայարանի չէնքերուն մէջ: Ես եւ կարապետեանը անծանօթ փողոցներէ վազելով դէպի բերդը կը բարձրանայինք: Առաջնորդի պէտք չկար. չատեր արդէն բերդի կողմը ուղղուած էին: «Դէպի բերդ», «դէպի բերդ» կը լսուէր ամէն կողմէ: Թշնամին քաղաք մտած էր: Քաղաքին մէջ խուլ ժխոր մը կար: Մեր սատանակը յուսահատ իր վերջին թուիչքը կատարելով, դէպի Ալէք.պոլի ուղղութիւնը բռնեց:

Նահանջը՝ կանոնաւոր բանակի համար տեսակ մը ռազմագիտական չարժում է: Կանոնաւոր բանակը նահանջի ատեն իր կարգապահութեան ուժը գրեթէ չի կորսնցներ: Ան գիտէ թէ ինչու կը նահանջէ, գիտէ թէ ուսկի՞ց պիտի անցնի եւ գիտէ թէ մինչեւ ուր պիտի նահանջէ:

Մեր նահանջը ուրի՞շ բան էր ... Մենք չկրցանք հասկնալ թէ ինչու կը նահանջենք, ինչպէս պիտի նահանջենք եւ մինչեւ ո՞ւր պիտի նահանջենք: Հեղեղէն կարելի՞ էր հասկնալ թէ ո՞ր ձորէն պիտի հոսի եւ մինչեւ ուր պիտի կանգնի: Մեր նահանջը տարերային հեղեղ մըն էր, որ յորդած, իր բնական հունէն դուրս ելած, անառանձ կը հոսէր: Մենք այդ հոսանքին խառնուած էինք:

Բանակի մը նահանջը որքան ալ խուճապահար, յանկարծակի եւ անկանոն ըլլայ, կրնաս անոր մէջ տեսնել կապի, կարգի ձեւ մը. բայց երբ այդ բանակին կը միանայ ժողովուրդի մը նահանջը, խնդիրը կը փոխուի: Մեր պարտուած եւ նահանջող զօրքին հետ կը փախչէր ժողովուրդը: Եթէ ասոր վրայ աւելցնենք ներխուժող թշնամի զօրքին ջարդէն ճողոպրելու, ազատուելու գերագոյն հոգը, այն ատեն կրնաք երեւակայել թէ ինչ էր մեր կացութիւնը: Նահանջի պատկերը բոլոր ահաւոր կերպարանքով մեր աչքերուն առջեւ էր.— Սայլեր, բեռնատար ձիեր, մարդ ու կին, երեխայ, զօրք, թնդանօթ իրար պլլուած քարշ կուտային դէպի մեծ ճանապարհը: Ամենաճապաղար զանգուածը թաւալդլոր ու խելագար առաջ կը շարժէր խճուղիին երկայնքէն:

Ճանապարհը ցեխոտ, ցուրտ օր, ամպամած երկինք մը:

Սեւ գիշերը սկսաւ թանձրանալ, համատարած մթութիւն մը: Սեփհականն անձի ու գոյքի պաշտպանութեան հոգը միայն կը տեսնուէր ամէն կողմ:

Սեպտեմբերի անմիջական հրամանատարութեան տակ գտնուող մեր միւս դումարտակը միայն կազմ ու պատրաստ նահանջած էր, ան ալ ամէնէն ուշը:

Մեր զօրամասերէն չատը գերի ինկած էին, մաս մըն ալ անկանոն խուժանի վերածուած եւ ժողովուրդին խառնուած կը նահանջէր:

Ցաջորդ առաւօտ երկաթուղիի ուղղութեամբ բուռն հրացանաձգութեան ձայները որոշ կերպով կը լսուէին: Մեր զրահապատ թուքերու յառաջխաղացումը զանդազացուցած էր երկաթուղիին ուղղութեամբ: Մենք դեռ կը նահանջէինք դէպի Ղըզըլ Ջախ - Ջախ: Կարսէն հեռացած էինք, սիրտ չունէինք դէպի այն կողմը նայելու:

Հայկական բերդաքաղաքը Թուրքերու ոտքերուն տակ կը տքար, անկէ իր չրթունքին, եւ լաց իր աչքերուն:

12.— ՋԱՋՈՒՒՐԻ ԿՈՒԻՒԸ

Սեպտեմբերի մնացած մեր զօրամասը Ղըզըլ - Ջախ - Ջախի եւ Ալէք - Պօլի տարածութեան վրայ քանի մը յաջող կուիւներ ունեցաւ: Նոր հրամանի մը վրայ ձգեցինք Ալէք - Պօլը եւ նոյեմբեր 6 — 7ին բռնեցինք Ջաջուռի բարձունքները — Բզովտ լերան արեւմտեան եւ հարաւի անառիկ, ձիւնապատ գագաթները եւ Շիշ - Թափայ գիւղի բլուրները:

Քանի մը օր զինադադար էր:

Այս առիթէն օգտուելով մեր ցրուած վաշտերը լրացուցինք եւ անոնց դասաւորումով զբաղեցանք:

8րդ գունդը կեդրոնացած եւ բռնած էր Ջաջուռ գիւղի հիւսիսը, X գիւղը, կայարանը եւ կայարանի աջի բլուրները, որոնք կ'իյնային երկաթուղիի գծին եւ Ղօնախ - Ղանի գիւղին եւ դաշտին: 7րդ գունդը կը մնար Ջաջուռ գիւղին մէջ եւ կ'երկարէր դէպի հարաւ:

Բնական ամուր դիրքերը մեր ձեռքն էին, թշնամին ինկած էր բաց դաշտին վրայ, միայն իր ձախ թեւը կ'աշխատէր բարձրանալ եւ բռնել Շիշ - Թափայի բլուրները,— յաջողեցաւ, այդ բարձունքները թշնամիին ձեռքն անցան:

Զինադադարը խախտած էր:

Կռիւը ծայր տուաւ:

Նոյեմբեր 13 — 14ի գիշերը դիրքերու վրայ կը պտռուէինք, սոսկալի, ահարկու գիշեր էր: Ձիւնամրրիկ էր, աչքերնիս չտեսնելու աստիճան: Ձիւնամրրիկը երկինք - գետին իրար խառնած, դժոխքի վերածած էր ամէն կողմ: Հինգ վայրկեան դիրքի վրայ մնալ անկարելի էր: Աւաւրին մէկ երեքեմն հազիւ կրնայինք նշմարել, հեռուն գտնուող թշնամի խարոյկները, որոնք կը պլպլային մեր բռնած բլուրներու լանջերուն վրայ:

Ե. ՍԱՀԱԿԵԱՆ

գաղթային տեղեր վերագրէիք Իտալիոյ: Արեւելեան Ափրիկէի մեր յաղթանակը Իտալիան կը դնէ զոհացած պետութեանց չարքին մէջ: Մեծն Բրիտանիա եւ Ֆրանսա պէտք է նկատի առնեն այս իրողութեան կարեւորութիւնը: Գաղթային խնդիրներու մէջ մենք Իտալացիներս այսուհետեւ պիտի զառնանք պահպանողականներ: Մենք կրնայինք նեղութիւններ պատճառել Ժընեւի մէջ, պահանջելով, օրինակ, հոգատարութեանց վերաբաշխում: Կ'ընդունիմ թէ իտալական մամուլը պայքարի բռնուեցաւ բրիտանական մամուլին հետ, բայց անխուսափելի էր այդ, նկատի առնելով չատ մը Անգլիացիներու բռնած դիրքը, որ խոր զարմանք պատճառեց իտալական ազգին»:

Աւստրիա կ'արդարացնէ իր խոյլը

Աւստրիոյ կառավարութիւնը յուշագիր մը ուղղեց չահակից պետութեանց, բացատրելու համար պարտաւորիչ ծառայութեան խնդիրը: Աւստրիա կը մերժէ Սէնժէռմէնի դաշնագիրը խզած ըլլալու մեղադրանքը: «Դաշնագիրը կը տրամադրէր, իբրեւ փոխարինութիւն Աւստրիոյ միակողմանի զինաթափութեան, կրճատել մանակից պետութեանց սպառազինութիւնները»: Ցետոյ յիշելով չորս մեծ պետութեանց յայտարարութիւնը (1932 դեկտեմբեր 11) եւ ուրիշ յանձնառութիւններ, կը յիշեցնէ թէ Աւստրիոյ համար կը նախատեսէր 50,000նոց բանակ մը, խաղաղութեան առեն: Արդ, եթէ ապահովութեան դաշնագիրը չյաջողեցաւ, պատասխանատուն Աւստրիան չէ: «Սէն ժէռմէնի դաշնագրով իսկ, Աւստրիա պարտաւոր է պաշտպանել իր անկախութիւնը: Այն պահուն երբ աշխարհը սպառնալից կացութեան մը մէջ կը գտնուի, Աւստրիա ուրիշ բան չըներ եթէ ոչ գիտակցօրէն գործադրել դաշնագրին տրամադրութիւնները մէկը: Նոր օրէնքը միայն պաշտպանողական հանգամանք ունի եւ մեծ արժէք՝ ժողովուրդին բարոյական առողջապահութեան եւ հայրենասիրութեան համար:

Ռումանիոյ պատասխանը Տարտանէլի վերազինման մասին

Ռումանական կառավարութիւնը հրատարակեց իր պատասխանը՝ Տարտանէլի վերազինման մասին: Այս յանուագրերը Թրքական կառավարութեան յանձնուած է ապրիլ 20էն եւ կը պարունակէ հետեւեալ կէտերը.— Նկատելով որ Թուրքիա երբեք վէճի չէ ենթարկած եւ չպիտի ենթարկէ Ռումանիոյ վերաբերեալ հողային տրամադրութիւնները, նկատելով որ Թուրքիոյ եւ Ռումանիոյ միջեւ կնքուած են Լոնտոնի դաշնագրերները, 1933 յուլիս 4 Թուականով, որոնք ընդմիշտ կ'արգիլեն նախայարձակումը, նկատելով որ Թուրքիոյ եւ Ռումանիոյ միջեւ վստահութիւն եւ գործօն բարեկամութիւն կը տիրէ, 1934 փետրուար 9ի Պալքանեան դաշինքով հաստատուած խաղաղութիւնը պահպանելու համար, Ռումանիոյ արքայական կառավարութիւնը կ'ընդունի մասնակցիլ բանակցութեանց, ամենաբարեկամական ոգիով:

Պալքանեան պետութեանց ժողովը

Պալքանեան միութեան խորհրդաժողովի առաջին նիստին մէջ, որ տեղի ունեցաւ երկուշաբթի օր, Պելկրատի մէջ, Եուկոսլովիոյ արտաքին նախարարը չէշտեց.— «Մեր խաղաղասիրական կազմակերպութիւնը ամէնէն ապահով բաշխիքը պիտի մնայ Պալքաններու ներքին բարեկարգութեան, մեր դուռը միշտ լայնօրէն բաց պիտի ըլլայ բոլոր անոնց առջեւ որ իրենց խաղաղասիրական ակնկալութիւնը կը բերեն: Բայց մեր սահմանները զօրաւոր են եւ անառիկ եւ կրնան պաշտպանուիլ ո եւ է արշաւանքի դէմ: Մենք միացեալ գործեցինք բոլոր հարցերուն մէջ եւ այդպէս ալ պիտի շարունակենք:

Թ. Ր. Արաս, Թուրքիոյ արտաքին գործակարը, խօսելով իբրեւ նախագահը Պալքանեան մնայուն խորհուրդին, յայտարարեց իր կարգին.— «Պալքանեան դաշինքը իրական եւ առարկայական համաձայնութիւն մըն է, որ կը համապատասխանէ մեր երկիրներու ներկայ ինչպէս եւ ապագայ պահանջներուն: Ուստի անոնք որ կ'ուզեն ուղղամտօրէն նպաստել պալքանեան երկիրներու բարօրութեան եւ եղբայրակցութեան, անոնց առջեւ միշտ բաց է մեր եղբայրական ճամբան: Աշխարհի ներկայ քաոսին մէջ, մեր միութիւնը կը կազմէ կազդուրիչ պաշտպանութիւն մը որուն կրնանք կռթնիլ հանդարտութեամբ»:

Ժողովը չարունակելով իր աշխատանքները, յանգեցաւ կատարեալ համաձայնութեան, բոլոր հարցերու մասին: Թերթերը կ'ըսեն թէ հարթուած է Ցունաստանի հետ ծագած թիւրիմացութիւնը:

ՁԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՓԱՆԻ ՄԸ ՏՐՂԻՒ

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ծերակոյտին ընտրութիւնները կը կատարուին այսօր, հինգշաբթի: Իսկ վաղը կամ չաբաթ խորհրդարանը հանդիսաւոր նիստ պիտի գումարէ, կարդալու համար հանգուցեալ թագաւորին կտակագիրը, որուն մէջ նշանակուած ենթահամակալութեան անդամները: Դահլիճին որոշումով նորթագաւորը, որ 16 տարեկան է, իրաւունք ունի մատակարարելու իր կալուածները, իսկ չափահաս պիտի հռչակուի 18 տարեկանին:

ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՒ ՊԱՄՐԱՅԻ հաղորդակցութիւնները խզուեցան, ցեղախումբի մը ըմբոստութեան հետեւանքով: Ըմբոստները նախ կրակ բացին վայրաչարժի մը վրայ, յետոյ գիծը քանդեցին քանի մը վայրերու մէջ: Կառավարութիւնը զօրախումբ մը ղրկեց, իսկ օդանաւեր ռմբակոծեցին ըմբոստներուն դիրքերը:

Հ. Ց. Դ.

Գանձատ

ՎԱԼԱՆՍի Պրոպականտի ցանձնախումբին հերեւեալ վիճաբանական ժողովը 8 մայիս, ուրբաթ երեկոյ ժամը 8 30ին, Հ. Ց. Դ. Սիամանթօ Ակումբին մէջ. Նիւթ՝ Հայ ցեղ. գաղափարաբանութիւնը եւ հակայեղափոխական մտածողութիւնը: կը հրաւիրուին ընկերները ու համակիրները:

ՎԱԼԱՆՍի կոմիտէն ընկերական ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշտ 8ին Սիամանթօ Ակումբին մէջ:

ԿՐԸՆՈՂԻ ԵՒԹՆեղբայրեան ենթակոմիտէն ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները, ինչպէս նաեւ իր շրջանի Գեորգ Զավուշ եւ Մուրատ խումբի ընկերները, այս շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին. Մուրատ Ակումբին մէջ, կարեւոր օրակարգ:

ՓՕՆՃԷի Մուրատ խումբի ընկերական ընդհանուր ժողովը, 9 մայիս, շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, քնկ. Մ. Գաբրիէլեանի բնակարանին մէջ: Խիստ կարեւոր օրակարգ. կը խնդրուի սեն-սանուքնէնի ընկերներէն ներկայ ըլլալ:

Երեկոյթ—Պարահանդէս Կ. Խաչի Օրուան առթիւ

Կազմակերպուած Ֆ. Կ. Խաչի Փարիզի Մասնաճիւղին կողմէ
Մայիս 9ին իրիկուան ժամը 9էն մինչեւ լոյս

Ռուսական ֆոնսէրվաթուարի սրահին մէջ, 26 Ave. de Tokio

կը նախագահէ ՏԻԿ. ՊԵՐՃՈՒհԻ ԲԱՐՍԵՂԵԱՆ
կը խօսին ՏԻԿ. ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ եւ Պ. ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինը կը սկսի ժամը 9ին: կը մասնակցին՝ Իտալիայէն եկած յայտնի հայ երգիչ Պ. ՎԵՆԵՑԻԱՆՈՎ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ, ՕՐ. ԱՎԱՆԱՆԵԱՆ եւ ՕՐ. ՇԱՀԼԱՄԵԱՆ: ՕՐ. ԱԼԻՍ ԳԱՎՈՒՒԶԵԱՆ՝ սպանիական պարեր:

ՃԱԶ Sandros and his Boys

Պիւֆէ՝ Կ. Խաչի անդամուհիներու կողմէ
Մուտք՝ *10* եւ 7.50 ֆրանք:

Կ. ԽԱՉԻ ՕՐ

Կազմակերպուած Ֆ. Կ. Խաչի Տէսիլի Մասնաճիւղին կողմէ
10 մայիս, կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, Հ. Ց. Դ. սրահին մէջ
կը խօսին՝ Պ. Ա. ԿԻԼԻՊԻՆԿԵԱՆ եւ ՏԻԿ. Տ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ
Երգ. արտասանութիւն, պարեր եւ Կենդանի պատկեր:
Մուտքը ազատ է:

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶԻ Հայ Ուսանողական Միութեան դասախօսական ժողովը այսօր ինհգշաբթի, ժամը ճիշտ *21*ին, Մարի-Նուպար հիմնարկութեան մէջ, 57 Bld. Jourdan, Paris (14), կը խօսի Պ. Կիւմիւշկերտան, նիւթ՝ Հայերը Բիւզանդիոնի մէջ: Մուտքը ազատ է:

Ֆ. Հ. Կ. Խաչի Իսի լէ Մուլինոյի Մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը, 9 մայիս ջաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, իր դպրոցին մէջ, 6 Գուլվար Թօտէն: կարեւոր օրակարգ՝ պատգամաւորի ընտրութիւն: Ներկայ կ'ըլլայ Շերջ. վարչութեան ներկայացուցիչը: Բոլոր անդամ անդամուհիներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Շավիլի Մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը, երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, դպրոցի սրահին մէջ: կարեւոր օրակարգ՝ բոլոր անդամ. անդամուհիներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: կը հրաւիրուին ձամակիրները:

ԴՊՐՈՑԱՍԷրի Սանուց Միութիւնը պէշիկթաշլեան սրահին մէջ կազմակերպած ճանդէսը պիտի կրկնէ նաեւ յառաջիկայ Մայիս 17ին, կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, վարժարանին սրահին մէջ, 1 Bld. du Nord Le Raincy (S. & O.): Մուտք *7.50* եւ *5* ֆրանք:

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

Դաշնակահարուհի ՕՐ. ՃՈՄՊԱԶԻ աշակերտուհիներու երաժշտական ցերեկոյթը տեղի կ'ունենայ 10 մայիս, կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, Maison Gaveau *մէջ, 45 rue la Boëtie, Փարիզ:*

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Իսի լէ Մուլինոյի Ջաւարեան կոմրատէն իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկերներ Ներսէս Գըշիկեանի եւ Նշան Բոլատեանի եւ պարագաններուն, իրենց ազգականին՝ ընկեր ՅԱԿՈԲ ԿԱՐԱՊՆՏԵԱՆի եղերական մահուան առթիւ:

×

Ֆ. Հ. Կ. Խաչի Իսի լէ Մուլինոյի Մասնաճիւղը իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկերուհի Հայկուհի Փիրլիեանի, իր Թոռան ԼԵՒՈՆ ՓԻՐԼԻԵԱՆի դառնաղէտ մահուան առթիւ:

ՅԵՏԱՁԳՈՒՄ Է

ՆԵՐԴԱՂԹի կարաւանին մեկնումին պատճառաւ, յետաձգուած է Հայ Մտաւորականներու Ակումբի դասախօսութիւնը, որ տեղի պիտի ունենար այս երեկոյ:

ԽՆՋՈՅՔ

Կազմակերպուած Ֆ. Հ. Կ. Խաչի Իսի լէ Մուլինոյի Մասնաճիւղին կողմէ
իր հիմնադրութեան հինգամեակին առթիւ,
10 մայիս, կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, բանիկիոնի սրճարանին մէջ,
6 Գուլվար Թօտէն
կը խօսի Պ. ԳԵՐԱՍԻՄ ԲԱԼԱՆԵԱՆ
Գեղարուեստական բաժին՝ խմբերգ, մեներգ, նուագ, արտասանութիւն,
ձոխ սեղան՝ պատրաստուած անդամուհիներու կողմէ:
Մուտք 5 ֆր., փոքրիկներու 2 ֆրանք:

Հաղորդ. Միջոցներ.— Մէթրօ Մէռի տ'Իսիէն առնել *23* Ծիւ օթօպիւս եւ իջնել կար տ'Իսի:

ԽՆՋՈՅՔ

Ֆ. Կ. Խաչի Լիոնի Մասնաճիւղին կողմէ,
Միութեան տարեգարձին առթիւ,
9 մայիս, շաբաթ երեկոյ, ժամը *8.30*էն մինչեւ *1*, Պ. Լեւոնի Ճաշարանին վերնայարկը, 13 rue Passet, փաս տիւ փոն:
Ներկայ կ'ըլլայ ՏԻԿ. Տ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ
Ընտանեկան դաշեղի մենոլորտ:
Դախքերու մասնակցութեան համար կը գանձուի *1* ֆրանք:

Երեկոյթ — Խնջոյք

Կազմակերպուած Տիգրանակերտի եւ Շէրջանի Հայր. Միութեան Վիչենի Մասնաճիւղին կողմէ
9 մայիս, շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, Հ. Ց. Դ. Խաժակ Ակումբին մէջ:
կը խօսի Լիոնի հայրենակիցներէն Պ. ԴԱՒՈՒԻԿ ՔԻԼԱՐՃԵԱՆ
Երգ, արտասանութիւն: Մուտքը ազատ է:

Ֆ. Կ. Խաչի Փարիզի Մասնաճիւղի

Պարգեւաբաշխութիւնը տեղի կ'ունենայ 21 Մայիս, Համբարձման տօնին:

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԱԿՈՒՄԲ

Վաղը, ուրբաթ, երեկոյեան ժամը 9ին,
École des Langues Orientales *ի մէջ,* **2 rue de Lille,**
Մէթրօ՝ St. Germain des Près
կը դասախօսէ Պ. Ա. ՉՈՊԱՆԵԱՆ
Նիւթ՝ Փ. ԲԻԶԱՆԴԱՑի (Շար.)

Կ'ՈՒԶՈՒՄ *անթերափրընէօզներ մեքենաքս ոսկերու համար: Լաւ կը պահանջուի: Ներկայանալ Նմոյշներով առաւօտեան ժամը 10—12, Պ.* Glodek, 245 rue St. Martin, Métro St. Martin.

Etude de Me BERNARD WAHÉ
(16 ANNÉE)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales
JURISCONSULTE
Droit Français et International Privé
Procédure Générale
150, Rue Lafayette **Tél. Nord 68 - 02**
Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19: Նաեւ ժամադրութեամբ

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
Ձեռարան **ՖԼՕՐԻԱ**
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton : 32 - 78
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

ԲԺՇԿԱՊԵՏ ՌՕԺԷՆՍՔԻ
Մասնագէտ կանանց, սրտի, արեան եւ ամէն տեսակ հիւանդութիւններու: Ելեկտրաբուժում: Կ'ընդունի ժամը 2—4: Դիմել՝ 10 Rue Lord-Byron, Métro Georges V Tél. Elysées 22-79.

ԳԱՅԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi.

ԳԱՅԷՔ ՏԵՍԷՔ
CIGALE CINÉMA
60 Avenue de Saxe. LYON.

ՍՈՎԵՏՆԵՐԸ Կ'ԵՂԱՁՐԶՈՒԻ՞Ն ԹԷ ԿԸ ՅԵՂԱՁՐԶՈՒԻՆ

Այն օրէն ասդին, երբ Սովետական Միութիւնը, գոնէ որպէս պետութիւն, վերջնականօրէն կրցաւ ոտքի կանգնիլ, կոմունիստներու գործը՝ որպէս իշխանութիւն, եւ կոմունիստները՝ որպէս աշխատաւորներ մշակութային մարզին մէջ՝ ընթացան տարբեր ճամբաներով, որոնք երբեմն միացան եւ երբեմն բաժնուեցան իրարմէ:

Կոմունիստական իշխանութիւնը, ինչպէս ամէն մէկ իշխանութիւն ընդհանրապէս, փնտռեց այն ուղիները, որոնք, առանց զինքը վտանգելու, կը տանին գոնէ մինչեւ գուշակումը պետական ընկերվարութեան յաղթանակին: Ան, ամէն մէկ իշխանութեան նման, կը բաղադրէ կ'ընթանայ զիկզակ ճամբաներէ, երբեմն կը յառաջանայ, երբեմն կը նահանջէ, գիտէ իր նպատակը, բայց միշտ չի գիտեր այն ուղիները, որ դէպի նպատակը կը տանին:

Ընդհակառակն, այն հանրային տարրերը, որոնք մնացին Ֆ. Միութեան մէջ եւ որոնք կ'ատեն համայնավարութիւնը, բայց միշտ եւ ան-պայման կը սիրեն Ռուսիան, ոչ մի՛այն նպատակը այլեւ դէպի հոն տանող ուղին գիտեն: Այո, ճիշդ է ասիկա: Անոնք կ'ընթանան ձեռք ձեռքի խորհրդային իշխանութեան հետ՝ պարագաներու մեծագոյն մասին մէջ: Անոնք միասին կ'ընթանան, որովհետեւ գիտեն թէ չուրջը ամէն ինչ բոլորովին բարեյաջող չէ եւ դեռ թշնամիներ կան:

— Ձեր պատմածէն կը հետեւի որ Ֆ. Միութեան մէջը դժգոհներ չկան:

— Ինչ կ'ըսէք: Դժգոհները աւելի չատ են, քան գոհ եղողները: Բայց դժգոհներու դասերը բազմազան են:

Նախ՝ դժգոհ է ամբողջ «խուլիկանութիւնը» որ կամաց կամաց բանուորական շրջանակներուն մէջ կը մըտցուի:

Երկրորդ՝ դժգոհներու դանդուած մը կայ գիւղացիներուն մէջ: Բայց, իշխանութիւնը այդ ուղղութեամբ ուշադիր եւ ծայրայեղօրէն ճկուն է, եւ երբեք թոյլ պիտի չտայ, որ գիւղացիներու դժգոհութիւնը լուրջ ու վտանգաւոր բնոյթ առնայ:

Երրորդ՝ դժգոհ են բոլոր աթոռամոլները (քառէէռիստ), որոնք յաջողութիւն գտած չեն: Առանցմէ չատ ու չատ կան, որովհետեւ, կեդրոնական իշխանութիւնը, փոխելով եւ ուղղելով իր գիծը, չատ յաճախ կը փոխէ եւ իր գործակիցները:

Դժգոհութիւն եւ խլրտումներ կան եւ անոնց կողմէ, զորս ես կը կոչեմ «մշակութային բանուորներ»: Բայց, այդտեղ տարակարծութիւնները, քննհանրապէս, գործնական բնոյթ ունին եւ դիւրաւ կը մեկուսացուին:

Բայց, հասկնալի է որ, դժգոհներու ամէնէն անհաչտ մասն է նախկին մըտաւորականներու այն զանգուածը, որ ինքզինքը արժանի դատած չէ դաղթելու, բայց որ մինչեւ այսօր ալ իրեն համար կարելի չէ նկատեր բոլշեւիկներուն հետ սերտ գործակցութեամբ մը աշխատիլ:

Ոչ չատ հեռաւոր անցեալին, ու երբեմն ներկայի կառոյցին յատուկ եւ բարոյական խնդիրները անոնց մէջ կը ստեղծեն դժգոհութեան փոթորիկներ, ու անոնք իրենք զիրենք կը նկատեն ուխտադրուժներ, եթէ համաձայնին, որ եւ է խնդրի մէջ, սովետական իշխանութեան հետ:

Այս տեսական բարոյական ընդդիմութիւնը կը վնասէ եւ իշխանութեան (աւելի քիչ) եւ մեզի մշակութային աշխատաւորներու (աւելի չատ): Բայց այդ ընդդիմութեան թիւը քիչ է եւ իր ուժերը անարժէք են:

Այսպէս թէ այնպէս, մենք, այսինքն անոնք որ կը ներկայացնեն ոչ թէ իշխանութիւնը, այլ մշակութային գործը՝ հանդարտ ենք: Դէպի ուր ալ տանի իշխանութեան քաղաքականութիւնը, մեր գործը կը կատարենք պատուաւոր կերպով: Մենք պահպանեցինք եւ պիտի պահպանենք Ռուսիան: Ու քանի որ մեր եւ իշխանութեան միջեւ գոյութիւն չունի սահմանագիծ, կը յուսանք թէ Ռուսիոյ ամբողջումն ու բարգաւաճումը յառաջ պիտի ընթանայ:

×

Կրնայի չարունակել իմ տպաւորութիւններուս եւ տեսակցութիւններուս նկարագրութիւնը: Բայց, կը խորհիմ թէ բաւական են ինչ որ տուի քանի մը յօդուածներով: Ֆ. Միութենէն եկած բազմաթիւ անձերէն ես ընտրեցի, գիտակցաբար, միայն անոնք որոնք ամենայատկանշականը կը թուէին:

Ես ուշադիր հետեւած եմ խորհրդային մամուլին եւ կարդացած եմ ոչ միայն անոր գլխաւոր յօդուածները, այլեւ սովետական ընթացիկ կեանքի մանրամասնութիւնները: Երբ կը բաղդատեմ Մոսկուայի թերթերուն գրածները՝ Խորհրդային Միութենէն հոս եկողներու պատմածներուն հետ, կուգամ կարդ մը եզրակացութիւններու: Ահա այդ եզրակացութիւններս կ'ուզեմ հաղորդել ընթերցողներուն:

Առաջին եզրակացութիւնս այն է, որ՝ հոկտեմբերեան յեղափոխութեան առաջին օրերէն իսկ խորհրդային հոգամասին վրայ կը գործեն երկու տեսակ ուժեր, որոնք թէեւ կ'աշխատին տարբեր ուղղութիւններով եւ կը ներշնչուին տարբեր գաղափարներէ, չունին նախաճշդուած սահմանագիծ:

Մէկ կողմն է այն, որ ընդունուած է կոչել «իշխանութիւն» կամ «կառավարութիւն»: Ասիկա, անշուշտ, ամէն բանէ առաջ կեդր. կոմիտէն է կուսակցութեան, եւ ոչ միայն գաղափարական, այլեւ փաստօրէն գործադիր մարմինն է Միութեան: Իշխանութեան կոչումն է ստեղծել այնպիսի կառոյց մը, որ համապատասխանէ կուսակցութեան ծրագրին եթէ ոչ բոլոր կէտերուն, գոնէ գլխաւոր գաղափարներուն: Վերջին հաշուով՝ այդ կոչումը կարելի է բանաձեւել իբրեւ աստիճանական կառուցումը ընկերվարական պետականութեան:

Միւս կողմն են քաղաքացիները, որոնց մէկ մասը կը հաւատայ ընկերվարութեան, իսկ միւս մասը չի հաւատար: Բայց անոնք բոլորը կը հաւատան Ռուսիոյ եւ կը սիրեն զայն, կը սիրեն զայն այժմ ոչ թէ վերապահ կանօրէն, ինչպէս առաջ, այլ թանձրացեալ սիրով:

(Շար.)

(11)

Պ. ՕՆՆԻԿ ՍԱՀԱԿԵԱՆ (Փարիզ) 25 ֆրանք կը նուիրէ Ֆ. Կ. Խաչի Փարիզի Մասնաճիւղին, փոխան Ծաղկեպսակի. ԽՈՒՐԷՆ ՀԱՒԱՏԱՑԱԾ ԵՒԱՆի մահուան առթիւ: Ստացուած ընկալագրով «Ցառաջ»ի վարչութենէն:

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
(ՆՐԹԵՒ ԻՆԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՃԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՅՑ

Ցրանսա եւ գաղութքներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ
8
ՄԱՅԻՍ
VENDREDI
8 MAI
1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3109

Եմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

Գին 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՓ ԽՕՍՔ

ՅԱՂԹԱՆԱԿ ՄԸ ԵՒ ՊԱՏԿԵՐ ՄԸ

—o—

Երեսփ. ժողովի բնատուրեաններց առթիւ, աչքի կը զարնէ իրականութիւն մը, որ կրնայ ներշնչման աղբիւր դառնալ մեզի համար:

Պայքարը կազմակերպուեցաւ եւ մղուեցաւ մոլեգնօրէն: Պաշտօնական վրայ հրատարակուեցան կրակոտ խօսքեր, պատկերազարդ հայհոյանքներ, վարկաբեկիչ մերկացումներ եւ նոյնիսկ սպառնալիքներ:

Սրահներու մէջ, բեմերու վրայ, արտասանուեցան աղի-լեղի խօսքեր: Ցաճախ ժողովներ խանգարուեցան, ճառախօսներ վար առնուեցան, բռունցքը եւ ափոցն ալ աւելի լարեցին կիրքերը: Նոյնիսկ վիրաւորման եւ սպանութեան դէպքեր պատահեցան:

Մէկ խօսքով, ճակատամարտ մը անօրինակ, հաւասար կատաղութեամբ:

Այժէն թէ ձախէն, աւելի մոլեռանդներ մինչեւ այսօր ալ կը շարունակեն ժանիք ցցել, թոյն եւ կրակ տեղալ: Ու խօսիլ, մանաւանդ, «գալոց» օրերու մասին:

Եւ սակայն, անմիջապէս որ արդիւնքը յայտնուեցաւ, առաջին մասը՝ ապրիլ 26ին, երկրորդն ու վերջնականը՝ մայիս 3ին, — առագաստները իջան, եւ մարդիկ սկսան առարկայօրէն դատել իրականութիւնը:

Այժէն թէ ձախէն, անոնք որ տիրական դեր կը կատարեն համայնական կեանքի մէջ, եւ մասնաւորապէս մամուլը, պարտք սեպեցին կարճ կապել բոցավառ արտայայտութիւնները, եւ հանդարտօրէն վերլուծել կացութիւնը:

Անշուշտ պայքարը չէ դադրած եւ չի կրնար դադրիլ: Եւ ճակատամարտները միշտ ալ կրնան վերսկսիլ, երբ ժողովի նստի նոր խորհրդարանը:

Բայց, մինչ ուրիշ առեն կամ ուրիշ միջավայրի մը մէջ վերջիկը պիտի մռնչէը աւելի ահեղօրէն, խաղաղութիւնն ու պայծառատեսութիւնն են որ կը տիրապետեն, այս անգամ:

Կը նշանակէ թէ, երկու հոսանքներն ալ, այժն ու ձախը, կ'ընդունին որ բան մը փոխուած է այս երկրի կեանքին եւ միջազգային կացութեան մէջ: Հետեւաբար, անխմաստ է թիակարել ալիքներուն դէմ, կամ գետին հոսանքին ի վեր:

Արդարեւ, ամէնէն անուղղայ դաւանամոլները, քացախէն դարձածներն իսկ ջուրով կը խմեն իրենց դիւնին, եւ կ'որոճան հետեւանքներու կամ պատասխանատուութեանց մասին, փոխանակ փրփուր տեղալու եւ չանթեր արձակելու, փոխադարձաբար:

Կրնայինք ըսել թէ երկունք մըն է որ տեղի կ'ունենայ, անոր պարտադրած լրջութեամբ:

Ահա ընկերվարականները: Ապահոված ըլլալով 146 քուէ, եւ հաստատ յոյսեր ունենալով թէ համայնավարներուն եւ թէ արմատականներուն վրայ, անոնք պիտի կրնային ասպարէզ կարդալ ալ ու ձախ: Բոցեր վառել եւ փոթորիկ ցանել:

Այդպէս չըրին անոնք: Մայիս 3էն անմիջապէս վերջը, անոնց առաջնորդը յայտարարեց թէ պատրաստ են առանձնելու իշխանութիւնը, պատասխանատուութեան ամբողջ դիտակցութեամբ:

Իսկ դեռ երկու օր առաջ, երբ խուճապի մատնուած էին սեղանաւորական շրջանակները, շռնդալից զրոյցներով, նոյն առաջնորդը եւ ուրիշներ փութացին հանդարտեցուցիչ խօսքեր ստորագրել, ակներեւ լրջութեամբ:

Ահա համայնավարները,— աւելի կարմիր եւ անսանձ:

Ընտրական պայքարին սկիզբէն ի վեր, անոնք անդադար կը հոլովեն «ազգ» եւ «հայրենիք» բառերը: Դեռ աւելի պերճախօս բանաձեւ մը,— ազատ, հզօր եւ բարգաւաճ Ցրանսա:

Իրենց ընդհ. քարտուղարը, առջի օր, պարզելով կուսակցութեան ծրագիրը, կը շեշտէր թէ իրենց գլխաւոր նպատակն է «պայքարիլ Ցրանսայի ժողովուրդին մեծութեան եւ միութեան համար»: Իսկ ծրագրուած առաջադրութեանց մէջ, միշտ աչքի կը զարնէ ցնցումներէ խուսափելու մտահոգութիւնը:

Ցատկանշական խօսք մը եւս, այս առթիւ.— «Կուսակցութիւնը իր քաղաքականութիւնը կը վարէ կատարեալ գերիշխանութեամբ, առանց հրահանգներ կամ նշանախօսքեր ստանալու ոչ Հռոմէն, ոչ Պերլինէն, ոչ ալ Մոսկուայէն»:

Ռազմավարութի՞ւն: Կրնայ ըլլալ: Քաղաքական - կուսակցական պայքար է եւ մարդիկ խորութիւն չեն դներ միջոցներու եւ արտայայտութեանց մէջ:

Բայց եւ այնպէս, կա՛յ նրբութիւն մը, որ անըմբռնելի պիտի ըլլար Ռուսաստանի մէջ կամ այլուր:

Կ'ակնարկենք՝ միջավայրին ճանաչման եւ պատասխանատուութեան դիտակցութեան:

Ո՛րքան ալ կարմրած ըլլայ, Ցրանսացի համայնավարը չի կրնար խորհիլ ու գործել այնպէս ինչպէս Ռուսը եւ անոր չարժանիին կապուած մեքենան, որուն մաս կը կազմէ նաեւ Հայը:

Մօտաւորապէս տասը տարիէ իվեր սուր պայքար մը կը մղուի Ցրանսայի համայնավար կուսակցութեան ծոցին մէջ, արտաքին, օտար ազդեցութեան, բուն բառով՝ Մոսկուայի գերակշռութեան դէմ: Շատ մը յայտնի մտաւորականներ բաժնուեցան կուսակցութենէն, այս պայքարին հետեւանքով: Իսկ մնացողները այլեւս իրենց թեւերը չեն բանար այնպէս ինչպէս տարիներ առաջ, հետեւելով հանդերձ Կոմինտէրնի հրահանգներուն:

Մնաց որ, Կոմինտէրնը ինք աւելի ճկուն եւ չափաւոր բանաձեւ մը մշակեց, գոնէ Ցրանսայի համար, վերջին համագումարի ընթացքին:

Ո՛րքան հրահանգիչ են այս բոլոր երեւոյթները, մեզի համար, սահմանէն ասդին թէ անդին: Վերլուծման եւ խորհրդածութեան ո՛րքան նիւթեր՝ այս իրողութեանց մէջ, մանաւանդ անոնց համար որ հանրային կարծիք եւ երկիր կը վարեն...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԵԹՈՎպԻՈՅ ՓԼՈՒՋԱԻՄԸ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ

ԿԸ ԽՈՍՏՈՎԱՆԻՆ ԱԶԳԱԺՈՂՈՎԻՆ ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆԸ

—o—

Կարելի՞ էր փակել Սուէզի ջրանցքը

—o—

Շորեքշաբթի օր չատ կարեւոր վիճաբանութիւն մը տեղի ունեցաւ Անգլիոյ երեսփ. ժողովին մէջ: Ատոնց Ազգային դրաւումէն վերջը, ամէնքն ալ անհամբեր են գիտնալու թէ ինչ դիրք պիտի բռնէ Անգլիա: Վիճաբանութիւնները հաստատեցին թէ կառավարութիւնը ձախողած կը նկատէ ոչ միայն Ազգերու Դաշնակցութիւնը, այլեւ պատժական տնօրինութիւնները:

Յարձակումները ուղղուած էին մանաւանդ պ. Իըընի դէմ, որ դոյնը նետած էր բարկութենէն: Արտաքին նախարարը նախ տեղեկութիւններ հաղորդեց Ատոնց Ազգային անգլիական դեսպանատան կատարած աշխատանքներու եւ 2000 փախստականներու փրկութեան մասին: Առաջին սլաքը արձակեց աշխատաւորական երեսփոխան մը, ամբաստանելով կառավարութիւնը թէ լքած է եթովպիան եւ Ազգաժողովը եւ պատասխանատու է պատերազմին համար, եւ կեցուցած չըլլալով Մուսոլինին: Եւ եզրակացուց թէ կացութիւնը չափազանց դժնդակ է եւ վհատեցուցիչ, ոչ միայն Անգլիոյ, այլեւ Ազգաժողովին բոլոր անդամներուն համար: պ. Իըընն անմիջապէս պատասխանեց, իր կարգին յարձակելով աշխատաւորական կուսակցութեան վրայ: Ատոնք կ'ամփոփենք իր ճառին գլխաւոր մասերը.

— « Առաջին ամբաստանութիւնը այն է թէ մենք լքեցինք Ազգերու Դաշնակցութիւնը: Ազգաժողովին մէջ կան միայն երկու մեծ պետութիւններ ո՛րոնք Միջերկրականեան են,— մենք եւ Ցրանսա: Հետեւաբար, մեր երկուքին վրայ պէտք է իյնայ մեծագոյն պատասխանատուութիւնը եւ վտանգը: Արդ, մենք իսկապէս լքեցի՞նք Ազգաժողովը կամ Ցրանսան: Իրողութիւնն այն է որ այս ամբողջ տագնապի ընթացքին եւ պատերազմէն ի վեր, մենք առաջնորդող դեր կատարեցինք: Կարգադրէք իտալական թերթերը եւ կը համոզուիք: Այս ամբողջ տագնապի ընթացքին մենք ըսինք թէ մեր զործողութիւնը պիտի ըլլայ հաւաքական: Միայն մենք էինք որ հրապարակաւ յայտարարեցինք Ժընեւի մէջ թէ անհրաժեշտ է զործադրել քարիւղի արգելքը: Պատժական տնօրինութեանց ակարութիւնը այն է որ անոնք չէին կրնար ազդու ըլլալ անմիջապէս: Միայն մէկ պատժամիջոց կրնար անմիջապէս ազդու ըլլալ,— ՓԱԿԵԼ ՍՈՒԷՋԻ ՋՐԱՆՑՔԸ ԻՏԱԼԻՈՅ ԱՌԱՋԵԻ: ԱՏՈՐ ԱՆԹՈՒՍԱԿԵԼԻ ՀԵՏԵՒԱՆՔԸ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՐ ՁԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆ, ԻՍԿ ԱՁԳ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆԸ, ԻՄ ԿԱՐԾԻՔՈՎ ԱՆՎՐԱՊ ՊԻՏԻ ՑԱՆԳԷՐ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ: Ընկերվարական երեսփոխանները կ'ըսե՞ն թէ պէտք էր փակել Սուէզի ջրանցքը: Եթէ « ոչ » կ'ըսեն, այն ատեն անհիմն են եղած քննադատութիւնները: Իսկ եթէ « այո » կը պատասխանեն, այն ատեն բոլորովին անտրամաբանական է ընկերվարական երեսփոխաններուն դիրքը, երբ կ'ընդդիմանան սպառազինութեանց յատկացման եւ պատերազմական ելմտացոյց կը կոչեն մեր ելմտացոյցը: Ճշմարտութիւնն այն է որ ընկերվարական անդամները թէեւ կը յաւակնին Ազգաժողովին ուժ տալ հեծելազօրքով, հետեւակազօրքով եւ թնդանօթներով, բայց իրականին մէջ կ'ուզեն ուժ տալ միայն սպառնալիքներով, նախատինքներով եւ ճառերով: Եթէ անոնք կ'ուզեն զինուորական գործողութեան դիմել, այն ատեն պէտք է յիշեցնեմ թէ կարելի չէ Սուէզի ջրանցքը փակել թուղթէ նաւակներով: Եթէ կառավարութիւնը չուզեց զինուորական պատժամիջոցներու դիմել, պատճառը այն է որ կը խորշէր պատերազմէն եւ ոչ թէ կը վախնար անոր վերջնական ելքէն: Սուէզի ջրանցքը կրնայ փակուիլ միայն Ազգերու Դաշնակցութեան միջոցաւ, իսկ Ազգաժողովը երբեք միաձայն վճիռ չպիտի արձակէր այդ մասին: Ես չեմ ժխտեր.— Ազգաժողովը ձախողեցաւ այս տագնապին մէջ: Եւ մենք յուսախաբութեան մատնուեցանք: Հարուած մը տրուեցաւ Ազգաժողովին եւ հաւաքական ապահովութեան սկզբունքին: Պէտք է անկեղծօրէն խոստովանինք այս իրողութիւնները եւ չվախնանք տրվիլ այս փորձառութեան դասերը: Ինչ կը վերաբերի անմիջական ապագային, բացորոշ է թէ Ազգերու Դաշնակցութիւնը պէտք է չարունակէ իր գործը: Անհրաժեշտ է այդ, միջազգային գործերու կարգադրութեան համար: Եւ պէտք է նոր միջոցներ խորհիլ, զայն զօրացնելու համար: Ազգաժողովի իւրաքանչիւր անդամ պէտք է ուշադրութեամբ քննէ վերջին եօթը ամիսներու եղրակացութիւնները եւ օգնէ բանաձեւելու անոր վերաքննուած քաղաքականութիւնը: Անգլիա իր մասին պատրաստ է անմիջապէս քննելու նոր կացութիւնը »:

“Նոր պատիժներ վտանգաւոր են„

Իրազեկները Իրընի յայտարարութիւններէն կ'եզրակացնեն թէ այլեւս վերջ պիտի արուի պատժական տնօրինութեանց: Արտաքին նախարարը խօսեցաւ նաեւ գերմանական հարցի մասին: Այս առթիւ խօսք առաւ Լօյտ Ճօրճ, յատկապէս ծանրանալով արեւմտեան Եւրոպայի կացութեան վրայ եւ եզրակացնելով թէ անհրաժեշտ է... « չարունակել վերազինումը»: Ցետոյ կարեւոր ճառ մը խօսեցաւ Սըր Օ. Զեմպըլէն, երբեմնի արտաքին նախարարը, որ նոր վերազարձած է Միջին Եւրոպայի մէկ քանի մայրաքաղաքներէն: Նախկին նախարարը չէ՛տեց.

— « Պատժական տնօրինութիւնները չկրցան վերջացնել պատերազմը: Այս պայմաններուն մէջ դանոնք չարունակել՝ թէ վտանգաւոր եւ թէ ամուլ քաղաքականութիւն մը պիտի ըլլար: Անոնք որ պատժական քաղաքականութիւն մը կը պահանջեն, հաչուա՞ծ են ծախքերը եւ պատրա՞ստ են վճարելու: Ցանդգնութիւն է երեւակայել թէ Իտալիա՝ խանդավառ՝ իր յաղթանակով եւ հպարտ՝ իր ձեռք բերած արդիւնքով, տեղի պիտի տայ որ եւ է սպառնալիքի կամ ուժի առջեւ: Պատժական քաղաքականութիւն մը չպիտի կրնայ մէկ կաթիլ արիւն խնայել Եթովպիոյ մէջ, չպիտի կրնայ վերահաստատել հին կառավարութիւնը: Պատժական քաղաքականութիւնը չկրցաւ դադրեցնել արիւնահեղութիւնը եւ չի կրնար վերահաստատել Եթովպիան այնպէս ինչպէս որ էր: Այդպիսի դիրք մը բռնելով, խաղաղութեան համար կռուած չպիտի ըլլանք, այլ վրէժխնդրութեան »:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ԻՏԱԼԻՈՅ «ԱՌԱՋՆՈՐԴ»Ը՝ ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ

ԵԹՈՎՊԻՈՅ ԿԱՅՍԸՐ՝ ՀԱՅԻԼԷ ՍԷԼԱՍԻԷ

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԸ ԱՏՏԻՍ—ԱՊԷՊԱՅԻ ՄԷՋ

—o—

Անվիջապէս պիտի ձեռնարկուի ճերգայրի

—•—

Մարաջախտ Պատոլլիօ Եթովպիոյ մայրաքաղաքը գրաւէ անմիջապէս վերջը, կառավարիչ նշանակեց Հռոմի կառավարիչը, որ կը գտնուէր յառաջապահ գունդին մէջ: Երբ իտալական զօրքը քաղաք մտաւ եւ յաղթական թափօր մը կազմեց, խումբարարները պահուեր էին: Այժմ զօրքը զբաղած է գանոնք թաքստոցներէն հանելու, գէնքերը վար առնելու եւ ադամանիւթերը մէջտեղ հանելու: Նոր կառավարիչը արդէն ձեռնարկած է վերակազմելու քաղաքին իշխանութիւնը: Բնիկներու խումբեր կը մաքրեն փողոցները, իտալացի զինուորներու հսկողութեան տակ: Անմիջապէս հաւաքուեցան երեք օրուան կռիւներու ընթացքին ինկած զիակները: Զօրքին գլխաւոր մասը բանակած է քաղաքին չրջակաները, բայց զօրաւոր ջոկատներ բռնած են բլուրները, խափանելու համար որ եւ է յարձակում: Բազմաթիւ օտարականներ ամէն բան կորնչացուցած են երեք օրուան խռովութեանց ընթացքին: Շատերը հաղուստ անգամ չունին: Փախստական մը կը պատմէ — «Ցունս եւ խռնութիւն վառեցին, բայց եւ յաջողեցայ ապաստիլ, պահուելով կործանած չէնքի մը մէջ: Երկու օր մնացի այնտեղ, անօթի ծարաւ, մինչեւ որ ծախերը լսեցի եւ հասկցայ թէ Իտալացիները եկած են»:

Գրաւումէն վերջն ալ մանր մունր ընդհարումներ պատահեցան բնիկներու եւ իտալացի զինուորներու միջեւ: Երեք օրուան խռովութեանց միջոցին երեք ծնունդներ տեղի ունեցան Ցրանսական դեսպանատան մէջ: Ցրանսական դեսպանը վարկ խնդրեց Ձիպութիէն, հաղուստ եւ անկողին ճարելու եւ բնակարաններ չունենալու համար, քանի որ հազարաւորներ թշուառութեան մատնուած են (անշուշտ նաեւ Հայեր):

Իտալական կառավարութիւնը արդէն իսկ ձեռնարկած է ներգործի եւ ուրիշ աշխատանքներու, վերակազմելու համար Եթովպիան իբրեւ գաղթավայր: Հռոմի թերթերը դիտել կուտան թէ Իտալիա չհաճած ըլլալով պատերազմը, որ եւ է պետութիւն իրաւունք չունի միջամտելու: «Իտալիա չի կրնար զրկուիլ իր յաղթանակի պատուղներուն ամենափոքր չափէն իսկ »:

Հակառակ այս վճռական յայտարարութեանց, կառավարութիւնը հաւատացած է թէ պիտի յարգէ Անգլիոյ եւ Ցրանսայի օրինաւոր իրաւունքները, համաձայն կնքուած դաշնագիրներու: Փարիզի մէջ զօրաւոր ընդդիմութիւն կը տիրէ եթովպիոյ կլման դէմ:

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՁԱԿԱՏԸ ԵՒ ՆՈՐ ԴԱՀԼԻՃԸ

Չեղչի սակը բարձրացաւ 6 առ հարիւր

Ցրանսայի ժողովրդական ձակատը արդէն իսկ ձեռնարկած է նոր դահլիճին կազմութեան պատրաստութեանց: Միեւնոյն առեն ծրագիրներ կը մշակուին, իբրեւ ուղեցոյց ներքին եւ արտաքին քաղաքականութեան: Ընկերվարական կուսակցութեան ազգ. խորհուրդը նիստի հրաւիրուած է կիրակի օր, Փարիզի մէջ, քննելու համար կացութիւնը: Ձախակողմեան երեք հոսանքներու ներկայացուցիչները բացէ ի բաց կը յայտնեն իրենց առաջադրութիւնները: պ. Մորիս Թորէզ, համաձնավար կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարը եւ երեսփ. ժողովի խմբակցութեան առաջնորդը, յայտարարեց թէ իր կուսակցութիւնը որոշած է տուրք հաստատել մեծ հարստութեանց վրայ, իբրեւ զարման երկատական եւ տնտեսական տագնապին: Եւ որովհետեւ այդ պիտի տուրք մը կարելի չէ հաւաքել մէկ տարիէն, պիտի առաջարկեն փոխառութիւն մը կնքել ի հարկէ անոր: Քարտուղարը բացատրեց թէ համայնավարական ծրագիր մը չէ այս, քանի որ նախկին նախարար Լէոն Մաուէն եւս պաշտպանած է զայն: Գործադրութեան դէմ պայքարելու համար, համայնավար կուսակցութիւնը պիտի պահանջէ զործադրել հանրօգուտ չինութեանց ընդարձակ ծրագիր մը եւ չաթաթական աշխատանքը վերածել 40 ժամուան: Կուսակցութիւնը հակառակ է Ֆրանքին արժեզրկման: Համայնավարները չպիտի մասնակցին նոր դահլիճին, բայց սրտանց ուժ պիտի տան անոր, զործադրելու համար ժողովրդական ճակատին ծրագիրը: «Համայնավար կուսակցութեան միակ նպատակն է պայքարիլ Ցրանսայի ժողովուրդին մեծութեան եւ միութեան համար: Կուսակցութիւնը իր քաղաքականութիւնը պիտի վարէ կատարեալ գերիշխանութեամբ, առանց հրահանգներ կամ նշանախօսքեր ստանալու ոչ Հռոմէն, ոչ Պերլինէն, ոչ ալ Մոսկուայէն »:

Մինչ այս մինչ այն, Պանք տը Ցրանսը 5էն 6 առ հարիւրի բարձրացուց զեղչի սակը, 7էն 9ի՝ ճոյլ ոսկիի վրայ կատարուած փոխառութիւնները, եւ 6էն 8ի՝ պարտաթուղթերու վրայ կատարուած զեղչը: Այս բոլոր միջոցները ձեռք առնուած են ոսկիի արտաժումը սահմանափակելու համար:

Թերթերը կը գրեն թէ չաբաթ օրէն ի վեր մէկուկէս միլիառ Ցրանքի ոսկի պակասած է Պանք տը Ցրանսի պահեստէն: Շորեքշաբթի օր 4 միլիոն անգլ. ոսկիի բեռ մը ճամբայ հլաւ դէպի Ամերիկա: Սակարանը անկանոն վիճակ մը կը ներկայացնէ:

ՅԱԿՈԲՆ ԴԱՎԹՅԱՆՑՄԱՆ

— ο —

Այդ ժամանակ մեր ծնողները չէին ունեցել դեռ ոչ մի զավակ, ու ամուսինները, որոնք ամենայն ինչ կարող էին անել իրենց երջանկության համար, ամեն ինչ էին տալիս, որ Աստված իրենց մի զավակ պարգևի։ Ամուսնանալուց տասը տարի հետո Աստված նրանց պարգևեց մի աղջիկ, որին անվանեցին Մարիամ։ Ամուսինները շատ ուրախացան, որ Աստված իրենց մի զավակ է պարգևել, որին կարող էին սիրել, խնամել, դաստիարակել, ու որ կարող էր լինել նրանց ծերության հենարանը։ Մարիամը մեծացավ, ու նրա ծնողները նրան ուղարկեցին դպրոց։ Մարիամը սկսեց սովորել, ու շուտով նրա ուսուցիչները նկատեցին, որ նա ունի ուշիմ միտք, ու որ նա կարող է լավ սովորել։ Մարիամը սովորում էր ամենայն ջանասիրությամբ, ու նրա ծնողները ուրախանում էին նրա հաջողությունների վրա։ Մարիամը սիրում էր իր ծնողներին, ու նրանք էլ շատ էին սիրում նրան։ Նրանք ամեն ինչ անում էին, որ նրան հաճելի անեն։ Նրանք ամեն տարի նրան նոր զգեստներ էին կարում, ու Մարիամը միշտ ամենագեղեցիկ աղջիկն էր դպրոցում։ Նրա ծնողները նրան ամեն տարի

Պատերազմի դեպքերը

ՊԱՐՈՆՈՒԹ, 30 մարտ (3mumg).— Երէկ բիւրեղ ժամը 6.30ին տարբեր ուղղութիւններէ Ֆրանսայի վրայ հարձակում սկսած են գերմանական բանակները։ Ֆրանսական զօրքերը կը դիմադրեն յաջողութեամբ։ Ֆրանսական հրետանին ալ կը գործէ։ Ֆրանսական օդանաւերը կը հետապնդեն թշնամի օդանաւները։ Ֆրանսական օդանաւերը ռումբեր նետած են Գերմանիոյ մէջ։ Գերմանական օդանաւերը ռումբեր նետած են Ֆրանսայի մէջ

Պ. Չէմպըլէն Հռենոսի խնդիրն ալ չօշափելով, փաղաքչական խօսքեր ուղղեց Ֆրանսայի: Երբ նիստը վերջացաւ, աշխատաւորականները նոր վէճ մը յարուցին, պատմելով թէ Լոնտոնի մէջ լայն վարկ բացուած է Գերմանիոյ եւ թէ 40 միլիոն ոսկիի փոխառութիւն մը կը պատրաստուի: Արտաքին նախարարութեան խորհրդականը պատասխանեց թէ միայն կարճ պայմանաժամով վարկեր բացուած են եւ թէ խնդիրը մատնանշուած հանգամանքը չունի:

** « Տէյլի Մէյլ »ի թղթակցին եւ Մուսոլինիի տեսակցութեան առթիւ, իրազեկներ կը հաւաստեն թէ պատժական տնօրինութեանց վերացումը անխուսափելի է այլեւս եւ թէ անգլ. կառավարութիւնը պատրաստ է բարեկամութեան փոխադարձ հաւաստիքներ տալու, երբ առիթը ներկայանայ: Հասկանալի է որ խորհրդակցութիւն մը կատարուի մօտերս, վերահաստատելու համար անգլ-իտալական նախկին բարեկամութիւնը:

Ողջ մնացու, օդանաւով

Ատոիս Ապէպայի գրաւումէն անմիջապէս վերջը 150 օդանաւեր երեւցան քաղաքին վերեւ, աւելի ազդու հանգամանք մը տալով 25,000 զինուորներու յաղթական թափորին: Իսկ բուն ռազմաճակատին վրայ ուրիշ օդանաւեր զբաղած էին մսացու կենդանիներ ճարելու բանակին: Այս ձեւով կերակրուեցան այն իտալական զինուորները որոնք Տանաքիլի անապատը անցնելէ վերջը, հասեր էին Սարտոյի շրջանը: Տաքութեան աստիճանը 60էն վեր ըլլալով, անկարելի էր մորթուած անասուններ ղրկել, նոյնիսկ օդանաւով: Ուրեմն յանդուգն փորձ մը կատարուելով, ողջ մսացուներ ղրկուեցան, որոնք վար կ'առնուէին անկարգելներու միջոցաւ:

Տրանսա չափաւորութիւն յանձնառարած է Իտալիոյ

— • —

Ա. Դ. Խորհուրդը կը գումարուի երկուշաբթի, 11 մայիս: Օրակարգին վրայ կան Հռենոսի եւ Եթովպիոյ խնդիրները: Անգլ. կառավարութիւնը դեռ նոր ղրկած ըլլալով իր հարցարանը, Գերմանիա չի կրնար հասցնել պատասխանը, ուրեմն այս խնդիրը ինքնին կը յետաձգուի: Իսկ միւսը՝ եթովպականը, սեղանի վրայ պիտի գայ իր ամէնէն սուր հանգամանքով, հիմա որ Իտալիա նստած է Ատիս - Ապէպայի մէջ:

Թերթերը կը գրեն թէ Ֆրանսական կառավարութիւնը նկատի առնելով կացութեան ծանրութիւնը, Ատիս - Ապէպայի գրաւումէն անմիջապէս վերջը չափաւորութեան խորհուրդներ տուած է Իտալիոյ, Հռոմի դեսպանին միջոցաւ: Միեւնոյն օրը Փարիզի իտալական դեսպանը տեսակցեցաւ Ֆրանսայի արտաքին նախարարութեան ընդհ. քարտուղարին հետ: Քաղուած տեղեկութեանց համաձայն, Ֆրանսա կը կարծէ թէ քիչ մը խոհեմութիւն եւ բարեացակամութիւն բաւական են, պատժական տնօրինութիւնները վերցնելու եւ Միջերկրականի խաղաղութիւնը ապահովելու համար: Իսկ ընդհակառակն, ճախաւեր խօսք մը կրնայ չատ վտանգաւոր կացութեան մը մատնել Եւրոպան, եւ մասնաւորապէս Իտալիան: Այս առթիւ թերթ մը Մուսոլինիի կը յիշեցնէ Անխրթալի տեղակալին պատմական խօսքը.— « Դուն յաղթել գիտես, բայց չես գիտեր օգտուիլ յաղթանակէդ »: Ուրեմն Փարիզ կ'աշխատի որ Մուսոլինի չարաչար չգործածէ իր յաղթանակը:

*** Իսկ անդին, Անգլիոյ մէջ, ոչ միայն պատիժներու չարունակութեան, այլեւ նոր տնօրինութեանց մասին կը խօսին: Լորտ Սըսիլ, որ այնքան գործօն դեր կատարած է Ազգաժողովին մէջ, հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ Իտալական յաղթանակէն վերջ.

— Մենք ճշդիւ չենք գիտեր թէ ինչ անցած դարձած է եթովպիոյ մէջ: Չենք կրնար ըսել թէ եթովպիա գաղրած է գոյութենէ եւ քանի այդպէս է, պատժամիջոցները պէտք է տեւեն: Նոյն իսկ պարտաւոր էինք զօրացնել զանոնք, մեր նպատակն ըլլալով ապահովել խաղաղութիւնը, Ազգաժողովի չրջանակին մէջ: Պատերազմի առաջին օրէն իսկ պէտք էր Ազգաժողովէն վտարել Իտալիան. այդպէս չեղաւ եւ հիմա չի կրնար ըլլալ, քանի որ կարգադրութեան մը յանգելու յոյսեր կան:

Հարցարանը Պերլին ղրկուեցաւ

— • —

Շաբաթներով որոճալէ, մշակելէ եւ վերատին խմբագրելէ յետոյ, անգլիական կառավարութիւնը վերջապէս Պերլին ղրկեց իր հարցարանը, չարք մը լուսաբանութիւններ ստանալու համար: Լոնտոնի թերթերը կ'ըսեն թէ հաւանական չէ որ հրատարակութեան տրուի բնագիրը: Ուղղուած հարցումները ծածկելու խնդիր չկայ, բայց պաշտօնական շրջանակները օգտակար չեն գտներ որ տարակարծութիւնները* չեչտուին հրապարակային բանավէճերով: « Ողբալի է ամէն բան տանիքներէն պոռալու քաղաքականութիւնը, կ'ըսէ « Թայմզ », եւ անգլ. կառավարութեան նպատակն է բաց հրապարակէն ժողովարահի սեղաններուն վրայ փոխադրել վիճաբանութիւնը »:

Հարցարանին պատճէնը հաղորդուած է կամ պիտի հաղորդուի Ֆրանսական կառավարութեան, քանի որ հարցումները ուղղուած են թէ Լոնտոնի եւ թէ Փարիզի անունով: Կը կարծուի թէ անգլ. կառավարութիւնը հարցարանը յանձնելէ եւ ուսումնասիրութեան ժամանակ տալէ վերջ, Պերլին պիտի ղրկէ իր անդամներէն մէկը, խորհրդակցելու համար, վերջնական որոշում - ներէ առաջ:

ՁԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՄԻ

ՊԱՂԵՍՏԻՆի խռովութեանց մասին տեղեկութիւններ հաղորդուեցան Անգլիոյ երեսփ. ժողովին մէջ: Բրիտանական մարզպանի տեղեկագրին համաձայն, ապրիլ 19ին եփֆայի մէջ սպաննուած են 7 Հրեաներ, Ծանրապէս վիրաւորուած՝ 11, թեթեւապէս՝ 14 հոգի: Արաբներէն սպաննուած են երկու հոգի, իսկ վիրաւորուած՝ 15 հոգի: Իրրեւ հետեւանք խռովութեանց, բացառիկ լիազօրութիւններ տրուած են մարզպանին:

ՍԳԱՆԻՈՅ մէջ խռովութիւնները կը չարունակուին անընդհատ: Լուր տարածուած ըլլալով թէ մարապետները թունաւոր անուշեղէններ տուած են մանուկներուն, ամբոխը քարիւղ թափեց եւ վառեց քանի մը եկեղեցիներ եւ վանք մը, Մատրիտի մէջ: Ցուցարարները յետոյ յարձակեցան դպրոցի մը վրայ եւ դուրս թափեցին կարասիները: Ցէքսէր մը չարաչար խոշտանգուեցաւ: Թէթուանի մէջ ալ երեք եկեղեցիներ պիտի վառէին, բայց ոստիկանութիւնը միջամտեց:

« ՀԻՆՏԷՆԲՈՒՐԿ », գերմանական հսկայ ցէփլինը, չորեքշաբթի դիշեր ճամբայ ելաւ դէպի Մ. Նահանգները: Առաջին փորձն է այս:

ՌՈՒՍԱԿԱՆ « ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ » կոչուած կազմակերպութեան Փրակայի մասնաճիւղին անդամներէն 30 հոգի ձերբակալուեցան, իբրեւ դաւադիրներ: « Իմանիթէ» կը գրէ թէ կազմակերպութիւնը դաւեր կը նիւթէր, խորհրդային իշխանութիւնը տապալելու համար ահաբեկումներով եւ յարձակումներով եւ թէ ճիւղեր ունի Լեհաստանի, Գերմանիոյ եւ մանաւանդ Ֆրանսայի մէջ: կեդրոնը կը գտնուի Պելկրատ:

Յաւուր կը լսենք մահը՝ Թուրքիոյ երկրագործական նախկին պաշտօնատարներէն ծանօթ հեղագէտ՝

ՅՈՎՀԷՓ ԷՖԷՆԴԻ

Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ այսօր, ուրբաթ առաւօտ ժամը 11ին, Հայոց եկեղեցիին մէջ, 15, **Rue Jean Goujon:**

ԾԱՆՕԹ. Մասնաւոր մահազդ ղրկուած չըլլալով, կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել:

Հ. Ց. Դ.

Գաւառ

ՎԱԼԱՆՍի Պրոպականտի ցանձնախումբին հերթական վիճաբանական ժողովը 8 մայիս, ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Հ. Ց. Դ. Սիամանթօ ակումբին մէջ: Նիւթ՝ Հայ ցեղ. գաղափարաբանութիւնը եւ հակայեղափոխական ժտածողութիւնը: կը հրաւիրուին ընկերուհիներն ու համակիրները:

ՎԱԼԱՆՍի կոմիտէն ընկերական ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները վաղը շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին ճիշտ Ցին Սիամանթօ ակումբին մէջ:

ԿՐԸՆՈՂԼի Եօթնեղբայրեան ենթակոմիտէն ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները, ինչպէս նաեւ իր շրջանի գեղոգ ջաւուշ եւ մուրատ խումբի ընկերները, վաղը շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին. մուրատ ակումբին մէջ, կարեւոր օրակարգ:

ՓՈՆԹէի Մուրատ խումբի ընկերական ընդհանուր ժողովը, 9 մայիս, շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, քնկ. Մ. Գաբրիէլեանի քնակարանին մէջ: Թիստ կարեւոր օրակարգ, կը խնդրուի սեմ-սահմանադրականի ընկերներէն ներկայ ըլլալ:

Երեկոյթ—Պարահանդէս Կ. Խաչի Օրուան առթիւ

կազմակերպուած Ֆ. Կ. Խաչի Փարիզի Մասնաճիւղին կողմէ
Մայիս 9ին իրիկուան ժամը 9էն մինչեւ լոյս
Ռուսական հիւսէրվանթուարի սրահին մէջ, 26 Ave. de Tokio
Կը նախագահէ Տիկ. ՊԵՐՃՈՒհԻ ԲԱՐՍԵղԵԱՆ
Կը խօսին Տիկ. ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ եւ Պ. ՇԱհԱՐԻՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինը կը սկսի ժամը 9ին: կը մասնակցին՝ իտալիայէն եկած յայտնի հայ երգիչ Պ. ՎԵՆԵՏԻԱՆՈՎ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ, ՕՐ. ԱՎԵՆԱԴԱՆԵԱՆ եւ ՕՐ. ՇԱՀԼԱՄԵԱՆ: ՕՓ. ԱԼԻՍ ԳԱՎՕՒԿԵԱՆ՝ սպանիական պարեր:

ՃԱԶ Sandros and his Boys

Պիւֆէ՝ Կ. Խաչի անդամուհիներու կողմէ
Մուտք՝ 10 եւ 7.50 ֆրանք:

ԽՆՋՈՅՔ

Կազմակերպուած Ֆ. Հ. Կ. Խաչի Իսի լէ Մուլինոյի մասնաճիւղին կողմէ
իր հիմնադրութեան հինգամեակին առթիւ,
10 մայիս, կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, Բանիկեանի սրճարանին մէջ,
6 Պուլվար Ռիօշէն
Կը խօսի Պ. ԳԵՐԱՍԻՄ ԲԱԶԱԵԱՆ
Գեղարուեստական բաժին՝ խմբերգ, մեներգ, նուագ, արտասանութիւն,
ձոխ սեղան՝ պատրաստուած անդամուհիներու կողմէ:
Մուտք 5 ֆր., փոքրիկներու 2 ֆրանք:

Շաղորդ. միջոցներ.— Մէթրօ մէջի տ'իսիէն առնել 23 Թիւ օթօպիւս եւ իջնել կար տ'իսի:

Կ. ԽԱՉԻ ՕՐ

Կազմակերպուած Ֆ. Կ. Խաչի Տէսիհի Մասնաճիւղին կողմէ
10 մայիս, կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, Հ. Ց. Դ. սրահին մէջ
Կը խօսին՝ Պ. Ա. ԿԻԼԻՊԷՆԿԵԱՆ եւ Տիկ. Տ. ՄԻՍԱԿԵԱՆ
երգ, արտասանութիւն, պարեր եւ կենդանի պատկեր:
Մուտքը ազատ է:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶի տարօն տուրուբերան Նահանգային Հայրենակցական Միութեան ընդհ. անդամական ժողովը տեղի կ'ունենայ այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, 119 Ավընիւ տ'Իթալի, սրճարանին մէջ: Խիստ կարեւոր օրակարգ: կը խնդրուի անդամ հայրենակիցներէն ներկայանալ անդադարատեորով:

ԴՊՐՈՑԱՍԷրի Ցանուց Միութիւնը պէշիկթաշլեան սրահին մէջ կազմակերպած հանդէսը պիտի կրկնէ նաեւ յառաջիկայ Մայիս 17ին, կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, վարժ. անին սրահին մէջ, 1 Bld. du Nord Le Raincy (S. & O.): Մուտք 7.50 եւ 5 ֆրանք:

ՍԵՒԱՍՏԻՈՑ Դաւրայի Հայր Միութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր հայրենակիցները, վաղը, շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, պ. բանիկեանի սրճարանը, 6 bis Bld. Rodin, իսի լէ Մուլինօ:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

երաժեան եւ ժամկոչեան ընտանիքները կը ծանուցանեն Թէ՝ 10 Մայիս, կիրակի, հոգեհանգիստ—պատարագ տեղի կ'ունենայ իրենց ողբացեալ հօր Լեւոն ԵՐԱՄԵԱՆի մահուան տարելիցին առթիւ, կը հրաւիրուին ազգականներն ու բարեկամները:

×

ԴՊՐՈՑ Սէր տիկնանց ընկերութեան հիւանդանոցական տարեդարձին առթիւ, յառաջիկայ Մայիս 10ին, կիրակի առտու պատարագ եւ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի մատուցուի Հայոց եկեղեցիին մէջ, (15 rue Jean Goujon), ի յիշատակ հանգուցեալ անդամուհիներուն: Պատարագի երգեցողութիւնները պիտի կատարուին վարժարանին սանուհիներուն կողմէ: կը հրաւիրուին բոլոր ազգակիցները ներկայ ըլլալ:

ՅԵՏԱՁԳՈՒՄ Է

Պ. Կանթարճեանի (Cario Canti) պարանոցին հեղկոյրը որ տեղի պիտի ունենար Մայիս 10ին, յետաձգուած է Մայիս 17ին:

ԲԺՇԿԱՊԵՏ ՌՕԺԷՆՍՔԻ

Քսանամեայ կանանց, սրտի, արեան եւ ամէն տեսակ հիւանդութիւններու: Ելեկտրաբուժում: կ'ընդունի ժամը 2—4: Դիմել՝ 10 Rue Lord-Byron, Métro Georges V Tél. Elysées 22-79.

ԽՆՋՈՅՔ

Ֆ. Կ. Խաչի Լիոնի Մասնաճիւղին կողմէ,
Միութեան տարեդարձին առթիւ,
9 մայիս, շաբաթ երեկոյ, ժամը 8.30էն մինչեւ 1, Պ. Լեւոնի Ճաշարանին վերնայարկը, 13 rue Passet, փաս տիւ փոն:
Նկարագ. Ք'ԸԼԼԱՅ Տիկ. Տ. ՄԻՍԱԿԵԱՆ
Ընտանեկան հաճելի մթնոլորտ:
Դախքերու մասնակցութեան համար կը գանձուի 1 ֆրանք:

Երեկոյթ — Խնջոյք

կազմակերպուած Տիգրանակերտի եւ Շրջանի Հայր. Միութեան Վիէնի Մասնաճիւղին կողմէ
9 մայիս, շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, Հ. Ց. Դ. Խաժակ ակումբին մէջ:
կը խօսի Լիոնի հայրենակիցներէն Պ. ԳԱՌՆԻԿ ՔԻԼԱՐՃԵԱՆ
երգ, արտասանութիւն: Մուտքը ազատ է:

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԱԿՈՒՄԲ

վաղը, ուրբաթ, երեկոյեան ժամը 9ին,
École des Langues Orientales *ի մէջ,* **2 rue de Lille,**
մէթրօ՝ St. Germain des Près
կը դասախօսէ Պ. Ա. ՉՈՊԱՆԵԱՆ
Նիւթ՝ փ. ԲԻՒԶԱՆԴԱՑի (Շար.)

Թատերական ներկայացում

Պօմօնի «Շանթ» թատերախումբին կողմէ
9 մայիս, շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, Պօմոնի վարանդեան սրահին մէջ
կը ներկայացուի Յ. Պարոնեանի ՄԵԾԱՊԱՏԻԻ ՄՈՒՐԱՑԿԱՆՆԵՐԸ
Ղեկավարութեամբ Վ. Տէր-Վարդանեանի եւ մասնակցութեամբ կարող ուժերու
Տոմսերու գինը՝ 4 ֆր., պատիկներու 2 ֆրանք:

Դերձակատուն
ՊՕՂՈՍ ԳՈՐԳԻԿԵԱՆ
31 Route de Choisy, Ivry s/Seine
Հեռաձայնել Italie 13—45
ՁՈՒՆ ՄԹԵՐԻ ֆրանսական եւ անգլիական կերպասներու,
Վերջին նորաձեւութիւն, խնամուած աշխատանք, չափաւոր գին,
Ստացած ենք ամառնային գեղեցիկ կերպասներ-
Ձեր շինելիք հագուստներուն համար դիմեցեք մեր դերձակատունը:

Պ. ՎԱԼԱՆՍԻ

Chez VALENSI
Bar - Restaurant
ՄԵԾ ԺԱՇԱՐԱՆ
8, Rue Buffault (9e)
Tél Prov. 94 - 96

Գեղեցիկ եւ մեծ սրահ: Արեւելեան եւ ֆրանսական խնամուած կերակուրներ: Ընտիր ամէն տեսակ ըմպելիներ, օղիներ եւ բազմաթիւ աղանդերներ: Ժամագրավայրը բոլորին:

Մասնաւոր շքեղ սրահ մը սրահ մատրվի Միութեանց ժողովներուն (միայն քննամասիոնով) եւ հացկերոյթներու համար:

Ժամագրավճիռ Նախապէս:

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ
CIGALE CINÉMA
60 Avenue de Saxe-LYON.

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi.

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme, PARIS (13)

ՍՈՎԵՏՆԵՐԸ Կ'ԵՂԱՇՐՋՈՒԻ՞Ն ԹԷ ԿԸ ՅԵՂԱՇՐՋՈՒԻՆ

— —

Անոնց համար առաջին գծի վրայ կը մնան Ռուսիոյ բարգաւաճումն ու աստիճանական յառաջդիմութիւնը: Ա. - նոնց համար կարեւորը համաչափ կուսակցութեան գաղափարներու յաղթանակը չէ, այլ յաղթանակն ու բարօրութիւնը Ռուսիոյ՝ որպէս ինքնագոյ արժէք:

Այս երկու տեսակի ուժերը,— իշխանութիւն եւ հասարակութիւն,— ստիպուած են աշխատիլ երկրի մը մէջ, որ հազիւ քսան տարի առաջ կը ներկայացնէր ովկիանոս մը՝ անհաշիւ կիրքերու: Այդ երկու ուժերը, որոնք թուապէս անարժէք են՝ բազդատմամբ իրենց չուրջի մարդկային նիւթին, պէտք է տասնեակ միլիոնաւոր սանձարձակ, խանթարեալ եւ խաւարէն ու վրէժէն դինովցած մարդիկ քաշեն բերեն՝ որ եւ է պետական կազմակերպութեան մը մէջ, որուն սահմաններէն ներս կարելի է կառուցանել նոր Ռուսիան:

Այս նպատակին չուրջ, իշխանութեան գաղափարներն ու հասարակութեան ցանկութիւնները ամբողջովին կը դրկեն իրար: Ահա թէ ինչու, ռուս հասարակութեան այն մասը, որ, անկախ իր տեսակէտէն եւ համոզումներէն, հոկտեմբերէն յետոյ մնաց երկրի մէջ, իր վրայ առաւ իշխանութեան հետ գործակցելու խաչելութեան տառապանքները: Ահա թէ ինչու, ան հանդուրժեց այն ամօթին ու ստորնացման որ յաճախ իր վրայ կը նետուի նոյն այդ իշխանութեան կողմէ: Ահա թէ ինչու ան կը հանդուրժէ անարգանքին անարդար մեղադրանքներուն ու մինչեւ իսկ անդատաստան դնդակահարման, որոնցմով, մանաւանդ կոմունիզմի առաջին տարիներուն, իշխանութիւնը այնքան յաճախ ու այնքան անողոք եւ անիրաւօրէն կը պատասխանէր՝ «հասարակութեան» օրինաւոր եւ հայրենասիրական գործերուն: «Հասարակութիւն»ը իր ուժը կը քաղէր այն գիտակցութենէն թէ՝ Ռուսիոյ փրկութիւնը, որպէս պետական եւ անտեսական միութիւն, գլխաւոր պարտականութիւնն է ռուս քաղաքացիին, եւ թէ այդ փրկութիւնը կարելի է — տրուած պայմաններուն մէջ — միայն տուեալ պարագաներով: Ան գիտէր թէ հինը վերահաստատելու ամենափոքր փորձը, նոր յեղափոխութեան մը ամենափոքր մտածումը վերջնականապէս պիտի ոչնչացնէ ռուս մտաւորականութեան մնացեալ հետքերը, եւ այն ատեն Ռուսիան պիտի պատէ, երկար, չատ երկար ատեն, բացարձակ խաւար մը:

Ահա թէ ինչու, Սովետներուն հողամասին վրայ մնացած հանրային ուժերը, որոնք նախկին Ռուսիոյ կը պատկանէին, խեղդելով իրենց մէջ ցաւը, տառապանքն ու յաճախ իրական սարսափը, յամառ ու անխուսափ կերպով գործակցեցան սովիտ իշխանութեան, որ ոչ կը հասկնար զանոնք, ոչ ալ կը հաւատար անոնց: Բայց, հոս, այս խնդրին մէջ, թէ իշխանութիւնը եւ թէ հասարակական ուժերը կը հաւատային իրապէս միակ ու միեւնոյն նպատակի մը, Ռուսիոյ փրկութեանը:

Ուրիշ խնդիրներու մէջ, ինչպէս միութեան իշխանութիւնն ու հասարակութիւնը երբեմն կը միանան, երբեմն կը բաժնուին: Ու ինչի կը թուի թէ աւելի լաւ կ'ըլլայ, եթէ այդ ուժերը առանձին առանձին քննենք:

×

Որո՞նք մաս կըկազմենայն բաժանումին, զոր ես «հասարակութիւն» կը կոչեմ: Ու ի՞նչ արդիւնք ձեռք ձգած է ան:

Հոկտեմբերէն անմիջապէս վերջ, այս բաժանումը կամ ուժը թուապէս անարժէք էր: Ան կը բաղկանար այն ռուս մտաւորականներէն, որոնց համար ռուսական մշակոյթի պաշտպանութիւնը կարելի կ'ըլլար միայն ռուսական հողին վրայ: Գիւղական ուսուցիչներ, մանկավարժներ, փրօֆեսօրներ, դիտուններ, բժիշկներ, շոգեկառքներ, երկրաչափներ եւ ճարտարագէտներ, մաս մը զինուորականներ, թիւնէն, ահա այս էր բոլորը:

(Շար.)

(12)

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԻՍի Լէ ՄՈՒԼԻՆՈՅի «Դրօշակ» գարնանը փոխադրուած է 6 պիս Պուլվար Ռօշէն Պ. Բանիկեանի սրճարանին ետեւը: Բաց է ամէն ինչ շաբթի երեկոյ ժամը 8—10:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ. ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ. ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ՆՐԹԱՏԵՂԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70

ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄԱՆԱՑ ՆԻԱՄԱՍՆԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ արեւել երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ
9
ՄԱՅԻՍ
SAMEDI
9 MAI
1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3110

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿԱՐ ԽՕՍՔ

ԳԱՅՈՂՆԵՐԸ ԵՒ ՄՆԱՑՈՂՆԵՐԸ

Այսօր Մարսէյլէն ճամբայ կ'ելլէ ներգաղթի չոգենաւը, այնքան ձգձգումներէ եւ ընդվզեցուցիչ դժուարութիւններէ յետոյ:

«Ուշ լինի, նուշ լինի»: Ինչ չարժառիթներ ալ «դէպի երկիր» մղած ըլլան գացողները, կազդուրիչ է երեւոյթը: Թող ամէն մէկն երթայ եւ իր հայրենասիրութիւնն ու կարողութիւնը ի սպաս դնէ հայրենիքի վերաշինութեան: Եւ թող բաղձայ, իսկ եթէ ձեռքէն կուգայ՝ աշակցի, որպէսզի ճամբան հարթուի ուրիշ կարաւաններու համար: Ոչ միայն Ֆրանսայէն, այլեւ ուրիշ գաղութներէ:

Որքան չատ մարդ փրկուի պանդխտութենէ — մանաւանդ այս լալկոծուն պողոտաներէն, անոնց մուխէն ու ծուխէն ինչպէս հրապոյրներէն, չահ է ե՛ւ այսօրուան ե՛ւ վաղուան համար:

Իմչ աւերներ ցանեցին վերջին 15 տարիները, այստեղ եւ ա – յն տեղ, արեւմուտքի եւ արեւելքի մէջ: Եւ իմչ անսահման կորով սպառեցաւ, բարոյական թէ նիւթական, յանգելու համար խարուսիկ ելքի մը:

Գացողները կրնան պատմել ինչ որ տեսան, տարիներու ընթացքին, իսկ մնացողները անչուշտ գոհ են որ երկու հազար հոգի կը փրկուեցան, օտարութենէ եւ անստուգութենէ:

Մեր մաղթանքը՝ գացողներուն, այն պիտի ըլլար որ չվհատէին չանազան դժուարութեանց առջեւ, եւ սրտանց կապուէին վերաշինութեան ու հայրենիքի բարօրութեան աշխատանքին:

Անոնք որ Հայաստան գացին ու եկան վերջին տասը տարիներու ընթացքին, հպարտօրէն կը պատմեն փոխադրուած տարագիրներու չինարար աշխատանքները:

Բոլորն ալ կը հաստատեն թէ նորաչէն աւաններու բնակիչները աւելին կատարած են, քան կը սպասուէր: Ցաճախ նախանձ պատճառելու աստիճան:

Թող արծարծուի այդ բարի նախանձը, նորագոյն տարրերու միջերով: Նոր չունչով եւ ինքնավստահութեամբ: Եւ թող ան – քար պահուին ու զարգանան այն դրական գիծերը, որ կը յատկանշեն այս տարագիր գանգուածը:

Մեր ուզածը չէ՝ այնտեղ հաստատուած կարգուսարքը, ռուսական հնոցէն արձակուած աղանդաւորութեամբ: Եւ այս կիս – կատար կարաւանները չեն որ ներգաղթ կամ «դէպի տուն վերադարձ» պիտի համարուէին:

Դեռ չատ լայն է անջրպետը, չոգեյարաբանութեանց եւ իրականութեան միջեւ:

Եւ սակայն,— երբ ուզածդ չես կրնար, չահ պիտի սեպես կրցածդ: Ինչ որ կը նշանակէ թէ՝ մենք պիտի չարունակենք պայարիլ ու պահանջել աւելին:

Իմչ տարակոյս, որ պահանջներուն գլուխը կը գտնուի, իր – ենք անմիջական խնդիր, մշակել մասնաւոր ծրագիր՝ ներգաղթի համար: Ներգաղթը վերածել ազգային - պետական քաղաքակա – նութեան մը, համապատասխան ծրագրով ու վարկերով:

Գացողները թող պատմեն ո՛ւր որ կը հասնի իրենց խօսքը, որպէսզի երեւանը վարժուի, վերջապէս, Արտասահմանի վրայ նայիլ իբրեւ վճռական ազգակ մը հայրենիքի զօրացման եւ բարգաւաճման:

Շատոնց անցած է մարզանքներու չրջանը, աւելի ծանրացնելով երեւանի պատասխանատուութիւնը:

"Կ. ԽԱՉԻ ՕՐԸ"

Ասուն չարժանկար մը՝ «Յառաջ»ի չորրորդ էջը.— հանգէս, երեկոյթ, ներկայացում, պար, եւն.: Ահա չաբաթներէ ի վեր անոնց վերեւ կ'իյնայ «Կ. Խաչի Օր»ը, Փարիզէն մինչեւ ամէնէն համեստ գաղութը:

Գեղեցիկ սովորութիւն մը՝ տարածելու համար այս ժողովրդական կազմակերպութեան գաղափարները, տաքուկ մթնոլորտի մը մէջ պարզելով անոր գործունէութիւնը:

Այսպէս, այս գիշեր «Կ. Խաչի Օրը» կը տօնէ Փարիզի մասնաճիւղը, վաղը՝ Տէսինի մասնաճիւղը: Յերեկոյթ մըն ալ սարքած է Իսի - լէ – Մուլինոյի մասնաճիւղը:

Անշուշտ այս տօնակատարութիւնները աստիճան մը միայն դաղափար կրնան տալ այն բեղուն եւ յարաճուն գործունէութեան մասին, որուն լծուած է Կապոյտ Խաչը, բոլոր գաղութներուն մէջ, գոհացնելու համար բազմապան պահանջներ:

Ոչ երեւելիները են որ կը հովանաւորեն այս ժողովրդական կազմակերպութիւնը, հազարնոցներ լեցնելու համար անոր արդիւնաբերութիւնը, ոչ ալ կալուածական եկամուտներ եւ «թրըսթ»ներ:

Անոր ամէնէն ամուր խարիսխը կը կազմեն իր անդամներուն եւ համակիրներուն հաւատքն ու աշխատանքը, անչահախնդիր ոգիին ու չարատեւութիւնը: Իսկ իր վկայականները,— բարեհաճեցէք հետաքրքրուիլ, կարդալ կամ լսել ինչ որ կրցած են կատարել, այնքան տաժանելի պայմաններու մէջ:

Աւելի՞ն կը սպասէք: Կ. Խաչը ամէնէն առաջ ինքն է ըժգոհ՝ ձեռք բերած արդիւնքէն:

Բայց, հաւատչանքն ու բաղձա՞նքն են որ պիտի լրացնեն պակասները, թէ անվերապահ աջակցութիւնն ու գուրգուրանքը:

Հետեւեցէք, գաւեցէք,— եւ դուք որոշեցէք ձեր պարտականութիւնները, այստեղ եւ ամէն տեղ:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՀՌՈՎՄԻԱԿԱՆ ԿԱՅՍՐՈՒԹԻ՞Ն...

ՖԱՇԱԿԱՆ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ ԺԱՂՈՎԸ

Այս առտու, չաբաթ, կը գումարուի Ֆաչական գերագոյն խորհուրդը, ուր պիտի խօսի Մուսոլինի, յայտնելով կառավարութեան տեսակէտը՝ եթովպիոյ ապագայի մասին: Այս ժողովէն եւ նախարարական խորհուրդէն վերջ, Մուսոլինի ճառով մը պիտի հաղորդէ իր որոշումը, Վենետիկի պալատին (Հռոմ) պատշգամբէն, ի լուր աշխարհի: Կ'ըսուի թէ «Առաջնորդ»ը թագաւորութիւնը պիտի վերածէ կայսրութեան, եւելի ճիշդ՝ հռոմէական կայսրութեան: Այդ պարագայի մէջ, Մուսոլինի իր գաղտնիքը պիտի պահէ մինչեւայս գիշեր: Մէկ բան անվիճելի կը համարուի,— Մուսոլինի անգամ մը եւս պիտի յայտարարէ թէ եթովպիան Իտալիոյ ամբողջական մասը կը կազմէ: Այս առթիւ պիտի յայտնէ թէ ինչպէս պիտի կազմակերպուի նոր գաղթավայրը:

Ֆաչական գերագոյն խորհուրդը պիտի գումարուի առտուան ժամը 10ին, Վենետիկի պալատին մէջ: Կէս ժամ վերջը պիտի գումարուի նախարարական խորհուրդը, որ միշտ ներքին գործերու պաշտօնատան մէջ ժողով կ'ընէ, բայց այս անգամ պիտի հաւաքուի Վենետիկի պալատին միեւնոյն ժողովասրահին մէջ: Ինչպէս կը տեսնուի, Ֆաչական գերագոյն խորհրդին ժողովը չատ կարճ պիտի տեւէ, եւ տարակոյս չկայ թէ Մուսոլինի ժողովին պիտի ներկայանայ պատրաստ որոշումով մը եւ պիտի պահանջէ վաւերացնել զայն: Նոյնը՝ նախարարական խորհուրդին մէջ: Առաջին անգամ ըլլալով, Ֆաչական խորհուրդին որոշումը պիտի յայտարարուի Վենետիկի պալատին պատշգամբէն:

Իտալական բոլոր թերթերը այժմէն կը յայտարարեն թէ վերջնական է եթովպիոյ կցումը:

**** Մուսոլինի հինգշաբթի օր նոր ճառ մը խօսեցաւ Վենետիկի պալատին պատշգամբէն, յատկապէս կիներու համար, փառաբանելով անոնց կրած զոհողութիւնը ոչ միայն իրենց զաւակներով, ամուսիններով եւ եղբայրներով որ կռուեցան ռազմադաշտին վրայ, այլեւ տնտեսական պաշարման առթիւ ցոյց տրուած անձնուիրութեամբ: Կրկին եւ կրկին տարփոդեց Իտալացիներու սքանչելի կարգապահութիւնը եւ հայրենասիրութիւնը եւ երկրին երախտագիտութիւնը յայտնեց կիներուն, որոնց զոհողութիւնը ոսկի տառերով պիտի արձանագրուի պատմութեան մէջ:*

Ճիճիման ապ իճկաւ

Վերջին լուրերու համաձայն, բարեկարգութիւնը վերահաստատուած է Ատիս Ապէպայի մէջ: Մայրաքաղաքէն Ճիպութի գացող երկաթուղին պիտի պաշտպանուի իտալական զինուորներու կողմէ, մինչեւ Ֆրանսական Սոմալիի սահմանագլուխը: Օտար դեսպանատունները պիտի մնան առայժմ, մինչեւ որ վերջնապէս ճշդուի եթովպիոյ նոր վարչաձեւը: Ամերիկեան դեսպանատունը հիմակուընէ փակուելու կը պատրաստուի: Միջազգային օրէնքով, Իտալիա իրաւունք ունի պահանջելու որ փակուին դեսպանատունները, քանի որ եթովպիան անկախ պետութիւն չէ այլեւս:

Ռաս Նասիպուի եւ իր խորհրդականին՝ Վէհիպ փաշայի բանակը չախճախել կ'ըսուի, Զօր. Կրացիանի Ճիճիքա մտաւ եւ ահագին աւար ձեռք ձգեց: Իր յառաջխաղացութիւնը դժուարութեանց հանդիպած էր տեղատարափ անձրեւներու հետեւանքով: Օկաէնի ճակատամարտին սկսելէն ի վեր, (14 ապրիլ), Զօր. Կրացիանիի զօրքը կտրած է աւելի քան 500 քիլոմեթր, հակառակ Հապէշներու կատաղի դիմադրութեան, բնական խոչընդոտներու եւ տեղատարափ անձրեւներու:

Իտալացիները Ճիճիքայի մէջ գտան երկու թնդանօթ, ամբարձակ մեքենայ մը, տասնի չափ գնդացիրներ, 744 հրացան, 15 թուր, 20 նիզակ, 30 բեռնակառք, չոեմարան մը լեցուն ուտելիք, ռազմանիւթի մթերանոցներ եւայլն:

Իո՞նչ կ'ըսէ Վէհիպ փաշա

Վէհիպ փաշա, որ հապէշական բանակին կազմակերպիչն էր հարաւային ճակատին վրայ, թղթակցի մը հարցումներուն պատասխանելով յայտարարեց թէ եթովպիոյ իտալական զինուորները աւելի լաւ են քան անոնք որ կռուեցան Աւատրիացիներուն դէմ: «Եթովպական բանակը յաղթուեցաւ միայն իտալական բանակին սպառազինութեանց եւ կազմակերպութեան գերադասութեան շնորհիւ: Մեր զինուորները իրենց պարտականութիւնը կատարեցին քաջաբար, եւ եթէ երկրին ընդհանուր կացութիւնը թոյլատրէր, ես վստահ եմ որ Օկաէնի բանակը տակաւին պիտի պաշտպանէր իր դիրքերը:

Իսկ Ապապա Տամթու, Ռաս Տէսթայի եղբայրը, յայտարարեց թէ կայսր ապահովարար պիտի սպաննուէր, եթէ եթովպիա մնացած ըլլար: Ան ստիպուեցաւ հեռանալ, որովհետեւ բանակը լքած էր զինքը եւ զանազան ցեղապետներ իրենց ուզածին պէս կը չարժէին:

«Թագաւորը աւելորդ զարդ մրն է»

Մայիս 5ին յուզումնալից վիճաբանութիւն մը տեղի ունեցաւ Անգլիոյ երեսփ. ժողովին մէջ: Միակ համաչնաւոր երեսփոխանը եւ անկախ աչխատաւորական մը քննադատեցին կառավարութիւնը, թագաւորին սահմանուած մեծագումար վարկերուն համար: Առաջինը դիտել տուաւ թէ միապետութիւնը կը տեւէ Անգլիոյ մէջ, որովհետեւ այդպէս կը պահանջէ դրամատիրական աչխարհին չահը: «Անձնական գանձի նախահաչիւին մէջ 30,000 ոսկի յատկացուած է թագաւորին ենթագրական կնոջը(եթէ ամուսնանայ), եւնոյնքան կարեւոր գումարներ՝ ենթագրական զաւակներու համար: Մինչդեռ, նոյն կառավարութիւնը օրական եօթը չիլինը բաւական կը գտնէ հանքագործի մը համար, իսկ յաւելուածական երեք փէննի՝ իր կնոջը եւ երեք փէննի ալ իւրաքանչիւր զաւակի համար: Պէտք չէ մէկ փէննի յատկացնել թագաւորին անձնական գանձուն, մինչեւ որ կարգադրուի լքուած, անտէր վայրերու խնդիրը: Ես պատրաստ եմ երկրին որ եւ է կողմը երթալու ո եւ է երեսփոխանի հետ եւ ապացուցանելու թէ դրամատէր դասակարգը երբեք հաւատարիմ չէ եղած որ եւ է բանի բացի իր սեփականութենէն եւ չահերէն եւ երբ այդ երկուքէն զրկուին, թագաւորն ալ կը զոհեն, թագուհին ալ եւ ուրիշ ամէն բան»:

Իսկ աչխատաւորական երեսփոխանը դիտել տուաւ թէ 1910էն ի վեր

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՆԵՐԳԱՂԹԻ ԿԱՐԱՒԱՆԸ ՓԱՐԻԶԷՆ ՄԱՐՍԷՅԼ

Չոգեկառք կը մեկնի այսօր, չաբաթ

Հինգշաբթի գիշեր կար տը Լիոնի կայարանը կը ներկայացնէր արտասովոր տեսարան մը: Ժամը 8էն սկսեալ, խումբ խումբ Հայեր հոն կ'աճապարէին, ողջերք մաղթելու համար իրենց հայրենակիցներուն կամ բարեկամներուն որոնք Հայաստան կը մեկնէին:

Բազմութիւնը բաճի մը հազարի բարձրացած էր, որով, ոստիկանական ոյժ բերուեցաւ կարգապահութեան հսկելու համար:

Մեկնողները 380 հոգի էին, երախաներն ալ հաչուելով: Ամէնքն ալ խանդավառ եւ ուրախ տրամադրութեամբ, մաքուր ու խնամեալ երեւոյթով: Մտաւորական, արուեստագէտ, ուսանող, աշխատաւոր ու արհեստաւոր ի – րարու հետ խոյ խոլի, եղբայրական տրամադրութեամբ լի, իրենց տեղերը կը գրաւէին չատուկ կառախումբի մը մէջ:

Ընդհանուր երեւոյթը շատ վայելուչ էր, գաղթային կարաւանի խեղճութիւնները չկային: Ընդհակառակն, շատերը կանոնաւոր ճամբորդներու խը – ճամեալ տեսքը ունէին:

Որովհետեւ այդհան բազմութեան կայարան մուտքը արտօնուած չէր, շատեր հրաժեշտ առնելով մեկնեցան, իսկ վերջին պահուն միայն արտօնուեցաւ ողջերքի գացողներուն մուտքը:

Ժամը **11.25**ին, երբ կառախումբը սուլեց, համբոյր, լաց, ժպիտ, գո – ռում գոչում անննկարագրելի էին: Մնացողները գացողներուն կը նախանձէին եւ կը ժամադրուէին մօտաւոր կարաւանին համար:

Երբ կառախումբը ճամբայ ելաւ, մեկնողներն ու մնացողները միաբերան «կեցցէ Ֆրանսա» գոչեցին, իրենց երախտագիտութիւնը յայտնելու համար այս հիւրընկալ ազնիւ ժողովուրդին:

Գացողներուն գոյերը անցեալ շարաթ արդէն Բարեգործականի կողմէ հաւաքուած ու դրկուած էին Մարսէյլ: Փոխադրուածներուն մէջ կան ճանի մը իմիճաշարժ, հեծելանիւներ, առանին գոյեր, առեւտրական գործիք – ներ, ազնուագգի կենդանիներ եւայլն:

Բարեգործականի եւ Հօկի կողմէ մասնաւոր պաշտօնեաներ մեկնած են կարաւանին հետ, որպէսզի հսկեն ճամբուն վրայէն առնուելիք ուրիշ ներ – գաղթողներու ընդունելութեան:

Կառախումբը երէկ կէսօրին հասաւ Մարսէյլ ուր կը սպասէ *Սինայիա* շոգենաւը, որ այսօր ճամբայ կ'ելլէ փոխադրելով մօտաւորապէս **1800** հոգի: Ճամբան պիտի տեւէ 8 – 10 օր, եւ ներգաղթողներու հանգիստը ամէն կերպով ապահովուած կը նկատուի, բանի որ նաւը ուղտաւորներու փոխադրութեան ծառայող նաւ մը ըլլալով, ամէն դիւրութիւն ունի խմբական ճամբորդութեան տեսակէտով: Այնպէս որ ցարդ կատարուած ներգաղթներուն մէջ լաւագոյն պայմաններով մեկնողը կը համարուի Ֆրանսայի կարաւանը:

*** Կոմիտաս վարդապետի մարմինն ալ փոխադրուած է արդէն Մարսէյլ եւ անկէ շոգենաւ:

Երջուն Թլթակից

1.169.000,000 ՖՐԱՆՔԻ ՈՍԿԻ ՊԱԿԱՍԱԾ

Ֆրանկը տկար է, ատժերուդքերը կ'իյնան

Պանք ոը Ֆրանսը հրատարակեց իր չաբաթական տեղեկագիրը, որուն համաձայն մայիս 1ին վերջացող չաբթուան ընթացքին ոսկիի պահեստէն պակասած է 1,169,000,000 ֆրանք: Չախակողմեան ճակատը որոշած ըլլալով ձեւափոխել դրամատունը, որ մասնաւոր ընկերութիւն մըն է, հաստատութեան արժեթուղթերը 600 ֆրանք եւս կորսնցուցին, իյնալով 5700ի, մինչդեռ աւելի քան կրկնապատիկ արժէք ունէին մէկ տարի առաջ:

Մայիս 1ին Պանք ոը Ֆրանսի ոսկի պահեստն էր 60,768,000,000, իսկ երկու տարի առաջ՝ 80,000,000,000: Այնքան ուրբաթէն ի վեր զուրս ելած ոսկին կը հաշուեն աւելի քան 1,500,000,000, որով ներկայ պահեստը կ'ըլլայ 59 միլիառէն քիչ մը աւելի: Թերթերը կը գրեն թէ արտադրումը կը չարունակուի, հակառակ գեղչի ոսկին բարձրացման եւ ուրիշ տնօրինութեանց:

Հրապարակին վրայ չատ կը փնտռուին անգլիականը եւ տոլարը: Առաջինը բարձրացած է 75.51ի, երկրորդը՝ 15.20ի: Հանրային կարծիքը անհամբեր կը սպասէ կացութեան պարզուելուն: Չախակողմեան թերթերը դիտել կուտան թէ չահադէտներն ու սեղանաւորական չրջանակներն են որ արհեստականօրէն կը ստեղծեն: Կը վախցուի որ տագնապը աւելի ծանրանայ յառաջիկայ երեք չաբաթներու ընթացքին, մինչեւ յունիս 1, երբ կը գումարուի խորհրդարանը, բնաբելու համար նոր գաղտիքը: Դրամատիրական չրջանակները կը պահանջեն որ գաղտիքը կամ հրաժարի եւ կամ աւելի կարուկ միջոցներ ձեռք առնէ:

*** Ինչպէս գրած էինք, ընկերվարական կուսակցութեան ազգ. խորհուրդը պիտի գումարուի վաղը, խորհրդակցելու համար նոր գաղտիքի կազմութեան մասին: Ժողովը գոնորաց է եւ մուտքի տոմսեր գրկուած են բոլոր թերթերուն: Լէօն Պլում երէկ խմբագրականով մը ցաւ կը յայտնէր որ համայնավարները կը մերժեն մասնակցիլ նոր գաղտիքին կազմութեան, մինչդեռ անհրաժեչտ է այդ գործակցութիւնը, գլուխ հանելու համար ժողովրդական ճակատին առաջադրութիւնները:

ՓԱԽՍՏԱԿԱՆ ԿԱՅՍՐԸ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՄԷՋ

Հրեայ մը պիտի չտկէ իր մտուքը

Եթովպիոյ հիւպատոսը հրեայ սափրիչ մը վարձած է (Տավիտով), չտլեական մարտանաւը խարիսխ նետեց Հայֆայի նաւահանգիստին առջեւ: Մասնաւոր կառախումբ մը երուսաղէմ փոխադրեց կայսրը եւ հետեւորդները: Պանդոկներու մէջ 50 սենեակներ պատրաստուած են այս ամբողջ բազմութեան համար:

Եթովպիոյ հիւպատոսը Հրեայ սափրիչ մը վարձած է (Տավիտով), չտկելու համար Նէկիւսին մազերն ու մօրուքը: Իսկ սենեակներու հոգը ստանձնած էր Սիւրէյա Պաքալաչ, որ կայսրուհիին սպասուհին եղած է երեք տարի առաջ: Աճիւնէլէ եւ հանգստանալէ անմիջապէս վերջը, փախստական վեհապետը գնաց ղպտի եկեղեցին, աղօթելու համար:

7.- ՀԱՅ ՅԱՆԿԱՐԾԱԿԱՆ ՅԱՒԱՔԻՐՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԻՆԵՐՈՒՆ

Տեսութիւն մը կայ, որ կ՚ըսէ, թէ ոչ մէկ ազգ կրնայ ինքնուրոյն կեանք մը ապրիլ, եթէ ան չունենայ իր պետականութիւնը, իր հողը, իր բանակը, իր դրամը, իր դրօշակը, իր հանրային հաստատութիւնները, իր ազգային ներկայացուցչական մարմինները, իր ազգային ինքնավարութիւնը, իր ազգային եկեղեցին, իր ազգային դպրոցները, իր ազգային մամուլը, իր ազգային գրականութիւնը, իր ազգային արուեստը, իր ազգային գիտութիւնը, իր ազգային տնտեսութիւնը, իր ազգային առեւտուրը, իր ազգային արդիւնաբերութիւնը, իր ազգային գիւղատնտեսութիւնը, իր ազգային ճարտարարուեստը, իր ազգային ճարտարապետութիւնը, իր ազգային երաժշտութիւնը, իր ազգային թատրոնը, իր ազգային կերպարուեստը, իր ազգային ճաշակը, իր ազգային կենցաղը, իր ազգային հագուստը, իր ազգային սովորութիւնները, իր ազգային աւանդութիւնները, իր ազգային ընտանիքը, իր ազգային դաստիարակութիւնը, իր ազգային ընկերային կեանքը, իր ազգային ընդհանուր կեանքը, իր ազգային ամբողջ կեանքը։

Ասոնք բոլորը ունեցող ազգերը կրնան ապրիլ ինքնուրոյն կեանք մը։ Ասոնք բոլորը չունեցող ազգերը չեն կրնար ապրիլ ինքնուրոյն կեանք մը։ Ասոնք բոլորը չունեցող ազգերը կրնան ապրիլ միայն ուրիշ ազգերու ստրկութեան մէջ։

Ասոնք բոլորը չունեցող ազգերը կրնան ապրիլ միայն ուրիշ ազգերու ստրկութեան մէջ։

Monsignyի (1729—1817) «Իրիկուան ժողովրդական պարի մը գունեղ պատկերը կը պարզէ, գոյներու քեղ պատկերը կը պարզէ, գոյներու աննման ներդաշնակութեամբ եւ վեպարումի մեծ ուժով։ Իր ոստոստուն նօթերուն մէջէն յանկարծ կը յայտնուի մելամաղձիկ երգի մը արձագանգը, մեր երեւակայութեան առջեւ բացուելով համայնապատկերը գիւղական հրճիկուան, երաժանքի մանիշակագոյն մուշտուած ծովային հորիզոնի մը վրայ, հեռուն, գիւղին տուներէն անդին ...

Իրբեւ նկարագրական պատկեր Շուբէրի (Տրէզդէնցի) L'Abeilleը փոքրիկ գործոց մըն է, որ կը պահանջէ մեծ արուեստի շատ մեծ եւ շատ նուրբ կատարումի շատ մեծ եւ շատ նուրբ կերպով, ոգեկոչելու համար տաք ծաղկէ ծաղիկ մը։ Թռչուն մը, կեանքով ու սիրով լեցուն մեղուին, ծաղիկէ ծաղիկ կը թռչտի եւ բոյրերով արբշիռ մեղուին կայտանքը, րոպիները, խօլական պարը ...

Անվերջ ծափեր եկան չեչտել հասարակութեան հիացումը, այդ գոհարին անթերի կատարումին համար։

Իմիաքի - Քորսաքովի տիրական ու խորհրդաւոր Hymne au soleilը ծանօթ է իրեւ մեծ երգահանին կարկառուն եւ տպաւորիչ գործերէն մէկը։

Արեւուղղ եւ երազանք, պաշտամունք եւ նուիրում կենսատու արեւին, եւ նախամարդէն մինչեւ այսօր արդ - եակին բնազդական ձգտումին հարազատ թարգմանը եղաւ Աղազարեան, հաւատքով, երազանքով — մանաւանդ երկճայն մասերուն մէջ— ուր երաժշտական լուծիւնը կ'ուշանայ տրական ներդաշնակութեամբ։

Աբեւոտ կտոր մը դարձեալ. այս անգամ Աղազարեան մեզի կը տանէր ըպանիական երկինքին տակ, նարնջենիներու մէջէն կորսուած ոսկեգոյն տուներուն, արեւով ողողուած հրապարակներուն վրայ, ուր անհոգ մարդկութիւն մը, կեանքով ու սիրով լեցուն կը պարէ de Fallaի Danse espagnoleը, որուն ջուխակի պատշաճեցումը կը պարտինք աշխարհահռչակ Քրայսլէրին։

Երիվներանգ ու չողչողուն, կիթառի մը նօթերով երազուն, սպանացի վարպետին գործը կը խտացնէ իր մէջ ջուրքին գործիական բոլոր դժուարութիւնները, որոնց ժպտելով յաղթահարելու գաղտնիքը ունի Աղազարեան։

Նօթը ազգեր ներկայացնող եզական յատագրին մէջ Նորվէկիան անշուշտ պիտի ներկայանար իր մեծ վարպետով եւ հայ արուեստագէտը ընտրած էր Կրիկի Sonate en fa majeurը, որուն ինքնուրոյն երաժշտութիւնը կը փաստէր երգահանին անկախ անհատականութիւնը։

Allegretto quasi Endantrinoն — սոնատին երկրորդ մասը — մանաւանդ պէս հմայիչ է իր զմայլելի ներդաշնակութիւններով եւ յուզականութեամբ։

Վերջին մասը կը պարունակէ բարդ արտայայտութիւններու դժուարին նախագաստութիւններ, որոնք ըմբռնելի դարձան, արուեստագէտին թարգմանելու եւ վճիտ կերպով վերարտադրելու կարողութեան շնորհիւ։

Փականիի ... անուն մը որ երազել տուած մեզի։ Դէմք մը որ փառքի լուսապսակին մէջէն տեսնել կարծած ենք Ողիմպոսի գագաթը։

Ջուխակին վհուկը։

Ինքնավստահութեան տիրական ըղձագում մը միայն կրնար թոյլ տալ՝ ներկայիս ջուխակահարներէն ամենալաւերուն, մօտենալ մեծ իտալացիին առասպելական գործին «վհուկներու պար»ին։

Առիթը ունեցայ — տարիներու ընթացքին — լսելու ջուխակի մեծ մոգերը՝ Քրայսլէր, Ժաք Թիպօ, Հայֆէց եւն. բայց իրենց յայտագիրը չէր պարունակեր մեծ վհուկին հեղինակութիւնը։

Հայ արուեստագէտին յանդգնութիւնը զեղեցիկ եւ անձկալից էր միանգամայն, նկատի ունենալով այն հասարակութիւնը, որուն երաժշտական կրթութիւնը հասունցած է Քրայսլէրի եւ նմաններուն դպրոցին մէջ։

Եւ սակայն, երբ Աղազարեան մեծ վարպետին կտորը անսայթաք ու փայլուն կատարումով մը վերջացուց — կտոր մը ուր դիտաւորեալ կերպով խտացած են գործիական ամենակոճռոտ դժուարութիւնները եւ աճպարարական խաղերը — այդ օտար գործ ուարահաճ եւ երաժիշտ հասարակութեան խլացնող ծափերը եկան վաւերացնել մեր տաղանդաւոր հայրենակցին անհերքելի կարողութիւնը։

Գրաւը ճակատագրական էր, եւ Աղազարեան այդ երեկոյ իր համբաւը նետած էր նժարին մէջ։

Իր գոյգ լարերու վրայ կատարած son harmoniqueները ցանկալի մաքրութեամբ եւ յստակութեամբ նուագելու համար, անհրաժեշտ էր ունենալ գիտութիւն եւ տիրականութիւն։

Օտար քննադատներ արդէն գինքը դասած էին իրբեւ ներկայիս ապրող «քանի մը մեծ ջուխակահարներէն մէկը»։ Անցեալ գիշերուան անվերջ ծափերը եկան նուիրագործելու այդ նախանձելի դնահատութիւնը։

Ցամառ ծափերու սոսկումին վրայ Աղազարեան եկաւ երկու bisերով նուագել Շուպէրթի Moment musicalը եւ րարի մը պէս քնքուշ ու կապոյտ չըղարշի մը պէս թափանցիկ, եւ Փանանի - Քրայսլէրի Temps de Menuettoն։

Ծանօթ թէ անծանօթ հիացողներու անվերջ չարքեր ներքնասրահին մէջ եկան ջերմօրէն շնորհաւորել մեր մեծ ջուխակահարին փայլուն յաղթանակը։

ՀՐ. ԱԼԵԱՆԱՔ

ԲԱՆՔ ՀԵԳՆԱԿԱՆՔ

ԲԱՐԻ ՁԱՆԱՊԱՐՀ

— . —

Հայաստան մեկնողներուն

— Ճանկի մէջ կա՞ս թէ ոչ։

— Ես տունս չկրցայ ծախել տակաւին։

— Իսկ ես, աժան - սուղ չըսի տուի մեր կարէնին։

— Մենք հոն աւան ունինք, մերը դիւրին եղաւ։

— Մենք ալ ունէինք եւ ինծի համար մասնաւոր դիմում մըն ալ եղած էր պ. Շահվերդեանին, բայց չյաջողեցայ։ Քսան ֆրանք ալ արձանագրութեան համար տուած էի։

— Եղբայր, ես ալ հոն հօրեղբայր ունէի, ան հոնկէ, ես ալ հոս շատ աշխատեցանք, մանաւանդ գործազուրկ էի եւ հինգ հատ ալ զաւակ ունէի, անկարելի եղաւ վիզա առնել։

— Նախապէս ընկեր Աչեատուրը տեսա՞ր։

— Ո՞վ է որ, չեմ ճանչնար։

— Չես ճանչնա՞ր։ Տեսա՞ր որ սըխալ գործեր ես։ Ընկեր Աչեատուրը կրնար յաջողցնել, ան Շահվերդեանին մարդն է, անոր խօսքէն դուրս չելլեր։

— Մէ՛ղք, ինչու առաջուց չըսիր։ Ո՞ւր կը գտնուէր։

— Անկիւնի սրճարանին մէջ մինչեւ երեկոյ թուղթ կը խաղայ։

— Ինք ալ կը մեկնի՞։

— Հոս պիտի մնայ որ յաջորդ կարաւանին ցանկերը պատրաստէ։ Հարուստը աղքատէն պիտի զատէ եւ յարմարները պիտի ղրկէ Հայաստան։ Գիտես որ հոն հարուստ երկիր չէ, աղքատները ինչպէս ըլլայ բան մը կ'ընեն հոն, վարժուած են իրենց վիճակին։ Իսկ քիչ մը գրպանը կուպ ունեցողները գոնէ օգտակար կ'ըլլան երկրին։

— Ազրար բան չեմ հասկնար, հապա կ'ըսեն որ Հայաստանի մէջ հակառակ են հարուստներուն։

— Այո, բայց այդ գացողները իբր ապիատ գործաւորարձանագրուած են, ընկեր Աչեատուրը ճարպիկ է այդ տեսակ բաներու մէջ ... կը պատմեն այսպէս։ Մեղքը ըսողներուն ճիտը։

Հոդ չէ թող մեկնին, թող ազատին սա մուխ ու ծուխէն եւ երթան չէնցնել հայրենի աշխարհը։ Օր մը կարգը հասցէն չըլլայ որ ռուսերէն գրէք, շատ կը խնդրենք։ Բարի եղէք, պահրանին ետեւը Ֆրանսերէն տառերով արձանագրել որ հոս հասցէ կարգադնելու համար տունէ տուն չպտտինք։

Մէկը կ'ուզէք ղրեցէք, կ'ուզէք թուղթը պարապ ղրկեցէք, մենք գիտենք ձեր ըսելիքը, մի նեղուիք անպայման ձեր չհաւատացածը մեզի քչելու։

Բարի ճանապարհ, հայրենակից - ներ, մեր նախանձը ձեզի հետ։

Կ. ՊԵՏՈՒՐ

Մտահոգ Թռանուտն

— • —

« Ժուռնալ »ի մէջ, ժան Մարքէ կ'աշխատի գծել «վաղուան պատկերը» մտահոգ Ֆրանսայի առջեւ։—

Հիմա խորհրդարանը մեծամասնութիւն մը ունի, յաղթականները կրնան այլեւս կազմել կառավարութիւն մը, ազգային ճակատը անկարող հանդիսատեսի դիրքին մէջ ինկած ըլլալով հիմա, անոնք կրնան այլեւս բաներ մը ընել։

Հաճոյք մըն է ինծի գուշակել թէ ի՛նչ։

Վաղուան կառավարութեան օրակարգին վրայ դրուած են հարցեր, որոնք չատ բարդ են եւ բաւական փափուկ։

Նախ, արտաքին ճակատի վրայ, սըռնանկացաւ Ազգերու Դաշնակցութիւնը։ Հակառակ Անգլիոյ փափաքին, չկրցաւ արգիլել Իտալիոյ որ չգրաւէ Եթովպիան։ Հակառակ մեր փափաքին, Գերմանիա գրաւեց Հռենոսի զօտին, եւ այդ ատեն միայն հասկցանք որ մեռած է այդ պաճուճապատանքը։

Հետաքրքրական էր գիտնալ թէ վաղուան մեր կառավարութիւնը ի՞նչ պիտի եղրակացնէր ասկէ։

Եթէ մեր պաշտպանութիւնը յանձնենք պ. Մաժարիակային, գրաւ կը դնեմ որ պիտի բողոքէ երկիր մը,— Մորհուրդներու Մսրը Թուսիան։

Ռուսիա, ինչպէս Անգլիա, Ազգերու Դաշնակցութիւնը կը գործածէ անոր դրօշին տակ ծածկելու համար կասկածելի ապրանքներ։ Բայց միաժամանակ կը զինուի, ու կը զինակցի այն քաջ զինուորին հետ, որմէ խաղաղասիրական ճառ չէ որ կը սպասէ։ Անիկա Ֆրանսայէն կը պահանջէ բանակ եւ թնդանօթ։ Տեսնենք թէ մեր ընկեր երեսփոխանները պիտի կրնա՞ն մերժել Մոսկուայի պահանջածը։

Ներքին ճակատի վրայ, ի՞նչ պիտի ընեն պարապ չձգելու համար պետութեան մնուկը։

Երկու ելք կայ,— վատահութիւն ներշնչել Ֆրանքին կամ զայն փախցնել։ Առաջինը համապատասխան չէ անշուշտ իրենց սկզբունքներուն, բայց երկրորդը անօթի կը ձգէ ժողովուրդը։ Եթէ վաղուան կառավարութիւնը նախընտրէ առաջինը, ուրացած կ'ըլլայ ինքզինք, եթէ նախընտրէ երկրորդը, անձնասպանութեան կը դիմէ։

Եւ դեռ «լիկ»երու հարցը կայ։ Ժողովրդական ճակատը չատ կը փափաքի խորտակել ու քանդել ազերու «լիկ»երը։ Կը ցաւիմ ըսելու որ ուշ հասան իշխանութեան գլուխ։ Հրեղէն խաչերը,— յիշենք միայն ասոնք — հիմա աւելի քան մէկ միլիոն բազմութիւն մը կը կազմեն, կատարելապէս կազմակերպուած։ Լուծելու ելլել այդ կազմակերպութիւնը, կը նշանակէ ցաւակել պիծակներու բոյնի մը մէջ։

Գործազրկութեան հարցն ալ կայ դեռ։ Կը մաղթէի որ համաձայնաւոր ները եւ ընկերվարականները յաջողէին վերջ տալ այս աղէտին։ Բայց գործազուրկները որքան նուազին, այնքան պիտի նուազի համաձայնաւորներու եւ ընկերվարականներու թիւը։ Ասով մէկտեղ իրենցմէ կախուած չէ նուազեցնել գործազուրկներու թիւը։ Անոնք այնքան ազդեցութիւն ունին տնտեսական այս երեւոյթին վրայ, որքան ծովու մակընթացութեան կամ երկրի չարժին վրայ։ Գործազրկութիւնը վարչաձեւի կամ քաղաքական վարդապետութեան հարց չէ, ան մէն երկիր կը տառապի ադէկ, եւ ես չատ պիտի զարմանամ, եթէ կարելի ըլլայ աշխատանքը ծաւալել՝ տուրքերու տակ խորտակելով ճարտարարուեստը, առեւտուրը, ղրամագլուխը։

Ահա հարցեր, որոնք կը թելադրեն վաղուան կառավարութեան՝ երկու անգամ նայիլ, եւ վերջը միայն մեզ նետել անդունդին մէջ։ Որովհետեւ պէտք է գիտնալ, որ առաջին վնասէն վերջ տալ այս աղէտին։ Բայց գործազուրկները որքան նուազին, այնքան պիտի նուազի համաձայնաւորներու եւ ընկերվարականներու թիւը։ Ասով մէկտեղ իրենցմէ կախուած չէ նուազեցնել գործազուրկներու թիւը։ Անոնք այնքան ազդեցութիւն ունին տնտեսական այս երեւոյթին վրայ, որքան ծովու մակընթացութեան կամ երկրի չարժին վրայ։ Գործազրկութիւնը վարչաձեւի կամ քաղաքական վարդապետութեան հարց չէ, ամէն երկիր կը տառապի ադէկ, եւ ես չատ պիտի զարմանամ, եթէ կարելի ըլլայ աշխատանքը ծաւալել՝ տուրքերու տակ խորտակելով ճարտարարուեստը, առեւտուրը, ղրամագլուխը։

Ահա հարցեր, որոնք կը թելադրեն վաղուան կառավարութեան՝ երկու անգամ նայիլ, եւ վերջը միայն մեզ նետել անդունդին մէջ։ Որովհետեւ պէտք է գիտնալ, որ առաջին վնասէն ուղղը ինքը պիտի ըլլայ եւ պիտի լքէ պինք այն բազմութիւնը, որ իր վրայ մեծ յոյսեր դրած էր։

Երէկի ընտրեալները խենթեր չեն անշուշտ։ Ու պիտի գիտնան չարժիլ խոհեմութեամբ։ Եթէ խենթ ալ են, չեն կրնար խենթ մնալ երկար առեն։ Կը ճանչնամ իրենցմէ չատերը։ Ոմանք բաւական զարդացած են եւ նոյն իսկ փորձով տեսած են որ իրենց նախորդներէն չատեր կարմիր էին երբ ճամբայ ելան, բայց խորհրդարան հասնելէ վերջ զարճան ջերմեռանդ հաւատացեալներ քաղքենի զառամած ընկերութեան։

ՄԱՄՈՒԼ

ՀԱՄԵՐԱՇԽՈՒԹԻՒՆ

— • —

Աքէմէի Նոր Օրը հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ (29 ապրիլ)։

— «Քաջչըլուած ու խաչուած բառ մը, որուն նշանակութիւնը անորոշ է։ Մեր գեղեցիկ լեզուին մէջ գայթակղութիւն դարձած է այս բառը։ Շատեր կը խրտչին անոր մէջ տեսնելով ծուլակ ու դաւ, կեղծիք ու խաբէութիւն։ Ուրիշներ հոգի կուտան՝ զայն նկատելով բարիքներու աղբիւր մը, իրաքանչիւրը, իր խառնուածքին եւ մտածողութեան համաձայն, «համերաշխութիւն» բառին տուած է չունեցած խմաստը։

Բառը մեզը չունի, ան կ'արտայայտէ մէտք մը, գաղափար մը կամ պատկեր մը։ Ան ղգեստաւորուած է խմաստով մը, որուն խորութեան չենք թափանցած։

Հայ լեզուի լեզուն նշանակութիւն ունեցող բառերէն մէկն է «համերաշխութիւն»ը, որուն տիրացումով, հայ ժողովուրդը ժամանակի ընթացքին կրնայ իրականացնել իր փայփայած ցանկութիւնները, հասնելու համար իր յոյսերու լիակատար պտակումին։

Այդ բառը ցեղին փրկութիւնն իսկ է անոր ուժերուն օգտագործումը ի խնդիր բարձր նպատակներու։ Եթէ կրցած չենք մեր կենսունակութեան եւ բարոյական յատկութիւններուն արժանի դիրք ու վիճակ ստեղծել մեզի համար, պատճառը պէտք է փնտռել մեր անհամերաշխութեան, մեր փոքրիկ եսերուն մէջ։

Մեր փոքրիկ հաշիւները, կուսակցական թէ անհատական, մեր հղձիմ վատասրութիւնները, որոնք իրր հպարտանք կը կրենք մեր կուրծքերուն վրայ, թոյլ չեն տար մեզի համերաշխութիւն բառին մէջ տեսնելու ջերմային փրկութեան ենթահողը եւ լուսաւոր ճամբան վաղուան տեսիլներուն։

Բոլորս կը հաւատանք թէ առանց համերաշխութեան, ազգը պիտի չյաջողի իր առաքելութեան մէջ, արդիւնաւոր եւ ստեղծագործ աշխատանքի անընդունակ պիտի ըլլայ։ Բոլորիս համոզումն է որ մեզի պէս փոքր, ցնուցիր ու համեստ ուժեր ունեցող ժողովուրդ մը ինքզինքը կրնայ պահել ու յարատեւել, եթէ կազմէ ներդաշնակ, առողջ եւ միասերտ հաւաքականութիւն մը։

Այս համոզումը տեսութեան սահմանին անդին չանցնիր սակայն։ Անոր գործադրութեան կարելիութիւնը չատ քիչերու յոյս կը ներշնչէ, թէեւ բոլորս կը ձգտինք անոր հոգեւին։

Ի՞նչն է որ կը պակսի մեզի։ Ինչո՞ւ չենք հասնիր ցանկացուած ազգային միութեան, որուն կամուրջն է համերաշխութիւնը։

Կուսակցութիւնները կուտան պատճառները, իւրաքանչիւրը իր ըմբռնած կերպով։ Ըստ ոմանց կուսակցութեան, համերաշխութեան մեծագոյն թշնամին Դաշնակցութիւնն է, որ կը նկատուի հակահայաստանեան կուսակցութիւն։ Ըստ Դաշնակցութեան, համերաշխութեան արգելքը կուգայ Երեւանէն, որուն հնչուն եւ հընչադնող կամակատարն է ոմանց կուսակցութիւնը։

Երեւանի մէջ համերաշխութիւնը կը նկատուի մեծագոյն թշնամին Մ. Հայաստանին։ Բոլշեւիկները կը սոսկան այդ բառէն, ինչպէս ցուլը՝ կարմիր ըէն։ Դժբախտութիւն է հաստատել թէ Երեւանի ազդեցութիւնը զգուշութեան վրայ կարծուածէն աւելի ուժեղ է։ Եւ ասիկա՝ չնորհիւ ոմանց ոմանց, որոնք Հայաստանը կը չփոթեն հոն տիրող կարգերուն եւ իշխանութեան հետ։

Երեւանի ուղղակի կամ անուղղակի ազդեցութիւնն է որ գաղթահայութիւնը կը պատակէ եւ զայն ճակատներու կը բաժնէ։

Իրար չենք հասկնար, իրարու քով չենք կրնար զալ հաւաքապէս մտածելու համար, որովհետեւ մեր մէջեւ սեւ կատու մը անցած է։ Հակառակ մեր ունեցած փորձառութեան, ուչի-մութեան եւ իրատեսութեան, չենք կրնար սեւ կատուին վրայէն ցատկել եւ իրարու ձեռք երկարել։ Ան է որ կ'առաջնորդէ մեզ, ուղղութիւն կուտայ մեր մտածումներուն, ճամբան կը հարթէ նոր պայքարներուն ու վճիռներուն։ Շատ անգամ չենք հասկնար թէ դժուարութիւնը ուրկէ կուգայ։ Զենք ըմբռներ թէ ինչու դիւրաւ կ'առնուին, կ'արհամարհենք։

Զենք ըմբռներ, որովհետեւ Երեւանին ուժը անտեսանելի է, անոր ներկայութիւնը մեր մէջ զգալի չէ։ Բայց ան կը տիրապետէ մեզի, կը կառավարէ մեզ, իր պղպջատեայ թաթով»։

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ԳՈՒՇԱՐՋԱՆԻՆ ՀԱՄԱՐ

Կ. եւ Մ. Միութեան վաչկութեան անդամներէն Պ. Ռշտունի Փափազեանի զաւակին մկրտութեան առթիւ, 216 ֆրանկ հաւաքուած է Անդրանիկի յուշարձանին շինութեան համար։

ՏՈՒՐ ԱԶԱՏԱԳՐԱՒՈՒՄՆ ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐԻՆ

ԵՐԿՈՒ ՏԱՐՒ ՀԱՅԿ. ԲԱՆԱԿԻՆ ՄԷՋ (1919 - 1921)

— — o —

Թուրքերը տեսնելով որ այդ անցքը մեր կողմէն պաշտպանուած չէ, աւարդել անցնելով կանգնած են Ղալթաճիի առջեւ։ Շատ ժամանակ չեղաւ եւ կրցայ լսել Ալիք-պոյի ծերունի Հայէ մը, թէ 1877ի պատերազմին առեն Թուրքերը այդ ճամբով անցած են ռուս բանակին թիկունքը եւ շատ գերի բռնած։ Նոյնպէս ուրիշ աղբիւրէ մը լսեցի թէ Թուրքերը 1917—18ի հայ - թաթարական կռիւի առեն այդ ճանապարհէն անցած են Ջաջուռի թիկունքը։

Աբեւը դեռ նոր իր մարամուտին կը մօտենար, բլուրներու սուսերները երկարած էին, նահանջի հրաման տրուեցաւ շատ արագ։

Թշնամին դեռ Ղալթախճի գիւղի հանդիպակաց բլուրներու կողքն էր։ Ղալթախճէն մինչեւ Ագպուլաղ գիւղը 5—6 վերստ հեռաւորութիւն կար։ Մենք պիտի անցնէինք Ագպուլաղը, Նալպանտլուն, Զարըխլուն մինչեւ Համամլուն։ Կ'ուճապարէինք չուտ մը բռնել Ագպուլաղը, որպէսզի թշնամին Ղալթախճիէն յառաջանալով չգրաւէ զայն։ Ագպուլաղը եւ խմուղին թշնամի զօրքին ձեռքը անցնէր, մեզի կը մնար ամբողջովին գերի իյնալ կամ կռուելով բնաջնջուիլ։ Մեր վիճակը ծանր էր։

Դանդաղ զօրամասերը — թնդանօթ, գնդացիր, փոխադրութեան կառքերը, վիրաւորները, հիւանդները եկան ու անցան։ Հետեւակի երկու զօրաւոր դումարտակ Ագպուլաղ գիւղի եւ երկաթուղիի գծին յարմար դիրքերը մըտած՝ անընդհատ կրակ կը բանային, մինչ թշնամին արդէն յառաջացած էր 800 քայլի վրայ։ Մեր եւ թշնամի զօրքին միջեւ գետակ մը կար։ Կուիւը իր աստկութեան գագաթնակէտին հասած էր, թշնամին կը փորձէր Ագպուլաղը անցնիլ, մենք կը դիմադրէինք օրհասական եռանդով։ Անոր թնդանօթները աջ ու ձախ ռումբ կը տեղայինք։ Մեր զօրամասերը կանոնաւոր կը նահանջէին։ Թշնամի յառաջաւոր շղթան ետ քաշուիլ սկսաւ։ Ջաջուռի կողմէն չարժում չկար։ Արեւը մարը մտած էր։ Մուքը սկսաւ տիրել, հրացանաձգութիւնը դադրած էր։ Ամէն կողմ խաղաղութիւն կը տիրէր։ Գունդի հրամանատարը կարգադրեց որ Բ. եւ Գ. վաչտերը մնան Ագպուլաղ, իրրեւ վերջապահ։ «Պիտի մնաք Ագպուլաղ, մինչեւ որ Զաբրխլի գիւղէն հեռաձայնով նոր հրաման տամ քաշուելու։ Ձեր տրամադրութեան տակ կը թողում երկու ձիաւորներ եւ հեռախօսի գործիք մը»։

Այս երկու վաչտերէն զատ միւս գինուորները քաշուեցան դիրքերէն։ Մենք դիրքերուն վրայ էինք, մեր դիրքերը զօրաւոր էին։ Դուրսը սեփսեւ խաւար էր. մեր մէկ վաչտը Ջաջուռի ուղղութիւնը եւ միւսը Ղալթախճիի կողմը կը հսկէր։ Լուռ էր ամէն կողմ։ Ղալթախճիի կողմէն երբեմն հրացանի խուլ ձայներ կը լսուէին։ Այս գիւղի հայ բնակչութիւնը չէր կրցած նահանջել։ Թուրքերը կոտորեր էին։ Ագպուլաղի ժողովուրդն ալ մնացած էր մեծ մասամբ, չէր հեռացած եւ հեռանալու ալ նպատակ չունէր։ Շատ ստիպեցինք որ հեռանան բայց մտիկ չըրին։ Գիւղի եղերքին ճանապարհին վրայ ցած, խեղճուկ տուն մը կար, տան կտուրին վրայ ադտուտ, պատռած, հասարակ կարմիր կտաւէ դրօշ մը կը ծածանէր։ Տան դրան առջեւ ձերունի մը կանգնած էր ալեհեր մօրուքով, կքած քամակով, վշտահար դէմքով։ Տխուր էր։ երբեմն Ջաջուռի, երբեմն ալ Ղալթախճիի կողմը կը նայէր, ներս կը մտնէր դանդաղ քայլերով ու նորէն դուրս կ'ելլէր։ Անհանդիստ էր։ Մօտեցայ իրեն։

— Բարեւ, պիծա, ինչո՞ւ չես հեռանար գիւղէն։ չե՞ս տեսներ որ մենք կը նահանջենք. քանի մը րոպէ վերջ Թուրքը հոս ալ պիտի գայ եւ կոտորէ ձեզ. մի կենար, չո՛ւտ, չուտ հեռացիր։

— Աղա, ո՞նց հեռանամ. ախր տուն տեղ որո՞ւ թողում. ո՞ւր երթամ։ Չէ՛, Թուրքը մեզ չի կոտորեր, անանկ կ'ըսեն Թէ Թուրքը Ռուսին աղբէր եղած է. մեզի բան չպիտի ըսէ. իմ տան վրայ կարմիր դրօշ կայ։

Մեր ունին հաւատացած էր թէ այս անգամ Թուրքը ալ Հայ չպիտի ջարդէ, քանի որ «Ռուսին աղբէր եղած է» եւ մանաւանդ իր տանիքին վրայ «կարմիր դրօշ» մը կը ծածանի։ Մեր ունին անդրդուելի մնաց։ Գիւղէն չհեռացաւ, ինչպէս իր նման չատ չատեր։ Ցաջորդ առաւօտուն Թուրքերը Ագպուլաղը կոտորեր էին առանց նկատի առնելու անոնց տանիքներուն վրայ պարզուած կարմիր կամ ճերմակ դրօշը։

Ջաջուռի եւ Ագպուլաղի կռիւները մեր գունդի վերջին կռիւներն եղան։

×

Հաշտութիւն կնքուած էր։ Հայ բանակը իր զէնքը վար դրաւ, կռիւները դադրած էին։

Հայ զինուորութիւնը իր ռազմական արժէքը չկրցաւ ցոյց տալ գոնէ Կարսի ճակատին վրայ։ Առանց ուրանալու անհատ հրամանատարներու, սպաներու եւ զինուորներու դնահատելի հերոսութիւնները, ընդհանուր առմամբ տխուր երեւոյթ մը ունէին մեր մղած կռիւները։ Պատճառները չատ ու չատ են, բայց այդ չատ պատճառներուն ամէնէն գլխաւորն էր բոլշեւիկութիւնը. բոլշեւիկութիւնը եւ դարձեալ բոլշեւիկութիւնը։ Հայ բանակի պարտութեան պատճառներուն մասին գրելը իմ ուժերէս դուրս է բացարձակապէս։ Հում նիւթ մը, որուն մասին կրնան գրել ռազմագէտ, հմուտ զինուորականները։ Իմ գրածներս անձնական յուշերս են, խիստ սահմանափակ, իրրեւ համեստ առաջ մը։

Բ. ՄԱՒ

Դեկտ. 2

Նոյեմբեր 14ի, Ջաջուռի մեր նահանջէն չետոյ մեր բանակի աստղին հետ հայկական անկախութեան եւ ազատութեան աստղն ալ մարեցաւ։

Մեր ազատ հայրենիքի ծեծուած, խունճ ու խմոր զարճած մարմինը դիտապատ իննայ էր մեր երկու դաւադիր հարեւաններու ոտքերուն տակ։ Կիսամեռ մարմնին գլխուն վրայ կանգնած էր մեր հիւսիսի հարեւանը իսկ սրտին վրայ նստած էր հարաւի դրացին։ Ամէն ինչ կը վերջնաւր դեկտեմբեր 2ի դաշնագրով։

Անշուշտ տեսած էք իր գլուխը կորնչացնող նաւ մը, որ բաց ծովուն կապոյտին վրայ կը ծփայ անդուկ ու անհաւանգիստ։ Ճիշդ ու ճիշդ այդ նաւուն նման էր Դ. կիսաբաժինը (նոյ. 14էն չետոյ մինչեւ դեկտ. 3ի առաւօտուն)։

Ց. ՍԱՀԱԿԵԱՆ

(Ճօրճ Թագաւոր) տարեկան 110,000 ոսկիի կը նստին Անգլիոյ, Թագաւորութեան յատկացուած այս չոայլ պարգեւները: «Անարգանք է 110,000 ոսկի քուէարկել «զարդական պաշտօն»ի համար, որ խորհրդանշանն է չհագործման դրութեան, մինչ վարչապետը, որ գլուխն է ժողովրդապետական կառավարութեան, տարեկան կը ստանայ միայն 5000 ոսկի:

Պահպանողական երեսփոխան մը պաշտպանելով սահմանուած վարկերը, ըսաւ թէ միապետութեան գործերը կարելի չէ չափել ոսկիներով, շիլլինով եւ փէննիներով: Այս առթիւ դիտել տուաւ թէ Մ. Նահանգներու նախագահին ծախքը շատ աւելի մեծ է քան Անգլիոյ միապետութեան ծախքը:

«Եթովպիան գոյութիւն չունի այլեւս»

Իտալական թերթերը երկարօրէն կը զբաղին Եթովպիոյ կայսր վախճանումով եւ ամբողջ երկրին գրաւման մանրամասնութիւններով: Այս առթիւ, բոլորովին կը մերժեն Ազգերու Դաշնակցութեան անդամ ճանչնալ Եթովպիան, մանաւանդ Մուսոլինիի այնքան կտրուկ յայտարարութենէն յետոյ: Բոլորն ալ կը չեշտեն թէ Եթովպական պետութիւնը անդարձ կորսուած է իրեւ անկախ միաւոր, ինչպէս կը ճանչնար Ժընեւը:

Եթովպիան անհետացած է ոչ միայն իր հողին կորուստով, այլեւ պետական կարգուսարքին անակնկալ կազմալուծումով: Ազգերու Դաշնակցութիւնը այլեւս կը գտնուի անողոք իրականութեան մը առջեւ եւ պէտք է յարմարի անոր: Ակնպէս որ, խնդիրը ինքնին կը ներկայացնէ իր լուծումը եւ ժըժնեւ պէտք չունի զբաղելու :

Ոչ միայն թերթերը, այլեւ իրաւագիտական հեղինակութիւններ այս տեսակէտը կը պաշտպանեն Հռոմի մէջ: Կայսեր փախուստն ալ, իրաւաբան - օրէն , կը նշանակէ կայսրութեան քայքայումը, քանի որ ոչ հրաժարած, ոչ ալ իրեն յաջորդ մը նշանակած է: «Այսուհետեւ Եթովպիոյ մէջ ուրիշ իշխանութիւն կամ ուրիշ կազմակերպութիւն չկայ բացի իտալականէն: Պատերազմը վերջացած ըլլալով, Իտալիոյ եւ ժընեւի հակաճառութիւնն ալ վերջացած պէտք է սեպել: Այլեւս իմաստ չունի այն քաղաքականութիւնը որ կը ձգտէր պաշտպանել Ազգերու Դաշնակցութեան անդամներէն մէկը, քանի որ Եթովպիան անհետացած ըլլալով իրրեւ պետութիւն, չի կրնար կանգուն մընալ իրրեւ անդամ Ազգերու Դաշնակցութեան »:

Մուսոլինի «հոմէական հաչտութիւն» խօսքը գործածած էր իր յաղթանակի ճառին մէջ: Թերթերը այս բացատրութիւնները կը հասկնան այն իմաստով թէ Իտալիա ամբողջական տէրն է Եթովպիոյ: Իտալիա չեղեալ կը համարի 1906ի եւ 1925ի դաշնագիրները՝ կնքուած Եթովպիոյ հետ: Յետոյ, իրեն կը վերապահէ երկրին քաղաքական կազմակերպութիւնը , մերժելով որ եւ է միջամտութիւն: Բայց, կը ճանչնայ միւս պետութեանց օրինաւոր իրաւունքները:

**** Անգլիական մամուլը խոստովանելով պատժական քաղաքականութեան անհրաժեշտութիւնը, մտահոգութիւն կը յայտնէ թէ Ազգերու Դաշնակցութեան եւ թէ Եւրոպայի կացութեան մասին: Քանի մը թերթեր կ'առաջարկեն Եթովպիոյ մէջ ստեղծել միջազգային վարչաճեւ մը, իսկ մէկ Իտալիա մերժէ, ճնշողական միջոցներ ձեռք առնել... Աչխատաւորական օրկանը, «Տէյլի Հէրըլտ», անխնայ կը քննադատէ Իտլիան, «յուսահատութիւն» յայտնելով անոր ճառին համար: Այս առթիւ «մնաք բարով» կ'ըսէ արտաքին նախարարին, որ ձախերուն աչակերտութիւնը կը վայելէր առեն մը ի վեր: Թերթը կը բացատրէ թէ Մուսոլինի երբեք պատերազմ պիտի չհրաչակէր Անգլիոյ դէմ, հետեւաբար կարելի էր փակել Սուէզի ջրանցքը եւն.:*

Թրխակաի դեսպանատունը կրակի տրուած

Ատոնց Ապէպայէն կը հեռագրեն թէ թրքական դեսպանատունը ամբողջովին թալանուած եւ կրակի տրուած է: Դեսպանը կրցեր է ազատիլ, երկու սպասաւորներէն մէկը սպանուած է, իսկ դեսպանին քոյրը անհետացած: Կրակի տրուած են նաեւ պետական դիւանաթուղթերը, վարժարանը եւ պալատը: Դեսպաններու եւ երեւելիներու թաղը ամբողջովին մոխիր դարձած է : Ինքնաշարժի մը մէջ ածխացած գտնուեր են երկու սպիտակամորթներ, որոնց ինքնութիւնը չէ հաստատած :

ՋԱՆՋԱՂԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՐՂՈՎ

ՄԵՆ ՋՕՐԱՀԱՆԴԷՍ մը տեղի ունեցաւ Սոֆիայի մէջ, զինուորական քաջութեան եւ յաղթանակներու տարեդարձին առթիւ (6 մայիս): Ներկայ էին թագաւորը, կիրիլ իշխանը, կառավարութեան անդամները եւ բազմաթիւ պահեստի զինուորներ, օրուան յատուկ պատուհանչաններով: Հոգեհանդիսէն յետոյ, պահակազօրքը թափօր կազմեց բանակին նախկին հրամանատարնիրուն առջեւ: Այս առթիւ պատուհանչաններ թաչխուեցան հինգ զօրավարներու: Հանդէսը վերջացաւ մեծ խանդավառութեան մէջ:

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԷՆ ժողով գումարելով որոչեց .— 1. Շարունակել ընդհ. գործադուլը.— 2. Մերժել տուրքերու վճարումը, սկսելով մայիս 15էն.— 3. Քարոզչական պատյաններ կատարել ամբողջ երկրին մէջ, հակառակ մարզպանին ազդարարութեան:

50,000,000 ՏՈԼԱՐԻ ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ձգած է եգիպտոսի հանգուցեալ թագաւորը: Հարստութեան մեծ մասը կը կազմեն գոհարեղէններ, գեղարուեստական գանձեր եւ նամականդրոշմներու թանկագին հաւաքածոյ մը: Այդի թագուհին պիտի ստանայ մէկ չորրորդ մասը, իսկ մնացեալը պիտի բաժնուի վեց զաւակներուն վրայ: Մանուկ թագաւորը պիտի ստանայ կրկնապատիկը: Եգիպտոսի գահաժառանգ հռչակուեցաւ իշխան Մուհամմէտ Ալի, որ 61 տարեկան է:

ՍԱԿԱՇԱՐԱՆՆԵՐՈՒ (Թաքսի) գիները նորէն փոխուեցան, երկար խորհրդակցութիւններէ վերջ, որոնց կը մասնակցէր աչխատանքի նախարարը: Ձեղչեալ գիները պիտի ընդունին եւ երկուշաբթի օր պիտի գործադրուի նոր սակացոյցը, որ կը տրամադրէ :— ճամբայ ելած առեն մէկ ֆրանք՝ առաջին 200 մեթրին համար: Ցետագայ իւրաքանչիւր 400 մեթրի համար՝ 50 սանթիմ: Գիչերուան ժամը 11էն յետոյ՝ 1.50 ֆրանք՝ ճամբայ ելած առեն (250 մեթր) եւ մնացեալը՝ համաճայն ցերեկուան սակացոյցին: Աւելի պարզ խօսելով, մինչ առաջ չորս քիլոմեթր ճամբան կ'արժէր մօտ 7 ֆրանք, ապրիլ 22էն ի վեր՝ 5 ֆրանք, երկուշաբթիէն սկսեալ պիտի արժէ 6 ֆրանք:

ԱՆԳԼԻԱՑԻ ՔԱՋ ՕԴԱՆԱԻՈՐԴՈՒՀԻՆ, էմի Մօլիսըն, նոր թռիչք մը կատարելով, Լոնտոնէն Քափ (Հարաւ. Ափրիկէ) ճամբան կտրեց 3 օր 6 ժամ եւ 26 վայրկեանէն, ինչ որ կը նշանակէ 11 ժամ 12 վայրկեան չահ՝ նախորդ մրցանիչին վրայ:

**** Ֆրանսացի արուեստագիտուհի մը, Օր. Ժէռմէն Ռըքամ, 25 տարեկան, որ օդանաւ նստած էր Պիարիցէն, վար իյնալով ջարդուփշուր եղաւ: Կ'ըսուի թէ տեղէն ելած էր... բարեւ տալու համար բարեկամ աղջկան մը:*

ԱԶԳ. ՊԱՐԳԵՒԱԽՕՂԻ 5րդ չարքին վիճակահանութիւնը պիտի կատարուի մայիս 24ին:

ԼԵՀԱԿԱՆ կառավարութիւնը հրամանագիր մը հրատարակեց, որով կ'արգիլուին բոլոր օտար ներաժումները: Բանակցութիւններ պիտի կատարուին, իւրաքանչիւր պետութեան բաժինը ճշդելու համար, արտածումներու հիման վրայ :

ՓՈՔՐ ՀԱՄԱԶԱՑՆՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԸ որոչեց անխախտ պահել 16 տարուան քաղաքականութիւնը, հիմնուելով Սէն Ժէռմէնի (Ատլանտեան), Թրխանոնի (Հունգարիա) եւ Նէօյիլի (Պուլկարիա) դաշնագիրներուն վրայ: Ի հարկին ազդու միջոցներ ձեռք պիտի առնեն, իրենց չահերը պաշտպանելու համար:

ԿՈՄԻՆՏԷՐՆի գործակալներէն էպէրլէն, որ բանտարկուած էր 8 ամիսէ ի վեր, պիտի արձակուի, դատուելով միայն կէղծ անցագրի գործածութեան համար:

Ֆ. Ք. Դ.

Դաւաճան

ՎԱԼԱՆՍԻ կոմիտէն ընկերական ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այսօր շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշտ 8ին սիամանթօ ակումբին մէջ:

ԿՐԸՆՈՊԼԻ եօթնեղբայրեան ենթակոմիտէն ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները, ինչպէս նաեւ իր շրջանի Դէորգ Ջաւուշ եւ Մուրատ խումբի ընկերները, այսօր շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին. Մուրատ ակումբին մէջ, կարեւոր օրակարգ:

ՓՈՆԹէնի Մուրատ խումբի ընկերական ընդհանուր ժողովը, այսօր շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, ընկ. Մ. Գաբրիէլեանի քնակարանին մէջ: Թիստ կարեւոր օրակարգ, կը խնդրուի սէն-մաթուրնէնի ընկերներէն ներկայ ըլլալ:

Երեկոյթ—Պարահանդէս Կ. Խաչի Օրուան առթիւ

կազմակերպուած Ֆ. Կ. Խաչի Փարիզի Մասնաճիւղին կողմէ

Այս իրիկուան ժամը 9էն մինչեւ լոյս

Ռուսական ֆոնսէրվաթուարի սրահին մէջ, 26 Ave. de Tokio

Կը Նախագահէ ՏԻԿ. ՊԵՐՃՈՒՀԻ ԲԱՐՍԵՂԵԱՆ

Կը խօսին ՏԻԿ. ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ եւ Պ. ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինը կը սկսի ժամը 9ին: Կը մասնակցին՝ իտալիայէն եկած յայտնի հայ երգիչ Պ. Վ.ՆՆԵՅԻԱՆՈՎ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ, ՕՐ. ԱՎՆԱԴԱՆԵԱՆ եւ ՕՐ. ՇԱՀԼԱՄԵԱՆ: ՕՐ. ԱԼԻՍ ԳԱՎՈՒՒԶԵԱՆ՝ սպանիական պարեր:

ՃԱԶ Sandros and his Boys

Պիւֆէ՝ Կ. Խաչի անդամուհիներու կողմէ

Մուտք՝ *10* եւ 7.50 ֆրանք:

Խ Ն Ջ Ո Յ Ք

Կազմակերպուած Ֆ. Հ. Կ. Խաչէ Իսկ Լէ Մուլինոյի մասնաճիւղին կողմէ

իր հիմնադրութեան հնգամեակին առթիւ,

10 մայիս, կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, բանիկեանի սրճարանին մէջ,

6 Պուլվար Ռուսէն

Կը խօսի Պ. ԳԵՐԱՍԻՄ ԲԱՀԱԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին՝ խմբերգ, մեներգ, նուագ, արտասանութիւն:

Ճոխ սեղան՝ պատրաստուած անդամուհիներու կողմէ:

Մուտք 5 ֆր., փոքրիկներու 2 ֆրանք:

Հաղորդ. միջոցներ.— Մէթրօ Մէռի տ'Իսիէն առնել *23* թիւ օթօպիւս եւ իջնել կար տ'Իսի:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶի ցարօն ֆուրուքերան Նահանգային Հայրենակցական միութեան ընդհ. անդամական ժողովը տեղի կ'ունենայ այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, *119* Ավընիւ տ'Իթալի, սրճարանին մէջ: Խիստ կարեւոր օրակարգ: կը խնդրուի անդամ հայրենակիցներէն ներկայանալ անդադաթեորով:

ՍԵՒԱՍՏԻՈՑ Դաւրայի Հայր միութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր հայրենակիցները, այսօր, շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, պ. բանիկեանի սրճարանը. 6bis Bld. Rodin, իսի լէ մուլինօ:

Ջ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ վալանսի մասնաճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամները. վաղը, կիրակի, սովորական հաւաքատեղին: Ցրակարգ՝ Շրջ. ժողովի պատգամաւորի ընտրութիւն եւ ընթացիկ հարցեր:

Ջ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ վալանսի մասնաճիւղը արշաւ մը կազմակերպած է դէպի ժընեւ, յաւաչիկայ յունիս 6ին: կրնան մասնակցիլ նաեւ հմամակիրները:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Երամեան եւ ժամկոչեան ընտանիքները կը ծանուցանեն թէ՝ *10* մայիս, կիրակի, հոգեհանգիստ—պատարագ տեղի կ'ունենայ իրենց ողբացեալ հօր Լեհոն ԵՐԱՄԵԱՆի մահուան տարելիցին առթիւ, կը հրաւիրուին ազգականներն ու բարեկամները:

ՆԱՐԱԿԱՏՈՓ

ԹՈՒՐ, Խ. Մ.— 35:
ՍԷՆ ԼՈՒ, Գործ.— 533.75:
ՄՈՆՓԷԼԻԷ, Տ. Փէշ.— 20:
ԼԻՈՆ, Գործ.— 1000:
ՎԱԼԱՆՍ, Ց. Ք.— 140:
ՌՕՄԱՆ, Գործ.— 113.20:
ՊՕՄՈՆ, Գործ.— 216.45:
ՄԱՐՍԷՅԼ, Ա. Թ.— 35:
ԻՒԺԻՆ, Տէր.— 47:
ԻՒԺԻՆ, Ց. Ի.— 35:
ԹԻՐԱՆԱ, Ալեք.— 12 տոլար:
ՊՕՐԾՓԷՒ, Հ. Ա.— 35:
ԹՐԱՆՍ, Վ. Զ.— 120:
ՆԻՄ, Սէֆ.— 200:
ՏՐԱԿԻՆԵԱՆ, Ե. Թ.— 24:
ՊԵՐԿ ՓԼԱՃ, Թալ.— 35:
ՇԱՓՕՐԸՆԱՐ, Պ. Մաղ.— 150:
ՊԵԼԿՐԱՏ, Մ.— 100:
ՎԻԷՆ, Ն. Ա.— 165:
ՊՈՐՏՕ, Շահ.— 35:
ՍԷՆ ՄԱՐԹԷՆ ՔՐՕ, Թոր.— 35:
ՄՕՆԹՐԻՕԶ, Տիկ. Հ. Ա.— 70:
ՆԻՄ, Վարժ.— 50:

ԲԺՇԿԱՊԵՏ ՌՕԺԷՆՍՔԻ

Մասնագէտ կանանց, սրտի, արեան եւ ամէն տեսակ հիւանդութիւններու: Ելեկտրաբուժում: կ'ընդունի ժամը 2—4: Դիմել՝ 10 Rue Lord-Byron, Métro Georges V Tél. Elysées 22-79:

Խ Ն Ջ Ո Յ Ք

Կազմակերպուած Ֆ. Կ. Խաչի Տէսինի Մասնաճիւղին կողմէ

10 մայիս, կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, Հ. Ց. Դ. սրահին մէջ

կը խօսին՝ Պ. Ա. ԿԻԼԻՊԻՆԿԵԱՆ եւ ՏԻԿ. Տ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Երգ, արտասանութիւն, պարեր եւ կենդանի պատկեր:

Մուտքը ազատ է:

Թատերական ներկայացում

Պօմօնի «Շանթ» թատերախումբին կողմէ

9 մայիս, շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, Պօմօնի վարանդեան սրահին մէջ

կը ներկայացուի Ց. Պարոնեանի ՄԵԾԱԳԱՏԻԿ ՄՈՒՐԱՑԿԱՆՆԵՐԸ

Ղեկավարութեամբ Վ. Տէր-Վարդանեանի եւ մասնակցութեամբ

կարող ուժերու:

Տոմսերու գինը՝ *4* ֆր., պզտիկներու *2* ֆրանք:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ԿԵՆՔ... ԱՐՈՒԵՍՏ

Ամսագրին ե, (Մայիս) թիւը հետեւեալ ճոխ բովանդակութեամբ եւ բազմաթիւ պատկերներով.—

Մերուժան Պարսամեան՝ *Խմբագրին յուշատետրը.*— Երուանդ Սրվանձտեան՝ Կուզը.— Մ. Զրաքեան՝ *Տիրան Զրաքեան.*— Ց. Օշական՝ *Երբ հիները կը կարգանք.*— Ա. Ահարոնեան՝ *Կոմիտաս Վարդապետ.*— Կ. Ց. Բասմաջեան՝ *Կեսարիան Հայաստանի մաս.*— Ֆրանց Վերֆել՝ *Նամակ մը.*— Հր. Գազանճեան՝ *Հայ ճար. եւ գոյական գեղարուեստը.*— Մկրտիչ Պարսամեան՝ *Գիրքեր եւ դէմքեր.*— Ա. Ոսկոփեան: *Բաժանորդները այս թիւին մէջ պիտի գտնեն վիճակահանութեան անակնկալ մը: Տարեկան բաժնեգին՝ 30 ֆր.*

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ M. & M. BARSAMIAN, 30 Rue Drouot, Paris (9e)

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ՝ V. R. TACVORIAN, 23 Rue Paul Bert, Asnières (Seine), Chèque Postaux 1647.93 Paris,

ՕՐԻՈՐԴ Վ. ՀԱՋԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

Աշակերտուհի Քոնսերվաթուարի ուսուցիչ փրոֆ. Marcel Ciampi, *վկայեալ* Ecole Normale de Musique, *վերսկսած է իր դաշնակի դասընթացքները զոհացուցիչ պայմաններով:*

Մանրամասնութեանց համար դիմել Պ. ՀԱՋԱՐԱՊԵՏԵԱՆի,

56, Rue Lafayette, Paris.

ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ԽՄԻՉՔ

ՐԱՔԻ ՏԻՒԶ

Չուտ խաղողէ քաշուած եւ անխոնով պատրաստուած օղին է ՐԱՔԻ ՏԻՒԶը:

Զգուշացէք այլ եւ այլ նիւթերով պատրաստուած եւ ձեր կեանքին վնասակար օղիները խմելէ, այլ խմեցէք միմիայն ՐԱՔԻ ՏԻՒԶը, որուն անարատ, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր ըլլալը հաստատուած եւ գնահատուած է:

UN DUZE
MARQUE DÉPOSÉE
RAKI
40°
DUZE
Véritable Anisette Orientale
DISTILLERIE OTTOMANE ISTAMBOUL

Ֆրանսայի հաւաքատէր՝ Ա. ՏԱԼԱՓԻԲԷԵԱՆ
8 rue Suffren, Marseille— Tél. D. 70-89

ԳԱՂԷՔ ՏԵՍԷՔ
CIGALE CINÉMA
60 Avenue de Saxe-LYON.

ԳԱՂԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi.

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17, Rue Dameme, PARIS (13)

ՍՈՎԵՏՆԵՐԸ Կ'ԵՂԱՇԾՐԶՈՒԻ՞Ն ԹԷ ԿԸ ՅԵՂԱՇԾՐԶՈՒԻՆ

Ձեմ խօսիր նկատելի թիւով եւ բոլոր գոյնի «պիւրոքրատներու» մասին, որոնք մնացին Ռուսիա՝ այսպէս ըսենք՝ մեքենականօրէն: Անոնց համար,— որոնք չատ մը պարագաներու մէջ որոչ գաղափարներ չունէին — գրեթէ տարբերութիւն չէր ընել թէ որ իշխանութեան պիտի ծառայեն: Անոնք, սակայն, անմիջապէս մտան սովետական վարչութեան չրջանակին մէջ, եւ մինչեւ այժմ անոնց մեծ մասը հոն լուրջ դեր մը կը կատարէ :

Գրականագիտութեան, մչակոյթի , կրթութեան, գիտական աչխատանքներու եւ հնարքներու, բժչկութեան եւ առողջապահութեան եւ ճարտարուեստի մարզերուն մէջ անոնք այնպիսի արչաւ մը ունեցան , որ , ներկայ րոպէիս դժուար է ճշդորոչել:

Սովետական իշխանութիւնը՝ միչտ ու ամէն անգամ որ անհրաժեչտ է՝ «փառատ» կ'ընէ այդ արդիւնքով եւ միչտ ալ անհրաժեչտ տպաւորութիւնը կը թողու: Բայց, սովետական իշխանութիւնը ցոյց չի տար այն, որուն վրայ պէտք է կեդրոնացնել գլխաւոր ուչադրութիւնը,— այդ բոլոր յաջողութիւնները ձեռք են ձգուած նոր մը ռուս հայրենասէրներու, ոչ մը նախկին ռուս մտաւորականներու կողմէ: Եւ երբ գիւղական ուսուցիչը անկարելի պայմաններու մէջ տղոց կարդալ կը սորվեցնէ, իսկ վրօֆէչսէօր Փաւլով իր ձեռքով կը տաքցնէ իր գիտական աչխատանոցները, եւ երբ նախկին ռուս երկրաչափներ՝ սառած տպաւարներու մէջ եւ մոմի լոյսով կը պատրաստեն «Տնեփոսթրոյ»ի յատակագիծը, ահա հոգ կը կատարուի նոր Ռուսիոյ թաքուն յղացումը,— սկիզբը:

Իչխանութիւնը, անտարակոյս, այդ ուղղութեամբ չատ բան կ'ընէր: Ան դրամ կը տրամադրէր, կ'ըմբռնէր արժէքն ու անհրաժեչտութիւնը այդ գործերուն: Բայց, ես կ'ուզեմ ոչ արժեքրկել եւ ոչ ալ գերագնահատել անոր ծառայութիւնները այդ մարզին մէջ: Թէեւ, իշխանութեան մասին յետոյ կը խօսինք: Ես իմ այս յօդուածովս կ'ուզեմ խօսիլ միայն հանրային ուժերու մասին:

Այդ ուժերը ոչ միայն «հաչուեյարդարի ենթարկեցին անգրագիտութիւնը», այլեւ գիտական, արուեստի եւ թէչնիքի մարզերուն մէջ բարձրացուցին Ռուսիան՝ այն աստիճանին, ընդհանուրի խոստովանութեամբ, ուր կը կը գտնուի այժմ :

Ուրիչ խնդրի մը մէջ,— ազգային խնդրին մէջ, որ նուաճման գլխաւոր դերերէն մին է կատարած, հանրային ուժերը ոչ նուազ արժէքաւոր արդիւնքներ ձեռք ձգեցին:

Մինչեւ հոկտեմբեր, ազգային փոքրամասնութեանց մեծ մասը,— որոնք Ռուսիոյ մէջ կը բնակէին — կը նկատուէին փարիաներ եւ կ'ապրէին վայրի, կամ, լաւագոյն պարագային, կիսավայրի վիճակի մը մէջ: Առանց խօսելու կարգ մը ցեղերու մասին, որոնց համար, այն ալ լսողաց, միայն նահանգապետները գիտէին, նոյնիսկ եաքուտները, որ կայսրութեան մէջ մեծ տեղ մը կը գրաւեն, ինչպէս եւ Թաթարները՝ որոնք Ռուսիոյ ամէնէն բարեբեր վայրերէն մէկուն վրայ կը բնակին, նիւթական ու մչակութային այնպիսի պայմաններու մէջ կ'ապրէին, զորս անկարելի է նկարագրել :

Այժմ անոնք բոլորը անդամներն են իրենց սեփական հանրապետութեանց: Անոնց հանրապետութիւնները անդամներն են Խորհրդային Միութեան: Թէեւ դեռ խարուսիկ ըլլայ անոնց տեղական ինքնավարութիւնը, բայց պետականութեան գիտակցութիւնը արդէն խորապէս թափանցած է անոնց մէջ: Հոն, ուր մինչեւ տարիներ առաջ գրագիտութիւն ունէին քանի՛ տասնեակ վարչիներու խմդողմներ, այժմ կան դիտակից քաղաքացիներ: Այս բոլորին մէջ ամենակարեւորը այն է, որ անոնց մէջ ներմուծուած է ոչ միայն պետականութեան գաղափարը, այլեւ ծանօթութեան անչէջ ձգտումը:

(Շար.)

(13)

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑի «Դրօշակ» գրադարանը փոխադրուած է *6* պիս Պուլվար Ռօտէն Պ. բանիկեանի սրճարանին ետեւը: Բաց է ամէն ինչ շաբթի երեկոյ ժամը *8—10*:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
(ՆՐԹԱՏԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ
10
ՄԱՅԻՍ
DIMANCHE
10 MAI
1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3111

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

«ՄԱՄՈՒԼԻ ՕՐ»

«Ազատ Ձօսք», Սոֆիայի մեր պաշտօնակիցը, յիշելով պուլղարական «Մամուլի Օր»ը, որ տօնուած է մեծ խանդավառութեամբ, ներշնչման աղբիւր մը կը դառնէ անոր մէջ։

Ու կը հարցնէ.

— «Արդար չէ՞ որ, մեր շարք մը տօներու եւ օրերու կարգին, հայ մամուլն ալ ունենայ իր օրը։ Գէթ տարին անգամ մը վերյիշենք մեր մամուլի խնկելի գործիչներու նուիրական յիշատակը, բնդգծենք անոր բախտորոշ դերը անցեալ ու մանաւանդ ներկայ օրերուն, եւ աւելի ամրացնենք փոխադարձ կապն ու օգնութիւնը մամուլին ու ժողովուրդին»։

Այս առթիւ, մեր պաշտօնակիցը հարեւանցի ակնարկ մը կ'ընէ այն դերի մասին, զոր կատարած է հայկական մամուլը, «մանաւանդ անցեալ դարու 50ական թուականներէն ի վեր»։

Տարակոյս չկայ թէ թանկագին ծառայութիւններ մատուցած է հայկական մամուլը, հակառակ այնքան տաժանելի եւ ջլատիչ պայմաններու, որ կը տեւեն մինչեւ այսօր։

Ո՞ եւ է օտարական եթէ օր մը բան-գործ ընկեր ուսումնասիրել հայկական մամուլին պատմութիւնը, ապահովաբար պիտի մրմռչէր վէպ մը գրելու։

Ամէն պարագայի մէջ, հայկական մամուլն ալ տարիներով յղտնած, յաճախ անկարելին փորձած է, ոչ միայն հանրային կարծիք վարելու, այլ եւ լեզու եւ գիտելիք տարածելու համար։

Եթէ, մասնաւորապէս այս չքեղաչուք ոստաններուն մէջ, արտասահմանի մամուլը ընդհանրապէս կ'ունենայ լրատու հանգամանք, չնդալից բովանդակութեամբ, հայկականը հարկադրուած է պահպանել բազմատան պահանջներ։

Մեր «ընթերցասէր հասարակութիւնը» չատ չի հետաքրքրուիր չարաթաթերթերով կամ ամսագիրներով, եւ ամէն բան կը սպասէ օրաթերթին, առանց նկատի առնելու պայմանները։

Այսպէս էր պատերազմէն առաջ, այսպէս, նաեւ, պատերազմէն վերջը, մինչեւ այսօր։

Յառաջդիմութի՞ւն քան տարուան ընթացքին։ Ինչո՞ւ չէ։ Բայց, ի՞նչ համեմատութեամբ, այն ալ օտար ափերու վրայ։

Այսքանը՝ մէկմանկամէ։ Ինչ կը վերաբերի «Ազատ Ձօսք»ի առաջարկին — «Մամուլի Օր» — կը կարծենք թէ աւելի չատ պերճանք մըն է քան պահանջ մը։

Թողունք սկզբունքը եւ փորձենք վերլուծել իրականութիւնը։

Չէ՞ք ընդունիր թէ այդպիսի փորձ մըն ալ պիտի յանգի նոյն անախորժ ելքին,— ձեր մամուլը, մեր մամուլը, ձեր տօնը, մեր տօնը։ Ինչպէս որ ունեցանք մեր «Մշակոյթի Օր»ը եւ միւսը, մեր «Մանուկներու Օր»ը եւ մրցակիցը։ Նոյն իսկ «մեր» Ապրիլեան ազգանդէսը եւ «անոնց» առանձին տօնակարութիւնը։

Որ եւ է նոր «Օր»է առաջ, մենք պիտի ուզէինք փնտռել-գտնել ... մամուլի բարոյական մը, որ մեծապէս պիտի օգնէր պայծառացնելու մթնոլորտը։

Կը հաւատա՞ք այդպիսի հրաշքի մը, աչքի առջեւ բերելով պատկերը գաղթաշխարհի մամուլին, իր խառնիճաղանճ եւ սանձարձակ բարքերով ...

ՄԵՆՔ ԱԼ ՄԵՐ ԴԵՐԻՆ ՄԷՋ

Հիմա որ ներգաղթի կարաւանը մեկնեցաւ Մարսէյլէն, վերջ տալով բոլոր վէճերուն եւ աղմուկներուն, միայն Երեւանի համար չէ որ կը բացուի պարտականութեանց եւ պատասխանատուութեանց նոր շրջան մը, այլեւ մեզի համար։

Ցաճախ բացատրած ենք թէ՝ Երեւանը եւ Արտասահմանը կը դիտուին հաւասար գծի վրայ, չատ մը տեսակէտներով։

Իրաւագիտական նրբութիւններ չեն զբաղեցներ մեզ, այս տեսակէտը պարզած առեն։

Ըսել կ'ուզենք, հարցը ամփոփելով երկու բառի մէջ,— Արտասահմանը պէտք է թօթվէ իր վնորհնակալի նախապաշարումները, իսկ միւսը՝ իր վնորհաբաշխ իշխանաւորի յատակնութիւնները։

Խարխսխ մը ունինք անդին, անտէր ժողովուրդ մը՝ ասդին։

Այս երկուքին կապերը չեն կրնար չափուիլ ուրիշ երկիրներու եւ ժողովուրդներու յարաբերութեանց վրայ։ Բոլորովին բացառիկ է մեր կացութիւնը, ինչպէս ամբողջ պատմութիւնը։ Եւ կը պահանջէ բացառիկ միջոցներ։

Արդ, երբ չարունակ Երեւանի կը յիշեցնենք իր պարտականութիւնները, մենք ալ դիտակցութիւնն ունի՞նք մեր դերին։

Կ'ըմբռնե՞նք, վերջապէս, թէ կարելի չէ այս ճամբով չարունակել ներգաղթի կամ վերաշինութեան աշխատանքը, թէ անհրաժեշտ է նոր ուղեգիծ եւ նոր մեթոտ։

Աւելի բաց խօսելով, ո՞ւր է մեր հաւաքական ձայնը, ի՞նչպէս է կազմակերպուած մեր դերը, որպէսզի կարենայ ազդել եւ հիմնական ծրագրի մը վերածել օրուան պահանջները։

Ոչ Բաթեգործականը, ոչ Հօկը, ոչ Վերաշինացները, ոչ ալ Համանման օրկանները պիտի կրնային բարւոքել կացութիւնը, իրենց ներկայ մեթոտներով։ Անոնք բոլորն ալ օժանդակ մարմիններ են, մինչդեռ անհրաժեշտ է կուռ ճակատ մը, իրաւունքներ պահանջելու եւ յանձնառութիւններ ստանձնելու համար։

Արտասահմանը ինքն ալ պէտք է ունենայ իր ներգաղթի ծրագիրը, անոր հարկադրած պատասխանատուութիւններով, որ պէտք է սովորական չնորհի, վիճակախաղի ժեգոյն հանգամանքէն փրկուի այս կենսական պահանջը։

Ի՞նչ օգուտ բերանաբաց ապասել եւ յուսալ, երբ չես կրնար բանաձեւել պահանջդ։

Գոնէ մէկ բան սորված ըլլայինք տարիներու փորձառութենէն։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆՈՐ ԴԱՀԼԻՃԻՆ ԽՆԴԻՐԸ ԵՒ ՕՐՈՒԱՆ ՏՅԳՆԱՊԸ

Ընկերվարականները կը պնդեն որ Հաւասարակշիռ ալ ետեւնակցին

Փարիզի սակարանը գարձեալ յուզումնալից վիճակ ունէր առջի օր, երբ անգլիականը բարձրացաւ 75.63ի, ինչ որ ամենաբարձր գինն է 1934 նոյեմբեր 2էն ի վեր։ Թերթերը կ'ողբան թէ ոսկիի եւ գրամագլուխի փախուստը կը չարունակուի, թէեւ կառավարութեան ձեռք առած միջոցները բոլորովին ապարդիւն չեն անցած եւ յաւառեսութիւն կը տիրէ յառաջիկայ չարթուան համար։

Սեղանաւորական շրջանակներու մէջ գրոյց կը շրջի թէ Անգլիա եւ Մ. Նահանգները գրամական համաձայնութիւն մը կնքած են, հաստատուն վիճակի մը վերածելու համարութերթերին ու տոլարը իրարու հանդէպ։ Այս պարագային մտահոգութիւն կը պատճառէ փարիզի մէջ, թէեւ պաշտօնապէս չէ հաստատուած լուրը։

Պ. Լէօն Պլում, որ ամէնէն հաւանական վարչապետը կը համարուի, առջի օր տեսակցութիւն մը ունեցաւ վարչապետ Պ. Սառոյի հետ, ընկերակցութեամբ Պ. Տալատիէի (նախագահ արմատական կուսակցութեան)։ Ժողովակցութեան գլխաւոր նիւթն էր սեղանաւորական եւ ընդհանուր քաղաքական կացութիւնը։ Մինչ այս մինչ այն, Պանք տը Ֆրանսի բաժնեթուղթերը էջած են 5250ի, ինչ որ 2000 ֆրանքի կորուստ մը կը նշանակէ քանի մը չարթուան ընթացքին։ Թէ ո՛րքան ոսկի պակսած է Պանք տը Ֆրանսէն, պիտի ճշդուի այս չարթուան տեղեկագրով, որ կը հրատարակուի հինգշաբթի օր։ Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ մայիս 1էն ի վեր օրական քաշուած է 30 միլիոն տոլարի ոսկի։ Անշուշտ միջազգային չահագիտութիւնը մեծ դեր ունի այս կոռուտին մէջ։

** Ընկերվարական կուսակցութեան այսօրուան համագումարին մէջ (Ազգ. Ժողովուրդ), պիտի պարզուին չատ մը խնդիրներ եւ հաւանական է որ դահլիճի ցանկ մըն ալ կազմուի, իրրեւ փորձ։ Ընկերվարականները կը պնդեն որ համաձայնավարներն ալ մասնակցին իշխանութեան, իրրեւ բաղկացուցիչ մասը ժողովրդական ճակատին, մանաւանդ որ, մինչ հակիւ 40 էրեսփոխան կը սպասէին, չահեցան 72։

Նոր դահլիճին կազմութեան առթիւ չատ կը յիշուի նաեւ, Պ. Էռիոյի անունը, իրրեւ արտաքին նախարար։ Նախկին վարչապետը յայտարարած է թէ կը մերժէ որ եւ է պաշտօն, նոյնիսկ էրեսփ. ժողովին նախագահութիւնը եւ կը նախընտրէ «ազատ մնալ իր աթոռին վրայ», իրրեւ պարզ էրեսփոխան։ Հաւանական է որ նախարարութիւն մը յանձնուի նախկին վարչապետ Պ. Տալատիէի։ Կուսակցութեան յայտնի դէմքերը թեկնածու կը համարուին արդէն։ Այսպէս, իրրեւ ելմտական նախարար նկատի ունին Պ. Վէնսան Օրիօլը։

Վարչապետը մասնաւոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ հանրապետութեան նախագահին հետ, մանրամասնօրէն պարզելով կացութիւնը։

Աշխատանքի Դաշնակցութեան ծրագիրները

Պ. Ժուհօ, Աշխատանքի ընդհ. Դաշնակցութեան նախագահը, հետեւեալ յայտարարութիւններն ըրաւ իրենց առաջադրութեանց մասին։

— Ամէն բանէ առաջ անհրաժեշտ է գործ ճարել անգործներուն։ Նպատակը դարման չէ գործազրկութեան։ Կառավարութիւնը պէտք է ջանայ աւելցնել բանուոր դասակարգին գնելու կարողութիւնը։ Ֆրանսայի ազգային հարստութիւնը նուազած է վտանգաւոր ըլլալուստիճան, իրրեւ հետեւանք դրամագլուխի փախուստին։ Մենք պիտի խորհինք այս մասին եւ, իրրեւ սկզբնաւորութիւն, կ'առաջարկենք հաստատել վերապահովագրութեան ազգ. անուանակ մը, որպէսզի մեր ապահովագրական ընկերութիւնները չկարենան իրենք զիրենք վերապահովագրել օտար հրապարակներու վրայ, ինչպէս կ'ընեն հիմա։ Տնտեսական վերակազմութեան ուրիշ կարեւոր ազդակ մըն է չարաթական 40 ժամ աշխատանքը, որ պէտք է հաստատուի օրէնքով, ինչպէս օրական 8 ժամ աշխատանքը։ Մենք ուժ պիտի տանք օրինագծի մը, այս տնօրինութիւնը տարածելով բոլոր ճարտարագործութեանց, հանրօգուտ չինութեանց, պետական, նահանգային եւ քաղաքապետական պարմանագրութեանց մէջ։

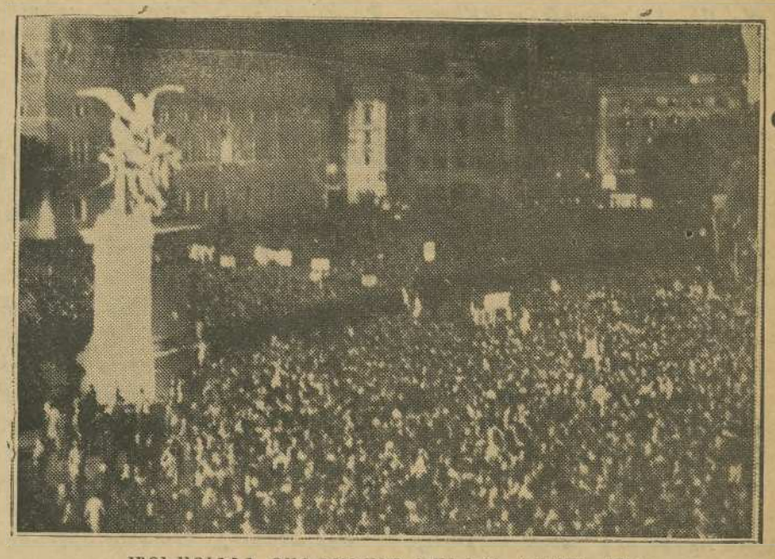
ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՈՒՂՂՈՒԱԾ ՀԱՐՑՈՒՄՆԵՐԸ

—o—

Անգլիական կառավարութիւնը հրապարակեց Գերմանիոյ ուղղուած հարցումները, որոնց նպատակն է լուսաբանել չարք մը հարցեր։ Հարցարանը յուշագիր մը չէ, այլ նամակ մը՝ ուղղուած Պերլինի գերմանական դեսպանին։ Արտաքին նախարարը այս նամակով կը խնդրէ դեսպանէն տեսակցութիւն մը ունենալ Գերմանիոյ վարչապետին հետ եւ լուսաբանութիւններ խնդրել տրուած հարցերու մասին։ Հարցարանը կը չօչափէ Ֆրանսայի առաջարկած բոլոր խնդիրները, բացի գաղթականներու հարցէն։

Բրիտանական դեսպանը անմիջապէս Գերմանիոյ արտաքին նախարարին յանձնեց հարցարանը, Հիթլէր բացակայ ըլլալով Պերլինէն։ Այս առթիւ կ'ըսուի թէ Պերլին պիտի երթայ Լորտ Հըլիֆաքս, որ Անգլիոյ դաշինքին գերմանական անդամը կը համարուի։

Իրեն իր հարցարանին մէջ բացորոշ լուսաբանութիւններ կը խնդրէ դաշնագիրներու պահպանման մասին, որպէսզի կարելի ըլլայ ձեռնարկել նոր բանակցութեանց։ Անգլիա կ'ուզէ հասկնալ թէ Գերմանիա այժմ պատրա՞ստ է «ճշմարիտ դաշնագիրներ» կնքելու։ Հիթլէր իր մարտ 31ի յուշագրով անվաւեր կը դարձնէր ամբողջ Վերսայլի դաշնագիրը։ Անգլիա չընդունիր այս տեսակէտը։ Ինչ կը վերաբերի ոչ-յարձակման դաշինքներու (Գերմանիոյ, Ֆրանսայի, Պելճիոյ եւ Թերեւս Հոլանտայի միջեւ), Անգլիա մանրամասն տեղեկութիւններ կը խնդրէ։ Նոյն հարցումները՝ հարաւ-արեւելեան եւ հիւսիսային արեւելեան երկիրներու մասին (Աւստրիա, Զեխոսլովաքիա եւն.)։ Այս առթիւ Անգլիա կ'ուզէ իմանալ, նաեւ, Գերմանիոյ դիրքը՝ Էթիոպիոյ, Ս. Մրութեան եւ Լեթոնիոյ հանդէպ։ Հարցարանը խմբագրուած է չատ մանուածապատ ձեւով մը։ Պերլինի մէջ տհաճութիւն պատճառեց անոր հրատարակութիւնը։ Ամէն պարագայի մէջ, կառավարութիւնը մանրակրկիտ քննութեան պիտի ենթարկէ զայն, ինչ որ ժամանակի կը կարօտի։

ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ ԿԱՒԵՏՒ ՀՌՈՄԻ ՄԷՋ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԵՐԳ ՀԱՒԱՔՈՒՐԿԻ ՄԷՋ

Պիտի յաւի Փարիզի մէջ, վաղը, Կիրակի

Չամպուրկի հայ գաղութը կազմակերպած է գեղեցիկ հանդէս մը, Ատուածաշունչի թարգմանութեան 1500ամեակին առթիւ, որ տեղի կ'ունենայ այսօր, կիրակի, ժամը 4·30ին, գեղարուեստական նոյն յայտագիրով մը, մասնակցութեամբ գերման մեծ մտաւորականներու եւ արուեստագէտներու, ինչպէս եւ Օր. Հայկանուշ Թորոսեանի։

Այս առթիւ գերմաներէն նուագ մը պիտի խօսի Տոքթ. Ա. Աբեղեան, հայ-գերման յարաբերութեանց մասին, Պ. Բիլհարդ Ռիխթէր՝ հայկական արուեստի եւ պատմութեան մասին, ինչպէս եւ Պ. Ռոդպախ, Քարլ Փաուլէր եւն.։

Չամպուրկի ձայնասփիւռի պետական կայանը կիրակի օր ձայնասփռելու է վրայ պիտի առնէ հանդէսին ամբողջ յայտագիրը։

Վաղը, ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ 10·25ին 35 վայրկեան տեւողութեամբ, անթելը նոյն յայտագիրը պիտի հաղորդէ, եւ կայանի գեկուցանողը պիտի խօսի Հայոց մասին։ Կայանէն հայերէն բառերով պիտի երգէ նաեւ Չամպուրկի պետական Բառուածայն երկտեղ երգչախումբը, Գերմանիոյ լաւագոյն խումբերէն մին։

Ցետոյ պիտի երգէ Հայկանուշ Թորոսեան, իսկ երկու Հայուհիներ պիտի նուագեն։

Աստիւ-Ապէպայի մէջ ապաստնուած եւս եօթը Հայեր, չորս Յոյներ, 500 Հապէշներ

ՆԻՒԹԱՊԷՍ ԱԼ ՄԵԶ ՎՆԱՍՆԵՐ ԿՐԱԾ ԵՆ ՀԱՅԵՐՆ ՈՒ ՅՈՅՆԵՐԸ

—o—

Իտալական հրամանատարութեան յանձնուած տեղեկագիրներու համաձայն, Ատիս-Ապէպայի խռովութեանց ընթացքին սպաննուած են ոչ նուազ քան 500 Հապէշներ։ Իսկ օտարականներու կորուստն է 14,— մէկ Անգլիացի, մէկ Ամերիկացի (կին), մէկ Թուրք, չորս Յոյն եւ եօթը Հայ։ Նիւթական վնասները միլիոնաւոր Ֆրանքի կը հասնին։ Իտալացին մէջ, միայն Ֆրանսական, անգլիական, իտալական եւ գերմանական դեսպանատուներն են որ չեն վնասուած խռովարարներու կողմէն։ Թրքականը ամբողջովին աւերի եւ կրակի տրուած է, ինչպէս գրած էինք։

*** Լոնտոնի եթովպական դեսպանը նամակ մը գրելով «Թայմս»ի, կը հերքէ այն լուրերը թէ եթովպական կառավարութիւն չկայ։ Իր պնդումին համաձայն, խումբ մը նախարարներ կը պահեն երկրին վարչութիւնը, արեւմտեան շրջանին մէջ եւ իրական իշխանութիւն մը կը կազմեն։ Յանհամութեան համար դեսպանը չի յայտներ կառավարութեան կեդրոնը, եւ կը յիշէ միայն պահին անունը, Տէճազմաչ Իկաու, որ կայսեր գլխաւոր խորհրդականը եւ Ատիս-Ապէպայի գինուորական կառավարիչն էր։

*** Իտալական հրամանատարութիւնը ձերբակալից կարգ մը եթովպացիներ որոնք թալանած էին օտարականներու տուները։ Ամէնքն ալ պիտի դատուին մասնաւոր տեսանի մը առջեւ։

Աւուրի տեսարաններ փողոցներու վրայ

—o—

Ատիս Ապէպայէն կը հեռագրեն Լոնտոնի թերթերուն.— Իտալական դինուորները սկսան մաքրել հրկիզեալ տուներու աւերակները եւ փողոցներէն ժողվել հարիւրաւոր ուռած դիակներ։ Ձիու, ջորիներու եւ մարդկային դիակներու դիակները ահռելի յօշոտումներու ենթարկուած են չորս օրուան մէջնչին, դինով ամբոխին կողմէ։ Բնիկներու մարմիններէն չատերը տակաւին չուռնով կապուած էին իրենց պճեղներուն։ Ժուժանը այդ վիճակով քաշքշած էր գանոնք փողոցէ փողոց։ Ուխտքի եւ չամփանիայի հարիւրաւոր չիշերու կտորները կը մնան փողոցներու մէջ։ Դիակները դերեզմանատուն փոխադրուեցան կառքերով, իսկ գինուորները սկսան հաւանեխել փողոցները։ Բնիկները ոչ մէկ յուզում կ'արտայայտէին, դիակներուն քովէն անցած ատեն, իրրեւ թէ ցորենի պարկեր ըլլային եւ ոչ թէ մարդկային մարմիններ։

Արաբ եւ հնդիկ առեւտրականները ժան ազատած են եւ իրենց խանութներուն մեծ մասը անվնաս մնացած է։ ԻՍԿ ՅՈՅՆԵՐՆ ՈՒ ՀԱՅԵՐԸ եւ բնիկները չատ մեծ վնասներ կրած են։ Ատիս-Ապէպայի միակ պարարտարը քանդուած է եւ առջեւը կը գտնուէր ՀԱՅ ԿՆՈՋ ՄԸ ԴԻԱԿԸ։ Իտալացիները կ'աշխատին արագօրէն մաքրել քաղաքը, բայց առ նուազն երկու չարաթ պիտի տեւէ ամբողջ գործողութիւնը։ Այն խանութները որ անվնաս մնացած են, ահագին առեւտուր կ'ընեն իտալացի դինուորներու հետ։ Բազմաթիւ բնիկներ կը ջանան ուտելիք ճարել, առջին անդամ ըլլալով մէկ չարթուան մէջ։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

«ԼԱՅԱԼ ՀԱՅԱՍՏԱՆ»-Ի ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿԱԶՄԸ

Գիրք է ձեզ ձեռքին, սակայն դուք չեք կարդում այն, ինչպես պետք է կարդալ։ Ձեր աչքերը սահում են տողերի վրայով, ինչպես ձեռքերը՝ ապակե մակերեսի վրայով։ Ձեր միտքը ուրիշ տեղ է թափառում։ Ձեր ուղեղը ոչ մի կերպ չի ենթարկվում ձեր կամքին։ Ձեր ուշադրությունը ցրված է։ Ձեր հոգին անհանգիստ է։ Ձեր սիրտը տագնապած է։ Ձեր ամբողջ էությունը ներքին պայքարի մեջ է։ Ձեր ներսում ինչ-որ մեկը կռվում է ինչ-որ մեկի դեմ։ Ձեր ներսում ինչ-որ մեկը ուզում է ինչ-որ մեկին սպանել։

Ձեր ներսում ինչ-որ մեկը ուզում է ինչ-որ մեկին սպանել, որովհետև ձեր ներսում ինչ-որ մեկը ուզում է ինչ-որ մեկի կյանքը փրկ

ԲԱՆՏԱՐԿՈՒԱԾ ԱՐԾԻՒՆԵՐ

Քրկա՜ծ այլ եւս աւռնց համար լեռներուն վա՛զմն երկինքն ի վեր,
Եւ ո՛չ ալ խօլ ամպրոպներէն ֆշուող ամպե՞րն յաղթամարմին.
Քրկայ ոչի՛նչ. աւռնց նայուածքն հոծ տրտմութեամբ մ'աշնանայինի՝
Ցա՛ր կը փշրի երկաթակուռ վանդակներուն դէմ ապալեր:

Թերեւս աւռնք դեռ կը յիշեն ազատութի՛ւնն իրենց ազգին,
Ձախընե՛րն իրենց, եւ անկաշկանդ թեւաբախո՛ւմն իրենց արու.
Մաւրա՛ն իրենց մըրրիկներու եւ շանթերուն դէմ ահարկու,
Եւ պայքարն այն՝ զոր ժամերով աւռնք մարդո՛ւն հետ մըղեցին:

Մինա՛կ են արդ. գորշ տառապանքն եւ մեծութի՛ւնն անծայր եւ խոր
Աղօթքի պէս կը բարձրանայ աւռնց կեանքի՛ն շուրջ ջախջախուած,
Ու կը խոկա՞ն աւռնք կարծես ցնծող խոհով մը պարտասած:

Մինա՛կ են արդ եւ անտեսուած, մըտամոլա՛ր եւ գլխիկոր,
Շիջած է ոյժն իրենց կամքին, եւ իրենց մութ նայուածքներէն՝
Ա՛ր կը փշրի երկաթակուռ վանդակներուն դէմ ապալեր:

ՄԻՏՔ ԵՒ ԱՐՁԻԱԳԱՆՔ

ՍԱՅԱՔ-ՆՈՎԱՅԻ ՄԱՍԻՆ

—o—

Ապրիլ 18ին Երեւանի մէջ տեղի ունեցաւ Հայաստանի գրականութեան եւ պատմութեան ուսումնարանի հրատարակչական առաջին դասախօսութիւնը, որ նուիրուած էր Աղգրկովկասեան ժողովուրդներու մեծագոյն աշուղին՝ Սայաթ - Նովայի կեանքին եւ ստեղծագործութեան վերլուծման, աշուղին մահուան 140ամեակին առթիւ, որ լրացաւ անցեալ տարի: Դասախօսութեան ներկայ էին Ա. Ամանջեան, Ստ. Ակոպով, եղիազարեան (կրթ. գործավար):

Կը նախագահէր Հայաստանի գրականութեան եւ պատմութեան ուսումնարանի տնօրէն Հայկ Գիւլիքէխվեան, որ ներածական քանի մը խօսք արտասանեց: Ճեւտոյ խօսեցաւ դասախօսը, Ս. Մարկոսեան, նիւթ ունենալով Սայաթ - Նովայի ժամանակի վրաստանը:

Դասախօսութեան համար հրաւիրուած են նոյնպէս Գ. Աստուր (Շոթա Ռուսթավելիի եւ Ֆիրտուսիի գործերուն թարգմանիչը), որ պիտի խօսի Սայաթ - Նովայի կեանքին մասին, եւ Ս. Ցակոբեան՝ Սայաթ - Նովայի ստեղծագործութիւններուն մասին:

** Հայաստանի Պետ. Հրատ. մարմինը ձեռնարկած է Սայաթ - Նովայի երկերուն լրիւ ժողովածուին հրատարակութեան, 2 մեծ հատորով, (նոյն մարմինը ասկէ քանի մը տարի առաջ հրատարակած էր ժողովածու մը Գ. Լեւոնեանի յառաջաբանով, ու վերջերս առաջարկ կ'ըլլար լոյս ընծայել Սայաթ - Նովայի օտար լեզուով գրած բանաստեղծութիւններն ալ միասին,— թերեւս այդ է որ պիտի հրատարակուի):

Նոր հրատարակութեան հետ աշխատակցութեան հրաւէր ուղղուած է լաւագոյն սայաթ- նովայագէտներուն Գ. Աստուրի, Գ. Լեւոնեանի եւ Հ. Աճառեանի: Վրացական բաժնի համար՝ բանաստեղծ Գրիչաչվիլի:

Սայաթ - Նովայի երկերուն լրիւ ժողովածուն տպագրութեան կը յանձնուի 1937ին:

ՊԱՏԵՐԱԶՄՆԵՐՈՒ ԸՆԿԵՐԱԲԱՆԱԿԱՆ ՆԱԽԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆԸ

— . —

Վարշաւայի փաստաբաններէն Հէնրիկ Կարնէկի հետաքրքրական զեկոյց մը տուաւ ընկերաբանութեան միջազգային կաճառին: Նիւթը՝ «Պատերազմներու ընկերաբանական նախատեսութիւնը»:

— Օդերեւութաբանութիւնը որքան ալ հիմնուի գիտական ճշգրիտ հաշիւներու վրայ, չի կրնար դուշակել վաղուան եղանակը ամենայն ճշգրտութեամբ: Իսկ ընկերաբանութիւնը, որուն տարրերը անհունապէս աւելի բարդ են, բնաւ երբեք չի կրնար դուշակել դիւանագիտական փոթորիկները, որոնց կը յաջորդէ պատերազմը:

Ճիշդ է որ հաւաքական խիղճը, իրաւագիտական խիղճը, ժողովուրդներու միջեւ ծագած վէճերու բարձումը, միջազգային իրաւագիտութեան համբով, օգտակար միջոցներ են պայքարելու համար պատերազմին դէմ: Ազգերու ներքին արզարադատութեան գաղափարը եւս կը նպաստէ հակապատերազմեան պայքարին:

Լեհ իրաւագէտներու նախաձեռնութեան չնորհիւ, պատժական օրինագիրքի միութեան համար կազմակերպուած միջազգային համագումարներու օրակարգի հրատապ հարցերէն մին դարձաւ այն առաջարկը թէ անհատներու իրաւունքին դէմ ոճիր մը պէտք է համարիլ ամէն գրգռութիւն, որուն նպատակն է յարձակողական պատերազմ մը սկսիլ:

Լեհական պատժական օրինագիրքը ամբողջ գլուխ մը ունի, ուր ցոյց կը տրուին այն բոլոր պարագաները որոնք ոճիր կը համարուին ընդդէմ միջազգային յարաբերութեանց:

Նկատի առնելով իրաւաբանութեան դատարակչական արժէքը, մենք կ'ընդունինք որ իրաւաճանաչութիւնը ուժ կուտայ խաղաղութեան հաստատման՝ աշխատելով զսպել կամ խափանել յարձակողական պատերազմի գրգռութիւնները:

Մեր նիւթին գալով ,— տարածել այն գաղափարը թէ վտանգը կը ծագի պատերազմասիրական գրգռութիւններէն, իրաւագիտական հարց մը չէ միայն: Այլ եւ արդի ընկերաբանութիւններուն կատարելիք ամէնէն կարեւոր գործերէն մին:

Արդ, ընկերաբանին համար, անհատներու իրաւունքին դէմ կատարուած ոճիրներու ուսումնասիրութիւնը նոր միջոց մըն է նախատեսելու պատերազմները:

Ժողովուրդներու միջեւ խաղաղ պատերազմասիրական չարժումները, ինչպէս եւ անոնց վախճանը, յաճախ կարելի է նախատեսել չնորհիւ ընկերային հոգեվիճակներու արուեստական արտայայտութեանց եւ ընկերային կազմախօսութեան լաւագոյն ճանաչումին: Մեծ բանաստեղծները յաճախ կը յայտնուին իրրեւ ընկերաբան, երբ կէս մը տրամաբանութեամբ, կէս մը ներհայեցողութեամբ կը նախատեսեն նման երեւոյթներ: Այդպէս է որ հանճարեղ բանաստեղծը, Աւտամ Միցկեւիչ (1789—1855) կրցաւ նախատեսել լեհական պետութեան վերահաստատութիւնը եւ լեհական հոգերու միացումը իրրեւ հետեւանք համաչխարհային պատերազմի, ինչպէս եւ ազգերու համերաշխութիւնը հաւատարութեան հիման վրայ: Այդ նախատեսութիւնը բանաստեղծական պարզ զեղում մը չէր, այլ անպայման ընկերաբանական նախատեսութիւն մը stricto sensu»:

ԱՑԱ ՍՕՖԻԱ ԹԱՆԳԱՐԱՆ

— . —

Ներկայիս Այա - Սոֆիան գարձած է Թանգարան մը, որուն մուտքը կ'արժէ 11 դրուշ:

Թանգարանին տնօրէնութիւնը ոչ մէկ արուեստի գործ կը ցուցադրէ սակայն, ոչ տաճարէն ներս, ոչ ալ գաւիթին մէջ: Հռոմէական եւ բիւզանդական արուեստի գործերը Թանգարանին մէջ պիտի զետեղուին ծուռնիս ամսուն միայն: Առայժմ Թանգարանին այցելուներուն հիացման կը չնորհուի միայն տաճարին ճարտարապետական զեղեցկութիւնը:

Մզկիթի կահաւորումը վերցուած է բոլորովին: Վերցուած են նոյնպէս չրջանակները, որոնց վրայ կը ցուցադրուէր Գուրանէն խօսք մը գեղագրուած՝ արաբական տառերու ծաղիկներով: Այդ չրջանակները փոխադրուած են իսլամական Թանգարան: Դեռ կը մնան կանանչ չրջանակները, որոնք կախուած են տաճարին խորափիքին եզերքը: Ատոնք եւս պիտի վերցուին չուտով: Միհրապը պիտի մնայ իր վիճակին մէջ, վկայելու համար թէ Այա - Սոֆիան ծառայած է նաեւ իբրեւ մզկիթ: Տաճարին միւս մասերը պիտի վերահաստատուին իրենց նախնական ձեւով:

Թանգարանին մուտքի ժամերը նոյնն են ինչպէս Պոլսոյ բոլոր Թանգարաններուն համար: Դռնապանները արգիլուած են հոգաթափ տալ այցելուներուն՝ ներս մտնելու համար, ինչպէս սովորութիւն էր առաջ: Գաւիթին մէջ ապրէսթի արարողութիւններն ալ վերջ գտած են այլեւս:

Միմպէրին վրայ պիտի մնան կանանչ դրօշները, որոնք կը խորհրդանշեն Պոլսոյ գրաւումը: Իր վիճակին մէջ պիտի մնայ նաեւ մուէզզիններու մարմարեայ ամպիոնը, որ չինուած է Սուլթան Մուրատ Գ.ի օրով, ինչպէս նաեւ թռի - բանիները իրենց բիւզանդական չրջանի չղթաներով: Պիտի մնայ նոյնպէս Սուլթան Ահմէտ Գ.ի գահաւորակը, ինչպէս նաեւ երկու Թանկագին գորգեր Գուրանի վերատուիչներով, խորափիքին մէջ տեսնուած արձանագրութիւնը, երկու հսկայ սկաւառակները որոնց վրայ ոսկի տառերով գրուած են Ալլահին, մարգարէներուն եւ խալիֆաներուն անուննները: Այդ արձանագրութիւնը կատարած է Ժ. դարու ամէնէն վարպետ գեղագրիչներէն Թէքէնճի զաւակ Իպրահիմ:

Գերման հնախօսական ընկերութիւնը կը չարունակէ իր պեղումները Ա. յա - Սոֆիայի չրջափակին մէջ, գտնելու համար հռոմէական ներքնադաւիթը:

ՍՏԱՑԱՆՔ

ԶՈՐԱՎԱՆՔ (քերթուածներ): Գրեց Սար. Սահակեան: Գահիրէ, 1936: Ընտիր թուղթով եւ գեղեցիկ տպագրութեամբ: Գին 10 ֆրանք: Հասցէ. — S. Sahaguian, 179 Ave. de la Reine Nazli, Le Caire (Egypte).

Փափկասիրտ «ոչ» մը

—o—

«Ցառաջ»ի չատ մը յօդուածագիրները կը զանգատին թէ իրենց գրածները կը մկրատուին յաճախ «Ցառաջ»ի անողոք մկրատէն անցնելով, եւ կամ ուղղակի կը նետուին զամբիւղին մէջ:

Բայց «Ցառաջ»ը մինա՞կն է իր տեսակին մէջ: Ահա թէ ինչ կը պատմէ գերմանական թերթ մը «մկրատելու» եւ կամ յօդուած մերժելու մասին, երբ անչուչտ գրուածքը չի համապատասխաներ թերթին ճաշակին, ուղղութեան, կամ լեզուի պահանջներուն: Աչխարհի չատ մը թերթերու խմբագրատուները կը գտնուին տրպագրուած չրջաբերական - նամակներ: Երբ յօդուած մը յարմար չտեսնեն, կը դրկեն զանոնք ներփակելով այդ չրջաբերական հնամակներէն հատ մը:

Ահա չինական մեծ թերթի նամակներէն նմոյշ մը. —

«Մեծայարգ եղբայր, արեւու եւ լուսնի, քու ստրուկդ քեզ կ'երկրպագէ, կը համբուրէ գետինը, եւ կը հայցէ քեզմէ որ թոյլ տաս իրեն խօսելու: Քու ճառագիրդ, ով մեծայարգ, որ մեզ ղրկած էիր, որպէսզի զայն վայելենք, կարդացինք մեծ հաճոյքով եւ խանդավառութեամբ: Կ'երդնում մեր նախահայրերու գերեզմաններուն վըրայ, թէ երբեք չէի կարդացած որ եւ է գրուածք մը որ եղած ըլլար այդքան հոյակապ: Երկիւղածութեամբ կը վերադարձնեմ զայն քեզի: Թէ երբեք համարձակիմ տպել այս գանձը, պիտի ստիպուիմ դնել այդ ճառագիրդը իմ աչքերուս առջեւ աշխատանքի պահերուս եւ ազէկ չետոյ չպիտի կարենամ տպել ուրիշ որ եւ է գրուածք որպէսզի չնահացնեմ քուկինդ: Իմ գրական փորձառութիւնս ինձի կ'ըսէ թէ գրական այդպիսի գոհարներ կը պատահին հազիւ հազար տարին անգամ մը: Հետեւաբար կը համարձակիմ եւս ղրկել զայն ու ներողամտութիւնդ կը հայցեմ, կը խոնարհիմ քու առջեւդ, ինչպէս քու գերիներդ»:

Ճափոնական թերթ մըն ալ կը ներփակէ հետեւեալ չրջաբերական - նամակը.—

«Սիրելի զաւակ, ձեր գրութիւնը գլուխ գործոց մըն է, եւ ձեր ոճը անբաղդատելի: Հանճարներու հանճարը չէ գրած ասկէ աւելի լաւը: Հիւսիսէն հարաւ, արեւելքէն արեւմուտք ոչ մէկը կը հաւասարի ձեզի. ձեր յօդուածը այնքան գեղեցիկ է որ արժանի է միայն ձեր մօտ մնալու, ուստի կը վերադարձնեմ զայն ձեզի եւ կը խնդրեմ որ չարունակէք ըլլալ մեր բաժանորդը եւ միշտ բարեացակամ մեր թերթին»:

«Ցառաջ»ն ալ չի՞ կրնար այսպիսի չրջաբերական մը տպել ...

ՀՕ - Մէն

ԿԱՐԴԱՑԵՔ ԵՒ ՏԱՐԱԾԵՑԷՔ «ՑԱՌԱՋ»Ը

պակիլիք տեղ մը եւ ուտելիք հաց չըն:

Միւս կողմէ արգիլուած է նոր Հայաստանէն մուտքը Զուիցերիա: Այնուչտ տարահպատակ Հայեր կրնան գալ Զուիցերիա, իրրեւ չրջիկ, բայց ա՛նոնք չունին կառավարութեան Հայ չեն նպատուր եւ կը կլանուին իրենց հպատակութեան երկրի միջավայրին եւ կազմակերպութիւններուն: Օրինակ մը, քանի մը եգիպտահայ ուսանողներ, որ տիպուած են մասնակցիլ եգիպտական «Մըսըր» Ուս. Միութեան: Այս երկիրը տաք չէ մեզի հանդէպ, անաւանդ պատերազմէն ի վեր:

Քանի մը անհատական ձեռնարկներ, ինչպէս մը, Քրաֆթ մը չեն բաւեր Զուիցերիան Հայասէր զարձնելու: Կը բաւէ տեսնել սա հարիւրեակ մը Հայերուն դէմ հանուած դժուարութիւնները, համոզուելու համար:

Հարցուցէք թէ ի՞նչ կ'ըլլան Պ. Քրաֆթի որքերը: Ատոնք՝ թիւով մօտ 30՝ տարիներէ ի վեր Զուիցերիա են: Փոքր էին երբ հոն եկան, այժմ կայտառ երիտասարդներ են, որոնց արժելուած է Ժընեւէն ուրիշ տեղ բնակիլ եւ աչխատիլ: Ժընեւի մէջ ալ, հարիւր կը թոյլատրուի անոնց գոյութիւնը, չաչխատելու պայմանաւ:

Ուրիշ օրինակ մը:

9.X.12 տարի կ'ընէ Լօզան է, հոն է ծագած իր համալսարանական ուսումը, հոն է ամուսնացած Զուիցուհիի մը հետ եւ զաւակի տէր է: Նահանգական թուղթ մը ունի, զոր ըստանալու համար իբրեւ երաչխաւորութիւն է տուած 10,000 ֆրանսական ֆրանք: Կինը ու զաւակը կը պահեն՝ իր օրինէ՝ իրենց զուիցերիական հպատակութիւնը:

Այժմ տագնապ կայ, անգործութիւն կայ, X. Զուիցերիացիի մը հացը կ'ուտէ, պէտք է հեռանայ, կ'ըսէ կառավարութիւնը:

— Հապա՞ կինը, հապա՞ զաւակը:

— Օհ, անոնք Զուիցերիացի են, կրնան մնալ, ամուսինն է որ պէտք է մեկնի: Թող կինն ու զաւակը իրենց ապրուստը վաստկին: (Արդէն կիները դիւրութեամբ կը վաստկին): Ամուսինը թող երթայ ուր որ կ'ուզէ:

— Բայց զուիցերիական Նահանգն մը ունի:

— Օհ, պարոն, այդ՝ միայն Ռուսերուն կուտայ իր առաւելութիւնն երէն օգտուելու իրաւունքը եւ ոչ թէ Հայերուն, կը պատասխանէ Պ. Ան-Թընըն, օտարներու սպասարկութեան պետը: Կ'արժէ՞ աւելի ծանրանալ: Մինչեւկեալ ըսեմ թէ, 4 միլիոնոց բնակչութեան մը վրայ 70 — 80 Հայեր չեն որ, տնտեսական տագնապ եւ անգործութիւն յառաջ կը բերեն, երբ անդին թոյլ կուտան 3000 գերման Հրեաներու Զուիցերիա հաստատուելուն եւ աչխատելուն:

Ոչ, անգործութիւնը չէ պատճառը, այլ նոր տեսակի հոգեբանութիւն մը:

Օր մը տեղացի մը կ'ըսէր.

— Դուք Հայերդ մեզի համար չափաբեր չէք, որովհետեւ ոչ կրնանք ձեր երկրին ծախել մեր ժամացոյցները, պանիրը եւ մեքենաները եւ ոչ ալ ձեր հարուստները մեր դրամատուներուն կը վստահին իրենց միլիոնները:

Այս տուեալներու մէջ անչուչտ գադութը պիտի հալի չատ մօտիկ ապագայի մը մէջ, թէեւ կը գտնուի ճիշդ Եւրոպայի կեդրոնը:

ԹՂԹԱԿԻՑ

ԿՂ ԽՆԴՐՈՒԻ յօդուածագիրներէ եւ բղթակիցներէ իրենց գրութիւնները գրել բուղթին մէկ երեսին վրայ եւ թնաձելի եւ մեքենով:

Իմ ուղեղս կը սիրէ չորս գործողութիւնը,— ոչինչ աւելի կ'երջանկացնէ, խաղաղութիւն ու թեթեւութիւն կուտայ ինձ, որքան երբ կը փակեմ գրականութեան -պատմական ուսումնասիրութիւն մը՝ բանալու համար գիտական կամ փիլիսոփայական գործ մը: Վիքթոր Փօչէ կը կարծէ թէ գարուս ամենամեծ հիւանդութիւնն է մտային ուժերու ցրումը կամ մասնագիտացման պակասը: Ընդհակառակն, իմացական ամերիքանիզմը, փչրելով մտածման ամբողջականութիւնը, մշակոյթի բերնաչրջումին մէջ կը ստեղծէ ճեղքեր:

Ու ես կը սիրեմ մտածման ճախրանքը, կը սիրեմ ժէ. դարը Կէօթէեան խորութեամբ: Ինչո՞ւ վախնալ մտային աչխատանքին սաստկութենէն: Բերան - փոխի ձեւով մտային սնունդի փոխոխութիւնը կը փարատէ ուղեղին յոգնութիւնը, կը ցրուէ հոգւոյն ամպերը, ու պայծառ երկինք մը կը բացուի մտային տեսողութեան առջեւ: Այսպէս, պահեր կան, երբ քննադատական աչխատութենէ մը վերջ՝ ես փափաք մը կ'ունենամ գրահաչիւի բարդ խնդիրներ լուծելու, հանդչելու համար: Իմ ուղեղս կը սիրէ չորս գործողութիւնը,— ահա թէ ինչու գրականութենէն բժչկութիւն, բժչկութենէն պատմութիւն, պատմութենէն կենսարանութիւն պտոյտ մը հաճելի է ուղեղիս, ինչպէս զով ջուրը՝ տաք չրթներուս: Եւ յետոյ կը կարծեմ թէ մէկ է մտածումը,— զայն բաժնել մասերու եւ հատուածներու, վերջապէս վնասել մտածման միասնականութեան, կը նշանակէ զօսացնել տիեզերական այդ թանկագին ընձեղը եւ արգելք ըլլալ անոր ճառագայթարձակման:

Այդպէս կը բացատրեմ երեւոյթը, երբ աչխատելով ուսումնասիրել մի՛ քանի մը սերնդագործութեան խորհուրդը՝ իմ հոգիս կը լեցուի տարօրինակ գինովութեամբ, սովորական է ըսել՝ բանաստեղծութեամբ:

Կանա՛նչ մարախ, քննել թէ ինչո՛ւ, սերնդագործական կեղծուցիչ պահուն, մահ կուտաս արուին՝ մինչ հօտիլ - ները, միշտ նոյն պահուն, իրենց ա - մէնէն աղու ձայնովը կը գոչուն իրար, այնքան քաղցր է ինծի՝ որքան եթէ երբեք քերթուած մը գրէի: Այդպէս է որ, ահա, կ'աչխատիմ հասկանալ պատճառը կեղծուցիչ եղերական երեւոյթին:

Տիւպուա կը կարծէ թէ էգը կը զգխատէ իր արուն, ուզելով ցնցել արուին սեռական անդրադարձիկները (réflexe), պարզապէս աւելի եւս սաստկացնելու համար կեղծուցը:

Ուրիշ հեղինակ մը կ'ենթադրէ ... նախանձ գտնել կենդանական այդ սիրոյն մէջ՝ այն մտածումով թէ էգը չուզեր որ իր արուն յանձնուի ուրիչին:

Աւելի նիւթապաչտ, գիտնական մըն ալ կը կարծէ թէ էգը կը սպանէ իր արուն, փորը կչտացնելու համար պարզապէս:

Բոլոր այս բացատրութիւնները մարդկային գունաւորում ունին,— ուրեմն ճիշդ չեն: Մենք ամէն բան կը ձեւենք մեր վրայ,— ասիկա կը նշանակէ ուրանալ անհունապէս փոքր աչխարհին պարզած խորհուրդներուն ինքնատպութիւնը: Ո՛չ, այդ ձեւով չենք կրնար բացատրել, երբ կարիճները, սարդերը, մեղուները կը սպանեն իրենց արուները:

Ոտքի կ'ելլեմ:

Ժիժիները կ'երգեն վառող ձայնով մը: Ինչ ընդհանուր երգ է այս,— միշտ նոյն բացատրութիւնը: Սեռը կը կանչէ՝ իր կանչին մէջ դնելով այնքան գեղեցկութիւն որ կրնայ տալ,— այդ է իր ինքնատպութիւնն ալ: Հաճոյքն է որ կը կախարդէ, կը քաղցրացնէ, բայց իր ճաչակումին մէջ դնելով ցաւին փիլիսոփայութիւնը: Ո՞վ կրնայ ինծի ըսել թէ գոյութիւն ունի անարատ հաճոյքը, առանց ցաւին կամ տառապանքին տարրերուն: Ու հոն ուր կենսաբանութիւնը կը լռէ, կը բարբառի փիլիսոփան:

Կ'ինչեմ հոտուտամ արահետն ի վար, արեւին պատմուճանը ուսիս եւ ժիժիներուն երգը ականջիս: Ու մինչ ապառաններուն երկրաչափական խաղերը կը դիտեմ, փեթրարքան կը կանդնի ձիթենիի մը տակ, ժիժիի մը նման սեռը կը կանչէ, զգացման եւ մտածման, սիրոյ եւ տառապանքի պայքարին մէջ չուարած.

La voglia e la ragion combattut' hanno
Sette, e sett' anni, e vincera il megliore
S'anime son quaggiu del ben presaghe.

Բանականութիւնս եւ սէրս ամբողջ տասնըվեց տարի պայքարեցան, կը յուսամ որ բանականութիւնս յաղթէ, եթէ ճիշդ են նախազգացումներս:

Ինչո՞ւ սակայն այս հակադրութիւնը:

Եւ յետոյ, օ՛ փիլիսոփայ իմ նորընծայ, ո՞րքան փափաքելի է յաղթանակը մտածման: Ահաւոր չէ՞ փլուզումը որ պիտի հետեւի՝ երբ մտածումն սպաննէ մտածումը, (խորհուրդնեռուն վերլուծումը պարապ մը կը ստեղծէ անպայման, սէրը եւս կը դադրի՝ երբ սիրածիդ վրայ խորհուրդը հեռացնէ կը պակսի):

Մի՛ջատներ, մի՛ջատներ, ո՛րքան երջանիկ էք, որ պատրանք չունիք, — ոչ զգացման, ոչ ալ մտածման, ոչ կեանքի, ոչ ալ մահուան:

Քասխ մտնող ճամբուն վրայ, ծովատճիներու ճիւղերուն ցանկապատին մէջէն պահ մը կը դիտեմ մեռած ճերմակ քարաժայռերն ու պսպղուն ծովը, ու միտքս կ'ինչայ Վալերիի փիլիսոփայութիւնը իր տուն մը քերթուածով.

Et vous, grande âme, espérez - vous un songe
Qui n'aura plus ces couleurs de mensonge
Qu'aux yeux de chair l'onde et l'or font ici?
Chanterez - vous quand serez vaporeuse?
Allez! Tout fuit! Ma présence est poreuse,
La sainte impatience meurt aussi!

Շատ եմ աչխատած Վալերիի այս հռչակաւոր քերթուածին վրայ, գանազան մեկնութիւններ եմ տուած անոր, բայց այսօր, չեմ գիտեր ինչո՛ւ Ծովանիստ գերեզմանոցը զիս կը տանի Ժողովուրդի փիլիսոփայութեան, որ կ'օրօրէ մի՛տքս հակադրութեան երկու բեւեռներուն միջեւ:

Առաջին բեւեռ. —

Ասացի ես ի սրտի իմումս. Եկ եւ փորձեցիր զքէզ յուրախութեան, եւ վայելեսջիր ի բարութեան. եւ ահա եւ այս իսկ ունայնութիւն է: Ծոռդուն ասացի՝ Զբօսանա, եւ ուրախութեանն՝ Զի՞ գործես զայդ: Եւ խորհեցայ ի սրտի իմում զուարթացուցանել գինւով զմարմին իմ. եւ սիրտ իմ առաջնորդեաց իմաստութեամբ, եւ զօրանալ յուրախութեան, մինչեւ տեսից ո՛ր իցէ բարին որդւոց մարդկան զոր արասցեն ի ներքոյ արեգականն ի թիւ աւուրց կենաց իւրեանց:

Եւ ասացի ես ի սրտի իմում, թէ Որպէս պատահարն անզգամին՝ եւ ինձ իսկ պատահեսցէ նոյն, եւ ընդէ՞ր իմաստնացայ առաւել. զի եւ այս իսկ ունայնութիւն է: Վասնզի ոչ գոյ յիշատակ իմաստնոյն ընդ անզգամին յաւիտեան. զի արդարեւ իսկ յաւուրսն որ գալոց են ամենայն ինչ մոռացօնի են. եւ զի՞ըդ մեռանիցի իմաստունն ընդ անմտին: Եւ ատեցի ես զկեանս իմ. զի չար էր ինձ արարածն, որ առ ի ներքոյ արեգական. զի ամենայն ինչ ունայնութիւն է:

Երկրորդ բեւեռ.—

Վայելեսջիր կեանս ընդ կնոջ զամենայն աւուրս կենաց ընդունայնութեան fո, որ տուեալ է fեզ ընդ արեգակամբ միւնչեւ յաւուրս վախճանի fո. զի այն է բաժին fո ի կեանս fո, եւ ի վաստակս զոր վաստակես ի ներքոյ արեգական:

Ժիժի՛, ա՞յս է որ կ'երգես:
Կանա՛չ մարախ, ա՞յս բեւեռն է ուր կը նախընտրես ապրիլ:

ՇԱՒԱՐՇ ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Իտալացիները Հարար մեան, երբ խաղաղը կրակի տրուած էր

Ճիճիքայի գրաւումէն վերջը, հարաւային ճակատի իտալական բանակը չարունակելով յառաջխաղացութիւնը, գրաւեց նաեւ Հարարը: Իտալական զեկոյցը կ'ըսէ թէ զինադադարելու գացած էին ժողովուրդը եւ զպահ կղերը: Բանակին ժամանումէն առաջ, ծանր խռովութիւններ ծագած էին եւ քաղաքին մեծ մասը կրակի տրուած էր: Աւարառուները յետոյ քաղած են Տիրէ Տաւայի վրայ, բայց Ֆրանսական զինուորներու դիմադրութեան հանդիպած: Պաշտօնական մանրամասնութիւններ կը պակսին այս դէպքերու մասին: Բրիտանական հիւպատոսը 40 Սոմալիցի ոստիկաններու հետ դիմադրած է աւարառութեանց եւ հրկիզումներուն, մինչեւ Իտալացիներու ժամանումը:

**** Ռաս Մէկոնէն, հիւսիսային ճակատի եթովպական ամէնէն զօրաւոր բանակին հրամանատարը, հպատակութիւն յայտնեց, դիմելով իտալական Գ. զօրաբանակի հրամանատարութեան:*

**** Նէկիւսը, որ երեսաղէմ կը գտնուի արդէն, չատ ընկճուած երեւոյթ մը ունէր, երբ Հայֆայի քարափը իջաւ: Զինուորական պատիւներ եղան, բայց ոչ բացառիկ արարողութիւններ:*

Պատժամիջոցները եւ Լոռեաու ժողովը

Անգլիոյ երեսփ. ժողովէն վերջը, Լոռեաու ժողովն ալ զրաղեցաւ եթովպիոյ փլուզումով եւ Ազգերու Դաշնակցութեան հարցով: Աչխատաւորական լորտ մը, Փոնսոնպի, յայտնեց թէ քանի որ պատժական տնօրինութիւնները չկրցան արգիլել պատերազմը, պէտք է զադրեցնել: Ճեառյ առաջարկեց ջնջել Ա. Դ. Ուխտին 16րդ յօդուածը եւ անոր տեղ դնել ուրիշ մը՝ դաշնադիրներու վերաքննութեան համար: Իր կարծիքով, անհրաժեշտ է վերակազմել Ազգերու Դաշնակցութիւնը: Ազատական լորտ մը բացատրեց թէ Ազգերու Դաշնակցութեան սկզբունքը չէ ոչնչացած, այլ անոր ուխտին 10 եւ 16 յօդուածները, որոնց համաձայն անդամները յանձն կ'առնեն դիմադրել հաստատուած զոյավիճակի խանգարման դէմ, ուր որ ալ պատահի, մինչդեռ վերջին տարիներու փորձառութիւնը հաստատեց թէ այդպիսի տրամադրութիւն մը կրնայ ազդու ըլլալ միայն պատերազմի դիմելով: «Որքան չուտ յայտարարենք թէ մենք չենք կրնար եւ չպիտի փորձենք կատարել այդ անսահման պարտաւորութիւնը, այնքան չուտ պիտի ազատինք ներկայ անել կացութենէն եւ դիւանագիտութիւնը պիտի կրնայ լուծել խնդիրները»:

Աչխատաւորական Լորտերու ներկայացուցիչը պաշտպանելով Ազգերու Դաշնակցութիւնը, անոր ձեռնարկներուն ձախողման պատասխանատու հռչակեց Ֆրանսայի կառավարութիւնը, բայց ոչ ժողովուրդը: Ճեառյ առաջարկեց որ Անգլիա եւ Ֆրանսա աւելի սերտ գործակցութեան մը հետեւին այսուհետեւ:

**** Պատժական միջոցներու խնդիրը երկուքի բաժնած է Անգլիոյ հանրային կարծիքը: Մինչ Թերթերու եւ վարիչներու մեծ մասը այլեւս անօգուտ կը համարի պատժամիջոցներու չարունակութիւնը, Ազգերու ժողովի ազատական խմբակցութիւնը բանաձեւ մը ներկայացուց, որով կ'առաջարկէ ոչ միայն չարունակել, այլեւ խստացնել պատժական տնօրինութիւնները:*

Փոքր Համաձայնութեան առջեւ

Պալքանեան Միութենէն վերջը, Փոքր Համաձայնութեան մնայուն խորհուրդն ալ պաշտօնական զեկոյց մը հրատարակեց իր խորհրդակցութեանց մասին, որ տեղի ունեցան Պելկրատի մէջ: Զեկոյցը յիշելով երեք պետութեանց կատարած աչխատանքները՝ յանուն խաղաղութեան, կը յայտարարէ թէ անոնք որ եւ է պատճառ չեն տեսներ փոխոխելու իրենց քաղաքականութիւնը եւ ընդհակառակն անոր կառչած են աւելի քան երբեք: Երեքն ալ բացարձակապէս միեւնոյն տեսակէտներն ունին Ազգերու Դաշնակցութեան, Աւստրիոյ անկախութեան, միջազգային յարաբերութեանց, դաշնագիրներու պահպանման եւ ուրիշ խնդիրներու մասին: Լոքառնոյի դաշնագրի հարցին առթիւ (զրժում Գերմանիոյ կողմէ), երեք պետութիւնները բազձանք կը յայտնեն որ չուտ վերջանան նախապատրաստական բանակցութիւնները՝ հաւաքական ապահովութեան մասին, որպէսզի Փոքր Համաձայնութիւնը կարենայ իր ալակերտութիւնը բերել թէ արեւմտեան եւ թէ արեւելեան եւ կեդրոնական Եւրոպայի խաղաղութեան գործին: Այս առթիւ կը չեշտեն թէ Փոքր Համաձայնութիւնը կենսական չահեր ունի Աէն Ժէրմէնի, Թրիանոնի եւ Նէօյիի դաշնագիրներուն պահպանման մէջ: «Որոշած ըլլալով իրենց գործնական դիրքը ապագային համար, երեք պետութիւնները վճռապէս կը յայտարարեն թէ, երբ վայրկեանը հասնի, պիտի կատարեն ինչ որ անհրաժեշտ է, յարգել տալու համար իրենց կենսական չահերն ու իրաւունքները: Ուրեմն, իրենց կը վերապահեն գործելու ամէն ազատութիւն, այս առթիւ միանգամ ընդմիշտ յայտարարելով թէ երբեք իրենց հաւանութիւնը չպիտի տան միջազգային յանձնառութեանց եւ կարգադրութեանց փոփոխութեան, եթէ այդ հարցը քննութեան չէ ըրուած համաձայն միջազգային սկզբունքներուն»:

Երեք պետութիւնները չեն մերժեր տնտեսական գործակցութիւնը՝ Դանուբի աւազանին մէջ: Բայց, անգամ մը եւս չեշտելով միջազգային կացութեան ծանրութիւնը, կը յայտարարեն թէ «վտանգին առջեւ հաւաքաբար ձեռք պիտի առնեն բոլոր միջոցները, պաշտպանելու համար իրենց ազգային ժառանգութիւնը»:

ՁԱՒԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԵՒ ԱՐԱԲԻՈՑ միջեւ կատարուած բանակցութիւնները վերջացած ըլլալով, դաշնագիր մը կնքուեցաւ, որով երկու պետութիւնները փոխադարձաբար կը ճանչնան իրար, եւ կը խոստանան դեսպանութիւններ եւ հիւպատոսութիւններ հաստատել:

ՄՈՒՍՈԼԻՆիի ՎԻԹՈՒԱՐ ԱՐՁԱՆԸ պիտի չինեն Հռոմի Ֆորոմին մէջ, իբրեւ յաւերեննական յիշատակարան: Երկու տարիէ ի վեր խիստ գաղտնապահութեամբ կը կատարուի այս աչխատանքը, հռչակաւոր արձանագործի մը կողմէ: Աչճանը պիտի ունենայ 262 ոտք բարձրութիւն, գերազանցելով Հռոդոսի Հսկային արձանը, որ աչխարհի եօթներորդ հրաչալիքն է եւ ունի միայն 109 ոտք բարձրութիւն: (Շինուած է 280 թուականին, Ք. Ա.):

60,000 ԲԱՆՈՒՈՐՆԵՐ գործադուլ հռչակեցին Թրակիոյ եւ Մակեդոնիոյ մէջ (Յունաստան): Բանթողներէն 40,000ը ծխախոտի բանուորներ են: Այս առթիւ ծանր դէպքեր պատահեցան մանաւորապէս Սէլանիկի մէջ: Վեց հազար բանթողներ ուղեցին թափոր կազմել եւ նահանգապետին բնակարանը երթալ: Ոստիկանութիւնը փորձեց ցրուել, բանուորները դիմադրեցին: Ան ատեն կրակ բացուեցաւ եւ 50 հոգի վիրաւորուեցան: Բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարուեցան:

ՊԱՂԵՍՏԻՆի ՄԷՋ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԾԱՆՐԱՑԱԾ ԸԼԼԱԼՈՎ, բրիտանական մարզպանը օգնական զօրք խնդրեց: Պատասխանուեցաւ թէ պատրաստ են համբայ ելլելու:

ԵԳԻՊՏՈՍի երեսփ. ժողովը մայիս 8ին գումարուելով, բացաւ հանդուցեալ թագաւորին կտակը, որ գահուն խնամակալ կը նչանակէր նախկին վարչապետներ Թէվֆիք Նչսիմ եւ Ատլի Եկկին փաչաները եւ Փարիզի դեսպան Ֆահրի փաչան: Ժողովը մերժեց այս անուանումը եւ խնամակալ նչանակեց գահաժառանգը՝ Մուհամմէտ Ալի, Ազիզ Իզզէթ փաչա եւ Շէրիֆ Սապրի փաչա:

13 ԿԵՂԾԱՐԱՐՆԵՐ ձերբակալուեցան Փարիզի եւ Պրիւսէլի մէջ, երբ կը փորձէին քչել 200,000 ֆրանքի կեղծ արժէթուղթեր: Կեղծարարները կը պատկանին միջազգային խմբակի մը: Անդամներուն մեծ մասը բռնուեցաւ Պրիւսէլի մէջ:

ԽՆԴՈՅՔ

Կազմակերպուած Ֆ. Հ. Կ. Խաչի Իսի լէ Մուլինոյի մասնաճիւղին կողմէ իր հիմնադրութեան հնգամեակին առթիւ,

Այսօր, կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, բանիկեանի սրճարանին մէջ,

6 Գուլվար Հիւսէն

կը խօսի Գ. ԳԵՐԱՍԻՄ ԲԱԼԱՅԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին՝ խմբերգ, մեներգ, նուագ, արտասանութիւն

ձոխ սեղան՝ պատրաստուած անդամուհիներու կողմէ:

Մուտք 5 ֆր., փոքրիկներու 2 ֆրանք:

Հաղորդ. միջոցներ.— Մէթրօ Մէջլի տ'Իսիէն առնել 23 թիւ օթօպիւս եւ իջնել կար տ'Իսի:

ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Սամուէլ-Մուրատեան վարժարանի աչակերտութիւնը

Մայիս 24ին պիտի տօնախմբէ ՄԽԻԹԱՐԱՑ եւ ՄՈՒՐԱՏ ՌԱՓԱՅԷԼԻ յիշատակը

կը բանախօսէ Հ. ՍԱՀԱԿ Վրդ. ՏԷՐ-ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ

Այս առթիւ տեղի պիտի ունենան վարժարանի աչակերտներու կողմէ թատերա-երաժչտական ներկայացումներ, ի նպաստ Մուրատ-Ռափայէլեան վարժարաններու ֆարիւրամեայ ցոբելենական դանդէսներուն:

Պարահանդէս երեկոյթ

երկրորդ անգամ ըլլալով կազմակերպուած Պ. Կ. ԳԱՆԹԱՐՃԵԱՆի կողմէ (**CARIO CANTI**) *իր* **orchestre**ով

17 մայիս, կիրակի ժամը 4էն կէս գիշեր

Salons Victor Hugo, 46bis Rue St. Didier

Մէթրօ Trocadéro *եւ* Victor Hugo

Դիւրամատչելի պիւֆէ ժամանաւոր սրահի մէջ: Մուտք՝ 10 ֆր.:

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

*ԱՐԱՅ ՊԱՐԹԵԼԵԱՆի, 6 Յունիս շաբաթ երեկոյ, Salle Gaveau*ի *մէջ*

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶԻ ֆարօն ֆուրուբերան Նահանգային Հայրենակցական Միութեան ընդհ. անդամական ժողովը տեղիկ'ունենայայսօր կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, *119* Ավընիւ տ'Իթալի, սրճարանին մէջ: Խիստ կարեւոր օրակարգ: կը խնդրուի անդամ հայրենակիցներէն ներկայանալ անդամատեարով:

Ֆ. Կ. Խաչի Շավի ի Մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը, վաղը, բշ. երեկոյ ժամը 8.30ին, դպրոցի սրահին մէջ: կարեւոր օրակարգ: Բոլոր անդամ անդամուհիներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: որ հրաւիրուին ֆամսիլիորներ նէրկայ կ'ըլլան հրշ. վարչութեան անդամուհիները:

ԲԺՇԿԱՊԵՏ ՌՕԺԷՆԱՔԻ

Մասնագէտ կանանց, սրտի, արեան եւ ամէն տեսակ ֆիւանդութիւններու: էլեկտրաբուժում: կ'ընդունի ժամը 2—4: Դիմել՝ 10 Rue Lord-Byron, Métro Georges V Tel. Elysées 22-79

REXY CINEMA (Lyon)

Cours Lafayette, angle Rue Garibaldi

8 — 14 Մայիս

Երեկոյները ժամը 8.30

Իսկ Շինգ. եւ Կիր. ցերեկ եւ գիշեր:

Marie Bell

dans

La Garçonne

Գիներ 3, 5 եւ 6 ֆրանք:

Ներկայ յայտարարութիւնը բերողին կը տրուի 2 մուտքի տոմսակ զեղչուած գինով:

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe. LYON

8 — 14 Մայիս

Ներկայացումները ժ. 2.30ին եւ երեկոյները 8.30ին

Paulette Dubost

Le

Bébé de l'Escadron

Գիներ 5 եւ 7 ֆր. Location gratuite.

Ներկայ յայտարարութիւնը բերողին կը տրուի 2 մուտքի տոմսակ՝ զեղչուած գինով:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՏԱՐԱԳ ՊԵԼՃԻՈՑ ԵՒ ՀՈԼԱՆԴԱՑԻ ՄԷՋ

Մեզմէ կը խնդրուի ծանուցանել որ այսօր, կիրակի, *10* մայիս, Ս. Մակար Հայ Եպիսկոպոսին (Անտիոքի պատրիարքին) տօնախմբութեան առաւօտեան, պելճիքայի Lasne քաղաքը իր անուամբ հիմնուած եկեղեցւոյն մէջ (rue St. Macair, Macarius Straat) ժամը 11ին հայկական պատարագ պիտի մատուցանէ Գովհաննէս Ծովիսեանց վարդապետ նպաստելու համար:

Իսկ մայիս *17*ի կիրակին, ժամը 11ին, վարդապետը հայկական հանդիսաւոր պատարագ պիտի մատուցանէ Մարտիրոսեան (Հոլանտա) Ս. Սէրվասիոս (St. Servais) եկեղեցւոյն մէջ:

PETITES ANNONCES

ՕԳՏԱԿԱՐ ՀԱՍՑԵՆԵՐ

ԲԺԻՇՆԵՐ.—

ՍԵՂՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

Վիրաբոյժ-Աւտամնաբոյժ

16, Rue de Vaugirard, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն կամ Սէն Միշէլ

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ

Ներքին եւ վեներական հիւանդութիւններ, 34, Bld. de Clichy, մէթրօ Pigalle, Tél.: Mon. 76-65, ամէն օր ժ.ր 2—8:

ԴԵՐՁԱԿՆԵՐ.—

ՊՕՂՈՍ ԳՈՐԳԻԿԵԱՆ

Խնամուած կար, չափառոր գին

31, Route de Choisy, Ivry s/Seine

Հեռաձայնել Italie 13 - 45

Գ. ԱՃԷՄԵԱՆ

Արուեց եւ կանացի

42, Rue Blanche, մէթրօ՝ Trinité

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՆԵՐ.—

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Արեւելեան ամէն տեսակ ապրանքներ

4, Rue de Metz

մէթրօ՝ Strasbourg - St. Denis

ՆՊԱՐՎ. CONSTANTINOPLE

Արեւելեան եւ եւրոպական ապրանքներ

37, Rue de Trévise

մէթրօ՝ Cadet Tél.: Prov. 82 - 96

ՀԱՅԵՑԻ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԸ

Ձաքարեան ՖԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton : 52 - 73

Ազգեալեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(16 ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

Procédure Générale

159, Rue Lafayette Tél. Nord 68 - 02

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19: Նաեւ ժամադրութեամբ

ՊԱՀԵՍՏԻ ՁԻՆՈՒՈՐՆԵՐՈՒ ըմբոստութիւն մը ծագեցաւ Ռէնի մէջ (Պրըթայը): Ըմբոստները «էնթէրնասիոնալ» երգելով եւ բռունցքները ցցելով խոչտանգեցին յիսնապետ մը, յետոյ կեցուցին կառախումբ մը, որ բանակատեղի պիտի փոխադրէր զիրենք: (Մաքէն):

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՀԱՑ — ԲՈՑԺ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ

Խմբագիր Շ. ՆԱՐՐՈՒՆԻ

Բ. ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 20 (Մայիս)

Բովանդակութիւն.— *Թուքը կամ «մայասոր»* (Տոքթ. Շ. Այվազեան),— *Արուեստական վիժումը վտանգաւո՞ր է* (Տոքթ. Հ. Վիներ),— *Հայ բժիշկները մեծ մեծարանքը հանդէպ Ֆրանսայի* (Տոքթ. Պ. Քօլօլեան, Տոքթ. Կ. Թոմեան եւ Լեւոն կիւմիւշկեարեան),— *Պարբերափոփոխ հոգեկան վիճակ պրակտիկանութեան, պատժութեան եւ արուեստներու մէջ* (Փրոֆ. Լ. Լաուէ Թին),— *Առողջապահական կանոններ* (Կ. Յ. Բասմաջեան),— *Իշուն կաթը* (Տոքթ. Գ. Ծ. Գալուստեան):

Տարեկան բաժնեգինը՝ 20 ֆրանք Ֆրանսա, 25 ֆրանք արտասահման:

Դիմել՝ Dr. Ch. AIVAZIAN, 17, Rue Damesme, Paris (13e):

Dans un cadre des mille et une nuits

"EL KOUTOUBIA"

Café-Restaurant Oriental

30, Rue des Écoles, Paris -:- Métro St. Michel

Tél: Odéon 05-44

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՄԱՔՈՒՐ ԵՒ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ՃԱՇԵՐ

ՍՈՒՐՃ, ԹԷՅ, ՕՂԻ ԵՒ ՅԱՅՁԱՆ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՈՒՐԱԽ ՄԲՆՈՒՈՐՈՑ

Տրամադրելի սրահ խնջոյքներու, հարսնիքի եւ հաւաքոյթի համար

Արեւելեան դեղեցիկ նուագ ամէն երեկոյ ժամը 8—2.

TSF. PHONOS. DISQUES

Vahram DERDERIAN

30. Rue des Dominicaines—MARSEILLE

Սաստած ենք մեծ քանակութեամբ հայերէն, ֆրանսերէն, թուրքերէն, յունարէն եւլ., ամենավերջին ելած փլաքներ, գիները ամրցելի: Ապսպրանքներ կ'ընդունինք գաւառէն եւ արտասահմանէն եւ կը դրկենք մեծ խնամքով: Նոյնպէս կը ծախենք ՌԱՏԻՕներ ամէն մարքայէ: Մասնաւորապէս կը ծախենք մեր շինած 5 լամբով ռատիօն, որ կ'առնէ ամբողջ Եւրոպան, գին՝ 800ֆր. կը վիստուենք այս գործով զրաղողներ, շահաւոր գործ:

ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԳԻԱԿԱՆ ՆԱԿԱՐՆԵՐԸ՝ ՋԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՖՈՒՏՈ ՓՈՍԹԱԼ՝ 12ը 25 ֆրանք: ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ նկարներու վաստակութիւն. քաչուած մեր STUDIOի կամ հարսանիքին վայրը՝ առանց յատկութի՝ 12ը 135 ֆրանք:

Carte d'identité նկարներ՝ *12* համար *10* ֆր., *6* համար 7 ֆր.:

ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ԽՄԻՉՔ

ՐԱՔԻ ՏԻՒԶ

Ջուտ խաղողէ քաչուած եւ անիսոնով պատրաստուած օղին է ՐԱՔԻ ՏԻՒԶը:

Զգուչացէք այլ եւ այլ նիւթերով պատրաստուած եւ ձեր կեանքին վնասակար օղիները խմելէ, այլ խմեցէք միմիայն ՐԱՔԻ ՏԻՒԶը, որուն անարատ, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր ըլլալը հաստատուած եւ գնահատուած է:

UN DUZE

MARQUE DÉPOSÉE

RAKI

40°

DUZE

Véritable Anisette Orientale

DISTILLERIE OTTOMANE ISTAMBOUL

Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Ա. ՏԱԼԱՓԻԻԵԱՆ

8 rue Suffren, Marseille— Tél. D. 70-89

Պ. ՎԱԼԱՆՍԻ

Chez VALENSI

Bar - Restaurant

ՄԵԾ ԺԱՇԱՐԱՆ

8, Rue Buffault (9e)

Tél Prov. 94 - 96

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme, PARIS (13)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ. ԳՐԱԿԱՆ

LE PRIMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
(ԵՐԹԵԻՆԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՃԱՄՍԵԱՑ ԽՈՒՄՍՆԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
12
ՄԱՅԻՍ
MARDI
12 MAI
1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3112

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒՔ ԼՈՒՐՔ

ԵՐԵՒՈՅԹՆԵՐ ՆՈՐԱՆՇԱՆ

—o—

«Ազգային ոճ» էր կէրակի օր, Ֆրանսայի համար։ Ազգային՝ երկու իմաստով,— մէկը՝ տարեդարձը Ժան տ'Արքի, որուն փառքը իրենց մեծնալէն ետքէ հռչակած են ազգայնական տարրերը եւ պաշտօնական Ֆրանսան։ Միւսը՝ ընկերվարականներու Ազգ. Խորհուրդը, որ արտակարգ ժողով գումարած էր, ժողովրդական ճակատին յաղթանակը փառաբանելու համար, իշխանութիւնն առանձնելու վճռականութեամբ։

Երկու ցոյցերուն զուգադիպութիւնը կը ներկայացնէր պատկեր մը, որ արժանի է լուրջ ուշադրութեան, իբրեւ արտայայտիչը նոր խմորումներու։

Ընկերվարական ժողովի մասին՝ առանձին։ Իսկ Ժան տ'Արքի տօնակատարութեան առթիւ,— լսեցէ՛ք։

Կիրակի առաւօտ, 10 մայիս, «Իւմանիթէ»ի ճակատը կ'երեւար հետեւեալ ազգարարութիւնը, խոշոր տառերով.

— «Ո՜Հ, ժան տ'Արք չի պատկանիր արբայականներուն եւ հիթլէրական ֆաշականներուն։ Լօռէնցի գեղջկուհին, որ ըմբոստացաւ արտաքին զինակից նրանախումբերուն եւ անոնց յանձնուեցաւ իր թագաւորին կողմէ, կը պատկանի Ֆրանսայի ժողովուրդին»։

Իսկ աշխատակից մը կարմիր պաշտօնաթերթի մը եւեւնոյն թիւին մէջ կը հրատարակէր ուսումնասիրութիւն մը,— «Մեր ժան տ'Արքը», վերնագրին ներքեւ իսկ չեչտելով,— «Ան երրորդ աղջիկն էր հողագործի մը»։ Ու վերջապէս պատմական խօսք մը՝ Օրլէանի կոյսին բերնով, իբրեւ բնաբան.

— «Ցէր, աշխարհի մէջ ոչ ոք, ոչ թագաւոր, ոչ դուքս, չի կրնար ետ առնել Ֆրանսան ու թէեւ ես պիտի նախընտրէի տունը մնալ եւ բուրդ մանել թեղջ մօրս հետ, պէտք է որ երթամ եւ կատարեմ այդ գործը»։

Ամբողջ յօդուածը կը ձգտի ապացուցանել թէ պատմական հերոսուհին ժողովուրդի զաւակ էր, ժողովուրդին համար կռուեցաւ, եւ «բարձր դասը», ազնուականութիւնը, կղերը, ֆաշականները եւ մնացեալը իրաւունք չունին իւրացնելու զայն.

— «ՀԷՅ, Ֆրանսայի ժողովուրդին թշնամիները, դուք կը գողնաք երկրին ստացուածքները եւ գոյքերը, բայց չէք կրնար գողնալ անոր սիրտը»։

Հոգեփոխութի՞ւն։ Ռազմավարութի՞ւն։

Բացատրեցէք ինչպէս որ կ'ուզէք, բաղդատելով քանի մը տարի առաջ ունեցած ծաղրական արտայայտութիւնները՝ նոյն հերոս աղջկան հանդէպ։

Այս մէկ երեսն է տակաւին։ Պաշտօնաթերթը միեւնոյն առեն քաջալերական կը պայքարի, «Ֆրանքին պաշտպանութեան համար», որու մասին ալ ազդանշան մը արձակած է կուսակցութիւնը, ընտրական յաղթանակէն ի վեր...

ԱՅԽԱՏԱՆՔԻ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՕՏԱՐ ԲԱՆՈՒՈՐՆԵՐԸ

—o—

«Տրանսպորտի եւ օտար աշխատաւորներ նոյն շահերը ունին»

Աշխատանքի Դաշնակցութեան ռուս բանուորներու խմբակցութիւնը ժողով մը սարքած էր շաբաթ օր, Սալ տը լա Մէօկրաֆիի մէջ։ Ներկայ էին 300 հոգի։ Պ. Ժուհօ, Աշխատանքի Դաշնակցութեան նախագահը, այս առթիւ ճառ մը խօսելով, չեչտեց թէ Արհեստակցական Միութիւնը որ եւ է խտրութիւն չի դներ բանուորներու միջեւ։ «Ճանուն Արհեստակցական շահերու մղուած պայքարը արժէք ունի ոչ միայն միութեան անդամներուն, այլեւ ոչ անդամներուն համար։ Օտարականները յաճախ կը չահագործուին. անոնք անվճռելի իրաւունքներ ունին. բայց ունին նաեւ պարտականութիւններ, որոնց ամէնէն կարեւորն է անդամակցիլ միութեան։ Ֆրանսայի մէջ այս անդամակցութիւնը դիւրին է մանաւանդ անոր համար որ կարծիքի եւ մտածումի բացարձակ ազատութիւն կը տիրէ Աշխատանքի ընդհ. Դաշնակցութեան մէջ, որ չի պատկանիր որ եւ է քաղաքական կուսակցութեան կամ դաւանանքի։ Ֆրանսացի եւ օտար աշխատաւորները միեւնոյն չահերն ունին եւ պէտք է զանոնք պաշտպանեն ձեռք ձեռքի»։

Ցետոյ խօսք առաւ Պ. Ռօսէլ, ռուսական խմբակցութեան քարտուղարը, եւ իր մայրենի լեզուով յորդորեց որ օտար աշխատաւորները միանան Աշխատանքի Դաշնակցութեան։

Վերջին բանախօսն էր Պ. Մուէթ, մեր բարեկամը, որ բացատրեց թէ պաշտպանելով օտար աշխատաւորներու իրաւունքը, ինք ուրիշ բան չէ ըրած եթէ ոչ հաւատարիմ մնալ ազատութեան Ֆրանսական աւանդութեան։ Աւելցուց թէ տակաւին չէ հանդիպած մէկ հատիկ ֆրանսացի քաղաքացիի եւ ընտրողի որ մեղադրէր գինքը, այս աշխատանքին համար։ «Ֆրանսացիներուն համար ապաստանի իրաւունքը պահուն է կարծիքի ազատութեան եւ կը բխի հանրապետական կարգուսարքին էութենէն։ Ապաստանի իրաւունքը գոյութիւն ունի. բայց պէտք չէ սահմանափակուի եւ հետեւաբար կը նշանակէ նաեւ աշխատելու իրաւունք։ Օտար աշխատաւորներու դէմ մղուած բոլոր պայքարները կը բխին քաղքենի հասիրութիւնէ»։ Պ. Մուէթ այս առթիւ դատապարտելով աշխատանքի բազմաթիւ արտօնագիրներու եւ առնուիլը, արտաքսումները եւ պատժական տնօրինութիւնները, չեչտեց թէ անհրաժեշտ է ներգաղթի քաղաքականութիւն մը կազմակերպել Ֆրանսայի մէջ։ «Օտար աշխատաւորը սահմանէն դուրս կը հանուի առանց հետաքրքրուելու թէ «անբաղձալիները» պիտի կրնա՞ն գտնել հիւրընկալ երկիր մը։ Անշուշտ մօտ է այս կացութեան վախճանը։ Ես պիտի պահանջեմ վաղուան կառավարութենէն մանաւանդ տեղ մը հաստատել, օտարներու արտաքսման համար։ Վաղը Ֆրանսայի բնակչութիւնը պիտի ստանձնէ իշխանութիւնը եւ պիտի գործադրէ տագնապին դէմ մշակուած ծրագիրը, լուծելու համար գործազրկութիւնը։ Բայց օտար աշխատաւորներն ալ պէտք է օգնեն, եւ, ինչպէս ըսին Ժուհօ եւ Ռօսէլ, աշխատութեան առաջին եղանակն է միանալ բանուորական կազմակերպութեանց»։

Ճառը վերջացաւ ջերմ ծափերու մէջ։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ԿԱՋՄԵՆ ԴԱՒԼԻԾԸ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԿԱՄ ԱՌԱՆՁԻՆ

—•—

Լէոն Պլումի յայտարարութիւնները կիրակի օրուան արտակարգ ժողովին մէջ

—•—

Մասնաւոր կոչ Համայնավարներուն եւ Աշխատանքի Դաշնակցութեան

Կիրակի օր տեղի ունեցաւ ընկերվարական կուսակցութեան ազգ. խորհուրդին արտակարգ ժողովը, Օթէլ Մոռէոնի մեծ սրահին մէջ, որը էլու համար կուսակցութեան ուղեգիծը՝ նոր դաշլիճին կազմութեան առթիւ։ Բազմաթիւ ոստիկաններ կը հսկէին բարեկարգութեան, շրջակայ փողոցներուն մէջ։ Ժողովին հրաւիրուած էր, նաեւ, մամուլը, մանաւանդ տեսակետով։ կարգադիր մանրախոյզ մը մանրակրկիտ ստուգումներ կը կատարէր սրահին դրան առջեւ, նոյնիսկ պատուիրակներու մասին։

Ժողովը սկսաւ առաւօտեան եւ լրացաւ մինչեւ իրիկուն։ Առաւօտեան նիստին մէջ, ընդհ. քարտուղարը, Փօլ Ֆոռ, խօսք առնելով հնորհաւորեց ընտրական յաղթանակը եւ յայտնեց թէ կուսակցութիւնը պատրաստ է ստանձնելու իշխանութիւնը, հաւատարմօրէն գործադրելու համար ժողովրդական ճակատին ծրագիրը։ Եւ սրտագին կոչ մը ուղղեց միւս ճակատակիցներուն, որպէսզի գործակից։ «Ընդունինք թէ մերժէն, ընկերվարական կուսակցութիւնը պիտի ստանձնէ իշխանութեան ընկերոջ կամ ամրողջական պատասխանատուութիւնը»։ Ցետոյ խօսեցան ուրիշ վարիչներ, մասնաւորապէս պնդելով որ ապահովուի համայնավարներուն մասնակցութիւնը՝ նոր դաշլիճին մէջ։ Ցանձնախումբ մը կազմուեցաւ, մշակելու համար ապագայ նախարարներուն հետեւելիք ուղեգիծը։

Կէս օրուն դադարէն վերջը, ժողովը վերսկսաւ ժամը 2ին, լսելու համար կուսակցութեան առաջնորդին՝ Լէօն Պլումի յայտարարութիւնը։ Լուսանկարչական գործիքները անդադար կը բանէին, պատկերացնելու համար պատմական ժողովին զանազան դրուագները։

Պլումի ճառը չատ երկար ըլլալով, կուտանք միայն հիմնական մասերը։ — Ընկերվարական վարիչը խօսք առաւ խանդավառութեան եւ խանդաղատանքի ցոյցերու մէջ։ Թախանձագին կոչ մը ուղղեց ժողովրդական ճակատի բոլոր կուսակցութեանց, որպէսզի «համերաշխ մնան մինչեւ կառավարութեան նոտարաններուն վրայ, ապահովելու համար բոլորին կողմէ խմբագրուած, ընդունուած եւ պաշտպանուած ծրագիրը։ Աչխատաւոր բազմութիւնները յուսախաբութեան պիտի մատնուին, եթէ կուսակցութիւնները, որոնք ընտրութեանց առթիւ միացած էին հաւաքական ծրագրի մը համար, բաժնուին այն պահուն երբ պիտի իրագործուին յանձնառութիւնները»։ Եւ մանաւոր կոչեր ուղղեց համայնավար կուսակցութեան, Աչխատանքի Դաշնակցութեան, ինչպէս եւ արմատականներուն։

Բանախօսը յանձնարարեց ամէն ճիգ թափել, «Ֆրանսան անխոցելի դարձնելու համար ֆաշականութեան դէմ»։ Այս առթիւ, ազդարարեց թէ արմատական մաքրագործում մը պիտի կատարուի կառավարական պաշտօնատուներուն մէջ, հեռացնելու համար կասկածելի տարրերը։ «Պէտք է վերահաստատել հանրապետական ոգին բոլոր բարձր վարչութեանց մէջ եւ պաշտօնատարներու սքանչելի չարքին գլուխը դնել արժանի վարիչներ։ Պէտք է դարմանել չատ մը վնասներ եւ վէրքեր։ Մեր նպատակը պիտի ըլլայ արծարծել խաղաղասէր Եւրոպայի վստահութիւնը ինքն իր վրայ, նիթաթէս եւ բոլոյապէս աշխատիլ Ազգերու Դաշնակցութեան։ Վաղուան կառավարութիւնը պիտի ըլլայ հանրօգուտ կառավարութիւն մը, իշխանութիւն մը որ պիտի ձգտի այս երկիրը քաշել հանել թմրութենէն, անարիւնութենէն, ինքն իր վրայ ունեցած անվստահութենէն։ Այդ կառավարութիւնը չի կրնար գլուխ հանել իր գործը, եթէ երկիրը անոր չտրամադրէ իր հարստութենց մէկ մասը, եթէ ինքն իրեն չդանայ լայն վարկ մը»։ Կառավարութիւնը պիտի ձեռնարկէ հանրօգուտ չինութիւններու, ուելի արդար հիման մը վրայ պիտի հաստատէ տուրքերը, չպիտի արժեզրկէ Ֆրանքը եւն.։

Այս ճառէն վերջը խօսք առին զանազան պատուիրակներ եւ ի վերջոյ միաձայնութեամբ քուէարկուեցաւ բանաձեւ մը, որ իրրեւ ուղեցոյց պիտի ծառայէ ժողովրդական ճակատի կառավարութեան։ Բանաձեւը ամբողջովին կ'իրագործէ Լէօն Պլումի ճառը եւ կը խոտացնէ կուսակցութեան տեսակէտները՝ գործնական քաղաքականութեան մասին, արտօնելով ստանձնել իշխանութիւնը, գործակցարար կամ առանձին։

*** Համայնավարները միշտ կը մերժեն մասնակցիլ դաշլիճին։ Կիրակի օր նոր կեդրոյց մը հրատարակեցին, Լէօն Պլումի հետ կատարուած տեսակցութեան առթիւ, ուր խոստացած են իրենց բովանդակ աջակցութիւնը, առանց մասնակցելու դաշլիճին։ Համայնավար կուսակցութիւնը ժողովրդական ճակատի կոմիտէներ պիտի կազմէ ամրողջ երկրին մէջ, եւ պիտի պայքարի, Ֆրանքին պաշտպանութեան համար, ի դերեւ հանելու համար արժեզրկման որ եւ է փորձ։

ԱԶԳԵՐՈՒՆ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Երէկ, երկուշաբթի, տեղի ունեցաւ Ա. Դ. Խորհուրդին ժողովը, որ յետաձգուած էր։ Եթովպիոյ գրաւումը եւ կցումը աւելի պզտորած ըլլալով մթնոլորտը, կը կարծուի թէ ժողովը նորէն պիտի յետաձգուի մինչեւ յունիս եւ թէ պատժական տնօրինութիւնները պիտի չարունակուին։ Կ'ըսուի թէ Մուսոլինի պաշտօնապէս Ազգաժողովին հաղորդած է եթովպիոյ կցումը։ Ժողովին հրաւիրուած էր նաեւ եթովպիոյ ներկայացուցիչը, քանի որ դեռ վերջնապէս չէ լուծուած եթովպական հարցը։ Նէկիւսն ալ ժրնեւ պիտի երթայ, ի հարկին։

— • —

«ՀԻՆՏԵՆԲՈՒՐԿ», գերմանական վիթխարի ցեպլինը, Գերմանիայէն Նիւ Եորք ճամբան կտրեց 61 ժամ 53 վայրկեանէն, մինչդեռ նախորդը՝ «Կրաֆ ցեպլին» նոյն ճամբորդութիւնը կատարած էր 81 ժամէն։ Մեծ բազմութիւն մը խռնուած էր ամերիկեան ցամաքին վրայ, դիմաւորելու համար օդապարիկը։

ՆԵՐԳԱՂԹԻ ԿԱՐԱՒԱՆԻՆ ՄԵԿՆՈՒԻՄԸ

ԲԱԶՄԱՀԱՉԱՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ ԽՌՆՈՒԱԾ ԷՐ ՔԱՐԱՓԸ

—•—

(ՄԱՄՆԱՒՈՐ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ՅԱՌԱՋ»Ի)

ՄԱՐՍԷՅԼ, 9 Մայիս.— Հայրենադարձութեան ցոյց մըն էր որ պարզուեցաւ մեր աչքերուն առջեւ, այսօր, չաբաթ, ներգաղթի կարաւանին մեկնումին առթիւ։

Ապաթուարի քարափը, ուր խարսխած էր չոգենաւը «Միհայիա», քանի մը օրէ ի վեր դարձած էր ժամադրավայր մը։

Մարդիկ, օրուան որ եւ է ժամուն կ'երթային տեսնել նաւը, դիտել ու այդպէսով դէմ հոգեկան մխիթարութիւն ստանալ։ Ամէնուն խօսակցութիւնը կը դառնար կարաւանի մեկնումին չուրջ։ Պուլ տու Թոնի նահանգէն եւ ուրիշ վայրերէն հարիւրաւոր հայրենակիցներ եկած էին օրեր առաջ եւ մանաւանդ ուրբաթ եւ չաբաթ, մասնակցելու համար ողջերթին։

Մարսէյլէն եւ իր բոլոր արուարձաններէն, բոնատար ինքնաշարժները ներգաղթողներու գոյքերը կը փոխադրէին չաբթուան մէջ, դէպի նաւը։ Եւ ի՜նչ ապրանքներ։ Ի՜նչ մեքենական նորութիւններ, արհեստագիտական գործիքներ, ազնուագոյն կենդանիներ եւայլն։

Եւ ահա վերջապէս վերջին օրերը, ուրբաթ եւ չաբաթ։

Սկսինք կարգով։

ՈՒՐԲԱԹ.— Հինգշաբթի օր Կար սը Լիոնէն մեկնած չոգեկառքը, ուր բաթ կէսօրին հասաւ Մարսէյլ 380 ներգաղթողներով։ Շոգեկառքը ուղղակի կանգ առաւ նաւուն մօտիկը, (Կառ Մարիթիմ) այնպէս որ, իջնողը առաջնորդուեցաւ ուղղակի նաւը։

Եւ արդէն չաբթուան մէջ ներգաղթողներու ուրիշ խումբեր ալ եկած էին զանազան վայրերէ։

Բոլոր ճամբորդները դիմաւորուեցան մասնաւոր յանձնախումբի մը կողմէ։ Հանրապետական պահակներու ամուր շղթայ մը կազմուած էր, հսկելու համար կարգապահութեան։ Բոլոր ճամբորդները կարգապահութեամբ մտան նաւ։ Եւ ահա պատգարակ մը,— Հայուհի մը կ'իջեցնէին չոգենաւէն, ընկերակցութեամբ Գթութեան քրոջ մը, մանկիկ մը գրկած։ Ծննդաբերութիւն տեղի ունեցած էր։ Ինձի ըսին թէ երկրորդն է այս։

Դիմաւորելու համար ներգաղթող մեր հայրենակիցները, հակառակ ուրբաթ օր ըլլալուն եւ գործի ժամանակ, հազարաւոր բազմութիւն մը խռնուած էր քարափը։

Կոմիտաս վարդապետին մարմինն ալ արդէն փոխադրուած էր հինգշաբթի կէսօրէն վերջ, նաւուն անմիջապէս մօտիկը դանուղ սրահին մէջ։ Ակնկալ կէրակի օրուընէ սկսեալ, Մարսէյլի ազգ. եւ եկեղեցական իշխանութիւնները զանազան թղթակցութիւններ ունեցան Փարիզի եկեղեցական իշխանութեանց, եւ Շահվերդեանի ներկայացուցիչներուն հետ, կարենալ եկեղեցի փոխադրելու համար անմահ վարդապետին դագաղը, պատշաճ արարողութեամբ մը։

Սակայն անկարելի եղաւ յաջողիլ։ Որովհետեւ դագաղը իրրեւ ապրանք յանձնուած ըլլալով, կարելի չէ եղեր փոխադրութեան որ եւ է գործողութիւն կատարել...

Քէօթահիոյ Հայրենակցական Միութիւնը բաւական ճիգ թափեց, սակայն բացասական պատասխան ստացաւ ներգաղթի լիազօր ներկայացուցիչէն։

Ի վերջոյ, Ազգային Սահմանադրութեան հսկող ոստիկանապետին հրամանով, եւ առաջնորդութեամբ հանրապետական պահակներու, կը յաջողին դեղեցիկ ծաղկեպսակ մը ամբացնել դագաղ - մնառուկին վրայ հետեւեալ մակագրութեամբ.— «Մեր մեծ հայրենակից Կոմիտասին՝ իր սգակիր հայրենակիցներու կողմէ»։ մէ »։

Միակ ծաղկեպսակն էր այս։ Կը լսեմ թէ գաղթողներէն երիտասարդ մը, մասնաւոր յանձնարարականով ներկայացուցիչ նշանակուած է։ Անոր յանձնուած է գրաւոր ուղերձ մը, Հայաստանի մէջ, իր յուզարկաւորութեան առթիւ կարդացուելու համար։ Գրուած է նաեւ նկարիչ Պ. Փ. Թէրլէմէզեանին։

Տախտակապատ դագաղին վրայ այսպէս մակագրուած էր,— Arménie, Erivan, via Batoum, R. P. K. (Գէր. Հայր Կոմիտաս)։

(Մնացեալը յաջորդով) ՀՐԱՉԵԱՑ

ՎԱՂԸ՝ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, ՄԵՐ ՆՈՐ ԹԵՐԹՈՆԸ

ՁԱՐԹՈՆՔ (Մաղխասի)

որ պիտի կարդացուի մէկ շունչով, ինչպէս առաջին անգամ հրատարակուած եւ գրքի վերածուած ատեն (Հայրենիք)։

Հեղինակը կրկին աչքէ անցընելով զայն, տրամադրած է «ՅԱՌԱՋ»ի։

«ՁԱՐԹՈՆՔ»ը վէպն է հայկական յեղափոխութեան, վերջին յիսուն տարիներու փոթորիկներուն, ուր շարժանկարի մը պէս իրարու կը յաջորդեն դէպքերն եւ դէմքերը,—դաւադիր, մտաւորական, ահաբեկիչ, ժողովուրդ։

Յաջորդով՝ հեղինակին տեսութիւնները՝ վէպին դասաւորման եւ իր գրելու եղանակի մասին։

ԺԱՆ Տ'ԱՐՔԻ տարեդարձը տօնուեցաւ կիրակի օր, արտակարգ հանդիսաւորութեամբ, թէ Փարիզի եւ թէ դաւառի մէջ։ Պաշտօնական արարողութեանց եւ զօրահանդէսին ներկայ էր հանրապետութեան նախագահը։ Ազգայնական կազմակերպութեանց հետ, Ժան տ'Արքի արձանին առջեւ թափօր մը կազմած էր նաեւ Հրեղէն Խաչը, 40,000 անդամներով եւ հրամանատարութեամբ գնդապետին։ Ամէն ինչ խաղաղ անցաւ։ Միայն փողոցի մը անկիւնը «Աքսիօն Ֆրանսէզ»ի կուսակիցներ «կեցցէ թագաւորը» պոռացած ըլլալով, 70 հոգի ձերբակալուեցան։

ՍՊԱՆԻՈՅ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ նախագահ ընտրուեցաւ վարչապետը, Պ. Ազաննա, 864ի դէմ 754 ձայնով։ Ան պալատը ւոր կը բնակէր գահընկէց արքան, պիտի դառնայ նախագահին թէ անձնական բնակարանը եւ թէ պաշտօնատունը։

ՕՔՍՖՈՐԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻՆ (Անգլիա) ուսանողական միութիւնը ուրբաթ գիշեր ժողով գումարելով, 57ի դէմ 67 ձայնով բանաձեւ մը քուէարկեց որ կ'ըսէ թէ «ուրիշ դրօշ չի ճանչնար բայց եթէ կարմիրը»։ Բանաձեւին քուէարկութենէն առաջ ուսանող մը յայտարարեց.— «Ես չեմ ուզեր անգլիական դրօշը, որովհետեւ ան խորհրդանշանն է հայրենասիրութեան, իսկ հասպաշտ հայրենասիրութիւնը վէրք մըն է մարդկութեան համար»։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴՎՑՑՍԿՈՅՊՍՄ

— ο —

«ԵՐԵՎԱՆ» Ի ՊԱՏՏԱՐԱԳԱՅԻՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴՎՑՑՍԿՈՅՊՍՄ

Ինչպես հայտնի է, Հայկական դվզզսկոյպսմի պատվավոր անդամ ընտրվելու առթիվ «Երևան»-ի խմբագրությունը շնորհավորական հեռագիր է ուղարկել Ռուսաստանի հայկական (նախկին վրացական) գիմնազիաների տեսուչ Ա. Ա. Ալիխանյանին։ Ստորև հրատարակում ենք նրա պատասխան հեռագիրը։

Թիֆլիս, 14 Մայիսի։ Ի պատասխան «Երևան»-ի հեռագրի, խնդրում եմ հայկական դվզզսկոյպսմի անունից հայտնել իմ շնորհակալությունը։

Ա. Ալիխանյան

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴՎՑՑՍԿՈՅՊՍՄԻ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹՅՈՒՆԸ

Հայկական դվզզսկոյպսմի հանդիսությունը տեղի ունեցավ Մայիսի 14-ին, ժամը 5-ին։ Ներկա էին մոտ 200 հոգի։ Հանդիսությունը բացեց դվզզսկոյպսմի նախագահ Ա. Ա. Ալիխանյանը։ Նա ողջունեց ներկաներին և հայտնեց, որ դվզզսկոյպսմի հանդիսությունը նվիրված է Ռուսաստանի հայ գիմնազիաների 25-ամյակին։ Ապա նա կարդաց գիմնազիաների տեսչի զեկուցումը։

Զեկուցումից պարզվում է, որ Ռուսաստանի հայ գիմնազիաների հիմնադրման գաղափարը պատկանում է Ներսես Տեր-Ղևոնդյանին։ Նա 1907 թ. Ռուսաստանի կառավարության առաջ է դնում հայ գիմնազիաների հիմնադրման հարցը։ Ներսես Տեր-Ղևոնդյանի ծրագրի համաձայն, գիմնազիաները պետք է ունենային ռուսական ուսումնական պլան, ռուսերեն լեզվով դասավանդում և ռուսական ուսուցիչներ։ Ներսես Տեր-Ղևոնդյանի ծրագրի համաձայն, գիմնազիաները պետք է ունենային ռուսական ուսումնական պլան, ռուսերեն լեզվով դասավանդում և ռուսական ուսուցիչներ։ Ներսես Տեր-Ղևոնդյանի ծրագրի համաձայն, գիմնազիաները պետք է ունենային ռուսական ուսումնական պլան, ռուսերեն լեզվով դասավանդում և ռուսական ուսուցիչներ։

1923/ին, Լոռվա Ներսիսյան դպրոցների տեսչության առաջարկությամբ, Ռուսաստանի հայ գիմնազիաների տեսչությունը հանձնվեց Ա. Ալիխանյանին։ Նա ստանձնեց նաև Ռուսաստանի հայ գիմնազիաների դվզզսկոյպսմի նախագահությունը։ Ա. Ալիխանյանի ղեկավարության տարիներին դվզզսկոյպսմը մեծ աշխատանք է տարել հայ գիմնազիաների ուսումնական պլանների, ուսումնական ձեռնարկների և ուսումնական գործիքների կազմակերպման ուղղությամբ։ Ա. Ալիխանյանի նախագահության տարիներին դվզզսկոյպսմը մեծ աշխատանք է տարել հայ գիմնազիաների ուսումնական պլանների, ուսումնական ձեռնարկների և ուսումնական գործիքների կազմակերպման ուղղությամբ։

Ներկայումս Ռուսաստանի հայ գիմնազիաների թիվը հասնում է 18-ի։ Նրանցից 2-ը Թիֆլիսում են, մեկը՝ Ղարսում, մեկը՝ Ալեքսանդրապոլում, մեկը՝ Նոր Նախիջևանում, մեկը՝ Ռոստովում, մեկը՝ Թաղանրոգում, մեկը՝ Ստավրոպոլում, մեկը՝ Նովոչերկասկում, մեկը՝ Ռոստովում, մեկը՝ Թաղանրոգում, մեկը՝ Ստավրոպոլում, մեկը՝ Նովոչերկասկում, մեկը՝ Ռոստովում, մեկը՝ Թաղանրոգում, մեկը՝ Ստավրոպոլում, մեկը՝ Նովոչերկասկում։

Ներկայումս Ռուսաստանի հայ գիմնազիաների թիվը հասնում է 18-ի։ Նրանցից 2-ը Թիֆլիսում են, մեկը՝ Ղարսում, մեկը՝ Ալեքսանդրապոլում, մեկը՝ Նոր Նախիջևանում, մեկը՝ Ռոստովում, մեկը՝ Թաղանրոգում, մեկը՝ Ստավրոպոլում, մեկը՝ Նովոչերկասկում, մեկը՝ Ռոստովում, մեկը՝ Թաղանրոգում, մեկը՝ Ստավրոպոլում, մեկը՝ Նովոչերկասկում։

Ա. Ալիխանյանի նախագահության տարիներին դվզզսկոյպսմը մեծ աշխատանք է տարել հայ գիմնազիաների ուսումնական պլանների, ուսումնական ձեռնարկների և ուսումնական գործիքների կազմակերպման ուղղությամբ։ Ա. Ալիխանյանի նախագահության տարիներին դվզզսկոյպսմը մեծ աշխատանք է տարել հայ գիմնազիաների ուսումնական պլանների, ուսումնական ձեռնարկների և ուսումնական գործիքների կազմակերպման ուղղությամբ։

1923/ին, Լոռվա Ներսիսյան դպրոցների տեսչության առաջարկությամբ, Ռուսաստանի հայ գիմնազիաների տեսչությունը հանձնվեց Ա. Ալիխանյանին, որ ստանձնեց նաև Ռուսաստանի հայ գիմնազիաների դվզզսկոյպսմի նախագահությունը։ Ա. Ալիխանյանի ղեկավարության տարիներին դվզզսկոյպսմը մեծ աշխատանք է տարել հայ գիմնազիաների ուսումնական պլանների, ուսումնական ձեռնարկների և ուսումնական գործիքների կազմակերպման ուղղությամբ։ Ա. Ալիխանյանի նախագահության տարիներին դվզզսկոյպսմը մեծ աշխատանք է տարել հայ գիմնազիաների ուսումնական պլանների, ուսումնական ձեռնարկների և ուսումնական գործիքների կազմակերպման ուղղությամբ։

Ներկայումս Ռուսաստանի հայ գիմնազիաների թիվը հասնում է 18-ի։ Նրանցից 2-ը Թիֆլիսում են, մեկը՝ Ղարսում, մեկը՝ Ալեքսանդրապոլում, մեկը՝ Նոր Նախիջևանում, մեկը՝ Ռոստովում, մեկը՝ Թաղանրոգում, մեկը՝ Ստավրոպոլում, մեկը՝ Նովոչերկասկում, մեկը՝ Ռոստովում, մեկը՝ Թաղանրոգում, մեկը՝ Ստավրոպոլում, մեկը՝ Նովոչերկասկում։

1923/ին, Լոռվա Ներսիսյան դպրոցների տեսչության առաջարկությամբ, Ռուսաստանի հայ գիմնազիաների տեսչությունը հանձնվեց Ա. Ալիխանյանին, որ ստանձնեց նաև Ռուսաստանի հայ գիմնազիաների դվզզսկոյպսմի նախագահությունը։ Ա. Ալիխանյանի ղեկավարության տարիներին դվզզսկոյպսմը մեծ աշխատանք է տարել հայ գիմնազիաների ուսումնական պլանների, ուսումնական ձեռնարկների և ուսումնական գործիքների կազմակերպման ուղղությամբ։ Ա. Ալիխանյանի նախագահության տարիներին դվզզսկոյպսմը մեծ աշխատանք է տարել հայ գիմնազիաների ուսումնական պլանների, ուսումնական ձեռնարկների և ուսումնական գործիքների կազմակերպման ուղղությամբ։

Ներկայումս Ռուսաստանի հայ գիմնազիաների թիվը հասնում է 18-ի։ Նրանցից 2-ը Թիֆլիսում են, մեկը՝ Ղարսում, մեկը՝ Ալեքսանդրապոլում, մեկը՝ Նոր Նախիջևանում, մեկը՝ Ռոստովում, մեկը՝ Թաղանրոգում, մեկը՝ Ստավրոպոլում, մեկը՝ Նովոչերկասկում, մեկը՝ Ռոստովում, մեկը՝ Թաղանրոգում, մեկը՝ Ստավրոպոլում, մեկը՝ Նովոչերկասկում։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴՎՑՑՍԿՈՅՊՍՄԻ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹՅՈՒՆԸ

Հայկական դվզզսկոյպսմի հանդիսությունը տեղի ունեցավ Մայիսի 14-ին, ժամը 5-ին։ Ներկա էին մոտ 200 հոգի։ Հանդիսությունը բացեց դվզզսկոյպսմի նախագահ Ա. Ա. Ալիխանյանը։ Նա ողջունեց ներկաներին և հայտնեց, որ դվզզսկոյպսմի հանդիսությունը նվիրված է Ռուսաստանի հայ գիմնազիաների 25-ամյակին։ Ապա նա կարդաց գիմնազիաների տեսչի զեկուցումը։

Զեկուցումից պարզվում է, որ Ռուսաստանի հայ գիմնազիաների հիմնադրման գաղափարը պատկանում է Ներսես Տեր-Ղևոնդյանին։ Նա 1907 թ. Ռուսաստանի կառավարության առաջ է դնում հայ գիմնազիաների հիմնադրման հարցը։ Ներսես Տեր-Ղևոնդյանի ծրագրի համաձայն, գիմնազիաները պետք է ունենային ռուսական ուսումնական պլան, ռուսերեն լեզվով դասավանդում և ռուսական ուսուցիչներ։ Ներսես Տեր-Ղևոնդյանի ծրագրի համաձայն, գիմնազիաները պետք է ունենային ռուսական ուսումնական պլան, ռուսերեն լեզվով դասավանդում և ռուսական ուսուցիչներ։ Ներսես Տեր-Ղևոնդյանի ծրագրի համաձայն, գիմնազիաները պետք է ունենային ռուսական ուսումնական պլան, ռուսերեն լեզվով դասավանդում և ռուսական ուսուցիչներ

ԵՐԻՒԱՆ ՏՈՒՐՔ ՅՈՒՍԱՒ. ԲԱՆԱՍԻՐՔ ՄԷՋ (1919 - 1921)

— o —

Ցեղն այս առաւօտուն Երիտասարդ մը, Հրանդ Չիլոպեան անունով, որ 17ը տարեկան էր միայն, ինքզինքը կախած գտնուեցաւ իր սենեակին մէջ։ Ինքնասպանութեան պատճառները անյայտ են։ Ոմանք կը կարծեն թէ ան ներքին ցաւ մը կը տանջէր, ուրիշներ կը կարծեն թէ ան ընտանեկան դժբախտութեան մը զոհը եղած է։ Ինչ որ ալ ըլլայ, ինքնասպանութիւնը ամենամեծ յանցանքն է, որ կրնայ գործել մարդ։ Ինքնասպանութիւնը կը նշանակէ փախչիլ կեանքի պարտականութիւններէն, կեանքի ուրախութիւններէն, կեանքի գեղեցկութիւններէն։ Ինքնասպանութիւնը կը նշանակէ ամենամեծ վախկոտութիւնը։ Ինքնասպանութիւնը կը նշանակէ ամենամեծ անգթութիւնը։ Ինքնասպանութիւնը կը նշանակէ ամենամեծ անգիտութիւնը։ Ինքնասպանութիւնը կը նշանակէ ամենամեծ անարգանքը։ Ինքնասպանութիւնը կը նշանակէ ամենամեծ ստորնութիւնը։ Ինքնասպանութիւնը կը նշանակէ ամենամեծ ոճիրը։

ՄԱՒՍԱԼԻՆԻ ՅԱՋՏԱՐԱՐԵՑ ԿՑԱՒՄԸ

ԻՏԱԼԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԸ ԿԱՑՍՐ ԵԹՈՎՊԻՈՑ

Պատրիս փոխարէն նոր գաղթավայրին

Շաբաթ գիշեր, Մուսոլինի վէնետիկի պալատին պատշգամէն յայտարարեց եթովպիոյ կցումը Իտալիոյ, հետեւեալ բանախօսութեամբ.

— « Սպաներ, ենթասպաներ, զինուորներ պետութեան, Ափրիկէի եւ Իտալիոյ բոլոր զինեալ ուժերու, սեւ շապիկաւորներ յեղափոխութեան, Իտալացիներ եւ Իտալուհիներ հայրենիքի եւ աշխարհի, լսեցէ՛ք.

« Ցաշական գերագոյն խորհուրդը, որ ինչ առաջ վերջացաւ, կնիքց ե - թովպիոյ ճակատագիրը, մայիս 9ի այս օրը, փաշական թուականի 14րդ տարին: Բոլոր հանգոյցները կտրուեցան մեր փայլուն սուրով: Ափրիկեան յաղթանակը մեր պատմութեան մէջ կը մնայ անարատ եւ կատարեալ, ինչպէս կ'երազէին եւ կ'ուզէին այն լեգէոնականները որ ինկան եւ անոնք որ ողջ մնացին: Իտալիա վերջապէս կ'ունենայ իր կայսրութիւնը,— կայսրութիւն մը փաշական, որովհետեւ կը կրէ հռոմէական սակրին վճռականութեան եւ զօրութեան անջնջելի դրոշմը, փաշական կայսրութիւն մը, որովհետեւ այդ էր նպատակը որուն կը ձգտէին, **14** տարիներու ընթացքին, Իտալիոյ երիտասարդ սերունդներուն հզօր եւ կարգապահ ուժերը. կայսրութիւն խաղաղութեան, որովհետեւ Իտալիա խաղաղութիւն կ'ուզէ իրեն եւ բոլորին համար եւ պատերազմի կը դիմէ միայն այն ատեն երբ հարկադրուած է կեանքի հրամայական եւ անզսպելի պահանջներուն մղումով: Կայսրութիւն բաղաքակրթութեան եւ մարդկութեան, ամբողջ եթովպական ժողովուրդին համար, համաձայն Հռոմի աւանդութեան որ յաղթելէ յետոյ իր ճակատագրին կը կապէր ժողովուրդները: Ահաւասիկ իտալական օրէնքը որով կը փակուի մեր պատմութեան մէկ շրջանը եւ կը բացուի ուրիշ մը, իբրեւ անսահման հորիզոն մը ապագայի համար.—

1. Այն հողամասերը եւ ժողովուրդները որ կը պատկանէին եթովպիոյ կայսրութեան, կը դրուին Իտալիոյ թագաւորութեան ամբողջական եւ կատարեալ գերիշխանութեան տակ: Թագաւորը կը ստանայ կայսր եթովպիոյ տիտղոսը, իրեն եւ իր յաջորդներուն համար:

2. Եթովպիան կը կառավարուի եւ կը ներկայացուի ընդհ. կառավարիչով մը, որ կը կոչուի փոխարքայ եւ որուն ենթակայ են էրէթրէայի եւ Սոմալիի կառավարիչները:

Իտալացի ժողովուրդը իր արիւնով ստեղծեց կայսրութիւն մը եւ զայն պիտի պաշտպանէ զէնքով, բոլորին դէմ: Այս գերագոյն ստուգութեամբ, բարձրացուցէք, ո՛վ լեգէոնականներ, ձեր խորհրդանշանները, զէնքերը եւ սիրտերը, ողջունելու համար հռոմէական կայսրութիւնը որ վերածնաւ Հռոմի սրբազան բլուրներուն վրայ, **15** դար յետոյ: Արժանի պիտի հանդիսանա՞ք անոր: («Այո», կ'աղաղակէ անհամար բազմութիւնը): Ձեր աղաղակը սրբազան ուխտ մըն է առաջի Աստուծոյ եւ մարդկան, ուխտ մը կեանքի եւ մահուան համար: Սեւ շապիկաւորներ, լեգէոնականներ, ողջունեցէ՛ք թագաւորը»:

Ամբոխը, որ կը մռնչէր աննկարագրելի խանդավառութեամբ, ճամբայ ինկաւ դէպի Քուիրինալի պալատը, որուն պատշգամէն երեւցան Թագաւորն ու Թագուհին:

Մուսոլինիի յայտարարութենէն անմիջապէս վերջը, զոր վաւերացուցած էր նախարարական խորհուրդը, եթովպիոյ փոխարքայ նշանակուեցաւ մարաջախտ Պատոլիո, իսկ Զօր. Կրացիանի, հարաւային բանակին հրամանատարը, ստացաւ մարաջախտի աստիճան:

**** Ֆրանսական կառավարութիւնը նախապէս իմացած ըլլալով Մուսոլինիի որոշումը, փութաց յայտնել իր վերապահութիւնը:*

ԾԱՆՐ ԴԷՊՔԵՐ ՍԵԼԱՆԻԿԻ ՄԷՋ

30 հոգի սպաննուած, 200 վիրաւորուած

Մայիս 9ին ծանր խռովութիւններ ծագեցան Սելանիկի մէջ, իբրեւ հետեւանք ծխախոտի բանուորներու գործադուլին: Վերջին լուրերու համաձայն, 30 հոգի սպաննուած եւ 200 հոգի վիրաւորուած են: Վեց հոգի սպաննուեցան երբ կը յարձակէին զրահապատ ինքնաշարժի մը վրայ որ կրակ բացած էր: Բանթողներուն թիւն էր 25,000, իսկ չարժումը տարածուած է ամբողջ Մակեդոնիոյ մէջ: Պաշարման վիճակ հրատարակուեցաւ: Կառավարութիւնը նկատի առնելով կացութեան ծանրութիւնը, զէնքի տակ հրաւիրեց բանթողները: Այս պարագան էր որ պատճառ եղաւ չարաթ օրուան խռովութեանց: Բանուորները ուժգնօրէն բողոքեցին այս անօրինութեան դէմ, իսկ ոստիկանները կրակ բացին, զանոնք ցրուելու համար: Ամէն անգամ որ բանթողները ետ կը մղուէին, նորէն կը համախմբուէին ուրիշ կէտի մը վրայ եւ քարեր, ինչպէս եւ սրճարաններէն խլուած աթոռներ կը տեղացնէին ոստիկաններուն վրայ: Այսպիսի չարձակման մը պահուն էր որ ղրկ սրուեցաւ, գրաւելու համար զրահապատ ինքնաշարժ մը, բայց իբրեւ հետեւանք վեց դիակներ փռուեցան: Բանթողները պատնէշներ չինեցին կարդ մը փողոցներու մէջ, կարմիր գրօշներ պարզելով: Զինուոր կանչուեցաւ եւ հրապարէր գործածուեցան բանթողներուն դէմ:

Սելանիկ ամայի քաղաքի մը տպաւորութիւնը կը ներկայացնէր չարաթ օր: Բոլոր խանութները փակուած էին եւ ոչ ոք կը համարձակէր փողոց իջնել: Հաղորդակցութիւնները խզուեցան: Գրաշարներն ալ 24 ժամուան համար բողոքի գոյց մը սարքած ըլլալով, թերթերը լոյս չտեսան յաջորդ օրը:

*** Աթէնքի ժողովրդական կամաւորութիւնները հեռագիր մը ուղղեցին Փարիզ, բողոքելով կատարուած բռնութեանց դէմ եւ բանուորական միութեանց աջակցութիւնը խնդրելով:*

Մակեդոնիոյ երեսփոխանները կառավարութեան դիմելով, պահանջեցին քննութիւն բանալ, ճշդելու համար Սելանիկի դէպքերուն պատասխանատուութիւնը, որ կը ծանրանայ ոստիկանութեան վրայ: Երեսփոխանները կ'ատակարկեն բարձրաստիճան սպայ մը ղրկել Սելանիկ եւ խստօրէն պատժել յանցաւորները, պաշտօնանկ ընել ոստիկանութեան վերատեսուչը, օգնել զոհերու ընտանիքներուն եւ արագօրէն լուծել բանուորական վէճը, այլապէս կացութիւնը աւելի պիտի ծանրանայ: Վարչապետը ինք անձամբ կը քննէ բանուորներու պահանջները: Թերթերը վախ կը յայտնեն որ գործադուլը տարածուի նաեւ Աթէնքի մէջ, բայց ներքին նախարարութիւնը խիստ միջոցներ ձեռք առած է: Բայց եւ այնպէս Վոլոյի մէջ ալ դէպքեր պատահեցան եւ 100 հոգի ձերբակալուեցան: Գործադուլ հռչակուած է նաեւ Փաթրասի եւ ուրիշ քաղաքներու մէջ, իբրեւ յոյց համակրանքի եւ բողոքի:

**** Սելանիկէն կը հեռագրեն մայիս 10 թուականով.— 75,000 - 100,000 հոգի ներկայ եղան երէկուան խռովութեանց զոհերու յուղարկաւորութեան: Քաղաքին մէջ հաց չէ մնացած: Ելեկտրական ուժը կտրուած է եւ փոխադրութիւնը դադրած: Զօրս Թոփիլիսհալածներ կը սպասուին այսօր Պիրէոնէն, այլակերպելու համար զօրքին եւ ոստիկանութեան: Վարչապետ Մէթաքսաս այսօր սպասնաց իրրեւ օրինազանցներ դատել բանթողները, բայց անօգուտ, զօր - ծադուլը տարածուած է ամբողջ երկրին մէջ: Վարչապետը յայտարարեց թէ բոլոր ժողովները արգիլուած են քաղաքին մէջ թէ գուրսը: Թատրոններն ու սինէմաներն ալ պիտի է մասնաւոր արտօնութիւն ստանան:*

Կացութիւնը Աւստրա-Ապէպայի մէջ

Վերջին լուրերու համաձայն, թալանուած եւ հրկիզուած խանութներու տէրերը հետզհետէ կը վերադառնան եւ կը պատրաստուին վերսկսիլ իրենց առեւտրական գործունէութիւնը: Բարեկարգութիւնը վերահաստատուած է այժմ, թէեւ չաբաթ օր խռովարար Կ. Աչի հիւանդանոց մը յարձակում կրեց քաղաքէն 15 քիլոմեթր անդին:

Բուն մայրաքաղաքին մէջ, իտալացի գինուորները կը ժողվեն սպան - նուած Հապէշներու դիակները, կիզելու համար: Այժմ 600էն աւելի կը հաշուեն խռովութեանց ատեն սպաննուած անձերու թիւը: Կեդր. Նամակատունը, որ փակուած էր Նէկիւսին փախուստէն ի վեր, իր գործունէութիւնը պիտի վերսկսի քանի մը օրէն: Իտալական շրջանակներէ կը հաղորդեն թէ դպրոց - ներու մէջ այսուհետեւ իտալերէնը պիտի յաջորդէ անգլերէնի եւ ֆրանսերէ - նի, իբրեւ օտար լեզու: Ամէն օր իտալական օդանաւեր կը սաւառնին մայրաքաղաքին վրայ, յայտարարութիւններ ցրուելով եւ ազդարարելով թէ այժմ Իտալիան է որ կը կառավարէ եթովպիան: Միեւնոյն ատեն ցրուած են ամհարերէն կոչեր, որպէսզի փախստական բնիկները իրենց տուները վերադառնան:

Ամպարայէն Աւտիս-Ապէպա առաջին օդանաւը հասաւ չաբաթ օր, ամենօրեայ երթեւեկ մը հաստատելով: Երկու քաղաքներուն հեռաւորութիւնն է 1600 քիլոմեթր, իսկ երթուղարձը պիտի տեւէ վեց ժամ:

Հայ մը աշխարհի ախոյեան

Նիւ Եորքի մէջ տեղի ունեցած է ըմբշամարտ մը աշխարհի ախոյեան Տոն Ժորժ Շիքաթի եւ հայ ըմբիշ Ցարութիւն Էքիզեանի միջեւ, որ ծանօթ է Ալի Պապա անունով: Առաջին բազմութեան մը ներկայութեան, մեծ վար - պետութեամբ եւ տաժանելի պայքարէ մը վերջ, 53 վայրկեան 37 երկվայր - կեանէն մեր հայ ըմբիշը Ցարութիւն Էքիզեան յաղթական կը հռչակուի եւ աշխարհի ախոյեան: Դեռ չատ երիտասարդ է, 30 տարեկան:

Այսպէս հայ ազգն ալ ունի իր ախոյեանը: Կը մաղթենք որ աշխարհի հայ ախոյեանը գայ Եւրոպայի մէջ եւս ցոյց տայ հայ չիղերուն եւ հայ դնդերնեերուն ուժը:

խաչիկ Գում-Գափուցի

ՁԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԳՈՐԾԱԶՐԿՈՒԹԵԱՆ չաբաթական տեղեկագրին համաձայն, մայիս 2ին նպաստընկալներու թիւն էր 443,245, ինչ որ կը նշանակէ 2725 պակաս՝ նախընթաց չաբաթուան վրայ: Անցեալ տարի նոյն չաբթուն նպաստընկալներու թիւն էր 445,507:

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՆՈՐ ԴԱՀԼԻՃԸ կազմեց Նահաս փաշա, Ազգայնական Վաֆ - տի նախագահը, բոլոր նախարարները ընտրելով իր կուսակիցներէն:

Հ. Ց. Դ.

Գաւառ

ԼԻՈՆի վարանդեան կոմիտէն ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, 15 մայիս, ուրբաթ երեկոյ ժամը *8.30*ին, 181 Cours Lafayette, «Զարդարեան» գրադարանին մէջ:

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ՓԱՐԻԶԻ «ԵԳԻՊՏԱՑԻ» ԿՈՄԻՏԷԻ կազմակերպած դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ այս ուրբաթ երեկոյ ժամը *8.30*ին, Chez Zeyer սրճարանի վերնայարկը, 4 rue St. Denis (Place du Châtelet) Met. Châtelet

կը խօսի ընկ. ԼԵՒՈՆ ԶՈՐՄԻՍԵԱՆ

կը հրաւիրուին փարիզի եւ արուարձաններու բոլոր ընկերները:

ՄԱՑԻՍ 28Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՆԱԽԱԶԵՌՆԱԻԹԵԱՄԲ Հ. Հ. ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆ

30 Մայիս, չաբաթ երեկոյ, Փըթի-Փուռնալի սրահին մէջ:

ՄԱՑԻՍ 28Ը ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

30 Մայիս, շաբաթ երեկոյ, 3րդ Թաղապետարանի սրահին մէջ:

Պատանեկիկ Երեկոյթ

Երկրորդ անգամ ըլլալով կազմակերպուած Պ. Կ. ԳԱՆԹԱՐՃԵԱՆի կողմէ (**CARIO CANTI**) *իր* **orchestre**ով

17 Մայիս, կիրակի ժամը 4ին եկէք գիշեր

Salons Victor Hugo, **46bis Rue St. Didier**

Մէթրօ Trocadéro *եւ* Victor Hugo

Դիւրամատչելի պիւֆէ մասնաւոր սրահի մէջ: Մուտք՝ *10* Ֆր.:

ՍՈՎԵՏՆԵՐԸ Կ'ԵՂԱՁՐՋՈՒԻ՞Ն ԹԷ ԿԸ ՅԵՂԱՁՐՋՈՒԻՆ

Անոնց բոլորին համար պատրաստուած են տաներ (անոնց մեծ մասը ցարդ չունէին), բոլորն ալ լաստինական ձեւի վրայ, գրուած են ընթերցանութեան գիրքեր, եւ կը հրատարակուին թերթեր եւ գիրքեր՝ իրենց լեզուներով: Ուսուցիչները ինչ ճիգ եւ ինչ ուժ սպառած են՝ այդ աղբերու գրականագիտութիւնը սիստեմի մը վերածելու համար: Որքան ուժ սպառած է իմ մկկ ծանօթս, Ռազանի համալսարանի փրօֆէսօրներէն մին՝ որ աւելին անուանի վիրաբոյժ մըն էր, եւ որ գացած է Վոլկայի եղերքը խուլ գիւղերէն մին եւ հոն կազմակերպած է առողջապահական եւ բժշկական սպասարկութիւն՝ այսպէս կոչուած Մարքինեան հանրապետութեան մէջ:

Այս մկկ քանի օրինակները կը վերաբերին նիւթական մշակոյթին: Զրմռնանք սակայն եւ միւսը:

1917 հոկտեմբերի կացութեան գլխաւոր սարսափը այն էր, որ ժողովուրդէն կը խլուէին անոր բարոյական բոլոր հիմունքները: Անաստուածութեան քարոզչութիւնը կը քանդէր կրօնքը, ընտանիքը կը ճարճատէր, ու կը թուէր թէ ամբողջ ռուսական ազգը կը կորսնցնէ իր բարոյական նեցուկ - ները: Այժմ, մենք չենք կրնար այլեւս չհաստատել թէ՝ գլխաւոր վտանգը եւեւ մնացած է: Կը տեսնենք թէ ինչպէս եկեղեցիին դէմ պայքարը լոկ աւելցուց ներքին, ոգեկան կրօնական - նուիրութիւնը ռուս մուժիկին, եւ թէ ինչպէս կրկին ամեցաւ ձգտումը՝ դէպի ընտանեկան, խաղաղ, « լուսաւոր » կեանքը:

Պիտի ըսէք թէ՝ յոգնեցա՞ւ իշխանութիւնը: Զանձրացա՞ւ: Այս բոլորը ինքն իրե՞նց չրջեցան:

Ոչ: Հոս եւս մեծ ճիգ թափած է ռուս ընկերային ուժը, որ, այդ մարզին մէջ ուղղակի եւ սովետական իշխանութենէն բաժնուած աչխատելով, ուժ կուտար, կը հովանաւորէր, կ'օժանդակէր:

Այս մշակութային աչխատաւորները, որոնց հոկտեմբերեան օրերուն այնքան քիչ մնացին Ռուսիոյ մէջ, կրնան հպարտանալ: Անոնք ոչ միայն իրենց թիկունքներուն վրայ կրեցին ռուսական մշակոյթը՝ փրկելով զայն աչխարհի մէջ անօրինակ քայքայումէ մը, անոնք ոչ միայն զայն ճոխացուցին՝ անհնարին արդիւնքներով, այլեւ պատրաստեցին փոխանորդութիւնը, դալիքը՝ երիտասարդ, առողջ, կենսունակ: Եւ կեանքին մէջ մտնող այս նոր սերունդին բոլոր մասերը միայն ու միայն մարքսեան տիպարներու աչակերտներն ու բոլչեւիկներու յաջորդները չեն, ինչպէս կը կարծեն արտասահման գտնուող ռուս տարագիրները:

Անոնք, իրենց մեծ տոկոսով, աչակերտներն են մեր նախկին ազգային ուսուցիչներուն, եւ իւրացուցած են չատ մը արժանիքներ եւ արժէքներ, զորս ունէին այդ ուսուցիչները: Այդ բոլորը յետոյ ի՞նչպէս պիտի հաչտեցնեն իշխանութեան պետական եւ ընկերային տեսութիւններուն հետ,— չեմ գիտեր: Բայց գիտեմ, որ նոր սերունդին մօտ պիտի ըլլան չատ մը արժագանդներ այն գեղեցկութիւններն - րէն, որոնք գոյութիւն ունէին ռուս հասարակութեան մէջ:

Իսկ այդ սերունդին է որ կը վիճակի պատասխանատու դերը՝ վերնայարկի պէս հաւուէյարդարի ենթարկելու այն մութը որ մնացած է ահաւոր անցեալէն:

×

Եթէ մչակութային կառուցումի մարզին մէջ հանրային ուժերը կրցան իրենց ոգիով վարակել բնակչութեան լայն շրջանակը, իշխանութիւնը՝ ընկերվարութիւն կառուցանելու բոլոր խնդիրներուն մէջ տապկուեցաւ իր ղովը՝ ամենալաւ պարագաներուն (իսկ ամենագէշ պարագաներուն (որ չատ էին) գրեթէ բոլորովին ա - նանձին աչխատեցաւ: Աւելին,— այդ մարզին մէջ, միակամ չէ, եւ իր սեփական չրջանակին մէջ այնքան հերձուածներ կան, այնքան տարբակներ, այնքան «հոսանքներ», « բացատրութեամբ », « քաղաքներ», « ինքնաքննադատութեամբ » եւ «մարքսագործումով »: (Շար.)

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13)

Պատահանդէս

Կազմակերպուած Հայ Երիտասարդաց Ակումբին կողմէ

23 Մայիս, շաբաթ օր, *ժամը 17—24*

26 Avenue de Tokio, *մէթրօ* Alma-Marceau

Բոլոր կազմակերպութիւններէն կը խնդրուի նկատի ունենալ Թուականը:

Կիրակի, 21 Յունիս ժամը 16ին

ՍԷՆՓՕՆիք նուագահանդէս Հայ Բեդիական երու գործերէն, ղեկավարութեամբ Նախկին Մուրատ-Ռափայէլեան սաներէն

Գ. Մ. ԱԼԷՔՄՇԱՀի

Salle Gaveau *ի մեծ սրահին մէջ,*

կազմակերպուած՝ Մուրատ-Ռափայէլեան կրթական հաստատութեանց հարիւրամեայ յոբելիանական հանդէսներու Փարիզի Գործադիր Յանձնախումբին կողմէ,

ցայտագիր ու մանրամասնութիւնները աւելի վերջը:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

"ՎԷՄ", *ի ԺԹ. Թիւը հետեւեալ բովանդակութեամբ.—*

ՌՈՍՏՈՄ.— Հայ - Վրացական փոխյարաբերութիւնները: ԱՐՏԱՇԷՍ Ա - ԲԵՂԵԱՆ.— Հայ եւ Թուրք վաւերաթղթեր: Հ. ԱՃԷՄԵԱՆ.— Բագրատ վարդ. Գէորգ - Թաւագալեան: ՍԻՄ. ՎՐԱՑԵԱՆ.— Լեւոն Թադէոսեան (Պապալը): ՎԱՀ. ՄԻՆԱՒՈՐԵԱՆ.— Արհաւիրքի Օրեր: ՎԱՀ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ.— Համաշխարհային պատերազմը եւ Տարօնի աշխարհը: ԱՐՄԷՆ ՍԵՒԱՆ.— Փետրուար 18ի յեղափոխութիւնը: ԱՆՑԵԱԼԻ.— Ակադ. Ալէքսանդր Թումանեան: կեանք եւ Մշակոյթ: Գիրք եւ Մամուլ: Գրախօսական: ՅԱՒԵԼՈՒԱՅ.— Վ. Մանկոնեան, Գէորգ Դ. եւ իր ժամանակը:

Տարեկան բաժնեգին՝ 70, 60 եւ 50 ֆրանք, համաձայն իւրաքանչիւր երկրի թղթատարական սակի:

Երրորդ շրջանի բաժանորդները կրնան առաջին երկու տարիներու 12 թիւերը ստանալ վճարելով 50 ֆրանք, կամ վեց գրքի համար 25 ֆր.

Շասգ.— S. Vratzian, 13 Rue des Platanes, Gitè Jardin de Plessis-Robinson, (Seine).

Եւրոպայի Հայկական Վաճառական գրասենեակ

ՀՐԱՆՏ - ՍԱՄՈՒԷԼ

51, Rue Mr. le Prince, Paris (6). Métro: Odéon. Tél. Danton: 88-65,

Հայերէն, ֆրանսերէն, անգլիերէն եւայլն ամէն տեսակ գրքեր: Արդիական կազմատուն: Տպագրական գործեր:

Աշխարհիբոյր կոյսերէն հասած ապսպրանքները կը կատարուին արագ եւ խղճամիտ կերպով:

ՀԱՑԵՐՈՒՆ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՌԸ

Ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Ամէն Մթչէղ Հեռաձայն Danton : 52 . 78

Ազնիւ եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

ԴԻՄԵՑԷՔ

Brasserie du PROGRÈS

Dépsitaire PIERRE MEUNIER

65bis Rue Vergniaud, Paris (13)

Tél. Gobelins 39.56

Ուր կրնաք գտնել ձեր փնտրած Bières, Limonades եւ Eaux-minérales ները: Գնահատուած են իր գարեջուրները Neldbier et La Maternelle: Փնտռեցէք ձեր նպարավաճառներու մօտ:

Ձեր դաշտահանդէսներուն եւ իրիջոյկներուն համար դիմեցէք մեզի, որ անմիջապէս ձեզի սլ.ա.ի. բերուի ուզուած խմիչքները աւելցածը ետ առնելու պայմամբ:

ԲԺՇԿԱՊԵՏ ՌՕԺԷՆՍՔԻ

Մասնագէտ կանանց, սրտի, արեան եւ ամէն տեսակ ջիւանդութիւններու: ելեկտրաբուժում: Կ'ընդունի ժամը 2—4: Դիմել՝ 10 Rue Lord-Byron, Métro Georges V Tél. Elysées 22-79:

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi.

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe. LYON.

ՀԱՐԱՁԱԳ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

EE PRIMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԱՄՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ՆՐԹԱՏԻՊԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

Ցրանսա եւ գաղութներէ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ԹՒԱԿԱՆԻՇ

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
13
ՄԱՅԻՍ
MERCREDI
13 MAI
1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3113

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԻՆՉՈ՞Ւ ՉԵՆ ՄԱՍՆԱԿՑԻՐ

Ժողովրդական ճակատը հաւաքարար գործեց ու յաղթեց, ապրիլ 26ի եւ մայիս 3ի ընտրութեանց մէջ։ Իսկ հիմա որ ընկերվարականները արդէն պատրաստուած են ստանձնելու իշխանութիւնը, համայնավարները կը խուսափին։

Կիրակի օր, ընկերվարականներու Ազգ. Մորհուրդին մէջ, Լէօն Պլումի, կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարը եւ ուրիշներ երկին եւ երկիրն կոչ ուղղեցին, որպէսզի «համերաշխ մնան մինչեւ կառավարութեան նատարաններուն վրայ, ապահովելու համար յաղթութեան պտուղները, որոնք ամբողջ ճակատին կողմէ խմբագրուած, ընդունուած եւ պաշտպանուած ծրագրին իրագործումը»։

Ժողովէն առաջ, խնդիրը կ'արծարծուէր թերթերու միջոցաւ եւ մասնաւոր տեսակցութիւններով, որոնց գլխաւորը տեղի ունեցաւ Լէօն Պլումի եւ համայնավար կուսակցութեան երկու պատգամաւորներուն, Մ. Թորէզի եւ Ժաք Տիւքլոյի միջեւ։

Եւ սակայն, պատասխանը մնաց անփոփոխ,— Ոչ։ Զեզի հետ ունք, պիտի աշակցինք ուղղամտօրէն, բայց նախարարութեան մէջ մասնակցիր։

Այժմ պաշտօն յանձնուած է Պ. Լէօն Պլումի եւ Փօլ Ֆոռի, որպէսզի ուղղակի բանակցին, ապահովելու համար համայնավար կուսակցութեան, ինչպէս եւ Աչխատանքի Դաշնակցութեան մասնակցութիւնը։

Անակնկալ մը պիտի ըլլայ, եթէ այս անգամ ընդ առաջ երթան համայնավարները։ Աչխատանքի Դաշնակցութեան մասնակցութիւնը անյաղթելի դժուարութիւններ չի ներկայացներ, քանի որ հոսանքը ունի շատ հիմնական պատճառներ, պահելու համար իր գործելու ազատութիւնը։

Նախ՝ սկզբունքի խնդիրն է որ կը փակէ դուռները։ Որքան ալ ֆիլմավորին յարմարիլ ուզեն Ֆրանսայի բոլշեւիկները, չեն կրնար անտեսել կուսակցութեան հիմնական վարդապետութիւնը։ Յատկանշական որ, որոշ բանաճեւ մը քուէարկեր էին իրենց վերջին համագումարին մէջ (Վիլէօրպան)։

Ցետոյ, անոնք առենէ մը ի վեր ուժգնօրէն կը հնչեցնեն նոր դրշնան մը,— Միութիւն։ Ուրիշ խօսքով՝ ձուլում Ֆրանսայի կեդրոնական եւ համայնավար կուսակցութեանց։

Այս հարցը մասնաւորապէս արծարծուեցաւ Ժողովրդական ճակատին կազմութենէն վերջ, եւ հասունցած կը համարուի, Աչխատանքի Դաշնակցութեան երկու թեւերուն ձուլումէն ի վեր։

Ճակատին առջի օր, «Իմանալի՞ք» խոշոր տառերով կ'ագդարարէր թերթին ճակատէն,— Միութի՛ւն »։

Անցնելով բուն գործնական հարցերուն, Ֆրանսայի համայնավարները ուշագրաւ տեսակէտներ կը յայտնեն, իբրեւ պատասխան ընկերվարական կուսակցութեան հրաւէրներուն։

Այսպէս, կուսակցութեան վարիչներէն Ժաք Տիւքլօ, նախորդ Երկու քարտուղարը, խմբագրականի մը մէջ պարզելով իրենց դիրքորոշումին պատճառները, դիտել կուտայ.

— « Մեր մերժումը չի կրնար ոչ խորամանկութիւն մը համարուիլ, ոչ ալ ընկրկում՝ պատասխանատուութեանց առջեւ։ Չկրնայի չէ մոռնալ թէ մենք ընկերային կերպարանափոխութեան ուսուցիչ մըն ենք եւ մեր իշխանութեան հասնիլը իրրեւ պատակ պիտի ունենայ աշխատաւորներու ազատումը։ Ուրեմն մենք կրնայ զարմանալ որ կը մերժենք մասնակցիլ ձախակողմեան կառավարութեան մը։

... Համայնավարներուն ներկայութիւնը նախարարութեան մէջ՝ պատրուակ պիտի ծառայէ յետաշրջական հոսանքի կատարումներուն։ Փոխանակ կառավարութեան եւ զանգուածներու շարժման մղիչ ուժ մը ըլլալու, համայնավարներու ներկայութիւնը պիտի ջլատէր բուն իսկ կառավարութեան գործունէութիւնը։

« Մեր կուսակցութիւնը խոհեմութեամբ եւ բաղութեամբ կը նախատեսէ դէպքերը։ Ահա թէ ինչու վճռապէս հակառակ արտայայտուած է մասնակցութեան, միեւնոյն ատեն հրապարակաւ յայտնի տալով թէ իր լման աջակցութիւնը պիտի ընծայէ յաջորդ կառավարութեան»։

Այս բացատրութիւններէն ալ ամբողջովին չեն լուսաբաներ կացութը։ Բա՛ն մը կայ համայնավարներու լեզուին տակ, թէեւ բառերովին չեն ծածկեր զայն։

Այդ նոյն խմբագրականին մէջ, Պ. Տիւքլօ կը յայտարարէ.

— « Այժմ անհրաժեշտը այն է որ, մինչ ընկերվարական կուսակցութիւնը զբաղած է յաջորդ նախարարութեան հիմերը դնելով, ընկերվարականներ եւ համայնավարներ, երկրին մէկ ծայրէն միւսը, աշխատաւոր ժողովուրդը համախմբեն Ժողովրդական ճակատի կոմիտէներու մէջ, որովհետեւ, ի վերջոյ ժողովուրդին կը թելադրելով է որ վաղուան կառավարութիւնը պիտի կրնայ իրականացնել ազատ, հզօր եւ երջանիկ Ֆրանսայի մը անհրաժեշտ յոյսը, որ այնքան ուժգնօրէն արտայայտուեցաւ ժողովրդական ճակատի ընտրական յաղթանակով »։

Բացատրութեան չեն կարօտիր այս խօսքերը։

Համայնավար կուսակցութիւնը պահելով իր գործելու ազատութիւնը եւ խուսափելով «պղտորուելէ», կ'ուզէ անարգել կերպով ներթափանցել ժողովրդական ուժերու ամբողջական կազմակերպութեան։

Մանաւանդ «Ժողովրդական Կոմիտէներ»ը կը թարգմանեն «Խորհուրդներ» (Սովետ)։ Ուրեմն, Ֆրանսայի բոլշեւիկները պիտի ջանան ստեղծել ամբողջ Ֆրանսայի մէջ, եւ խաղաղօրէն հաստատել իրենց «խորհրդային իշխանութիւնը», — բոլորովին տարբեր յառաջիկայ ձախակողմեան դահլիճէն։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Ա. Դ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ ՉԻ ՋԱՆԶՆԱՐ ԵԹՈՎպԻՈՑ ԿՑՈՒՄԸ

ՊԱՏԺԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ ԱՆՓՈՓՈԽ ԿԸ ՄՆԱՆ

Իտալիոյ ներկայացուցիչը ձգեց հետացա, չմասնակցելով Եթովպիոյ պատուիրակին ներկայութեան

Ա. Դ. Մորհուրդը գումարուելով երկուշաբթի օր, այն եզրակացութեան յանգեցաւ թէ Եթովպիա տակաւին գերիշխան եւ անկախ պետութիւն մըն է, գլուխ ունենալով իր կայսրը՝ Հայիլէ Սէլասիէ, որ այժմ երուսաղէմ կը գտնուի։ Որոշեց նաեւ թէ Վօլտէ Մարիամ, Փարիզի դեսպանը, որ Եթովպիոյ ներկայացուցիչն էԱզգամժողովին մէջ, կը մասնակցի ժողովին։Պատուոյ Ալոյզի, Իտալիոյ ներկայացուցիչը, կատղելով՝ այս որոշումէն, ձգեց հետացաւ ժողովարահէն, մանաւանդ երբ ժողովականներուն մէջ տեսաւ Եթովպիոյ պատուիրակը։ Պատուոյ Ալոյզի տեղէն ցատկեց, սանդուղներէն վար իջաւ, գընաց գլխարկն ու վերարկուն առաւ հանդերձապահէն եւ դուրս ելաւ։ Այս ցոյցէն վերջը, նորէն վերադարձաւ, մասնակցելու համար Ա. Դ. Մորհուրդի հրապարակային նիստին։

Գաղտնի նիստը բացուեցաւ կէսօրէն վերջը եւ շատ կարճ տեւեց։ Կը նախագահէր Պ. Իոըն, Անգլիոյ արտաքին նախարարը։ Փոխարինիլը պայթեցուց Պատուոյ Ալոյզի, յայտնելով թէ յայտարարութիւն մը պիտի ընէ իտալեթովպական հարցի մասին որ օրակարգին վրայ արձանագրուած էր իրրեւ 18րդ կէտ։ Ասոր վրայ Պ. Իոըն սեղան հրաւիրեց Եթովպիոյ ներկայացուցիչը, ինչ որ կատղեցուց իտալական պատուիրակը։ Այս վերջինը յայտարարեց.

— « Իտալական պատուիրակութիւնը չի կրնար հանդուրժել այսպէս կոչուած եթովպական պատուիրակին ներկայութեան։ Եթովպիոյ մէջ գոյութիւն չունի որ եւ է պետական կազմակերպութիւն եւ միակ գերիշխանութիւնը իտալական է։ Հետեւաբար անիմաստ է որ եւ է վիճաբանութիւն իտալեւեթովպական վէճի մասին եւ ես չեմ կրնար մասնակցիլ »։

Այս յայտարարութենէն վերջը, Իտալիոյ ներկայացուցիչը ձգեց հետացաւ։ Իսկ Եթովպիոյ ներկայացուցիչը յայտարարեց.

— «Եթովպիա հաստատապէս կապուած կը մնայ Ազգերու Դաշնակցութեան։ Կրնամ ըսել նոյնիսկ՝ անոր կառչած փակած կը մնայ »։

Պատուոյ Ալոյզիի մեկնումէն վերջը Պ. Իոըն յայտարարեց թէ միայն Ա. Դ. Մորհուրդին կ'իյնայ ճշդել իր օրակարգը եւ թէ անոր պաշտօնն է պարզապէս որոշել թէ 18րդ կէտը պիտի մնա՞յ թէ ոչ։ Պ. Մատարիակա,Սպանիոյ ներկայացուցիչը, յայտարարեց թէ 18րդ կէտը պէտք է մնայ օրակարգին վրայ։ Իրեն ձայնակցեցաւ նաեւ Տանըմարքայի արտաքին նախարարը, ի դիմաց եօթը «չէզոք» պետութեանց, որոնք հաւատարիմ կը մնան Ազգաժողովին որոշումներուն։

Ուրեմն, օրակարգին վրայ պահելով իտալեւեթովպական խնդիրը, Ա. Դ. Մորհուրդը կ'ուզէ ըսել թէ չի ճանչնար Մուսոլինիի որոշումը՝ Եթովպիոյ կցման մասին։ Այս տեսակէտը ընդունուեցաւ միաձայնութեամբ։

« Ժողովնայ ատ Նասիօն», Ազգաժողովին օրկանը, Ա. Դ. Մորհուրդին այս դիրքը կը բաղդատէ Թուրքիոյ Սուլթաններուն քաղաքականութեան հետ, դիտել տալով թէ անոնք ալ չէին ճանչնար նախկին Լեհաստանի բաժանումը եւ ամէն անգամ կը հարցնէին դեսպանական ընդունելութեանց առեն.—«Ո՞ւր է Լեհաստանի դեսպանը »։

Ժողովին վերջը, Պ. Իոըն մասնաւոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ 18երրորդ յանձնախումբի (պատժական) նախագահին հետ, հանդիսաւորապէս յայտարարելու համար թէ պատժական տնօրինութիւնները ի գործու կը մնան Իտալիոյ դէմ։ Անգլ. կառավարութիւնը այս հարցին մէջ իրեն հետ ունի եօթը «չէզոք» պետութիւնները, Պալքանեան Միութիւնը եւ Փոքր Համաձայնութիւնը։ Պ. Իոըն պարտք սեպեց չնորհակալութիւն յայտնել այս պետութեանց (Շուէյտ, Նորվեկիա, Տանըմարքա, Ֆինլանտա, Հոլանտա, Սպանիա եւ Զուիցերիա), իրենց աջակցութեան համար։

Եթովպիոյ կայսրը երուսաղէմէն հեռագիր մը ուղղած էր Ա. Դ. Մորհուրդին, հաղորդելով իր մեկնումը։ «Մենք սկիզբէն իսկ ամէն ջանք թափեցինք, խաղաղութիւնը չխանգարելու համար։ Հաւատարմօրէն պաշտպանեցինք մեր երկիրը, մինչեւ որ, իրրեւ հետեւանք Իտալիոյ կազային ռեզատարանին, համոզուեցանք թէ մեր դիմադրութիւնը չի կրնար չարունակուիլ եւ թէ ամէն պարագայի մէջ դիմադրութիւնը պիտի չանգի Եթովպիոյ ժողովուրդին թնաջնջման »։

Ժողովը նորեն կը յետաձգուի

Ա. Դ. Մորհուրդը նոր ժողով մը գումարեց երէկ, երեքշաբթի, եւ որոշեց յետաձգել, արտակարգ նիստ մը գումարելու համար Ցունիս 15ին, երբ կազմուած կ'ըլլայ Ֆրանսայի նոր կառավարութիւնը։ Կը նշանակէ թէ պատժական տնօրինութիւնները պիտի չարունակուին առ նուազն մինչեւ այդ ժողովը։ Այս առթիւ ուշագրաւ է որ, նոյնիսկ Ֆրանսական կառավարութիւնը վճռական դիրք բռնած է Անգլիոյ հետ միասին, Եթովպիոյ անակնկալ կցման հանդէպ։ Գերմանական մամուլը առանց վերապահութեան կը գնահատէ Իտալիոյ բռնած դիրքը։

Անգլիական հարցաթերթ եւ Գերմանիա

Դառնալով Պերլինի մամուլին արտայայտութիւններէն, Գերմանիա լաւ տպաւորութիւն չէ կրած անգլիական հարցաթերթէն։ Կը հաւատան թէ Հիթլէր չպիտի պատասխանէ շատ մը հարցումներու, մասնաւորապէս Մ. Միութեան վերաբերեալ հարցին (ճշդել իր դիրքը)։ Ամէն պարագայի մէջ, երկար ուսումնասիրութեան կը կարօտի հարցաթերթը, եւ հաւանական չէ որ պատասխան տրուի մէկ ամիսէն առաջ։ Այս առթիւ, իրազեկներ կրկին կը պնդեն թէ Անգլիոյ դաւիճին անդամներէն մէկը Պերլին պիտի երթայ, ուղղակի բանակցելու համար։ Հաւանական է որ Պերլինի անգլիական դեսպանը ուղղութեան ընդունուի այս չարթու Հիթլէրի կողմէ։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

1500ԱՄԵԱԿԸ ԵՒ ՀԱՄԵԹԳԸ ՀԱՄՊՈՒՐԿԻ ՄԷՋ

Մասնաւոր պատուիրակութիւն մը Պերլինէն

ՀԱՄՊՈՒՐԿ, 9 մայիս (Յատուկ)։— Բացառիկ երեւոյթ մըն է մեր իրականութեան մէջ որ, այսքան փոքրաթիւ գաղութ մը, բաղկացած մօտ 80 հոգիէ, մեծ ու պզտիկ մէջն ըլլալով, ցոյց կուտայ եռուն գործունէութիւն մը ազգային կեանքին համար։

Համպուրկը կապուելով Պերլինի հայ կեանքին, արդէն չարունակ հաղորդակցութեան մէջ եղած է ամբողջ ազգային անցուդարձերուն եւ ջանացած է իր կարողութեամբ մասնակցիլ ազգօգուտ գործերու։

Զենք կրնար չյիշել 1933ի լիաուռա մասնակցութիւնը այն հանգանակութեան որով կարելի եղաւ պահել Հայկազեմեան Միութեան ձեռնարկները, «Հայութիւն - Աբիւկանութիւն» գերմաներէն գրքոյկին հրատարակութեամբ հինգպէս յայտնի է, ամբողջ Գերմանիոյ Հայերուն համար մեծ նշանակութիւն ունէր պաշտօնապէս եւ հրապարակաւ ճշդել Հայոց արիական ծագումը։Իսկ այս ձեռնարկին կեդրոնն ըլլալով Համպուրկ Պերլինը, պէտք է ըսենք որ Համպուրկի գաղութը յատուցումէն շատ աւելի չափով իր մասնակցութիւնը բերաւ։

Եւ հիմա Ս. Գրքի թարգմանութեան 1500ամեայ յոբելեանը փառաւորապէս տօնելով, Համպուրկի Հայերը զոհաբերութեան նոր ցոյց մը կը կատարեն։ Այստեղ ամէնքը իրենց չափով մասնակից են այս գործին՝ այր թէ կին, ծեր եւ երիտասարդ։ Ասիկա կ'ըսեմ իրրեւ բարի օրինակ գործակցութեան եւ համերաշխութեան, պատրաստակամութեան եւ նախանձախնդրութեան։ Միանգամայն իրրեւ ապացոյց հայ ցեղի աննկուն ոյժին, որով երկար տասն մայր երկրէն կտրուած ափ մը Հայեր կրնան յաջողցնել հոյակապ հանդէս մը, յարգելու համար իրենց գիրը, գրականութիւնն ու մշակոյթը։ Ցեղին ձայնն է որ կը խօսի այս ձիգին ու ձեռնարկին մէջ։

Հրաւիրուած են Պերլինի, Լայփցիկի եւ ուրիշ տեղերու Հայերը ներկայ ըլլալու կամ մասնակցելու համար։ Ահա Պերլինի մեր առաջին խումբը ճամբայ կ'ելլէ կէսօրին, երեք ժամէն հասնելու համար Համպուրկ։ Աչքիս առջեւ ունիմ գերմաներէն ուխ էջնոց գեղեցիկ թուղթիկը,որ պարզ յայտագիր մը չէ։ Այնտեղ կը բացատրուի չատ համառօտ այլ յստակ կերպով հանդէսին պատճառը, «Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս»ին հրաւէրը, հանդէսին խմաստը եւ վերջապէս թէ տարիք յարմար կը համարուի Հայերու մասին տարածուած սխալ լուրերու դէմ ճշդումներ կատարելու եւ երկու ժողովուրդներու յարաբերութիւնները զօրացնելու։

Ասոր կը յաջորդէ բուն յայտագիրը, որուն գեղարուեստական բաժնին մէջ կը փայլի Օր. Հայկանուշ Թորոսեան։ Արդէն Funk-Wacht չաբաթաթերթին մէջ (10 — 16 մայիս) նշանակուած է «Հայ ազգային երաժշտութեան» ունկնդրութիւնը ձայնասփիւռով, երկուշաբթի, 11 մայիս երեկոյեան ժամը 22.25ին,իսկ Hambourger Fremdenblattի 8 մայիս թիւին մէջ կրեսնենք գեղեցիկ պատկերը մեր ժողովրդական երգչուհիին եւ անոր քով դրուած յօդուածը, ուր դրուած է թէ ամբողջ հայ ժողովուրդը այս տարի կը տօնէ 1500ամեակը Աստուածաշունչի հայերէնի թարգմանութեան։ Ասիկա ոչ միայն եկեղեցական դործ մըն էր, այլեւ մշակութային դէպք մը։

Յայտագրի վերջին մասը չատ կարեւոր մէջբերումներ կը պարունակէ գերմանական վկայութիւններէ Հայոց մասին.—«Ի՞նչ կ'ըսեն գերման գիտնականները Հայաստանի եւ հայ ժողովուրդի մասին»։ Ամէնէն վերջ Ֆրիթիօֆ Նանսէնի խօսքերը.— «Այսքան պայքար, այսքան նեղութիւն, այսքան անվերջ ցաւ եւ թշուառութիւն, զարկ - զարկի — եւ այսքան քիչ բախտ յաղթական ըլլալու ։ Ձիշդ է որ աստուածքի չնորհի մարդ աւելի կը զօրանայ, եթէ բաւական ուժով է զայն կրելու համար, բայց կո՞յ ժողովուրդ մը աչխարհի վրայ, որ այսքան բան քաշած ըլլայ ու դիմանայ, եւ ինչո՞ւ,— վերջապէս լքուելու եւ դաւաճանուելու համար անոնցմէ, որոնք բարձր արդարութեան անունով իրենց խօսքը տուած էին »։

Ցաջորդով կը գրեմ Համպուրկի հանդէսին մասին։

Պ. Ֆրունճեան

ՄՄԲ.— Գերմաներէն ճառերը եւ հայկական երգերը երկուշաբթի գիշեր յատակօրէն լսուեցան Փարիզի մէջ։Ձայնասփիւռը կը պատրաստէ նաեւ դատարանի մը տակ։

Այս առթիւ կարդալ նաեւ Գ. Էջի թղթակցութիւնը, հանդէսին կազմակերպութեան մասին։

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՆՈՐ ԿՈՂԸ

ՀԱՄԱՁՆԱՎԱՐՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

Կիրակի օրուան Ազգ. Մորհուրդէն յետոյ, ընկերվարական կուսակցութիւնը լրջօրէն գործի ձեռնարկած է, կազմելու համար նոր գահլիճը, աջակցութեամբ միւս ձախակողմեան հոսանքներու։ Կուսակցութեան գլխաւոր նամակ մը ուղղեց համայնավարներուն եւ Աչխատանքի Դաշնակցութեան, որպէսզի մասնակցին գահլիճին։ Այս առթիւ յանձնարարեց Պ. Լէօն Պլումի եւ ընդհ. քարտուղար Պ. Փօլ Ֆոռի,— 1. Ճարտերութեան մտնել ժողովրդական ճակատի կուսակցութեանց հետ, անոնց հաղորդելով ընկերվարական կոչերը եւ բանակցութիւններ վարելով։ 2. Մասնաւորապէս պնդել եւ համոզել Աչխատանքի Դաշնակցութիւնը եւ համայնավար կուսակցութիւնը որ մասնակցին ժողովրդական ճակատի կառավարութեան։ Այս որոշման վրայ, մասնաւոր նամակներ ուղղուեցան երկու կազմակերպութեանց, բացատրելով թէ ինչո՛ւ անհրաժեշտ կը դանեն իրենց մասնակցութիւնը։

Արմատականներուն դիրքն ալ որոշ չէ տակաւին, թէեւ անոնք հակառակ չեն մասնակցութեան։ Երէկ բացառիկ ժողով գումարեց արմատական կուսակցութեան վարիչ մարմինը։ Քաղքենի թերթերը կ'ըսեն թէ կուսակցութիւնը երկուքի բաժնուած է նորէն։ Ան այժմ բանակցութիւնները պիտի ունենան կիսապաշտօնական հանդամանք։

Լէօն Պլումի ճառը ընդհանրապէս լաւ տպաւորութիւն գործած է նոյնիսկ աջակողմեան շրջանակներու մէջ, որոնք կը գնահատեն անոր չափաւորութիւնը։ Սակարանն ալ բարւոքած կը թուի, մանաւանդ որ ազգու միջոցներ ձեռք առնուած են Ֆրանքին պաշտպանութեան համար։

Նահանգային ժողովները բացուեցան առջի օր։ Տրամադրութիւնները ընդհանրապէս նպաստաւոր են Ժողովրդական ճակատի կառավարութեան հանդէպ։

Այժմէն ապահովուած ըլլալով Պ. Լէօն Պլումի վարչապետութիւնը, ձեռնարկներ կը կատարուին նոր նախարարներու թեկնածութեան համար։

ՉԱՐՓՈՑ

(ՎԱՂԱՐ ՀԵՂԱՍԱՑՈՒՄՆԵՐԻՑ)

— o —

Մեկն երեկ, ժամը ութին տունը մտնելով, տեսավ իր կինը՝ Ելենային, որ ամուսնու ներս մտնելուն պես, ոտքի թռավ ու ձեռքերը պարանոցին գցելով, սկսեց համբուրել նրան։

Ելենայի այդ անսովոր վարմունքը զարմացրեց Պետրոսին։ Նա հարցրեց կնոջը, թե ինչ է պատահել։

Ելենան պատասխանեց, որ ինքը շատ ուրախ է, որովհետև ամուսինը նրան ուրիշ կին չի բերել։

Պետրոսը ծիծաղեց այդ խոսքերի վրա։ Նա ասաց, որ ինքը ոչ միայն չի մտածել ուրիշ կին բերել, այլև ամենևին չի մտածում ամուսնանալ։

Ելենան ուրախացավ ամուսնու խոսքերից։ Նա ասաց, որ ինքն էլ չի ուզում, որ ամուսինը ուրիշ կին բերի։

Պետրոսը հարցրեց կնոջը, թե ինչու է այդպես ուրախացել։

Ելենան պատասխանեց, որ ինքը ուրախ է, որովհետև ամուսինը ուրիշ կին չի բերել

ՆԵՐԳԱՂԹԻ ԿԱՐԻՒԱՆԻՆ ՄԵԿՆՈՒԻՄԸ

Ողջերթ ևնուաւար բազմութեամբ

ԲԱԶՄԱԹԻՒ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ ԵՒ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐ ՇՈՓԵՆԱՒԻՆ ՄԷՋ

(Բ. ԵՒ ՎԵՐՋԻՆ ՄԱՍ)

ՄԱՐՍԷԼ, 9 մայիս.— Առաւօտ ժամը 8էն սկսեալ եռուզեռ մը կայ քարափին վրայ։ Կը վազեն, կը վազեն տատեր ալ իրենց կէսօրուան ճաշը թաղած են, որպէսզի «քան մը չկորսցնեն», ինչպէս կ'ըսէր տիկին Բեռնամբարձ գործիքները նաւուն վրայ էին, որոնք արդէն նաւուն վրայ էին, պղտիկ լուսամուտներէն եւ այլ տեղերէն, բացականչութիւններ կ'արձակէին, թաշկինակներ կը ճօճէին, ձեռքով համբոյրներ կը փոխանակէին։

Կէսօր է արդէն։ Անթիւ բազմութիւն, բազմութիւն։ Եւ ինչ անծանօթ մարդիկ, որոնց կարելի չէր հանդիպիլ, որ եւ է հանրային գործի կամ ժողովի մէջ։ Երիտասարդներ, ծերեր, մայրեր եւ քոյրեր։ Ֆրանսացիներ առաւաթիւ, որոնք ապշութեամբ կը դիտէին մարդկային այս հսկայ ալիքը։

Նաւին մէջէն, թաշկինակները ի գին աչքերուն, մայրեր եւ եղբայրներ կուլային։ Էհ, կը բաժնուէին ի գին սիրելիներէն, եւ կ'երթային հեռաւոր Հայաստան։

Թերեւս վերջին տեսութիւնն էր։ Իսկ վարը, նոյն հոգեբուխ արտայայտութիւնը։

— Երթաս բարով։

— Նամակ գրէ, հասկա՞ր։

— Տարօսը մեզի։

— Հայտէ, գացէք, մեզի ալ ճամբայ բացէք։

— Գրիգոր, Յակոբ, Թորոս ...

Եւ այսպէս կ'երկարի չարքը։ Մինչ անդին Ֆրանսական չարժանկարի լուսանկարիչներ անդադար կը դարձնեն իրենց գործիքները։ Համրանք ունէին բուն լուսանկարի գործիքներէ։ «Յառաջ»ն ալ ունէր իր մասնաւոր լուսանկարիչը։ (Պատկերները կը տիկեմ յաջորդով)։ Հանրապետական հաւհաւներն անդամ զարմանքով կը դիտէին այս բոլորը։ «Սինայեա»ի կոնակը կ'երեւային Ֆրանսերէն երեք խոշոր վերտառութիւններ, ճերմակ պատառի վրայ, կարմիրով.— «Կեցցէ՛ Ֆրանսան», «Կեցցէ՛ ասպնջական Ֆրանսան», «Կեցցէ՛ Ֆրանսայի եղբայրական ժողովուրդը եւ խորհրդային Հայաստանը»։ Բազմաթիւ երիտասարդներ զանազան տեղեր մագլցած էին, տանիքին կամ բեռնամարձ գործիքին վրայ, եւն. որպէսզի աչքերնին լաւ դիտել։

Իսկ միւս կողմը, քարափին յարակից հսկայ սրահին մէջ, ժողովուրդին մէկ մասը, կ'ելնէի, կ'ուռի ալիքի մը պէս։

Գեղեցիկ մտածումը ունեցած են վերջապէս, Կոմիտաս վարդապետին տախտակապատ դագաղը մէջտեղ դնելու, որպէսզի ժողովուրդը իր վերջին յարգանքը մատուցանէ։

Առաջին օրուան այնքան բուռն մերուններէն յետոյ, ստիպուեցան հրաժարական դնել դագաղը, որ անմիջապէս չրպատուեցաւ։

Կին մը ծունկի եկած կը համբուրէ, կուլայ եւ կ'աղօթէ։ Ուրիշ մը կը խաչակնքէ։ Իսկ մնացեալ բազմութիւնը, գլխարկը բաց, լուռ մունջ արձանացած է։

Այր, կին, ծեր երիտասարդ մէկ-մէկ մատիտ առած կը գրեն տախտակազատ դագաղին վրայ։ Այնպէս որ երբ երկու ժամ վերջը նորէն եկայ, տող մը գրելու պարապ տեղ չէր մնացած։

Ճիշտ քանի մը հատ.

— «Երանի քեզի վարդապետ, որ մարմինդ Հայոց հողը պիտի գդուէ»։

— «Մեծ վարդապետ, երգիդ մատաղ, ձայնիդ մատաղ»։

— «Ողջո՛յնս երկրի իմ եղբայրնե-րուն»։

Եւ այսպէս անվերջ արտայայտութիւններ ...

Ժամը չորսն էր, երբ բեռնամբարձ մեքենան վեր քաշեց դագաղը։

Իրենց յարգանքը տալու համար հանդուցեալին եւ ներգաղթողներուն եկած էր նաեւ Մարսէյլի առաջնորդ Գարեգին եպիսկոպոս։

Ի պատիւ մեր ժողովուրդին, ըսենք որ կարգապահութիւնը չատ լաւ էր։ Ոչ մէկ դէպք կամ խօսակցութիւն։

Ժամը 4.15։

Առաջին սուլոցը արձակուեցաւ։ Ծուխ, դոռում, դոչում։ Հուռռա՛ ... Թաշկինակները օդին մէջ կը ծփան։

Ժամը 4.35։ Երկրորդ սուլիչն է ահա։ Սկսան նաւուն քովինդի պարաններէն մաս մը քակել։

Եւ ահա մուրքի գլխաւոր կամրջակին վրայ, զանազան Ֆրանսացի եւ հայ պաշտօնական անձնաւորութեանց ներկայութեան ողջերթի խօսքը կարդաց Տօքթ. Գալճեան։ Ծափերու մէջ կը լսուէին «Կեցցէ՛ Ֆրանսան», «Կեցցէ՛ հիւրասէր ժողովուրդը» աղաղակը։ Եւ ահա կամրջակն ալ վերցուեցին։ Նաւը ազատուեցաւ բոլոր կապերէն։ Բեռնաքարշ նաւակ մը յամրաբար կը քաշէ նաւը։

Վերջին սուլոցն է ահա, որ կ'արձագանգէ եւ օդին մէջ եւ հոգիներուն։ Աննկարագրելի էր երեւոյթը, եւ յուզիչ միանգամայն։ Ժողովուրդին բացագանչութիւնները եւ նաւուն վրան դիրք բռնած ներգաղթողներուն փոխադարձ կանչերը իրենց գագաթնակէտին հասան։

Եւ ուրախութիւն ե՛ւ լաց եւ յուզում։

Եւ ահա յանկարծ նաւը զարձաւ կարմիր զրօշներու (մուրճ - մանգաղով) ծփուն ծով մը։ Բռունցքներ օդին մէջ, եւ «Միջազգային»։ Եւ նաեւ տաւոլ - զուռնան։ Ինչ գեղեցիկ պիտի ըլար, եթէ հայկ. եղանակներով դուրս ելլէին։

Եւ ուրիշ բան մը։ Քիչ մը չուտ ճապարեցին կարմիր զրօշներով ողողելու համար։ Որոշեցինք ամէն գնով դուրս ալ Մալականի չէնքէն եւ անծանօթ ուղղութեամբ փախչիլ։ Լուր կինք առած որ Սեպուհը մօտ 20 ձիաւորներով արդէն հեռացած էր անծանօթ ուղղութեամբ։ Մեր ընկերներէն չատեր փախուստի յօժար չեղան, որոնք չեզին մնալ իրենց ճակատագրին։ Մեծամասնութիւնը փախուստի կողմը բռնեց։ Դրսի պահակները մեր դին ուրներէն էին, նոյնպէս զէնքի պահէն վրանը մերիններէն կը գտնէին։ Հաւաստիք զինուորներու միջոցաւ կրցանք 5—10 հրացան եւ բաներ օգնածփուն եւ նայուածքը կարօտալի, անձրեւին տակ, հովանոցին պաշտպանութեան ապաւինած։ Ժամը 5.10։ Ժողովուրդը հեղեղի պէս դուրս թափեցաւ։ Փօլիէթի հսկայ հրապարակը սեւցաւ պահ մը մարդկային գլուխներով։ Կանգ առաւ պահ մը ամէն ինչ։ Ոչ հանրակառք կը բաւէր եւ ոչ ալ օթոպիւս։ Շատեր հետիոտն ու չատեր ալ մասնաւոր կառքերով տուն վերադարձան։ Հինգշաբթի եւ ուրբաթ օրուան տեղական թերթերը եւ նաեւ կիրակի օրուան թիւերը լեցուն են զանազան մանրամասնութիւններով։ Մանաւանդ ուրբաթ օրուան թիւը կը Փըթի Մարսէյէ օրաթերթին, հարազատ պատմութիւնն էր Հայոց։

Բոլորն ալ կը չեշտեն թէ ներգաղթողները իրենց կամքով կը մեկնին։

Նաւուն մէջ, նախապէս, մասնաւոր կարգադրութիւններ ըրած են, ամէն հայրենակցականիտալով որոշ տեղեր։

Ինչպէս հաղորդեց իրաւեկ անձ մը, նաւուն մէջ կան չորս բժիշկներ եւ օդնական ուսանողներ, որոնք պիտի հսկեն ճամբորդողներուն առողջական պահանջներուն։ Կայ թորեալ ջուր։ Ինչպէս կը հաւատանէն, Մարսէյլէն Պաթում ներգաղթողներուն ուտեստեղէնը ապահովուած է բարեգործականէն։ Կառավարութիւնը իրական անգործ եղողներուն միայն թոյլատրած էր ձրի ճամբորդութիւն, գաւառներէն մինչեւ Մարսէյլ։

8—10 օրուան ուտեստեղէնի եւ գաւառներէն դէպի Մարսէյլ ճամբորդողներուն համար բարեգործականը տրամադրած է 2000 սթերլին։ Եւ նաեւ 100.000 ֆրանք վերջին պահուն։ Որովհետեւ նաւային ընկերութիւնը չէ ընդունած փոնօները եւ արհեստագիտական ու մեքենագիտական գործիքները։ Դուքերուն մէջ կը գտնուէին չորս չոգեմակոյկ, Սեւանայ լճին համար։ Երեքը ամերիկեան արտադրութիւն։ 12 օթոպիւսներ, ֆրանսական «Ռենօ» ընկերութեան արտադրութիւն։ Ինքնաշարժներ, անհամար հեծելանիւներ, կարի մեքենաներ եւն.։

ՀՐԱԶԵԱՑ

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԱԹԵՆԷՆ

Ապրիլ 24 Վիեննայի մէջ

— o —

Տարուէ տարի կը նուիրագործուի այս օրը, Ապրիլ 24ը, հակառակ կարգ մը մարդերու եւ «կազմակերպութեանց» բացասական դիրքին. նոյն իսկ շնական ուրացումին։ Ահա ամենավերջին ապացոյցը, Աթէնքի «ՔէնԹրիքօն» ընդարձակ սրահին մէջ կատարուած հանդիսութիւնն էր, մայիս 3ին, կիրակի։

Այս տարի նախաձեռնութիւնը տանձնած էր «Հայ Մտքի Տունը», որ անխտիր հրաւէր ուղղած էր բոլոր ազգային, յարանուանական եւ քաղաքական կազմակերպութեանց։ Եւ սակայն, դեռ կան քարացած սիրտեր, եւ բոպիկ հոգիներ։ Ցիշեմ միայն մեր «Առաջնորդ»ը, «Կեդր. Վարչութիւնը», Հնչակեանները, ռամկավարն ու Բարեգործականը։ Ասոնցմէ դուրս, ամբողջ գաղութը, իր բոլոր թաղային եւ հայրենակցական կազմակերպութիւններով, երիտասարդական միութիւններով եւ թատերասիրական հասարակութիւններով պատասխանած էր հրաւէրին։

Ու հանդէսը զարձաւ ժողովրդական իրապէս։ Մեր հայրենակիցները ե՛կան գունդ առ գունդ, եւ լեցուցին ընդարձակ սրահը, հակառակ տեղատարափ անձրեւին։

Հանդիսութիւնը սկսաւ առաւօտուն ժամը 11ին։ Բեմին բացումը՝ խոշոր եւ յուզիչ անակնկալի մը առիթը դրաւ ժողովուրդը։ Պատրաստուած էր հոյակապ «Ցուշարձան» մը ընկ. Հ. Բոմպակեանի կողմէ, որ կը ներկայացնէր յարիւտակուած վեց նահանգներու հայկական հերոսամարտի վայրերը։ Ցուշարձանին երկու քովերը «Հայ Մարքի Տան» երգչախումբը, այս անգամ ղեկավարութեամբ Պ. Յակոբ Փափազեանի, Աթէնքի օփերայէն խոստմնալից երաժշտագէտ մը, որ մեծ յաջողութեամբ վարեց բոլոր երգերը։ Մէկ քանին իր կողմէ, մէկ քանին ալ ընկ. Կառավարենցի կողմէ ձայնադրուած։ Արտասանեցին ընկերներ Ա. Խօճաբերեան (ուսուցիչ), երբ դահինեպատկը դրուեցաւ յուշարձանին վրայ։ Ցետոյ՝ ընկ. Ս. Գարաօղլանեան Զարենցի «Փառք մեռելներին»ը։

Ցանուն «Հայ Մտքի Տուն»ին, գրաւոր ուղերձ մը կարդաց Օր. Վ. Վարժապետեան։ Տարաբախտ Լ. Խսամանեանի անտեսուած մէկ դործը — Ցաւերժացեր հայ ընդհ. նահատակութեան — կարդաց ընկ. Մ. Ա. Մանուկեան, յանուն Աթէնքի չրջանի Դաշնակցականներու եւ ընկերուհիներու կազմակերպութեանց։

Բանախօսեց պատ. Մ. Բէնճաբեան, որ գեղեցկօրէն խորացուց այն միտքը թէ «հայ ազգը մեռնելու դատապարտուած ազգ մը չէ, այլ նախասահմանուած է ապրելու եւ պիտի ապրի»։

Լուսապատկերով ընկ. Բամպակեան ցուցադրեց նահատակ մտաւորականներու լուսանկարներէն։ Այս պահուն եւ առհասարակ՝ սրահին մէջ կը տիրապետէր մեհաչուք լռութիւն մը։

Ապա բեմ եկաւ ընկ. Կառավարենց, որ խօսեցաւ յուզիչ եւ արտագրաւ ձառ մը։ Գիւտաւոր բացատրութիւններով պատկերացուց Ապրիլ 24ի եղեռնին իմաստն ու բովանդակութիւնը։ Ոգեկոչեց Զանկըրիի եւ Այաշի եւ այլուր ինկած մեր մեծ մեռելները։ Յարանեց բոլոր անոնք որ յապաղած մարգարէներու իմաստութիւն եւ վերջին ժամու «դիւանագիտութիւն» կը ծախեն, բայց մանաւանդ անլուր չնականութեամբ մը կը փորձեն հեգնել, մոռնալ եւ ուրանալ։ Ընկերոջ ճառը ձգեց չատ խոր տպաւորութիւն։ Ներկայ բազմահարիւր հանդիսականներէն չատեր կը հեծկլտային, չկարենալով զսպել իրենց յուզումը։

Հանդէսը վերջացաւ ժամը 1ին, եւ հանդիսականները մեկնեցան, կրկին տեղատարափ անձրեւով։

ՓԱՑԼԱԿ ԱԴԱՄԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԵՐԳ ՀԱՄՊՈՒՐԿԻ ՄԷՋ

— • —

Համպուրկի մեր թղթակիցը կը գրէ մայիս 7 թուակիր.—

Երկուքուկէս ամիս է որ կը զբաղիմ հայկական համերգի մը կազմակերպութեան գործով։ Օր. Հայկանուշ Թորոսեան այսօր ունեցաւ առաջին փորձը, ընկերակցութեամբ վերման երաժշտապետ Պ. Ռիխարտ Ռիխթէրի, անոր բնակարանին մէջ։

Պ. Ռիխթէրը այսպէս արտայայտուեցաւ Օր. Թորոսեանի մասին.— «Ինձի համար մեծ հաճոյք մըն է ընկերակցել այսպիսի երգչուհիի մը եւ անսահման ուրախ եմ մասնակցելով ձեր հանդէսին, ծանօթանալով թէ ձեր մեծ երգչուհիին եւ թէ ճանչնալով ձեր համակրելի ազգը։ Ձեր երգչուհին հիանալի ձայն մը ունի։ Կը տեսնեմ որ հայկական երգերը չատ դժուար են երգելու համար ինչպէս եւ անոնց ընկերակցիլը, վասնզի զանոնք երգել կարելի է միայն մեծ զգացումով։ Օր. Թորոսեան մաքուր եւ չատ լաւ մշակուած ձայն մըն է։ Ես պիտի խօսիմ մեր պետական օփերայի վարիչին հետ, որպէսզի հրաւիրէ օրիորդը երգելու մեր Օփերայի մէջ եւ եթէ թոյլ կուտաք, կ'ուզեմ գայն հրաւիրել ձեր հանդէսին՝ լսելու եւ ծանօթացնելու Օր. Թորոսեանի հետ։ Մեծ եւ տաղանդաւոր երգչուհի մըն է ձեր հայրենակցուհին»։ Իսկ Օր. Թորոսեան կը յայտարարէ թէ Պ. Ռիխարտ խոստացած է մեզի համար երգել մի քանի հատ Սեպուհի զօրամասին մէջ,— անոր տեղը այլ եւս Զեկայի բանտն էր։ Միւս զօրամասերը մնացին իրենց տեղերը, իրենց զինուորներով եւ հրամանատարական կազմով։ Բոլշեւիկեան հալածանքի առաջին հարուածը՝ Բ. կիսարաժինն ստացաւ։

15.— ՍՊԱՆԵՐՈՒ ԱՔՍՈՐԸ

Հայաստանը եւ հայ ժողովուրդը, լայն ու խորունկ չունէ մը առնելու չրջանի մը մէջ կը մտնէին։ Երեւութապէս այդպէս էր, երբ քաղաքական յարաչխաղացութիւնը կանգնած էր։ Ներքին ապստամբութիւններ չկային։ Մեծ Ռուսաստանը իր թեւերը բացած, իր հովանաւորութեան տակ կ'առնէր փոքրիկ հայ երկիրը՝ եւ կը սկսէր ամէն կերպ աշխատեցաւ իրեն հայրենիքին մէջ գայն պահել։ Ցուրթֆէնոլէրը Պէրլինի համար, իսկ Պ. Ռիխթէրը Համպուրկի համար։ Մեր հանդիսի յայտագրին մէջ անոր անունը մեծ յաջողութիւն մըն էր ու պատիւ։ «Յառաջ»ի կը զրկեմ նաեւ լուսանկարը։

Հանդէսին մուտքը անվճար է, մեզի թէ ըստ հրաւէրի։ Հրաւիրուած են 500 դերման հիւրեր բոլոր պետական, քաղաքային եւ կուսակցական մեծերն ու չատ մը բարձրաստիճան անձեր եւ գործիչներ, ծերակուտականներ, համալսարանի փրոֆէսէօրներ, բոլոր խմբագիրները, եւ Գերմանիոյ մեծ քաղաքներու նշանաւոր թերթերու աշխատակիցները, նայելու օրկանին Համպուրկի ներկայացուցիչը, ինչպէս եւ Տօքթ. Կէօպէլսի օրկանի «Angrif»ի թղթակիցը եւն.։

Մոռցայ յիշել թէ Պ. Ռիխթէր կը հիանայ Եկմալեանի եկեղեցական եւ կոմիտասի ժողովրդական երգերուն վրայ։ Անոնց եւ ընդհանրապէս հայ երգերու մասին պիտի գրէ յօդուած մը «Յառաջ»ի համար։

ՀԱՑԿ

ԿԱՐԴԱՑԵՔ ԵՒ ՏԱՐԱԾԵՑՔ «ՅԱՌԱՋ»Ը

ՅԱՅՐ ԱԶԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԸՆ

ԵՐԿՈՒ ՏԱՐԻ ՀԱՅԿ. ԲԱՆԱԿԻՆ ՄԷՋ (1919 - 1921)

— o —

Մօր երկու տարի տառապիլ, տանջուիլ, կռուիլ հայրենիքի բոլոր սահմաններուն վրայ ու ապա վերջին օրը թողնել աքսորի դաժան ճանապարհը, — խնայած անոնցնելի էր։ Միւս կողմէ անօթութիւնը, քնատութիւնը մեզ կը նեղէին։ Փախուստ մը ծայր տուաւ մեր մէջ։ Սպաներս իրարու մօտ եղանք, խորհրդակցութիւն մը կատարեցինք մեր վիճակէն ելք մը գտնելու համար։ Որոշեցինք ամէն գնով դուրս ալ Մալականի չէնքէն եւ անծանօթ ուղղութեամբ փախչիլ։ Լուր կինք առած որ Սեպուհը մօտ 20 ձիաւորներով արդէն հեռացած էր անծանօթ ուղղութեամբ։ Մեր ընկերներէն չատեր փախուստի յօժար չեզան, որոնք չեզին մնալ իրենց ճակատագրին։ Մեծամասնութիւնը փախուստի կողմը բռնեց։ Դրսի պահակները մեր դին ուրներէն էին, նոյնպէս զէնքի պահէն վրանը մերիններէն կը գտնէին։ Հաւաստիք զինուորներու միջոցաւ կրցանք 5—10 հրացան եւ բաներ օգնածփուն եւ նայուածքը կարօտալի, անձրեւին տակ, հովանոցին պաշտպանութեան ապաւինած։ Ժամը 5.10։ Ժողովուրդը հեղեղի պէս դուրս թափեցաւ։ Փօլիէթի հսկայ հրապարակը սեւցաւ պահ մը մարդկային գլուխներով։ Կանգ առաւ պահ մը ամէն ինչ։ Ոչ հանրակառք կը բաւէր եւ ոչ ալ օթոպիւս։ Շատեր հետիոտն ու չատեր ալ մասնաւոր կառքերով տուն վերադարձան։ Հինգշաբթի եւ ուրբաթ օրուան տեղական թերթերը եւ նաեւ կիրակի օրուան թիւերը լեցուն են զանազան մանրամասնութիւններով։ Մանաւանդ ուրբաթ օրուան թիւը կը Փըթի Մարսէյէ օրաթերթին, հարազատ պատմութիւնն էր Հայոց։

Բոլորն ալ կը չեշտեն թէ ներգաղթողները իրենց կամքով կը մեկնին։

Նաւուն մէջ, նախապէս, մասնաւոր կարգադրութիւններ ըրած են, ամէն հայրենակցականիտալով որոշ տեղեր։

Ինչպէս հաղորդեց իրաւեկ անձ մը, նաւուն մէջ կան չորս բժիշկներ եւ օգնական ուսանողներ, որոնք պիտի հսկեն ճամբորդողներուն առողջական պահանջներուն։ Կայ թորեալ ջուր։ Ինչպէս կը հաւատանէն, Մարսէյլէն Պաթում ներգաղթողներուն ուտեստեղէնը ապահովուած է բարեգործականէն։ Կառավարութիւնը իրական անգործ եղողներուն միայն թոյլատրած էր ձրի ճամբորդութիւն, գաւառներէն մինչեւ Մարսէյլ։

8—10 օրուան ուտեստեղէնի եւ գաւառներէն դէպի Մարսէյլ ճամբորդողներուն համար բարեգործականը տրամադրած է 2000 սթերլին։ Եւ նաեւ 100.000 ֆրանք վերջին պահուն։ Որովհետեւ նաւային ընկերութիւնը չէ ընդունած փոնօները եւ արհեստագիտական ու մեքենագիտական գործիքները։ Դուքերուն մէջ կը գտնուէին չորս չոգեմակոյկ, Սեւանայ լճին համար։ Երեքը ամերիկեան արտադրութիւն։ 12 օթոպիւսներ, ֆրանսական «Ռենօ» ընկերութեան արտադրութիւն։ Ինքնաշարժներ, անհամար հեծելանիւներ, կարի մեքենաներ եւն.։

ՀՐԱԶԵԱՑ

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԱԹԵՆԷՆ

Ապրիլ 24 Վիեննայի մէջ

— o —

Տարուէ տարի կը նուիրագործուի այս օրը, Ապրիլ 24ը, հակառակ կարգ մը մարդերու եւ «կազմակերպութեանց» բացասական դիրքին. նոյն իսկ շնական ուրացումին։ Ահա ամենավերջին ապացոյցը, Աթէնքի «ՔէնԹրիքօն» ընդարձակ սրահին մէջ կատարուած հանդիսութիւնն էր, մայիս 3ին, կիրակի։

Այս տարի նախաձեռնութիւնը տանձնած էր «Հայ Մտքի Տունը», որ անխտիր հրաւէր ուղղած էր բոլոր ազգային, յարանուանական եւ քաղաքական կազմակերպութեանց։ Եւ սակայն, դեռ կան քարացած սիրտեր, եւ բոպիկ հոգիներ։ Ցիշեմ միայն մեր «Առաջնորդ»ը, «Կեդր. Վարչութիւնը», Հնչակեանները, ռամկավարն ու Բարեգործականը։ Ասոնցմէ դուրս, ամբողջ գաղութը, իր բոլոր թաղային եւ հայրենակցական կազմակերպութիւններով, երիտասարդական միութիւններով եւ թատերասիրական հասարակութիւններով պատասխանած էր հրաւէրին։

Ու հանդէսը զարձաւ ժողովրդական իրապէս։ Մեր հայրենակիցները ե՛կան գունդ առ գունդ, եւ լեցուցին ընդարձակ սրահը, հակառակ տեղատարափ անձրեւին։

Հանդիսութիւնը սկսաւ առաւօտուն ժամը 11ին։ Բեմին բացումը՝ խոշոր եւ յուզիչ անակնկալի մը առիթը դրաւ ժողովուրդը։ Պատրաստուած էր հոյակապ «Ցուշարձան» մը ընկ. Հ. Բոմպակեանի կողմէ, որ կը ներկայացնէր յարիւտակուած վեց նահանգներու հայկական հերոսամարտի վայրերը։ Ցուշարձանին երկու քովերը «Հայ Մարքի Տան» երգչախումբը, այս անգամ ղեկավարութեամբ Պ. Յակոբ Փափազեանի, Աթէնքի օփերայէն խոստմնալից երաժշտագէտ մը, որ մեծ յաջողութեամբ վարեց բոլոր երգերը։ Մէկ քանին իր կողմէ, մէկ քանին ալ ընկ. Կառավարենցի կողմէ ձայնադրուած։ Արտասանեցին ընկերներ Ա. Խօճաբերեան (ուսուցիչ), երբ դահինեպատկը դրուեցաւ յուշարձանին վրայ։ Ցետոյ՝ ընկ. Ս. Գարաօղլանեան Զարենցի «Փառք մեռելներին»ը։

Ցանուն «Հայ Մտքի Տուն»ին, գրաւոր ուղերձ մը կարդաց Օր. Վ. Վարժապետեան։ Տարաբախտ Լ. Խսամանեանի անտեսուած մէկ դործը — Ցաւերժացեր հայ ընդհ. նահատակութեան — կարդաց ընկ. Մ. Ա. Մանուկեան, յանուն Աթէնքի չրջանի Դաշնակցականներու եւ ընկերուհիներու կազմակերպութեանց։

Բանախօսեց պատ. Մ. Բէնճաբեան, որ գեղեցկօրէն խորացուց այն միտքը թէ «հայ ազգը մեռնելու դատապարտուած ազգ մը չէ, այլ նախասահմանուած է ապրելու եւ պիտի ապրի»։

Լուսապատկերով ընկ. Բամպակեան ցուցադրեց նահատակ մտաւորականներու լուսանկարներէն։ Այս պահուն եւ առհասարակ՝ սրահին մէջ կը տիրապետէր մեհաչուք լռութիւն մը։

Ապա բեմ եկաւ ընկ. Կառավարենց, որ խօսեցաւ յուզիչ եւ արտագրաւ ձառ մը։ Գիւտաւոր բացատրութիւններով պատկերացուց Ապրիլ 24ի եղեռնին իմաստն ու բովանդակութիւնը։ Ոգեկոչեց Զանկըրիի եւ Այաշի եւ այլուր ինկած մեր մեծ մեռելները։ Յարանեց բոլոր անոնք որ յապաղած մարգարէներու իմաստութիւն եւ վերջին ժամու «դիւանագիտութիւն» կը ծախեն, բայց մանաւանդ անլուր չնականութեամբ մը կը փորձեն հեգնել, մոռնալ եւ ուրանալ։ Ընկերոջ ճառը ձգեց չատ խոր տպաւորութիւն։ Ներկայ բազմահարիւր հանդիսականներէն չատեր կը հեծկլտային, չկարենալով զսպել իրենց յուզումը։

Հանդէսը վերջացաւ ժամը 1ին, եւ հանդիսականները մեկնեցան, կրկին տեղատարափ անձրեւով։

ՓԱՑԼԱԿ ԱԴԱՄԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԵՐԳ ՀԱՄՊՈՒՐԿԻ ՄԷՋ

— • —

Համպուրկի մեր թղթակիցը կը գրէ մայիս 7 թուակիր.—

Երկուքուկէս ամիս է որ կը զբաղիմ հայկական համերգի մը կազմակերպութեան գործով։ Օր. Հայկանուշ Թորոսեան այսօր ունեցաւ առաջին փորձը, ընկերակցութեամբ վերման երաժշտապետ Պ. Ռիխարտ Ռիխթէրի, անոր բնակարանին մէջ։

Պ. Ռիխթէրը այսպէս արտայայտուեցաւ Օր. Թորոսեանի մասին.— «Ինձի համար մեծ հաճոյք մըն է ընկերակցել այսպիսի երգչուհիի մը եւ անսահման ուրախ եմ մասնակցելով ձեր հանդէսին, ծանօթանալով թէ ձեր մեծ երգչուհիին եւ թէ ճանչնալով ձեր համակրելի ազգը։ Ձեր երգչուհին հիանալի ձայն մը ունի։ Կը տեսնեմ որ հայկական երգերը չատ դժուար են երգելու համար ինչպէս եւ անոնց ընկերակցիլը, վասնզի զանոնք երգել կարելի է միայն մեծ զգացումով։ Օր. Թորոսեան մաքուր եւ չատ լաւ մշակուած ձայն մըն է։ Ես պիտի խօսիմ մեր պետական օփերայի վարիչին հետ, որպէսզի հրաւիրէ օրիորդը երգելու մեր Օփերայի մէջ եւ եթէ թոյլ կուտաք, կ'ուզեմ գայն հրաւիրել ձեր հանդէսին՝ լսելու եւ ծանօթացնելու Օր. Թորոսեանի հետ։ Մեծ եւ տաղանդաւոր երգչուհի մըն է ձեր հայրենակցուհին»։ Իսկ Օր. Թորոսեան կը յայտարարէ թէ Պ. Ռիխարտ խոստացած է մեզի համար երգել մի քանի հատ Սեպուհի զօրամասին մէջ,— անոր տեղը այլ եւս Զեկայի բանտն էր։ Միւս զօրամասերը մնացին իրենց տեղերը, իրենց զինուորներով եւ հրամանատարական կազմով։ Բոլշեւիկեան հալածանքի առաջին հարուածը՝ Բ. կիսարաժինն ստացաւ։

15.— ՍՊԱՆԵՐՈՒ ԱՔՍՈՐԸ

Հայաստանը եւ հայ ժողովուրդը, լայն ու խորունկ չունէ մը առնելու չրջանի մը մէջ կը մտնէին։ Երեւութապէս այդպէս էր, երբ քաղաքական յարաչխաղացութիւնը կանգնած էր։ Ներքին ապստամբութիւններ չկային։ Մեծ Ռուսաստանը իր թեւերը բացած, իր հովանաւորութեան տակ կ'առնէր փոքրիկ հայ երկիրը՝ եւ կը սկսէր ամէն կերպ աշխատեցաւ իրեն հայրենիքին մէջ գայն պահել։ Ցուրթֆէնոլէրը Պէրլինի համար, իսկ Պ. Ռիխթէրը Համպուրկի համար։ Մեր հանդիսի յայտագրին մէջ անոր անունը մեծ յաջողութիւն մըն էր ու պատիւ։ «Յառաջ»ի կը զրկեմ նաեւ լուսանկարը։

Հանդիսին մուտքը անվճար է, մեզի թէ ըստ հրաւէրի։ Հրաւիրուած են 500 դերման հիւրեր բոլոր պետական, քաղաքային եւ կուսակցական մեծերն ու չատ մը բարձրաստիճան անձեր եւ գործիչներ, ծերակուտականներ, համալսարանի փրոֆէսէօրներ, բոլոր խմբագիրները, եւ Գերմանիոյ մեծ քաղաքներու նշանաւոր թերթերու աշխատակիցները, նայելու օրկանին Համպուրկի ներկայացուցիչը, ինչպէս եւ Տօքթ. Կէօպէլսի օրկանի «Angrif»ի թղթակիցը եւն.։

Մոռցայ յիշել թէ Պ. Ռիխթէր կը հիանայ Եկմալեանի եկեղեցական եւ կոմիտասի ժողովրդական երգերուն վրայ։ Անոնց եւ ընդհանրապէս հայ երգերու մասին պիտի գրէ յօդուած մը «Յառաջ»ի համար։

ՀԱՑԿ

ՄԱՄՈՒԼ

«ՄԱՄՈՒԼԻ ՕՐ»

— • —

Սօֆիայի «Ազատ Ձօսք»ը կը գրէ այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ (5 մայիս)։

— «Պուլկարիան արդար հպարտանքով տօնեց իր մամուլի օրը։

Ազատ ու անկախ այս երկիրը չատ բան կը պարտի իր մամուլին ու անոր ահաւիրաններուն։ Տակաւին թրքական անարգ լուծին տակ ու մշակութային զարգացման հնարաւորութիւններէ զուրկ, պուլկար մտաւորականութիւնը խորապէս ըմբռնեց մամուլի հսկայական դերը հայրենիքի ազատագրման եւ ազգի քաղաքական ու մշակութային վերածնութեան մեծ գործին մէջ։ Եւ, անկէ ի վեր, տարագրութեան ազատ պայմաններուն մէջ թէ Թրքական բռնութեան կաշկանդիչ «օրէնք»ներուն տակ, պուլկար առաջնաւոր մտաւորականութիւնը մամուլի մէջ ցոյց չեփորած է հայրենիքի ազատութեան պահանջը եւ ցանած է ազգային գիտակցութեան առողջ սերմերը պուլկար սրտերու մէջ։ Պուլկար մամուլի չեփորած ազատութեան այդ պահանջը 58 տարիներէ ի վեր կենդանի իրողութիւն է այլեւս — Ազատ ու անկախ է Պուլկարիան եւ իր ճակատագրի տիրակ վեհապետը։

Ազատ հունձք տուին նաեւ պուլկար մամուլի եւ անոր գործիչներու ցանած ազգային գիտակցութեան առողջ սերմերը։ Այսօր Պուլկարիան Պալքանեան թերակղզիին մէջ կը գրաւէ մշակութային իր զարգացման պատուաւոր տեղը — պուլկար ժողովուրդը տոգորուած է հայրենասիրական բարձր գիտակցութեամբ, իսկ պուլկար մամուլն ու գրականութիւնը իրենց աստիճանական վերելքը կ'ապրին տարուէ տարի։

Հակայ այս նուաճումները տեսնելով եւ չշափելով է որ, պուլկար հանրային չրջանակները մէկ քանի օր առաջ հանդիսաւորապէս տօնեցին պուլկար մամուլի օրը, հանդիսներու եւ թերթերու մէջ ընդգծելով մամուլի գործիչներու նուիրական աւանդները, որոնք կը խտանան Հայրենիքի եւ Ազգի ամէն ուղղութեամբ ազատ զարգացման օրքան արդար նոյնքան կենսական պահանջին մէջ։

Ցուրթ հարիւր տարի, մասնաւորապար անցեալ դարու 50ական թուականներէն ի վեր, հայ մամուլը գարձաւ, ու կը մնայ մինչեւ այսօր ալ, փաստական դեկավարը հայ հանրային կեանքին։ «Հիւսիսափայլ», «Արծուի Վասպուրականի», «Մշակ» — «Մասիս» — «Հայրենիք», «Մուրճ», «Փրօշակ», «Ազատամարտ» պարզ երեւոյթներ չէին, այլ պատմական երեւոյթներ, զարթուղյան առեղծողներ, որոնք զեկավարեցին մեր կեանքը, բիւրեղացուցին մեր քաղաքական մտածողութիւնը, զարձան ազգի լուսաւորութեան ճշմարիտ վառարաններ, ծառայեցին ազգային գրականութեան եւ ընդհանրապէս մշակոյթի ապահովման, զարգացման, պաշտպանութեան եւ պայքարի հզօր-գէնք գարձան իրենց չուրջը խմբուած հանրային - քաղաքական հոսանքներուն եւ կազմակերպութիւններուն, ու ստեղծեցին ազգային կամք ու գիտակցութիւն։

Անցեալի այդ հսկայ ու անխուսափելի դերը, նոյն նուիրական աւանդներով, այսօր ալ կը չարունակէ կատարել հայ մամուլը, հոգ չէ թէ տարագրութեան ծանր պայմաններուն մէջ»։

ԿԱՐԴԱՑԵՔ ԵՒ ՏԱՐԱԾԵՑՔ «ՅԱՌԱՋ»Ը

ՆԷԿԻՒՍԸ Կ'ԱՂՕԹԷ ԵՐՈՒՍԱղԷՄԻ ՄԷՋ

—o—

Հայ բժիշկ մը օգնական

—o—

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն Լոնտոնի թերթերուն.— *Շաբաթ առաւօտ մինչ արեւը կը բարձրանար Զիթենեաց լերան վրայ, չորս սպիտակագեստ կերպարանքներ կը մտնէին Ս. Գերեզմանի եկեղեցին: Մէկը՝ Ծուղայի Առիւծը (Նէկիւսը), երկուքը՝ իր երկու Ռասերը՝ Քասա եւ Տէսթա, վերջինը՝ զահաժառանգը: Զորսը մէկ քալեր էին եաֆայի տունէն դէպի Դաւիթի եւ Քրիստոնէական փողոցները եւ իրենց ժամանումէն ի վեր առաջին անգամ էր որ կ'երբեւային հրապարակ: Բոլորը մէկ հանեցին իրենց կօշիկները, երբ անցան արտյրէ դուռներէն ուղղակի դէպի Օծման Քարը, ուր կ'ըսեն թէ ղրուած է Քիսուսի մարմինը, Նիկոդիմոսի կողմէ օծուած առեն, ինչպէս կը պատմէ Յովհաննէս աւետարանիչ: Այնտեղ կայսրը ծունկի եկաւ եւ աղօթեց ու համբուրեց, համբուրե՛ց քարը: Ցետոյ ուխտաւորները գացին Գողգոթա: Որով-հետեւ լատինական պատարագը դեռ չէր վերջացած, սոխլուեցան սպասել: Այդ միջոցին կայսրը Ս. Գերեզմանին վրայ նայող պատշգամբ ելաւ եւ նորէն ծունկի գալով աղօթեց: Երբ արարողութիւնը վերջացաւ, իջաւ եւ աղօթեց Գերեզմանին մէջ: Ցետոյ չորսը միասին գացին Տէյր-էս-Սուլթանի հա-պէչական վանքը: Այդ միջոցին հասան կայսրուհին եւ իշխանուհիները, բայց տարբեր դուռներէ, քանի որ այրերը եւ կիները կը զատուին հապէչական եկեղեցւոյ մէջ: Այստեղ պատարագ մատուցուեցաւ եւ արքայական ընտանիքը աղօթեց գրեթէ երկու ժամ: Նոյն արարողութիւնները կրկնուեցան կիրակի օր ալ:*

Կայսրը խորապէս ցնցուած կ'երեւար եւ վշտաբեկ. եւ անդադար կ'աղօթէր եկեղեցւոյ սիւնին կրթնած: Բրիտանական մարզպանը հայ բժիշկ մը նշանակեց, Գալըպեան, իբրեւ օգնական արքունի բժիշկին: Կայսրը սրտի տագնապ մը ունեցաւ, բայց կարելի եղաւ դարմանել: Ոստիկանութիւնը չաբաթ օր ցրուեց խումբ մը Իտալացիներ որոնք կայսեր բնակած պանդոկը երթալ կ'ուզէին: Բայց եւ այնպէս քանի մը Իտալացիներ յաջողեցան մօտենալ հիւրանոցին եւ պոռալ.— Կեցցէ՛ Մուսոլինի. կեցցէ՛ Վիթթօրիօ Էմմանուէլէ թագաւոր - կայսրը»:

Կիրակի կէսօրէ վերջը կայսրը հեռաձայնով կապուեցաւ Լոնտոնի եւ Փարիզի դեսպաններուն հետ եւ յետոյ երկար հեռագիր մը ուղղեց Ազգերու Դաշնակցութեան: Միեւնոյն առեն զեկոյց մը հրատարակեց, յայտարարելով թէ անկարելի է առանձին տեսակցութիւններ ընդունել: Բայց թէյի հրաւիրելով թղթակիցները, հետեւեալ բացատրութիւնները տուաւ իր մեկնումի մասին.— «Մենք հեռացանք Ատիս-Ապէպայէն, որովհետեւ մեր զօրքին բարոյական կորովը խախտած էր: Մեր ներկայութիւնը ճշմարիտ սպառնալիք մը կը դառնար, ոչ միայն մեր ժողովուրդին, այլեւ օտարականներուն համար: Մենք եթովպիա մնացած պիտի ըլլայինք, եթէ կարենայինք ծառայել մեր ժողովուրդի չահերուն. բայց ոչ մեր մահը, ոչ ալ գերութիւնը չէին կրնար բանի մը ծառայել: Մենք մտածեցինք թէ կրնանք աւելի օգտակար ըլլալ, արտաքսահմանի մէջ չարունակելով մեր ջանքերը, եթովպիոյ անկախութեան համար»:

Գահընկէց արքան օրուան դէպքերուն կը հետեւի չնորհիւ հզօր անթելի մը, որ կը բռնէ եւրոպական, մանաւանդ իտալական կայաններու լուրերը: Անոր միջոցաւ էր որ լսեց Մուսոլինիի ճառը՝ եթովպիոյ կցման մասին:

**** Կայսրը երուսաղէմ հասած օրն իսկ սաթրիչ մը կանչեց եւ կարել տուաւ բնտանիքին բոլոր արու անդամներուն մազերը, սկսելով իրմէ: Թէեւ երկու որդիները չափահաս են, բայց հայրն ու մայրը հսկեցին անոնց մազերու յարդարման: Ցետոյ կայսրը խորհրդակցեցաւ անգլիական դրամատան մը ներկայացուցիչին հետ, իր գանձերը Լոնտոն փոխադրելու համար:*

Ծաւիր կացութիւն Սեւանիկի մէջ

—o—

Շաբաթ օրուան խռովութիւններէն վերջը, որոնց զոհ գացին բազմաթիւ բանուորներ, կիրակի օրն ալ ցոյցեր տեղի ունեցան: Քաղաքը ղըրկուած կը մնար ելեկտրական լոյսէ: Զորս մարտանաւեր եւ օդնական զօրք հասան Աթէնքէն: Հին հանրապետական եւ համայնավար կուսակցութիւնները ժողով մը գումարեցին գործադուլի կոմիտէին հետ եւ որոշեցին յանձնաժողով մը կազմել, վէճը լուծելու համար: Զոհերուն թաղումէն վերջը, ահագին թափօր մը կազմուեցաւ քաղաքին մէջ, իբրեւ բողոքի ցոյց ոստիկանութեան, կառավարութեան եւ ֆաշականութեան դէմ: Թափորը կանգ առաւ Ազատութեան հրապարակին վրայ, ուր ճառախօսները պահանջեցին պաչտօնէ արձակել եւ պատժել ոստիկանութեան տեսուչը, ազատել բոլոր բանտարկուած բանուորները, հրաժարեցնել Մեթաքսասի դահլիճը եւ նոր մը կազմել նախագահութեամբ Սոֆուլիսի եւ մասնակցութեամբ ժողովրդական ճակատին, ընդունիլ բանջողներու բոլոր պահանջները եւն.:

Քաղաքին կեանքը ջլատուած է, խանութները, արճաճանները, ճաշարանները եւ թատրոնները փակ են մեծ մասով. թերթերն ալ չեն հրատարակուիր: Բարեկարգութեան հոգը ստանձնած է բանակը, ոստիկան զօրքը պահականոցներու մէջ մնացած ըլլալով:

Ընդհ. գործադուլը տեւեց 24 ժամ: Պիրէոնի մէջ ալ խռովութիւններ ծագեցան եւ 10 հոգի վիրաւորուեցաւ:

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

«ՌԷՔՍ», Պելժիոյ նոր կուսակցութիւնը, որու մասին խօսած էր աչխատակից մը, կը յուսայ առնուազն 20 աթոռ չահիլ երեսփ. ընտրութեանց առթիւ (24 մայիս):

ԳԵՐՄԱՆ ԼՐՏԵՍԱԿԱՆ ՅԱՆՑ ՄԸ երեւան հանուեցաւ Փրակայի մէջ, չբնորհիւ ծրար մը լուսանկարներու որ Պերլին կը ղրկուէին: Ձերբակալուեցաւ գլխաւոր վարիչը, որ Գերմանիոյ գաղտնի ոստիկանութեան գործակալն էր եւ վերջին 12 ամիսներու ընթացքին 12 անգամ Գերմանիա գացած եկած էր: Ձերբակալուեցան նաեւ գերման փախստականներու օգնութեան կեդրոնին վարիչը եւ կինը, որոնք կաշառուած էին եւ ամէն իրիկուն, կայանին վակուսմէն վերջը, գաղտնի գործակալը ներս առնելով, լուսանկարել կուտային փախստականներու յայտարարութիւնները, որպէսզի Գերմանիա ղրկուին: Այս դաւադրութեան հետեւանքով հարիւրաւոր անձեր կը վտանգին Գերմանիոյ բանտերուն մէջ:

ԱՏՏԻՍ ԱԲԵՊԱ - ՃԻՊՈՒԻԻ երկաթուղին բանիլ սկսաւ սովորականին պէս: Իտալական թերթերը կը գրեն թէ հազարաւոր գործականներ արդէն պատրաստուած են եթովպիա երթալու: Մայրաքաղաքը պիտի վերաչինուի նոր յատակագծի մը վրայ: Արդէն իսկ ձեռնարկուած է վերաչինութեան:

ՔՈՐՖՈՒԻ ԻՏԱԼԱՑԻՆԵՐԸ խանդավառ ցոյցեր սարքած էին, եթովպիոյ կցման առթիւ, բայց նահանգապետը արգիլեց: Իտալական առեւտրական վարժարանին աշակերտները, որոնց մեծ մասը Ալպանացիներ են, ինչպէս եւ իրենց ուսուցիչները հանրագրութիւն մը ուղղեցին իտալական հիւպատոսին, խնդրելով որ կղզին Իտալիոյ կցուի: Կ'ըսուի թէ յոյն նահանգապետը բողոքած է հիւպատոսին դէմ:

ԳՈՐԾԱԶՐԿՈՒԹԵՆԷՆ ՄԵՆԴԵՑԱԾ ԲԱՆՈՒՈՐ մը, Պառպա, 27 տարեկան, երբ հանրակառք նստած էր Օփէրա - Սէն - Տընի գծին վրայ, յանկարծ կատղելով փոքրիկ խեղդել ուղեկից քահանայ մը: Ցետոյ ածելիով մը յարձակեցաւ ուրիչ երկու ճամբորդներու վրայ եւ զանոնք վիրաւորելով փախաւ, բայց քիչ յետոյ ձերբակալուեցաւ: Վիրաւորներուն վիճակը չատ ծանր է:

80 ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԺԻՇԿ ՄԸ խեղդուեցաւ Թուլուզի մէջ, անծանօթ չարագործներու կողմէ, որոնք յետոյ փորձեցին վառել դիակը: Պատճառը գողութեան կը վերագրուի: Բժիշկը, Ֆիրմէն Լովինըսի, առանձին կը բնակէր աղտոտ բնակարանի մը մէջ եւ նախախնամութիւն մը կը համարուէր աղքատներու համար:

ՄԱՐՍԷյԼԻ մեր թղթակիցը կը գրէ թէ ներգաղթի կարաւանին հետ մեկնածները նաեւ 50 — 60 «անկանոն»ներ.— Շաբաթ օր չատ մը հայրենակիցներ չոգեմակոյկներ վարձելով, ողջերթի գացած են մինչեւ մէկ ժամ հեռաւորութեամբ:

«ՆՈՐ ՊԱՏԵՐԱԶՄՈՎ ՄԸ ՄԻԱՑՆ կարելի է վերահաստատել եթովպիոյ անկախութիւնը», կը գրէ Սըր Օսթին Չեմպըլէն, Անգլիոյ նախկին արտաքին նախարարը, մամուլին հաղորդուած նամակով մը: «Չատարքս չեմ կորսնցուցած Ազգերու Դաչնակցութեան մասին, բայց քան մը չենք չահիր եթէ յամառինք անտեսել անողոք իրականութիւնը»:

Հ. Ց. Դ.

Քարոզ

ՊԱՆԵԼՕ-ՔԱՇԱՆի «Արծիւ» ենթակոմիտէի դասախօսական ընդհանուր ժողովը, 16 մայիս, շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, 19 rue Ampère, քաշան:

Գաւառ

ԼԻՈՆի վարանդեան կոմիտէն ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, 15 մայիս, ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 181 Cours Lafayette, «Զարդարեան» գրադարանին մէջ:

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ՓԱՐԻԶի «ԵԳԻՊՏԱՑԻ» ԿՈՄԻՏէի կազմակերպած դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ այս ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Chez Zeyer սրճարանի վերնայարկը, 4 rue St. Denis (Place du Châtelet) Mét. Châtelet

կը խօսի ընկ. ԼԵՒՈՆ ԶՕՐՄԻՍԵԱՆ

կը հրաւիրուին փարիզի եւ արուարձաններու բոլոր ընկերները:

Գեղարուեստական Յերեկոյթ

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԻՆ ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻԻ

Տեղի կ'ունենայ Մայիս 24ին

կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը:

Մանրամասնութիւնները յառաջիկայիս:

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԱԿՈՒՄԲ

վաղը, հինգշաբթի, երեկոյեան ժամը 9ին,

École des Langues Orientales *ի մէջ,* **2 rue de Lille,**

մէթրօ՝ St. Germain des Près

Դասախօս՝ Հ. Ս. ՎՐԴ. ՏԷՐ-ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ

Նիւթ՝ Հայկազանց Թագաւորութիւն (շար.):

ՀԱՅՑ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԱԿՈՒՄԲ

վաղը, հինգշաբթի, երեկոյեան ժամը 9ին, Ռուսական Քոնսէրվատուարի մէջ (դետնայարկ), 26 Ավընիւ տը Թօքիո,

Պ. ՀՐԱՆԴ ԹՈՐՈՍԵԱՆ պիտի խօսի ՏՈՒՔԹ. ՎԱՀՏԻՄԱՐ ՊԵԼՔԻ Հայաստանի մէջ կատարած հնախօսական հետախուզութեանց եւ Հայաստանի Հանրապետութեան համար պատրաստած ծրագիրներու մասին:

Սրահը կը քացուի ժամը 8.30ին:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅի «Դրօշակ» գրադարանը փոխադրուած է 6 պիս Պուլվար Լոտէն Պ.Բանիկեանի սրճարանին ետեւը: Բաց է ամէն հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8—10:

ՓՆՏՈՒԵՑԷՔ եւ ԿԱՐԴԱՑԷՔ

երգիծաթերթը՝ «Մ Ե Ղ Ո Ւ»

փարիզի եւ ընդհանի *Յառաջի* ցրուիչ

Պ. ԱԻԵՏԻՍԷՆ:

Դերձակատուն

ՊՕՂՈՍ ԳՈՐԳԻԿԵԱՆ

31 Route de Choisy, Ivry s/Seine

Հետաձայնել Italie 13—45

ՃՈՒԿ ՄԹԵՐՔ ֆրանսական եւ անգլիական կերպասներու, Վերջին նորաձեւութիւն, խնամուած աշխատանք, չափաւոր գին,

Սպասած ենք ամառնային գեղեցիկ կերպասներ.

Ջեր շինելիք հագուստներուն համար դիմեցէք մեր դերձակատունը:

ՕՐԻՈՐԴ Վ. ՀԱՋԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

Աշակերտուհի Քոնսերվաթուարի ուսուցիչ փրոֆ. Marcel Ciampi, *վկայեալ* Ecole Normale de Musique, *վերսկսած է իր դաշնակի դասընթացքները զոհացուցիչ պայմաններով:*

Մանրամասնութեանց համար դիմել Պ. ՀԱՋԱՐԱՊԵՏԵԱՆի,

56, Rue Lafayette, *Paris.*

ԴԻՄԵՑԷՔ

Brasserie du PROGRÈS

Dépositaire PIERRE MEUNIER

65bis Rue Verguiaud, Paris (13)

Tél. Gobelins 39.56

Ուր կրնաք գտնել ձեր փնտռած Bières, Limonades եւ Eaux-minérales ները: Դնաիատուած են իր գարեջուրները՝ Weldbier et La Maternelle: փնտռեցէք ձեր նպարավաճառներու մօտ:

Ջեր դաշտահանդէսներուն եւ խնջոյքներուն համար դիմեցէք մեզի, որ անմիջապէս ձեզի պիտի բերուին ուզուած խմիչքները, առելցածը ետ առնելու պայմանաւ:

ՀԱՅ ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Ջեր փնտռած լաւ եւ դիմացկուն կաշիները՝ անմրցելի գիներով կրնաք գտնել մեզ մօտ:

THÉRIZOL Frères

14. Avenue de la Sœur-Rosalie PARIS (13)

Métro: Italie Tél. Gob. 11-21

ԳՆՈՒԱՆՆԵՐԸ ԿԱՆԽԻԿ:

ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ԽՄԻՉՔ

ՐԱՔԻ ՏԻՒԶ

Ջուտ խաղողէ քաշուած եւ անիսոնով պատրաստուած օղին է ՐԱՔԻ ՏԻՒԶը:

Ջգուշացէք այլ եւ այլ նիւթերով պատրաստուած եւ ձեր կեանքին վտանգաւոր օղիները խմելէ, այլ խմեցէք սիմիայն ՐԱՔԻ ՏԻՒԶը, որուն անարատ, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր ըլլալը հաստատուած եւ գնահատուած է:

UN DUZE

MARQUE DÉPOSÉE

RAKI 40°

DUZE

Véritable Anisette Orientale

DISTILLERIE OTTOMANE ISTAMBOUL

Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Ա. ՏԱԼԱԳԻՒԻԵԼԵԱՆ

8 rue Suffren, Marseille — Tél. D. 70-89

ԲԺՇԿԱՊԵՏ ՌՕԺԷՆԱՔԻ

Մասնագէտ կանանց, սրտի, արեան եւ ամէն տեսակ ինֆեկտիւներու: Ելեկտրաբուժում: Կ'ընդունի ժամը 2—4: Դիմել՝ 10 Rue Lord-Byron, Métro Georges V Tél. Elysées 22-79.

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi.

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe. LYON.

ՍՈՎԵՏՆԵՐԸ Կ'ԵՂԱՁՐՋՈՒԻ՞Ն ԹԷ ԿԸ ՑԵՂԱՁՐՋՈՒԻՆ

Իշխանութիւնը, սակայն, դիտէ իր ուժը եւ թէ իր տկարութիւնները:

Ան չատ լաւ կը հասկնայ, թէ ներքին կազմակերպութեան յատուկ խնդիրներուն եւ իր արտաքին պաչտպանութեան խնդիրներուն մէջ իր եւ տեւ ունի ոչ միայն կուսակցութիւնը՝ զոր ինք կը ներկայացնէ, այլեւ երկրին ամբողջ հանրային կարծիքը:

Այդ պատճառաւ ալ, խորհրդային իշխանութիւնը ուժեղ եւ վճռական է՝ պետական կեանքի այդ հիմնական հարցերուն մէջ:

Բայց, երբ նոյն իշխանութիւնը կը մտնէ ներքին հարցերուն — կենցաղային, տնտեսական — այսինքն այն հարցերուն, որոնք ընկերվարական կառոյց պէտք է ունենան, ան ինքզինքը կը գտնէ բոլորովին մեկուսացած՝ իր կուսակցական չրջանակին մէջ, եւ կը սկսի վարանիլ, տեղի տալ, նահանջել եւ նոր զիջումներ ընել:

Այս ձեւով՝ դեռ անցեալ տարի բոլորովին յատակ դարձաւ Սովետներու պետական եւ տնտեսական կեանքի երկու մարզերու անհամեմատականութիւնը:

Բոլոր այն մարզերուն մէջ, ուր իշխանութիւնը կը գտնէ հանրային ուժերու պաչտպանութիւնն ու օժանդակութիւնը, եւ հոն՝ ուր ինքնավար կ'աչխատին նոյն այդ տարրերը (պաչտպանութիւն, դիւանագիտութիւն, ընդհանուր մչակոյթ, դիտութիւն, արուեստ, ճարտարարուեստ եւայլն) Սովետներու յաջողութիւնները մեծ են:

Իսկ այն մարզերուն մէջ, ուր իշխանութիւնը կ'աչխատի կղզիացած, մենք մէկ հատիկ իսկ լուրջ յաջողութիւն չենք գտներ: Օրինակ, գիւղական տնտեսութեան մարզին մէջ, անցնող մօտ երկու տասնամեակներու ընթացքին տեսանք այնքան փորձեր, այնքան անկլճատարձեր եւ այնքան վարանումներ, որ ցարդ կարելի չէ ըսել թէ՝ այդ հարցերու մէջ մասնաւոր ինչ բան է կատարուած: Աչքին նոր չաթաթ կը բերէ, այդ հարցերուն համար, նոր անակնկալ մը, նոր փորձ մը, եւ կամ նոր խոստում մը:

Իշխանութիւնը յատակօրէն կը տեսնէ այս կացութեան անբնականութիւնը:

Մէկ կողմէ, — Ռուսիան, որ կը ծաղկի եւ նորոգուած կ'ընթանայ յառաջ, չատ քիչ ընդհանրութիւն ունի կոմունիզմին հետ եւ հազիւ թէ կ'ուղղուի դէպի հոն:

Միւս կողմէ,— համայնավարական փորձերը, որոնք դեռ դուրս չեն գար փորձարկութեան դաչտէն, կը չարունակեն որ եւ է արդիւնք չտալ:

Ի՞նչ ընել:

Ս. Միութեան դրօչովն է ծածկուած ծաղկող Ռուսիան: Միեւնոյն դրօչովն են ծածկուած եւ անյաղող փորձերը: Ի՞նչպէս պահպանել այդ դրօչին մաքրողչական արժանաւորութիւնը:

Ձամբան, անչուչտ, մէկ է, եւ՝ ինչքան կարելի է եղրակացնել այն բոլորէն՝ որոնք այժմ տեղի կ'ունենան Ս. Միութեան մէջ, խորհրդային իշխանութիւնը վճռապէս կը մտնէ այդ ճամբուն մէջ:

Այսինքն՝ հարկ է երթալ դէպի այն կողմը, ուր այլեւս այնքան յաջողութիւններ կան, եւ գտնէ առժամաբար մեկուսացնել այն բոլորը, որ կը տկարացնէ այդ յաջողութիւնները կամ արգելք կ'ըլլան անոնց:

Եւ ահա, մեր աչքերուն առջեւ խորհրդային կեանքին մէջ տեղի կ'ունենան կարգ մը փոփոխութիւններ, որոնք մինչեւ վերջերս աներեւակայելի կը թուէին:

Դպրոցներու եւ կրթական բարձր հաստատութեանց մէջ, ուր մինչեւ մէկ երկու տարի առաջ մարքսիզմ կը մտնէր նոյնիսկ բնագիտութեան դասի աւանդումին մէջ, չարք մը չրջաբերականներով կը յանձնարարուի մասնաւոր ուչադրութիւն դարձնել ընդհանուր նիւթերուն եւ հոգ տանիլ, ամէն նուր նիւթերուն առջեւ, երիտասարդութեան ընդհանուր զարգացման, տալով անոնց դրական դաստիարակութիւններ: Միեւնոյն ատեն «կոմսոմոլին վճռապէս կ'արգիլուի որ եւ է մասնակցութիւն ունենալ երկրին քաղաքական կեանքին մէջ: Այս կերպով, երիտասարդութիւնը կ'ազատի կուսակցական դաստիարակութեան նեղ չրջագիծերէն:

(Շար.)

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
(ՆՐԲ ԾԻԾԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄԱՆՑ ԵՒԱՄՍՆԱՑ ԵՒԱՄՍՆԱՑ

Թրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
14
ՄԱՅԻՍ
JEUDI
14 MAI
1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3114

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

«ՋԱՆԳՈՒՎԱԾՆԵՐՈՒ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ»

Տակաւին հրատարակուած չէ համապնակարներու պատասխանը՝ ընկերվարականներու հրաւէրին,— մասնակցիլ դահլիճին: Բայց բոլոր երեւոյթները կը հաստատեն թէ նոքին պիտի ըլլայ վերջնական, իրրեւ սկզբունքի խնդիր:

Ուշագրաւ է որ այս օրերս Մարսէլ Քաչէնի անունը չերեւար «Իւմանիթէ»ի մէջ, եւ ուրիշներ կը ստորագրեն խմբագրական խօսքը:

Անոնց գլխաւորը, Վայեան – Քութիւրիէ, օրը օրին վերլուծելով դէպքերը, միշտ կը յիշեցնէ թէ կուսակցութիւնը չպիտի կրնայ մասնակցիլ նոր դահլիճին: Եւ միշտ նոր բաներ կ'ըսէ, այս տեսակէտը պարզաբանած ատեն:

Այսպէս, մայիս 12ին կ'ազդարարէր, խմբագրական սիւնակին.

— « Ներկայ պարագաներուն մէջ, համայնավարները ոչ դիտողներ պիտի ըլլան, ոչ ալ նախարարներ: Անոնք պիտի ստանձնեն այն բոլոր պատասխանատուութիւնները զորս 1,500,000 ձայներ տուին իրենց: Անոնք պիտի գործեն համաձայն յուլիս 14ի երդումին: Պիտի գործեն համաձայն իրենց համագումարներու որոշումներուն եւ իրենց խոստումներուն: Այսպէս շարժելով, անոնք յուսախաբութեան չպիտի մատնեն ո եւ է մէկը: Անոնց գործունէութիւնը պիտի ըլլայ դրական: Ձախակողմեան կառավարութեան կողքին, ուժ տալով անոր, ապահովելով անոր ամրութիւնը, համայնավարները դուրսէն պիտի կատարեն տեսակ մը գանգառներու նախարարութիւն, աջակցութեամբ կոմիտէներու վերածուած ժողովրդական ձակատին ամէնէն եռանդուն եւ կարգապահ տարրերուն: Թող աւելին չպահանջեն, ներկայ ժամուն: Ուրիշ կերպ վարուիլ՝ պիտի նշանակէր վնասել դատի մը որուն յաղթանակը անհրաժեշտ է ապահովել ամէն գնով: Եւ արագօրէն »:

Երկկ դարձեալ նոյն չէշտը, բայց միշտ նոյն վերապահութեամբ, — առանց մասնակցելու դահլիճին:

— « Մեր ընկերվարական ընկերները ինչպէս մեր արմատական քարեկամները գիտեն թէ կրնան յոյս դնել մեր վրայ: Այն քարեկամութիւնը որ ծնաւ վերջին երկու տարիներու ընթացքին, մեր զինուորեալներուն միջեւ ընդդէմ փաշականութեան, կը զօրանայ ամէն օր :

« Մինչ մեր ընկերվարական ընկերները կառավարութեան գլուխը պիտի գտնուին, մենք անոնց պիտի օգնենք մեր բոլոր ուժով, խորհրդարանին եւ երկրին մէջ, հրաւիրելով գանգուածները որ տեւապէս ներգուկ հանդիսանան ժողովրդական Համախմբումի ծրագրին, փրանքին եւ խաղաղութեան պաշտպանութեան համար, ընդհ. ներքին, շաբաթական 40 ժամ աշխատանքի, հրամանագիր - օրէնքներու ջնջման, խռովայոյզ կազմակերպութեանց (լիկ) լուծման եւ պետական մեքենայի մաքրագործման համար»:

Մէկ խօսքով, համայնավարները ձեռք ձեռքի պիտի գործեն ձախակողմեան հոսանքներուն հետ, «իրականացնելու համար ինչ որ կը պահանջէ Ֆրանսայի ժողովուրդը» — միշտ մերժելով մտնել դահլիճին մէջ:

Անոնք պիտի ունենան իրենց առանձին «նախարարութիւնը», ժողովրդական կոմիտէներու, «խորհուրդ»ներու ցանցի մը վերածելով աշխատաւոր բազմութիւնները: Պիտի փորձեն դառնալ իշխանութիւն՝ առանց կառավարութեան անդամ ըլլալու, եւ խորհրդարան — «խորհուրդ»ներու կազմակերպութիւն — աւելի ուժգնօրէն ազդելու համար ե՛ւ պետական ե՛ւ օրէնսդիր օրկաններուն վրայ :

Ուրիշ խօսքով՝ տեսակ մը դիկտատուրա, առանց այդ բառը գործածելու: Նոր բանաձեւը — «ժողովրդական կոմիտէ» — կը խտացնէ իրենց բոլոր առաջադրութիւնները, աստիճանաբար հասնելու համար նպատակին:

Այսպէս կամ այնպէս, նոր չրջան մըն է որ կը բացուի Ֆրանսայի պատմութեան մէջ, առանց դղրդագին ցնցումներու: Իսկ այս ռազմավարութիւնը՝ լիովին կը համապատասխանէ Մոսկուայի շահերուն եւ տեսակէտներուն: Հաստատապէս կապուած ըլլալով Ֆրանքեւռուս դաշինքին, Մոսկուա չուզեր խրտչեցնել Ֆրանսայի հանրային կարծիքը եւ կը նախընտրէ որ Ֆրանսայի վարչական ձեւափոխումը կատարուի «հայրենասիրական » հիման վրայ:

×

Անշուշտ ընկերվարականները չեն կրնար ամբողջովին ընդառաջ երթալ համայնավար կուսակցութեան բոլոր պահանջներուն: Աւելի պակաս՝ արմատականներն ու Աշխատանքի Դաշնակցութիւնը:

Բայց մէկ վտանգ, այսպէս կոչուած Ֆաշական մղձաւանջը մեղացուցած է բոլորը, իսկ այս գործակցութիւնը կրնայ աւելի սերտանալ, յառաջիկային, եթէ վտանգը իսկապէս գլուխ ցցէ:

Ընկերվարական դահլիճը կազմուած չէ տակաւին, բայց կուսակցութեան մարտական եւ երիտասարդական շարքերը արդէն իսկ շարժման մէջ դրուած են: Տակաւին քանի մը օր առաջ, խումբ խումբ տղաքներ մանրանկար թռուցիկ մը կը փակցնէին պատերուն եւ հեռագրական ձողերուն վրայ, հետեւեալ բովանդակութեամբ.

— « Ընկեր Աշխատաւոր, ուշադրութի՛ւն փաշական յարձակման: ԶԻՆՈՒԻԷ՛: ՊԱՏՐԱՍ ԵՂԻՐ, պատասխանելու համար ժողովրդական կազմակերպութեանց կոչին»:

Այս ալ մաս կը կազմէ «գանգուածներու նախարարութեան»:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ ԵՏ ԿԱՆՉԵՑ ԺՐՆԵԻ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

ՎԵՐՋՆԱԿԱ՞Ն Է ԹԷ ԲՈՂՈՔԻ ՑՈՅՑ

Բոլոր խնդիրները յետաձգուեցան Յունիս 15ին

Պատն Ալոյզի, Ազգերու Դաշնակցութեան իտալական ներկայացուցիչը, երեքշաբթի օր վերադարձաւ ամբողջ պատուիրակութեան հետ, Մուսոլինիի հրամանով: Այս դէպքը մեծ իրարանցում պատճառեց Ազգաժողովի շրջանակներուն մէջ, աւելի պղտորելով մթնոլորտը: Տակաւին յայտնի չէ թէ Իտալիա վերջնապէս կը բաժնուի՞ Ազգերու Դաշնակցութենէն, թէ բողոքի ցոյց մը կը կատարէ:

Հեռագիրը Մուսոլինի ինք ուղղած ըլլալով, Պատն Ալոյզի յանկարծակիի եկաւ, բայց անմիջապէս բեռները կապելով չոգեկառք նստաւ, ժամը 4.45ին դէպի Միլան, մինչ Ա. Դ. Ժորհուրդը գրաղած էր օրակարգին քննութեամբ: Անշուշտ Իտալիոյ բռնած դիրքին պատճառը այն է որ երկուշաբթի օր Ա. Դ. Ժորհուրդը մերժեց ճանչնալ Եթովպիոյ գրաւումն ու կցումը եւ ժողովի հրաւիրեց այդ անգոյ պետութեան ներկայացուցիչը, հակառակ իտալական պատուիրակին բողոքներուն:

Մեծ բարմութիւն մը հաւաքուած էր կայարանը, ողջերթ մատնելու համար իտալական պատուիրակութեան: Պատն Ալոյզի նամակով մը հաղորդեց Ազգաժողովի ընդհ. քարտուղարին թէ հրահանգ ստացած է վերադառնալու: Որ եւ է բացատրութիւն չտրուեցաւ: Կը կարծուի թէ Մուսոլինի կ'ուզէ ճնշել Ազգաժողովին վրայ, որպէսզի պատժական տնօրինութիւնները վերցնեն եւ Եթովպիոյ կցումը ճանչնան, Ազգաժողովէն հեռացնելով Նէկիւսին ներկայացուցիչը:

Ա. Դ. Ժորհուրդի երեքշաբթի օրուան հրապարակային ժողովին նախագահեց Պ. Իտըն, կարդալով նախորդ օրուան բանաձեւը որ կ'ըսէ թէ ժամանակի կը կարօտի նոր կացութեան քննութիւնը, հետեւաբար կ'որոշուի յունիս 15ին յետաձգել ժողովը: Մինչեւ այդ օրը, «պատճառ չի տեսներ փոփոխելու այն տնօրինութիւնները որ եղած են նախապէս, Ազգերու Դաշնակցութեան անդամներուն գործակցութեամբ »:

Ուրիշ խօսքով, պատժական տնօրինութիւնները պիտի չարունակուին մինչեւ յունիս 15:

Նախագահին ճառէն վերջը, խօսք տրուեցաւ եթովպիոյ պատուիրակին, սակայն ձայնը չատ տակաւ ըլլալով, իր քարտուղարը կարդաց գրաւոր յայտարարութիւն մը, որ կ'ըսէ թէ Նէկիւսը «վճռած է պաշտպանել իր կայսրութեան ամբողջութիւնն ու անկախութիւնը» եւ կը խնդրէ Ա. Դ. Ժորհուրդէն «ուժգնօրէն դատապարտել իտալական կառավարութեան նոր հարուածը եւ Ազգաժողովին մէկ անդամը ոչնչացնելու յանկնութիւնը»: Այս առթիւ, կ'առաջարկէ ամբողջովին գործադրել Ա. Դ. Ուխտին 16րդ յօդուածը, որպէսզի «ապահովութիւն առնան բոլոր պետութիւնները, տակաւ թէ զօրաւոր, որ կրնան ապառնալիքի ենթարկուիլ անխիղճ կառավարութենէ մը փառասիրութեան եւ ընչաքաղցութեան հետեւանքով»: Յայտարարութիւնը կը վերջանայ հետեւեալ բառերով.— «Վայրկեանը եղերական է եթովպիոյ համար. նուազ ծանր չէ նաեւ Ազգերու Դաշնակցութեան համար: Ա. Դ. Ժորհուրդին տալիք որոշումէն կախում ունի Ազգերու Դաշնակցութեան ապագան եւ նոյնիսկ գոյութիւնը »:

Այս յայտարարութենէն վերջ, առաջին անգամ ըլլալով ձայն մը լսուեցաւ պատժական տնօրինութեանց դէմ: Ռիվաս Վիչունա, Չիլիի ներկայացուցիչը, ելաւ յայտարարեց թէ իր կառավարութիւնը անհրաժեշտ կը գտնէ վերջնել պատժական տնօրինութիւնները, քանի որ պատերազմը վերջացած է: «Այլեւս անիմաստ են պատժամիջոցները, եւ կը վնասեն ոչ միայն ենթակայ երկրին, այլեւ պատժարկու երկիրներուն»: Իրեն ձայնակցեցաւ Էքուադորի պատուիրակը: Իր երկիրը դադրեցուցած է պատժական տնօրինութիւնները, մէկ ամիս առաջ: Այս առթիւ ուզեց արդարացնել իր կառավարութեան քաղաքականութիւնը:

Պատիժներ պիտի չարունակուին

Հակառակ այս առաջարկներուն, բանաձեւը քուէարկուեցաւ մեծամասնութեամբ: Չիլիի ներկայացուցիչը դէմ քուէարկեց, իսկ Էքուադորի եւ Արժանթինի պատուիրակները առաջարկեցին յետաձգել:

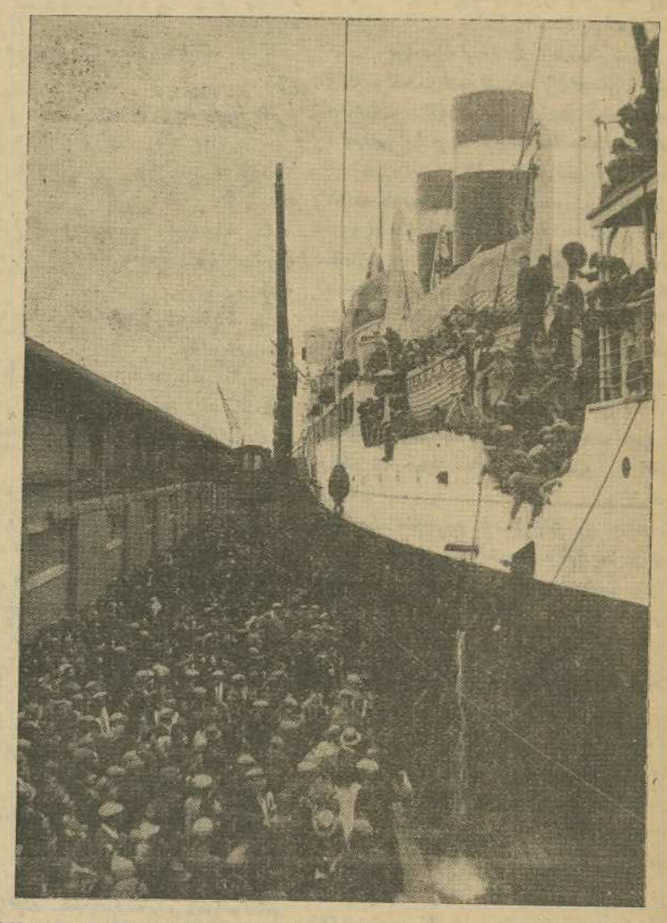
Ա. Դ. Ժորհուրդը երէկ փակուեցաւ, յունիս 15ին յետաձգելով օրակարգի բոլոր խնդիրները, որոնց կարգին եւ Հաբեշոսի հարցը:

Մինչ այս մինչ այն, իտալական կառավարութիւնը պաշտօնապէս պետութեանց հաղորդեց եթովպիոյ կցումը: Լոնտոնի եւ Փարիզի իտալական դեսպանները միեւնոյն օրը եւ անձամբ հաղորդեցին իրենց կառավարութեան որոշումը:

**** Պատժական տնօրինութեանց չարունակութեան կուսակիցներուն մէջ կը դասնուին Թուրքիա եւ Մ. Միութիւնը: Պ. Լիթվինով Ա. Դ. Ժորհուրդին ժողովէն առաջ մասնաւոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Պ. Իտընի հետ եւ ուժգնօրէն հերքեց այն զրոյցները թէ Մոսկուա կ'ուզէ վերցնել պատժական տնօրինութիւնները: Ընդհակառակն, չէշտեց թէ Ազգաժողովը պէտք է ամուր կենայ իր բռնած դիրքին վրայ: Միւս կողմէ, քանի որ ձախակողմեան գահլիճ պիտի կազմուի Փարիզի մէջ, Ֆրանսա աւելի վճռականութեամբ պիտի հետեւի Անգլիոյ, պատժամիջոցները չարունակելու համար: Այնպէս որ, Անգլիոյ արտաքին նախարարը այս անգամ Լոնտոն կը վերադառնայ աւելի քաջալերուած, պայքարելու համար ընդդիմադիր հոսանքին դէմ:*

Անգլիոյ դիրքը միշտ անորոշ է: Վիճաբանութիւնները կը չարունակուին պատժական տնօրինութեանց թիւր եւ դէմ: Հաբեշոսի խնդիրն ալ երկուքի բաժնած է հանրային կարծիքը: Ժընեւի մէջ խորհրդակցութիւններ կատարեցին Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ Պելժիոյ ներկայացուցիչները եւ այն եզրակացութեան եկան թէ անօգուտ է քննել այդ հարցը, մինչեւ որ Գերմանիա պատասխանէ իրեն ուղղուած հարցումներուն:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՆԵՐԳԱՂԹԻ ՇՈԳԵՆԱԻԻ ՄԱՐՍԼԻԱԼԷՆ ՄԵԿՆԱԾ ԱՏԵՆ (9 ՄԱՅԻՍ)։ ՈՂՋԵՐԹԻ ԳԱՑԱԾ ԲԱԶՄՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԱՐ.— Այս պատկերը շնորհակալութեամբ ստացած ենք, մեր թղթակիցներուն միջոցաւ, դէպ մը լուսանկարեր՝ մասնաւորապէս Պ. Եր. Սեթեանէ, մեծ եւ փոքր, եւ ծանօթ լուսանկարիչ Սարէնի և Տիւռանի (12 մեծադիր նկարներ): Դժբախտաբար հնարաւորութիւն չունինք բոլորն ալ տպելու :

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ԳՈՒՇԱՐՁԱՆԻՆ ՀԱՄԱՐ

— o —

Շաւիլի հանգանակութիւնը՝	72
Մարտ 24ի գումարը՝	3430
Գումար՝	3502

ՄԱՐ. — Մանրամասնութիւնները տեսնել Դ. էջ:

**** Գուշարձանի կեդր. Ցանկնա-*

խումբը կը յայտարարէ Փարիզի եւ ուրարձաններու Հայ Հասարակութեան, թէ Հ. Մ. Ը. Մ.ի սկաուտները այս կիրակի 17 եւ յառաջիկայ կիրակի 24 մայիս, պիտի դիմեն հայ տուները, վաճառելու համար Ազգ. Հերոսին լուսանկարը (յանձնախումբին կնիքով եւ թուագրուած), Գուշարձանին չինութեան համար: Կը խնդրուի պատշաճ ընդունելութիւնը կատարել սկաուտներուն, ըլլան համազգեստով թէ առանց համազգեստի:

ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐ ՆՈՐ ԴԱՀԼԻՃԻՆ ԿԱԶՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

— • —

Ժողովրդակցութիւնները կը չարունակուին ընկերվարական կուսակցութեան եւ միւս հոսանքներուն միջեւ, նոր դահլիճին կազմութեան համար: Արմատականներուն մասնակցութիւնը ապահովուած է. համայնավարները կը չարունակեն մերժել, իսկ Աշխատանքի Դաշնակցութիւնը անելի մասնուած է, քանի որ կազմակերպութեան կանոնագիրը թոյլ չի տար այս կամ այն հոսանքին կազմը բռնել: Միւս կողմէ, Միութիւնը չուզեր կորսնցնել իր բնդհ. քարտուղարը, Պ. Թուհօ, որ պիտի ստիպուի հրաժարիլ, եթէ նախարարութեան մէջ մտնէ:

Պ. Լէօն Պլում, վարդապետ վարչապետը, երէկ խմբագրականով մը կը յայտնէր թէ Պ. Փօլ Պոնքուր հետ կատարած են իրենց յանձնուած պաշտօնը, դիմելով համայնավար կուսակցութեան եւ Աշխատանքի Դաշնակցութեան: Պիտի դիմեն նաեւ Ընկերվարական Միութեան (անջատ խմբակցութիւն մը), երբ Փարիզ հասնի անոր նախագահը, Պ. Փօլ Պոնքուր :

Պ. Տալատիէ, արմատական կուսակցութեան նախագահը, տեսակցութեան մը ատեն յայտարարեց թէ չեն կրնար խուսափիլ կառավարութեան մասնակցութենէն, քանի որ այսքան ջախջախիչ յաղթանակ մը տարաւ ժողովրդական ձակատը: Կուսակցութիւնը ժողով պիտի գումարէ, վերջնական որոշում տալու համար:

Համայնավար պաշտօնաթերթը կը չարունակէ հաւատարիմներ չտալ իրենց աջակցութեան մասին, միշտ խուսափելով դահլիճին մասնակցելու պատասխանատուութենէն:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿ՝ ՀԵԾԵԼԱՆԻՒՈՎ

Պէյրութի թերթերը կը գրեն (5 մայիս).—

Կիրակի օր տեղի ունեցաւ «Լ'Օրիան»ի խմբագրութեան կողմէ կազմակերպուած հեծելանիւի մրցումը, Պէյրութ —Պէքրթ երթուդարձ, մօտ 35 քիլոմէթր: Ժամը 3.30ին մրցող հեծելանուրդներու կարաւանը ճամբայ ելաւ հանրային պարտէզի առջեւէն, բազմահազար հանդիսականներու ծափահարութեան տակ: Ամբողջ ճամբու երկայնքին խանդավառ ցոյցերով ընդունեցան մրցորդները : Մանաւանդ Անդր-Նահրի չրջանին մէջ, անհամար թիւով Հայեր ճամբաները թափած անհամբեր կը սպասէին՝ ծափահարելու համար հայ հեծելանուրդները:

Ամբողջ վազքի ընթացքին Հ. Մ. Ը. Մ.ի անպարտելի մարզիկներէն Օննիկ Պալըզճեան բռնելով կարաւանին գլուխը Պէյրութ վերադարձաւ ամէնէն առաջ, արժանանալով ծափերու եւ կեցցէներու : Երկրորդ կը հանդիսանայ դարձեալ հայ մարզիկ մը, Յակոբ Ատոնիս (Հալէպէն), իսկ երրորդ Ֆրանսացի մը: Ճամբան չոգեկառքի անցքին պատճառած դրուած արգելքը երկու վայրկեան ապատան կը դատապարտէ Յակոբ Պալըզճեանը, որու հետեւանքով ալ ան կը հանդիսանայ չորրորդ : Ուրիշներ Ա. Բ. եւ Դ. մրցումները կը չահին Հայեր, ստանալով նիւթական նուէրներ եւ չքանչաններ:

ՊԱՏՄՈՒՎԱԾՔ

(ՎԵՐՋԸ)

— ո —

Երիտասարդ բանաստեղծ Տիգրան Ալեքսանյանը, որ ուզում էր ինչ-որ բան ասել, բայց չգիտեր, թե ինչպես սկսի, ոտքի թռավ, սկսեց ման գալ սենյակում և ասաց.

— Ես ուզում եմ պատմել մի պատմություն, որ ինձ հետ պատահել է, երբ ես դեռ շատ փոքր էի, ինչպես հիմա իմ որդին է, որ նստած է այնտեղ և ինձ է նայում զարմանքով, ինչպես որ ես էի նայում իմ հորը, երբ նա ինձ պատմություններ էր պատմում։ Ես ուզում եմ պատմել այդ պատմությունը, որովհետև ես ինքս ինձ համար չեմ կարողանում բացատրել, թե ինչու այդ պատմությունը այդքան խորը տպավորություն է թողել իմ հոգու վրա

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՍԳԱՀԱՆԴԷՍԸ ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

— . —

ԼՈՆՏՈՆ.— Մայիս 3ի կիրակի օրը հոգեհանգիստ կատարուեցաւ Լոնտոնի Ս. Սարգիս եկեղեցւոյ մէջ, ի յիշատակ ապրիլեան սարսափներու զոհերուն: Պատարագէն վերջ հոգեւոր հովիւ Մերուժան Ա. քահանայ քաղցր մը խօսեցաւ, յորդորելով միանալ եւ գործել միասիրտ: «Աւելի զարհուրելի եւ անդարմանելի կ'ըլլան թշնամիի հալածանքներն ու չարդերը, քան մենք հեռանանք մեր եկեղեցիէն, մեր մշակոյթէն եւ մեր հայրենի սովորութիւններէն»: Ցետոյ խօսեցաւ Լոնտոնի Հայ Ակումբին ներկայացուցիչը, Գ. Ա. Մաշտոցեան, անդլիերէն, քանի որ նոր սերունդը չի հասկնար մայրենի լեզուն ... Բացատրեց օրուան նշանակութիւնը եւ յիշեցնելով ապրիլի քան մէկ միլիոն նահատակներուն ժառանգութեան, եղբայացուցեց մեզ, նոր սերունդը չգուրգուրանք մեզի յանձնուած ժառանգութեան վրայ, ցեխոտ կօշիկներով կոխտած պիտի ըլլանք մեր սուրբ նահատակներուն աճիւնը եւ պիտի դարձինք քաղաքակիրթ ազգ մը ըլլալ: Գիտակից Հայորդիներու պարտքն է մեր նահատակներու արեան գնով ձեռք բերուած քաղաքակրթութեան դափնեպսակին վրայ աւելցնել ուրիշ մը, զարկ տալով հայ մշակոյթին եւ զայն փոխանցելով յաջորդող սերունդին»:

Ժողովուրդը մեկնեցաւ երկիւղած պատուրութեամբ:

** Լոնտոնի Հայ Ակումբը ունի 80ի մօտ անդամներ եւ բաւական մեծկակ գումար մը: Ցանկալի էր որ գիտակցէին կապուէին հայկական մշակոյթին եւ աւելի կազմակերպուած եւ գործօն աշխատանքներ տանէին, ինչպէս Գլընդէյնի «Երիտասարդ» Միութիւնը:

** Նկարիչ Սեւրուկեանի նկարահանդէսը պիտի բացուի մօտերս հովանաւորութեամբ Լոնտոնի իրանեան դեսպանին:

Շագիմ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ՄԷՋ

— . —

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ, 7 մայիս.— Գործադուլը կը շարունակուի: Շուկան գրեթէ փակ է: Հրեաներու չուկան միչտ բաց է, սակայն հին Երուսաղէմի մէջ բացի սրճարաններէ եւ հացագործներէ բոլորն ալ գոց են: Արար ազգայնական մարմինը կը շարունակէ իր գործունէութիւնը: Անոնք կ'աչխատին որ կառավարական պաշտօնեաներն ալ մասնակցին գործադուլին: Յոպիա, Եաֆա միչտ յուզումի մէջ կ'ապրին: Երկու օր առաջ Հայֆայի մէջ հրեաներ եւ Արարներ իրարու հետ բախում ունեցան: Վիրաւորուեցան 30 հոգի եւ մեռան 4 հոգի:

Թէլ - Ավիվէն կարգ մը հրեայ ընտանիքներ Լիբանան մեկնեցան:

Անորոշ է թէ ե՞րբ կը բացուին չուկաները: Հայ գործաւորը զրկումներու ենթարկուեցաւ: Այսօրի մնացող ընտանիքներ ունեցանք այս օրերս: Յարեգործականը պիտի բարեհաճի՞ լսել եւ օգնութեան հասնիլ: Ցեմ հաստատ, մօտն գիտնալով որ երբ «օրուբաւոր որբեր» կուլ կուտան ազգին լումաները եւ «կրթական գործ» նիչներ» իչխանավայել մախտուներ կ'ունենան, մարդիկ թչուառութեան մասին չեն մտածեր:

Թղթակից

ԻՐԱՆԻ ՆՈՐ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆՄԸ

— . —

ԹԱԻՐԻԶ, 2 Մայիս.— Մազանդարանը Իրանի հարուստ նահանգներէն մէկն է, այնտեղից արտածում են ջիպի Ռուսիա բուրդ, բամպակ, բրինձ, մետաքս, ծիրան, կիտրոն, նարինջ, փոքրուզալ, ձուկ, ձկնկիթ եւ այլ ապրանքներ:

Այժմ երկաթուղու գիծը աւելի զարկ կուտայ առեւտուրին: Բէնդէր - Շահից երկաթուղու գիծը հասել է մին - չեւ Ֆիրուզքու. 24 քիլոմէթր է մնացել որ հասնի Թէհրան:

Կասպից ծովի ափում նոր հիմնած նաւահանգիստ Բէնդէր - Շահից երկաթուղու գնացքը գալիս է Շահի քաղաքը, իսկ յետոյ Ֆիրուզքու:

Այդ ամբողջ գիծը պատրաստելը տեւեց մօտ երեք տարի: Ամբողջ ճանապարհը լեռներ, հովիտներ, անդնդախոր ձորեր, անտառներ էին: Այդ ճանապարհը ուղղեցին եւ 58 փապուղիներ եւ բազմաթիւ կամուրջներ շինեցին:

Մազանդարանի գծի վերջին կայարանը Թէհրանի մօտ, Շահ - Արգուլիմում են կառուցանում, որ չուտով պատրաստ կը լինի:

Ֆիրուզքուից դէպի Թէհրան ճանապարհը աւելի հարթ է, այնպէս որ գծի Թէհրան հասնիլը մի քանի ամիսների գործ է:

Դ. Հայկազեան

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐ

— o —

Այս տարի, դեկտեմբերին, բովանդակ Ռուսիոյ եւ իր հանրապետութիւններու մէջ տեղի պիտի ունենայ ընդհանուր երկրորդ մարդահամարը, (այս ընդհանուր մարդահամարը տեղի կ'ունենայ տասը տարին անգամ մը, նախորդը տեղի ունեցած էր 1926ին):

Այս երկրորդ մարդահամարին նըպատակն է պարզել բնակչութեան աճումը եւ թիւը ըստ սեռի, տարիքի, կրթութեան, ընկերային վիճակի, արհեստի, բնակարանային պայմաններու, ինչպէս նաեւ աճումը ըստ ազգութեան եւ հանրապետութեանց:

Արդէն ձեռնարկուած է նախապատրաստական եռուն աշխատանքի:

Հայաստանի մէջ, ժողովրդ. տնտեսութեան մէջ կազմուեցաւ մարդահամարի դրասենեակ մը, որ կը դեկավարէ նախապատրաստական աշխատանքները: Արդէն պատրաստուած են քաղաքային եւ քաղաքատիպ վայրերու, հանրապետութեան բոլոր բնակավայրերուն (ընդամէնը 1800) յատուկ ցուցակները: Կը պատրաստուին նաեւ բնակավայրի այդ ցուցակին մէջ չդտնուած փոքրիկ բնակավայրերու քարէքսները:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՏԼԱՍԸ

— o —

Երեւանի պետական համալսարանը ձեռնարկած է Հայաստանի առլասին պատրաստութեան: Այդ առլասը պիտի բաղկանայ 40—50 քարտէսներէ, որոնք պիտի ներկայացնեն մեր երկրին բնական հարստութիւնները եւ տնտեսութիւնները:

Առլասը պիտի ունենայ հետեւեալ գլուխները.— 1. Հայաստանի բնական հարստութիւնները (պատկերացոյց, հողը, կլիման, բուսականութիւնը, երկրաբանութիւնը, ջրագրութիւնը, կենդանական աշխարհը, բնակչութիւնը), 2. Հայաստանի տնտեսական կեանքը (ուժարտադրական ապրիւրները, արդիւնաբերութիւնը, գիւղատնտեսութիւնը, փոխադրական միջոցները, կրթական շինարարութիւնը, առողջապահութիւնը, աշխատանքը):

Իւրաքանչիւր քարտէս պիտի ունենայ համառօտ բացատրական բաժին մը: Քարտէսին ստոհճանացոյցը (1.-500.000) կարելիութիւն պիտի տայ մանրամասն պատկերացնելու դանդաղ ընթացքը տեսնելու տնտես. վիճակը, ինչ որ մեծ կարեւորութիւն ունի գաւառներու քարտէսները պատրաստելու համար:

Առլասը տպագրութեան համար պատրաստ կ'ըլլայ դալ տարուան վերջերը, որով պիտի պատկերացնէ նաեւ Հայաստանի երկրորդ հնգամեակի նուաճումները:

Առլասի պատրաստութեան համար կազմուած յանձնախումբին նախագահն է կրթ. գործավար Ա. Եղիազարեան: Յանձնախումբը հրաւէր ուղղած է Հայաստանի, ինչպէս եւ Մոսկուայի եւ Լէնինկրատի մասնագէտներուն՝ բերել իրենց մասնակցութիւնը առլասին պատրաստութեան մէջ:

ԵՐԳԻ ՄՐՑԱՆԱԿ

— o —

Ռոմանոս Մելիքեանի անունով մրցում մը բացուած է երգահաններու միջեւ: Երգահանները ազատ են ընտրելու իրենց ուզած երգը: Առաջին՝ մէկ մրցանակ 1000 րուբլի, երկրորդ՝ երկու մրցանակ 600ական րուբլի, երրորդ՝ 2 մրցանակ 400ական րուբլի: Մրցանակի արժանացած եղանակները պիտի հրատարակուին կրթ. գործակարութեան կողմէ: Մրցումի պայմանաժամը կ'աւարտի սեպտեմբեր 1ին:

Գարուն եւ ձիւն

— . —

Ապրիլ 16 Թուականով, Երեւանի օդերեւութաբանական կայանը կը հրատարակէ հետեւեալ զեկոյցը.—

Ապրիլ 11ին Գերմանիոյ վրայով անցնող կիկլոնը արագօրէն չարժելով դէպի արեւելք, Ապրիլ 12ին իջաւ Սեւ Ծովու վրայ: Մթնոլորտային այդ չարժման հետեւանքով, կիկլոնին գրաւած արեւելեան մասին մէջ (Անգլիա եւ Հայաստան) հարաւային տաք հոսանք յառաջացաւ: Հայաստանի մէջ օդին ջերմութիւնը բաւական բարձրացած է: Ապրիլ 12ին Մեղրիի մէջ ջերմաչափը ցոյց կուտար 28 աստիճան, Ղամարլուի եւ Իջեւանի մէջ՝ 25, Երեւանի մէջ՝ 24, Ղափանի մէջ՝ 23, Աչտարակի եւ Կիրովականի մէջ՝ 22, Էջմիածնի մէջ՝ 20, Արագածի վրայ՝ 1: Միաժամանակ սկսաւ անձրեւ տեղալ: Անձրեւները պիտի տեւեն մինչեւ Ապրիլ 17:

** 22 Ապրիլ Թուակիր օդերեւութաբանական զեկոյցէն.—

Արեւմուտքէն յառաջ խաղացող ցուրտ հոսանքին պատճառով, Հայաստանի մէջ եղանակը ցրտեց: Ապրիլ 21ի գիշերը ջերմաչափը ցոյց կուտար Ախտայի մէջ զէրոյէն վար 1, Սեւանի մէջ՝ —4, Սեմիոնովկայի մէջ —5, Էջմիածնի մէջ—1: Ախտայի, Սեմիոնովկայի, Սեւանի, Կալինինոյի եւ Ջալուռի մէջ ձիւն տեղաց:

ԳԵՏԵՐԸ ԿԸ ՍՊԱՌՆԱՆ

Արագ ձիւնհալքին եւ անձրեւներուն հետեւանքով, գետերուն ջուրերը բարձրացան:

Արաքս գետին ջուրը բարձրացած է 436 սանթիմեթր (վտանգի բարձրութիւնն է 396): Քասախի ջուրերուն բարձրութիւնն է 354, Զանգի գետին բարձրութիւնը՝ 296: Բարձրացած են նաեւ Գառնի, Արփա եւ Վեդի գետակներուն ջուրերը: Ջրային վարչութեան յայտարարութեան համաձայն, 1931-էն ի վեր Հայաստանի գետերը այսքան բարձրացած չէին:

Արաքս յորդելով ողողեց Վեդիի չրջանը 165 հեկտար տարածութեան վրայ, Արարատ, Ղուչիւք - Վեդի եւ Ալի - Մահմետ գիւղերուն մօտ, իսկ Հոկտեմբերեան չրջանի Շահվառուտ գիւղին մօտ ողողեց 25 հեկտար ցորեկի ցանք: Այժմ Վեդիի չրջանին մէջ Սարալանար, Ռեհանլու եւ Ղալիչա գիւղերը կը գտնուին հեղեղի սպառնալիքին առջեւ:

Կորովի միջոցներ ձեռք առնուեցան ազատելու համար սպառնալիքի տակ գտնուած ցանքերը եւ գիւղերը:

** Միկոյեանի չրջանէն կը հեռագրեն «Սովհ. Հայաստան»ի 17 ապրիլ Թուակիրով.—

Հինգ օրէ ի վեր կ'անձրեւէ ամբողջ չրջանին մէջ: Դաշտային աշխատանքները զադրած են: Գետերը չափազանց չափով յորդած են: Մերուձնիները կ'ըսեն թէ այսպիսի կացութիւն ստեղծուած էր անգամ մըն ալ 1903ին:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Ալլահվերդիի չրջանէն Նեղուց գիւղին բնակիչներէն Արփենիկ Թորոսեան Ապրիլ 18ին ծնաւ երեք զաւակ: Նորածինները եւ մայրը առողջ են: Հաւաքական գիւղատնտեսութիւնը, որուն անդամ է ազաձգանը, ստանձնեց նորածիններուն եւ մօր խնամքը:

** Ն. Բայազիտի չրջանէն Փաչաքանդ գիւղին մէջ ոչխար մը 4 գառ ծնաւ: Բոլոր գառները առողջ են: Ամէն մէկը ծնած օրը կը կշռէր 2 քիլո 200 գրամ:

** Լոյս տեսան Օմար Խայեամի քառեակները, հայերէնի թարգմանուած, չքեղ տպագրութեամբ եւ ժամն պինով, 8000 օրինակ:

** Երեւանի բնակիչներէն Տ. Փանջանեան 6 տարի բանտարկութեան դատապարտուեցաւ մանչորսութեան մեղքով:

** Մոսկուայի պատկան մարմինը գիւղատնտես. գիտութեանց տոքթորայի աստիճան տուաւ Փրոֆ. Պապարիալանիարեանին:

** Կրթ. գործավարութիւնը ճեռնարկած է Հեթում պատմիչի քրոնիկոնին հրատարակութեան:

** Մայիս 12ին Երեւանի Պետ. Թատրոնին մէջ տօնուեցաւ ժողովրդ. դերասանուհի Ցասմիկի բեմական գործունէութեան երեսնամեակը:

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ

Պ. Բարգէն Տէր Կումսեան յաջողութեամբ աւարտեց Փարիզի ատամնաբուժական վարժարանը:

ՄԱՄՈՒԼ

ԳԱՂՏՆԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

— o —

« Հայրենիք » կը գրէ խմբագրականի մը մէջ (29 ապրիլ).

— « Փրակայի մէջ հրատարակուող « Ռուսաստանի դրօշակ» թերթը լոյս է ընծայած խիստ հետաքրքրական փաստաթուղթ մը, որ զգայացունց տեղեկութիւններ կը պարունակէ Սորհրդային Միութեան մէջ ներկայիս գոյութիւն ունեցող կազմակերպութեան մը մասին:

Խօսքը ստոերկրեայ, գաղտնի կազմակերպութեան մը մասին է, նման ցարական ռէժիմի դէմ գործող երբեմնի յեղափոխական կազմակերպութիւններուն: Սակայն, որքէ նորութիւն կը ներկայացնէ անոր կազմը, գաղափարներն ու մանաւանդ մեթոտները:

Նախ եւ առաջ՝ ուշագրաւ է, որ այս գաղտնի կազմակերպութեան անդամները 90 առ հարիւր բոլչեւիկեան կուսակցութեան անդամներ կամ նախկին անդամներ են եւ 75 առ հարիւր գին - ուորականներ. բոլոր մասնաճիւղերը, ինչպէս եւ գեկավար մարմինը կազմուած են բացառապէս գինուորական - ներէ :

Երկրորդ ուշագրաւ պարագան այն է, որ այս նոր գաղտնի կազմակերպութիւնը յեղափոխական չէ ցարական ռէժիմին դէմ կռուողներու նման, այլ, ընդհակառակն, կը ձգտի ամէն գնով յեղափոխութեան, մանաւանդ գաղաքացիական պատերազմի առաջքն առնել: Անկէ պիտի ըլլար պարզ ընդդիմադիր կուսակցութիւն մը, ինչպէս որ կան ժողովրդապետական երկիրներու մէջ, եթէ միայն Սթալին չխեղդէր նոյնիսկ միանգամայն խաղաղ գաղափարական միջոցներով իր նախկիններ հետապնդող ընդդիմադիր ուժ եւ է կազմակերպութիւն: Սակայն, յեղափոխութեան եւ քաղաքացիական պատերազմի հակառակ ըլլալով հանդերձ՝ ստոերկրեայ այս նոր կազմակերպութիւնը նպատակ ունի «չանխափարող հարուածով» մը տապալել Սորհրդային ներկայ իչխանութեան վերին մարմինը, առանց անմիջապէս ձեռք տալու տեղական մարմիններուն: Եւ այս ալ այն պատճառով, որ Ռուսաստանի համար աւելի աղէտ մը պիտի ըլլայ, եթէ Գերմանիոյ կամ Ճափոնի հետ ունենալիք պատերազմի մը պարագային Ռուսաստանի իչխանութեան գլուխն ըլլայ Սթալինը իր խումբով:

Այնուհետեւ հակասթալինեան ստոերկրեայ կազմակերպութիւնը կը ձգտի Ռուսաստանի բաժանման առաջքն առնել եւ ատոր համար կ'ընդունի Սորհրդային լուծին տակ այժմ ապրող բոլոր ժողովուրդներու ազգային մշակութային ինքնորոշման իրաւունքը, բայց հակառակ է անոնց առանձին աւելի իրաւունքներ տալուն, որովհետեւ այդ կերպով կը յուսայ ատեղծել ներքնապէս աւելի զօրաւոր պետութիւն մը:

Ինչպէս կը տեսնուի, գաղտնի կազմակերպութիւնը հակախորհրդային չէ, թէեւ հակասթալինեան է, կ'ուզէ պահել այժմ գոյութիւն ունեցող բոլոր խորհուրդները, պայմանով որ անոնք գլխուին իրենց համապետական բնոյթ ունեցող գործերէն եւ ամբողջովին սահմանափակուին տեղական բնոյթ ունեցող խնդիրներով: Սակայն, միեւնոյն ատեն ան կը ձգտի լուծել բոլչեւիկեան կուսակցութիւնը իր բոլոր ճիւղաւորումներով՝ Կոմսոմոլ, Մոպր, Անաստուածներ, Կոմինտէրն եւ յարքունիս գրաւել անոնց ունեցած գոյքը:

Ցատկանչական է, որ բոլչեւիկներէ կամ նախկին բոլչեւիկներէ կազմուած այս գաւադիր կազմակերպութիւնը կ'ուզէ կէս չափով մը վերականգնել մասնաւոր դրամատիրական տնտեսութիւնը եւ զայն համադրել պետական տնտեսութեան հետ, վերջնելով այդ երկու սիսթեմներու լաւագոյն կողմերը:

Ան կը խոստանայ նաեւ կատարելապէս վերականգնել խղճի եւ պաշտամունքի ազատութիւնը ամբողջ երկրի մէջ:

Մրագրուած նոր իչխանութիւնը պէտք է ըլլայ զօրաւոր, բայց անպայման ժողովրդապետական. այսինքն՝ կանոնաւոր կերպով ընտրուած՝ հասատար իրաւունքներ ունեցող բոլոր քաղաքացիներու կողմէ: Սակայն, փոխանցման չրջանին մէջ իչխանութիւնը պէտք է կեդրոնացած ըլլայ ժամանակաւոր յեղափոխական կառավարութեան մը եւ անոր պետին ձեռքը »:

ԱՊՏԻԻ ՀԱՄԻՏ ԵՒ ՕՏԱՐ ՄԱՄՈՒԼԸ

— • —

Պոլսոյ «Ազչամ» թերթի մէջ Սուլէյման Ռեանի կ'ընէ մերկացումներ Սուլթան Համիտի եւ օտար մամուլի յարաբերութեանց մասին:

Ապտիլ Համիտ, կը գրէ Սուլէյման Ռեանի, մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայէր օտար մամուլին. այս ուղղութեամբ աշխատելու համար որոշ պաշտօն յանձնած էր Նշան էֆ. անուն Հայու մը:

Թուրքիոյ մէջ հրատարակուած օտար թերթերը պարտաւոր էին գործադրել Սուլթանին հրամանները, որոնք կը տրուէին Նշան էֆէնտիի միջոցաւ:

Ապտիլ Համիտ չատ կ'աչխատէր կարգ մը օտար թերթեր իր կողմը ունենալու: Ան բազմաթիւ օրինակներով բաժնուող կ'արձանագրուէր եւ կամ կը դնէր այդ թերթերու բաժնեթուղթերը: Այս ձեւով հնարաւորութիւն կ'ունենար իր դէմ գրուած յօդուածները արգիլելու:

Արքունիքին մէջ կ'ըսէին թէ Ապտիլ Համիտ «Ժուռնալ ան Տէպա» թերթի ամէնէն մեծ բաժնետէրն էր, Կարմիր Սուլթանը մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայէր «Թան»ի, «Թայմզ»ի, «Ֆէօլնիչէ Ցայըոնի»ի, «Թրիպուն»ի, «Նոյէ Ֆրայէ Փրես»ի եւ ուրիշ «Պիրժեվի Վետոմոսի» թերթերուն:

Իր սնուցիչն Ապտիլ Համիտ դանագան եւրոպական թերթերուն կամ գործակալներուն ամսական կը վճարէր 2600 թրքական հնչուն ոսկի եւ կամ տարեկան 31,000 թրք. հնչուն ոսկի:

Թուրք դեսպաններու գլխաւոր գրաղմունքն էր մշակը եղած էր հետեւիլ օտար մամուլին:

ԿԱՐԴԱՑԵՔ ԵՒ ՏԱՐԱԾԵՑԷՔ «ՅԱՌԱՋ»Ը

ՅՈՒՇԵՐ ԱԶԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՑԹԱԲԻՂԻՆ

ԵՐԿՈՒ ՏԱՐԻ ՀԱՅԿ. ԲԱՆԱԿԻՆ ՄԷՋ (1919 - 1921)

— — o — —

Երեւանը ամբողջութեամբ միթինկի եւ ճառախօսութեան թատերաբեմ դարձած էր: Առաւօտէն մինչեւ իրիկուն ճառ, բանախօսութիւն լսելու համար հոս հոն կը վազվզէինք: Ժողովուրդը խռնուած, լսողութիւն դարձած բերանաբաց մտիկ կ'ընէր բոլոր ճառախօսները: Բոլոր խօսուածները՝ եթէ կարելի ըլլար իրարու վրայ լեցնել, տարբերուծել, խառցած վիճակի մը վերածել, հետեւեալը կը ստանայինք.— «Ընկերներ, մահ իմպերիալիստներուն, մահ անոնց պնակալէզ Դաշնակներուն, կուլակներուն»: «Մահ մեր բոլոր թշնամիներուն»: Իմ, կը մտածէինք, փոխանցման չրջան է, կարմրուկ հոմտորները չափազանց նուաղէ տարուած, թերեւս այդ բանը անզգալաբար կ'արտայայտեն: Եթէ ոչ Դաշնակին մահով ինչո՞ւ պիտի սպառնան, ի՞նչ է եղեր անոր յանգիչքը.— անկախ հայրենիքի ուենեալը եւ զայն թշնամիներուն դէմ պաշտպանելը: Ցանցա՞նք է այս:

Ամէն լուր, ամէն տեղեկութիւն, նորութիւն երեւանի չէնքերու պատերէն կը հասկնայինք: Լրագիր - հրամանները պատերուն կը փակցուէին եւ ժողովուրդը խաղողի ողկոյզի նման կախուած պատերէն իր հետաքրքրութեան անունդը այնտեղէն կ'առնէր: Նոր հրաման մը կար պատերուն վրայ, մօտաւորապէս հետեւեալ բովանդակութեամբ.

— «Բանակի հրամանատարական կազմէին եւ չարքայիններէն անոնք որ որ եւ է զօրամասի չեն պատկաներ պէտք է դիմեն ... վայրը եւ արձանագրուին, հակառակ չարժողները պիտի գնդակահարուին»:

Մեծամասնականներու հրամանները չատ կարճ եւ կտրուկ էին: Անոնց համար որ եւ է յանցաւորի պատիժը՝ գնդակահարութիւնն էր: Շատ մը սպաներ եւ զինուորներ՝ որ թափառական ման կուգային երեւանի փողոցները, ներկայացանք զինուորագրութեան ճիւղին եւ մեզ՝ 6—7 սպաներս 8րդ գունդէն նշանակեցին 6րդ գունդին, որ այդ օրերուն Սարդարապատ կը գտնուէր: Կարմիր բանակի հրամանատարական կազմի մաս կազմեցինք առանց աստիճանի, առանց ոսկիի: Զոր ու ցամաք հացաթաժին մը ունէինք, այն ալ ամբողջութեամբ չատանալու պայմանաւ: Գունդի նոր հրամանատարը ուուս նախկին գնդապետ մըն էր՝ կարմրած: Ուժգոն դիմագծով կապոյտ կանաչ աչքերով, անծիծաղ երեսով մէկը:

6րդ գունդը մօտ ամիս մը մնաց Սարդարապատ: Երկու վաչտեր իբրեւ սահմանապահ, քչուած էին Արաքսի ափը: Մէկը Ղարաղալայի կամուրջի եզերքը, միւսը՝ Ղուրթիղուլիի գիւղը: Արաքսի միւս ափը կային Թրքական սահմանապահ վաչտերը:

Գունդին կեդրոնը միթինկի վայր դարձած էր. զինուորական մարզանք չունէինք, այլ առաւօտէն մինչեւ երեկոյ բանախօսութիւն մտիկ ընելով կ'անցնէինք: Գլխաւոր կարմիր զինուորները, գունդի քաղաքական կոմիսարը, հրամանատարը կարգով եւ ժամերով կը խօսէին, ամպլիոնը իրարու ձեռքէ խլելու աստիճան: Մենք իսկապէս զարմացած էինք թէ այս մարդիկը որքա՜ն լաւ կը դիմանան այսքան երկար խօսելուն: Կարմիր բանակի աստիճաններուն, զինուորին եւ հրամանատարին յարաբերութեանց մասին կը ճառէին ու այդ խօսքերուն մէջ չէին մոռնար մացնել սովորական ազդանչանը.— «Մահ իմպերիալիստներուն եւ Դաշնակներուն»:

Ըստ կարմիր բանակի նոր օրէնքին, սպան եւ զինուորը հաւասար են: Սպայ եւ զինուոր չկայ, այլ կայ հրամանատարական կազմ եւ չարքային: Սպան իրեն ծառայ չպիտի ունենայ, ձիապան չպիտի ունենայ: Սպային եւ զինուորին մթերքը համահաւասար պիտի ըլլայ եւն. եւն. Մեր նոր գունդին տնտեսական մասիկառավարիչը, որ նախկին բանակին մէջ ալ նոյն պաշտօնը ունէր, երբեմն չատ կծու եւ հեգնական չեչտով բաղդատութիւնը կ'ընէր հինին ու նորին, այսպէս.

— «Մեր գունդին հրամանատարը՝ տեսէք հինին ձեւով երկու դեներշիկ (ծառայ) չի պահեր, այլ նոր ձեւով հինգ օրտինարեց (թիկնապահ) ունի, որոնցմէ մին ձիուն կը նայի, մէկը կօշիկներն ու զգեստները կը հանէ, միւսը կերակուրը կ'եփէ, չորրորդը սենեակովն ու վառարանով կը զբաղի եւ հինգերորդն ալ հերթով յօդնած-ներս կը փոխէ »:

— «Մեր գունդի հրամանատարը մէկ զինուորի մթերք կ'առնէ, իսկապէս մէկ զինուորի մթերք բաց կը թողնեմ, ըստ գունդի մթերքի ցուցակին, բայց օրուան մէջ քանի մը անգամ երկտող ստացագրով միս, հաց, իւղ կը պահանջէ ինձմէ»:

— «Հրամանատարական կազմը եւ զինուորը հաւասար են»:

— «Մեր գունդի հրամանատարը՝ ճիշդ այդ հաւասարութեան ճամբէն կ'երթայ. գունդի տնտեսական գործերու հարկին տակ իրեն ներկայանալու համար ժամերով դրան առջեւ կը սպասեցնէ, մինչդեռ նախորդ չրջանին ատեն, համարձակ ներս կը մտնէի»:

Գունդի հրամանատարը չափազանց արհամարհանքով կը վարուէր հայ սպաներուն հետ, ի խորոց սրտի կ'ատէր Հայերը եւ իր այս տեսլութիւնը առանց քաչուելու կը յայտնէր բացէ ի բաց: Լրտեսական ցանց մը հաստատեց գունդին մէջ: Այնպիսի վիճակ ստեղծուեցաւ որ, մէկը միւսին վրայ վստահութիւն չունէր: Բոլորն ալ կարմրեցան, բոլորն ալ մեծամասնական բարիքէն՝ Լէնինի աւետարանէն, կարլ Մարքսէն կը ճառէին: Բոլորն ալ նախապէս հայկական բանակին մէջ գաղտնի մեծամասնական եղած են եղեր:

— Հը, ընկեր, դուն չես գիտեր, ես չատ չատոնց բոլչեւիկ էի, գաղտնի յարաբերութիւն ունէի մայիսեան ապստամբութեան հետ:

— Ի՞նչ կարծեցիր, ես, այո, ես, գաղտնի գործակալ էի ձեր գունդին մէջ եւ գուք չէիրցաք հասկնալ:

Ու այսպէս ամէնն ալ Լէնինէն առաջ իրենց լէնինական ըլլալը առաջ կը քչէին: Շատ խոր կը մտածէի եւ երբեմն հաւատալս կուգար թէ մի գուցէ ես ալ մեծամասնական եղած ըլլամ նախապէս:

Տխուր ու մելամաղձոտ դարձած էի, ծիծաղը վաղուց խոյս տուած էր երեսէս: Ուսելու, մտածելու, մտիկ ընելու ախորժակ չունէի: Անհարապատ, անհրապոյր մթնոլորտի մը մէջ կ'ապրէի: Երկու սրտակից ընկերներ ունէի, եթէ անոնք ալ չըլլային, իսկապէս մտածումէս չնչահեղձ պիտի ըլլայի: Մէկը՝ Վարդան Բակուրը, թրքական բանակի եւ 8րդ գունդի ընկեր: Բնիկ Սեբաստացի, իսկապէս յեղափոխական հօր մը արժանի զաւակը:

Ց. ՍԱՀԱԿԵԱՆ

Ի՞ՆՉ ԿԸ ԽՈՐՀԻՆ ԻՏԱԼԻՈՅ ՄԵՋ

Իտալական մամուլը բացէ ի բաց կը խօսի Ազգերու Դաշնակցութենէն քաշուելու հարցի մասին: Մուսոլինի բացարձակապէս գաղտնի կը պահէ իր մտադրութիւնները: Հռոմի մէջ չատ զայրացած են, տեսնելով որ Ազգաժողովը դեռ կը շարունակէ անգիտանալ կատարուած իրողութիւնը եւ պաշտպանել անգոյ պետութիւն մը: Ա. Դ. Մորհուրդին բանաձեւը անհանդուրժելի նախատինք մը կը համարուի Իտալիոյ համար: Հաւանական է որ Մուսոլինի արդէն տուած ըլլայ Ազգաժողովէն քաշուելու որոշումը, բայց առ այժմ չուզեր յայտնել: Իսկ մամուլը կը բացատրէ թէ Իտալիոյ համբերութիւնն սպառած է: «Հիմա որ պատերազմը վերջացած է եւ Եթովպիոյ կայսրը ինք երկիրը լքած փախած է, ի՞նչ կը նշանակէ Ազգաժողովին թշնամական դիրքը: Մեծ պետութիւնները պարզապէս կ'ուզեն տկարացնել մեր երկիրը եւ իր վարչաձեւը: Պատժական տնօրինութեանց չարունակութիւնը վրէժխնդրութեան իմաստ ունի, քանի որ տնտեսական կաշկանդումները չկրցան դադրեցնել պատերազմը: Այս պայմաններուն մէջ, Իտալիա չի կրնար անդամ մնալ Ազգերու Դաշնակցութեան»:

Մուսոլինի հպարտ է իր զինուորական յաղթութեամբ եւ համոզուած թէ մեծ բազմ ժողովուրդը իր կռնակն է, պատրաստ՝ դիմագրաւելու աշխարհի թշնամութեան, գիտնալով որ ոչ ոք պիտի ուզէ պատերազմ հռչակել Իտալիոյ դէմ: Բայց աւելի չափաւորներ կը կարծեն թէ լաւագոյն է ատեն մըն ալ համբերել, մինչեւ որ Ազգաժողովը վերջնապէս ճղդէ իր դիրքը, յանդելով այն տրամաբանական եզրակացութեան թէ եթովպիոյ բախտը վճռուած է զինուզօրութեամբ եւ թէ անկարելի է պաշտպանել կամ վերակենդանացնել եթովպիան, առանց պատերազմ հռչակելու Իտալիոյ դէմ: Նոյնիսկ հաւատացողներ կան թէ ի վերջոյ Անգլիա եւ Ֆ. Միութիւնն ալ պիտի հետեւին Հարաւ. Ամերիկայի պետութեանց օրինակին, վերցնելով պատիժները: Ուստի չափաւոր տարրերը խորհուրդ կուտան որ Մուսոլինի սպասէ մինչեւ յունիս 15, փոխանակ անդառնալի վճիռ մը արձակելու:

Ամէն պարագայի մէջ, բացորոշ է որ Իտալիա դեռ տակն մըն ալ ձեռք պիտի քաշէ եւրոպական գործերէն, չպիտի մասնակցի Լոքառնոյի պետութեանց խորհրդակցութեան, իսկ առանց իր մասնակցութեան անկարելի է վերակազմել Սթրէզայի ճակատը (Անգլիա, Ֆրանսա, Գերմանիա, Իտալիա): Այս առթիւ իրազեկներ կ'ըսեն թէ Մուսոլինի կրնայ ի վերջոյ վճռել Աւստրիոյ հարցը, կամ չարունակելով իր ընդդիմութիւնը անշլուսի դէմ, եւ կամ թոյլ հարցը, կամ չարունակելով իր ընդդիմութիւնը անշլուսի դէմ, եւ կամ թոյլ տալով որ Գերմանիա իր անմիջական դրացին դառնայ, այսինքն միացնէ Աւստրիան: Իտալիա հարկադրուած է մինչեւ ճամբայ մը բռնել, նկատի առնելով Անգլիոյ եւ Գերմանիոյ մերձեցումը եւ Ֆրանսայի ժողովրդական ճակատին յաղթանակը, երկու դէպքեր որ մեծապէս կ'ազդեն կացութեան վրայ:

Տարտանէի վերագիմուման խնդիրը Յունիս 22ին

Թ. Ր. Ազգ. Դաշնակցութեան Թրքական նոր պատուիրակը, Նէճմէտտին - Սատրը (խմբագիր «Ազչամ»ի) Ժընեւի մէջ տեսակցութիւն մը ունեցան Պ. Փօլ Պոնքուրի հետ: Երկուքն ալ յիշեցուցին իրենց կառավարութեան յուշագիրը՝ Նեղուցներու վերազինման մասին եւ խնդրեցին որ ժողով մը գումարուի, խնդիրը վճռելու համար: Այս մասին տեղեկութիւն հաղորդուեցաւ նաեւ Ա. Դ. Մորհուրդին եւ որոշուեցաւ որ չհակառակ պետութիւնները ժողով գումարեն յունիս 22ին: Ժընեւը յարմար չնկատուեցաւ, քանի որ ճափոն անդամ չէ Ազգերու Դաշնակցութեան, Լօզանն ալ տխուր յիշատակներ կ'արթնցնէ, Թուրքերուն եւ Ռուսերուն, զանազան պատճառներով: Ուստի որոշուեցաւ ժողովը գումարել Մոնթրէօյի մէջ: Արդէն շատ կարճ պիտի տեւէ, քանի որ խնդիրը միայն քաղաքական եւ զինուորական հանգամանք ունի եւ անտեսական հարցերը վերապահուած են: Ժողովին պիտի մասնակցին Անգլիա, Ֆրանսա, Իտալիա, ճափոն, Ֆ. Միութիւնը եւ Թուրքիա, ինչպէս եւ Միջերկրականի եւ Սեւ Ծովու զրացի պետութիւնները:

Թուրքիա հիմակուընէ չահուած կը նկատէ իր դառը:

Կացութիւնը Սեպանիկի մէջ

Վերջին լուրերու համաձայն, զինուորական եւ ոստիկանական իշխանութիւնները աւելի խիստ միջոցներ ձեռք առած են բանթողներուն դէմ, չորս թորթիլահալածներու եւ հեծելազօրքի ժամանումէն ի վեր: Բացարձակապէս արգիլուած են համախմբումներն ու ժողովները: Այս առթիւ ալ ընդհարումներ պատահեցան եւ շատեր ձերբակալուեցան: Միջոցներ ձեռք առնուած են հանրակառքի հաղորդակցութիւնները վերահաստատելու համար, զինուորներու եւ ուրիշ բանուորներու միջոցաւ: Առեւտրական հաստատութիւնները ոչ բոլորին բանալ խանութները, բարոյապէս ազդելու համար հասարակութեան վրայ: Սեպանիկի համալսարանը փակուեցաւ, ուսանողները դասադուլ հռչակած ըլլալով: Փոքր եր կը կատարուին Աթէնքի ուսանողներն ալ դասադուլի մղելու համար: Սեպանիկի էլեկտրականութիւնը կը ճարեն զօրակոչի ենթարկուած բանուորներ եւ նաւագներ, բայց դժուար է հաց եւ ուրիշ ուտելիքներ գտնել:

Կացութիւնը Պաղեստինի մէջ

Երեքշաբթի օր ժողով մը գումարուեցաւ Անգլիոյ վարչապետին նախագահութեամբ, քննելու համար Պաղեստինի կացութիւնը, որ չատ աւելի ծանրացած է այժմ: Արաբները ընդհ. գործադուլ հռչակած են եւ կը սպառնան չարունակել մինչեւ որ արգիլուի Հրեաներու ներգաղթը: Իսլամական ոճներու մօտաւորութիւնն ալ մտահոգութիւն կը պատճառէ: Նորէն զգուշական միջոցներ ձեռք առնուեցան Եաֆայի եւ Հայֆայի մէջ, զէպքեր պատահած ըլլալով: Բրիտանական մարզպանը ճայնասփիւռով հաստատեց թէ Պաղեստին հասած են մէկ վաշտ հետեւակազօրք, ինչպէս եւ թեթեւ հրասայլեր եւ զրահապատ ինքնաչարժներ:

**** Եգիպտական թերթերը կը գրեն թէ Պաղեստինի մէջ ձերբակալուած է Տօքթ. Փօլ, որ հիթլէրական քարոզութիւններ կը կատարէր Թել - Ավիվի մէջ: Ձերբակալուած տեղն իր վրայ գտնուեր են հրահանգներ՝ հակահրէական պրոյքթի մասին: Պաղեստինի ոստիկանութիւնը կը չարունակէ իր հետապնդումները, ուրիշ մեղսակիցներ ալ գտնելու համար: Կ'ըսուի թէ Նազարէթի մէջ ալ կարեւոր կեդրոն մը հաստատուած է:*

Երուսաղէմէն կը գրեն թէ բացի քանի մը քրիստոնեայ երեւելիներէ, քրիստոնեայ առեւտրականներու մեծ մասը կը մերժէ համակերպիլ արաբական գործադուլին եւ կը չարունակէ իր սովորական գործառնութիւնները:

Ականատես վկաներ պիտի գան

Երեքշաբթի օր մեռաւ Անոի Ռօպէր, Փարիզի փաստաբանական կամաւին նախագահը, Թոքերու բորբոքման հետեւանքով: Իր մահով կ'անհետանայ Փարիզի փաստաբանական փառքերէն մէկը: Ծնած էր Փարիզ, 1863ին: Իրաւագիտական համալսարանը աւարտելէ յետոյ, արդէն ուշագրաւ դիրքի մը հասած էր 1885ին, իսկ 1913ին կը դառնար նախագահը փաստաբանական կամաւին: 1923ին ընտրուեցաւ անդամ Ակադեմիային: Վարած է բազմաթիւ նշանաւոր դատեր: Առաջապելական էին իր պերճախօսութիւնը եւ պատրաստաբանութիւնը: Միեւնոյն ատեն կը վայելէր բարի եւ արդարադատ մարդու մը համբաւը:

ՁԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՆԱԽԿԻՆ ՌԱԶՄԻԿՆԵՐՈՒ ԱԶԳ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ, որ 4,000,000 անդամ կը հաշուէ, կոչ մը ուղղեց Գերմանիոյ նախկին ռազմիկներուն, յորդորելով մոռնալ պատերազմի ոխերը եւ աշխատիլ երկու երկիրներու յարաբերութեանց բարւոքման համար: Հրատարակութեան տալով այս կոչը, նախկին նախարար Պ. Ռիվոլէ յայտարարեց թէ կացութիւնը չատ ծանր է եւ նախկին ռազմիկները պարտականութիւն կը սեպեն սրտաբաց խօսիլ իրենց գերմանի ընկերներուն հետ:

ՍՈՒՐԻՈՑ ԱԶԳ. ԿՈՄԻՏԷՆ եւ պատուիրակութիւնը ջերմ ընդունելութիւններ ուղղած են ժողովրդական ճակատի յաղթանակին առթիւ, յոյս յայտնելով թէ նոր կառավարութիւնը գոհացում պիտի տայ իրենց տենչերուն:

ՊԱՊԸ բուռն ճառ մը խօսեցաւ համայնավարութեան դէմ, «որ հասարակաց թշնամի մըն է եւ կը սպառնայ ամէն բանի եւ ամէնուն, մինչեւ ընտանեկան սրբարանին, պետութեան եւ ընկերութեան, որ կը մտնէ ամէն տեղ, ասդին բռնութեամբ, տեղ մը խորամանկութեամբ կամ խարէութեամբ»:

ՁՈՐՍ ԱՂՋԻԿ ԵՒ ԵՐԵՔ ՄԱՆՉ ՄԷԿ ԱՆԳԱՄԷՆ աչխարհ բերաւ գիւղացի կին մը, Նիքարակուայի մէջ: Ձորսը իրարու հետէ մեռան, եւ մնացին երկու աղջիկ եւ մէկ մանչ, բայց յոյս չկայ որ ապրին:

Հ. Ց. Դ.

Փարիզ

ՊԱՆԵԼ-ՓԱՇԱՆի «Արծիւ» ենթակոմիտէի դասախօսական ընդհանուր ժողովը, 16 Մայիս, շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, 19 rue Ampère, Քաշան: կը խօսի ընկ. Ա. Գիւլխանդանեան:

ԻՍՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅի Մ.Ջ.օ խումբի ժողովը, վաղը, ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Պ. բանիկեանի սրճարանը, 6 bis Պուլվար Ռօտէն:

Գաւառ

ԼԻՈՆի վարանդեան կոմիտէն ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, 15 Մայիս, ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 181 Cours Lafayette, «Զարդարեան» գրադարանին մէջ:

ՄԱՐՍԷյԼի Շ. Ց. Դ. Պատ. Միութեան ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ այս կիրակի 17 Մայիս, առաւօտեան ժամը 10ին, նոր ակումբին մէջ, 5 rue de l'Eclipse: կարեւոր օրակարգ:

ՊՐԻՒՍԷԼի ՆԷՄՐուԹ խումբի ժողովը, կիրակի օր, ճաշօթ հաւաքատեղին:

Անդրանիկի յուշարձանին շինութեան համար

Հայ ժողովուրդ,

Ողբացեալ մեծ Զօրավարին՝ Անդրանիկի յիշատակն ու փառապանծ գործը տօնախմբելու եւ անոր յուշարձանին շինութիւնը փութացնելու առաջադրութեամբ, անցեալ մարտ 15ին, Փարիզի Նուպարեան մատենադարանին մէջ գումարուեցաւ համազգային ժողով մը, մասնակցութեամբ մարզաքաղաքական երեք յարանուանութեանց, ամենակարեւոր Միութեանց եւ հայ մամուլի լիազօր պատուիրակներուն:

Վերոյիշեալ ժողովը միաձայնութեամբ որոշեց յառաջիկայ Մայիս 24ի կիրակին հռչակել «Յուշարձանի Օր» Փարիզի եւ չրջակայքի հայութեան համար:

Այս առթիւ նոյն ժողովին մէջ միաձայնութեամբ յայտնուեցան նաեւ հետեւեալ բաղձանքները, զորս պարտք կը համարինք հաղորդել մեր պատուական ժողովուրդին այն հաւատքով թէ անոնք պիտի գործադրուին հաւատարմօրէն:

Ա.— Ի յիշատակ ողբացեալ զօրավարին, հոգեհանգստեան պաշտօն բոլոր հայ եկեղեցիներուն մէջ:

Բ.— Նոյն օրը, ճաշի սեղանին շուրջ յատնկայա եւ մէկ վայրկեանի լռութեամբ յարգանքի արտայայտութիւն զօրավարին յիշատակին:

Գ.— Դարձեալ նոյն օրը ամէն յարկի տակ, պատուոյ սեղանին վրայ տեղ տալ Զօրավարի լուսանկարին՝ դափնեզարդելով կամ ծաղկազարդելով զայն:

Դ.— Իւրաքանչիւր ընտանիքի կրտսերը նկատել նոյն տունին նուիրահաւաքը ի նպաստ յուշարձանի շինութեան եւ պահարանի մը մէջ անոր յանձնել տան նուէրը:

Ե.— Նոյն օրը Փարիզի ամենաշրեղ սրահներէն միոյն մէջ սարքել մեծ վայելուչ հանդէս մը ամէնուն դիւցազնին նուիրուած, որու մանրամասնութիւնները պիտի հաղորդուին թերթերով:

Միջոցներ ձեռք առնուած են, վերոյիշեալ Թուականէն առաջ, ժողովուրդին մատչելի ընծայել զօրավարին լուսանկարները պաշտօնական կընիքով: Այս նպատակաւ հայ սիրելի սկաուտները մեր տրամադրութեան տակ դրած են իրենց թանկագին ջակցութիւնը: Ուստի կը յանձնարարենք մեր ժողովուրդին իր ամենայն ջերմ ընդունելութիւնը վերապահել այդ գեղատիպ կամաւորներուն, որ անձնուիրաբար յանձն առած են այցելել ամէն հայ ընտանիքի՝ գետեղելու համար Անդրանիկի լուսանկարները (գին 2 եւ 4 ֆր.), եւ երկրորդ մայիս 31ին կատարել Յուշարձանին ի նպաստ իւրաքանչիւր ընտանիքին կրտսեր անդամին քով ի պահ դրուած գումարին հաւաքումը՝ փոխան պաշտօնական ընկալագիրի:

Հայ ժողովուրդ, ազգային հերոսի հոգին այդ օրը քեզի պիտի յուզէ իր չեշտակի ակնարկը. գիտցիր կատարել քու պարտքդ անոր խնկելի յիշատակին հանդէպ, ապացուցանելու համար, որ դուն ալ քաղաքակրթուած ազգ մըն ես եւ գիտես գնահատել քու ծոցէդ ծնած հերոսները:

Ց. Գ.— Արտասահմանի հայ մամուլէն կը խնդրուի արտատպել այս կոչը: Նոյնպէս կը խնդրուի ազգային մարմիններէն եւ միութիւններէն՝ համամանման հանդէսներ սարքել ի նպաստ Անդրանիկի յուշարձանին շինութեան եւ նիւթական արդիւնքը ղրկել յանձնախումբին գանձապահին՝ M. Sarkis Devlétian, Trésorier du Comité d'initiative du monument du Général Antranik c/o Union Générale Arménienne de Bienfaisance, 11, Square Alboni. Paris (16e).

Գեղարուեստական ցերեկոյթ

ի ՆՊԱՍՏ ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ

Կազմակերպուած Դպրոցասէրի Սանուց Միութեան կողմէ

Տեղի կ'ունենայ վարժարանին սրահր. 1 Bl. du Nord. Le Raincy (S.&O.)
կիրակի, 17 Մայիս, կէս օրէ վերջ ժամը 3ին:

Վարժարանին առանուէիները դեկավարութեամբ դերասան Ա. ԳՄԲԼԷԹԵԱՆի կը ներկայացնեն «ՁԱՐԻ ՎԵՐՋԸ» Յ. Թումանեանի դպրոցական օբէրէթը «ՍԱԹԵՆԻԿ—ԱՐՏԱՇԷՍ» (երգախառն պատկեր) եւ «ՄԵԾԱԳՈՍՏԻ ՄՈՒՐԱՑԿԱՆՆԵՐ» Յ. Յ. Պարոնեանի (վէկ արար):

ՀԱՅԿԱՆԱՆ ՆՈՐ ՊԱՐԵՐ

Հանդէսէն յետոյ պարեր, որոնք կը տեւեն մինչեւ ժամը 9ն

Գին տոմսերու՝ 7.50 եւ 5 ֆրանք:

TSF. PHONOS. DISQUES
Vahram DERDERIAN
30. Rue des Dominicaines—MARSEILLE

Ստացած ենք մեծ քանակութեամբ հայերէն, ֆրանսերէն, թուրքերէն, յունարէն եւլ., ամենավերջին ելած փլաքներ, գիները ամրցելի: Ապսպրանքներ կ'ընդունինք գաւառէն եւ արտասահմանէն եւ կը ղրկենք մեծ խնամքով: Նոյնպէս կը ծախենք ՌԱՏԻՕներ ամէն մարքայէ: Մասնաւորապէս կը ծախենք մեր շինած 5 լամբով ռատիօն, որ կ'առնէ ամբողջ Եւրոպան, գին՝ 800ֆր:

կը փնտռենք այս գործով զբաղողներ, շահաւոր գրծ:

«ՇԻՐԱԿ»

Թէ՛ փորձառութեամբ եւ թէ՛ բժշկական զննութեամբ հաստատուած ճշմարտութիւն մըն է որ՝ Արեւելքի խակաման օդին, պատրաստուած գուտ չամիչի հիւթով ու անիսոնով եւ թորուած մասնայատուկ գործիքով (ալամպիք)՝ ագդեցիկ զօրացուցիչ մըն է: Բայց օդի գործածողը պէտք է գիտնայ ընտրել այն վաճառանիշը՝ որ կ'երաշխաւորէ անարատ օդին բոլոր յատկութիւնները: Այլապէս, օդի անունին տակ՝ խարդախուած եւ քիմիական նիւթերով պատրաստուած ըմպելին կը քայքայէ առողջութիւնը եւ կազմական աղետալի խանգարումներ յառաջ կը բերէ:

«ՇԻՐԱԿ» օդին, որ մասնաւոր յենաշնորհով Ֆրանսայի մէջ հրապարակ հանուած Արեւելքի խակաման օդին է, կը լրացնէ օդին ակնկալուած բոլոր օգտակար յատկութիւնները: Ուրեմն, եթէ օդի սիրահար էք, խմեցէք գայն, բայց փնտռեցէք եւ խմեցէք Հայաստանի պատմական փառապանծ նահանգին անունով կնքուած եւ Շիրակի չքեղ նկարը կրող պիտակով «ՇԻՐԱԿ» օդին, ձեր առողջութեան դաւաճանած չըլլալու համար:

Մեծաքանակ գնումի համար դիմել՝ Ֆրանսայի եւ գաղթավայրերու միակ արտօնատէր

GRANDE DISTILLERIE DU PARC
1 Bld. Onfroy, Prado - MARSEILLE, Tél. D. 78—73

Լիոնի եւ շրջակայքի մենակալ D. N. BAHADOURIAN,
32, rue de Sevigné, LYON — Tél. Moncey 32—10

Նիսի մենակալ H. KHATCHADOURIAN, 24 rue Assalit, NICE — Tél. 841.85

PETITES ANNONCES

ՕԳՏԱԿԱՐ ՀԱՍՑԷՆԵՐ

ԲԺԻՇԿՆԵՐ.—
ՍԵՓՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ
Վիրաբոյժ-Ատամնաբոյժ
16, Rue de Vaugirard, Paris (6)
Մէթրօ՝ Օտէօն կամ Սէն Միշէլ

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ
Նեթրին եւ վեներական հիւանդութիւններ, **34, Bld. de Clichy,** մէթրօ **Pigalle,**
Tél.: Mon. 76-65, ամէն օր ժ.ը **2—8:**

ԴԵՐՁԱԿՆԵՐ.—
ՊՕՂՈՍ ԳՈՐԳԻԿԵԱՆ
Խնամուած կար, չափառոր գին
31, Route de Choisy, Ivry s/Seine
Հեռաձայնել **Italie 13 - 45**

Գ. ԱՃԷՄԵԱՆ
Արուեստ եւ կանուխ
42, Rue Blanche, մէթրօ՝ **Trinité**

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՆԵՐ.—
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Արեւելեան ամէն տեսակ ապրանքներ
4, Rue de Metz
մէթրօ՝ **Strasbourg - St. Denis**

ՆՊԱՐՎ. CONSTANTINOPLE
Արեւելեան և եւրոպական ապրանքներ
37, Rue de Trévise
մէթրօ՝ **Cadet** **Tél.: Prov. 82 - 96**

ՓՆՏՌԵՑ�էՔ եւ ԿԱՐԴԱՑԷՔ
երգիծաթերթ՝ «Մ Ե Ղ Ո Ի»
փայտիի եւ ելոյանի Յառաջի 9ր.ին
Գ Ա Ի Ե Տ Ի Ա Ն:

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ
CIGALE CINÉMA
60 Avenue de Saxe-LYON.

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi.

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN) **17, Rue Damesme, PARIS (13)**

ՍՈՎԵՏՆԵՐԸ Կ'ԵՂԱՇԹՋՈՒԻ՞Ն ԹԷ ԿԸ ՅԵՂԱՇԹՋՈՒԻՆ

Միւս կողմէ, ամբողջ մամուլը վճռապէս կը պահանջէ վերաքննել բոլոր այն հարցերը որոնք կը վերաբերին ընտանիքին եւ բարոյականին: Այն ինչ որ մինչեւ վերջերս կը նկատուէր լաւ՝ բոլշեւիկին համար,— «քննադատական վերաբերում դէպի ծնողքը», «աղջիկներու ազատ վերաբերումը՝ դէպի երիտասարդները» — այս բոլորը անյապաղ պէտք է սրբագրուին: Ու կը խօսուի թէ հայրերը ինչպէս կը դաստիարակեն իրենց տղաքը, տղաքը ինչ վերաբերում կ'ունենան դէպի իրենց ծնողքը, իսկ մանչերէն կը պահանջուի «սպեհտական» ընթացք՝ դէպի իրենց ընկերուհիները:

«Աւելի չանդուգն կոխեցէք, տղաք: Մի մոռնաք որ մենք կը կառուցանենք նոր, լուսաւոր, գեղեցիկ կեանք մը»:

Ի՞նչ են այս նշանախօսքերը: Ո՞ւրիկ եկան անոնք: Անոնք անսպասե՞լի կը թուին բոլշեւիկեան մամուլին մէջ: Իսկ ատոնք ամբողջովին բնական արդիւնքներն են այն ցանքին, որ տեղի ունեցած է խորհրդային դաշտին մէջ՝ ռուսական հանրային ուժերուն կողմէ:

Եւ երբ Սթալին ճաշի մը ատեն բարձակաճառ առաջարկեց «սփէց»ները՝ «նոր Ռուսիոյ կառուցանողները կենացը», միայն հօթը բառերու մէջ բանաձեւեց այն, ինչ որ իրական էութիւնն է Ռուսիոյ բարգաւաճմանն ու յառաջդիմութեանը:

Ասով չեն սահմանափակուիր, անշուշտ, Ֆ. Միութեան կենցաղական նեցուկները:

«Փրաւտա» վճռականօրէն դէմ կ'արտայայտուի պատմութեան կաղապարեալ ձեւով դասաւանդումին, եւ կը հեգնէ Թանգարանային ուսուցանողները, որոնք, երբ Թանգարաններու գանձերը ցոյց կուտան երիտասարդութեան եւ այցելող գիւղացիներուն, ամէն բան կը բերեն կը կապեն պրոլետարիատի պայքարին ընդդէմ պուրժուազիին: «Կոմսոմոլսկա Փրաւտա»ն քանի մը թիւ կը յատկացնէր գոյութիւն ունեցող պուրժուական կուսակցութեանց, անոնց ծրագիրներուն եւ անոնց դեկավարներուն գործունէութեանց չատ առարկայական ծանօթացումին:

Նոյն թերթը, ի վերջոյ, երկարօրէն կը նկարագրէր Ամերիկայի մէջ երիտասարդութեան համագումարը եւ կ'աւելցնէր.—

« Այս համագումարին մէջ քրիստոնեայ երիտասարդութիւնը նիստ կը գումարէ կոմունիստ երիտասարդութեան հետ եւ ընկերակցաբար կը քննէ ընթացիկ խնդիրները»:

Ու « Կոմսոմոլսկա Փրաւտա» ատկէ կ'եզրակացնէ թէ՝ անհրաժեշտ է որ Ֆ. Միութեան մէջ եւս նման կարեւորութիւններ ստացուին:

Բաւական առաջ, «պատերազմող անաստուածներու միութիւնը» լուծուեցաւ վերջնականապէս: Անաստուածեանները ընդհանրապէս արգիլուած է իրենց քարոզութիւններուն մէջ կարգ մը խնդիրներու ակնարկել: Իսկ այն ժողովը որ հրաւիրուեցաւ Մոսկուայի մէջ՝ վերջին հարուած մը չէ՞ր պաշտօնական անաստուածութեան:

(Շար.)

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԻՆ ՀԱՄԱՐ

ՇԱՎ.ԻԼ.— Պ. Սուրէն Նազիկեան անդրանիկ զաւկին՝ Դանիէլ-Մանուկի մկրտութեան առթիւ, նախաձեռնութեամբ կնքահօր՝ պ. Փիլիպպոս Ջոճիոննէսեանի, հաւաքուեցաւ 72 ֆր. Մանակցողներ՝ պ.պ. Փիլիպպոս Ջոճիոննէսեան 20 ֆր., Սուրէն Նազիկեան եւ Խորէն Գոչեան 10ական ֆր., Սիսակ Ֆորամաճեան, Տաճատ Քոթաճեան, Մելքոն Էսկիճեան, Գէորգ Գոյաճեան, կայծեր գալիճեանի եւ Խուպէսերեան եղբարք 5ական ֆր., ոմն 2 ֆր.:— Դուարդ 72 ֆր.:

ԽՄԲ.— Տես Ա. Էջ:

ԲԺԻՇԿԱՊԵՏ ՌՕԺԷՆԱՔԻ
Մասնագէտ կանանց, սրտի, արեան եւ ամէն տեսակ ներքին հիւանդութիւններու: Ելեկտրաբուժում: Կ'ընդունի ժամը 2—4: Դիմել՝ 10 Rue Lord-Byron, Métro Georges V
Tél. Elysées 22-79

ՀԱՐԱՁԱԳ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70

(ՆՐԹԱՏԵՂԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԹՈՒԱՄՍԵԱՅ
Թրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ
15
ՄԱՅԻՍ
VENDREDI
15 MAI
1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3115

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒՔ ԽՕՍՔ

ՄԵՐ ՀՈԳԵՐԸ ԵՒ ԽՄՈՐՈՒԻՄՆԵՐ

—o—

Երեքշաբթի օր տեղեկութիւններ հաղորդած էինք ժողովի մը մասին, որ սաբքուած էր նախաձեռնութեամբ Աչխատանքի Դաշնակցութեան ռուս բանուորներու խմբակցութեան, չաբաթ օր, եւ ուր խօսեր էին երկու ականաւոր դէմքեր, Պ. Պ. Ժուհօ եւ Մուքէ:

Առաջինը, ընդհ. քարտուղար Աչխատանքի Դաշնակցութեան, չեշտեց թէ կազմակերպութիւնը որ եւ է խորութիւն չի դներ բանուորներու միջեւ:

— « Ցանուն արհեստակցական շահերու մղուած պայքարը արժէք ունի ոչ միայն Միութեան անդամներուն, այլ եւ ոչ-անդամներուն համար (անոնք որ չեն կազմակերպուած): Օտարազգի կանանց յաճախ կը շահագործուին: Անոնք անվիճելի իրաւունքներ ունին· բայց ունին նաեւ պարտականութիւններ, որոնց ամէնէն կարեւորն է անդամակցիլ Արհեստակցական Միութեան: Թրանսացի եւ օտար աշխատաւորները միեւնոյն շահերն ունին եւ պէտք է զանոնք պաշտպանեն ձեռք ձեռքի »:

Երկրորդ բանախօսը, Տրոմի ընկերվարական երեսփոխանը, Մ. Մուքէ, որ վերընտրուեցաւ, եւ որ մօտ երկու տարիէ ի վեր ամէն միջոց կը փորձէ, օտար աշխատաւորներու վիճակին բարեւման համար, իր կարգին ջերմապէս պաշտպանեց աշխատելու իրաւունքը:

— « Օտար աշխատաւորներու դէմ մղուած բոլոր պայքարները կը քիսին հաղթեն եսասիրութենէ... Օտար աշխատաւորը սահմանէն դուրս կը հանեն առանց հետաքրքրուելու թէ «անբաժալի»ները պիտի կրնա՞ն գտնել հիւրընկալ երկիր մը: Անշուշտ մօտ է այս կացութեան վախճանը: Ես պիտի պահանջեմ վաղուան խառավարութենէն մասնաւոր ատեան մը հաստատել, օտար բանուորներու արտաքսման խնդիրը լուծելու համար »:

Մեր բարեկամն ալ յանձնարարեց որ օտար աշխատաւորները անդամագրուին Աչխատանքի Դաշնակցութեան, օգնելու համար ընդհանուր դատին:

Նոյն յորդորն ուղղեց ռուսական խմբակցութեան քարտուղարը, Պ. Ռօսէլ:

Այս՝ մէյն մէկ երեսն է խմորումի մը, որ անչուշտ պիտի չքաւոի եւ գունաւորուի, երբ իշխանութեան գլուխ անցնին ընկերվարականները:

Աւելի ուշագրաւ է չարժման միւս երեսը:

Երկու տարիէ ի վեր, Փարիզի մէջ կը հրատարակուի ճախագողմեան ամսաթերթ մը, «Ֆաշիզմընիթէ» (Եղբայրութիւն), իրրեւ միութեան գիծ Ֆրանսացի եւ օտար աշխատաւորներու միջեւ: (Կարմիրները «օտար» չեն ըսեր, այլ «ներգաղթած»):

Թերթին ճակատը, իրրեւ հովանաւոր մարմնի անդամ կ'երեան շարք մը ականաւոր անուններ,— Ժուհօ, նախկին նախարար Ֆրօ (արմատական), Վիքթոր Մարկրիթ, Մ. Մուքէ, Տիկին Մակտըլէն Փագ, Ռոմէն Ռոլան, Փիւլ Ռոմէն, Ռաքամօն, Ֆիւսրնէ, Տիկին Տռէվէ եւն.:

Թերթը ամիսներէ ի վեր պայքար կը մղէ, ոչ միայն օտար աշխատաւորներու տարրական իրաւունքները պաշտպանելու, այլ եւ անոնց յատուկ իրաւական վիճակ մը, կանոնագիր մը (Սթաթիւ Ժիւռիտիք) հաստատել տալու համար:

Թուղթիկներ ալ ցրուած են, այս առաջադրութեամբ, եւ տեսակ մը հանրաքուէ կատարուած է:

Վերջին թիւէն (26 ապրիլ — 3 մայիս) կը տեղեկանանք թէ՝ չարք մը ծանօթ ծերակուտականներ արդէն իսկ աջակցութիւն խոստացած են, ինչպէս կը յայտնեն հրատարակուած նամակները: (Մարսէլ Քաչէն, Մորիզ, Քլամամուս, նախկին վարչապետ Պ. Կ, եւն.):

Այս առթիւ մշակուած նախագիծը կը տրամադրէ.—

1. Արտասահմանէն բանուորներու հաւաքումը պէտք է կատարուի արհեստակցական կազմակերպութեանց հակակշռին տակ: Անցագիրը չի տրուիր, եթէ գործադրութիւն կը տիրէ այս կամ այն շրջանին մէջ:

2. Ֆրանսա բնակող օտարականները (ներգաղթած) աշխատանքի իրաւունք կը վայելեն այնպէս ինչպէս Ֆրանսացի քաղաքացիները: Նոյնպէս ընկերային իրաւունքներու մասին:

3. Հպատակութիւնը (ստացական) պէտք է գադրի կառավարական չնորհի մը հանգամանքէն, եւ տրուի երեք տարի Ֆրանսա բնակելէ վերջ:

4. Քաղաքական ապաստանեալները եւ հայրենազուրկները ենթակայ պիտի ըլլան մասնաւոր վարչաձեւի մը, հիմնուած՝ ապաստանի իրաւունքի ամբողջական եւ բացարձակ յարգանքին վրայ:

5. Կը ջնջուի վարչական եղանակով արտաքսումը: Շատ ծանրակշիռ պարագաներու մէջ, արտաքսման վճիռը կ'արձակէ քաղաքային դատարան մը, ուր ենթական իրաւունք ունի պաշտպանելու ինքզինքը, իր ընտրած փաստաբանին միջոցաւ:

6. Միջնախարարական յանձնախումբ մը պէտք է մշակէ ներգաղթի լայն ծրագիր մը, ի նպաստ արտաքսուած կամ սահմանադրկուած բանուորներու:

×

Ասոնք են գլխաւոր հիմերը այն կանոնագրին, զոր կ'ուզեն ընդունել տալ խորհրդարանին, ճշդելու համար օտարականներու իրաւական վիճակը:

Ուրեմն, լուրջ ձեռնարկ մըն է որ կը փորձուի, թէեւ սահմանափակ հոսանքի մը կողմէ:

Ամէն պարագայի մէջ, կարելի չէ անուշադրութեան մատնել այս խմորումը, հիմա որ աշխատաւորական հոսանքներ կոչուած են վարելու այս երկիրը:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՆԵԼ ՎԻՃԱԿ ԺԸՆԵԻԻ ՄԷՋ

ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ ՊԻՏԻ ՍՊԱՍԷ՝ ՄԻՆՉԵՒ ՅՈՒՆԻՍ 15

—o—

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, Ա. Դ. Խորհուրդը փակուեցաւ չորեքշաբթի օր, յունիս 15ին յետաձգելով Եթովպիոյ խնդիրը, Հռենոսի վէճը եւ ուրիշ հարցեր: Մինչեւ այն ատեն պիտի չարունակուին Իտալիոյ դէմ հաստատուած պատժամիջոցները:

Ժողովը հագիւ ցրուած, մտահոգութիւնները սկսան: Բոլորն ալ կը խոստովանին թէ անելի մը մատնուած է Ազգերու Դաշնակցութիւնը: Բայսնի չէ թէ ի՛նչ պիտի ըլլայ Իտալիոյ վերջնական դիրքը: Ընդհ. կարծիքն այն է թէ Մուսոլինի եւս կանչելով իր պատուիրակութիւնը, կ'ուզէ ազդարարութիւն մը ուղղել պատժարկու պետութեանց, որպէսզի դադրեցնեն կաչկանդումները եւ այլեւս չզրաղին եթովպական հարցով· այլապէս, պիտի քաչուի Ազգերու Դաշնակցութենէն, հետեւելով Ճափոնի եւ Գերմանիոյ: Պատճառն ալ ժողովի մեկնած ատեն հետեւեալ խօսքերն ուղղած է իր բարեկամներուն,— «Ցորչափ կը չարունակուին պատժական անօրինութիւնները, մենք չենք կրնար գործակցիլ Ազգերու Դաշնակցութեան հետ»:

Կը նշանակէ թէ մէկ ամիս ալ պիտի քաչքշուին դիւանագիտական բանակցութիւնները: Արդարեւ չատ ծանր է մեծ պետութեանց վիճակը: Անոնք ստիպուած են ոչ միայն Ազգերու Դաշնակցութենէն հեռացնել Եթովպիան, այլեւ աչխարհի քարտէսէն ջնջել զայն, իրրեւ անկախ պետութիւն, ուրիչ խօսքով, գոհացում տալ Իտալիոյ: Եթէ մերժեն, պիտի ստիպուին հեռանալ Ազգերու Դաշնակցութենէն: Եթէ Մուսոլինի համոզուի որ Ազգաժողովին մեծ մասը համաձայն է չարունակելու պատժական անօրինութիւնները, վերջնապէս պիտի քաչուի ժընեւէն: Արդ, իրագէկները կը հաւատան թէ պատժարկու պետութեանց ճակատն ալ խախտիլ սկսած է: Եթէ Անգլիա այս անգամ ալ նախաձեռնութիւնն ստանձնէ պատիժները վերցնելու համար, ինչպէս րլաւ Հռենոսի վէճը ատեն, հարցը ինքնին կը լուծուի: Փոքր պետութեանց ներկայացուցիչները այս առթիւ չօշափած են Պ. Իտընի արամադրութիւնները, բայց չեն կրցած որոշ պատասխան ստանալ: Ուրեմն, կը սպասուի որ Պոլտուինի դահլիճը ճշդէ իր դիրքը, մինչեւ յունիս: Կարծողներ կան թէ Անգլիա ձեւ մը պիտի գտնէ, անկատ հաչտութիւն կնքելու համար Իտալիոյ հետ:

Ֆրանսայի դիրքն ալ նոյնքան անորոշ է: Փարիզի մէջ կ'ուզեն որ օր առաջ կարգադրուի Եթովպիոյ խնդիրը, որպէսզի կարելի ըլլայ վերահաստատել Սթրէզայի ճակատը եւ ապահովել Իտալիոյ մասնակցութիւնը եւրոպական գործերու մէջ: Բայց Մուսոլինի ինքնագլուխ հռչակած ըլլալով Եթովպիոյ կցումը, Ֆրանսան ալ չուարած է: Միւս կողմէ, ժողովրդական ճակատի յաղթանակը եւ ճախակողմեան գահլիճի մը կազմութիւնը Ֆրանսան աւելի կը մօտեցնեն Ժընեւի, թէեւ կ'ըսուի թէ Պ. Լէօն Պլում խոստովաներ է իր բարեկամներուն որ այլեւս կարելի չէ չարունակել պատժական անօրինութիւնները:

Վաթանման մէջ է նաեւ Մ. Միութիւնը: Սկիզբէն ի վեր ջերմ կուսակից՝ պատժամիջոցներու, Մոսկուա այժմ կ'ուզէ խուսափիլ որ եւ է քայլէ որ կրնայ աւելի ճանրացնել Իտալիոյ եւ Ազգերու Դաշնակցութեան յարաբերութիւնները, ուրիչ խօսքով՝ մօտեցնել Պերլինը եւ Հռոմը: Իսկ փոքր պետութիւնները պատժական անօրինութեանց կառչած են պարզապէս անոր համար որ, կը վախնան թէ Մուսոլինիի օրինակը կրնայ վարակիչ դառնալ եւ դրացիներու աչխարհակալութեան զոհ գարձնել զիրենք, ինչպէս եղաւ Եթովպիան: Զկզոք համարուած եօթը պետութիւններէն Հոլանտա ոչ միայն համաձայն է պատիժներու չարունակութեան, այլեւ կ'ուզէ որ Իտալիան վտարուի Ազգաժողովէն: Պալքանեան պետութիւնները եւ մասնաւորապէս Թուրքիա եւ Եուկոսլաւիա ջերմապէս կուսակից են պատժամիջոցներու չարունակութեան: Նոյնպէս՝ Փոքր Համաձայնութեան պետութիւնները:

**** Վերջին լուրերու համաձայն, Մուսոլինի պիտի համբերէ մինչեւ յունիս 16, մեւնոյն ատեն «Ավանթին լեռը քաչուելով», այսինքն ըմբոստանալով եւ չիառնուելով ոչ Ազգաժողովի, ոչ ալ Եւրոպայի գործերուն: Եթէ Անգլիա եւ Ֆրանսա տրամադիր երեւան, անշուշտ չպիտի խուսափի խոսակցութիւններէ, բայց կը սպասէ որ անոնք հարթեն ճամբան:*

Իտալիա կը կազմակերպէ Եթովպիան

Մարաչախտ Պատոլիօ, Եթովպիոյ փոխարքան, մայիս 13ին զօրահանդէս մը կատարել տուաւ Ատտիս - Ապէպայի մէջ, նախագէս իտալական դրօշը պարզելով կայսեր պալատին վրայ: Երեսուն հազար իտալական եւ բնիկ զինուորներ յաղթանակի թափօր մը կազմեցին, հրամանատարութեամբ մարաչախտին որ նստած էր փախստական կայսեր ձին: Ահագին բազմութիւն խռնուած էր փողոցներուն մէջ:

Իտալական իշխանութիւնը ձեռնարկած է ամբողջ երկրին վարչական վերակազմութեան: Այս առթիւ անախորժ խնդիր մը ծագած է Ֆրանսայի հետ: Մուսոլինի անուղղակի առաջարկած է Իտալիոյ ծախել Ճիպութի - Ատտիս Ապէպա երկաթուղին, բայց Ֆրանսա տրամադիր չէ հրաժարելու այդ շահաբեր ձեռնարկէն, որ Եթովպիոյ միակ երկաթուղին է եւ ունի 470 մղոն երկայնութիւն: Ֆրանսացիները այս գիծը չինեցին 1897—1917, ճարտարապետական հրաչք մը գործելով: Երկաթուղին սովորական տարիներու մէջ կ'արտադրէ 30 — 40,000,000 ֆրանք, իսկ զուտ շահը երբեք 7,000,000էն պակաս չէ եղած վերջին տասը տարիներու ընթացքին: Մինչեւ որ Իտալիա ինքնաշարժի ճամբաներ չինէ Եթովպիոյ մէջ կամ իր սեփական երկաթուղին՝ Ասապէն Տիրէ - Տաւա, ստիպուած է օգտուիլ Ճիպութիի Ֆրանսական երկաթուղիէն: Փարիզի թերթերը կ'ըսեն թէ «Ֆրանսա չի կրնար հրաժարիլ այս երկաթուղիէն որուն իւրաքանչիւր քիլոմեթրը 1,000,000 ֆրանք արժած է: Ճիպութի կը ցամքի եւ կը մեռնի, եթէ վրկուի Եթովպիոյ ներքնաչխարհէն»:

**** Հռոմի մէջ խոշոր ծրագիրներ կը մշակուին, Եթովպիոյ չահագործման համար: Իտալիա կը յուսայ գտնել ոսկի, լսնոսկի (փլաթին), երկաթ, ածուխ, ուրիշ նիւթեր եւ թերեւս ալ քարիւղ: Աւ այժմ չպիտի դիմեն օտար դրամագլուխի, թէեւ հաւանական է որ տնտեսական գործակցութեան հրաւիրեն Գերմանիան:*

**** Իտալերէն եւ ամհարերէն թերթ մը սկսաւ հրատարակուիլ Տիրէ -*

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« Ա՛հ, ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆ »

—o—

Անցեալ Ապրիլ 2ին, «*Ցառաջ*» կը հաղորդէր թէ բացառիկ թիւ մը պիտի հրատարակէ յունիսի սկիզբը, Վանի առաջին ինքնապաշտպանութեան տառասնամեակին առթիւ (1896):

— « Այժմէն կը յայտարարենք այս պաթագան, որպէսզի անոնք որ յուշեր եւ նիւթեր ունին այդ օրերէն, գրի առնեն եւ դրկեն խմբագրութեան »:

Այս տառասնամեակի տօնակատարութեան ազդանշանը տուած էր Ամերիկայի Համա-Վասպուրականի Միութիւնը, ընդհանուր կոչ մը ուղղելով եւ դիմելով մամուլին աջակցութեան:

Ուրեմն, «*Ցառաջ*»ն ալ կ'ուզէ իր պարտականութիւնը կատարել, պանծացնելու համար 800 ռազմիկներու նահատակութիւնը,— բայց՝ բոլոր հոսանքներէն:

Ա՛խ, Վասպուրական տրխուր Հայաստան,
Անթիւ հերոսներ քեզ մէջ ժողուեցան,
Ահեղ կրուի մէջ այնքան դիմացան,
Ի սէր ազգութեան նահատակուեցան:

Արդ, շատ բան չէ մնացած Յունիսի համար:

Հարկ է փութացնել եւ լրացնել նիւթերը, որպէսզի դիւրանայ դասաւորումը:

Առաջին նիւթը հասած է··· հերոս Սուլթանապատէն (Իրան): Նոր կոչի՞ մը կը սպասեն Փարիզի, Լիոնի, Տէսնիի, Մարսէյլի եւ ուրիշ քաղաքներու կամ հարեւան գաղութներու վասպուրականցիները:

Թելադրութիւն մը, այս առթիւ:

Անշուշտ իւրաքանչիւր գրող ազատ է իր նիւթին ընտրութեան մէջ: Կը գրէ ինչ որ գիտէ, տեսած, լսած կամ սերտած է 1896ի դէպքին մասին:

Ինչպէս ամէն գաւառ, Վասպուրականն ալ ունի այդ օրերէն մնացած բեկորներ, զանազան բաղաքներու մէջ: Անանատեսներ, նոյնիսկ ռազմիկներ, թերեւս ալ մասնակիցներ, որոնք շատ չեն սիրեր խօսիլ իրենց մասին:

Պիտի թելադրէի «*Ցառաջ*»ի երիտասարդ աշխատակիցներուն եւ թղթակիցներուն, երթալ գտնել այդպիսիները, պատմել տալ եւ գրի առնել ինչ որ գիտեն:

Յաճախ հետեւած գիտուր մը, գիւղացի կամ բաղաքացի հայրենասէր մը ունի լաւ կը դատէ դէպքերը եւ ունի կենդանի եւ հարազատ պատկեր մը կը ներկայացնէ, բան գրոց - բրոց յուշագիր մը: (Ափսո՛ս ձեզի, եթէ օրը օրին կարդացած չէք «*Ցառաջ*»ի Գ. էջին թերթօնը,— «Երկու տարի Հայկական բանակին մէջ»:

Պայման չէ որ խմբագիրը մասնաւոր նամակներ ուղղէ, յիշեցնելու համար իւրաքանչիւրին պարտականութիւնը:

Եթէ կարենայինք անտիպ լուսանկարներ ալ ճարել···

Ներկայ սերունդը շատ բան չի գիտեր այդ պատմական շրջանի մասին, իսկ ով որ իր գիտցածը գրուածի տակ է պահեր, անշուշտ ուրիշ յարմար առիթ մը չի կրնար գտնել բան այս բառասնամեակը:

Վ.Ա.Հ.

ԺԱՆ ՏԱՐԲԻ ՏՕՆԸ ՕՐԼԷԱՆԻ ՄԷՋ

Վանը կը վերաշինուի?

Վաճէն կը գրեն թուրքերէն Թանին.— Քաղաքապետական պիւտճէն 38,000 ոսկի է: Վերջին ամիսներու ընթացքին սպանդանոց մը, բանջարեղէնի հալ մը եւ հանրային պարտէզ մը չինուեցան: Երեք աղբիւրներ վերաբացուեցան, աղբահաւաք կառքեր առնուեցան, չուկայի ջուրի խողովակները փոխուեցան եւ վերջապէս 1200 ազասխա անկուեցաւ հանրապետական պողոտայի վրայ: Անցեալ տարի հասարակաց պարտէզին մէջ անկուեցան 1000 բարտի եւ 730 դեղձի: Ցառաջիկայ տարիներու ընթացքին պիտի չինուին էլեկտրական կայան մը, հանրային ճամբիչներ, սինեմայի չէնք մը՝ վրան պանդոկով եւ լիճին մէջ լողարան մը: Բաղաքին ճամբաներն ալ պիտի չինուին եւ խմելիք ջուր պիտի բերուի:

Վան, որ ընդհանուր պատերազմէն յետոյ չատ քանդուեցաւ, կամաց կամաց կը վերաչինուի: Հինգ գիւղերու մէջ մէկ մէկ նախակրթարան կայ, իսկ Վան քաղաքին մէջ՝ մէկ երկրորդական վարժարան, 6 նախակրթարան: Այս դպրոցներուն հինգը Համեայ են, իսկ միւսները Յամեայ: Անցեալ տարի 1360 աշակերտներ կային, որոնց 100ը ընթացաւարտ եղան:

Առտասանականները պիտի մասնակցին դահլիճին

Արմատական կուսակցութեան դիւանը պատասխանելով Պ. Լէօն Պլումի կոչին, յայտարարեց թէ պատրաստ է մասնակցելու դահլիճին: Հակառակ արտայայտութեան չափաւորները, որոնց գլուխը կը գտնուի Պ. Լոխ: Վերջնական որոշումը պիտի տայ կուսակցութեան գործադիր մարմինը, ժողով գումարելով մայիս 22ին կամ 24ին: Աչխատանքի Դաշնակցութիւնն ալ պատասխանեց թէ պիտի աջակցի «մասնագիտական գործերու կազմակերպութեան», ինչ որ կը նշանակէ թէ պիտի օգնէ դահլիճին, մասնաւորապէս հանրօգուտ չինութեանց եւ գործադրկութեան խնդիրներուն մէջ: Մանրամասնութիւնները պիտի ճշդուին յաջորդիկայի: Իսկ համայնավարները միշտ կը մերժեն մասնակցիլ, «բաբեկամաբար» բացատրելով պատճառները, եւ կրկնելով ջերմ աջակցութեան հաւաստիքները: «Իւմանիթէ» նոր խմբագրականի մը մէջ կրկին վերլուծելով այս հարցը, կը յայտարարէ.— «Ֆրանսայի ժողովուրդը գիտէ որ եթէ կը մերժենք մասնակցիլ կառավարութեան, պատճառը ոչ քաղութեան պակասն է, ոչ ալ պատասխանատուութեանց վախը, այլ քաղաքական խմաստութիւն եւ պայծառատեսութիւն »:

Կը կարծուի թէ նոր դահլիճին արտաքին նախարարը պիտի ըլլայ նախկին վարչապետ Փօլ Պոնքուր:

Աւստրիոյ մէջ ալ դիկտատուրա

Վիէննայէն կը հեռագրեն մայիս 14 թուականով.— Վարչապետ Տոքթ. Շուշնիկ վերակազմեց գահլիճը, իրեն վերապահելով կառավարութեան գլխի եւ ազգ. պաշտպանութիւնը, իրրեւ դիկտատոր:

—•—

ՃԱՆՐ ԱՌՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ծագեցան Վիլհօրպանի մէջ (Լիոն): Մեռաքի բանթող բանուորները յարձակեցան աչխատողներու վրայ: Վիրաւորեցին մօտ քսան հոգի, որոնց եօթը ոստիկաններ եւ քաղաքապետը: Գործադուլը կը չարունակուի վեց չաբաթ է ի վեր: Գործատէրերը նոր բանուորներ բերած էին, ինչ որ տեղի տուաւ խռովութեանց:

ՉԱՐԻ ԱՍՊԱՆԱԿԻՑ ԿԵՆԴԱՆԻ

(ՎԵՊ ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՏՈՐԻՆ)

— ո —

— Ի՞նչ ես ուզում, որ անեմ, — ասաց Ալին, — ես ինչ կարող եմ անել, որ դու ինձ չսիրես: Ես ուզում եմ, որ դու ինձ սիրես, ես ուզում եմ, որ դու ինձ սիրես, ես ուզում եմ, որ դու ինձ սիրես...

ԲԻՒՐՈՒ ՏՆՏԿ. ՊԱՐՏԱԽՐ ՄԵՋ (1919 - 1921)

— ·o· —

Պիտի ճիշդ տեղը գտնէր, նոր գործարանի մը կամ ֆաբրիկայի մը համար, ինչ կարեւորութիւն կրնար ունենալ այդ հին եկեղեցին, որ ամէն կողմէ շրջապատուած էր ամբարձրահասակ ծառերով, որոնց ճիւղերուն վրայ ամէն գարուն կը բոյներ դնէին ագռաւները։ Ինչ որ ալ ըլլար անոր ճակատագիրը, ան պիտի ենթարկուէր միայն ժամանակի եւ մարդկային ձեռքի կործանարար ազդեցութեան։

Ու ահա ան կանգ կ՚առնէ ճամբուն վրայ, կ՚իյնայ ներքին տրտմութեան մը մէջ։ Ինչո՞ւ կ՚ուզեն զայն քանդել։ Ինչո՞ւ կ՚ուզեն ոչնչացնել այդ հին շէնքը, որ իր ներկայութեամբ իսկ կը հաստատէ անցեալի մը գոյութիւնը։ Ինչո՞ւ կ՚ուզեն ջնջել այդ անցեալը, որ ինքնին ամէնէն մեծ ապացոյցն է մեր ներկայի։

Ինչո՞ւ կ՚ուզեն ոչնչացնել այդ հին եկեղեցին

Տավայի մէջ։— Եթովպիոյ ազգ. դրամատունը փակուեցաւ եւ տեղը հաստատուեցաւ իտալականը։ — Անգլ. կ. խաչը հրաման ստացաւ հեռանալու։

*** Զորեքշաբթի օր, դարձեալ նեղացուցիչ հարցումներ ուղղուեցան Անգլիոյ երեսփ. ժողովին մէջ։ Առեւտրական նախարարը յայտարարեց թէ կառավարութիւնը չի կրնար հաստուցում տալ այն հպատակներուն որ վնասուած են, պատժական տնօրինութեանց հետեւանքով։ Երեսփոխան մը հարցուց թէ որ եւ է հաստուցում չը՞ պիտի տրուի այն ահագին կորուստին համար զոր կրեց Անգլիա, ամբողջ աշխարհի մէջ, իբրեւ հետեւանք իր պատժական քաղաքականութեան։ Վարչապետը չպատասխանեց։ Ուրիշ հարցումի մը առթիւ, վարչապետը յայտարարեց թէ կառավարութիւնը «վերապահութեամբ ընդունած է Իտալիոյ հրամանագիրը՝ Եթովպիոյ կցման մասին»։ Երեսփոխան մը պահանջեց Ազգաժողովէն վտարել Իտալիան։ Վարչապետը խուսափողական խօսքեր արտասանեց։

Հարցումներ Նէկիւսի մասին

—o—

Քանի մը երեսփոխաններ նեղացուցիչ հարցումներ ուղղեցին Անգլիոյ երեսփ. ժողովին մէջ, Եթովպիոյ կայսեր փախուստին առթիւ։ Ազատական երեսփոխան մը հարցուց թէ Նէկիւսը ի՛նչ պայմանագիր ստորագրած է, ձիպութիէն մեկնելէ առաջ։ Արտաքին նախարարը ծրընեա գացած ըլլալով, փոխանորդաբար պատասխանեց վարչապետը եւ յայտնեց թէ որ եւ է համաձայնութիւն ոչ ստորագրուած է, ոչ ալ մտքէ անցած, Նէկիւսը անգլիական մարտանաւ մը դնելու եւ պաղեստին տանելու համար։ «Պէտք չէ մոռնալ որ Ն. Վեհափառութիւնը հրաժարած է գործերու վարչութենէն եւ հետեւաբար բանաւոր է ենթադրել թէ այս պարագաներուն մէջ երբեք չպիտի մասնակցի թշնամութեանց շարունակութեան»։

Վարչապետը մերժեց բացորոշապէս պարզել կառավարութեան դիրքը այս հարցին մէջ։ «Եթէ կայսրը ի վիճակի ըլլայ վերստանձնելու իր երկրին գործերու վարչութիւնը, ամբողջովին ազատ է», աւելցուց Պ. Պօլտուին, նեղը դրուելով աշխատաւորական երեսփոխանի մը կողմէ։ Յետոյ հարցուցին թէ Նէկիւսը պիտի կրնա՞յ ազատօրէն պտտիլ Ազգերու Դաշնակցութեան անդամ երկիրներու մէջ, պիտի կրնա՞յ ազատ գործել եւ Լոնտոն կամ Ժընեւ երթալ։ Վարչապետը յայտարարեց թէ Նէկիւսին բաղձանքները «առարկայ պիտի ըլլան ամենաուշադիր նկատողութեան»։ Եւ մերժեց աւելի բան ըսել։ Դարձեալ չպատասխանեց, երբ հարցուցին թէ կայսրը խնդրագիր տուա՞ծ է անգլիական կառավարութեան, իր ապագայ բնակավայրի մասին։

*** Կ'ըսուի թէ Երուսաղէմի իտալական հիւպատոսը բողոքած է, Նէկիսին գործունէութեան դէմ։

Կացութիւնը ևորեն ծանրացաւ Պաղեստինի մէջ

—o—

Հակառակ արաբական վերջնագրին, Պաղեստինի բրիտանական մարզպանը վաւերացուց հրեայ հասարակութեան «աշխատանքի ծրագիրը», եւ յայտնեց թէ պիտի ճշդէ ներգաղթի վկայականներու թիւը։ Մինչ այս մինչ այն, արաբական եւ հակահրէական խլրտումները կը ծաւալին, սահմանէն անդին ալ ազդելով։ Արաբական գերագոյն խորհուրդը Եգիպտոս, Սուրիա, Մարոք եւ Իրաք ղրկած է գործիչներ, որպէսզի քարոզութիւններ կատարեն ի նպաստ Պաղեստինի Արաբներուն եւ ցոյցեր սարքեն Հրեաներու, մասնաւորապէս Հրէական Տան դէմ։

Բրիտանական աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ 600 հոգի ձերբակալուած են, խռովութեանց սկիզբէն ի վեր։

*** Երուսաղէմէն կը հեռագրեն մայիս 13 թուականով.— Կացութիւնը նորէն ծանրացաւ։ Գործադուլին ընդդիմացողները կը խոշտանգուին։ Կառավարութիւնը բացառիկ վիճակ յայտարարելով, հրամայեց մարել լոյսերը եւ արգիլել երթեւեկը՝ արեւամուտէն վերջ։ Ոստիկանական օգնական ուժեր ղրկուեցան հին քաղաքամասը։ Զանազան վայրերէ կը հաղորդեն թէ հունձքերը կրակի տրուած են, ինչպէս նաեւ չէնքեր։ Ոստիկանութիւնը այս առտու եթֆայի մէջ ցրուեց երկու արաբական թափորներ։ Սպաննուեցան երկու Հրեաներ, որոնց մէկը բարբի։

Սեպաւիկ հանդարտ, դեպքեր Արեւելի մէջ

Աթէնքէն կը հեռագրեն թէ բազմաթիւ խռովութիւններ ծագեցան ոստիկանութեան եւ ցուցարարներու միջեւ, ընդհ. գործադուլին հետեւանքով։ Բանուորական կարգ մը կազմակերպութիւններ մերժեցին դադրեցնել աշխատանքը, ինչ որ տեղի տուաւ ընդհարումներու։ Բազմաթիւ խանութներու ապակիները ջարդ ու փշուր եղան եւ հանրակառքեր քարկոծուեցան։ Երեսուն հոգի ձերբակալուեցան։

*** Աթէնքի գործակալութիւնը կը ցանուցանէ թէ 24 ժամուան ընդհ. գործադուլը ճաղաղեցաւ եւ թէ անդորրութիւնը վերահաստատուած է Սելանիկի մէջ։ Երկար բանակցութիւններէ վերջ, վարչապետ Զորք. Մէթաքսաս յաջողեցաւ միջին ճամբայ մը գտնել եւ համաձայնութիւն գոյացնել գործատէրներուն եւ բանուորներուն միջեւ։ Ծխախոտի բանուորներուն աշխատադրները պիտի աւելնայ 20 — 30 առ հարիւր համեմատութեամբ։ Կ'ըսուի թէ բանուորները հրաժարած են իրենց միւս պահանջներէն։ Աշխատանքը պիտի վերսկսի հինգշաբթի օր (երէկ), այսինքն ընդհ. գործադուլէն վերջը։ Կը հաւատան թէ կառավարութիւնը ներողամտութեամբ պիտի վարուի ձերբակալուած բանթողներու հետ, «պայմանաւ որ նոր խռովութիւններ չպատահին»։

ՁԱՆՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

200 ԻՆՔՆԱՇԱՐԺ ԴՈՂՑԱԾ ԷՐ, երկու տարուան ընթացքին, Շարլ Ժիվլէ անուն «վաստակաւոր» մը, բայց օձիքը ձեռք տուաւ առջի օր։ Կառքերը գողնալէ վերջը կը ծախէր ժամն - ժամն եւ կ'անհետանար։

ՀՌՈՄԻ ԹՈՒՐՔ ԴԵՍՊԱՆԸ ունկնդրութեան ընդունուեցաւ Պ. Մուսոլինիի կողմէ, մայիս 13ին։

« ՀԻՆԶԷՆՊՈՒՐԿ », գերմանական ցէպլինը, որ Ամերիկա գացած էր 62 ժամէն, Գերմանիա վերադարձաւ 42 ժամէն, մեծ յաջողութիւն մը եւս շահելով ։

ՓԱՐԱԿՈՒԱՑԻՆ կը հեռագրեն թէ համայնավարական խլրտումներ ծագած են յեղափոխական կառավարութեան դէմ, որ երկիրը կը վարէ ազգայնական ձգտումներով։

Դաշտանանդէս եւ ներկայացում

Ռոպլէնսոնի գարաստանին մէջ, **MAISON FIQUET**

կազմակերպուած Հարաւային շրջանի «Ցառաջդիմասիրաց» միութեան կողմէ, ի նպաստ վարժարանին

ցունիս 7ին, առաւօտեան ժամը 10էն մինչեւ գիշերուան ժամը 10

ՆՈՒԱԳԱՆԻՄԲ

կը ներկայացուի Ե. Ծտեանի եւ Մ. Կիւրճեանի ԶԱՐԾՐԼԸ ԱՐԹԻՆ ԱՂԱ

դերակատարութեամբ ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆԻ։

ԴԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ

Ալնթրեւի պարագային սպասիով մեծ սրահ։

մուտք 3 ֆրանք։

Ճոխ պիւֆէ. գիւրամատոյցի գիներով։

Հաղորդակցութեան միջոց.— Porte d'Orléansէն առնել 128 թիւ ֆանրակառքը, որ միայն երեք թիքէով ձեզ պիտի տանի մինչեւ Ռոպլէնսոն, *թէրմինիւս։*

Հ. Ց. Դ.

Փարիզ

ՊԱՆԵՊՔԱՇԵԱՆի «Արծիւ» ենթ ակովիաէի դասախօսական ընդհանուր ժողովը, 16 մայիս, շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, 19 rue Ampère, բաշան։ կը խօսի բնկ. Ա. Դիւլխանդանեան։

ԻՍԻ Լէ ՄՈՒԼԻՆՈՅի մէջ խումբի ժողովը, այսօր, ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, պ. Բանիկեանի սրճարանը, 6 bis Պուլվար Ռօսէն։

Գաւառ

Լիոնի վարանդեան կոմիտէն ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, 15 մայիս, ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 181 Cours Lafayette, «Զարդարեան» գրադարանին մէջ։

ՄԱՐՍԷՑԼԻ Շ. Ց. Դ. Պատ. Միութեան ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ այս կիրակի 17 մայիս, առաւօտեան ժամը 10ին, նոր ակումբին մէջ, 5 rue de l'Eclipse: կարեւոր օրակարգ։

ՄԱՐՍԷՑԼԻ Պուլվար Ռատօի Վրամեան ենթակոմիտէն ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ իր չորս խումբերու ընկերները, այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 5ին, Պար Բրօվէնսալի սրահին մէջ։ կարեւոր օրակարգ։

ՊՐԻՒՍԷԼի Նէմրուճ խումբի ժողովը, կիրակի օր, ծանօթ ֆաւերաքատեղին։

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ՓԱՐԻԶԻ «ԵԳԻՊՏԱՑԻ» ԿՈՄԻՏԷԻ կազմակերպած դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ այսօր ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Chez Zeyer սրճարանի վերնայարկը, 4 rue St. Denis (Place du Châtelet) Met. Châtelet

կը խօսի ընկ. ԼԵՒՈՆ ԶՈՐՄԻՍԵԱՆ

կը հրաւիրուին փարիզի եւ արուարձաններու բոլոր ընկերները։

Դասախօսութիւն

«Համազգայինի» Սարսէլի մասնաճիւղին կողմէ

վաղը, շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին

կը նախագահէ Պ. ԽՈՍՐՈՎ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

կը խօսի Պ. ՇԱՒԱՐՇ ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Նիւթ՝ Հայոց ագգային կազմութեան պատմական պատճառները։

Մուտքը ազատ է։

Ընտանեկան գեղեկոյթ

Ֆ. Կ. Խաչի Սէն-Ժէրմէն (Մարսէյլ) ենթամասնաճիւղին կողմէ

Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին

կը խօսի ՏԻԿ. ԲՈՂԱՏԵԱՆ

գեղարուեստական ճոխ բաժին։ Ցախքերու մասնակցութիւն 2 ֆր.։

Կիրակի, 21 Յունիս ժամը 16ին

ՍԷՆՓՈՒԼԻՔ նուագախումբէս Հայ հեղինակներու գործերէն,

ղեկավարութեամբ նախկին Մուրատ-Ռափայէլեան սաներէն

Գ. Մ. ԱԼԷՄՇԱՀի

Salle Gaveau *ի մեծ սրահին մէջ։*

Կազմակերպուած՝ Մուրատ Ռափայէլեան կրթական հաստատութեանց հարիւրամեայ յոբելիանական հանդէսներու Փարիզի Գործադիր Յանձնախումբին կողմէ։

ցայտագիր ու մանրամասնութիւնները աւելի վերջը։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՔ

ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻՒԻ, Թիւրք.— 195.20։
ՊԷԼՄՈՆ ՇԱՎԱՆՈՋ, Մ. Տ.— 20։
ԱԼՖՈՐՎԻԼ, Տէմ.— 35։
ԹՈՒԼՈՆ, Թ. Տօրուն.— 70։
ԼԱՎԻԼՏԻԷՕ, Մ. Տ.— 35։
ԼԱ ՄՕՄՊՐԵԼ, Ե. Մ.— 20։
ԼԸ ՔՐԷՕԶՕ, Ց. Ա.— 70։
ՍԱԼԻՆ ՏԸ ԺԻՒՕ, Աչ.— 50։
ԿԱՐՏԱՆ, Գործ.— 300։
ՄԱՐՍԷՑԼ, Կար.— 246.40։
ՍԷՆԹ ԱՐՕՄԱՆ, Ա. Թ.— 35։
ՄՈՆՓԷԼԻԷ, Ճուտ.— 35։

ՆՈՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐ
Սկսաւճ ղրկել

ԱՆԻԷՒ, Մ.— Մայիս 14էն։
ՓԱՐԻԶ (20), Իչկ.— Մայիս 14էն։
ԹԷՀԲԱՆ, Գործ. Ա.— 6 նոր բաժանորդներու թերթերը սկսանք ղրկել Մայիս 14էն։
ՊԵՐԼԻՆ, Ն. Մ.— Մայիս 14էն։
ՍԷՆԹ ԱՐՕՄԱՆ, Ա. Թ.— Մայիս 9էն։
ՌՕՄԷՆՎԻԼ, Ե. Ց.— Մայիս 10էն։
ԼԱ ՍԻՕԹԱ, Ս. Ս.— Մայիս 14էն։
ՓԱՐԻԶ (8), Մազ.— Մայիս 12էն։
ԹԷՀԲԱՆ, Վ. Մ.— Փետրուար 22էն։
ԱՆԿԷՆ, Հ. Ս.— Մայիս 14էն։
ՓԱՐԻԶ (6), Մարտ.— Մայիս 14էն։
ՕՐԼԷԱՆ, Մավ.— Մայիս 14էն։

ՅԻՇԵՑԱՏԵՍ

Ֆ. Կ. Խաչի Փարիզի Մասնաճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամուհիները, վայր. շաբաթ կէսօրէ վերջ, Միւթիւալիթէի սրահին մէջ, մէթրօ՝ Ռօկէթ Միւթիւալիթէ։

ՓԱՐԻԶԻ տիգրանուհիների եւ շրջ. Հայրենակցական Միութեան ընդհ. ժողովը 17 մայիս, կիրակի երեկոյ ժամը 8 30ին, 32 Ave. Gobelins, սրճարանին վերնայարկը։

ՀԱՆԴԷՍ

Ֆ. Կ. Խաչի Նիսի մասնաճիւղին կողմէ

16 մայիս, շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին *կը ներկայացնի ԱՇՈՒՂ ՂԱՐԻՊ*

դերակատարութեամբ դերասան Թրաւօշի։

Նոյն օրը տեղի կ'ունենայ պարզեւաբաշխութիւն։

Պատանեկան Երեկոյթ

երկրորդ անգամ ըլլալով կազմակերպուած Պ. Կ. ԳԱՆԹԱՐՃԵԱՆի կողմէ (**CARIO CANTI**) *իր* **orchestre**ով

17 Մայիս, կիրակի ժամը 4էն 1էս գիշեր

Salons Victor Hugo, 46bis Rue St. Didier

Մէթրօ Trocadéro *եւ* Victor Hugo

Դիւրաժաստելի պիւֆէ ժամանաւոր սրահի մէջ։ Մուտք՝ 10 Ֆր.։

Դերձակատուն

ՊՕՂՈՍ ԳՈՐԳԻԿԵԱՆ

31 Route de Choisy, Ivry s/Seine

Հեռաձայնել Italie 13—45

ՃՈՒԽ ՄԹԵՐՔ Ֆրանսական եւ անգլիական կերպասներու, Վերջին նորաձեւութիւն, խնամուած աշխատանք, չափաւոր գին։

Ստացած ենք ամառնային գեղեցիկ կերպասներ։

Ձեր շինելիք հագուստներուն համար դիմեցէք մեր դերձակատունը։

ՀԱՅ ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Ձեր փնտռած լաւ եւ դիմացկուն կաշիները՝ ամմրցելի գիներով կրնաք գտնել մեզ մօտ։

THÉRIZOL Frères

14. Avenue de la Sœur-Rosalie PARIS (13)

Métro: Italie Tél. Gob. 11-21

ԳՆՈՒՄՆԵՐԸ ԿԱՆԽԻԿ։

ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ԽՄԻՉՔ

ՐԱՔԻ ՏԻՒԶ

Ձուտ խաղողէ քաշուած եւ անհատնով պատրաստուած օղին է ՐԱՔԻ ՏԻՒԶ։

Զգուշացէք այլ եւ այլ նիւթերով պատրաստուած եւ ձեր կեանքին վնասակար օգիները խմելէ, այլ խնդրեցէք միմիայն ՐԱՔԻ ՏԻՒԶ, որուն անարատ, կազդուրիչ եւ ախորժելի բերքը ըլլալը հաստատուած եւ գնահատուած է։

UN DUZE

MARQUE DÉPOSÉE

RAKI

40°

DUZE

Véritable Anisette Orientale

DISTILLERIE OTTOMANE ISTAMBOUL

Ֆրանսայի համար արտօ. ատէր՝ Ա. ՏԱԼԱԹԻԵԱՆ

8 rue Suffren, Marseille— Tél. D. 70-89

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(16 ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'Ecole des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

Procédure Générale

150, Rue Lafayette **Tél. Nord 68 - 62**

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19։ Նաեւ ժամադրութեամբ

ՄԱՆՕԹ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Մ. ՀԱՊԵԱՆ

(Alimentation BROUSSA)

21 Rue Saulnier, Métro: Cadet — Tél. Prov, 16—88

Միակ ներկայացուցիչն է Փարիզի եւ արուարձաններու մէջ, Ֆրանսայի ամէնահռչակաւոր ճերմակ պանիրի եւ այլ ապրանքներու (Marque Omega-production Festeris & Melidès)։

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ **CIGALE CINÉMA** 60 Avenue de Saxe-LYON.

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ **Cinéma REXY** Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi.

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN) **17, Rue Damesme, PARIS (13)**

ՍՈՎԵՏՆԵՐԸ Կ'ԵՂԱՁՐԶՈՒԻ՞Ն ԹԷ ԿԸ ՑԵՂԱՁՐԶՈՒԻՆ

—o—

Երբեք ամէնքը գոհ չեն կրնար ըլլալ։ Տրուած պարագային ալ Սթալինեան կառավարութեան եւ խորհրդային մամուլին այս նոր ուղին հաճելի չի թուիր «հին բոլշեւիկներուն», ա-նոնց, որոնք կուսակցութեան մէջ են աւելի քան քսան տարիներէ ի վեր, եւ խստօրէն կը պահեն կուսակցական ծրագրին եւ կուսակցական բարոյականին հանդէպ իրենց հաւատարմութիւնը։

Եւ երբ այս «օինտէրլոնէն» կը լուին անհամաձայնութեան ձայներ, իսկ յետոյ ալ լուրջ կանչեր թէ՝ — « ո՞ւր կը տանիք կուսակցութիւնը », — Սթալինին, առանց երկար մտածելու, կը լուծէ հին բոլշեւիկներու ընկերութիւնը։

×

Անտեղի ու անհիմն պիտի ըլլար, եթէ, յենելով այս բոլորին, ըսենք թէ կոմունիզմին թուղթը յաղթուած է, թէ՝ Ա. Մութեան մէջ այլեւս կոմունիզմ գոյութիւն չունի, եւ թէ Սթալինն Ա. Ռուսիան կը տանի քաղքենի ճոզերու վրայ։

Ոչ, ոչ, այսպէս չէ, անշուշտ։

Բայց, Ա. Մութեան մէջ նախաբեմ կուգայ նոր սերունդ մը։

Ան, շատ մը պարագաներու մէջ, բացառապէս մարքսեան դաստիարակուած չէ, այլ, մեծ մասամբ, ազգեցութիւնը ներքեւ հին ռուս մտաւորականներու, որոնք, առանց խնայելու ինքնիրենց եւ վտանգի ընկելով իրենք զիրենք, ցանեցին՝ ոչ այնքան կուսակցականը, որքան «ողջմիտը, լաւը, մշտնջենականը»։

Անոնց սերմերը, թէեւ դաշտի մը մէջ, որ հերկուած է խորհրդային իշխանութենէն, չեն կրնար երանգաւորուած չըլլալ ռուսական հոգիին հաւատքէն՝ դէպի մարդը, դէպի յառաջդիմութիւնն ու դէպի լաւը։

Այս երիտասարդ սերունդը, ահա այդ ուղղումը պիտի բերէ մարքսիզմ — լենինիզմ — սթալինիզմին մէջ, ու հաւատանք որ անոր արդիւնքները շատ կարեւոր պիտի ըլլան։

Երկրորդ,— իսկ ասիկա շատ կարեւոր է՝ հասկնալու համար յառաջիկայ բարդաւաճումը Ա. Մութեան — երիտասարդ սերունդը, որ կը մտնէ կեանքին մէջ, զուրկ է որ եւ է անձնական հակակրութենէ՝ դէպի հին մարդիկը եւ դէպի հին գաղափարները։

Բոլշեւիկներու այն սերունդը որ կը մեկնի, անձնապէս կ'ատէր այն բոլորը որ իրեն հետ չէին կամ իրենց դէմ էին։ Քաղաքականութենէն անջատ՝ ատիկա անձնական ատելութեան խընդիր մըն էր։

Երիտասարդ սերունդը զերծ է այդ անձնական ապրումներէն։ Այդ բոլորին ծանօթ է՝ լսած ըլլալով միայն, բայց երիտասարդ քննադատական միտքը իւրայատուկ կերպով կը նայի անոնց վրայ։ Եւ մեծ մասը անոնցմէ, զորս «հին»երը սորվեցուցած են, բոլորովին ուրիշ ձեւով կը մտնեն անոնց գանկերէն ներս։

×

Ա. Մութիւնը կը մտնէ չրջանի մը մէջ, երբ իր հոգեմասին վրայ պիտի սկսի կազմուիլ համադրութիւնը՝ նախկին իտէալականութեան եւ սովետական իրատեսութեան եւ գործնականութեան։

Ի՞նչ պիտի ներկայացնէ այս չրջանը՝ անոր պատմութենէն,— կարելի չէ նախատեսել։

Բայց որ այդ չրջանը պիտի ըլլայ նոր Ռուսիոյ ոգիներուն եւ արտադրողական ուժերուն բարեչրջումը,— այս մասին, կը կարծեմ, կարելի չէ որ եւ է կասկած ունենալ։

Թարգմ. Վ.Ա.ՀԻՒԾ

(Վերջ)

Շնորհակալիք

Պ. Արթիւր Կէգիւրեան եւ նպաստաւոր ընտանիքը իրենց շնորհակալութիւնը կը յայտնեն ամէն անոնց, որոնք անձամբ, գրաւոր, հեռագրով եւ մասնաւորապէս ներկայութեամբ իրենց սիրելի կնոջ եւ աղջկան դառնապետ մահուան առթիւ։

վալանս, 12 մայիս 936

ԲԺՇԿԱՊԵՏ ՌՕԺԷՆԱՔԻ

Մասնագէտ կանանց, սրտի, արեան եւ ամէն տեսակ ճիւանդութիւններու։ Ելեկտրաբուժում։ Կ'ընդունի ժամը 2—4։ Դիմել՝ 10 Rue Lord Byron, Métro Georges V Tél. Elysées 22-79։

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
(ՆՐԹԱՏԻՒՆԿ ՀԱՄԱՐ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄԱՍՆԱՑ ԵՌԱՄՍՆԱՑ

Ցրանսա եւ գաղութներէ	140 Ֆրանք	70 Ֆրանք	35 Ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 Ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 Ֆրանք	100 Ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ
16
ՄԱՅԻՍ
SAMEDI
16 MAI
1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3116

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒՒ ԽՕՍՔ

ՈՒՐԻՇ ՆՈՐԱՆՇԱՆ ԵՐԵՒՈՅԹՆԵՐ

— · —

Առիթ ունեցանք բացատրելու թէ ո՛րքան ճկուն չարժուձեւեր կը փորձէն Ֆրանսայի համայնավարները, հիմա որ յաղթանակը չահեցան եւ պատասխանատուութեանց չրջան մը կը բացուի նաեւ իրենց համար:

Այսպէս, կիրակի առաւօտ, « Իւմանիթէ » կ'ազդարարէր, թերթին ճակատէն եւ խոշոր տառերով.

— « Ոչ, ժան տ'Արք չի պատկանիր արեւմտականներուն եւ ինքնիշխանութեան փաշականներուն: Լօռէնցի գեղջկուհին, որ ըմբոստացաւ արտաքին զինակից հրոսախումբերուն դէմ եւ անոնց յանձնուեցաւ իր թագաւորին կողմէ, կը պատկանի Ֆրանսայի ժողովուրդին »:

Ցեւոյ պատմական ուսումնասիրութիւն մը, ապացուցանելու համար թէ Օրլէանի կոյսը երրորդ աղջիկն էր հողագործի մը, եւ կրակը նետուեցաւ Ֆրանսան սիրելուն համար, թէ ոչ թագաւոր կը ճանչնար, ոչ ալ դուքս:

Եզրակացութիւն.— կեղեքիչները, աղնուականները, զրամատէրները եւ միւս չահագործող ցեղերը իրաւունք չունին գողնալու « Ֆրանսայի սիրտը»:

Պատահակա՞ն է այս հոգեփոխութիւնը:

Կարդացէք «Իւմանիթէ»ն եւ միւս կարմիր օրկանները, թուղթիկներն ու յայտարարութիւնները, ճառերն ու բանաձեւերը,— եւ պիտի տեսնէք այլապէս չահեկան եւ նոյնքան նորանշան երեւոյթներ:

Ընտրական պայքարի ամբողջ տեւողութեան ընթացքին, կը տիրապետէր բացորոշ եւ բարձրագոչ աղղանչանը,— «Ազատ, հզօր եւ երջանիկ Ֆրանսա »:

Ընդհանրապէս բոլոր յայտարարութեանց մէջ լայնանիստ փուած էր մեր հրաչալի բառը, — «ժողովուրդ», փոխան դասական «պրոլետարիատ»ին:

Ինչպէս մեր մասնեակիրներն ու գաւառական ատենադպրութիւնները կը զանազանեն այնքան յստակօրէն,— « ժողովուրդը եւ իշխանները», այնպէս ալ կարմիր թուղթիկներն ու թերթերը Ֆրանսան քսմող 200 ունեւոր ընտանիքներուն դիմաց կը հանեն «ժողովուրդ»ը:

Եւ բանաձեւը ամէն օր կը նուիրագործուի «Իւմանիթէ»ի խմբագրական սիւնակէն, ինչպէս պաշտօնական զեկոյցներուն մէջ: Դուք ի զուր պիտի փնտռէք «պրոլետարիատ»ը, կամ անոր «դիկտատուրա»ն:

Մարսէլ Քաչէնի երեք փոխանորդները, Մորիս Թորէզ, Վայեան Քութիւրիէ եւ ժաք Տիւքլո ամէն օր օրուան հարցերը կը վերլուծեն, կ'արծարծեն, կը բանաձեւեն յանուն ժողովուրդի:

Պատճառը միայն այն չէ որ «ժողովրդական Ճակատ » եւ «Համախմբում» կազմած են ընկերվարականներուն եւ արմատականներուն հետ, եւ այժմ ալ կը խօսին «ժողովրդական Կոմիտէ»ներու մասին:

Ամբողջ հոգեբանութիւն մը կը խտացնէ այս իրողութիւնը: Մանաւանդ որ, ինչպէս ընկերվարականները, երբեմն կը խօսին նաեւ «ազգ»ի մասին:

Դժուար թէ կարելի ըլլար այս երեւոյթը բացատրել Մոսկուայի հասկացողութեամբ,— « ժողովրդական » գործավարութիւն:

Աւելի խելքի մօտ է ենթադրել թէ՝ Մոսկուան կամ Կոմինտէրնը ինք թելադրած է չկրկնել ռուսական փորձը, եւ հնչեցնել այն եղանակը որ ուղղակի կը խօսի ժողովուրդի սրտին:

Ուրիշ պերճախօսող իրողութիւն մը:

Ընկերվարական կուսակցութեան ուղղուած պատասխանին մէջ, զոր պիտի կարդաք այսօր իսկ, համայնավար կուսակցութեան Քաղաքական Դիւանը (Բիւրօ) կը գործածէ չատ վարպետ եւ ճկուն լեզու մը,— միշտ ժողովուրդի (եւ ոչ թէ «պրոլետարիատ»ի) անունով:

Մեւնոյն ատեն, կը ձգտի փարատել քաղքենի տարբերու մտավախութիւնները՝ « յեղափոխական վերիվայրումներու » մասին, գործունէութեան ամբողջ ուղեգիծը ամփոփելով տարրական պահանջներու մէջ,— ազատութիւն, արդարութիւն, խաղաղութիւն, կերպարանափոխութիւն, վերանորոգում եւն.:

Անշուշտ ռազմավարական մեթոտ մըն է որ տուն կուտայ այս չարժուձեւերուն, կարելի եղածին չափ ամփոփելով առաջատարները, փոխանակ մէկ անգամէն եւ լայնօրէն տարածելու զանոնք:

Եւ բնականաբար միջավայրն ալ կ'ազդէ: Ամէն պարագայի մէջ, Ֆրանսան Ռուսաստան չէ, եւ չատ չուրեր հոսեցան ինչպէս Նեվայի, նոյնպէս Սէնի ափերէն, 1917էն կամ 1920էն ի վեր:

Վերլուծելով այս երեւոյթները, չէ՞ք մղուիր հարցնել.

— Ինչքա՞ն պիտի չահէր մեր հայրենիքը, եթէ երեւանցիներն ալ ունենային այնքան պայծառատեսութիւն, որքան Ֆրանսայի ընկերվարականներն ու համայնավարները: Մանաւանդ որ, Լէնինը ինք յիշեցուց, տարիներ առաջ,— Հայաստանը Ռուսաստան չէ: Ինչ որ մենք ըրինք, դուք մի՛ փորձէք...

Այսօր իսկ, այնքան փոթորկալի փորձերէ եւ փորձարկութիւններէ յետոյ, Մոսկուայի կամ ռուսական որ եւ է կեդրոնի մէջ մարդիկ աւելի լայն եւ աւելի ճկուն հանգամանք մը տուած են խորհրդային կարգուսարքին, քան միուճար երեւանի մէջ: Իսկ որ եւ է բարեփոխում աւելի չուտ կը հաստատուի, կը զօրացնէ Ռուսաստանի կամ կովկասի, քան Հայաստանի մէջ:

Արդեօք անո՞ր համար որ կապկելու կամ պապէն աւելի պահպանողական ըլլալու մարմաջը ժառանգական է մեր մէջ, ինչպէս քրիստոնէութիւնը ընդունուած առեն, կամ ռուսական առաջին մեծ յեղափոխութեան չրջանին (1905):

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՀԱՄԱՑՆԱՎԱՐՆԵՐԸ ՎԵՐՋՆԱՊԷՍ ՄԵՐԺԵՑԻՆ ՄԱՍՆԱԿՑԻԼ ՆՈՐ ԴԱՒԼԻՃԻՆ

— o —

«Ոչ թէ յեղափոխական վերիվայրում, այլ հզօր թաւուղ»

Համայնավար կուսակցութեան Քաղաքական Դիւանը մայիս 14ին ժողովով գումարելով, միաձայնութեամբ վաւերացուց այն նամակը որ պիտի ուղղուէր ընկերվարական կուսակցութեան, իրրեւ պատասխան դաշինքին մասնակցութեան համար եղած հրաւէրին: Այս առթիւ ժողովը կարդաց Մարսէլ Քաչէնի նամակը, որ ամբողջովին կը վաւերացնէ խմբագրուած պատասխանը: (Մարսէլ Քաչէն գաւառ գացած է, քանի մը օր հանգստանալու համար):

Ահաւասիկ տրուած պատասխանին ամփոփումը.

— Քաղաքական Դիւանը (Պոլիտբիւրօ, ըստ Մոսկուայի եւ Երեւանի) մեծ ուշադրութեամբ քննեց ձեր վերջին նամակը եւ բուն իսկ մեր հասարակաց դատին — ժողովրդական Ճակատի դատին — չահուն համար, պատճառ չի տեսներ փոփոխելու մեր ամենաւերջին համագումարով ճշդուած քաղաքականութիւնը: Մենք ընտրական պայքարի ընթացքին պարտք սեպեցինք ուղղամտօրէն յայտարարել թէ մեր կուսակցութիւնը չպիտի մասնակցի կառավարութեան: Մենք միայն մէկ մտահոգութիւն ունինք,— ԱՄԷՆ ԳՆՈՎ ապահովել անտեսական եւ ընկերային վերանորոգման ձեռնարկին յաջողութիւնը, Ֆրանսայի ժողովուրդին պահանջած ազատութեան եւ խաղաղութեան ապահովումը: Մենք համոզուած ենք թէ համայնավարները աւելի լաւ պիտի ծառայեն ժողովուրդի դատին, ուղղամտօրէն, անվերապահ եւ անտուրեր ա-ջակցութիւն ընծայելով ընկերվարական կառավարութեան, քան թէ դահլիճին մէջ իրենց ներկայութեամբ խուճապային եւ խեղաչիւ պայքարներու պատրուակ տալով ժողովուրդի թշնամիներուն: Երէկ ինչպէս այսօր, մենք կը կարծենք թէ յաջողութեան գրաւականը ամէն բանէ առաջ կը կայանայ գործադուլներու գործունէութեան, անոնց սերտ կապակցութեան եւ կազմակերպութեան մէջ:

Արդ, յետաչրջական մամուլը արդէն կը փորձէ յեղափոխական վերիվայրումի ոգւոյ մեկնաբանութիւն մը ներկայացնել ժողովրդական Ճակատի կոմիտէներու միջոցաւ աչխատաւոր բազմութեանց իրական աղդակցութիւնն ընծայելու հաստատ կամեցողութիւնը: Եւ սակայն, ինչպէս գիտէք, մեր նպատակն է միայն բարւոքել եղածը,— ժողովրդական Համախմբումի միութեան օրկանները, որոնք այնքան մեծ դեր կատարեցին մեր ընտրական յաղթանակին մէջ: Մնաց որ, այդ կոմիտէները չեն կրնար ժողովրդական Ճակատի մէջ միացած քաղաքական կուսակցութեանց տեղն անցնիլ:

Այսպէս չատ սրտաբաց պարզելով մեր մասնակցութեան մերժումի պատճառները, հանդիսաւորապէս կը կրկնենք Մորիս Թորէզի եւ ժաք Տիւքլոյի կողմէ մեր ընկեր Լէօն Պլումի եղած յայտարարութիւնները,— Ձեզի կ'ապահովենք մեր ամենասերտ եւ եղբայրական գործակցութիւնը: Ժողովրդական Ճակատի մեր բոլոր բարեկամներուն եւ դաշնակիցներուն հետ, մենք լիովին պիտի կատարենք հոժիկու ճիգը, որ անհրաժեչտ է, որպէսզի հարուստներուն վճարել տանք եւ մեզմացնենք աղքատներուն եւ դժբախտներուն թշուառութիւնը, որպէսզի վերահաստատուի երկրին բարօրութիւնը եւ Ֆրանսան դառնայ ազատ, հզօր եւ երջանիկ:

**** Լէօն Պլում երէկ խմբագրականի մը մէջ վերլուծելով համայնավար կուսակցութեան մերժումը, համակերպում կը ցուցնէ, բայց միեւնոյն ատեն չի ծածկեր թէ այս ժխտական պատասխանը «խոր յուսախաբութիւն պիտի պատճառէ մեր կուսակցութեան ծոցին մէջ, ժողովրդական Ճակատին չուրջը համախմբուած բազմութեանց մէջ»: Միեւնոյն ատեն կը քննէ Աչխատանքի Դաշնակցութեան մերժումը, որ պայմանաւոր է:*

Վաղուան վարչապետը երէկ, ուրբաթ, հրաւիրուած էր խօսելու Փարիզի Ամերիկեան Ակումբին մէջ, իր քաղաքականութեան մասին: Արձանագրուած էին աւելի քան 400 անդամներ եւ հիւրեր: Նաեւ Վակրամի մէջ:

3,000,000,000 ֆրանկի ոսկի պահուած

Պանք տը Ֆրանսի չաբաթական տեղեկագրին համաձայն, մինչեւ մայիս 8 մօտ երեք միլիառ ֆրանք պահուած է ոսկիի պահեստը, ինչ որ տեսնուած չէր 1928էն ի վեր, երբ հաստատուն վիճակի վերածուեցաւ Ֆրանքը: Բուն գումարն է 2,738,455,240 Ֆրանք, որով ղրամատան պահեստը կ'ինկնէ 58,029,973,065 Ֆրանքի: 1932 դեկտեմբերի սկիզբը պահեստն էր 83,359,000,000 — ամենաբարձր գումարը Պանք տը Ֆրանսի պատմութեան մէջ: Զեղչուած առեւտրական մուրհակներու գումարը աւելցած է 2,224,293,506 Ֆրանք, որով ամբողջը կը հասնի աննախընթաց գումարի մը, 17,088,182,555 Ֆրանքի, հակառակ գեղչի տակին բարձրացման:

Պանք տը Ֆրանսի այս յօդուածս տեղեկագրին տպաւորութեան հակադրեց տուրքերու գանձման հաչիւը, որ չատ նպաստաւոր եղած է ապրիլի ընթացքին:

ԻՏԱԼԻՈՅ ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԸ ՎԱԽԵՐԱՑՈՒՑ ԵԹՈՎԿԻՈՅ ԿՑՈՒՄԸ

— o —

«Երովպիան իտալական է ամբողջովին»

Իտալիոյ երեսփ. ժողովը մայիս 14ին միաձայնութեամբ վաւերացուց Մուսոլինիի հրամանագրին երեք յօդուածները, որոնց համաձայն Եթովպիան կը կցուի Իտալիոյ եւ թագաւորը կը դառնայ կայսր Եթովպիոյ: Բանաձեւը ներկայացուց Մուսոլինի: Բոլոր երեսփոխանները սեւ չապիկ հագած էին: Իր ճառին մէջ «Առաջնորդ»ը չեչտեց թէ Հռոմի ժողովուրդը չաբաթ օր երդում ըրաւ պաչտպանել նոր կայսրութիւնը եւ խնդրեց ստիպողաբար քննել օրինագիծը: Աչազուրկ ոազմիկ մը, Քարլօ Տէլբռուա, զեկուցանելով օրինագծի մասին, չերմացաւ պաչտպանեց զայն եւ փառաբանեց Մուսոլինին, իրրեւ ստեղծիչը նոր կայսրութեան: Վիճաբանութիւնները վերջացան այս ճառին վրայ եւ ներկայ 308 երեսփոխանները միաձայնութեամբ վաւերացուցին զայն: Այս առթիւ որոշուեցաւ պրոնզէ յիչատակարան մը դնել երեսփ.

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

«ՓՈԹՈՐԻԿ» ՄԸ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

— o —

Երէկ հետեւեալ նամակը ստացայ Մարսէյլէն.

— «Սրտի խոր սեղմումով կը ստիպուիմ գրել այս նամակը: Մենք Հ. Մ. Ը. Մ.ականներս չատ խոր հաւատք ունինք «Ցառաջ»ի անաչառութեան վրայ, սակայն այս անգամ հակառակը տեսանք: Դուք տեղ կուտաք տգեղ յարձակողականի մը, ընդդէմ Հ. Մ. Ը. Մ.ի անդամներուն, որոնք բոլորն ալ ինձի պէս 25 տարեկան երիտասարդներ են, բեռնաւորուած ընտանիքի 4 — 5 անդամներով եւ իրենց հարազատ քրտինքով անոնց հացը ապահովելէ չետոյ, կը մասնակցին չատ մը ազգային ձեռնարկներու: «Ցառաջ»ը մեր ջերմ գործակիցն առաքանչին է եւ օրը օրին անհամբեր կը սպասենք, իսկ ատոր փոխարէն կը պատասխանել չատ արդար պատասխանողական մը»:— Վարդան Քիւրքեան

Խնդիրը կը վերաբերի մեր աչխատակից Կ. Պետուշի մէկ երգիծանկարին, «Բանք Հեգնականք», որ հրատարակուեցաւ ապրիլ 28ին:

Այդ առթիւ, այս նոյն երիտասարդը բողոքագիր մը ղրկած էր, իսկ ուրիշներ ալ հաստատած էին երգիծանկարին հիմնական մասերը: Այնպէս որ «բարոյ հատարուեցաւ» յետագդել:

— Եթէ այս տպեմ, պատասխանին ալ պիտի հրատարակեմ, յետոյ պատասխանին պատասխանը եւ թերեւս անուղղակի պատճառ ըլլամ թոլոր տեղատարափի մը...

Բայց բանի որ գոհացում կը պահանջեն, պարտականութիւն կը սեպեմ ամփոփել բողոքագիրը, թէեւ տարբեր բաներ են «յարձակողական»ն ու երգիծանկարը:

Բողոքագիրը մեր ուշադրութեան կը յանձնէ հետեւեալ կէտերը. —

1· «Հայերէն գիրերու եւ թերթե-րու ընթերցանութեան մասին թաղ Պ. Պետուշը հարցնէ հայ լրագրավաճառներուն եւ Հ· Յ· Դ· Պատասխանական Միութեան գրադարանապետին թէ Մարսէյլի ո՞ր կազմակերպութեանց ան-դամները աւելի շատ ընթերցանութեամբ կը զբաղին»:

2· «Գալով հայերէն խօսելու հարցին, յօդուածագիրը շատ լաւ գիտէ որ տարի մը առաջ Միութեան անդամ արձանագրուեցան եօթը պատանիներ, որոնք մէկ բառ հայերէն չէին գիտեր, իսկ այսօր ամէնուն պէս հայերէն կը խօսին: Միութեան նպատակը մեծ եւ հոգեկոյս տառերով գրուած է, — « ՀԱՅԵՐԷՆ ԽՕՍԻԼԸ ՊԱՐՏԱԻՈՐԻՆ Է· ԱՆՍԱՍՏՈՂԸ ՏՈՒԳԱՆՔԻ ԿՈՂՈՊԱՀԿՈՒԻՒ»:

3· «Ձիշդ է որ Միութեան անդամները շատ ծանօթ չեն Հայոց Պատմութեան եւ գրականութեան· ասկայն Պ. Պետուշը չի՞ յիշեր որ երեք անգամ խնդրուեցաւ նամակով թէ բերանացի, 15 օրը անգամ մը գալ եւ մէկ ժամ Հայոց պատմութեան դաս աւանդել տղոց: Ինչո՞ւ զացաւ այս տարրական գոհողութիւնը· երբ անդին իր չհաւատացած վարչութեան անդամները շաբաթը բանի մը անգամ կէս գիչերին ժողովէն կը դառնան, ուղեկցութեամբ պինեալ ոստիկաններու: Արաբներու գործադուլը կը չարունակուի:

Պէյրութէն կը հեռագրեն թէ Հոմսի եւ Համայի Արաբները թոյլ չեն տար որ բեռնակառքեր բանջարեղէն փոխադրեն Պաղեստին: Իրենց նպատակն է խանգարել Պաղեստինի պաբենաւորումը: Կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք առաւ, փոխադրութիւնը ապահովելու համար:

Հիթլեր կը խօսի ազգիական դեսպանին հետ

Հիթլեր մայիս 14ին իր մօտ հրաւիրելով Պերլինի բրիտանական դեսպանը, երկու ժամուան խօսակցութիւն մը ունեցաւ օրուան հարցերու եւ ծանօթ հարցարանի մասին: Մանրամասնութիւնները գաղտնի կը պահուին, բայց իրազեկներ կը հաւատան թէ գլխաւոր հարցերէն մէկը եղած է իտալական խնդիրը: Կը կարծուի թէ Գերմանիա վերապահ դիրք մը պիտի բռնէ եթովպիոյ կցման հանդէպ, մինչեւ որ Ֆրանսա ճշդէ իր դիրքը: Խօսուած է նաեւ Աւստրիոյ կացութեան մասին: Ինչ կը վերաբերի բուն հարցարանին, Հիթլէր նորէն հաստատած է թէ երեք տրամադիր չէ ոչ-յարձակման դաշնագիր մը կնքելու Խ· Միութեան հետ:

Մարաչսխ Ալէնպի յանկարծամահ

Մայիս 14ին յանկարծամահ եղաւ մարաջախտ Ալէնպի, Պաղեստինի ճակատին յաղթականը, որ այնքան ջերմ գնահատականներ ուղղած էր հայ կամաւորներուն եւ ռամիկներուն: 75 տարեկան էր:

Մեծ պատերազմի ընթացքին, անգլիական աչ մէկ հրամանատար այնքան յաջորդական յաղթանակներ չահեցաւ որքան լորտ Ալէնպի: Իր գրոհին տակ իրարու եռեւէ ինկան նախ Կազան, յետոյ Բէթղէհէմը, յետոյ Երուսաղէմը: Այս յաղթական արչաւը յանգեցաւ Հալէպի գրաւման, (400 մղոն), վեց չաբթուան ընթացքին, խորտակելով Թրքական դիմադրութեան թիկունքը եւ փութացնելով կեդր· Եւրոպայի պատերազմի կազմակերպութիւնը: Պաղեստինի յաղթանակն էր որ չինեց իր փառքը, բայց Ալէնպի 1914ին կռուած էր Մառնի ճակատին վրայ, իբրեւ հեծելազօրքի հրամանատար: Դժբաղեալ ինք էր որ, իբրեւ հրամանատարը անգլիական Գ· զօրաբանակին, ձեռնարկեց 1917ի յարձակողականին, արեւմտեան ճակատին վրայ, եւ գրաւեց Վիմին, 10,000 գերիներով եւ 148 հրանօթներով, 12 ժամուան մէջ:

Իր զինուորական առաջին գործունէութիւնը տեղի ունեցած է Զուլուներու երկրին 51883—84) եւ պօէրական պատերազմին մէջ:

Եգիպտոսի մարզպանն էր 1919էն 1925: Իր թանկագին գործակիցն էր Հռչակաւոր Լօրընս, արձարձելու համար արաբական ապստամբութիւնը: Քաջ էր, անխոնջ եւ լայնամիտ: Ժողովուրդը կը սիրէր զինքը կոչել «ցուլ»:

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ԱՐՔԱՅՆԵՐԸ ԿԸ ՄԵՐԺԵՆ ՏՈՒՐՔ ՎՃԱՐԵԼ

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն մայիս 14 թուակիռով.— Արաբները որոչեցին չարունակել պայքարը, քաղաքացիական անհնազանդութեամբ եւ մերժելով տուրք վճարել: Այս առաւ Արարի մը դիակը գտնուեցաւ հին քաղաքին մէջ, ինչ որ իւղ լեցուց կրակին վրայ: Աւելի քան 800 համակիրներ թաղուր կազմեցին դիակին չուրջը: Բրիտանական եւ բնիկ պահակներ կը չրջին թաղերու մէջ: Բազմաթիւ Հրեաներ հին քաղաքէն հեռանալով նորին մէջ հաստատուեցան, ուղեկցութեամբ պինեալ ոստիկաններու: Արաբներու գործադուլը կը չարունակուի:

Պէյրութէն կը հեռագրեն թէ Հոմսի եւ Համայի Արաբները թոյլ չեն տար որ բեռնակառքեր բանջարեղէն փոխադրեն Պաղեստին: Իրենց նպատակն է խանգարել Պաղեստինի պաբենաւորումը: Կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք առաւ, փոխադրութիւնը ապահովելու համար:

ՉԱՐԻՆ ՄԵՋ

(ՎԵՊ ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍԻՐԱԿԱՆ)

— ո —

Ի՞նչպես եղավ որ Նիկողայոս Տյուրենը այդ գիշեր ինքնասպան չեղավ, չեմ կարող բացատրել։ Գուցե մի պահ մտածեց դիմել այդ ծայրահեղ միջոցին, բայց ամենայն հավանականությամբ նրան զսպեց այն հանգամանքը, որ ինքնասպանությունը կնշանակեր իր մեղքերի խոստովանությունը։ Նա ուզում էր ապրել, որպեսզի կարողանար ամեն ինչ ուրանալ։ Ուրանալ այն ամենը, որ ինքն էր արել։ Ուրանալ այն ամենը, որ ինքն էր ասել։ Ուրանալ այն ամենը, որ ինքն էր գրել։ Ուրանալ այն ամենը, որ ինքն էր ստորագրել։

Նա ապրեց, որպեսզի ուրանա։

Նա ապրեց, որպեսզի ստորանա։

Նա ապրեց, որպեսզի դառնա ամենաստոր մարդը աշխարհի վր

ԲՒԱՒՆԻ ՏԱՐԻ ՅՈՒՆ. ՊՈՂՈՍԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ ՈՒԵՒ (1919 - 1921)

— ০ —

Ինչպէս կը տեսնուի, Ռուսիոյ մէջ ընդհանուր սով չկայ, այլ տեղ տեղ ձախողութիւններ եղած են, որոնց պատճառները կրնան ըլլալ տարբեր։ Ինչպէս ըսինք

ժողովին մէջ, հետեւեալ արձանագրութեամբ.— « Ֆաշական թուականի 14րդ տարուան մայիս 9ին Պէնիթօ Մուսոլինի հիմնեց կայսրութիւնը»: Կիրակի օր ալ ծերակոյտը պիտի վաւերացնէ օրինագիծը, որ այնուհետեւ մաս պիտի կազմէ իտալական սահմանադրութեան:

Իտալական ակադեմիային կողմէ պատուիրակութիւն մը ներկայացաւ թագաւոր - կայսեր, ուղերձ մը ներկայացնելու համար: Ֆաշական կուսակցութիւնը որոշեց քարի վրայ փորագրել եւ բոլոր ակումբներուն մէջ դնտեղել Մուսոլինիի ճառին հիմնական մասերը:

Հակառակ այս հանդիսաւոր արարողութեանց, արտաքին աշխարհին պաղ ընդունելութիւնը յուսախաբութեան մատնած է իտալական կառավարութիւնը եւ ժողովուրդը: Երկուքն ալ չէին սպասեր որ Ազգերու Դաշնակցութիւնը այսքան յամառութեամբ անտեսէ Իտալիոյ որոշումը:

** Մուսոլինի ունկնդրութեան ընդունելով «Մաթէնի» թղթակիցը, հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրաւ.

— « Մեր որոշումը անդառնալի է: Աշխարհի մէջ ոչ մէկը կրնայ կասկածիլ թէ իտալացի ժողովուրդը, աշխատաւորներու այս ժողովուրդը, որ այսօր գոհացում ստացաւ, ջերմապէս չպիտի գառնայ դէպի խաղաղութիւն, լրացնելու համար իր գործը: Ես խաղաղութիւն կ'ուզեմ եւ պիտի աշխատիմ խաղաղութեան համար: Աշխարհի մէջ միայն մէկ միջոց կայ իր ներկայութիւնը եւ կամքը պարտադրելու յետամնաց ժողովուրդներու,— ո՛ւժը: Միւսներն ալ, որ կը քննադատեն մեզ, այդ միջոցով նուաճած են երկրագունդին ամենամեծ կայսրութիւնը: Ինչո՞ւ պատժական տնօրինութիւններ չգործադրեցին նախընթաց դէպքերու առեն, որոնք բազմաթիւ էին եւ ծանրակշիռ: Այսօր ամբողջ Եւրոպան միայն եւ միայն իտալական է անդառնալի կերպով եւ ամբողջովին: Անդառնալի, կը լսէ՞ք: Կրկնեցէք զայն, նորէն կրկնեցէք: Թող ամբողջ Եւրոպան լսէ այս բառը, աղաղակը ամբողջ ժողովուրդի մը որ ուզեց իր կայսրութիւնը հիմնել, որ իրականացուց զայն ահագին զոհողութեամբ, մինակը, եւ որ պիտի կրնայ, եթէ հարկը պահանջէ, պաշտպանել զայն իր ամբողջ քաջութեամբ եւ ուժով :

Ի՞նչ կ'անցնի կը դառնայ Աւստրիոյ մէջ

Երէկ հաղորդած էինք թէ Աւստրիոյ վարչապետ Տոքթ. Շուշնիկ վերակազմելով դահլիճը, նոր դիկտատուրա մը հաստատած է: Այս տնօրինութեամբ, Շուշնիկ ասպարէզէն քշեց փոխ-վարչապետը, իշխան Շթարհէնպէրկ, որ չափազանց խանդավառ հեռագիր մը ուղղած էր Մուսոլինիի, իտալական յաղթանակին առթիւ: Կ'ըսուի թէ անգլիական թելադրութեան մը հետեւանք է այս տնօրինութիւնը:

Դահլիճին վերակազմութեամբ, Շուշնիկ ոչ միայն վարչապետ կը մնայ, այլեւ իր ափին մէջ կը կեդրոնացնէ արտաքին գործերը, ազգային պաշտպանութիւնը, Հայրենասիրական Ճակատին հրամանատարութիւնը. մէկ խօսքով տեսակ մը դիկտատոր: Այս փոփոխութեամբ, իրրեւ թէ կ'ուզեն աւելի չեզոտել Աւստրիոյ անկախութիւնը, ազատելով Իտալիոյ դերակշիռ ազդեցութենէն: Գերմանիոյ մէջ մեծ ուշադրութեամբ կը հետեւին այս անցուդարձին, առանց շատ ազդուելու:

Եթովպիոյ կեղծ դեսպանը

Մայիս 13ին ինքնաչարժ մը հասաւ Ջուիցերիոյ սահմանագլուխը, դիւանագիտական նշանակներով եւ երեք ճամբորդներով, որոնց մէկը կին: Մարդիկը դիւանագիտական թուղթեր ցոյց տուին, եւ մաքսային պահակները համոզուելով, ճամբան բացին: Երեք ճամբորդները գացին Ժընեւ, եւ փոխճեցին յարաբերութեան մէջ մտնել իտալական շրջանակներու հետ, իրրեւ Նէկուսին պատուիրակները, բանակցելու համար հաշտութեան մասին: Շատ չանցած, ոստիկանութիւնը երեւան հանեց որ երեքն ալ խաբեբաներ են, գլխաւորը, ինքնակոչ «իւրէտ փաշա», եթովպիացի, երկրորդը՝ Ֆրանսացի հացագործ մը, երրորդը՝ կին սափրիչ մը: Ինքնաչարժն ալ գողցած էին եւ ապրանքով բեռնաւորած: Խուզարկութեան առթիւ բռնուեցաւ 12 անտուկ մուշտակ, 56 քիլօ անուշահոտութիւն եւն.: Անցագիրները շատ վարպետօրէն չինած էին: Երեքն ալ բանտարկուեցան:

Ո՛վ դուրս հանեց գաղտնիքը

Շատ փափուկ խնդիր մը կը քննուի, օրերէ ի վեր, Անգլիոյ մէջ: Տարեկան ելմտացոյցը կը տրամադրէր աւելցնել եկամուտի, թէյի, եւն. տուրքերը: Անգլիոյ մէջ ելմտական նախարարը այս մասին զեկուցում կուտայ դահլիճին մէջ, առանց թուղթի կտոր մը ներկայացնելու,— ամբողջովին բերանացի: Արդ, զեկուցումէն անմիջապէս վերջը երեւան եկաւ որ գաղտնիքը դուրս եղած է եւ կարդ մը ապահովագրական ընկերութիւններ օգտուած են:

Ո՞վ դուրս հանեց գաղտնիքը: Զանազան հարցաքննութիւններէ վերջ, այժմ առեան կանչուած է գաղթային նախարարը, Թոմըս, «պաշտպանելու համար իր տղուն պատիւը», քանի որ անոր վրայ կը ծանրանան կասկածները:

Նախարարը լսուեցաւ հինգշաբթի օր, եւ մերժեց որ եւ է պատասխանատուութիւն, սովորական երդումը կատարելով: Ցետոյ աւելցուց.— «Երբ լսեցի թէ գաղտնիքը դուրս եղած է, սիրտս բացի բարեկամի մը եւ յայտնեցի թէ պիտի հրաժարիմ: « Ի սէր Աստուծոյ այդպիսի բան մի՛ ըներ», բացագանչեց բարեկամս «սխալ պիտի մեկնեն ընթացքդ»: Ասոր վրայ մնացի դահլիճին մէջ:

Վկայ մը յայտնեց թէ բարեկամի մը միջոցաւ իմացած էր թէ Պ. Թոմըսէն լսած է լուրը:

Դատարանը որոշեց քննել նախարարին զրամական հաշիւները, ինչպէս եւ ունեցած արժեթուղթերը:

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ՊԱՆԵԼ-ՔԱՇԱՆի «Արծիւ» ենթակոմիտէի դասախոսական ընդհանուր ժողովը, 16 մայիս, շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, 19 rue Ampère, քաշան: կը խօսի ընկ. Ա. Թիւլխանդանեան:

Դաւաս

ՄԱՐՍԷյԼի Հ. Ց. Դ. Պատ. միութեան ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ այս կիրակի 17 մայիս, առաւօտեան ժամը 10ին, նոր ակումբին մէջ, 5 rue de l'Eclipse: կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԷյԼի Պուլվար Օտտոի վրամեան ենթակոմիտէն ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ իր չորս խումբերու ընկերները, այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 5ին, Պար Բրօվէնսալի սրահին մէջ: կարեւոր օրակարգ:

ՊՐԻՒՆԷլի Նէմրուճ խումբի ժողովը, կիրակի օր, ծանօթ հաւաքատեղին:

ԱԶԳ. ՀԵՐՈՍ ՋՕՐ. ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԻՆ ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ

Գեղարուեստական մեծ ցերեկոյթ

Փարիզի 18րդ թաղամասի քաղաքապետարանի շքեղ սրահին մէջ

(Métro: Jules Joffrin)

կիրակի, 24 մայիս, ժամը 14.30ին

Նախաձեռնութեամբ՝ Յուշարձանի կեդր. Յանձնախումբին, Հայ Զինուորական միութիւններու, Հ.Բ.Ը. Միութեան եւ Հ. Մ.Ը. Միութեան

Մասնակցութեամբ Ազգ. Մարմիններու եւ Միութիւններու:

Դասախօսութիւն

«Համազգայինի» Սարսէլի մասնաճիւղին կողմէ

Այսօր, շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին

կը նախագահէ Պ. ԽՈՍՐՈՎ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

կը խօսի Պ. ՇԱՒԻՐԸ ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Նիւթ՝ Հայոց ազգային կազմութեան պատմական ազդակները:

Մուտքը ազատ է:

Նուագասօն Առա Պարթեւեանի

(ՍԷՆՖՕՆԻՔ ՆՈՒԱԳԱՇԱՆԴԷՍ ԵՒ ՁԱՄԵՐԳ)

ԱՄԲՈՂՋՈՎԻՆ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ԻՐ ԳՈՐԾԵՐՈՒՆ

6 յունիս, շաբաթ երեկոյ, Salle Gaveauի մէջ,

45 rue la Boëtie, Métro: Miromesnil

կը մասնակցի ՍԻՓԱՆ–ՀԱՄԻՏԱՍ ԵՐԳԱՀԱՆՈՒՄԲԸ

M. LUCIEN QUATTROCCHI ա. ֆունեակ փարիզի օփերայի

Առաջին անգամ ըլլալով կ'երգուի Պարթեւեանի նոր հեղինակած

ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՊԱՏԱՐԱԳԱՆ բաժին մը,

ընկերակցութեամբ 40 հոգինոց սէնֆոնիք նուագախումբի եւ երգեհոնի:

ԵՐԳԱՀԱՆՈՒՄԲ ՆԻ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆՈՒՄԲ 120 ՀՈԳԻ

ցուցերը կը վաճառուին Հրանդ Սամուէլի մօտ, 51 rue Mr. le Prince եւ Salle Gaveau: Գին՝ 25, 20, 15, 10 ֆր:

Գեղարուեստական ցերեկոյթ

Ի ՆՊԱՍՏ ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ

Կազմակերպուած Դպրոցասէրի Սանուց Միութեան կողմէ

ցեղի կ'ունենայ վարժարանին սրահը, 1 Bl. du Nord, Le Raincy (S.&O.)

կիրակի, 17 մայիս, կէս օրէ վերջ ժամը 3ին,

Վարժարանին առանուհիները ղեկավարութեամբ դերասան Ա. ԴՄԲԼԷԹԵԱՆի

կը ներկայացնեն «ՁԱՐԻ ՎԵՐՋԸ» Յ. Թումանեանի դպրոցական օպէրէթը

«ՍԱԹԵՆԻԿ–ԱՐՏԱՇԷՍ» (երգախառն պատկեր) եւ «ՄԵԾԱԳՈՍՏԻ ՄՈՒՐԱՑԿԱՆՆԵՐ» Յ. Յ. Պարոնեանի (մէկ արար):

ՀԱՅԿԱՆԱՆ ՆՈՐ ՊԱՐԵՐ

Հանդէսէն յետոյ պարեր, որոնց կը տեւեն մինչեւ ժամը 9:

Գին տոմսերու՝ 7.50 եւ 5 ֆրանք:

Ընտանեկան ցերեկոյթ

Ֆ. Կ. Խաչի Սէն-Ժէրմէի (Մարսէյլ) ենթամասնաճիւղին կողմէ

Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին

կը խօսի ՏԻԿ. ԲՈՂԱՏԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Յատկերու մասնակցութիւն 2 ֆր.:

Պարահիկ երեկոյթ

երկրորդ անգամ ըլլալով կազմակերպուած Պ. Կ. ԳԱՆԹԱՐՃԵԱՆի

կողմէ (**CARIO CANTI**) իր **orchestre**ով

17 մայիս, կիրակի ժամը 4էն կէս գիշեր

Salons Victor Hugo, 46bis Rue St. Didier

Մէթրօ Trocadéro եւ Victor Hugo

Դիւրամատչելի պիւֆէ մասնաւոր սրահի մէջ: Մուտք՝ 10 ֆր.:

ԲԺՇԿԱՊԱՏԻՒ ՈՕԺԻՆՄԲԻ

Մասնագէտ կանանց, սրտի ճիւանդութիւններու եւ Sympathicothérapie. կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2–4: Գիմել՝ 10 Rue Lord Byron. Métro Georges V. Tél. Elysées 22-79.

TSF. PHONOS. DISQUES

Vahram DERDERIAN

30. Rue des Dominicaines—MARSEILLE

Մտացած ենք մեծ քանակութեամբ հայերէն, ֆրանսերէն, թուրքերէն, յունարէն եւլ., ամենավերջին ելած փլաքներ, գիները ամբողջի. Ապսպրանքներ կ'ընդունինք գաւառէն եւ արտասահմանէն եւ կը ղրկենք մեծ խնամքով. Նոյնպէս կը ծախենք ՌԱՏԻՕներ ամէն մարքայէ. Մասնաւորապէս կը ծախենք մեր չինած 5 լամբով ռատիօն, որ կ'առնէ ամբողջ Եւրոպան, գին՝ 800 ֆր, կը փնտռենք այս գործով զբաղողները, շահաւոր գործ.

ՄԱՆՕԹ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Մ. ՀԱՊԵԱՆ

(Alimentation BROUSSA)

21 Rue Saulnier, Métro: Cadet — Tél. Prov, 16—88

Միակ ներկայացուցիչն է Փարիզի եւ արուարձաններու մէջ, Ֆրանսայի ամէնաառաջնակարգ ճերմակ պանիրի եւ այլ ապրանքներու (Marque Omega-production Festeris & Melidès):

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՈՐ ՃԱՇԱՐԱՆ *QUARTIER LATIN*Ի ՄԷՋ

Café-Rotisserie « LE NIL BLEU »

2, Place de l'Odéon, Paris (6), մէթրօ Odéon

Հեռաձայն Danton 46-75

Ունենք որ կ'ուզեն ճաշակել արեւելեան համեղ կերակուրներ եւ ընտիր խմիչքներ, մեզ ժամ պիտի դտնեն այդ բոլորը — կարմրած եւ չամփրուած հաւ եւ պառաս միս, շիշ-քէպապ, ափրիկեան քուս-քուս, կապոյտ նեղոսի սօմոն եւ այլն. Ընտիր օղի վոտկա եւ ազանդերներ:

ԹԱՐՄ, ՄԱՔՈՒՐ ԵՒ ՁԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆ:

«ՇԻՐԱԿ»

Թէ՛ փորձառութեամբ եւ թէ՛ բժշկական զննութեամբ հաստատուած ճշմարտութիւն մըն է որ՝ Աբեւելքի իսկական օդին, պատրաստուած զուտ չամիչի հիւթով ու անիսոնով եւ թորուած ժամանակատուկ գործիքով (ալամպիք)՝ ադդեցիկ զօրացուցիչ մըն է: Բայց օղի գործածողը պէտք է գիտնայ ընտրել այն վաճառանիշը՝ որ կ'երաշխաւորէ անբասիր օդիին բոլոր յատկութիւնները: Այլապէս, օղի անուանին տակ՝ խարդախուած եւ քիմիական նիւթերով պատրաստուած ըմպելին կը քայքայէ առոդջութիւնը եւ կազմական ադետաւոր խանգարումներ յառաջ կը բերէ:

«ՇԻՐԱԿ» օդին, որ մասնաւոր ժնշաշնորհով Փրանսայի մէջ հրապարակ հանուած Աբեւելքի իսկական օդին է, կը լրացնէ օդիէն ակնկալուած բոլոր օգտակար յատկութիւնները: Ուրեմն, եթէ օդիի սիրահար էք, խմեցէք զայն, բայց փնտռեցէք եւ խմեցէք Հայաստանի պատմական փառապանծ նահանգին անունով կնքուած եւ Շիրակի հզօր նկարը կրող պիտակով «ՇԻՐԱԿ» օդին, ձեր առողջութեան դաւաճանած չըլլալու համար:

Մեծաքանակ գնումի համար դիմել՝ Փրանսայի եւ գաղթավայրերու միակ արտօնատէր

GRANDE DISTILLERIE DU PARC

1 Bld. Onfroy, Prado—MARSEILLE, Tél. D. 78—73

Լիոնի եւ շրջակայքի մէթրանոց D. N. BAHADOURIAN,

32, rue de Sevigné, LYON — Tél. Moncey 32—10

Նիսի մէթրանոց H. KHATCHADOURIAN, 24 rue Assalit, NICE — Tél. 841.85

REXY CINEMA (Lyon)

Cours Lafayette, angle Rue Garibaldi

15— 21 Մայիս

երեկոյները ժամը 8.30

Իսկ Հինգ. եւ Կիր. ցերեկ եւ գիշեր:

Willy Thunis

dans

N'aimer que toi

Գիներ 3, 5 եւ 6 ֆրանք:

Ներկայ յայտարարութիւնը բերողին կը տրուի 2 մուտքի տոմսակ զեղչուած գինով

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe. LYON

15 — 21 Մայիս

Աւուրտներ ժ. 2.30ին երեկոյները 8.30ին

Lucien Baroux

dans

Quelle drôle de gosse

Գիներ 5 եւ 7 ֆր. Location gratuite.

Ներկայ յայտարարութիւնը բերողին կը տրուի 2 մուտքի տոմսակ՝ զեղչուած գինով:

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme, PARIS (13)

«ՀԱՅԵՐԸ ՀՂԱՐԴ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ ՄԸՆ ԵՆ»

—o—

ՄՄԲ.— Սելանիկի Ֆօս օրաթերթի խմբագիրներէն Պ. Վէֆիաբիս ճննութիւն մը բացած է Սելանիկի համայնքներու մէջ, անոնց ներքին կազմակերպարան եւ ազգային կեանքը ներկայացնելու համար:

Պ. Վէֆիաբիս մօտէն հետեւած է նաեւ Սելանիկի հայ գաղութի կեանքին, տեսակցութիւններ ունեցած է ազգային շրջանակներու հետ, եւ իր տպաւորութիւնները հրատարակած է թերթին մէջ վերի խորագրով: Այս առթիւ թերթը հրատարակած է նաեւ երեք նկարներ, որոնց առաջինը կը ներկայացնէ ազգային հերոս Անդրանիկի ամուսնութեան պատկերը, երկրորդը՝ Հայուհի մը, որ մեկամաղամա՝ կ'երազէ իր հայրենիքը եւ երրորդը՝ Բարեգործականի խորհրդանիշները: Քանի մը թիւերով կը ներկայացնենք յօդուածին ամփոփումը զոր կատարած է Հօրիզոն.—

Լոզանի դաշնագրին ստորագրութենէն վերջ, հայկական կնճռոտ հարցը երբեմն վիճաբանութեան նիւթ կը դառնայ Ա. Դ.եան մէջ, իրրեւ գաղթականներու խնամատարութեան եւ բնակութեան հաստատման հարց: Կիլիկիոյ ջարդերէն եւ էնկիւրիի մէջ կնքուած Ֆրանքեթուրք դաշնագրէն վերջ, հակառակ մեծ պետութեանց ի սատացած ապահովութեան, Հայերը պարտաւորուեցան լքել իրենց յարկերը եւ ուրիշ տեղ ապաստան փնտռել: Պետութիւններէն շատերը սակայն, կանոնք ընդունելու պատրաստակամութիւն չյայտնեցին: Բացի Սուրիոյ մէջ հաւաքուած Հայերէն, միայն Ցունաստան էր որ, հակառակ փոքրասիական տագնապին, բացաւ իր հիւրընկալ գիրկը, նախ կիլիկիայէն, ապա Իզմիրի պարպումին հետեւանքով խուժող հայ գաղթականներուն ապաստան ընծայելու համար »...

Ցօդուածագիրը յիշելէ վերջ այն գումարները, զորս ծախսեց հելլէն կառավարութիւնը հայ գաղթականներուն համար, յետոյ անոնցմէ մէկ մասին Հայաստան ներգաղթը, Պ. Միխալաքոփուլոսի այն առաջարկը որ կը վերաբերէր ներգաղթի ծախսերուն 25 առ հարիւր հելլէն կառավարութեան կողմէ տրամադրուելուն, անոր ճախողման եւայլն, կը շարունակէ.—

Թամանակակից պատմութիւնը առնիք կ'արձանագրէ մեր եղբայր ժողովուրդին համար, խնկապէս եղբայրներ, զոր Ստրաբոն Թեսալացի Արմէնիոյին յաջորդները կը նկատէր: Չեմ գիտեր թէ ժամանակակից պատմագէտները ի՞նչ կարծիք ունին այս մասին: Իրր Հելլէն մը, որ վերջին քսանհինգ հայրենիքին մէջ ապրած է, կրնամ համարձակօրէն ըսել թէ կը գտնուինք ժողովուրդի մը առջեւ, որ մինչեւ հիմա իր բախտը կապեց մերինին. Թէ այս ցեղն ալ ինչպէս մենք, անցաւ երկաթի ու կրակի մէջէն: Թէ իր հպարտութիւնը եւ գաւակներուն քաջութիւնը թոյլ տուին իրեն, որ այսօր ունենայ — հոգ չէ թէ փոքր — տղամարդ մը, որ կրնայ բջիջը գտնել վաղուան անկախ Հայաստանին, ինչպէս որ երեւակայած էին հայրենասէր Հայերը:

Բայց այս բոլորը ընդհանուր հարցեր են, որոնք տեղ չունին մեր պրպտումին մէջ, որ կը վերաբերի աւելի հինգ - վեց հազարի հասնող Սելանիկի հայութեան կեանքին:

Ի՞նչպէս կ'ապրին Հայերը մեզի հետ: Այս է գլխաւոր հարցը:

ՏԻՊԱՐ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ

Որ եւ է ժամանակ Հայ մը եկա՞ւձեր դուրը բախելու կամ ձեռք կարկառելու փողոցին մէջ: Ես կը խոստովանիմ որ այդպիսի բան մը դեռ չէ պատահած ինծի: Եւ խորհիլ, որ թշուառութիւնը այնքան մեծ է հայ գաղթականներուն մէջ որ ապահովաբար պիտի սարսափէր մէկը երբ այցելէր Լէմպէթի, Նէապոլիսի, Շարման Քէօյի կամ ուրիշ հայ գաղթակայաններըը, ուր հաստատուած են այս մնացորդները, 1922ի աղէտէն ի վեր:

Եթէ բարքերու ոստիկանութեան սեփականները քննէք, պիտի կրնա՞ք գտնել անոնց մէջ պաշտօնապէս արձանագրուած հայ պոռնիկ մը:

Ոչ ալ հոս կրնաք յայտնել: Ոչ կը մուրան, ոչալ իրենք դիրենքի՝անպատուեն, թէ ինչպէս կրնանա պրիլ այս մարդիկը, որ իրրեւ «օտարականներ» չեն կրնար նաեւ որոշ արհեստներ ի գործ դնել:

Ասիկա այն մեծ գաղտնիքն է, որ իրենց ցեղին կենսունակութիւնը կը վկայէ:

Զարմացած մնացի լսելով որ մեկ քաղաքին մէջ երեք կեդրոնական դպրոցներ կը պահեն, իսկ արուարձաններու մէջ, 5 հատ: Ութը վարժարաններ՝ առանց պետական կրթական սլիւտճէի:

Դպրոցներ՝ որոնք օժտուած են ուսուցչական կատարեալ կազմով, որոնք իրենց աղքատ աշակերտներուն անունդ, կօշիկ եւ զգեստ կուտան, վերջապէս կատարեալ դպրոցներ են:

Եւ սակայն, խնդիրը չատ պարզ է: Իրենց յատկանշական այլասիրութիւնը եւ այդ նպատակով հիմնուած կազմակերպութիւնները՝ յաջողութեան գաղտնիքը կը պարզեն:

Աչխարհի ամենայատին անկիւնը Հայեր կը գտնուին: Կ'աշխատին որքան որ կրնան եւ իրենց աշխատանքի արդիւնքին մէկ մասը կը յատկացնեն Ս. Հ. Ը. Միութեան (Ս. Մ. Ազատվարիչ Հ. Բ. Ը. Միութեան եղբայրական դրամագլուխը դոհ գացած է բացարձակապէս սխալ տեղեկութեան մը):

Այս միութենէն զատ Հայերը ունին նաեւ խնամատարական տեղական կազմակերպութիւններ: Սելանիկի Հայերէն անոնք որ հարուստ են կամ բարեկեցիկ, ուղղակի կամ անուղղակի ուրբերու կ'ենթարկուին եւ այսպէսով հաւաքուած գումարները կը բարգուին արտատահմանէն եկածներուն վրայ:

Քաղաքիս հարուստ Հայերէն մէկը կրնայ տարեկան 10էն 15,000 տրախմի յատկացնել ազգային բարեգործական հաստատութեանց: Աչխատասէր գործակարգի պատկանող Հայերն ալ տարեկան մինչեւ 300 տրախմ կը ծախսեն:

Ցետոյ կարգը կուգայ հետեւելու իրենց ընկերային կեանքին:

(1)

(Շար.)

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆ. Կ. Խաչի Փարիզի Մասնաճիւղի ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամուհիները, այսօր, շաբաթ կէսօրէ վերջ, Միւթիւալիթէի սրահին մէջ, մէթրօ՝ Թօպէն-Միւթիւալիթէ:

ՓԱՐԻԶի տիգրանակերտի եւ շրջակայքի Հայրենակցական Միութեան ընդհ. ժողովը 17 մայիս, կիրակի երեկոյ ժամը 8.30ին, 32 Ave. Gobelins սրճարանին վերնայարկը:

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ մեզի հաղորդել գրագէտ Յովհ. Ասպետի (Զիֆթէ-Սարաֆ) կնոջ հասցէն

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
(ՆՐԲՈՆԻԿԻ ՀԱՄԱՐ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԻԿԱՆ ՎՃԱՐՄԱՆԱՑ ԽՈՒՄԲԱՑԱԾ

Ցրանատ եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ 17 ՄԱՅԻՍ DIMANCHE 17 MAI 1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3117

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

Երկրին Խօսքը

ՔԱՂԱՔՆԵՐՈՒ ՅՈՐՁԱՆՔԸ ԵՒ ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԸ

Երկարատեւ պանդխտութիւնը եւ մանաւանդ մեծ քաղաքներու համայնակուլ յորձանքը արդէն իսկ իրենց խոր հետքերը ձգած են մեր նոր սերունդին վրայ :

Մանաւորապէս ազդուած են անոնք որ 8 -- 10 տարեկան էին, երբ դաղթեցին իրենց ընտանիքին հետ, կամ 15 -- 20, որոնց շատերը օտարութեան մէջ լրացուցին իրենց ուսումը :

Իսկ անոնք որ ծնան օտարութեան մէջ, արդէն կը ներկայանան առանձին դաս մը :

Ի՞նչ իրողութիւններ կը պատկերացնէ այս պարագան : Եւ ի՞նչ խորհրդածութիւններ կը թելադրէ, դաղութներու ինքնապաշտպանութեան տեսակէտէն :

Հարցումին պատասխանելէ առաջ, փորձենք վերլուծել փարթամ ոսոհաններու պատկերը :

Անցեալ օր, պատահական թղթակից մը կը հաղորդէր Լոնտոնէն, թէ Հայ Երիտասարդներու Ակումբն ալ մասնակցած է, այս տարի, ապրիլեան սգահանդէսին, ժամուն բակը :

Այս առթիւ, հոգեւոր հովիւէն վերջ բանախօսած է երիտասարդ մը, բայց անգլերէն, « քանի որ նոր սերունդը չի հասկնար մայրենի լեզուն ... » :

Լոնտոնի նոր սերունդը չատոնց բռնած է օտարացման ճամբան եւ անգլերէնն է որ կը տիրապետէ ինչպէս խօսակցութեան, նոյնպէս յայտագիրներու մէջ : Պարբերաբար փորձեր կատարուած են զայն մօտեցնելու հայկական ակունքին, բայց արդիւնքը եղած է ժժդոյն :

Վերջին փորձ մը կը ներկայացնէ նոր Ակումբը, որուն համար կ'ըսեն թէ ունի մօտ 80 անդամ եւ կարեւոր գումար մը :

Այս պատկերին առջեւ, մեր միտքը բնազդօրէն կ'երթայ ուրիշ մեծ քաղաք մը, Պերլին, ուր աշխոյժ միութիւն մը -- « Երիտասարդ » -- արդէն իսկ ակօսներ բացած է եւ կ'աճի :

Համպուրկի համերգին առթիւ, ինը հոգինոց պատուիրակութիւն մը գացած էր այդ դաղութէն, մեծ մասով՝ անդամները « Երիտասարդ » միութեան : Եւ մեր թղթակիցը ուրախութեամբ կը տեղեկացնէ թէ Համպուրկի երիտասարդներն ալ կազմակերպած են եւ կապուած հայկական մշակոյթին :

Ուրեմն, համրանք մը եւս կը փրկուի կազմակերպութեամբ եւ աշխատանքով,— յանուն ինքնապաշտպանութեան :

Եւ երբ նկատի առնէք որ Լոնտոնի Հայ Ակումբը նիւթապէս աւելի զօրաւոր է քան Պերլինի « Երիտասարդ»ը, կրնաք չափել մէկուն եւ միւսին հոգեկան կորովը :

Աւելի քան մէկ տարի առաջ, Պերլինի Միութիւնը կոչ մը ուղղած էր գլխաւոր կեդրոններու երիտասարդական կազմակերպութեանց, ներկայացնելով իր առաջադրութիւնները : Եթէ չենք սխալիր, բաժին հանուած էր նաեւ Լոնտոնի :

Արդ, ինչո՞ւ այսքան ետ մնացած կ'ըլլայ Լոնտոնը, երբ այնքան առաւելութիւններ կը վայելէ : Լեզո՞ւն,— բայց Պերլինի մէջ ալ նոյն դժբախտութիւնը կը սպառնար նոր սերունդին : Իսկ անգլախօսները ունին արդէն չարաթաթերթ մը, « Հայրենիք Ուիքլի»ն,— գործօն ազդակ մը՝ հայկական մշակոյթը սիրցնելու համար օտարախօսներուն :

Կը թուի թէ կամքն ու աշխատանքն են որ կը պակսին Լոնտոնի մէջ : Եւ կապը՝ ուրիշ գաղութներու հետ :

Ահա ուրիշ քաղաք մը, Միլան :

Այստեղ կարելի չէ խօսիլ օտարացման մասին, գոնէ չափահասներու համար : Տարիներէ իվեր դպրոց ունին, մօտ են կենդանի վառարանի մը՝ Վենետիկի, եւ շատերը լրացուցած էին հայկական դաստիարակութիւնը, 1922ի արտագաղթէն առաջ թէ վերջը :

Եւ սակայն, մենք ինչո՞ւ չենք տեսներ նոյն կազդուրիչ պատկերը՝ այդ քաղաքին մէջ : Մանաւանդ որ, շատերը « չափահասներ » են նաեւ նիւթապէս : Ունին անկախ դիրք եւ յարմարութիւն՝ շարժում ստեղծելու :

Վաւերական տեղեկութիւններ կը պակսին Պրիւսէլի եւ Անվերսի մասին, թէեւ պարբերաբար կը ստանանք թղթակցութիւններ՝ երիտասարդական կամ ուսանողական կազմակերպութեանց հանդէսներու մասին : Առա՞նցքը թոյլ է, թէ տրամադրութիւնները դեղնած են :

Անդին, Ժընեւի եւ Լօզանի մէջ, շատ բան չէ մնացած, թէ իրեւ գաղութ եւ թէ իրեւ երիտասարդութիւն : Մանաւանդ որ, միջավայրն ալ դարձած է անչնչելի, անտեսական տեսակէտով :

Վիէննայի մէջ, ամիսներ առաջ կազմուեցաւ միութիւն մը, որուն գործունէութեան ամբողջական պատկերը ծանօթ չէ մեզի :

Եւ ահաւասիկ Փարիզը : Գոյնզգոյն կազմակերպութեանց կարգին, այստեղ ալ ունեցանք երիտասարդական կորիզներ, նահանջներու ենթարկուած ֆրանսական վարժարաններու չքնաղաւարանէն : Անոնց առաջին գործն եղաւ կազմակերպել դասախօսութեանց չարք մը, ընտելանալու համար հայկական մշակոյթին : Շատ համեստ է անդամներու թիւը, բաղդատելով տրամադրելի բազմութեան հետ. բայց կ'ուզենք հաւատալ թէ պիտի աճի եւ յարատեւէ, խանդավառութեամբ եւ աշխատանքով :

Լիոն այս ճակատին վրայ եւս թմրած կ'երեւայ. իսկ Մարսէյլի մէջ աւելի շատ Հայրենակցականներն են որ կը խօսին ու կը գործեն յանուն երիտասարդութեան :

Այս խտացեալ պատկերը կազմած ատեն, նկատի առած ենք անկուսակցական միութիւնները, այլապէս պիտի խօսէինք նաեւ Հ. Ը. Դ. Պատանեկան Միութեանց մասին :

Եթէ Զ. Ո. Մ.ը եւ Հ. Մ. Ը. Մ.ն ալ հաշուենք, անդին շատ բան չի մնար իրրեւ պաշտպանութեան ճակատ, քաղաքներու յորձանքին դէմ :

Անցնինք աւելի հեռուները :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՎԱՂՈՒԱՆ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ ՁԱՌԵՐԸ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԱՐՏԱՔԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

— o —

Խաղաղութիւն քոյոր պետութեանց հետ

Պ. Լէօն Պլում ուրբաթ կէս օրին քաղաքական ճառ մը խօսեցաւ Փարիզի Ամերիկեան Ակումբին հրաւէրով, 400 ունկնդիրներու առջեւ, իսկ իրիկունը՝ Սալ Վակրամի մէջ, ուր խռնուած էր անհամար բազմութիւն մը :

Անդրէրէն չդիտնալով, վաղուան վարչապետը Ամերիկացիներուն առջեւ խօսեցաւ ֆրանսերէն եւ աւելի շատ ծանրացաւ արտաքին քաղաքականութեան մասին : Ահա ճառին դլխաւոր մասերը.

— « Մենք խաղաղութիւն կ'ուզենք աշխարհի բոլոր ազգերուն հետ, ինչ որ ալ լլլայ անոնց ներքին քաղաքականութիւնը կամ վարչաձեւը. կ'ուզենք փարատել ընդհարման պատճառները որոնցմէ պատերազմ կրնայ ծագիլ օր մը : կ'ուզենք բոլորին հետ աշխատիլ խաղաղութեան ամրապնդման համար : Մեղ չատ մեղադրած են, թերեւս այսօր ալ կը մեղադրեն, թէ մենք ազանդաւոր ոգիով մը, ազանդաւորական առելութեամբ Ֆրանսան կը մղենք այնպիսի դժուարութեանց կամ դիրքերու որոնցմէ պատերազմ կրնայ ծագիլ : Ինչ որ պիտի փորձենք կատարել, կրնայ յաջողիլ միայն ներքին անդորրութեան եւ խաղաղութեան մէջ, բայց չատ աւելի՝ կարճ ու կտրուկ խաղաղութեամբ : Մենք որ եւ է առաքինութիւն չենք վերագրեր պատերազմին : Պէտք չէ մէկ վայրկեան ենթադրել թէ մեր միտքէն կ'անցնի այս երկիրը մղել ռազմատենչ դիրքերու, առելութեամբ եւ ճնշողական միջոցներով, լուծելու համար հաշտական ընկերներու վրէժը կամ կործանելու այս եւ այն վարչաձեւը : Մենք խաղաղութիւն կ'ուզենք բոլորին հետ : Ամէն բանէ առաջ անհրաժեշտ է որ եւրոպան կազմակերպուի եւ ապահի պատերազմի մտալկումէն : Անհրաժեշտ է որ եւրոպական համերաշխութիւնը վերստեղծուի քաղաքական ինչպէս տնտեսական դետնի վրայ » :

Բանախօսը ակնարկելով Ֆրանսայի պատերազմական պարտքերուն, յոյս յայտնեց թէ պիտի փարատի այս առթիւ ծագած թիւրիմացութիւնը :

Նոր դաւիճին առաջին գործերը

— o —

Գիշերը մարդկային ծով մը խուժած էր Սալ Վակրամի ներսն ու դուրսը, տարածուելով մինչեւ յարակից փողոցները : Ցաջորդաբար խօսք առին ընկերվարական կուսակցութեան հինդ վարիչներ, եւ յետոյ Լէօն Պլում, բոլորն ալ պարդելով կուսակցութեան առաջադրութիւնները՝ արտաքին եւ ներքին խնդիրներու մասին : Փօլ Ֆոռ, կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարը, չէչտեց թէ նոր կառավարութեան առաջին գործերէն մէկը պիտի ըլլայ իրականացնել չաբաթական 40 ժամուան աշխատանքը, ձեռնարկել հանրօգուտ չինութեանց, պայքարիլ գործազրկութեան եւ թշուառութեան դէմ, չարժման մէջ դնել դրամապլուխը : « Հանրապետական չունչ մը պէտք է անցնի գլխաւոր վարչութեանց, բանակին, դատական կազմին մէջ : Պիտի ուսումնասիրենք պատերազմական ճարտարարուեստներու ազդայնացման խնդիրը : Եթէ չյաջողինք վինձափութիւնը գլուխ հանել, պիտի պահանջենք Ազգաժողովէն անհատական միջոցներ ձեռք առնել պատերազմի դրդիչներուն դէմ : Օրինակ, Դեր - մանիա, որ իր երկաթը կը ստանայ Ֆրանսայէն եւ ուրիշ երկիրներէ, կրնայ զրկուիլ իր սպառազինութեան յատուկ հանածոյէն » :

Լէօն Պլում փաստաբանելով ընկերվարական յաղթանակը, ցաւ յայտնեց որ նոր նախարարութիւնը այնքան կատարեալ չպիտի լլլայ որքան կ'ուզէին : « Բայց կարեւորը անուններ հաւաքել չէ, այլ գործ տեսնել : Մենք վճռած ենք կառավարութեան գործունէութեան ատեն նոյնքան վստահութեամբ ապրիլ մեր համայնավար ընկերներուն հետ, որքան եթէ անոնք մասնակցած լլլային մեր դահլիճին : Արտաքին քաղաքականութեան մէջ, մեր ուղեգիծը պիտի լլլայ խաղաղութիւն, հիմնուած՝ փոխադարձ աջակցութեան եւ ապահովութեան վրայ : Ներքին քաղաքականութեան մէջ, մենք պիտի ջանանք առաւելագոյն ընկերային արդարութիւնը քաղել ղրամատիրական կարգուսարքէն : Անհրաժեշտ է որ կարենանք կարճ առեւնէն երկիրը դնել իրական գործերու, փոփոխութեանց առջեւ : Այն ատեն պիտի դառնանք անպարտելի » :

Երբ ճառը վերջացաւ, « Ինթէրնասիոնալ»ը կը թնդար սրահէն մինչեւ փողոցները :

*** Արքայական դրագէտ Շարլ Մօրաս, « Աքսիօն Ֆրանսէզ»ի ուրբաթ օրուան թիւին մէջ կը գրէր.— « Իրրեւ Հրեայ պէտք է տեսնել, ըմբռնել, լսել, հալածել եւ զգուանել Պլումը » : « Իւմանիթէ» սպառնութեան հրաւէր համարելով այս խօսքերը, կը պահանջէ անմիջապէս ձերբակալել արքայական գործիչը :

Մէկ միլիոն Իտալացի դէպի Եթովպիա

Իտալական կառավարութիւնը արդէն իսկ ծրագիր մը մշակած եւ գործի ձեռնարկած է, քաջառողջ Իտալացիներ փոխադրելու համար : Կը յուսան մէկ տարիէն մէկ միլիոն գաղթականներ տեղաւորել Եթովպիոյ մէջ : Գաղթային նախարարութիւնը միեւնոյն ատեն կը հաւաքէ ճարտարագէտներ, երկրաբաններ, անթելի եւ հեռագրի մասնագէտներ եւ ամէն տեսակ արհեստաւորներ : Նախապատուութիւն պիտի արուի ամուրիներուն, բայց չատ չանցած կիներ եւ ընտանիքներ ալ պիտի ղրկուին :

Կուաթեմալա խզուեցաւ Ազգաժողովին

Հարաւային Ամերիկայի հանրապետութիւններէն Կուաթեմալա մայիս 15ին հեռագիր մը ուղղելով Ազգերու Դաշնակցութեան, յայտնեց թէ որոշած է քաշուիլ : Պաշտօնական նամակը ղրկուած է օգնաւով : Հրաժարման պատճառ կը համարուի Ազգաժողովին բռնած դիրքը՝ եթովպական հարցին մէջ : Երկու տարի պէտք է անցնի, մինչեւ որ իրական դառնայ այս հրաժարումը : Միեւնոյն ատեն Կուաթեմալա պարտաւոր է վճարել 140,000 ֆրանք, իրրեւ յետնեալ տուրք, ինչպէս եւ 30,000ական ֆրանք, մնացեալ երկու տարիներուն համար :

Այս չորրորդ հարուածն Ամերիկեան հանրապետութիւնն է որ կը քաշուի Ազգաժողովէն : Հոսթա Ռիքա քաշուեցաւ 1927ին, Պրազիլիա՝ 1928ին, իսկ Փարակուէյ՝ 1935 փետրուար 23ին :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐ ՄԸ ՕՐԻՆ

ԵՐԱԶ ՄԸ

Պոլսոյ « Թան» (թուրքերէն) թերթին աշխատակիցներէն Ֆէյէֆ հետեւեալ էրոնիկը ստորագրած է, այս վերնագրին տակ.

— « Երազ մը տեսայ : Իբրեւ լրագրող ներկայ էի միջազգային քաղաքական մեծ ժողովի մը : Ուշադրութիւն բրի, մեր պատուիրակը ներկայ չէր :

Ցուզում մը կայ պատուիրակութեանց մէջ եւ մահերգ մը կը նուագուի.— « Այսօրուան մահը» : Քիչ յետոյ ներս մտան ճերմակներու մէջ փաթթուած երկու հոգի.— առջեւէն Նէկիւսը, ետեւէն՝ Ռաս Քասա :

Բոլորը ոտքի ելան եւ երկու կարգի վրայ չարուեցան : Նէկիւսը, որ երեւաղէմէն եկած էր, մէկիկ մէկիկ բոլորին ձեռքը սեղմելէն յետոյ.

— Թո՛ւ, բսաւ, եւ անոնց փրեսին թքաւ :

Տասներորդ պատուիրակի երեսին թքնելէ յետոյ, այլեւս թուք չմնաց բերնին մէջ : Ասոր վրայ բսաւ Ռաս Քասայի.

— Շարունակէ՛ ...

Եւ երբ Ռասը այդ պահուան կը չարունակէր յանուն Կայսեր, Նէկիւսը դանդաղօրէն դուրս կ'ելլէր սրահէն : Ձիշդ այդ միջոցին, պատուիրակ մը կեցուց զայն.

— Ձերդ Վեհափառութիւն, բսաւ, դիս մոռցաք : Ես Փաֆլագոնիոյ պատգամաւորն եմ ...

Անոնց միջեւ 8 մէթր հեռաւորութիւն կար եւ կարելի չէր թքնել : Ասոր համար, Նէկիւսը բերանը խօթեց աջ ձեռքի ցուցամատը որու մատանիին վրայ կար Սողոմոնի կնիքը, եւ թուքի ցայտք մը նետեց Փաֆլագոնիոյ պատուիրակի երեսին :

— Ի՞նչ է ատ, հարցուցի քովինիս :

— Տեսակ մը պատիւ : Անոնք, որոնց երեսին Նէկիւսը թքաւ, « Մարա»ի պատուանշանին առաջին կարգը պիտի ստանան, իսկ Ռաս Քասայի թուքը ընդունողները՝ երկրորդ կարգը ...

... Աղքահաւաք կառքին աղմուկը ընդհատեց երազս » :

×

Երազ մըն ալ ես տեսայ : (Երա՞զ ...) :

Նստեր էի գետի մը ափը : Ալիքներ շառաչուն, յորձանք մը ամեհի եւ սանձակոտոր :

Երկոտանի գազաններ ծեծելով, խոշտանգելով, բիրերու եւ կացինի հարուածներով գետը կը նետէին խումբ - խումբ մարդիկ, բոլորը իրարու կապուած :

Իսկ հաբեւան բլուրներէն ուրիշ գազաններ հրացան կ'արձակէին, որպէս զի ոչ իսկ մէկ հոգի կարենայ ազատիլ ջուրէն, լողալով եւ փախչելով :

Անդին, կիներ եւ աղջիկներ աւարի կը տրուէին շնական լկտիութիւններով, ու երախաներ օդին մէջ կը թաւալէին սուիններուն :

Աւելի հեռուն, եկեղեցի մը կը վառէր, մէջը՝ կիներ եւ աղջիկներ եւ մանուկներ :

Իսկ ծովու մը ափը, մարդիկ սրճատուներու մէջ լեցնելով ծծկեր երախաներ, կը տրորէին եւ կափարիչները ամուր կը փակէին, որպէսզի ոչ մէկը կարենայ շնչել, ու կը նետէին ալիքներուն մէջ : Ետեւէն ալ չափահաս մարդիկ, ոտքերէն բարեր կապուած :

Եւ կախաղաններ, կախաղաններ : Աւելի խիտ էին Սեւ Ծովու անտառները :

Ու կարաւաններ երկու երեք հազարնոց, որոնց ոչ իսկ մէկ տասներորդը իր տեղը կը հասնէր :

— Ի՞նչ են ասոնք, հարցուցի բուի մը :

— Թրքական բաղաքակրթութիւն, պատասխանեց բուն :

×

Արթնցայ եւ իմ գիմիս գտայ ժողովասրահի մը առջեւ,— մեծամեծներ աշխարհի, դիմացն ալ՝ հրէշ մը արիւնկզակ, ձեռքերը կարմիր, աչքերը շլմոր, բերանը փրփուր :

— Ո՞վքեր են ասոնք, հարցուցի դռնապանին :

— Աշխարհի հզօրները, որ արդարութիւն կը բաշխեն :

— Սա կարմիր ձեռքերով մա՞րդը :

— Թուրքիան, որ եկեր է իր պահանջները բանաձեւելու :

— Իսկ սա ստուե՞րը :

— Թշուառ ժողովուրդ մը, կարծեմ Հայ, որ միշտ կը ջարդուի :

— Ի՞նչ բացագանչութիւններ են որ կը լսուին· սրահը կը թնդայ, պատերը կը սարսին :

— Բոլորը մէկ ոտքի ելած կը ծափահարեն :

— Ի՞նչ բան, արդարութի՞ւնը :

— Ատ էր պակաս : Ձազացի՞ն կուգաս դուն· Թուրքիան մաքրուեցաւ, սրբուեցաւ, եւ Ազգաժողովին անդամ ընտրուեցաւ միաձայն : Ճառե՛ր, ճառե՛ր ու ծափեր, ողջագուրում եւ գինարբուխ ...

— Իսկ արդարութի՞ւնը :

— Սարսափահար ճչաց եւ ստուերին հետ նոյնացած՝ լեռները փախաւ :

... Կազարձակ ռումբ մը ընդհատեց երազս :

ՎԱՀԷ

Ծրուսադէմի պատրիարքը կ'այցելէ Նէկիւսին

Երուսադէմի Հայոց պատրիարքը Նէկիւսին այցելեց ընկերակցութեամբ երեք եպիսկոպոսներու : Ունկնդրութեան ընդունուեցաւ նաեւ Ծունոց պատրիարքը : Երկու հոգեւոր պետերը ուզած են իրենց պատկանութիւնը կատարել, եթովպիոյ կայսրը այցելած ըլլալով իրենց վանքերը :

Նէկիւսը երիտ. Ջանասիրաց ընկերութեան ատեանը մտնելով, կէս ժամ լողաց, ընկերակցութեամբ իր բժիշկին եւ երկու զաւակներուն : Կայսրը եւ ընտանիքը, որոնք մինչեւ հիմա Դուիթ-արքայ հիւրանոցը կը բնակէին, փոխադրուեցան Սուրիոյ փոստաբան Նասիպ Արքարուսի բնակարանը : Անգլ· թերթերը կը գրեն թէ կայսրը Անգլիա պիտի այցելէ եւ հոն պիտի ձգէ երկրորդ որդին, ուսումը շարունակելու համար : Կայսրը տակաւին հրաժարած չէ ժրնեւ այցելելու միտքէն, բայց կը սպասէ կացութեան բարւոքման եւ անգլ· կառավարութեան հրահանգներուն :

Սուրիացիներ ազ կը վանակցին

Արաբական թերթերը կը գրեն թէ Սուրիոյ ազգ· խմբակցութիւնը որոշած է ցոյցեր կազմակերպել, իրրեւ համակրանք Պալեստինի Արաբներուն : Քանի մը օրէ ի վեր գործադուլ հռչակուած է Տրիպոլսոյ մէջ : Պալեստինի արաբ ղեկավարներէն մէկը, փոստաբան Ամին պէյ Ասպիւլ Հաուի, հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ.

— Գործադուլը պիտի չարունակուի մինչեւ որ բրիտանական կառավարութիւնը որոշէ փոխել իր քաղաքականութիւնը, վերջնապէս դադրեցնել Հրեաներու ներգաղթը, արգիլել հողերու վաճառումը : Կը պահանջենք նաեւ համաձայնութիւն մը կնքել Անգլիոյ եւ Պալեստինի միջեւ, անգլեւբրաբեան համաձայնութեան հիման վրայ : Այս պահանջներուն ուժ տալու համար է որ քաղաքացիական անհնազանդութիւն յայտարարեցինք :

Եգիպտոսէն անգլիական զօրք ղրկուեցաւ օպանաւերով, չոգենաւով եւ չոգենաւով :

— o —

ՁԵԴՈՒՄ.— Ներպաղթի կարաւանին Մարսէյլէն մեկնումին առթիւ, « Ցառաջ»ի համար լուսանկարներ քաշած է, առաջին առթիւ, ընկեր Ա. Քէօսէեան (Ֆոթօ Ռէքս), որոնց մէկը հրատարակուեցաւ մայիս 14ին :

ՅԱՂԹՈՂ

(ԿՅԱ ԶԱՄԲՈՒՂԱՑ ՀԵՔԻԱԹ)

— o —

Փոքրուց սկսած ինչ որ մտքով անցնում էր, ամեն ինչ ինձ համար հետաքրքրական էր ու ամեն բան ինձ ստիպում էր մտածել։ Ես ուզում էի իմանալ ամեն ինչ, ամեն բան ինձ համար նոր էր ու անծանոթ։ Ես ուզում էի ամեն ինչ տեսնել, ամեն ինչ ինձ համար էր ու ամեն ինչ ինձ էր հետաքրքրում։ Ես ուզում էի ամեն ինչ իմանալ

ԱՐԱՐՈՍ

— ◦ —

Ժ[illegible]ՖՖ ...–9 · Ո[illegible]ոփոխ Ա[illegible]ոլ, Ֆ[illegible]ոտ[illegible]ոտ[illegible]ոտ

ՔՍՏՄՆԵԼԻ ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Մեղաւիկի կռիւներուն մասին

ԲԱՆՈՒՈՐ ԵՒ ԶԻՆՈՒՈՐ ԻՐԱՐ ԿԸ ՍՊԱՆՆԵՆ ՓՈՂՈՑՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Աթենքի թերթերը հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը հրատարակեն Սեղաւիկի դէպքերու մասին (մայիս 9), որոնց լուրերը հազորդած ենք օրը օրին. —

Անշնչելի դարձած մթնոլորտի մը մէջ, շաբաթ կէսօր, ժամը 11ին, բանթողները սկսան համախմբուիլ Մեղալոս Ալէքսանտրա եւ Էկնաթիա փողոցներուն վրայ:

Ժամ մը յետոյ, անոնց թիւը վեց հազարի բարձրացած էր. հազարաւոր ցուցարարներ առաուն կանուխ գրաւած էին Վարտարի հրապարակէն մինչեւ Վենիզէլոս փողոցը երկարող տարածութիւնը եւ քովընտի փողոցները: Ցուցարարները յեղափոխական երգեր կ'երգէին եւ չատ մը չէնքերու վրայ սեւ դրօշներ պարզած էին:

Վարտարի հրապարակին վրայ տեղի ունեցաւ առաջին բախումը ինքնաշարժի վարիչներուն եւ ոստիկաններուն միջեւ: Վերջինները կրակեցին 3 ցուցարարներ վիրաւորելով եւ մէկը սպաննելով: Բանթողները երբ տեսան որ իրենցմէ մին անչունչ գետին ինկաւ, դիակը վերցուցին եւ սկսան ցուցադրել հոս ու հոն: Ասիկա կ'ընէին անչուշտ բնակչութիւնը զրգռելու համար ոստիկանութեան դէմ: Վարտարի հրապարակէն մինչեւ Օտոս Վենիզէլոս կատաղի ընդհարումներ տեղի ունեցան բանթողներուն, զինուորներուն եւ ոստիկաններուն միջեւ: Բանթողները, չատ մը վայրերու վրայ պատնէշներ բարձրացուցին: Ամրճանակի եւ հրացանի պայթումները խուճապ առաջ բերին քաղաքին մէջ: Ընդհարումները կէս ժամ տեւեցին, որոնց ընթացքին վիրաւորուեցան բազմաթիւ բանուորներ:

Ուրիշ բախում մը տեղի ունեցաւ Մեղալօս Ալէքսանտրոս փողոցին վրայ: Բանթողներուն կատաղի դիմադրութիւնը ստիպեց հեծելազօրքը արշաւոյր յարձակումի անցնելու: Ուժեղ կրակ բացուեցաւ: Բանուոր Իոս Սօնոր գետին ինկաւ, արեան ճապաղիքներու մէջ: Ցուցարարները թեւերուն վրայ վերցուցին զայն, ժողովուրդին ցուցադրելու համար:

Այս միջոցին, ուրիշ ողբերգական դէպքեր տեղի կ'ունենային Քօլօմվօսի ճամբուն վրայ: Ըստ ոստիկանութեան՝ անձանօթներ, պանդոկի մը պատշգամներէն կը կրակեն ցուցարարներուն վրայ, որոնցմէ մին, Յախոտի երիտասարդ բանուորուհի մը կը վիրաւորուի եւ մինչեւ դեղարան փոխադրուիլը կը մեռնի: Վիրաւորուեցան նաեւ երեք բանուորներ եւ չորս բանուորուհիներ:

Մեղալօս Ալէքսանտոսի վրայ տեղի ունեցած բախումին ղոհ դացին քանի մը բանուորներ: Ցուցարարները, որոնց գլխաւորութիւնը ծայր աստիճանին հասած էր, ինքնաշարժի վարիչ Թասոսի անչունչ մարմինը ձեռքերու վրայ բռնելով, կառավարչատան ճամբան բռնեցին:

Պէտք եղաւ մեծ ճիգ թափել ցուցարարներու այս խումբը ցրուելու համար: Այս միջոցին, քաղաքին ուրիշ մասերուն վրայ բախումներ տեղի կ'ունենային եւ արիւնը առատութեամբ կը հոսէր:

Կէսօրուան ժամը 12.30ին, բանթողները փորձեցին գերի բռնել զրահապատ ինքնաշարժ մը, որ կեցած էր Թագաւոր Կոստանդինոս փողոցին վրայ: Զրահապատի հրամանատարին հրամանով զնդացիրները կը գոռան եւ իրարու ետեւէ կ'իյնան 15 ցուցարարներ, բոլորն ալ վիրաւոր: Ճիշդ այդ ժամուն, հազարաւոր բանուորներ թափօր կազմած, օդին մէջ բանուորի մը դիակը բարձրացուցած, Վարտարէն ճամբայ ելան: Հետեւակազօրքի ջոկատ մը, ոստիկաններ, հեծելազօրքը եւ զրահապատ ինքնաշարժերը փութացին ցրուել ցուցարարները, որոնք դիմադրեցին: Սկսաւ արիւնալի նոր ընդհարում մը:

Զինուորները նախ օդին մէջ կրակեցին, վախցնելու համար բանթողները, որոնք վճռած ըլլալ կը թուէին ամէն գնով կռիւի դրօշը բարձր բռնել: Զինուորական ուժերը տեսնելով որ մեղմութիւնը պիտի ունենայ ազիտալի հետեւանքներ, կրակ բացին: Գնդացիրները սկսան հուր փսխել: Կռիւը կէս ժամ տեւեց եւ բնականաբար վերջացաւ բանուորներուն պարտութիւնով: Քիչ յետոյ, ինքնաշարժերը երեք մեռեալ եւ տասը վիրաւոր հաւաքեցին:

Շաբաթ օրուան հաշուեկշիռը հետեւեալն է. 9 մեռեալ, 20 ծանր եւ 10 թեթեւ վիրաւոր: Քաղաքին մէջ, երբ լուր տարածուեցաւ թէ մեռեալներ կան, մթնոլորտը աւելի ծանրացաւ: Իրիկունը բախումները չարունակուեցան: Ցուցարարներու խումբ մը փորձեց զրահապատ մը գրաւել: Զինուորները գերի չիյնալու համար, ստիպուեցան կրակել ու զարձեալ վիրաւորներ, որոնց ընդհ. թիւը 200ը կ'անցնի:

Աւելի ծանր կացութիւն Պաղեստինի մէջ

Պաղեստինի բրիտանական մարզպանը մայիս 14ին իր մօտ հրաւիրեց արաբ վարիչները, հասկացողութեան մը գալու համար եւ ազդարարեց թէ կառավարութիւնը պիտի հարկադրուի խիստ միջոցներ ձեռք առնել, եթէ խլրտումները չարունակուին: Արաբները հինգ ժամ խորհրդակցելէ վերջ ժխտական պատասխան տուին: Մարզպանը ընդունեց նաեւ հրէական պատուիրակութիւն մը, որ երկիւղ յայտնեց տիրող անապահովութեան մասին: Երուսաղէմի քաղաքապետական խորհուրդին հրեայ անդամները հրաւիրեցին քաղաքապետ Տօքթ. Մալիհին կամ հրաժարիլ իսլամական դերադոյն խորհուրդէն եւ կամ ձգել քաղաքապետութիւնը: Արդէն իսկ 600 Հրեաներ (խաքհնագի) հին քաղաքէն նոր քաղաքը տեղափոխուած են:

Անկարգութիւնները կը չարունակուին Պաղեստինի բոլոր մասերուն մէջ: Հեռագրաթելերը կը կտրուին, հրէական հունձքեր եւ մրգաստաններ կրակի կը տրուին եւն.: Կարմելեան լերան վրայ կրակի տրուեցաւ հրէական գաղութին պատկանող անտառ մը: Այս ութերորդ անգամն է որ դէպք կը պատահի այդ շրջանին մէջ:

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն մայիս 15 թուականով.— *Այսօր բազմաթիւ խռովութիւններ ծագեցան Եաֆայի մէջ, կրօնական թափորի մը հետեւանքով, որուն կը մասնակցէին քանի մը հարիւր Արաբներ: Հակառակ ոստիկանութեան խիստ արգելքին, Արաբները ուզեցին անցնիլ քաղաքին գլխաւոր հրապարակներէն ուր բազմաթիւ Հրեաներ կ'ապրին: Եղած միջամտութեան վրայ, Արաբները քարկոծեցին ոստիկանութիւնը, որոնք բիրեր գործածեցին ցուցարարները ցրուելու համար: Մէկ հոգի սպաննուեցաւ եւ քանի հոգի վիրաւորուեցան: Փչաթելեր հաստատուեցան քանի մը գլխաւոր ճամբաներու վրայ, պաշտպանելու համար քաղաքին մուտքը: Այս պատճառով, հազորդակցութիւնները բոլորովին խզուած են Թէլ-Ավիվի հետ:*

**** Արաբական Գերագոյն Խորհուրդը մայիս 15ին պաշտօնապէս հռչակեց քաղաքացիական անհնազանդութեան պայքարը, իբրեւ բողոք մարզպանին նոր առաջարկներուն դէմ (հրէական ներգաղթի մասին): Ցոյցեր կազմակերպուեցան արաբական կեդրոններու, մասնաւորապէս Եաֆայի մէջ: Անգլ. նոր զօրքի կը սպասուի: Արաբական գործադուլը կը չարունակուի չորս չաբաթէ ի վեր: Կացութիւնը ծանր է: Զօրքը բռնած է Եաֆայի ռամպագիտական բոլոր կէտերը:*

Երուսաղէմի կառավարութիւնը յայտարարութիւն մը հրատարակեց, որ կ'ըսէ թէ զօրքը եւ ոստիկանութիւնը հրաման ստացած են կրակելու այն ցուցարարներուն վրայ որոնք կ'անսաստեն մարզպանին հրահանգներուն: Երուսաղէմի եւ գաւառական քաղաքներու ճամբաները բռնուած են բրիտանական հրասայլերով:

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՃԱՓՈՆ ԶԻՆՈՒՈՐ ԿԸ ՀԱՄԱԽՄԻ.— *Լոնտոն Թերթերը կը գրեն թէ Ճապոն զինուորական համախմբումներ կը կատարէ Հիւսիսային Զինաստանի մէջ, ի նախատեսութիւն պատերազմի:*

ԱՆԳԼԻՈՑ ԱՐՏԱՔԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐԸ Ժընեւէն վերադարձին Փարիզ հանդիպելով, կարեւոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Պ. Լէօն Պլումի հետ:

ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՆԱԽԱՁԵՌՆԱՒԹԵԱՄԲ Հ. Հ. ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆ

եւ Նախագահութեամբ Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆի

30 Մայիս, շաբաթ երեկոյ, Փըթի-Ժուռնալի սրահներուն մէջ

21 rue Cadet, *մէթրօ* **Cadet**

Ֆրանսացի եւ օտար հիւրերու կարգին ներկայ պիտի ըլլան եւ խօսք պիտի առնեն Պ. M. MOUTET (երեսփոխան), Պ. MULLER (նախագահ կամաւորներու Դաշնակցութեան), JOUHAUX (ընդհ. քարտուղար Աշխատանքի Դաշնակցութեան), հրամանատար BENOIST D'AZY (կազմակերպիչ Արեւելեան Լեգէոնին), Պ. GRISONI (քաղաքապետ Քուրպըվուա յի):

կը խօսի Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ:

ԱԶԳ. ՀԵՐՈՍ ՁՕՐ. ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԻՆ ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԻԹԻ

Գեղարուեստական մեծ ցերեկոյթ

Փարիզի 18րդ թաղամասի քաղաքապետարանի շքեղ սրահին մէջ

(Métro: Jules Joffrin)

կիրակի, 24 մայիս, ժամը 14.30ին

Նախաձեռնութեամբ՝ Ցուշարձանի կեդր. Յանձնախումբին, Հայ Զինուորական միութիւններու, Հ.Բ.Ը. Միութեան եւ Հ. Մ.Ը. Միութեան

Մասնակցութեամբ Ազգ. Մարմիններու եւ Միութիւններու:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՒՈՒՄ

ի պատիւ դերասան Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆի

31 մայիս, կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3.30ին

Պէշիկթաշլեան սրահին մէջ, 26 rue Troyon, Sèvres

մէթրօ Pont de Sèvres

կը ներկայացուի ՔՕՐՐԱՏՕ (3 արար)

Գիները՝ 10 եւ 5 ֆրանք:

Պարահանդէս երեկոյթ

Երկրորդ անգամ ըլլալով կազմակերպուած Պ. Կ. ԳԱՆԹԱՐՃԵԱՆի կողմէ (**CARIO CANTI**) *իր* **orchestre**-*ով*

Այսօր, կիրակի ժամը 4էն կէս գիշեր

Salons Victor Hugo, 46bis Rue St. Didier

Մէթրօ Trocadéro *եւ* Victor Hugo

Դիւրամատչելի պիւճէ ժամնաւոր սրահի մէջ: Մուտք՝ 10 Ֆր.:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՈՐ ՃԱՇԱՐԱՆ *QUARTIER LATIN*Ի ՄԷՋ

Café-Rotisserie « LE NIL BLEU »

2, Place de l'Odéon, Paris (6), մէթրօ Odéon

Հեռաձայն Danton 46-75

Անոնք որ կ'ուզեն ճաշակել արեւելեան համեղ կերակուրներ եւ ընտիր խմիչքներ, մեզ մօտ պիտի գտնեն այդ բոլորը— տապկուած եւ շամփրուած հաւ եւ գառան միս, շիշ քէպապ, ափրիկեան քուս-քուս, կապոյտ Նեղոսի սոմոն եւ այլն. Ընտիր օդի վօտկա եւ պաննդկրներ:

ԹԱՐՄ, ՄԱՔՈՒՐ ԵՒ ԶՕՓԱՒՈՐ ԳԻՆ:

ՀԱՅ ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Ձեր փնտռած լաւ եւ դիմացկուն կաշիները՝ անմրցելի գիներով կրնաք գտնել մեզ մօտ:

THÉRIZOL Frères

14. Avenue de la Sœur-Rosalie PARIS (13)

Métro: Italie Tél. Gob. 11-21

ԳՆՈՒՄՆԵՐԸ ԿԱՆԽԻԿ:

ՄԱՆՕԹ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Մ. ՀԱՊԵԱՆ

(Alimentation BROUSSA)

21 Rue Saulnier, Métro Cadet — Tél. Prov, 16—88

Միակ ներկայացուցիչն է Փարիզի եւ արուարձաններու մէջ, Ֆրանսայի ամէնառաջնակարգ ճերմակ պանիրի եւ այլ ապրանքներու (Marque Omega-production Festeris & Melidès):

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃՐԸ

Ձաքարեան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշել Հեռաձայն Danton : 52 - 78

Աթենքեան եւ եւրոպական յամառօտած կերակուրներ:

PETITES ANNONCES

ՕԳՏԱԿԱՐ ՀԱՍՑԵՆԵՐ

ԲԺԻՇԿՆԵՐ.—

Dr. L. KRIKORIAN

Ներքին եւ վէներ. հիւանդութիւններ

126, Rue du Fbg. St. Denis, Paris (10)

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

Վիրաբոյժ-Աաամնաբոյժ

16, Rue de Vaugirard, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն կամ Սէն Միշել

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ

Ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ, **34, Bld. de Clichy,** մէթրօ **Pigalle, Tél.: Mon. 76-65,** ամէն օր ժ.ը **2—8:**

ԴԵՐՁԱԿՆԵՐ.—

Գ. ԱՃԷՄԵԱՆ

Արուց եւ կանուց

42, Rue Blanche, մէթրօ՝ **Trinité**

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՆԵՐ.—

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Աթենքեան ամէն տեսակ ապրանքներ

4, Rue de Metz

մէթրօ՝ **Strasbourg - St. Denis**

ՆՊԱՐՎ. **CONSTANTINOPLE**

Աթենքեան եւ եւրոպական ապրանքներ

37, Rue de Trévise

մէթրօ՝ **Cadet Tél.: Prov. 82 - 96**

ԹՈՐԳՈՄ ՆԱԼՊԱՆՏԵԱՆ

կերպասեղէնի ներկայացուցիչ

141, Bld. de Magenda, Փարիզ (10)

LONDON PRESSING - HOKDANIAN

Հագուստ մաքրել եւ արդուկել: Զեղչուած գին, Մօնթմարթրի Հայերուն:

15, Rue Gerando, մէթրօ՝ **Anvers.**

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi.

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe-LYON.

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme, PARIS (13)

Բժշկարան Ռ-ՕԺԷՆՄԲի

Մասնագէտ կանանց սրտի ցիւանդութիւններու եւ Sympathicothérapie. Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2—4: Գիմել՝ 10 Rue Lord Byron, Métro Georges V. Tel. Elysées 22-79

PHOTO massis

15 Bd DE STRASBOURG PARIS Xe PROV 68-27

ԱՄԵՆԷՆ ԱՐԴԻԱՒԱՄՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ՝ ՁԱՓՈՒՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

Maison KHENDAMIAN

ՓՈՒԹՈ ՓՈՍԹԱԼ՝ 12ը 25 ֆրանք: ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ նկարներու ժամադիտութիւն. քաշուած մեր STUDIOի կամ ցարսանիքին վայրը՝ առանց յաւելումի՝ 12ը 125 ֆրանք:

Carte d'identité նկարներ՝ 12 հատ 10 ֆր., 6 հատ 7 ֆր.:

Դերձակատուն

ՊՕՂՈՍ ԳՈՐԳԻԿԵԱՆ

31 Route de Choisy, Ivry s/Seine

Հեռաձայն՝ Italie 13—45

ՃՈՒԽ ՄԹԵՐՔ ֆրանսական եւ անգլիական կերպասներու: Վերջին նորաձեւութիւն, խնամուած աշխատանք, չափաւոր գին:

Պատրաստ ենք ամառնային գեղեցիկ կերպասներ-ձեր շինելիք հագուստներուն համար դիմեցէք մեր դերձակատունը:

«ՇԻՐԱԿ»

Թէ՛ փորձառութեամբ եւ թէ՛ բժշկական զննութեամբ հաստատուած ճշմարտութիւն մըն է որ Աթենքի իսկական օդին, պատրաստուած զուտ չամիչի հիւթով ու անիսոնով եւ թորուած մանրայատուկ գործիքով (ալամպիք) ապահովիկ զօրացուցիչ մըն է. Բայց օդի գործածողը պէտք է գիտնայ ընտրել այն մը ձառանիքը՝ որ կ'երաշխաւորէ անարատ օդին բոլոր յատկութիւնները. Այլապէս, օդի անունին տակ՝ խարդախուած եւ քիմիական նիւթերով պատրաստուած լմպելին կը քայքայէ առողջութիւնը եւ կազմական աղետաւոր խանգարումներ յառաջ կը բերէ:

«ՇԻՐԱԿ» օդին, որ մասնաւոր ժննաշնորհով Ֆրանսայի մէջ հրապարակ հանուած Աթենքի իսկական օդին է, կը լրացնէ օդիէն ակնկալուած լոյոր օգտակար յատկութիւնները. Ուրեմն, եթէ օդի սիրահար էք, խմեցէք զայն, բայց փնտռեցէք եւ խմեցէք Հայաստանի պատմական փառապանծ նահանգին անունով կնքուած եւ Շիրակի շքեղ նկարը կրող պիտակով «ՇԻՐԱԿ» օդին, մեր առողջութեան դաւաճանած չըլլալու համար:

Մեծաքանակ գնումի համար դիմել՝ Ֆրանսայի եւ գաղթավայրերու միակ արտօնատէր

GRANDE DISTILLERIE DU PARC

1 Bld. Onfroy, Prado—MARSEILLE, Tél. D. 78—73

Լիոնի եւ շրջակայքի մթերանոց D. N. BAHADOURIAN, 32, rue de Sevigné, LYON — Tél. Moncey 32—10

Նիսի մթերանոց H. KHATCHADOURIAN, 24 rue Assalit, NICE — Tél. 841.85

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(16 ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

Procédure Générale

150, Rue Lafayette Tél. Nord 68 - 62

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19: Նաեւ ժամադրութեամբ

ԴԻՄԵՑԷՔ

Brasserie du PROGRÈS

Dépositaire PIERRE MEUNIER

65bis Rue Vergniaud, Paris (13)

Tél. Gobelins 39.56

Ուր կրնաք գտնել ձեր փնտռած Bières, Limonades եւ Eaux-minérales-ները: Գնահատուած են իր գարեջուրները՝ Weldbier et La Maternelle: Փնտռեցէք ձեր նպարավաճառներու մօտ:

Ձեր դաշտահիանդէսներուն եւ խրջոյկներուն համար դիմեցէք մեզի, որ անմիջապէս ձեզի պիտի բերուին ուզուած խմիչքները, առանց յաւելեալ ծախքի մը առնելու պայմանաւ:

ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ԽՄԻՉՔ

ՐԱՔԻ ՏԻՒԶ

Զուտ խաղողէ քաշուած եւ անիսոնով պատրաստուած օդին է ՐԱՔԻ ՏԻՒԶը:

Զգուշացէք այլ եւ այլ նիւթերով պատրաստուած եւ ձեր կեանքին վնասակար օդիները խմելէ, այլ խմեցէք միմիայն ՐԱՔԻ ՏԻՒԶը, որուն անարատ, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր ըլլալը հաստատուած եւ գնահատուած է:

UN DUZE

MARQUE DÉPOSÉE

RAKI 40°

DUZE

Véritable Anisette Orientale

DISTILLERIE OTTOMANE ISTAMBOUL

Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Ա. ՏԱՒԱՒՇԻՒԼԵԱՆ

8 rue Suffren, Marseille— Tél. D. 70-89

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
(ԵՐԹԵԻՔԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՌԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ գաղութներէ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ արեւի երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
19
ՄԱՅԻՍ
MARDI
19 MAI
1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3118

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

"ԱՌԱՆՑ ԾՐԱԳՐԻ ՈՒ ԱՆՊԱՏՐԱՍՏ,,

— . —

Յորագրին տէրն է «Պայքար», Ամերիկայի ռամկավարնեբուն պաշտօնաթերթը (1 մայիս): Իսկ նիւթը՝ տեսութիւն մը քաղաքական կացութեան մասին, զոր շատ պղտոր կը տեսնէ, նոյնիսկ պատերազմի յանգելու աստիճան:

Ռամկավար օրկանը բաղդատաբար լաւատես է Հայաստանի կացութեան մասին: Կարդացէք եւ իրարու պատմեցէք.

— « Հայաստանի քախտը կապուած է Անդրկովկասեան հանրապետութեան ու խորհ. Միութեան եւ որքան երեւոյթները ցոյց կուտան, մեր Հայրենիքը վտանգի անմիջական զօտիէն մեկուսի կը գտնուի, այսինքն հաւանական չերեւիր որ գէթ առաջին առթիւ ռազմադաշտ ըլլայ, ինչպէս պատահեցաւ 1914ին: Ցետոյ, Հայաստանի պաշտպանութիւնը՝ ամէն պատահականութեան դէմ, կը կոթնի խորհ. Միութեան անսահման զօրութեան: Վստահաբար կրնանք ըսել նաեւ թէ Հայաստան ինքն ալ անհոգ ու անգործ չէ իր պաշտպանութեան մասին: Այս մասին անտեղի է աւելի ծանրանալ. Հայաստանի լուրերուն ու թերթերուն հետեւողներ կրնան պէտք եղածին չափ իմանալ »:

Իսկ Ա. Միութենէն դուրս, ամէն ինչ սեւ կը տեսնէ «Պայքար», եւ կը հարցնէ անձկութեամբ.— «Բայց այս մասին գէթ կորհի՞լ ալ չարժէր »:

Թոյլ տուէք ամբողջութեամբ արտատպել այդ հատուածը, թէպէտ ոչ միայն զարգացելոց, այլ մանաւանդ ռամկավարներու.

— « Ամէն ինչ ցոյց կուտայ, որ, հիմա կամ ըսենք տասը տարի յետոյ, պատերազմ մը եթէ ծագի, ատոր գլխաւոր թատերաբեմներէն մէկը պիտի ըլլայ Արեւելեան Միջերկրականը, եւ ատոր շուրջը գտնուող պետութիւններ, որոնց կարգին նաեւ Թուրքիա պատերազմի պիտի մասնակցին: Կասկած չկայ թէ Պոլսոյ, Փոքր Ասիոյ եւ Նեղուցներու խնդիրը վերջնապէս չէ լուծուած երբեմ: Ամէն օր բացէն կը խօսուի Իտալիոյ Անատոլուի համար հետագնդած ծրագիրներուն մասին: Անբնական է որ Իտալիոյ բազմամիլիոն ու յառաջադէմ ժողովուրդը իր նեղ թերակղզիին մէջ խեղդուի եւ ֆաշի մը հարիւր մղոն անդին Անատոլուի հրաշալի ծովեզերքն ու արգաւանդ ներքնաշխարհը ամայի ու խոպան մնան: Աշխարհը է ըսել նաեւ թէ Ցուճոսլաւն ու Պուլկարիա իրենց ազգային նպատակներէն չեն հրաժարած երբեմ, եւ երբ առիթ ու պատեհութիւն ներկայանայ, պիտի ջանան հասնիլ անոնց:

Ի՛նչ կը խորհիմ մեմ, Սփիւռքի Հայերս այսպիսի պատահականութիւններու հանդէպ:

Մինչեւ պատերազմը միջազգային բոլոր դէպքերու ու պատեհութիւններու առթիւ, մենք բոլորովին անպատրաստ գտնուեցանք: Անպատրաստ էինք նաեւ երբ պատերազմը ծագեցաւ: Խախտին ու հանդիպող հոսանքներու յանձնուեցանք եւ գիտենք թէ հետեւանքը ի՛նչ եղաւ Թուրքիոյ Հայոց Դատին համար:

Այսօր եթէ նոր կացութիւն մը պատահի, դարձեալ անպատրաստ պիտի գտնուինք:

Ամէն ազգ ու ժողովուրդ իր հիմնաւոր կամ անհիմն իրաւունքները պիտի հետապնդէ, իսկ մենք շուարած պիտի մնանք թէ ի՛նչպէս մեր ամբողջ աշխարհէն ճանչցուած իրաւունքները պիտի պաշտպանենք:

Գիտենք թէ անհնարին դժուարութեանց ու իսպառ անպատրաստ պայմաններու ու պարագաներու հանդէպ կը գտնուինք:

Բայց այդ մասին գէթ խորհի՞լ ալ չարժէր»:

×

Ընթերցողները պիտի յիշեն որ, մենք տարիներէ ի վեր կ'արծարծենք այս հարցերը, մաշեցնելով եւ՛ «անպատրաստ »ը եւ՛ «անծրագիր»ը: Եւ այս՝ առանց նոր պատերազմի մը վտանգին սպասելու:

Դեռ վերջերս, ապրիլ 11ին, չարք մը հարցումներ կ'ուղղինք այս մասին, պարզելով կացութեան ծալքերը: Աթէնքի «Նոր Օր»ն ալ կը յիշեցնէր, իր կարգին.

— « Ժամանակ է որ մտածենք վաղուան անակնկալներու մասին, եթէ չենք ուզեր տրորուիլ, հոսանքէն հշուիլ եւ ըլլալ այն ցեղ որ կ'ուզեն ուրիշներ: Եւ որպէսզի մենք ըլլանք մեր ուզածը, պէտք է կազմակերպուինք իբրեւ ժողովուրդ, ունենալով մէկ դեկավարութիւն եւ մէկ ներկայացուցչութիւն, գոնէ արտաքին աշխարհին առջեւ »:

Աւելի առաջ ալ չօչափած ըլլալով նոյն հարցերը, Փարիզի ռամկավար պաշտօնաթերթը (առ այժմ դադրած) փութաց պատասխան մը թխել, անուղղակի: Եղրակացութիւնը,— «պատերազմական մտայնութիւն, հոգեբանութիւն, խանդավառութիւն թէ երկիւղ պիտի չսատեղծենք մեր ժողովուրդին մէջ, ուրիշներէն առաջ »:

— « Ասիկա պատասխան չէ անշուշտ այն հարցումին թէ եթէ պատերազմը եկած է, դուռն է, այն ատե՞ն հապա ի՛նչ:

Կամուրջը կը կտրեմ, երբ հասնիմ ատոր»: (11 ապրիլ):

Բարեհաճեցէք այս հանելուկը բաղդատել Ամերիկայի ռամկավար օրկանին արտայայտութեանց հետ, եւ լուսաբանել մեզ:

Ի վերջոյ ո՞ր է բուն ռամկավար - ազատական ձայնը, այս երկու խմբագրականներուն մէջ: Փարիզի՞նը, որ ժամանակը եւ կամ չի սեպեր «գոնէ մտածելու այդ մասին», թէ Ամերիկայինը, որ արդէն գուշակութիւններ կը կատարէ եւ կ'ողբայ թէ նորէն կանգ առած պիտի մնանք»: «Առանց ծրագրի եւ անպատրաստ»:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ՍԵՒ ԾՈ՞Վ ՊԻՏԻ ԻՋՆԷ...

— o —

Բուն վտանգը Միջերկրականի մէջ է

— o —

Լոնտոնի կիրակնօրեայ թերթերը, մասնաւորապէս «Օպզըրվըր» եւ «Սընդէյ Թայմզ» ուշադրաւ տեսութիւններ կը պարզեն Եւրոպայի կացութեան եւ աշխարհի խաղաղութեան մասին: «Սընդէյ Թայմզ» ծանրանալով Միջերկրականի կացութեան վրայ, դիտել կուտայ թէ Անգլիա եւ Ֆրանսա ապահովուած են արեւմուտքի մէջ: «Եւրոպայի ապագայ խաղաղութեան բուն վտանգը կը գտնուի ոչ թէ Հիւսիսային - արեւմտեան Եւրոպան, այլ Հարաւային - Արեւելեան Եւրոպայի մէջ. ոչ թէ Հռենոսի վրայ, այլ Միջերկրականի մէջ»:

Այս տեսութենէն յետոյ, թերթը կը թելադրէ որ բրիտանական սպայակոյտը աւելի շատ աչքի առչէ ունենայ ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԻ ԵՒ ՄՕՏԱԻՈՐ ԱՐԵՒԵԼՔԻ հաւանական վտանգները, քան թէ «վերջին պատերազմը պատրաստէ» միայն արեւմուտքի համար: «Անգլիա չի կրնար անտարբեր մնալ արեւելեան Եւրոպայի անցուդարձի մասին, նկատի առնելով իր Ասիոյ եւ Ափրիկէի տարածքներուն հաղորդակցութեան խնդիրը: Արդ, այս հաղորդակցութեանց կրնան սպառնալ թէ Գերմանիա եւ թէ Իտալիա: Այս վերջինը իր օգտատրմիդին աճումով աւելի վտանգաւոր է անգլիական նաւատորմին համար, քան կապոյտ Նեղոսի ջուրերուն ճամբան փոխելով (կ'ակնարկէ եթովպիոյ դրամանի): Ցետոյ, բան չենք չահիր անգլիատնամով Իտալիոյ աշխարհակալութեան ախնչերուն մեծութիւնը եւ զօրութիւնը: Եթովպիան տուն մը պիտի դրաղեցնէ այդ տնչերը, բայց եթէ մեր երկու երկիրները թշնամի մնան, Իտալիա չպիտի գոհանայ այդ երկիրը գրաւական ձեռնով մեր ծովային զօրութեան: Եթէ միւս կողմէ, Գերմանիոյ գերագոյն փառասիրութիւնը՝ հարաւային - արեւելեան Եւրոպայի մէջ, կը ձգտի այսպէս կամ այնպէս վերահաստատել իր հին դիրկցութիւնը Աւստրիոյ եւ Հունգարիոյ հետ, օգտագործել իր ազդեցութեան ծաւալումը՝ դէպի արեւելք տանող ռազմագիտական կէտերու տիրապետութիւնը ապահովելու համար, եւ վերակենդանացնել իր հին երազը, այսինքն պերմանական գերակայութիւն մը հաստատել Համպուրկի եւ Պաղտատի միջեւ, իրեն համար անհրաժեշտ պիտի չըլլայ յառաջ խաղալ Սերպիոյ եւ Միջերկրականի ճամբով. ան կրնայ չեղել իր յառաջխաղացութեան ճամբուն վրայ, չդպչելով Միջերկրականի կամ Ադրիատիկի, այլ անցնելով Ռումանիայէն դէպի Օսէսա եւ Սեւ ծով: Այս իրողութեամբ, կրնայ կնքուիլ Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ վտանգաւոր դինակցութիւնը, որ շատ պիտի նմանի Նապոլեոնեան Ֆրանքոհուս դինակցութեան »:

Միւս թերթերն ալ պարզելով կացութեան վտանգները, կը պահանջեն արմատական փոփոխութեան ենթարկել դաշինքը եւ համապատասխան միջոցները ձեռք առնել:

ՆԵՐԳԱՂԹԻ ԿԱՐԱՒԱՆԸ ՊԱԹՈՒՄ ՀԱՍԱՒ

Հեռագրի մը համաձայն, «Սինայեա» չոգենաւը Պաթում հասած է չաթթ առաւտ, ցամաք հանելով Ֆրանսայէն գացած մօտ 1800 տարագիրները:

**** « Թան »ի թղթակիցը կը հեռագրէ Մոսկուայէն.— Այս օրերս Պաթում կը սպասուի « Սինայեա» չոգենաւը, երկու հազար Հայերով, որոնք պատերազմի առեն տարագրուած, յետոյ Ֆրանսա ապաստանած էին: Այս Հայերը, մինչեւ հիմա հայրենադուրկ, կախում ունէին Նանսէնեան յանձնախումբէն եւ Ազգերու Դաշնակցութենէն: 1930էն ի վեր խորհրդային կառավարութիւնը արտօնած է անոնց զանգուածային վերադարձը դէպի հայրենիք(?): Վերադարձածները այժմ 40,000 են(?), հաստատուած՝ Երեւանի շուրջը չինուած նոր գիւղերու մէջ: Ատոնք վերադարձած են Յունաստանէն, Պուլկարիայէն, Մ. Նահանգներէն եւ Ֆրանսայէն, մղուած՝ հայրենիքի կարօտէն եւ աշխատանքի պակասէն: Խորհրդային կառավարութիւնը զանոնք կ'ընդունի միայն տրամադրելի բնակարաններու սահմանին մէջ եւ կը պահանջէ որ մինչեւ բերեն իրենց աշխատանքի գործիքները: Այսպէս երբ Մարսէյլէն կը մեկնէին, անոնք միասին փոխադրեցին նաեւ իրենց ընտանի անասուններ, հաւեղջիւրները, մինչեւ իսկ ինքնաշարժներ: Մեծ մասով հողագործներ են:*

**** « Իզմանիթ»ն ալ հետեւեալ հեռագիրը կը հրատարակէ, անշուշտ հաղորդուած երեւանէն.— Պաթումի մէջ կը պատրաստուին եղբայրական ընդունելութիւն մը սարքել խորհրդային հայրենիքի նոր քաղաքացիներուն, հայ գաղթականներուն, որոնք Ֆրանսայէն կը վերադառնան «Սինայեա» չոգենաւով: Պաթումի մէջ անոնք պիտի տեղաւորուին լուսաւոր եւ ընդարձակ չէնքերու մէջ, որոնք իրենց տրամադրութեան տակ դրուած են նաւահանգիստի վարչութեան կողմէ: Նաւամատոյցը զարդարուած է դունաւոր դրօշներով՝ վրան հայերէն ողջոյնի խօսքեր: Իրենց նոր հայրենիքին մէջ բաժնուած նոր տուներ չինուած են իրենց համար, ներդաղթի յանձնախումբին կողմէ որ վերջին տարիներու ընթացքին բազմաթիւ համախմբումներուստեղծած էերեւանի չուրջը,— Նուպարաչէն, Նոր - Արարկիր եւ Նոր Սեբաստիա եւն.: (Կ'ակնարկէ նոր տուներուն, որոնք մեծ մասով չինուած են Հայը. Մխիթեանց կողմէ): Այս տուները կը բաղկանան աղիւսաչէն տուներէ, մէկ յարկի վրայ, ջուրով եւ էլեկտրականութեամբ: Ունին պարտէզներ, դարմանատուներ, խանութներ, արհեստանոցներ: Վերադարձողները իրենց բնակարանները պիտի ստանան Պաթումի մէջ իսկ, ձրի պիտի կերակրուին մէկ ամիս, եւ Հայաստան հասնելէ յետոյ աշխատանքի պիտի լծուին:*

**** Շոգենաւը Պոլսէն անցաւ Հինգշաբթի օր: Այս առթիւ Թուրք թերթերը տեղեկութիւններ հաղորդելով գաղթականներու մասին, կը գրեն թէ «այս տարի երկրորդ կարաւան մըն ալ պիտի ղրկուի Երեւան»:*

Նեկիւսը Երուսաղէմի Հայոց վանքին մէջ

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն Անատոլուի գործակալութեան, մայիս 13 Թուականով.— Ընկերակցութեամբ գահաժառանգ իշխանին եւ Ռաս Քասայի, Նէկիւսը հետեւան գնաց Հայոց Ս. Յակոբի վանքը եւ ներկայ գտնուեցաւ մասնաւոր պաշտամունքի մը:

Նէկիւսին հետէն կ'երթային զգեստաւորուած հարիւր կղերականներ, մէկ - մէկ մոմ բռնած եւ գլխաւորութեամբ Հայոց Պատրիարքին :

— o —

ՏԵԱՒՈՏԻ 3000 ԲԱՆՈՒԻՈՐՆԵՐ գործադուլ հռչակեցին Ֆիլիպէի մէջ (Պուլկարիա), յաւելում պահանջելով:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

«ՎԱՆԵՑԻԻ ՄԸ ՊԱՑԱՌԱՐԸ ... »

— o —

Եթէ Հիթլէր գրեց *«Իմ Պայքարը»*, ահա Վանեցի մըն ալ, որ, նոյնիսկ յանձնապաստան, կը պատմէ իր պայքարները... պատկերազարդ:

Ո՞վ է այս Վանեցին:

— Տոքթ. Պարոնիկեան:

Երկու տարի առաջ ՅԱՌԱՋի մէջ ներկայացուցի այս մարդուն մէկ գիրքը, իբր թէ աստուածաբանական: Ու ցոյց տուի անոր անյատակ տգիտութիւնը ոչ միայն Աստուածաշունչի ընթերցումներուն, այլեւ շատ տարրական բաներու մէջ:

Եւ, այդ առթիւ, կասկած յայտնեցի իր բժիշկի եւ աստուածաբանի յաւակնութիւններուն մասին:

Ահա կը ներկայանայ մեզի նոր գիրքով մը.— *Վանեցիի մը պայքարը* ... Մօտ 208 էջ: Իր կեանքը եւ գործունէութի՞ւնը: Բազմաթիւ լուսանկարներ՝ միշտ եպիսկոպոսի մը կողքին կամ բարեմիտ որբեւայրիներու հետ: Տեղ մը կը տեսնես՝ եպիսկոպոսի մը աջին է նատեր, տեղ մը ձախին, բայց միշտ եպիսկոպոսի հետ, երբեմն ալ.. արեղայի սեւ շապիկով: Որպէսզի ապացուցուի թէ տիրացու մըն է: Այդ պատկերներուն հետ կը հրատարակէ նաեւ իր բժշկական վկայականին քլիչէն, որ ո՛վ զարմանիք, երկու գերմանացի փրոֆէսէօրի կողմէ տրուած թուղթ մըն է: Երեւի, այս մարդը չի գիտեր թէ ի՛նչ է վկայականը եւ ո՛վ կուտայ:

Ի՞նչ կը պատմէ 208 էջի մէջ, (ի՛նչ հայերէն, վարժ եմ ըսեր, ո՛վ Մեծաքաւիչ: Նախորդ գիրքին մէջ այսքան սխալներ չկային, երեւի մէկը սրբագրած էր զայն): Իսկ տպագրական վրիպակնե՞րը...

Տոքթ. Պարոնիկեան մէկիկ մէկիկ կը հրատարակէ այն բոլոր նամակները զոր ստացեր է Թորգոմ, Բաբգէն, Մեսրոպ, Կարապետ եպիսկոպոսնե-ներէն: Նմանօրինակ բանակցութիւններ են Դպրաւանցի մը անունով էանիմբորդծախելու համար, (Զինադադարէն վերջ այդպիսի առուտուր մը կար), ոմանք ալ սպառնագիրներ՝ երբ չեն համաձայնած այդ ազգային առուտուրին մէջ:

Գիրքին վերջը, Տոքթ. Պարոնիկեան կը ներկայացնէ յանուն որբերու ստացած գումարները. —

1 Դեկտ. 1918 - 31 Դեկտ. **1925** ստացած է **3,160,301** մարք, իսկ իբրեւ ելք՝ «Հայերուն ղրկուած ցպատ միշտ հայ կղերների ձեռօք»՝ 2,110,525 մարք, տպագրական ծախքեր եւ գրաւճառի համար՝ 519,776 մարք, պատրաստ գումար 530,000 մարք, որ դրամատուն է դրեր եւ փնացեր է հոն:

1 Յունուար **1924** — **1932** ստացած է **127,000** մարք, 44 հազար մարք ալ ինք դրեր է, ելք՝ **104,000** մարք «Հայերուն ղրկուած միշտ հայ կղերների ձեռօք», տպագրական եւ գրասենեակի ծախք՝ **67,000** մարք:

Կը յայտարարէ որ պատրաստի գիրք ունի 68,000 մարք արժէքով: Եթէ իրապէս այդ՞ան է միայն շահածայս ազգային առուտուրէն, լա՛ւ, դեռ ի՞նչ կ'ուզէ: Ո՛չ, դժգոհ է, 14 տարուան համար ամենայն կ'ուզէ ազգէն: Եւ կամ «գործ եւ գործելու ասպարէզ կ'ուզէմ» կը պոռայ:

— Ես Հայ եմ, Հայուն զոհ եմ, կ'ըսէ:

Իրապէս պէտք է օգնել մարդուն: Ի՞նչպէս ազգը կրնայ լռել այսպիսի « մտաւորական » մը, որ, ինչպէս իր գիրքին մէջ կ'ըսէ (էջ 12), մեծ փրոփականտ ըրած է Գերմանիոյ մէջ Հայոց մասին: Ի՞նչ փրոփականտ է այդ: Կարդանք միասին.—

Առաջին անգամն էր որ զերման կեդրոնական անվերապահօրէն կը լսէր թէ

1.— Մեր Լուսաւորիչը Հաւատաց էր իրենց Լուսերին:

2.— Մեր Վարդանը անունց Մոլէքէին եւ Կիւսթաւ Առոլֆներին:

3.— Մեր Սահակ - Մեսրոպը անունց Կիւթէմպէրկին:

4.— Մեր Մայր - Հայաստանը անունց Գերմանիային:

5.— Մեր Խրիմեանը անունց Շէյքսփիրին եւ Քէօռնէրին:

Կը բաւէ՞:

Գրչի մէկ հարուածով մը Շէյքսփիրը Գերմանացիներուն տուող այս հրաշալի մտաւորականը, երջանկին Տոքթ. Պարոնիկեան, պէտք չէ որ անգործ մնայ, պէտք չէ որ լռուի, ոճիր է այդ: Պարտաւոր ենք նար մը գտնել: Ո՞ւր են միասին լուսանկարուած եպիսկոպոսները: Աթէնքի կարապետը որ եպիսկոպոսական օրհնութիւն կուտայ (էջ 198), պարտաւոր է օգնութեան փութալիրպաշտպանելին: կ'առաջարկեմ, Աթէնքի առաջնորդին հետ կոնծակ կոնծակի կապել Պարոնիկեանը եւ նստեցնել առաջնորդական նոյն աթոռին վրայ, չկարենալով այդ աթոռը միայն մէկուն տալ՝ զրկելով միւսը:

Իսկ ինծի տուէք իր գիրքը, որ պահեմ իբրեւ վաւերաթուղթ մեր կղերականն եւ կղերամիտ մտաւորականութեան տգիտութեան, կամ իբրեւ նիւթ՝ հոգեկան ախտաբանութեան ուսումնասիրութեան համար:

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ԱՐԻՒՆԱԼԻ ԴԷՊՔԵՐ ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ՄԷՋ

Կացութիւնը երթալով կը ծանրանայ

Վերջին լուրերը կը հաստատեն թէ կացութիւնը հետզհետէ կը ծանրանայ Պաղեստինի մէջ, եւ եթէ տեսդղական ելք մը չգտնուի, կրնայ յուսահատական դառնալ: Կը վախցուի որ Հրեաներն ալ գլուխ վերցնեն, փոխանակ սպասողական դիրք բռնելու: Շաբաթ ամբողջ դիշերը անկարգութիւնները չարունակուեցան, մանաւանդ Թէլ - Ավիվի եւ Եաֆայի մէջ: Այս վերջին քաղաքին մէջ, խռովութեան մը առթիւ երեք Հրեաներ սպաննուեցան եւ երկու հոգի վիրաւորուեցան: Հայֆայի մէջ հրձիգները վերսկսան կրակի տալ հրկական սարքերու եւ մեծ վնասներ պատճառեցին նաւահանգստին մէջ: Միեւնոյն տուն ոումբեր նետուեցան թէ Հայֆայի եւ թէ Երուսաղէմի մէջ: Իսկ անհատներու դէմ կատարուած յարձակումները կը բազմապատկուին: Ամէնէն ծանր դէպքը տեղի ունեցաւ չաթթ դիշեր, Երուսաղէմի մէջ: Մինչ ժողովուրդը զուրս կ'ելլէր սինէմայէն, անծանօթ մը պարպեց իր ատրճանակին բոլոր գնդակները՝ փոքր խումբի մը վրայ եւ երեք Հրեաներ դետին փռուեցան: Յաջորդ օրը երեք զոհերուն յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ մասնակցութեամբ հազարաւոր Հրեաներու, որոնք փակած էին իրենց խանութները:

Միւս կողմէ Պէյրութէն կը հեռագրեն թէ արաբ զեկավարներու կոչը ապարդիւն չէ անցած: Շարժումը կը ծաւալի Սուրիոյ մէջ, ի նպաստ Պաղեստինի Արաբներուն: Կ'ըսուի թէ Ֆրանսական կառավարութիւնը կարգ մը միջոցներ ձեռք առած է: Կարծողներ կան թէ Պաղեստինի Արաբները այդքան յառաջ պիտի չերթային, եթէ դուրսէն աջակցութիւն գտած չըլլային: Իսլամական թերթերը կը հերքեն որ եւ է մեղսակցութիւն, բայց եւ այնպէս կասկածները չեն փարատած Անգլիոյ մէջ:

Հայֆայի մէջ Արաբ մը սպաննուեցաւ հակահրէական ցոյցի մը ընթացքին: Կառավարութիւնը ամէն միջոց կը փորձէ, անդորրութիւնը վերահաստատելու համար:

**** երուսաղէմէն կը հեռագրեն մայիս 17 թուականով.—*

Կացութիւնը այնքան լարուած է որ անգլիական զինուորներ կիրակի հրա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՅՈՒԼԻՈՍ ՎԵՐՆԻՆԻ ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐԸ

(ՎԵՑԿ ԱՄՍԱԿԱՆԻՑ ՀԵՏՔ)

— ո —

Նիկոդեմոս չուզեց տեսարան տալ, նոյնիսկ չհամաձայնեցաւ ու ոտքի ելաւ, որպէսզի ինքնաթռիչքը չուշանայ։ Ոկսած էին արդէն մարդիկ ուղեւորներ ընդունել։ Ժամ մը յետոյ ինքնաթռիչքը պիտի մեկնէր։ Ուրիշ ճամբորդներ ալ կային։ Ամերիկացի մը, որ Ֆրանսերէն չէր գիտեր, անգլերէնով կը հարցնէր, թէ ինչո՞ւ ուշացում կայ։ Ֆրանսացի մը, որ Անգլիա կ՚երթար, կը բացատրէր, թէ մեքենային մէջ ինչ-որ վնաս կայ։ Ամերիկացին կը հարցնէր, թէ ինչո՞ւ չեն նորոգեր։ Ֆրանսացին կը պատասխանէր, թէ պէտք եղած պահեստամասերը չկան։ Ամերիկացին կը հարցնէր, թէ ինչո՞ւ չեն գներ։ Ֆրանսացին կը պատասխանէր, թէ պէտք եղած գումարը չկայ։ Ամերիկացին կը հարցնէր, թէ ինչո՞ւ չեն փոխ առներ։ Ֆրանսացին կը պատասխանէր, թէ ոչ ոք կ՚ուզէ փոխ տալ։ Ամերիկացին կը հարցնէր, թէ ինչո՞ւ չեն ստիպեր։ Ֆրանսացին կը պատասխանէր, թէ ստիպելու միջոց չկայ։ Ամերիկացին կը հարցնէր, թէ ինչո՞ւ չեն ձերբակալեր։ Ֆրանսացին կը պատասխանէր, թէ ձերբակալելու պատճառ չկայ։ Ամերիկացին կը հարցնէր, թէ ինչո՞ւ չեն դատեր։ Ֆրանսացին կը պատասխանէր, թէ դատելու ժամանակ չկայ։ Ամերիկացին կը հարցնէր, թէ ինչո՞ւ չեն գնդակահարեր։ Ֆրանսացին կը պատասխանէր, թէ գնդակահարելու ատրճանակ չկայ։ Ամերիկացին կը հարցնէր, թէ ինչո՞ւ չեն գներ։ Ֆրանսացին կը պատասխանէր, թէ գնելու գումար

ԵՐԻՒՆ ՏԱՐԻ ԱՌԱՋ. ՊԱՏԱՍԽԱՆ ՄԵՋ (1919 - 1921)

Ամեն ոք գիտե, որ Հայաստանի մեծ մասը 1918 թ. Մայիս-Հունիս ամիսներին ազատագրվեց թշնամիներից, և Հայաստանի Հանրապետությունը հռչակվեց։ Բայց ազատագրված երկրի մեծ մասը ավերակների էր վերածված։ Ամեն տեղ քաոս էր տիրում։ Ամեն տեղ հարկավոր էր սկսել ամեն ինչ նորից շինել, կազմակերպել։ Ամեն տեղ հարկավոր էր ստեղծել կարգ ու կանոն։ Ամեն տեղ հարկավոր էր ստեղծել նոր կյանք։

Ահա այդ դժվարին պայմաններում էր, որ Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը ձեռնամուխ եղավ իր գործունեությանը։

Ինչպես հայտնի է, Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը գտնվում էր Թիֆլիսում։ Այդ պատճառով էլ Հայաստանի Հանրապետության առաջին տարիների պատմությունը մեծ մասամբ Թիֆլիսում է անցնում։

Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը Թիֆլիսում գտնվում էր մինչև 1920 թ. Նոյեմբերի 29-ը։ Այդ օրը Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը Թիֆլիսից տեղափոխվեց Երևան։

Ինչպես հայտնի է, Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը Թիֆլիսում գտնվելու ամբողջ ժամանակամիջոցում ստիպված էր կռվել թշնամիների դեմ։ Նա ստիպված էր կռվել նախ և առաջ թուրքերի դեմ, որոնք ներխուժել էին Հայաստանի Հանրապետության սահմանների մեծ մասը։ Նա ստիպված էր կռվել նաև Վրաստանի դեմ, որը ձգտում էր Հայաստանի Հանրապետության տարածքի մի մասը իր տիրապետության տակ առնել։ Նա ստիպված էր կռվել նաև Ադրբեջանի դեմ, որը ձգտում էր Հայաստանի Հանրապետության տարածքի մի մասը իր տիրապետության տակ առնել։

Ինչպես հայտնի է, Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը Թիֆլիսում գտնվելու ամբողջ ժամանակամիջոցում ստիպված էր կռվել նաև ներքին թշնամիների դեմ։ Նա ստիպված էր կռվել նախ և առաջ Դաշնակցության ղեկավարների դեմ, որոնք ձգտում էին Հայաստանի Հանրապետությունը իրենց կուսակցության իշխանության տակ առնել։ Նա ստիպված էր կռվել նաև բոլշևիկների դեմ, որոնք ձգտում էին Հայաստանի Հանրապետությունը խորհրդային կարգերի հաստատման ենթարկել։

Ինչպես հայտնի է, Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը Թիֆլիսում գտնվելու ամբողջ ժամանակամիջոցում ստիպված էր կռվել նաև ներքին թշնամիների դեմ։ Նա ստիպված էր կռվել նաև

ման ստացան հսկողութիւն կատարելու դլխաւոր փողոցներուն մէջ: Բազմաթիւ համախմբումներ տեղի կ'ունենան թէ Արաբներու եւ թէ Հրեաներու: Մարզպանը ստիպողաբար ժողովի հրաւիրեց բարձր պաշտօնատարները:

**** Առջի օր սպաննուած երեք Հրեաներու յուղարկաւորութեան առթիւ, որուն կը մասնակցէին 6000 Հրեաներ, ճառախօսները զանգատեցան թէ հրէական հասարակութիւնը բաւարար պաշտպանութիւն չի գտներ Պաղեստինի մէջ: Մէկը յայտարարեց.—*

« Այս գոհերը վերջիններն են. այլեւս թոյլ չպիտի տանք որ Արաբները սպաննեն մեզ»:

Ուրիշ բանախօսներ մեղադրեցին թէ մարզպանը անհրաժեշտ միջոցները ձեռք չէ առած, Հրեաներու ջարդը արգիլելու համար: Հրէական մամուլը կ'ըսէ թէ կառավարութիւնը կորով չի ցուցներ արաբ ահաբեկիչները ձերբակալելու համար, իսկ ընդհակառակն հինգ հրեայ երիտասարդներ ձերբակալած եւ խուզարկութիւններ կատարել տուած է: Հրէական գործակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ եաֆայի բանտը ամբակոծուած, զուներն ու պատուհանները քանդուած են:

Հասան Սըրաքի ճէնտնի, արաբական գործադուլի վարիչներէն մէկը, մամուլին ուղղուած յայտարարութեամբ մը հերքեց այն լուրերը թէ նպատակ կը ստանան նացիներէն կամ Իտալացիներէն: «Ամբողջ խնդիրը տեղական է եւ ուղղուած Մեծն Բրիտանիոյ քաղաքականութեան դէմ: Եթէ Արաբները նոյնքան զօրաւոր ըլլային որքան Ճափոնը, Իտալիան կամ Գերմանիան, իրենք իրենց միջոցներով պիտի ստանային իրենց իրաւունքները: Այժմ իրենց միակ թարմութիւնը այն է որ Ազգերու Դաշնակցութիւնը կը քանդուի: Արաբները պիտի չարունակեն իրենց գործադուլը, մինչեւ որ ամբողջական գոհացում ստանան: Ոչ խիստ միջոցները, ոչ ալ ճնշումները կամ օդնական զօրքը պիտի կրնան եւ կեցնել զանոնք »:

**** Հեռագրի մը համաձայն, ճամբուն վրայ հանդիպած բոլոր Արաբները կը խուզարկուին, զէնք կամ հրձիգ նիւթեր գտնելու համար: Հրեայ ժողովուրդը ահ ու սարսափի մէջ կ'ապրի չարաթ օրէն ի վեր:*

Ժոլ Վ'ին դահիճին կազմութենէն առաջ

Վերջնապէս կը հաստատուի թէ նոր խորհրդարանը պիտի բացուի յունիս 1ին: Լէօն Պլում դիւղ գնաց չարաթ իրիկուն, քանի մը օր հանգստանալու համար: Սէնի շրջանին ընկերվարականները ժողով գումարեցին կիրակի օր, խորհրդակցելու համար կացութեան մասին: Այս առթիւ ձախ թեւը պահանջեց գլուխ հանել ընկերվարական եւ համայնավար կուսակցութեանց միացումը, որպէսզի Ֆրանսայի բանուորութիւնը ներկայանայ մէկ ճակատով: Պահանջեց, նաեւ որ կառավարութիւնը աւելի արմատական ծրագիր մը մշակէ, համաձայն կուսակցութեան տեսակէտներուն:

Համայնավարներն ալ ժողով գումարեցին Վիլէօրպանի մէջ (Լիօն): Պատուիրակ մը անհրաժեշտ գտաւ որ արմատական կուսակցութիւնը ապրի: «Ճակատութիւնը հաստատուեցաւ այն երկիրներուն մէջ ուր մէկին կուսակցութիւնները աւելի չուտ անհետացան »:

**** Ընդհ. դատախազութիւնը դատ բացաւ «Աքսիօն Ֆրանսէզ»ի աւագ խմբագիր Շարլ Մորասի դէմ, ամբաստանելով թէ մայիս 14ին հրատարակուած գրութեամբ մը կը թելադրէ սպաննել Լէօն Պլումը: Արքայական թերթը կը չարունակէ իր կատաղի պայքարը, վաղուան վարչապետը կոչելով «սեմական ուղտ» եւ գրի առնելով ուրիշ գրգռիչ խօսքեր: Այս առթիւ կը հարցնէ թէ մայիս 3էն ի վեր որո՞ւ հետ ճաշած է Վէնսան Օրիօլ, որ թեկնածու է եղած նախարարութեան:*

Ցայտարիս ալ յանկարծամահ եղաւ

Զորբորդ վարչապետն է որ յանկարծամահ կ'ըլլայ Ճունաստանի մէջ, քանի մը ամսուան ընթացքին: Զօր. Քոնտիլիսէն, աքսորական Վենիզէլոսէն եւ Փրոֆ. Տէմիրճիսէն վերջ, ահաւասիկ Ցալտարիսը, նախագահ՝ ժողովրդական (արքայական) կուսակցութեան:

Շաբաթ օր, նախկին վարչապետը խորհրդարանական յանձնաժողովի մը մասնակցելէ յետոյ, պառկած էր կէս գիշերին, առանց մասնաւոր տկարութիւն մը ցուցնելու: Ժամը 1ին սաստիկ հազի մը բռնուեցաւ. չէր կրնար շնչել եւ նուաղած ինկաւ կէս ժամ վերջը: Մինչեւ որ բժիշկ բերելու եղան, ամէն բան վերջացած էր:

Հանգուցեալը 70 տարեկան էր: Ճունէը ոչ Վենիզէլոսի կարողութիւնը, ոչ ալ անոր յանդգնութիւնը. բայց վճռական դեր կատարեց վերջին տարիներու ընթացքին: Լաւ հռետոր էր եւ չափաւոր քաղաքագէտ մը: Իբրեւ ընդդիմադիրներու պետը, ուժգնօրէն պայքարեցաւ Վենիզէլոսի դահլիճին դէմ, 1928 — 32: Ժողովրդական կուսակցութիւնը արքայական ճանչցուած ըլլալով, Ցալտարիս մինչեւ վերջը վերապահ դիրք մը բռնեց հանրապետութեան հանդէպ: 1932 սեպտեմբեր 25ի ընտրութիւններէն վերջն էր որ, ճնշումի տակ, պաշտօնապէս յայտարարեց թէ հաւատարիմ պիտի մնայ: Այնատեն իրեն յանձնուեցաւ դահլիճին կազմութիւնը, որուն մասնակցեցաւ նաեւ Զօր. Քոնտիլիս: Ատեն մը պարտուելէ վերջ, նորէն իշխանութեան գլուխ անցաւ 1935 մարտին: Վենիզէլոսի ապստամբական չարժումը նորէն սեղանի վրայ դրաւ վարչածեւի խնդիրը: Միշտ զգոյշ մարդ, Ցալտարիս չուզեց խախտել սահմանադրական օրէնքները, բայց Քոնտիլիս, որ դիկտատոր դարձած էր չնորհիւ իր յաղթանակին, տապալեց դահլիճը եւ թագաւոր հռչակել տուաւ Եորկիոս Բ-ը: Այս վերջինը Աթէնք հասած ատեն, Քոնտիլիսի արեւն ալ խաւարած էր եւ չէզոք դահլիճ մը կազմուեցաւ նախագահութեամբ Տէմիրճիսի, որ յանկարծամահ ըլլալով, յաջորդեց Զօր. Մէթաքսաս:

Կատածիղիներ կ'արտախուին Աքսիս-Ապէսպայեն

Բազմաթիւ օտարականներ հրաման ստացան հեռանալու Աքսիս - Ապէսպայէն, Հայէշներուն դէնք ծախած կամ Իտալիոյ դէմ վարկաբեկիչ պայքար մղած ըլլալով: Մայրաքաղաք հասան հինդ անգլիացի եւ մէկ դերման միսիոնարներ, որոնք ճամբան թալանուած եւ կատարեալ թշուառութեան մատնուած էին:

**** Իտալիոյ ծերակոյտն ալ միաձայնութեամբ վաւերացուց Եթովպիոյ կցումը եւ կայսրութեան հռչակումը: Ներկայ էին նաեւ արքայադուն իշխանները: Ժողովին նախագահը վարդապետեց Մուսոլինին: «Երբ Առաջնորդին հետ կը քալենք, չկայ նպատակ մը որ անմատչելի ըլլայ»:*

**** Իտալական իշխանութիւնը վտարեց նաեւ «Թայմզ»ի, Հավասի, ամերիկեան թերթի մը թղթակիցները եւ «Սուրհանդակ Եթովպիոյ» Ֆրանսերէն թերթին տնօրէնը (Ֆրանսացի): Ուրիշ երեք եւրոպացիներ ալ վտարուեցան:*

**** Մեքենաշարժ խումբեր կազմուեցան Աթոս - Ապէսպայի մէջ, հետապնդելու համար հակչէական աւազակները որոնք աւարի կուտան դիւղացիներու ստացուածքները: Մարզահամար մը կատարուեցաւ Եւրոպացիներու եւ բնիկներու մասին: Բոլորը պարտաւոր են յանձնել իրենց զէնքերը եւ տեղեկութիւն տալ որսի զէնքերու մասին:*

**** Ղպտի հայրապետն ալ անձնատուր եղաւ: Այս առթիւ իտալական հրամանատարութիւնը յայտարարեց թէ պիտի վերաշինէ բոլոր քանդուած եկեղեցիները եւ պիտի յարգէ կրօնի ազատութիւնը:*

Իտալիա կը գործէ Ազգանիոյ մէջ

Աթէնքի թերթերը կը գրեն թէ իտալական զինուորական պատուիրակութիւն մը հասած է Վալօնա (Ալպանիա), հսկելու համար ամրութեանց շինութեան, որ յառաջ կը տարուի փութոյ պնդութեամբ: Միւս կողմէ, ամէն օր մեծ քանակութեամբ ռազմանիւթ կը հասնի Իտալիայէն:

Հ. Յ. Դ.

Փաստիզ

ՓԱՐԻԶԻ «ԵՒԻՊՏԱՑԻ» ԿՈՄԻՏԷԻ դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ այս ուրբաթ երեկոյ, ժամը 8.30ին, Chez Zeyer սրճարանի վերնայարկը, 4 rue St. Denis (Place du Châtelet), մէթրօ Châtelet: Միութենական փոխանակութիւն ընկ. Լեւոն Ցուրմէսեանի դասախօսութեան շուրջ: Կը հրաւիրուին փարիզի եւ շրջանի բոլոր ընկերները:

ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Հ. ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆ

եւ Նախագահութեամբ Ա. ՄԱՏԻՍԵԱՆԻ

30 Մայիս, շաբաթ երեկոյ, Քրիք-ժուանալի սրահներուն մէջ

21 rue Cadet, *մէթրօ* **Cadet**

Ֆրանսացի եւ օտար հիւրերու կարգին ներկայ պիտի ըլլան եւ խօսք պիտի առնեն Պ. M. MOUTET (երեսփոխան), Պ. MULLER (նախագահ Կամաւորներու Դաշնակցութեան), JOUHAUX (ընդհ. քարտուղար Աշխատանքի Դաշնակցութեան), հրամանատար BENOIST D'AZY (կազմակերպիչ Արեւելեան Լեգէոնին), Պ. GRISONI (քաղաքապետ Թուրկուազի):

Կը խօսի Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ:

ԱՋԳ. ՀԵՐՈՍ ՋՕՐ. ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԻՆ ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ

Գեղարուեստական մեծ ցերեկոյթ

Փարիզի 18րդ թաղամասի քաղաքապետարանի շքեղ սրահին մէջ

(Métro: Jules Joffrin)

կիրակի, 24 Մայիս, ժամը 14.30ին

ՆԱԽԱՁԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ ՋԱՐԵՀ ՊԷՅ ՆՈՒՊԱՐԻ

Հովանաւորութեամբ փարիզահայ յայտնի դէմքերու

կը բանախօսեն հայ գիտնականութեան մի քանի ներկայացուցիչները

ԳՆԴ. ՇԱՀՄԱԹՈՒՆԻ, Պ. ՄԱՐՄԱՐԵԱՆ, ԳՆԴ. ԲԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

Գեղարուեստական մասին քանի մը արուեստագէտներու մասնակցութեամբ

ինչպէս նաեւ Սիփան-կոմիտաս երգչախումբին:

ԿԵՆԴԱՆԻ ՊԱՏԿԵՐ

Կը ցուցադրուին Անդրանիկի գէնքերն ու շքանշանները,

Ներկայ կ'ըլլան քաղաքապետն ու օտար հիւրեր:

Տուխեր՝ 5, 10 եւ 15 ֆր.:

Կիրակի, 21 Յունիս ժամը 16ին

Սէնթֆոնիք նուագախումբ Հայ Երեկոյեան Դպրոցներու գործերէն,

Ղեկավարութեամբ Նախկին Մուրատ-Ռափայէլեան սաներէն

Գ. Մ. ԱԼԷՄՇԱՀԻ

Salle Gaveau ի մեծ սրահին մէջ:

Կազմակերպուած՝ Մուրատ-Ռափայէլեան կրթական հաստատութեանց հարիւրամեայ յոբելեանական հանդէսներու Փարիզի Գործադիր Յանձնախումբին կողմէ:

Յայտագիր ու մանրամասնութիւնները աւելի վերջը:

ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Սամուէլ-Մուրատեան Վարժարանի աշակերտութիւնը

Մայիս 24ին պիտի տօնախմբէ ՄԽԻԹԱՐԱՑ եւ ՄՈՒՐԱՑ ՌԱՓԱՅԷԼԻ յիշատակը

կը բանախօսէ Հ. ՍԱՀԱԿ Վրդ. ՏԷՐ-ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ

Այս առթիւ տեղի պիտի ունենան վարժարանի աշակերտներու կողմէ թատերա-երաժշտական ներկայացումներ, ինպաստ Մուրատ-Ռափայէլեան վարժարաններու հարիւրամեայ յոբելենական ծանդէսներուն:

Պարահանդէս

Կազմակերպուած Հայ Երիտասարդաց Ակումբին կողմէ

23 Մայիս, շաբաթ օր, ժամը 17—24

26 Avenue de Tokio, *մէթրօ* Alma-Marceau

Բոլոր կազմակերպութիւններէն կը խնդրուի նկատի ունենալ Թուականը:

Բժշկական ՌՕՃԷՆՄԲԻ

Մասնագէտ կանանց, սրտի հիւանդութիւններու եւ Sympaticothérapie. *կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2—4: Դիմել՝* 10 Rue Lord Byron, Métro Georges V. Tél. Elysées 22-79:

Ծանօթ նպարավաճառատուն Մ. ՀԱՊԵԱՆ

(Alimentation BROUSSA)

21 Rue Saulnier, Métro: Cadet — Tél. Prov, 16—88

Միակ ներկայացուցիչն է Փարիզի եւ շրջակայքի հեռաւոր արուարձաններու մէջ, Ֆրանսայի ամէնատարածուած ճերմակ պանիրի (Marque Omega-production Festeris & Melidès)

ՅՕՒՇԱՏԵՏՐ

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԿԱՊՈՑ ԹԱՂԻ ընկերնի փասնաճիւղի ընդհ. ժողովը տեղի պիտի ունենայ մայիս 20ին, չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, Café des Sports-ի մէջ, թիստ կարեւոր օրակարգ: Ներկաներու թիւը օրինաւոր պիտի համարուի, կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ եւ անդամատետրը միասին բերել:

ՓՆՏՌԵՑԷՔ եւ ԿԱՐԴԱՑԷՔ

երգիծաթերթը՝ «ՄԵՂՈՒ»

փարիզի եւ շրջանի Յառաջի ցրուիչ

Պ. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ:

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13)

ՍՈՒՐԷՆ ՏԷՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

46 ՏԱՐԵԿԱՆ

որ կնքեց իր մահկանացուն հինգշաբթի 7 Մայիս 1936, երկարատեւ հիւանդութենէ մը վերջ:

Յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ 8 Մայիս, ուրբաթ կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, Քոստանցայի Ս. Աստուածածին եկեղեցիին մէջ: Հանգուցեալին մարմինը ամփոփուեցաւ Քոստանցայի գերեզմանատունը:

Կ' ԽԱՉԻ ՕՐ

Կը տօնուի Ֆ. Կ. Խաչի կրբնոպլի Մասնաճիւղին կողմէ

21 Մայիս, հինգշաբթի կէս օրէ վերջ ժամը 4ին

Կը խօսի ԸՆԿԵՐՈՒՀԻ Տ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Հանդէսէն վերջ Թէյասեղան՝ ի նպաստ մանկապարտէզին, Դպրոցի սրահին մէջ:

Մուտքը ազատ է:

«ՀԱՅԵՐԸ ՀՈԱՐՏ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ ՄԸՆ ԵՆ»

—o—

Եթէ կեանքի դժուարութիւններէն ընկճուելով, հայուհի մը պարտաւորուի չեղիլ բարոյականի ճամբէն, որուն համար խիստ նախանձախնդիր են Հայերը, այնատեն այդ պարագան իմացող առաջին Հայը անմիջապէս համայնքին ուշադրութեան կը յանձնէ եղելութիւնը:

« Զարտուղի ճամբու մէջ թաւալած 3 աղջիկներ ամուսնացուցինք, ըսաւ անգամ մը աղնիւ բարեկամ մը, որմէ տեղեկութիւն կ'ուղէի առանձ:

« Ճունաստանի հիւրերն ենք եւ չպիտի ուղէինք դառնութիւ ոչ - բարոյական ընթացքներու մէջ: Նոյն բանը կը պատահի սակայն ամէն տեղ ուր Հայեր կը գտնուին: Մեր կրցածին չափ կը ջանանք բարելաւել մեր հնաթարկուած կացութիւնը: Անտարակոյս, գաղտնաբար անբարոյութեան հետեւողները կը գտնուին զոր չենք կրնար երեւան հանել, բայց գանցառելի թիւ մը կը կազմեն անոնք: Այդպիսի կէն մը արդէն ոչ մէկ ատեն Հայու մը կը մօտենայ հեչտանք ծախելու համար:

« Կը վախնայ անկէ, նոյնիսկ եթէ իր ազգականն ալ չըլլայ ան: Ճեռով, պէտք է դիտնաք թէ մենք բախտէն նպաստաւորեալները կը կազմենք, եւ այլուր գտնուող մեր ցեղակիցները կը նախանձին մեր վայելած ազատութեան: « Ճունհայ» տիտղոսը, որ մեզի տրուած է, աւելի ազատ կը նշանակէ:

« Ինչպէ՞ս կրնանք ուրեմն մենք, ամէնէն աւելի նպաստաւորեալներս, ծանրաբեռնել այս երկիրը, կամ վնասել անոր:

«Ամէն պարագայի տակ, քանի որ ապրնուելիքնը ունեցած էք մեր համայնքին խնդիրներով զբաղելու, պիտի խնդրէի ձեզմէ որ դիմէք պաշտօնական դէմքերուն, որ ամէնայն իրաւասութեամբ պիտի կրնան ճշդիւրտ տեղեկութիւններ տալ մեր մասին »:

Ճօդուածագիրը Պ. Վէքիարիս իր երկրորդ գրութեան մէջ կը հրատարակէ Թաղ. Խորհրդոյ առնետապետ տօքթ. Ամատունեանի հետ ունեցած իր տեսակցութիւնը:

Տօքթ. Ամատունեան բացատրութիւններ տուած է հայ համայնքին գործերուն չուրջ, ծանրանալով մասնաւորաբար հպատակութեան հարցին եւ դպրոցներու հնթարկուած տագնապին վրայ:

Ճօդուածագիրը յետոյ կը խօսի հայ քաղաքական կազմակերպութեանց մասին:

— Ծանօթ հայ դէմքերու հետ մեր ունեցած տեսակցութիւնները, մեզի այն եզրակացութեան բերին որ եթէ աշխարհի բոլոր կողմերը ցրուած Հայերու մէջ կուսակցական սուր պայքարներ կը նշմարուին, այսուհանդերձ անոնք կը ձգտին միշտ լաւագոյն ծառայութիւններ մատուցանել ազգաս դաստակերդին:

Երկու հայկական մեծ կուսակցութիւններ գոյութիւն ունին: Անոնցմէ մէկը 87 տարուան կեանք եւ գործունէութիւն ունի իր եռին:

Երկուքն ալ կը պայքարին համայնքի գործերու մատակարարութեան համար, որոնք, դէթ Սէլանիկի մէջ, վստահուած են Հայ Ճեղափոխական Դաշնակցութեան (Ծ.Մ. Ինչպէս կ'ըմբռնէ ընթերցողն ալ, Պ. Վէքիարիս երկու սխալ տեղեկութիւններ կը հաղորդէ: Առաջինը Դաշնակցութեան 87-ամեայ գոյութեան կը վերաբերի, իսկ երկրորդը՝ Թաղ. Խորհրդոյ կուսակցական դունաւորման):

Կուսակցութեան Հայ Ճեղափոխական Դաշնակցութիւն անուան յունարէնի թարգմանութիւնը ապահովաբար ապշութեան պիտի մատնէ այս երկրին ապահովութեամբ հետաքրքրուողները ինչպէս պատահեցաւ ինծի: « Հայ Ճեղափոխական Դաշնակցութիւն» երբ պէս չգիտէ եւ տպաւորիչ տիտղոսը իրականին մէջ հայ ազգայնականութեան մարմնացումն է:

— « Ճեղափոխական » բառը ձեզ խռովե՞ց, կ'ըսէ խօսակիցներէս մէկը ժպտելով:

(2)

(Շար.)

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi.

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe. LYON.

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
(ԵՐԹՆԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ՀԱՅԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՑՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՌԱՄՍԵԱՑ	
Ցրանսա եւ գաղութներ	140 փրանք	70 փրանք	35 փր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 փրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 փրանք	100 փրանք	—

ՀՈԳԵՒՈՐ ՕՐ
20
ՄԱՅԻՍ
MERCREDI
20 MAI
1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3119

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԻՄԿ ԻՐԵՆՔ ՈՒՆԻ՞Ն ՈՐ ԵԻ Է ԾՐԱԳԻՐ

Այսպէս, ուրեմն, Ամերիկայի ռամկավարներուն պաշտօնա-քիքը քաղաքական եւ ազգային անակնկալներ նախատեսելով, անհրաժեշտ կը գտնէ «գէթ խորհիլ»։

Ի՞նչ կ'ըսէ, տարբներէ ի վեր, Դաշնակցական մամուլը։

Նրբութիւն մը միայն,— մեր բոլոր արտայայտութեանց մէջ, մենք զգուշացած ենք «խուճապ»ի հոգեբանութենէն, արձագանգելով դէպքերու ընթացքը, վերլուծելով անոնց իմաստը եւ միշտ չեչտելով թէ անհրաժեշտ չէ նոր պատերազմի մը սպասել։

Մեզի համար, գաղութներու ինքնապաշտպանութեան խընդիրը անպատճառ կապուած չէ միջազգային անակնկալներու կամ փոթորիկներու։

Բնականաբար այդ խնդիրը աւելի սուր հանգամանք մը կ'առնէ, երբ ամպեր կը կուտակուին քաղաքական հորիզոնին վրայ։ Եւ առօղ իսկ աւելի կը ծանրանայ իւրաքանչիւր հոսանքի պատասխանատուութիւնը։

Արդ, ի՞նչ է, վերջապէս, ռամկավարներու կուսակցական, հասարակական ծրագիրը, յարուցուած հարցերու մասին։ Ունի՞ն որեւէ ծրագիր, երբ կը հարցնեն, հրապարակաւ։

— «Այդ մասին գէթ խորհի՞լ ալ չարժէր»։

Երկու պատասխան կարելի չէ տալ այս հարցումին։ Կ'արժէ՛ միայն խորհիլ, այլ եւ գործել։ Նոյնիսկ չատ ուշ ենք մնացեր։

« Պայքար» վերջերս աւելի յաճախ կը խօսի «Թրքահայ դատ»ի մասին։

Տեղի - անտեղի փառաբանելով հանդերձ երեւանը, ան հրաժարած չէ «Մեծ Տեսիլք»էն կամ «Անկորնչելի»էն։ Եւ եթէ չենք սխալիր, անոր բախտը չի կապեր միայն Երեւանի հետ, ինչպէս ուրիշ ռամկավար թերթեր կամ դործիչներ։ Վկայ՝ նոյն այն համազգայինը (1 մայիս) որուն եզրակացութիւնը ամփոփեր էինք երէկ։

— « Ի՞նչ կը խորհինք մենք, Սփիւռքի Հայերս, այսպիսի պատահականութիւններու հանդէպ»։

... Ամէն ազգ ու ժողովուրդ իր հիմնաւոր կամ անհիմն իրաւունքները պիտի հետապնդէ, իսկ մենք չուարած պիտի մնանք եթէ ինչպէս մեր ամբողջ աշխարհէն ճանչցուած իրաւունքները պիտի պաշտպանենք »։

Որ եւ է երկրի մէջ կամ որ եւ է կուսակցութեան համար, այս խորհրդածութիւնները կ'ենթադրեն ծրագիր եւ համապատասխան աշխատանք։

Ռամկավարները ունի՞ն այդպիսի բան։ Ունի՞ն, գոնէ, Ամերիկայի ռամկավարները, երբ այսպէս բարձրաձայն կը խօսին «ամբողջ աշխարհէն ճանչցուած» իրաւունքներու մասին։

Պատասխանը ժխտական պիտի ըլլար, զատելով իրենց 15 տարուան գործունէութենէն։

Փարիզի մէջ կատարուած բանակցութեանց առթիւ, որոնք վերջոյ յանգեցան որոշ եզրակացութեան մը (1931 - 32), Դաշնակցութեան ներկայացուցիչները չգտան համոզիչ փաստեր, այս տեսակէտէն։

Բաղձանքներն ու տենչերը ծրագիր չեն նշանակեր։ Ինչպէս որ եւ է առաջադրութիւն, «Մեծ Տեսիլք»ն ալ— մանաւանդ այս մէկը — ամէն բանէ առաջ կը պահանջէ տեսակէտ, բանաձեւ, ուղեգիծ, նոյնիսկ վարկ, այս կամ այն աշխատանքը կատարելու, ելքեր փնտռելու եւ պատեհութիւններէն օգտուելու համար։

Այդ է Դաշնակցութեան ճամբան։ Եւ ուրիշ կերպ չի կրնար ըլլալ որ եւ է կազմակերպութեան համար, որ ունի խոչոր եւ կը ձգտի անոր իրականացման, համաձայն օրուան պահանջներուն, եւ հակառակ անհնարին դժուարութեանց կամ յուսախաբութեանց։

Ունենալ որոշ ուղեգիծ եւ գործել անոր համեմատ,— չի նշանակեր անպատճառ յաջողիլ։

Պիտի աքնիս, պիտի քրանիս, գիշերը ցերեկին պիտի խառնես, գլուխդ քարէ քար պիտի զարնես,— հասնելու համար առաջադրուած նպատակին։ Այսօր չես յաջողիր, կամ աննշան արդիւնք մը կը ստանաս,— ոչինչ։ պիտի չարունակես տքնիլ անվհատ եւ յարատեւօրէն, յամառօրէն, ամուր կառչելով բոլոր պատեհութեանց։

Երբ ծրագիր կը կազմես, անշուշտ դուն քննած ես անոր նուազ ու շիտակը։ Եթէ այս կամ այն հոսանքը սխալ ճամբայ բռնած է, կրնաս միասին բազմիլ նոյն սեղանին առջեւ եւ բացատրել, համոզել, մինչեւ անգամ քու բանաձեւդ պարտադրել, եւ միասին աշխատիլ։

Մենք այս տարբերան պայմանները չենք տեսած եւ չենք տեսներ ռամկավարներուն քով։

Ընդհակառակն, ռամկավար «չէֆ»երն ու թերթերը՝ նախընտրեցին դիւրին ճամբան,— ամբոխային դիծը,— նստիլ տունը, դատեցանի առջեւ կամ պատի մը տակ, եւ ձիւթ ծամել։ Բառերու հետ խաղալ, վէպեր հիւսել՝ մանանեխի պատահարներէ եւ հեգնել, բամբասել, միտք պղտորել, կիրքեր գրգռել։ Իսկ իրերու յանկերգ,— «փառիչահըմ չօք եաշա»։

Մանաւանդ պարագաներուն մէջ՝ երբ այնքան պղտոր է միջազգային կացութիւնը, ամէն մէկս իրաւունք ունինք աւելի պայծառատեսութիւն եւ լրջութիւն սպասելու, դիմացի կողմէն։

Մինչեւ անգամ գաղութներու ինքնապաշտպանութեան խնդիրը, անոնց չնորհիւ, գարձեր է կուսախնճոր, կամ չատ բանկալի խնդիր։

Ի՞նչ կ'առաջարկէ Ամերիկայի ռամկավարներուն պաշտօնաթերթը, որպէսզի պատեհ ժամուն «չուարած» չմնանք եւ «անպատրաստ» չգտնուինք նման աւանդութեան յիմար կոյսերուն։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՁԽԱՏԱՆՔԻ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆ ԱԼ ՄԵՐԺԵՑ ՄԱՍՆԱԿՑԻԼ ՆՈՐ ԴԱՀԼԻՃԻՆ

Պիտի գործակցի վասնաւոր պայմաններով

Աչխատանքի Դաշնակցութեան Ագգ. Կոմիտէն արտակարգ ժողով գումարեց երկուչաբթի օր, ճշդելու համար իր դիրքը՝ նոր դահլիճին կազմութեան առթիւ։ Նիստին կը նախագահէր ընդհ. քարտուղարը, Պ. Ժուհօ, որ չատ կարեւոր ճառ մը խօսեցաւ, բանաձեւելով իրենց պահանջներն ու տեսակէտները։ Պատմելով իր տեսակցութիւնը՝ Պ. Լէօն Պլումի հետ, Պ. Ժուհօ չարունակեց։

— « Ընկերվարական ագգ. խորհուրդին գումարումէն առաջ, արդէն յայտնած էի մեր դիրքը՝ Պ. Պլումի։ Ան ծանրացաւ ձեռք առնուելիք միջոցներու կարեւորութեան վրայ։ Աչխատաւոր զանգուածը եւ բովանդակ աչխարհը նոր բան կը սպասեն։ Եթէ նորութիւն չբերենք, եթէ փորձը չյաջող ելքի մը չյանգի, յուսախաբութիւնը սոսկալի պիտի ըլլայ, թէ ազգային եւ թէ միջազգային տեսակէտով։ Այդ խօսակցութեան ընթացքին, բացատրեցի թէ մենք չենք ուզեր սպառիլ անվճռական պայքար մը մղելով նախարարական դրասենեակներու մէջ եւ վարկաբեկուելով հանրային կարծիքին առջեւ։ Հետեւաբար անհրաժեշտ երաչխիքները կրպահանջենք։ Դեռ պատասխանատացած չենք մեր դրած հարցերուն, բայց գիտենք թէ մեր մասնագիտական գործակցութեան սկզբունքը ընդունուած է։ Բայց խնդիրը անձնական գործակցութեան մասին չէ։ ամբողջ արհեստակցական չարժումը պէտք է պատասխանատուութիւններ ստանձնէ։ եւ ագգ. կոմիտէին կ'իյնայ իրպայմանները դնել։ Ան պէտք է յայտարարէ թէ անմիջապէս իրագործելի համարուած ծրագրի մասերուն համար կը պահանջէ որոշման ինչպէս վերստուգման իրաւասութիւններ։ Ադաջադրուած օրկանը պէտք է վայելէ ինքնավարութիւն մը, որպէսզի կարենայ գործել։ Մենք չենք ուզեր չլսուիլ նախարարութեանց եւ մեծ վարչութեանց կողմէ։ Մենք չենք ուզեր ամիսներ եւ ամիսներ կորսնցնել եւ այսպէս, հակառակագրականօրէն, նեռուիլ ուրիչ փորձի մը, ուրիչ ծրագրի մը վրայ։ Վազը կատարուելիք փորձը պէտք է յաջողի։ Աչխատաւոր բազմութիւնները իրենց կամքը յայտնեցին ոչ թէ կուսակցութեան մը, այլ մէկէ աւելի կուսակցութեանց եւ կազմակերպութեանց յատուկ ծրագրի մը համար։ Ներկայ պարագաներուն մէջ, կառավարական գործունէութիւնը պէտք է հմնուի գանգուածներու վրայ»։

Շաբաթը 40 ժամ աչխատանքի

Պ. Ժուհօ յետոյ պարզեց իրենց անմիջական պահանջները։

— « Համո՞ղ է անգամ մը եւս թուել զանոնք։ Շաբաթական 40 ժամ աչխատանք, անշուչտ առանց աչխատավարձի կրճատման, հատաքական պայմանագիրներ, բանուորական հակակչիռ, երկարաձգում գպրոցական չրջանի։ Այս բոլոր կէտերուն համար մենք անմիջական գոհացում կը պահանջենք։ Շաբաթական 40 ժամ աչխատանքի համար կը պահանջենք անմիջական ծրագիր մը, հոգ չէ թէ միջազգային բանակցութիւնները տակաւին վերջացած չըլլան։ 1919ին, Փրանսական օրէնքը քանի մը կէտերու մէջ կանխեց միջազգային որոչումը, որ կազապարուած է անոր վրայ։ Աչխատաւորական գումարումէն առաջ։ սակայն ծրագրի մը յանձնումն իսկ մեծ ազդեցութիւն պիտի գործէ միջազգային գետնի վրայ։ Կը յուսանք թէ ժողովրդական ճակատին 378 ընտրեալները պիտի կատարեն իրենց պարտականութիւնը, այս տեսակէտէն։ Սակայն, ծրագրի յօրինման ընթացքին, մենք կը պահանջենք որ կառավարութիւնը չաբաթական 40 ժամը հաստատէ հանրային բոլոր աճուրդներուն մէջ, օգտուելով 1899ի օրէնքէն։ Այսպէս եւ միայն առաջարկներու մասին։ Բայց այս միջոցները բաւական չեն յաղթելու գործազրկութեան։ Մենք անհետեւական կազմակերպութիւն մըն ենք։ Մեր չատագոված հանրօգուտ չինութիւնները պէտք է ըլլան զանգուածային, բոլորովին տարբեր՝ մինչեւ հիմա եղածէն։ Փարիզ քաղաքը ունի անմիջականօրէն իրագործելի ծրագիր մը, 12 — 15 միլիառ ֆրանքի չափով, որուն չնորհիւ գործ պիտի ճարուի չինութեանց, մետաղագործութեան եւ հիւսուածեղէնի բանուորներու։ Գաւառի մէջ ալ կարելի է ձեռնարկել անմիջական եւ կարգ մը պարագաներու մէջ հասութաբեր չինութեանց»։

Պարզելէ յետոյ այս ծրագրին բոլոր մանրամասնութիւնները, Պ. Ժուհօ անցաւ միջազգային կացութեան եւ պահանջեց անմիջապէս ազգայնացնել զէնքերու եւ ռազմանիւթերու չինութեան գործարանները։ «Այս անմիջական ազգայնացումը մեր գործակցութեան պայմաններէն մէկն է»։

Թէր ու դէմ վիճաբանութիւններէ վերջ, ժողովը քուէարկեց Թուլուզի բանաձեւը, որ կը տրամադրէ պաչտօնական գործակցութիւն արհեստակցական միութեանց եւ մշակեց այդ գործակցութեան ընդհանուր ծրագիրը։

**** Պ. Պլում վերադարձաւ իր արձակուրդէն։ Հակառակ բոլոր հերքումներուն, իրավիճակը կը պնդեն թէ վաղուան վարչապետը մասնաւոր տեսակցութիւն մը ունեցած է Պ. Էռիոյի հետ, անոր առաջարկելով արտաքին նախարարութիւնը։ Կը խօսուի նաեւ Պ. Փօլ Պոնքուրի մասին։*

Իտալացիները սկսան գնդակահարել

Ատոիս - Ապէպայէն կը հեռագրեն թէ գինուորական ատեանը կը չարունակէ գնդակահարման վճիռներ արձակել, որոնք անմիջապէս կը գործադրուին։ Պաչտօնապէս կը հաղորդուի թէ մահավճիռներ կը արուին միայն աւարառութեան առեն գործուած սպանութեանց համար։ Իրրեւ հետեւանք, աւարառութիւնները դադրած են։

Կիրակի օր գնդակահարուեցաւ Պալահու, կայսեր յաղթանդամ թմբկահարը, որ եթովպիոյ ամէնէն բարձրահասակ մարդն էր (7 ոտք 5 մատնաչափ)։ 1934 հոկտեմբերին էր որ Նէկիւսը գտաւ զայն։ Սիրային մրցակից մը սպաննած էր եւ Ատոիս - Ապէպա փոխադրուեցաւ, դատուելու համար։ Կայսրը, որ կը նախագահէր դերագոյն ատեանին, խորապէս ազդուելով անոր բարձր հասակէն, 100 անգլ. ոսկի արեան գին վճարեց եւ իր պաչտօնական հովանաւորութիւնը դարձուց Պալահուն։ Յետոյ նչանակուեցաւ թմբկապետ, կայսերական պալատին մէջ։

Իտալացիները զայն դատապարտեցին լրտեսութեան եւ աւազակութեան համար։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՐՈՒԵՍՏ ԲԱՆԱՒՕՍ ԴԱՌՆԱԼՈՒ

Վերջերս, վակրամի սրահին մէջ, յոգնախոտուն բազմութեան մը առջեւ ճառ մը խօսեցաւ Ֆրանսայի վաղուան վարչապետը։ Թերթերը կը գրեն թէ երբ Լէօն Պլում բեմ եկաւ, հանեց վերարկուն, եւ ճառը արտասանեց շապիկով։

Փիէր Օտիա (երգիծաբան) այս առթիւ հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ։

— Քաղաքական կեանքի անպարարտները, որոնք կը սիրեն ժողովուրդին ներկայանալ լեզուական պճնազարդութեամբ, ո՛րքան արտայայտիչ պիտի ըլլայ՝ եթէ ներկայանան իրենց խօսքերուն համար շապկազարդարանիին միացնելով հագուստ - կապուտի պճնարուեստ մը։

Օրինակ, սա պարզ խօսքը

Աղաղութիւն կ'ուզենք,— երբ կ'արտասանէ գինուորական համազգեստ հագած հեռուոր մը, այդ շատ սովորական խօսքը կը ստանայ ռազմունակ նչանակութիւն մը։ Իսկ երբ նոյն խօսքը կ'արտասանէ հեռուոր մը, որ հագած է դեւտական, սեւ լոդիկ, կրօնաշունչ իմաստ մը կ'առնէ խօսքը եւ ինչ մը մարտիրոսութեան պատրանք կուտայ բեմին վրայինը։ Դարձեալ, երբ *քասքէթ* է դրած հեռուորը, նոյն խօսքը կը ստանայ ոչ ուրիշ նչանակութիւն, բայց եթէ «վա՛յ փաչիստներուն »։ Վերջապէս, երբ «խաղաղութիւն կ'ուզենք» կը գոչէ հեռուոր մը, որ վերարկուն հանած, շապիկին թեզանիէները փարտելով բեմ կը ցատկէ յանկարծ, էրիատնէական նոյն խօսքը ձեր առջեւ կը պատկերացնէ գիւղացին, որ կխած է նիւթական ծանր մտահոգութիւններու, պարտքերու եւ տուրքերու տակ։

Ինչպէս կը տեսնէք, խօսքին չափ զգեստաւորումն ալ ունի իր մեծ կարեւորութիւնը՝ բան մը հասկնալի դարձնելու համար ժողովուրդին։

Ուստի, հետեւեալ խորհուրդը կուտամ մեր հայ հեռուորներուն։—

Երբ Զօպանեան պիտի արտասանէ « խորհրդային Հայաստան » խօսքը,

ԳԵՐՄԱՆ ՄԵԾ ԵՐԱԺՇՏԱԳԷՏ
RICHARD RICHTER

ճուազապետ Համպուրգի Օփերային և Տճօրէն փիլարմօնիք երաժշտական միութեան, որ դաչնակով ընկերացաւ Հայկանուշ Թորոսեանի, 1500ամեակի հանդէսին (10 եւ 11 մայիս) առթիւ, (Մանրամասնութիւնները կարդալ Բ. էջ)։

թող մանգաղ մը առնէ ձեռքը, կարմիր թաշկինակ մը փաթթէ գլխուն,— այդքանը բաւական է, ճառը երկնցնելու պէտք չունի, կ'ապահովեմ զինք որ Հայաստան պիտի սիրէ զինքը, եթէ ինք չսիրէ իսկ Հայաստանը։

Երբ Հրաչ Երուանդը հրաւիրուի արտասանելու ճոյն խօսքը, թող ծանր մուրճ մը առնէ ձեռքը,— եթէ ռամկավարութիւն չհոտի ըսածէն, գէթ ունկնդիրները կը կարծեն որ ճարպագգեստը հայերցելու համար մարզանիք կը կատարէ։

Իսկ երբ Դաչնակցական է « խորհրդային Հայաստան» ըսողը, թող փաթթուի «Մահ կամ Ազատութիւն » դրօշով,— մենիք կը հասկնանիք իմաստը.— Հայաստան խորհուրդի ճատած է միւս Հայաստանին մասին, — սահմանէն անդին փոռած Մեսրոպեան աշխարհի մասին։

ԱՐԱՋ

ՆԵՐԳԱՂԹԻ ԿԱՐԱՒԱՆԸ ՊԱԹՈՒՄԻ ՄԷՋ

Երէկ հաղորդած էինք թէ ներգաղթի կարաւանը Պաթում հասած է չաբաթ առտու։ Մոսկուայէն «Իւմանիթէ»ի ուղղուած հեռագիր մը հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը հաղորդէ այս մասին։—

Այն 1784 հայ գաղթականները որոնք Պաթում հասան մայիս 17ին, «Միներայեա» չոգենաւով, խանդավառ ընդունելութիւն գտան ժողովուրդին եւ մանաւանդ պաչտօնէութեան Պաթում հաստատուած Հայերու կողմէ։ Երբ չոգենաւը նաւահանգիստ մտաւ, ներգաղթողները տեսան կարմիր թափանցիկներ Հայերէն ողջոյնի խօսքերով։ Ներգաղթողներն ալ իրենց կարգին բազմաթիւ կարմիր դրօչներ պարզած էին նաւուն մէջ։ Շոգենաւին ժամանումէն անմիջապէս վերջը, Մ. Հայաստանի կառավարական յանձնախումբը կեդր. Գործադիր Կոմիտէի գեր. - նախագահ Դաչտոյեանի, ներգաղթի յանձնաժողովի անդամներուն, Աճարիստանի կառավարութեան ներկայացուցիչներուն հետ ունեցան չոգենաւ եւ ընդունուեցան «էնթէրնասիոնալ»ով։ Այս առթիւ տեղի ունեցաւ կարճ միթինկ մը։ Դաչտոյեան յայտարարեց թէ «Մ. Հայաստանի աչխատաւորները ուրախ են իրենց մեծ ընտանիքին մէջ ընդունելով նոր քաղաքացիները»։ Ճեառ խօսեցաւ այն ստեղծագործ աչխատանքին վրայ որ կը սպասէ իրենց, գործարաններու, արհեստանոցներու, տարրալուծարաններու, պարտէզներու մէջ։ Երբ Դաչտոյեան Սթալինի անունը արտասանեց, խանդավառութեան փոթորիկ մը պայթեցաւ ներգաղթողներու բազմութեան մէջ։ Դաչտոյեանէ վերջ խօսեցան կովկասեան միւս ժողովուրդներու ներկայացուցիչները, բացատրելով թէ ցարական իչխանութիւնը ինչպէս անոնց արհեստական թշնամութիւնը կը գրգռէր Հայերու դէմ եւ ողջունեցին ներգաղթողները։ Այս վերջիններուն անունով կարճ ճառ մը խօսեցաւ դերասան Կոթիկեան, գոչելով.— «Շնորհակալութիւն, հազար շնորհակալութիւն մեր հայրենիքին, շնորհակալութիւն ձեր սիրալիր ընդունելութեան համար »։

Ներգաղթողները երեւան պիտի մեկնին քանի մը օրէն, մասնաւոր կառախումբով, ուր իրենց կը սպասեն ամէն յարմարութեամբ օժտուած բնակարաններ եւ աչխատանք։

Հայու մը գաղղիներու մասին

Ներգաղթողի լիազօր Դ. Շահվերդեան հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ ներգաղթողներու մասին.—

«Միներայեա» չոգենաւով Մ. Հայաստան փոխադրուեցան 1801 հոգի, զորս նոր բաժիններ ալ հաչուելով։ (Համագումար 544 ընտանիք)։

Խորհրդային քաղաքացիութեան իրաւունք ստացողներու ընդհանուր թիւը է 1869, որմէ 73 հոգի զանազան արգելիչ պատճառներով չկրցան մաս կազմել մեկնող կարաւանին։ Այս վերջիններու խորհրդ. քաղաքացիութեան իրաւունքի պահպանման մասին հարկ եղածը պիտի հաղորդուի չահագրգռուողներուն։ Այս մասին կը խնդրուի ուրեմն անհատապէս ոչ մի դիմում

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՉԱՐԻՆ

(ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵՆԴԱՆԻ)

— ո —

Իսկ ես, որ ոչ մի կերպ չէի կարողանում հանգստանալ, ոտքի վրա էի, ինչպես ասում են, ինչ-որ բան էի սպասում, ինչ-որ բան էի ուզում, ինչ-որ բան էի ուզում ասել, ինչ-որ բան էի ուզում անել, ինչ-որ բան էի ուզում լսել, ինչ-որ բան էի ուզում տեսնել, ինչ-որ բան էի ուզում զգալ, ինչ-որ բան էի ուզում ապրել, ինչ-որ բան էի ուզում մեռնել, ինչ-որ բան էի ուզում ծնվել, ինչ-որ բան էի ուզում ստեղծել, ինչ-որ բան էի ուզում ոչնչացնել, ինչ-որ բան էի ուզում սիրել, ինչ-որ բան էի ուզում ատել, ինչ-որ բան էի ուզում հավատալ, ինչ-որ բան էի ուզում ժխտել, ինչ-որ բան էի ուզում հաղթել, ինչ-որ բան էի ուզում պարտվել, ինչ-որ բան էի ուզում ստրկանալ, ինչ-որ բան էի ուզում ազատագրել, ինչ-որ բան էի ուզում ստրկացնել, ինչ-որ բան էի ուզում ազատագր

Ի ՊԷՏՍ ՉԻՐԳԱՑԵԼՈՑ...

— · —

Սիբելի Արազ.— Անգան բիրա ուժին դէմ ճակատս կքեցայ անբեկելի ծանրութեամբ: Բանաւոր քու ձայնդ, ցաւագին խորքին մէջ պատուակելով, մերթ խորհրդաւոր պարտականութեան հրաւիրացոյց զիս պարտականութեան հրապոյրին անսալու: Ֆրէօյտի վարդապետին անսալու: Ֆրէօյտի վարդապետութեան ենթագիտակցականին սեպհականութեան եմ. հարկ պիտի ըլլայ յանձին վրայ եմ. հարկ պիտի ըլլայ յանձին քայլերը առնել դէպի գիտակցութիւն, ուր կարելի ըլլայ կրկին խոհել պայծառ յատակի վրայ:— Հասա՞ս, սիբելի Արազ: Գոնէ փորձասա՞ս, սիբելի Արազ: Գոնէ փորձեցի՛ր, չամանդաղը լոյսի տեղ առնել անձնդ, որ ես ալ հանդիպակաց գոլորշին՝ քաղաքի տեղ, ինչպէս կ'ըսէ Լամընէ:

Քայց այս կիսալոյսին մէջ պիտի նկատեմ նախ, որ ինքզինքիս մէջ նոր շարքս: Անցեալները Օրը Օրին, տանեակին մէջ իմ Արազս երէք - չորս անգամ գործածած էր զուրս (կարծեմ Վիշակի օրուան Ցառաջի մէջ), փոխանակ պարզապէս զար կամ զարնիճ ընելու: Դասս կրկնելու վիճակին մէջ եմ, քանի որ կը վախնամ որ ես ալ դառնամ կը մոռնամ: Այդ դասը ա՛յն էր, որ մեր արդի հայերէնը, իր զարգացումի չրջանին մէջ եւ իր նորագոյն յառաջդիմութեան սա ոսկի զարանդրութին՝ պէտք է թօթափէ այն զուտ հին գրական, տեսակ մը աւանդական սուութիւններն ու ձեւերը, որոնք խոտոր կը համեմատուին անոր ներկայ վիճակին: Այդ սուութիւններէն ու ձեւերէն մէկն ալ, ահա՛, սիբելի Արազ, սա զարդը: Կրկնութեան վտանգը աչք առնելով կ'ըսեմ հայերէնի ներկայ վարպետներուն՝ որոնցմէ գլխաւորիդ.— Որք, որոց, որովք կ'ըսե՞ս, որ ըսես ... զարդ: Կամ՝ մեր, իմ, իսկ անպատշաճ է մեր արդի լեզուի համար: Կարծես զուտ լատինական ձեւ մը ըլլար արդի խոսակերպին եւ ֆրանսերէնին մէջ: Ասոնք կարծես ... եթէ զարդը կը պահէք, գործածեցէ՛ք նաեւ որք, որոց, որովք, ճար չկայ: Իսկ եթէ բանականութիւնը պիտի ըլլայ մեզի առաջնորդ, փոխանակ զարմի բաւեցնենք զարը (պարզ եղակի ձեւը, որ յոգնակի ալ կ'ըլլայ դարաւոր մէջ, ինչպէս ֆրանսերէնի մէջ) կամ ըսենք զարոնի՞ք:— Վերջապա՛ս:

Նոր կրկնութիւն մըն ալ: — Սիբելի Արազ.— Կարծիք յայտնած էինք, որ հայերէնի մէջ պէտք է, կարելի եղածին չափ, միօրինակ ձեւով ըլլայ հոլովումը, այսինքն՝ բառերուն եղանակաւորումը եւս պատշաճի յարգուն եղանակաւորումին (խոնարհումին) նոյնութեան: Ինչպէս գիտէք, ֆրանսերէնի մէջ ըլլայ, գերմաներէնի եւ անգլիերէնի մէջ ըլլայ, հոլովումի ձեւերը գրեթէ նոյն են: Մեր մէջ բոլորովին նոյն չեն կրնար ըլլալ, քանի որ մեր բառերը իրենք իրենց մէջ կը թաւալին, կը հոլովին (կը զառնան), մինչ ակնարկուած լեզուներուն մէջ բառերը իրենց ուղիղ ձեւին մէջ կը մնան եւ նախդիրներու միջոցով կը հոլովին: Հետեւաբար, այս տարբերութեան առջ բերած բացառութիւնները կը բաւէն, (գլխաւորաբար ընտանեկան անուններու համար, (ինչպէս, հայր, մայր, եղբայր, քոյր, կին, այր, ներ, տալ), եւ մենք վճռական ձիգ մը պէտք է ընենք մեր բառերը միօրինակ հոլովելու, այսինքն ուղղական ձեւին վրայ միւս հոլովներուն համար աւելցնելով ի,ը, է, ով— եր կամ ներ, երուն, երը, երէն, երով:

Այս կրկնութեան ինձի առիթ տուաւ, գիտէ՞ք ինչ բան.— Մեր թերթերուն եւ մեր յօդուածներուն մէջ երթալով «կը ծաղկին» սա անհերքելի նակ նոյնքան անչնորհ հոլովումի ձեւերը— արտաքսման, կլման, մեղմացման, ծաղկման, առեղծման, պայթման, դիտման, զմռսման եւն. եւն., բայց, ըսէ՛ք, սիբելի Արազ, մեր արդի հայերէնի ոգիին հետ ի՞նչ առնչութիւն կրնան ունենալ այս ձեւերը: Սիբելիս, ասոնք կը պատշաճին «զրաբար»ին, բայց ոչ արդի հայերէնին: Ուժ ուղղականին վրայ պէտք է աւելցնել պարզապէս վերեւ յիշուած հոլովակերպ մասնիկները, եւ գործը կը վերջնայ — այսպէս՝ արտաքսումի, զմռսումի, ծաղկումի, եւ միւսները նմանապէս: Անցեալ օր տեսայ զմայլման !! ձեւ մը, զմայլելին չա՛մ չա՛մ գործածող հոյակապ գրողի մը կողմէ, բայց, Տէ՛ր Աստուած, ըսի ինքնիրենս, ի՞նչպէս կը հանդուրժեն այս այլանդակ, անճոռնի գործածութեան: Ուրեմն պէտք է ըսել՝ զործածման ... փոխանակ «գործածութի» հեղ ու պաքկեչա ձեւին. նաեւ՝ պղծման, եղծման ... զեղծման ... կը հաւանի՞ք, Արազ, այս տխեղծ եւ տարականոն ձեւերուն: Պատասխա՛ն..

Եթէ այս ձեւերէն կ'ախորժիք, ուրեմն գրեցէ՛ք ոգւոյն, հիման, ոսկեր, եւն. եւն. եւն.: Հապա այս բառերուն յոգնակինե՞րը՝ ըստ ՀԻՆ ձեւին — ոգւոց, հիմունց, ոսկերաց ... դիտմանց, զեղծմանց եւն., եւն.: Եթէ եզակի ձեւով «արտաքսման» կ'ընդունիս, ին - չո՞ւ, ի՞նչ տրամաբանութեամբ ուրեմն պիտի չընդունիս յոգնակիին համար արտաքսմանց ... փոխանակ «արտաքսումներու» հնու ու ներդաշնակ ձեւին:

Ուրեմն, բոլոր ընթերցողներու (քանի՞ հոգի ...) ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմ այս կէտին վրայ, եւ երբ սարդ գրողներուն եւ թղթակիցներուն մօտ կը բողոքեմ կեդրոնի յամառնութուն դէմ:

Սիբելի Արազ, Նշա՞նը ո՛ր խելքին կը ծառայէ արդեօք այս ըսածներուս մասին: Իրա՛ւ է որ Մագթաղէնացին ասանկ մանագիտական ծանօթութիւններու պէտք չունէր իր տիրոջ ծառայելու համար եւ անմահութիւն չհեղելու համար, բայց, վերջապէս, հանճարեղներուն մէկ խօսքը, մէկ հանճարեղութիւնը յաճախ գերականութիւն մը կ'արժէ, եթէ ոչ իրրեւ դասագիրք, գոնէ իրրեւ նմոյշ:

** Կրկնութիւն երբորդ.— «Փառատեղ» կը գրեն ոմանք: Եղբա՛յր, սխալ է. հեղուլ բային (թափել) արմատը բնաւ կապ չունի փառքին հետ: «Փառայեղ» պէտք է գրել, որովհետեւ չինուած է «ծայրայեղ»ին կազմութեան կամ տարազին վրայ: Արդի հայերէնի բառ է, հինին հետ գործ չունի:

Իրա՞ւ է արդեօք, սիբելի Արազ, որ նոր հայերէնի քերականութիւն կը չինեն եղեր Երեւանի մէջ: Հաւատք չունիմ որ տեղական ծանօթ տարբերով ընտիր գործ մը մէջտեղ գայէ:

ՏԱՐԱՁ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՀՈՒՓՍԻՄԷ ՎԱՆՔԸ

— · —

Կրթական գործավար Ա. Եղիազարեանի հրամանով, Պատմութեան եւ Գրականութեան Ուսումնարանի յուշարձաններու պահպանութեան բաժինը ուարտեց Վաղարշապատի մօտ գտնուած Ե. դարու Հռիփսիմէի վանքին վերանորոգութիւնը: Ներկայիս կարգի կը դրուի եւ կը ծաղկազարդուի վանքին բակը:

Վանքին մէջ պատրաստուած է պատմ. առարկաներու հնադարան մը, ուր ամփոփուած են Հայաստանի մէջ երեւան հանուած «խալաական չրջանի» հնութեանց արժէքաւոր նմոյշները:

Շուտով կը նորոգուի նաեւ Դիլիջանի չրջանին մէջ գտնուած Ժ.—ԺԳ. դարերուն կառուցուած Հաղարծնի վանքը:

ԵՐԵՒԱՆԻ ԲՈՒՍԱԲԱՆԱԿԱՆ ՊԱՐՏԷԶԸ

Էէնինկրատի գլխաւոր ճարտարապետ Լ. Ա. Իլին պատրաստելով Երեւանի բուսաբանական պարտէզին յատակագիծը, գրկած է Երեւան:

Պարտէզը պիտի գրաւէ Նորքի ձորին ուղղութեամբ եւ Աւանի հարթավայրէն 115 հեկտար տարածութիւն: Նախագիծը երկու փուխրակ ունի:

Արդէն սկսուած են պարտէզին գարնանային աշխատանքները: Արտասահմանէն, Ռուսիոյ զանազան չրջաններէն բերուած մօտ 150 տեսակ զարդածառի տնկարան մը պատրաստուած է, գալ տարի կը հասնի մէկ քանի միլիոն տնկի: Տակաւին զարդածառեր ալ կը հասնին զանազան կողմերէ: Կը պատրաստուին նաեւ պարտէզին հրապարակը, ծաղկանոցները, ուղիները: Գիտական հետազոտութեանց համար պատրաստուած է ածուի մը, ուր ցանուած են 300 տեսակ բոյսեր զանազան վայրերէ բերուած: Պատրաստուած է դարձեալ սերմնամշակութեան բաժին մը, որ հարուստ սերմեր ունի եւ իր ցուցակը չուտով կը ղրկէ աշխարհի բոլոր բուսաբանութեան պարտէզներու վարչութեանց՝ փոխանակութեան համար:

Այս տարի չինարարական աշխատանքներու համար կը ծախսուի 400.000 րուբլի: Պիտի չինուի ջրմուղ, լեկտրական ցանց, երկու նարնջարան:

ԱՐՇԵՍՏԱԿԱՆ ԱՆՁՐԵՒ

— · —

Դեռ անցեալ տարի, Հայաստանի դաշտավայրերու ոռոգման վարչութիւնը կազմած էր արհեստական անձրեւ բերելու ծրագիր մը, որով կը նախատեսուէր ոռոգելի դաշտավայրերու հարաւ - արեւելեան մասին մէջ գտնուած Նուպարաչէնի եւ քաղաքամերձ 4300 հեկտար հողերը ոռոգել: Ջրագիտական եւ ոռոգման Մոսկուայի վարչութիւնը արդէն վաւերացուցած է այդ ծրագիրը: Որով յառաջիկային կը կազմուի արուեստական անձրեւի նախագիծ, որուն վերջնական վաւերացումէն վերջ, 1937ին յատուկ սարքաւորումով դաշտավայրերու վարչութիւնը կը սկսի ոռոգել հողերը արուեստական անձրեւով:

ՅԻՍՈՒՍԻ ԴԷՄ

— • —

Ջատկի առթիւ, Երեւանի ձայնասփիւռի վարչութիւնը կազմակերպած էր Բավլա հակակրօնական թատերախաղին ներկայացումը: Կը մասնակցէին Արուս Ոսկանեան, Վ. Վաղարշեան եւ ուրիշներ:

ՁԱՑՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

Կ. ԽԱՉԻ «ՕՐ»Ը ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

— • —

ՏԷՍԻՆ, 13 մայիս (Ցառաջ).— Մայիս 10ին, կիրակի գերեզ. Հ. Ց. Դ. Ժող. Տան սրահին մէջ տօնուեցաւ Թր. Կ. Խաչի «Օր»ը, նախաձեռնութեամբ մասնաճիւղին: Ներկայ էր կոկիկ բազմութիւն մը, մեծ մասը կիներ: Հանդէսը բացուեցաւ մանկապարտէզի երգեցիկ խումբի (օրիորդներ) «Ահա եկաւ լուսինն արծաթ»ով: Օրուան նախագահ Տիկ. Հ. Ճակոբեանի բացման խօսքէն յետոյ սկսաւ գեղարուեստական բաժինը, որ խնամքով պատրաստուած էր ուսուցիչ ընկ. Հերոյեանի կողմէ: 18 փոքրիկ օրիորդները յաջողապէս երգեցին եւ արտասանեցին իրենց արուած յատկանշական տողերը: Առաջին բանախօսն էր Պ. Ա. Կիւլպէնկեան, որ իր ամփոփ եւ ազդու խօսքերով կ. Խաչերու գործունէութիւնը գնահատելէ յետոյ, պարսաւանքի խօսքեր ուղղեց այն միութիւններուն եւ կազմակերպութիւններուն, որոնք կ'աչխատին խոչընդոտ հանդիսանալ: Մասնաւորապէս ծանրացաւ Տէսինի մասնաճիւղին կատարած աշխատանքներուն վրայ, որուն չնորհիւ այսօր 106 մանչեր ու աղջիկներ իրենց մայրենի լեզուն կը սորվին: Ցետոյ կոչ ըրաւ ներկաներուն որ անդամագրուին Կ. Խաչին:

Ներկայացուեցաւ մէկ արարով թատերախաղ մը «Լեռներու զաւակը», զոր պատրաստած էր ընկ. Հերոյեան: Դերակատարներն էին փոքրիկները՝ Օր. Օր. Բրուտեան, Գառապետեան եւ Թիրայր Մկրտչեան եւ Անդրանիկ Թիւֆէնքճեան, որոնք յաջողապէս տարին իրենց բաժինները, արժանանալով ծափերու: Ցետոյ խօսեցաւ Տիկ. Տ. Միսաքեան, նիւթ ունենալով Կ. Խաչի ծագումն եւ զարգացումը, տալով նաեւ գեկուցում մը նիւթական եւ բարոյական գործունէութեան առթիւ:

Հանդէսը վերջացաւ երեկոյեան ժամը 6ին եւ ժողովուրդը մեկնեցաւ գոհ սրտով, ի տես իրենց զաւակներու յառաջդիմութեան մայրենի լեզուի մէջ:

Վեհուհի

ՄԱՄՈՒԼ

Ներգաղթի ժամին

— · —

Աթէնքի Նոր Օրը հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ խմբագրականի մը մէջ (9 մայիս), ներգաղթի կապուածին մեկնումին առթիւ.

— «Անկարելի եղաւ հասկնալ թէ ինչո՞ւ այսքան ձգձգուեցաւ ու քաշքշուեցաւ ներգաղթը: Լիազօր Պ. Դ. Շահվերդեան սփինքսի պէս լռութիւն պահեց: Երեւան չհետաքրքրուեցաւ անդամ, իսկ դաղթահայութիւնը զանազան ենթադրութիւններով իր մտահոգութիւնները յայտնեց ձգձգման մասին:

Պատճառը ինչ որ ալ ըլլայ,— ցանկերու պատրաստութիւն կամ զտում, վիզէի ստացում կամ պաշտօնական գործողութիւններու զանազանեցում — անուրանալի է որ խորհրդային կառավարութիւնը ներգաղթի մչակուած քաղաքականութիւն չունի: Ոչ նախապատրաստուած ծրագիր, ոչ աչխատանքի դասաւորում, ոչ ալ կանոնաւորութիւն: Հազարումէկ նգովք Մոսկուան հաւանութիւն կուտայ ու երեւան, իբր մեծ եղելութիւն, ներգաղթի լուրը կ'աւետէ գաղթահայութեան, ցուցական արարողութեամբ:

Էհ, փառք տանք այսքանին ալ: Եթէ ներգաղթ բնաւ չընէի՞ն ... դիտել կուտայ միամիտ բարեկամ մը: Իրաւունք ունի այդպէս խորհելու: Ժամանակին ալ ամէն բան կը սպասէինք կարմիր սուլթանին բարեացակամութենէն եւ անոր ողորմասիրութենէն: Եկեղեցիներու մէջ գոհաբանական արարողութիւններ կ'ընէինք անոր չնորհին արժանանալու համար: Զէ՞ որ տէր ու տիրական էր եւ գերապետը իր հպատակներուն ...

Այդպէս ալ երեւանը, որ կը սպասէ որ փառաբանեն եւ փառաւորեն զինք, խնկարկեն եւ ծունկ չոքին իր առջեւ, որպէսզի ներգաղթի չնորհը տա՛յ գաղթահայերուս:

Մենք բաժին չունինք այդ փառաբանութիւններուն եւ սարկային խնկարկութիւններուն մէջ: Մենք կը հաւատանք որ Հայաստանը կը պատկանի հայ ժողովուրդին եւ թէ խորհ. իշխանութիւնը օտար ուժ մըն է, որ օր մը պիտի ստիպուի հեռանալ: Բանի որ Հայաստանը հայ ժողովուրդին է, ապա ուրեմն, ներգաղթը չնորհ չէ այլ պարտականութիւնը օրուան իշխանութեան, որ այսօր խորհրդային վաղը կրնայ ըլլալ դաշնակցական կամ ռամկավար:

Մենք անոնց հետ չենք՝ որ կը ծափահարեն այսօրուան ներգաղթը, մենք դէմ ենք ներգաղթին, որ պատահական, քմայական բնոյթ ունի եւ հեռու է ծառայելէ հայրենիքի և գաղթահայութեան չահերուն:

Մենք կը պահանջենք ծրագրուած ներգաղթ, տեւական ու անվերջ ներգաղթ, ոչ թէ մեր սեւ աչքերուն, այլ Հայաստանի վաղուան բարօրութեան եւ ապահովութեան համար: Հայաստանի բնակչութեան աճումը կը նկատենք մեր գոյութեան կարեւոր երաչխիքներէն մին:

Ողջունելով մէկտեղ ֆրանսահայ կարաւանին մեկնումը, ժպիտը մեր դէմքին վրայ եւ ուրախութիւնը մեր հոգիին մէջ, դիտել կուտանք որ Հայաստանի խորհ. իշխանութիւնը իր պարտականութիւններուն նուաստադոյնը կը կատարէ, հինգ տարին անգամ մը 1500 հոգիոց կարաւան մը ճամբայ հանելով»:

ՏԽՐՈՒՆԻ

— · —

Ցաւով կը հաղորդենք հետեւեալ կորուստները.— Վառնայի վաղեմի եւ պատասխանատու ընկերներէն՝ Ցակոբ Ադամեան մեռած է մայիս 2ին, Վիեննի մէջ, ուր հաստատուած էր վերջին տասնամեակին:

Մեռած է նոյնպէս Ցարութիւն Զումբուլեան, Շումէնցի, որ երկար տարիներ եղած է դաշնակցական չարքերուն մէջ ու եռանդուն կերպով մասնակցած Շումէնի հայ աղջային կեանքին: Ընտանեկան դժբախտութիւններն ու նիւթական ձախորդութիւնները գինքը նեռած էին Սոֆիա, ուր աւելի բախտաւոր չեղաւ դժբախտ Ցարութիւնը:

ԿԸ ՆԱՆԴՐՈՒԻ յօդուածագիրներէ եւ թղթակիցներէ իրենց գրութիւնները գրել բաւարիւն մէկ երեսին վրայ եւ թեռնելի եւ միայնոյն:

ՀԱՅ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿ

Կը խնդրուի «Ցառաջ»ի բոլոր այն ընթերցողներէն, որոնք հաճախապատճառական ուսումով օժտուած են (բժիշկներ, փաստաբաններ, նկարիչներ, հեղինակներ եւն.), որ իրենց հակիրճ կենսագրականը եւ լուսանկարը հաճին դրկել ԱՆՊԱՅՄԱՆ եւ ՇՈՒՏ հետեւեալ հասցէին: Կենսագրականին մէջ նշանակել ծննդավայրը: P. M. **BODOURIAN, Frumoasa - Ciuc (Roumanie)**.

ՍՏԱՑԱՆՔ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՆՈՐ ԵՐԳԵՐ.— Անուշ (Թանկո), 2. Առոյգ ծիլ (սկաուտական), 3. Ռա՛հ, բան, բուա՛, բաժ (սկաուտական), 4. Լծակ եւ անիւ (ազգային): Հեղ. Արտաչէս Քիւրքճեան եւ Նուարդ: Գին 1 ֆրանք: Կեդրոնատեղի Գրատուն Հրանտ - Սամուէլ, 51, Rue Monsieur le Prince, Paris, (6):

«ԱՆԱՀԻՏ», հանդէս մտածման եւ արուեստի: Եօթներորդ տարի թիւ 1—3 (1936 յունուար - մայիս): Տարեկան բաժնեգին՝ Ֆրանսա, Սուրբա եւ պալքանեան երկիրներ՝ 100 ֆր., ուրիշ երկիրներ՝ 5 տոլար: Հասցէ.— A. Tchobanian, 9, Rue Say, Paris (9).

MANUSCRITS ARMENIENS DE TRANSYLVANIE, vus et décrits par Frédéric Macler, chargé de mission du ministère de l'Education Nationale. Paris, Librairie Orientaliste Paul Geuthner, 12 Rue Vavin (6). Prix 30 francs.

ՆԱԵՒ ԱԶԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔԻՆ

ԵՐԿՈՒ ՏԱՐԻ ՀԱՅԿ. ԲԱՆԱԿԻՆ ՄԷՋ (1919 - 1921)

— – o – —

Հոն ես աղջականներ ունէի, որոնք իրենց սեփական տունն ու տեղը ձգած՝ եկեր հաստատուեր էին այդ գիւղը եւ կը մնային «քաւոր Արտաշէսի տունը»: Մօտ երկու ամիս առաջ ես յաջող պարագաներու տակ վաճառած էի այդ տան սրտաբուխ նահապետական հիւրասիրութիւնը, եւ ազգականիս տեսութիւնը: Մեր նպատակն էր Պօղի գիւղէն առաջնորդ մը գտնել եւ անցնիլ վրացական սահմանը: Այդ օրերուն Վրաստանը դեռ խորհրդային չէր դարձած:

Քայց այդ մեր զեղեցիկ յոյսը, երազը յուսախաբութեան փոխուեցաւ: «Քաւոր Արտաշէս» հիւրասէր ու նահապետական տունը գրեթէ իր տան դռնեը փակեց մեր առջեւ: Ազգականս անզօր էր խօսք հասկցնելու տան տիրոջ, չէ՞ որ ինքն ալ աւելորդ բեռ մըն էր այդ տան մէջ: Հազիւ կրցանք փոքրիկ անկիւն մը ճարել այդ տան մէջ, գիւղերը մնալու համար, պայմանաւ որ առաւօտուն չատ կանուխ հեռանանք գիւղէն:

Վրացական սահմանը անցնելու մեր ծրագիրը ջուրը ինկաւ: Նոր որոշում մը տուինք,— կորել Պօղի գիւղի թիւնքին հսկայ, անտառուտ լեռը, եւ կարճ ճամբէն՝ Դարաչիչէք գիւղի վրայով անցնիլ Երեւան: Հսկայ լեռը ցցուած էր մեր առջեւ, օդը ցուրտ, ձիւնամրրիկ, մութ ու մշուշ ամպեր լերան գագաթը ծածկած էին, քամին կ'ոռնար, ձիւնափոչին բոլոր ճամբաները գոցած էր: Լեռն ի վեր սկսանք բարձրանալ, դէպի վար չդլորուելու, խորխորատ մը չիյնալու համար: Քամիին ոռնոցը, ծառերու խշրտոցը, ահ ու սարսափ կը պատճառէին: Փոքրիկ չրջանակի մը մէջ գրեթէ թաւալ կուգայինք: Վերը ամպամած երկինք մը, վարը փոթորկոտ լեռը: Մենք կը մագլցէինք գրեթէ լեռն ի վեր: Լերան դէմ պայքարի ելած էինք: Ամէն գիտով կ'աչխատէինք լեռը բարձրանալ: Մեր բոլոր ջանքերը զուր անցան: Ցոլ քամին մեզ եւս կը չպրտէր եւ թաւալ-

Մութ խաւարին հետ մենք մտանք Դիլիջան: Դիլիջան մեզ հիւրասիրող տանտէրը տեսաւ մեզ, արագ արագ մօտեցաւ եւ չատ ցած ձայնով մը.

—Հոս չմնաք, չուտ քաղաքէն դուրս ելէք, բոլոր տուները կը խուզարկուին, աքսորի կարաւանէն 5—10 մարդ փախած են: Երկուքը ձերբակալուեցան եւ տեղն ու տեղը գնդակահարուեցան. չուտ հեռացէք դէպի Գօլովին մալաքան գիւղը գացէք, քաղաքին վերջին ծայրը կամուրջին քով պահ մը կեցէք, ես ձեզի հաց եւ ծխախոտ կը բերեմ:

Մենք կատարեցինք այդ մարդուն ըսածները: Երբ կը սպասէինք մեր բարեբարին բերելիքներուն, քաղաքին կողմէն 4—5 կարմիր զինուորներ արագօրէն դէպի մեզ կը մօտենային: Ընկերս զգուշացուց զիս ...

— Օնչ, հեռանանք, այս մարդիկը մեզի համար կուգան:

Հեռացանք արագ քայլերով:

— Ընկերներ, կեցէք, ընկերներ կանդնեցէք, ձայն տուին անոնք:

— «Մի կանգնիր, Օնչ, քալէ, մենք մատնուած ենք. քու մարդդ որ մեզի հաց պիտի բերէր, մեզ մատնած է, քալէ, արագ քալէ, մտնենք անտառը եւ ծառերուն մէջ պահուինք»:

Արագ քայլերով, դրեթէ վազելով մտանք խոր անտառը, ծառերու խիտ թաւուտներուն մէջ պահուեցանք եւ սկսանք դիտել խճուղին:

Պարզկայ գիշեր էր. գեղեցիկ լուսին մը կար. խճուղին պարզօրէն կը տեսնէինք, եթէ մատնուած ենք ու կը հետապնդուինք, հմմա մեզ հետապնդողները ճանապարհին վրայ պիտի ելնեն, եթէ հակառակն է, այդ մարդիկը ինչո՞ւ մեր կանգնելը կը պահանջէին: Ընկերոջս հետ այս խորհրդածութիւնները կ'ընէինք եւ որոշ եղրակացութեան մը չէինք կրնար գալ, յամենայն դէպս որոշեցինք մօտ 1—2 ժամ սպասել անտառին մէջ: Վայրկեանները, ժամերը խաղաղ անցան. ճանապարհին վրայ չարժում, եկող գացող չկար: Քաղաքին կողմը կատարեալ խաղաղութիւն կը տիրէր: Այս գործին մէջ առեղծուած մը կար, անլուծելի ու անհասկնալի:

— Զէ, Վալօտիա, չէ, իմ բարեկամս մեզ չի մատներ, ան այնքան անաչնիւ չէ. եթէ մատնելու նպատակ ունենար, քաղաքին մէջ իր տանը մէջ ձեռք կուտար:

Գօլովինա գիւղը Դիլիջանէն հինգ վերստ հեռու կը գտնուէր: Փոքրիկ գիւղ մըն էր, մեր զօրամասը ժամանակին այդ գիւղը բաւական ժամանակ մնացած էր. բոլոր Մալականները ծանօթ էին ինծի: Մալականները որոշ դժգոհութիւն մը ունէին մեր հանրապետական կառավարութեան դէմ եւ հակումներ ցոյց կուտային դէպի մեծամասնականները:

Այդ գիշեր կ'ուզէինք երթալ այդ գիւղը, հանգստանալու եւ քիչ մը հաց ճարելու համար: Մալականներէն ճանչցուելէ կը վախնայի, բայց ուրիշ ճար չկար, պէտք էր այդ գիւղը երթալ:

Ճանապարհ ինկանք:

Ես հրաչքի չեմ հաւատացած եւ չեմ ալ հաւատար այսօր, բայց եւ այնպէս այդ գիշերը ես ինքզինքս հրաչքի մը առջեւ կը գտնէի: Դէպի մալական գիւղի ճանապարհին վրայ մեզմէ մօտ հարիւր քայլ հեռու 15 տարեկան տղայ մը կ'երթար. մօտեցանք այդ պատանիին:

— Ո՞վ ես, ո՞ւր կ'երթաս հարցուցինք:

— Ես Եղիտի եմ, կ'երթամ այս մալական գիւղը, պատասխանեց չատ մաքուր հայերէնով, կ'երթամ ադային տունը:

Ց. ՍԱՀԱԿԵԱՆ

կատարել ինձ մօտ:

Մինչեւ այսօր խորհրդ. քաղաքացիութեան իրաւունքը մերժուած է մի-միայն չորս անձերու: Որոշ թիւով դիմումներու պատասխանը դեռ եւս չէ ստացուած:

Շոգենաւի վարձքին համար Ֆրանսական կառավարութիւնը տրամադրած է 375,000 ֆրանք (300,000ը աշխատանքի նախարարութենէն, 75,000ը ներքին գործոց նախարարութենէն) իսկ ժընեւի Նանսէնեան Օֆիսը 125,000 ֆրանք: Նանսէնեան Օֆիսը Բարեգործական տրամադրութեան տակ զրած է նաեւ 10,000 ֆրանք, իբրեւ մասնակցութիւն ոչ-աշխատաւոր ներգաղթողներու մինչեւ Մարսէյլ փոխադրութեան ծախուց:

Հ. Բ. Ը. Միութիւնը իր միջոցներով ապահոված է ոչ-աշխատաւոր ներգաղթողներու Ֆրանսայի զանազան կողմերէն մինչեւ Մարսէյլ ճանապարհածախսը, ինչպէս նաեւ անխտիր բոլոր ներգաղթողներու գոյքերու իրենց տուներէն մինչեւ Մարսէյլ փոխադրական ծախքերը: Բարեգործական Միութիւնը ապահոված է նոյնպէս չոգենաւի վրայ անունդի մատակարարութիւնը:

Ինչպէս ինծի նոյնպէս եւ Հօկի Կեդր. Գրասենեակին եղած բազմաթիւ դիմումներուն իրրեւ պատասխան կը յայտնեմ որ ներգաղթի համար նոր արձանագրութիւններ չեն կատարուիր: Մօտալուտ ներգաղթի մը կազմակերպութեան մասին տարաձայնուած լուրերը չեն համապատասխաններ իրականութեան: Երբ այդ մասին նոր հրահանգ մը հասնի Մորս. Հայաստանի կառավարութենէն, անմիջապէս պիտի տեղեկագրուի հասարակութեան, պատկան Մարմիններու կողմէ:

Մարսէյլի ներգաղթ չվերահաստատուեցաւ

Մարսէյլի մեր թղթակիցը կը գրէ.—

Մայիս 12ին (եւ ոչ թէ 11ին, ինչպէս սխալմամբ գրուած էր անցեալ թղթակցութեան մէջ) բացուած Մարսէյլի Նահանգային ընդհանուր ժողովը վերջացուց իր աշխատանքները, մայիս 15ին, ուրբաթ օր:

Ինչո՞ւ պահենք, բոլորս ալ կը հաւատայինք թէ, 1936ի այս արտակարգ նստաշրջանը, պիտի զբաղի վերջապէս հայ նպաստաւորկ բանուորներու խնդրով եւ պիտի տայ արդար որոշում մը:

Սակայն յուսախաբ եղանք:

Նահանգային ժողովը ոչ միայն չզբաղեցաւ մեզի համար այնքան կարեւոր հարցով, այլեւ այդ ժողովին մաս կազմող բանուորական ներկայացուցիչներն ալ բառ մը չարտասանեցին, ինչպէս կրցանք առուգել մամուլի զեկոյցներէն եւ ուրիշ մարմիններէն: Ուրեմն, այնքան կենսական այս հարցը նորէն թաղուեցաւ: Դարձեալ կը գրեմ այս մասին:

ԱՐՍԲՆԵՐԸ ԿԸ ՄԵՐԺԵՆ ԲԱՆԱԿՑԻԼ
Պահանջելով դադրեցնել ներգաղթը

— • —

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն մայիս 18 թուականով.—

Կացութիւնը միշտ ծանր է Հրեաներու եւ Արաբներու միջեւ: Բացառիկ վիճակ հրատարակուեցաւ նաեւ հին քաղաքին մէջ: Արաբները վճռապէս մերժեցին մարզպանին առաջարկը, որ կը թելադրէր պատուիրակութիւն մը ղրկել Լոնտոն եւ բրիտանական կայս. յանձնաժողով մը կազմել, հրէական ներգաղթի խնդիրը քննելու համար: Արաբները կը մերժեն որ եւ է բանակցութիւն, ցորչափ չէ դադրած հրէական ներգաղթը: Քաղաքացիական անհնազանդութեան պայքարը եւ ընդհ. գործադուլը կը շարունակուին: Մարզպանը կարգ մը տեսակցութիւններ ունեցաւ արաբ վարիչներու հետ եւ անոնց ներկայացուցած ծրագիրները՝ ներգաղթի սահմանափակման մասին: Բայց Արաբները վճռած են չընդունիլ որ եւ է մասնակի կարգադրութիւն կամ առաջարկ որ ամբողջովին չի զադրեցնէ ներգաղթը: Երուսաղէմի մէջ կացութիւնը լարուած է ծայրայեղօրէն: Աւստրիական հպատակ ուխտաւոր մը սպաննուեցաւ,— չորրորդ զոհը չաբաթ օրէն ի վեր — եթովպական հիւպատոսարանին մօտ:

*** Անգլիական կառավարութիւնը որոշեց կայս. յանձնաժողով մը կազմել, քննելու համար Պաղեստինի կացութիւնը եւ արաբ ու հրեայ ժողովուրդներուն տրուտնջները:

*** Լոնտոնի թերթերը կը հաստատեն թէ Պաղեստինի բրիտանական իշխանութիւնները միտք չունին տեղի տալու արաբական պահանջներուն առջեւ: Մարզպանը արդէն պատրաստած է աչխատանքի ցուցակները՝ յառաջիկայ վեց ամիսներու ներգաղթին համար: Պիտի ընդունուին մօտ 4000 հոգի, ինչ որ գրեթէ հաւասար է նախընթաց վեց ամիսներու համեմատութեան:

*** Եաֆայի մէջ գործադուլ հռչակուած ըլլալով, Թէլ - Ավիվի հրէական զաղութը կը գործածուի երկուշաբթի օրէն ի վեր, իբրեւ նաւահանգիստ: Առժամեայ քարափ մը չինուած է:

Երուսաղէմի աղբահաւաքները ամէնէն առաջ գործադուլ հռչակած ըլլալով, քաղաքին մաքրութիւնը մեծ դժուարութեանց կը հանդիպի:

*** Ներկայ խլրտումները սկսան ապրիլ 19ին, երբ ղէպքեր պատահեցան Եաֆայի եւ Թէլ - Ավիվի մէջ, զոհեր պատճառելով թէ Արաբներուն եւ թէ Հրեաներուն: Արաբները օգտուեցան առիթէն, քաղաքական նպատակներ հետապնդելու համար: Առարկելով թէ ժամանակը եկած չէ պատուիրակութիւն մը ղրկելու Լոնտոն, բանակցութեանց համար, անոնք գործադուլի հրաւիրեցին խանութներու եւ փոխադրութեանց բանուորները: Իրենց նպատակն էր պայքար մղել հրէական ներգաղթին դէմ: Ցետոյ միացուցին զանազան հոսանքներ եւ կազմեցին Արաբական Գերագոյն Կոմիտէն, որ հրամայեց չարունակել գործադուլը, մինչեւ որ բրիտանական կառավարութիւնը դադրեցնէ հրէական ներգաղթը: Այս որոշման յաջորդեց քաղաքացիական անհնազանդութեան պայքարը, անցեալ ուրբաթ օրէն սկսեալ: Նախ պիտի մերժեն տուրք վճարել, յետոյ գործադուլի պիտի հրաւիրեն պետական պաշտօնեաները:

Այս բոլոր անցուդարձերու միջոցին, կ'աճէին անկարգութիւնները.— ահարատութիւն, հրկիզում հունձքերու կամ չէնքերու, զինեալ յարձակում, խզում եւ քանդում հեռագրի եւ հեռաձայնի դիծերու եւն.: Իրրեւ զուրկան միջոց, անցեալ չաբթու օդնական զօրք ղրկուեցաւ Եգիպտոսէն:

Ցունաստան զօրավար մը կուտայ

Զօրս նախկին վարչապետներէն վերջ, որոնք յանկարծամահ եղան իրարու ետեւէ, Ցունաստան կորսնցուց նաեւ զօրավար մը, Փարասքէվոփուլոս: Առջի օր հեռագիր մը կը հաղորդէր անոր մահը:

Հանգուցեալը յունական բանակին ամէնէն ականաւոր սպաներէն մէկն էր: Երբ Մեծ պատերազմը ծագեցաւ, ջերմագին կուսակից էր որ Ցունաստան եւս մասնակցի դաշնակիցներու կողքին: Այս առթիւ բանախօսութիւններ տարբեց, յօդուածներ եւ ղրքոյկներ հրատարակեց եւ վերջապէս արժեցաւ իր ուսեակիցը: Հրամանատարութեան պաշտօն մը ստանձնեց Սելանիկի մէջ, իսկ յետոյ նշանակուեցաւ սպարապետ Փոքր Ասիոյ բանակին: Երբ Կոստանդին թագաւորը վերահաստատուեցաւ, Ցունաստանէն հեռանալով եկաւ Փարիզ, ուր հինդ տարի մնաց, իր յուշերը գրելու համար: 1926ին Զօր. Փանկալոս դիկտատուրա հռչակած ըլլալով, Ամէնք հրաւիրեց Փարասքէվոփուլոսը, բայց կարելի չեղաւ համաձայնութիւն գոյացնել եւ նորէն քաշուեցաւ:

ՀԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԷՆԿԻՒՐԻ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՆՈՐ ԴԵՍՊԱՆԸ, Պ. Փոնսօ (նախկին մարզպան Սուրիոյ), ունկնդրութեան ընդունուելով Ամէնքիւրքին կողմէ, ներկայացուց իր յանձնարարագիրները: Ամէնքիւրք զայն վար դրաւ աւելի քան մէկ ժամ: Անգլիական նոր դեսպանն ալ, Սըր Փըրսի Լօրէն, ունկնդրութեան ընդունուեցաւ:

ԱՆԳԼԻՈՑ ԴԱՀԼԻՃԸ երկուշաբթի օրուան ժողովին մէջ քննեց պատժական տնօրինութեանց խնդիրը: Կարգ մը նախարարներ այլեւս աւելորդ դատան անոնց չարունակութիւնը: Այս առթիւ Պ. Իտըն տեղեկութիւններ հաղորդեց տրմ - տրմ գնդակներու գործածութեան մասին, որոնց դէմ բողոքած էր Իտալիա: Իր զեկուցման համաձայն, գաղտնի գործակալ մը ներկայացեր է անգլիական զինագործարանի մը, կեղծ թուղթեր չինելով, Անգլիան յանցաւոր հանելու համար: Խօսեցաւ նաեւ Պլումի հետ ունեցած տեսակցութեան մասին:

40,000 ԲԱՆՈՒՈՐՆԵՐ գործադուլ հռչակեցին Պուլկարիոյ մէջ, ծխախոտի գործարանատէրները մերժած ըլլալով աւելցնել աշխատաւդինը: Հաւանական է որ ուրիշ արհեստներու պատկանող բանուորներ ալ միանան:

ԱՒՍՏՐԻՈՑ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ միշտ խառնակ է: Մուսոլինի ունկնդրութեան ընդունելով Աւստրիոյ նախկին փոխ - վարչապետը, իշխան Շթարէնպէրկ, չափաւորութեան խրատներ տուաւ: Իշխանը տրամադիր կ'երեւայ դաւադրութիւն մը սարքելու: Կասկածներ կան նաեւ Օթոն արհեղուքի մասին, որ կ'ուզէ գրաւել Աւստրիոյ գահը: Լուծեալ կազմակերպութիւնները կը մերժեն յանձնել իրենց զէնքերը:

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ԱՆԻՒՆ ՊՈՒԱ-ԲՈՒԼՈՆՊի «Ազատ» ենթակովիտէի ընդհանուր ժողովը, վաղը, հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին: կարեւոր օրակարգ:

Գաւառ

ՎԱԼԱՆՍի Պրոպականտի յանձնախումբին ծրդ-դասախօսական ժողովը այս ուրբաթ 22 մայիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին, Հ.Յ.Դ. սիամանթօ ակումբին մէջ: Նիւթ՝ «Մ. վարանդեան եւ Հայրենիքը»: կը հրաւիրուին ընկերներն ու հաւակիրները:

Դասախօսութիւն

ՓԱՐԻԶի «ԵԳԻՊՏԱՑԻ» ԿՈՄԻՏԷի դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ այս ուրբաթ երեկոյ, ժամը 8.30ին, Chez Zeyer սրճարանի վերնայարկը, 4 rue St. Denis (Place du Châtelet), մէթրօ Châtelet: Միտքերու փոխանակութիւն ընկ. Լեւոն Ջորմիսեանի դասախօսութեան շուրջ: կը հրաւիրուին փարիզի եւ շրջանի բոլոր ընկերները:

ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ
ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ
ՆԱԽԱՁԵՌՆԱՒԹԵԱՄԲ Հ. Հ. ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆ
եւ Նախագահութեամբ Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆի

30 Մայիս, չաբաթ երեկոյ, Փըթի-Ժուռնալի սրահներուն մէջ
21 rue Cadet, *մէթրօ* **Cadet**

Ֆրանսայի եւ օտար հիւրերու կարգին ներկայ պիտի ըլլան եւ խօսք պիտի առնեն Պ. M MOUTET (*երեսփոխան*), Պ. MULLER (*նախագահ կամաւորներու Դաշնակցութեան*), JOUHAUX (*ընդհ. քարտուղար Աշխատանքի Դաշնակցութեան*), *հրամանատար* BENOIST D'AZY (*կազմակերպիչ Արեւելեան Լէգէոնին*),

կը խօսի Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ:

Կ'երգեն Տիկ. Ա. ԳԵՒՈՆԵԱՆ, ՕՐ. ԱՒՆԱՆԱՄԵԱՆ եւ Պ. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ
Կ'արտասանէ ՕՐ Մ. ՇՄՄԱՆՃԵԱՆ (հայերէն):

Մուտք՝ 5 ֆրանք:

ԱԶԳ. ՀԵՐՈՍ ԶՕՐ. ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԻՆ ՕՐՈՒԱՆ ՍՈՒՔԻԻ
Գեղարուեստական մեծ ցերեկոյթ
փարիզի 18րդ թաղամասի քաղաքապետարանի շքեղ սրահին մէջ
(Métro: Jules Joffrin)

Կիրակի, 24 Մայիս, ժամը 14.30ին

ՆԱԽԱՁԱՒՈՒԹԵԱՄԲ ՋԱՐԵՀ ՊԷՅ ՆՈՒՊԱՐԻ
Հովանաւորութեամբ փարիզահայ յայտնի դէմքերու
կը քանախօսեն հայ գիտնականութեան մի-ուրեքանց ներկայացուցիչները
ԳՆԴ. ՇԱՀԽԱԹՈՒՆԻ, Պ. ՄԱՐՄԱՐԵԱՆ, ԳՆԴ. ԲԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ
Գեղարուեստական ճոխ բաժին հայ արուեստագէտներու մասնակցութեամբ
Ինչպէս նաեւ սիփան-կոմիտաս երգչախումբին:
ԿԵՆԴԱՆԻ ՊԱՏԿԵՐ
Կը ցուցադրուին Անդրանիկի զէնքերն ու շքանշանները:
Ներկայ կ'ըլլան քաղաքապետն ու օտար հիւրեր:
ՅՈՒՄՆԵՐ՝ 5, 10 եւ 15 Ֆր.:

Կ. ԽԱՉԻ ՕՐ

Կը տօնուի Ֆ. Կ. Խաչի Կրկնոպլի Մասնաճիւղին կողմէ
21 Մայիս, հինգշաբթի կէս օրէ վերջ ժամը 4ին
կը խօսի ԸՆԿԵՐՈՒՀԻ Տ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ
Հանդէսէն վերջ Թէյասեղան՝ ի նպաստ մանկապարտէզին,
դպրոցի սրահին մէջ:
Մուտքը ազատ է:

Դերձակատուն
ՊՕՂՈՍ ԳՈՐԳԻԿԵԱՆ
31 Route de Choisy, Ivry s/Seine
Հեռաձայնել Italie 13—45
ՃՈՒԱ ՄԹԵՐՔ ֆրանսական եւ անգլիական կերպասներու,
Վերջին նորաձեւութիւն, խնամուած աշխատանք, չափաւոր գին,
Ստացած ենք ամառնային գեղեցիկ կերպասներ.
Ձեր շինելիք հագուստներուն համար դիմեցէք
մեր դերձակատունը:

Բժշկական ՈՕԺԻՆՍԲԻ
Մասնագէտ կանանց, սրտի հիւանդութիւններու եւ Sympathicothérapie. Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2—4: Դիմել՝ 10 Rue Lord Byron, Métro Georges V. Tél. Elysées 22-79

Մանր ապրանքներ ՄԱՐԻ ՀԱՊԵԱՆ
(**Alimentation BROUSSA**)
21 Rue Saulnier, Métro: Cadet — Tél. Prov, 16—88
Միակ ներկայացուցիչն է Փարիզի եւ շրջակայքի հեռաւոր արուարձաններու մէջ, Ֆրանսայի ամէնառաջնակարգ ճերմակ պանիրի (Marque Omega-production Festeris & Melidès)

ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ԽՄԻՋՔ
ՐԱՔԻ ՏԻՒԶ
Զուտ խաղողէ քաշուած եւ անխոնով պատրաստուած օդին է ՐԱՔԻ ՏԻՒԶը:
Զգուշացէք այլ եւ այլ նիւթերով պատրաստուած եւ ձեր կեանքին վնասակար օդինները խմելէ, այլ խմեցէք միմիայն ՐԱՔԻ ՏԻՒԶը, որուն անարատ, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր ըլլալը հաստատուած է:
UN DUZE
MARQUE DÉPOSÉE
RAKI
40°
DUZE
Véritable Anisette Orientale
DISTILLERIE OTTOMANE ISTAMBOUL
Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Ա. ՏԱԼԱԹԻՒԼԵԱՆ
8 rue Suffren, Marseille— Tél. D. 70-89

ՄԻՍԱՔ ՂԱԶԱՐԵԱՆ
ԻՐԱՒԱԳԻՏ ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ, DOCTEUR ES-SCIENCE
Կը սանձնէ ամէն տեսակ իրաւական եւ վարչական գործեր, հպատակութեան գործողութիւններ, վարկային գործառնութիւններ: Պաշտպանութիւն դատարաններու առջեւ: Ամէն կարգի թուղթերու խմբագրութիւն: Ամուսնալուծական խնդիրներ: վարձակալութեանց գործ: Հարկերու յայտարարութիւն: Խնդրագիրներու եւ նամակներու խմբագրութիւն:
Դիմել չորեքշաբթի եւ ուրբաթ օրերը ժամը **4—6, 51 Rue Mr. le Prince, Paris (6):**

ՅՕՒՇԱՏԵՏՐ

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԿԱՂՈՒՑ ԽԱՉի Ակնէնի փասնաճիւղի ընդհ. ժողովը տեղի պիտի ունենայ Մայիս 20ին, չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, Café des Sportsի մէջ, խիստ կարեւոր օրակարգ: Ներկաներու թիւը օրինաւոր պիտի համարուի, կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ եւ անդամատետրը միասին բերել:

Ֆ. Հ. Կ. ԽԱՉի Իսի լէ Մուլինոյի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը՝ այս շաբաթ երեկոյ, իր դպրոցի սրահին մէջ, 6 պիս Գուվար Թօտէն: կարեւոր օրակարգ: կը խնդրուի բոլոր անդամ-անդամուհիներէն ներկա գտնուիլ:

Ֆր. Կ. ԽԱՉի Լիոնի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերուհիները, վաղը, հինգշաբթի, կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, *181* գուր Լաֆայէթ, Զարգարեան գրադարանին մէջ: Օրակարգ՝ պատգամաւորի ընտրութիւն:

ՀԱՅ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԱԿՈՒՄԲ

Վաղը, հինգշաբթի, երեկոյեան ժամը 9ին, Ռուսական Քոնսէրվատուարի չէնքին մէջ (գետնայարկի) 26 Ավընիւ սը Թօքիօ,
կը խօսի Պ. ՀՈՐԲԷՆ ԳԱԲՐԻԵԼԵԱՆ
Նիւթ՝ Հայկական Հարցը 1913ին
Սրահը կը բացուի ժամը *8.30*ին:

ԳԱՁԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi.

ԳԱՁԷՔ ՏԵՍԷՔ
CIGALE CINÉMA
60 Avenue de Saxe.LYON.

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme, PARIS (13)

«ՀԱՅ ԸՐ ՀՊԱՐՏ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ ՄԸՆ ԵՆ»

— o —

— Աւելի այն չէչտը՝ որով կը յայտնէք ինծի ձեր մէկ գաղտնիքը: Եթէ չեմ սխալիր, յեղափոխական ձեռնարկ մը խոտոր կը համեմատուի որ եւ է պետութեան օրէնքներուն:

— Այս բացատրութիւնը ի զօրու չիկրնար ըլլալմերկամակերպութեան համար այսօր, եւ մանաւանդ Ցունաստանի, Ֆրանսայի, Եուկոսլաւիոյ, Պուլկարիոյ եւ աշխարհի բոլոր պետութեանց համար, բացի անոնցմէ որ պահանջներ ունինք:

Միւս ամբողջ աշխարհին համար մենք ազգայնականներ ենք: Տարբեր հարց թէ 87 (46) տարիներ առաջ մեր կազմակերպութեան սկզբունքները ընկերվարական սկզբունքներ էին: Այդ - դէն մեր կազմակերպութիւնը հաստատուած է Բ. Միջազգային մէջ: Մեր հայրենիքը թուրքերու լուծին տակ կը գտնուէր: Պէտք էր ամէն գըներով ազատագրել զայն: Ինչպէ՞ս կրնայինք յաջողիլ եթէ չդործէինք այնպէս՝ ինչպէս ձեր Ֆիլիքի Էքէբրեան (Ծ. Ա. Հեղլէն Յեղափոխական հին կազմակերպութիւն մը):

— « Իրական յեղափոխականներու պէս, գաղտնի գործելով, մեր ընկերներն ու գործակալները ունէինք ամբողջ աշխարհի մէջ, եւ ոչ ոքի կը վրնասէինք բացի Թրքական իշխանութենէն, որուն լուծին տակ կը գտնուէր մեր երկիրը, եւ ուր փոքրամասնութիւն եղած էինք:

« Մի կարծէք որ Ցունաստանի մէջ փոքրամասնութիւն կը կազմենք մենք: Ցունաստանի հիւրերն ենք մենք, եւ հաճոյքով պիտի ուզէինք իր զաւակները ըլլալ»:

— Ի՞նչպէս կը յատկանշէք դուք փոքրամասնութիւն մը:

— Մինչազգային օրէնքներու հիման վրայ փոքրամասնութիւն կը նշանակէ ժողովուրդ մը, որ նախապէս տիրող էր այն երկրին մէջ, ուր կ'ապրի անիկա այսօր՝ տիրապետողի մը իշխանութեան ենթակայ:

— Հետեւաբար ձեր կազմակերպութիւնը նուիրուած է Հայաստանին:

— Մեծագոյն Հայաստանին, որովհետեւ, անոր մէկ մասը արդէն մերն է: Մորհրդային Հայաստանը:

— Ուրեմն կը ճանչնա՞ք խորհրդայնացումը:

— Որովհետեւ մեզի չի վնասեր: կը տեսնէք որ, եթէ համայնավար վարչաձեւը խոցեց մեր չարքը գտնուող ժողովուրդները, մեզի ոչ մէկ վնաս հասցուց, ոչ եկեղեցիին, ոչ ուրիշ բան:

Միայն մեր լեզուի ուղղագրութիւնն է որ վնասեց, որովհետեւ Հայաստանի մէջ կը գրեն այնպէս ինչպէս կը խօսին:

Ես այնպէս հասկցայ, թէ այս կուսակցութեան պատկանող Հայերը չեն դադրած բաղձալէ Հայաստանի մը, զոր կ'որոշէր Սէվրի դաշնագիրը: Բայց, անպատասխանատու կերպով չըլլան ընդդ այն զրոյցները, թէ ամէն տեղ գոյութիւն ունի եւ կը գործէ յեղափոխական կազմակերպութիւն մը, առասպելներ են, «Յեղափոխական» տիպարոսի մեծ թիւրիմացութիւն մըն է, այս՝ եւ ուրիշ ոչինչ: Արդէն ուրիշ Հայ մը, որ կուսակցական գործերու խառնուած է, վճռական կերպով յայտնեց ինծի.

— «Ցունաստանի մէջ կը գտնուինք: Մեր հայրենիքը կը նկատենք զայն: Ինչուո՞ր կ'ուզէ մեզմէ, պիտի տանք անոր: Տուրքե՞ր կը պահանջէ, պիտի վճարենք՝ ինչպէս բոլոր Հեյկեները»:

« ՌԱՄԿԱՎԱՐ »

Եթէ վերեւը յիշուած ազգայնական Հայերու կուսակցութիւնը մեծ է, դարձեալ ունի նաեւ ուրիշ զօրաւոր կուսակցութիւն մը, որ «Ռամկավար» անունն է: «Ռամկավար» կը նշանակէ «արմատական - ազատական»: Իսկ իր սկզբունքները նախորդէն աւելի ձախ են (?):

Այս երկու կուսակցութիւնները կը պայքարին—այսպէս ըսենք— համայնքի իշխանութիւնը ձեռք առնելու համար, եւ այս հակառակութենէն առաջ կուգան բախումներ, որ չատ անգամ կը յանգին ոճիրներու:

Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութեան պատկանողները, ուրիշ խօսքով Դաշնակիները, կը փափաքին պարզել ազգային դրօշակը, այսինքն եռագոյնը (կարմիր, կապոյտ, նարնջագոյն), իսկ ռամկավարներուն համար նոյն բանն է եթէ դրօշակը կարմիր ըլլայ եւ վրան մուրճ-մանգաղով, ինչպէս որ է Մորհրդային Հայաստանի մէջ:

(3) (Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
(ԵՐԹԵԼԻԿ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 21 ՄԱՅԻՍ JEUDI 21 MAI 1936

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄԱՄՆԱՑ ՆՈՒԱՄՍՆԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3120

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՅԱՂԹԱՆԱԿԻՆ ԲԵՒԸ

Կը մօտենան օրերը նոր երեսփ. ժողովին գումարման ,— Յունիս 1, երբ իշխանութեան գլուխ պիտի անցնի ընկերվարական կուսակցութիւնը :

Ընտրական յաղթանակէն ի վեր, տաժանելի երկունքի մը ենթարկուած է ժողովրդական ձակատը: Աւելի ճիշդ՝ ընկերվարական կուսակցութիւնը. քանի որ միւս ուղեկիցներէն համայնավարները կ'ուզեն պահել իրենց անկախութիւնը, իսկ արմատականները այնքան ալ տաք չեն, կամ տրամադիր չեն շատ յառաջ երթալու :

Դեռ միւս թեւերէն անկախ ընկերվարականները եւ ուրիշներ, որոնց ուժ մը չեն ներկայացներ,— 70-75 ձայն: Իսկ ամէնէն յաւելուն եւ հզօր կազմակերպութիւնը, Աշխատանքի Ընդհ. Դաշնակցութիւնը, արդէն յանձնեց իր պատասխանը,— պայմանաւոր գործակցութիւն, առանց դահլիճին մէջ մտնելու :

Եթէ հաշուենք, նաեւ, աջակողմեան տարրերուն ճնշումը, դիւրին է եզրակացնել թէ ինչքան ծանր կացութեան մը մատնուած է վաղուան վարչապետը, Լէօն Պլում :

Ան իշխանութեան գլուխ պիտի անցնի կռնակը տուած ժողովրդական ձակատին: Միայն ընկերվարական կուսակցութեան ձայները բաւական չեն, պահելու կամ արդիւնաւորելու համար այդ իշխանութիւնը :

Միւս կողմէ, հանդիսաւոր ուխտ մը ունին ձակատին երեք հիմնական ուժերը,— ընկերվարական, արմատական եւ համայնավար: Եւ ունին ծրագիր մը, որ իրօք ուղեցոյց պիտի ծառայէ նոր դահլիճին :

Արդ, նախարարութիւնը չէ կազմուած տակաւին, իսկ անոր բուն ծրագիրն ալ կը մնայ անորոշ: Ինչ որ կը գրուի թերթերու մէջ կամ կ'արտասանուի բեմերու վրայ, աւելի շատ կապ ունի ներքունքի խնդիրներու հետ: Տակաւին համաձայնութիւն չէ գոյացած «անելիք»ներու, գործնական քաղաքականութեան մասին :

Յաղթանակը , ինքնին, զանազան կասկածներ յարուցած ըլլով քաղքենի - դրամատիրական շրջանակներու մէջ, վաղուան վարիչները ահա մէկ ամիսէ իվեր ամէն միջոց կը փորձեն, վստահութիւն ներշնչելու համար :

Ի՞նչ հնարամտութիւններ, այս առթիւ...

Անցեալ օր թերթ մը դիտել կուտար թէ վաղուան վարչապետը ուրիշ լեզու գործածեց Փարիզի Ամերիկեան Ակումբին մէջ, իր քաղաքականութիւնը պարզած առեն, եւ տարբեր չէր՝ նոյն գիծը, կուսակցութեան հրապարակային ժողովին մէջ :

Առաջին ճառը գնահատուեցաւ նոյն իսկ «մեծ մամուլ»ին , քաղքենի թերթերու կողմէ, իբրեւ լուրջ եւ վայել պետական ճարտուր մը : Իսկ միւսը...

Ըսէ՞նք թէ համայնավարները դժգոհ մնացին առաջինէն, հաճառօտակի արձանագրելով զայն, եւ սպասելով աւելի յստակ արտայայտութիւն :

Այս տեսակէտէն, շատ աւելի վարպետ են համայնավարները :

«Իւմանիթէ», կուսակցութեան պաշտօնաթերթը, կ'ազդարարէր երէկ, ճակատէն,— « ժողովուրդը պաշտպանելու համար պէտք է պաշտպանել Ֆրանքը » :

Դեռ շատ աւելի պերճախօս օրինակներ :

Կուսակցութիւնը շատ խելօք յայտարարութիւն մը խմբագրած էր, մայիս 14ին, իբրեւ պատասխան ընկերվարականներու կոչին : Նոյն հարցին առթիւ գումարուած կուսակցական ժողովին առջեւ, ընդհ. քարտուղար Պ. Թորէզ իր զեկուցման մէջ կը յայտարէր, — Մենք աւելի հեռուն կ'երթանք, մեր ուղածը խորհ. իշխանութիւն է (Սովետ) :

Այս յայտարարութիւնը — մօտաւորապէս — հրատարակուեցաւ ուրիշ թերթերու , բայց ոչ «Իւմանիթէ»ի մէջ :

Ուրիշ յատկանշական երեւոյթ մը :

Համայնավար կուսակցութիւնը հրապարակային ժողով ու — նէր երկուշաբթի գիշեր, երկու տարբեր վայրերու մէջ, վստահութիւն ներշնչելու համար չահուած յաղթանակը :

Ամփոփելով այս առթիւ խօսուած ճառերը, « Իւմանիթէ » կը գրէ.— Տիւքլօ (կուսակցութեան նախորդ ընդհ. քարտուղարը) յայտնեց թէ « Ֆրանսայի ժողովուրդին միութեան համար հետապնդուած քաղաքականութիւնը փոխեց դէպքերու ընթացքը» :

Այս նոյն ճառին առթիւ, «Թան» կը գրէ.

— « Պ. Ժաք Տիւքլօ, երեսփոխան Փարիզի, գովեց համայնավար կուսակցութիւնը որ կրցաւ հաշտեցնել եռագոյն դրօշը եւ կարմիր դրօշը, «Մարսէյեզ»ը եւ «Ինթէրնասիօնալ»ը :

Անշուշտ համայնավարները չեն ծածկեր իրենց վերջնական վերնախորը,— «Ֆրանսայի խորհրդային Հանրապետութիւն » , ինչպէս կոչեց Վայեան Քութիւրիէ :

Հարցը այն է որ, կարմիրները կ'ուզեն իրենց տեսիլները իրականացնել յուշիկ – յուշիկ, տեղ մը տէր կանգնելով ժան տ'Արքի, ուրիշ տեղ մը պատերազմ հռչակելով 200 մեծահարուստ ընտանիքներուն դէմ, պարագային համեմատ երգելով «Մարսէյեզ»ն ու «Ինթէրնասիօնալ»ը, ի հարկին իրարու կցելով եռագոյնը եւ մուրճ–մանգաղը :

Մինչ այս մինչ այն, անոնք չարժման մէջ դրած են իրենց բոլոր ուժերը, բազմապատկելու, ստուարացնելու, ծաւալուն եւ անդիմադրելի ծովու մը վերածելու համար աշխատաւոր բազմութիւնները,— մրցող ժողովուրդը, միշին դասն ալ հաշուելով :

Իրօք աւելի ակզբունքի խնդիր, այս պարագան չի կրնար տհաճութիւն պատճառել ընկերվարականներուն, թէեւ կը խրտչեցնէ արմատականները :

Բայց, գործնական քաղաքականութեան տեսակէտէն, ճիշդ այս պարագան է որ կը ծանրացնէ յաղթանակին բեռը, վաղուան դահլիճին համար :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԻՏԱԼԻՈՅ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՁԳՏՈՒՄՆԵՐԸ ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԻ ԵՒ ՄՕՏԱՒՈՐ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

Լոնտոնի թերթերը կը շարունակեն քննել անգլեւիտալական յարաբերութեանց խնդիրը, որ սուր հանգամանք ստացած է, եթովպիոյ գրաւումէն ի վեր : «Մանչէսթըր Կարտիըն» վերլուծելով իտալեւգերման մերձեցման հաւանականութիւնները, դիտել կուտայ ուշագրաւ խմբագրականի մը մէջ.

—«Այսօրեայ մեծ երկիւղ չի պատճառեր այնպիսի ձեռնարկ մը զոր իրօք թէ աչքի առջեւ ունի Մուսոլինի, այսինքն իտալական տիրապետութիւն՝ ենդիպոսի, Արաբիոյ և Մօտաւոր Արեւելքի վրայ : Սակայն եւ այնպէսիտալիա կրնայ մեծապէս «վնասակար ուժ» մը ըլլալ, եւ երբեք զանցառելի խնդիր մը չէ գիտնալ թէ անգլեւիտալական յարաբերութիւնները տեւական հակամարտութեան վրա՞յ հիմնուած պիտի ըլլան թէ ոչ, մասնաւորապէս եթէ Իտալիա ազատի Աւստրիոյ հոգէն, փոյթ չէ թէ առժամապէս» :

Անգլիական թերթը կը կարծէ թէ իտալական աչխարհակալութիւնը շատ աւելի մեծ երկիւղ կը պատճառէ Միջերկրականի արեւելեան ափերու պետութեանց եւ քննելով փոխադարձ աջակցութեան դաշնագրի մը խնդիրը, երբեք ցանկալի չի դտներ անգլեւիտալական մրցակցութիւն մը : «Այդպիսի դաշնագրի մը մասին բանակցելէ առաջ, պէտք է կարգադրել պատժական տնօրինութեանց խնդիրը : Միջերկրականի արեւելեան պետութիւնները կապուած են պատժական տնօրինութեանց, որովհետեւ կապուած են Մեծն Բրիտանիոյ եւ իրենց սեփական ապահովութիւնը կը տեսնեն բրիտանական նաւատորմին գերակչռութեան մէջ » :

« Մանչէսթըր Կարտիըն » կը կարծէ թէ Մուսոլինի փորձ մը պիտի կատարէ մերձեցում հաստատելու Մ. Մրութեան հետ եւ թէ վերջերս օգտակար խօսակցութիւններ տեղի ունեցած են Հռոմի մէջ : «Իտալական յաջողութիւնը վերջապէս հասկցուց անգլիական կառավարութեան թէ ոչ միայն հաւաքական ապահովութիւնն է որ տկարացաւ եւ բրիտանական հեղինակութիւնը նուազեցաւ, այլեւ վտանգուեցան բրիտանական ապահովութիւնը եւ կայսերական շահերը : Որ եւ է նոր դաշինք Միջերկրականի մէջ՝ հաճութեամբ պիտի ընդունուի բրիտանական կառավարութեան կողմէ, ինչպէս անոնց կողմէ որ կորսնցնելիք կայսրութիւն մը չունին : Մուսոլինիի ծրագիրներն ու փառասիրութիւնները պատին վրայ արձանագրուած են նոյնքան տեսանելի կերպով որքան եթովպիոյ նուաճումը : Անոնք կրնան յառաջ բերել գերակչռութիւն Մօտաւոր Արեւելքի մէջ եւ, եթէ ոչ եգիպտոսի նուաճումը, գոնէ Լիբիոյ եւ եթովպիոյ երկու գաղթավայրերուն միացումը՝ իտալական հողաչերտով մը : Փոխադարձ աջակցութեան տեւական դաշնագիրներու որ եւ է չարք Միջերկրականի մէջ՝ պիտի խափանէ Պ. Մուսոլինիի փառասիրութիւնները, որովհետեւ, եթէ նոյնիսկ ան տրամադիր ըլլայ կռուելու բրիտանական նաւատորմին դէմ, անհաւանական է որ ապաքէն կարդայ Միջերկրականի բոլոր ծովեզերեայ պետութեանց : Մէկ բան ստոյգ է,— ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՁԱԿԱՏԸ ԱՁԻՄ ԵԹՈՎՊԻԱՑԻՆ ՓՈԽԱԴՐՈՒՄԸ Է ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆ » :

ՆՈՐ ԴԷՊՔԵՐ ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ՄԷՋ

Երուսաղէմի հայկական թաղին մէ՞ջ ալ..

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն մայիս 19թ-ուականով.— Հինգերորդ սպանութիւն մը կատարուեցաւ այս առտու, Երուսաղէմի մէջ: Հրեայի մը դիակը գտնուեցաւ հին քաղաքամասին մէջ: Կառավարութիւնը ամէն միջոց ձեռք առած է, պաշտպանելու համար երկաթուղին: Երուսաղէմէն Հայֆա անգլիացի զինուորներ կը հսկեն անդորրութեան, մասնաւոր ինքնաշարժներով: Երուսաղէմ-Եաֆա ճամբան ալ պաշտպանուած է զինուորներով եւ ոստիկաններով:

Երէկ սպաննուած Աւստրիացիի մը յուղարկաւորութիւնը տեղի տուաւ նոր դէպքի մը: Հազարի չափ Արաբներ, որոնք եկած էին ներկայ ըլլալու կաթոլիկներու եկեղեցին, տեսնելով որ դագաղը ուղղակի գերեզմանատուն փոխադրուած է եւ այնտեղ պիտի կատարուի յուղարկաւորութիւնը, կատղեցան, գային գերեզմանատուն եւ առին տարին դագաղը: Ոստիկաններ օգնութեան հասնելով, ցրուեցին ցուցարարները, որոնք դագաղը ձգելով փախան: Հրամայուեցաւ լրտեսները մարել գիշերուան ժամը 9ին սկսեալ :

Պաղեստինի պաշտօնաթերթը այսօր հրատարակեց հրէական ներգաղթի վերջնահայ ցուցակը, որուն համաձայն աշխատանքի պաշտօնատունը 4500 արտօնագիր կը տրամադրէ հրէական գործակալութեան: Հինգ հարիւր արտօնագիրներ վերապահուած են կառավարութեան կողմէ :

*** « Ժուռնալ»ի թղթակիցը կը հեռագրէ նոյն թուականով.— Երեք անգլիացի պաշտօնակիցներու հետ կը գտնուիմ հրապարակի մը վրայ զոր աւերածունները կը մաքրեն ռճապարանքով, զինուորներու տեւական հսկողութեան տակ: Փողոցները ամայի են, խանութները փակուած, լոյսերը մարած : Արդիլուած է ժամը 6էն յետոյ դուրս ելլել, առանց մասնաւոր արտօնագրի : Ամբողջ գիշերը պահակներ կը չրջին: Ահա թէ ինչ մթնոլորտի մէջ կը գտնուինք :

Հրեայ մըն ալ սպաննուեցաւ այս առտու, նոտար Մուխթարի տղան : Հայկական թաղին մէջ երեք հարուած պարպուեցաւ ի պատասխան դանակի հարուածի մը որ երէկ մխուած էր Արաբի մը կռնակին:

Այս կացութիւնը կրնայ շատ երկար տեւել: Մանաւանդ որ, այսօր հրատարակուած հրամանագիր մը կ'արտօնէ 4500 Հրեաներու ներգաղթը մինչեւ սեպտեմբեր : Կնքուած համաձայնութեանց տարեկան գործադրութիւնն է այս, կ'ըսեն Հրեաները: Իսկ Արաբները դրդռիչ ձեռնարկ մը կը նկատեն գայն: Եւ պատասխանն ալ չուշանար: Արաբական կոմիտէն որոշած է պայքարիլ մինչեւ վերջը, մերժելով բրիտանական յանձնաժողովի մը անուանումը: Անշուշտ զգուշական բոլոր միջոցները ձեռք առնուած են: Զինուորական ուժեր բռնած են ռազմագիտական կէտերը, երկաթուղիները, ճամբաները, կամուրջները: Բոլոր կառախումբերուն կ'ընկերանան անգլիական զինուորներ եւ ոստիկաններ :

— o —

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ՓՐԼՏՅԻ ՖՈՆՏԻԻՆ մայիս 15ի վիճակահանութենէն 50,000ական ֆրանք չահեցան հետեւեալ թիւերը.— 1903ի չրջաբերութենէն 617,050 եւ 1911ի չրջաբերութենէն 398,668 թիւ պարտաթուղթերը :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՂՋԻԿ ՄԸ ՄԱՏՆԵՑ...

— . —

Անգիր պատմութիւններ, պատմութիւնն՛ր՝ ներգաղթի մասին : Շոգենաւը մեկնած առեն :

Եւ ամէն մէկուն մէջ՝ աղջիկ մը սեւաչեայ, բայց կարմի՛ր, կարմի՛ր : Մարսէյլի մեր թղթակիցը կը խնդրէ արձանագրել :

— Ամէն բան կարգին էր: երբ շոգենաւին սանդուղներէն վեր կ'ելլէի, հարցուցին հանգամանիս : Հազիւ արտասաներ էի «Յառաջ»ի անունը, եւ ահա իրօք «բնիկ» կեցած օրիորդ մը մոլտաց, ումն Կէդկուտի կողջին :

— Չէ՛, չէ՛, չէ՛, «Յառաջ»ները տեղ չունին հոս... պէտք է հրաման ստանալ ընկեր Շահվերտեանէն :

Այս ոչինչ : Թշուառ բանուոր մը, անկուսակցական, որ տարիներէ ի վեր կը տառապի անստուգութեան մէջ եւ արտաքսման թուղթ ունի, գերագոյն ճիգ մը կը փորձէ, ինքզինքը շոգենաւ նետելու համար :

Աղջիկ մը — նորէն աղջիկ մը կարմիր, կարմի՛ր — կը տեսնէ եւ կը մատնէ :

— Դաշնակցական է (սո՛ւտ). թոյլ մի՛ տաք...

Եւ բռնի դուրս կը հանեն խեղճ տղան :

Աղաչանք, պաղատանք : Անօգուտ : Քար կտրած են «Հայաստանասէր»ները :

Ոստիկան մը ազդուելով տեսարանէն, կը հետաքրքրուի :

Տղան.—Անելի մատնուած եմ. գործ չունիմ. արտաքսման հրաման ստացած եմ: Երկու միջոց խորհեցայ,.. կա՛մ շոգենաւ նետուիլ, կամ անձնասպան ըլլալ, դժբախտաբար երկուքն ալ չյաջողեցաւ :

Վրայ կը հասնի աշխատանքի նախարարութեան բնիկը, որ Հօկի վարիչին արդարացումի փորձերուն կը պատասխանէ.

— Ես ալ օրէնքի մարդ եմ, բայց անհանդուրժելի է այսքանը, ո՞վ է այս կարգադրութեանց պատասխանատուն. կանչեցէք, ես խօսիմ :

«Այո - ոչ» — եւ պետական պաշտօնեան ալ կը խարեն. իսկ տղան կը մնայ դուրս...

Դեռ ուրիշներ ալ, բայց ո՞ր մէկը :

Նամակագիր մը կը պատմէ, անունը եւ հասցէն ալ հաղորդելով.

— « Ներգաղթի լիազօրը այնպիսիներ ընտրեց որոնց մէջ կան տանուտէր, խանութպան, գուլպայ ծախող եւայլն եւ կրնային հազարնոց մը ըլլալ, իսկ լրուեցան աշխատելու իրաւունքէն զրկուած, կամ շաբաթը մէկ երկու օր աշխատող ընտանիքի տէրեր, մանաւանդ արտաքսուածներ : Տեսայ մեր արուարձանին մէջ արտաքսման դատապարտուած 8 -- 10 տարուան հօկեանցներ, որոնց վկայականներ տրուած է Հօկի Ֆրանսայի կեդր. վարչութիւնը, խոստանալով դնել ներգաղթի առաջին կարաւանին մէջ : Վերջին պահուն, սակայն, խոստումները չյարգուեցան եւ կ'իմանամ թէ երկու հոգի դատապարտուած են երեք ամիս բանտարկութեան (ի հարկին անուններն ալ կրնամ տալ) : Եւ մտածել որ ասոնց մէջ կան որակեալ արհեստաւորներ ալ » :

Ասո՞նք ալ արդեօք աղջիկ մը մատնեց,— Ամազոն մը կարմրադրօշ, վախնալով որ կը խաւարի երեւանի աթեր ...

Վ.Ա.Հէ

«Երբ մեր նախկին հարեւանակիցներ կ'անցնէին մեր նաւահանգիստէն...»

— o —

« Ձեռմհուրիէթ » կը գրէ այս վերնագրով.— Թուրքիայէն Ֆրանսա գացած Հայերէն 2000 հոգինոց խումբ մը, երէկ առաւօտ (14 մայիս) Ֆրանսական «Սինեայա » չոգենաւով, մեր նաւահանգիստէն անցաւ, Պաթումի ճամբով Երեւան երթալու համար :

Երբ չոգենաւը կ'անցնէր մեր նաւահանգիստէն, գաղթականները կամբակին վրայ ելան, «կեցցէ՛ Թուրք Հանրապետութիւնը» պոռացին եւ թուրքերէն երգեր երգեցին : «Թրանզիթ» անցնելուն համար, չոգենաւը կանգ չառաւ մեր նաւահանգիստը եւ ուղղակի Սեւ Ծով գնաց : Գաղթականները ցոյցեր ըրին, հեռուէն թաշկինակ եւ գլխարկ չարժելով :

**** Թուրքերէն «Թան» կը գրէ.— «Սինեայա» չոգենաւով մեկնող 1800 Հայերը անոնք են որ զինադադարին առանց անցագրի մեկնած էին մեր երկրէն եւ այս պատճառով չէին կրնար վերադառնալ: Անոնք հաստատուած էին Ֆրանսա, բայց գործ չունէին եւ միշտ կը ղրկեցնէին Ֆրանսական ոստիկանութիւնը : Այս պատճառով Ֆրանսական կառավարութիւնը որոշեց զանոնք հեռացնել իր հողէն եւ խորհրդային կառավարութեան հետ համաձայնելով՝ ապահովեց անոնց տեղաւորումը Մ. Հայաստանի մէջ :*

« Սինեայա » չոգենաւով կը փոխադրուի նաեւ մարմինը Հայ բանաստեղծ Սանիտոսի, որ ծանօթ էր իբրեւ ազգայնական բանաստեղծ մը եւ կտակած էր որ իր մարմինը թաղուի Հայաստանի նուիրական հողին վրայ :

ՄՄԲ.— «Սանիտոս»ը կոմիտաս վարդապետն է, որ ոչ բանաստեղծ էր, ոչ ալ որ եւ է կտակ ըրած է Հայաստան թաղուելու մասին :

Հայ գաղթականներ կրնան հետեւանքսպատակ ըլլալ

« Նոր Օր »ի մը կը կարդանք (15 մայիս).—

Քանի մը ամիսներ առաջ, Մեթր Պ. Տամասկինոսի ընկերակցութեամբ Հայ պատուիրակութիւն մը ընդունելութեան արժանացաւ Բուկրեշի Երկիրս թագաւորին կողմէ : Պէտք է յիշել թէ միակ Հայ պատուիրակութիւնը եղաւ որ ներկայացաւ թագաւորին, չնորհաւորելով անոր գահ բարձրացումը եւ յանձնեց նաեւ գրաւոր խնդրանք մը՝ Հայ գաղթականներու հեղինհապատակ ընդունելու մասին :

Ուրախ ենք տեղեկացնելու թէ յիշեալ խնդրագիրը, պատկան նախարարութիւններու ուշադրութեան յանձնուած է եւ վարչապետ Պ. Մեթթաքսասի դահլիճին կողմէ հրահանգ տրուած է ընդունիլ հեղինհապատակութեան համար դիմում կատարող Հայերու խնդրանքները :

Անցեալ ամսուան ընթացքին, բաւական թիւով Հայեր ներքին նախարարութենէն ստացած են հպատակութեան իրաւունքը :

Իսկ երկու օր առաջ, կեսարիանի քաղաքապետութիւնը յայտնած է տեղւոյն Հայերուն թէ նախարարութենէն հրահանգ ստացած է հեղինհապատակութեան դիմումներն ընդունելու :

— o —

ՅՈՒԿՈՍԼԱՎԻՈՅ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ազդ. համագումարը, որ տեղի ունեցաւ Պելկրատի մէջ, բանաձեւ մը քուէարկեց, պահանջելով դադրեցնել Իտալիոյ դէմ հաստատուած պատժամիջոցները : Համագումարը այդ կաչկանդումները վնասակար կը գտնէ ազգային տնտեսութեան համար : Մեւնոյն առեն կը պահանջէ տուրք մը հաստատել օտար դրամագլուխներու վրայ, ինչպէս եւ հսկողութեան տակ առնել օտար ձեռնարկները :

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐԸ

(ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐԸ)

— ո —

Ջարդարարական ոճրագործությունների հետևանքով մեր ամենամեծ կորուստներից մեկը եղավ Ալեքսանդրապոլի ազգաբնակչության ոչնչացումը։ Ալեքսանդրապոլի ազգաբնակչությունը, որ 1914 թ. հասնում էր 60 հազարի, 1919 թ. հունվարին հազիվ 8 հազար հոգի էր կազմում։ Ալեքսանդրապոլի ազգաբնակչության ոչնչացումը ամենամեծ հարվածն էր հասցրել մեր տնտեսությանը։ Ալեքսանդրապոլի ազգաբնակչությունը զբաղվում էր առևտրով, արհեստներով, գործարանային արդյունաբերությամբ, ինչպես նաև գյուղատնտեսությամբ։ Ալեքսանդրապոլի ազգաբնակչության ոչնչացումը ամենամեծ հարվածն էր հասցրել մեր տնտեսությանը։ Ալեքսանդրապոլի ազգաբնակչությունը զբաղվում էր առևտրով, արհեստներով, գործարանային արդյունաբերությամբ, ինչպես նաև գյուղատնտեսությամբ։

Ալեքսանդրապոլի ազգաբնակչության ոչնչացումը ամենամեծ հարվածն էր հասցրել մեր տնտեսությանը։ Ալեքսանդրապոլի ազգաբնակչությունը զբաղվում էր առևտրով, արհեստներով, գործարանային արդյունաբերությամբ, ինչպես նաև գյուղատնտեսությամբ։ Ալեքսանդրապոլի ազգաբնակչության ոչնչացումը ամենամեծ հարվածն էր հասցրել մեր տնտեսությանը։ Ալեքսանդրապոլի ազգաբնակչությունը զբաղվում էր առևտրով, արհեստներով, գործարանային արդյունաբերությամբ, ինչպես նաև գյուղատնտեսությամբ։

— ո —

Ալեքսանդրապոլի ազգաբնակչության ոչնչացումը ամենամեծ հարվածն էր հասցրել մեր տնտեսությանը։ Ալեքսանդրապոլի ազգաբնակչությունը զբաղվում էր առևտրով, արհեստներով, գործարանային արդյունաբերությամբ, ինչպես նաև գյուղատնտեսությամբ։ Ալեքսանդրապոլի ազգաբնակչության ոչնչացումը ամենամեծ հարվածն էր հասցրել մեր տնտեսությանը։ Ալեքսանդրապոլի ազգաբնակչությունը զբաղվում էր առևտրով, արհեստներով, գործարանային արդյունաբերությամբ, ինչպես նաև գյուղատնտեսությամբ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐԸ

(ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐԸ)

— ո —

Ալեքսանդրապոլի ազգաբնակչության ոչնչացումը ամենամեծ հարվածն էր հասցրել մեր տնտեսությանը։ Ալեքսանդրապոլի ազգաբնակչությունը զբաղվում էր առևտրով, արհեստներով, գործարանային արդյունաբերությամբ, ինչպես նաև գյուղատնտեսությամբ։ Ալեքսանդրապոլի ազգաբնակչության ոչնչացումը ամենամեծ հարվածն էր հասցրել մեր տնտեսությանը։ Ալեքսանդրապոլի ազգաբնակչությունը զբաղվում էր առևտրով, արհեստներով, գործարանային արդյունաբերությամբ, ինչպես նաև գյուղատնտեսությամբ։

— ո —

Ալեքսանդրապոլի ազգաբնակչության ոչնչացումը ամենամեծ հարվածն էր հասցրել մեր տնտեսությանը։ Ալեքսանդրապոլի ազգաբնակչությունը զբաղվում էր առևտրով, արհեստներով, գործարանային արդյունաբերությամբ, ինչպես նաև գյուղատնտեսությամբ։ Ալեքսանդրապոլի ազգաբնակչության ոչնչացումը ամենամեծ հարվածն էր հասցրել մեր տնտեսությանը։ Ալեքսանդրապոլի ազգաբնակչությունը զբաղվում էր առևտրով, արհեստներով, գործարանային արդյունաբերությամբ, ինչպես նաև գյուղատնտեսությամբ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐԸ

(ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐԸ)

— ո —

Ալեքսանդրապոլի ազգաբնակչության ոչնչացումը ամենամեծ հարվածն էր հասցրել մեր տնտեսությանը։ Ալեքսանդրապոլի ազգաբնակչությունը զբաղվում էր առևտրով, արհեստներով, գործարանային արդյունաբերությամբ, ինչպես նաև գյուղատնտեսությամբ։ Ալեքսանդրապոլի ազգաբնակչության ոչնչացումը ամենամեծ հարվածն էր հասցրել մեր տնտեսությանը։ Ալեքսանդրապոլի ազգաբնակչությունը զբաղվում էր առևտրով, արհեստներով, գործարանային արդյունաբերությամբ, ինչպես նաև գյուղատնտեսությամբ։

— ո —

Ալեքսանդրապոլի ազգաբնակչության ոչնչացումը ամենամեծ հարվածն էր հասցրել մեր տնտեսությանը։ Ալեքսանդրապոլի ազգաբնակչությունը զբաղվում էր առևտրով, արհեստներով, գործարանային արդյունաբերությամբ, ինչպես նաև գյուղատնտեսությամբ։ Ալեքսանդրապոլի ազգաբնակչության ոչնչացումը ամենամեծ հարվածն էր հասցրել մեր տնտեսությանը։ Ալեքսանդրապոլի ազգաբնակչությունը զբաղվում էր առևտրով, արհեստներով, գործարանային արդյունաբերությամբ, ինչպես նաև գյուղատնտեսությամբ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐԸ

(ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐԸ)

— ո —

Ալեքսանդրապոլի ազգաբնակչության ոչնչացումը ամենամեծ հարվածն էր հասցրել մեր տնտեսությանը։ Ալեքսանդրապոլի ազգաբնակչությունը զբաղվում էր առևտրով, արհեստներով, գործարանային արդյունաբերությամբ, ինչպես նաև գյուղատնտեսությամբ։ Ալեքսանդրապոլի ազգաբնակչության ոչնչացումը ամենամեծ հարվածն էր հասցրել մեր տնտեսությանը։ Ալեքսանդրապոլի ազգաբնակչությունը զբաղվում էր առևտրով, արհեստներով, գործարանային արդյունաբերությամբ, ինչպես նաև գյուղատնտեսությամբ։

— ո —

Ալեքսանդրապոլի ազգաբնակչության ոչնչացումը ամենամեծ հարվածն էր հասցրել մեր տնտեսությանը։ Ալեքսանդրապոլի ազգաբնակչությունը զբաղվում էր առևտրով, արհեստներով, գործարանային արդյունաբերությամբ, ինչպես նաև գյուղատնտեսությամբ։ Ալեքսանդրապոլի ազգաբնակչության ոչնչացումը ամենամեծ հարվածն էր հասցրել մեր տնտեսությանը։ Ալեքսանդրապոլի ազգաբնակչությունը զբաղվում էր առևտրով, արհեստներով, գործարանային արդյունաբերությամբ, ինչպես նաև գյուղատնտեսությամբ։

ԲԻՒՐԱՆ ՏԱՐԻ ՀԱՅԿ. ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՄԵՋ (1919 - 1921)

— ... —

— Էյ, Հայ չէիր, ըսի՛ր, ըսի՛ր օրդ եղիր ձեզի։ Ինչո՞ւ ես ուրանում հայկական ծագումդ։ Ինչո՞ւ ես ամաչում հայ լինելուդ։ Ինչո՞ւ ես ինքզինքդ հայ չես ըսում։ Ինչո՞ւ ես ինքզինքդ հայ չես ըսում։ Ինչո՞ւ ես ինքզինքդ հայ չես ըսում։

Ասոնք եղան Հրանդ Տինքի վերջին խօսքերը։ Ան կը սպանուէր Պոլսոյ մէջ, Ագոպեան Հանի առջեւ, 17 Հոկտեմբեր 1919-ին։ Ան կը սպանուէր, որովհետեւ հայ էր։ Ան կը սպանուէր, որովհետեւ հայ էր։ Ան կը սպանուէր, որովհետեւ հայ էր։

Հրանդ Տինքի սպանութեան մասին կը գրէ Ալի Քեմալ, որ Պոլսոյ մէջ Ազգային Պատերազմի Ատեանի նախագահն էր։ Ան կը գրէ. «Ես ինքս ալ ուզեցի տեսնել այդ մարդասպանը։ Ան ինծի ներկայացուեցաւ։ Ես ըսի անոր. «Ինչո՞ւ սպանեցիր այդ մարդը։ Ի՞նչ վնաս տուեր էր քեզի»։ Ան պատասխանեց. «Ես ինքս ալ չեմ գիտեր, թէ ինչո՞ւ սպանեցի զայն։

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆԻ ԲԱՆԱՁԵՒԸ ԱՇԽԱՐՀԻ ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

—o—

Կը պահանջէ շարունակել պատիժները

Ընկերվարական - բանուորական Միջազգայինի գործադիր Կոմիտէին, որ ժողով գումարած էր մայիս 16 — 18, Պրիւսէլի մէջ, հրատարակեց իր բանաձեւը՝ միջազգային քաղաքականութեան մասին: Բանաձեւը կը յիշեցնէ թէ Ընկերվարական Միջազգայինը ինք միշտ պահանջած է վճռականօրէն գործադրել Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտը բոլոր անոնց դէմ որոնք պատերազմ կը մղեն կամ կը սպառնան մղել: Այս առթիւ դիտել կուտայ թէ զանազան կառավարութեանց «տկար եւ կարճատես քաղաքականութիւնը՝ հանդէպ ճափոնական աչխարհակալութեան, Փաչական յարձակման՝ Եթովպիոյ մէջ, հիթլէրական գրգռութեան՝ Հոհենոսի վրայ, նոր յայղողութիւններ չահեցուցած է դաշնագիր բռնաբարողներուն եւ աւելցուցած՝ պատերազմի վտանգները»: Մասնաւորապէս ծանրանալով Փաչական Իտալիոյ վրայ, բանաձեւը կը յայտարարէ թէ ան յայթեց Եթովպիոյ ժողովուրդին եւ ի վերջոյ կրեց այդ երկրը, «հեղձուցիչ կազերու գործածութեամբ» եւն.: «Աչխարհի խաղաղութիւնը կարելի է փրկել միայն ուժգնութեամբ գործադրելով Ազգաժողովին ուխտը: Ընկերվարական - բանուորական Միջազգայինը վճռապէս կը մերժէ որ եւ է անձնատուրութիւն կատարուած իրողութեանց առջեւ, դաշնագիրներու բռնաբարումով: Պէտք չէ թոյլ տալ որ Փաչական Իտալիան քաղէ իր բիրտ եւ վատ յարձակման պտուղները: Պատժական տնօրինութիւնները պէտք է պահուին մինչեւ Ազգաժողովին հեղինակութեան վերահաստատումը: Խաղաղութեան պահպանումը թոյլ չի տար ո՛ր եւ է մեղմացում, ընդհակառակն կը պահանջէ զօրացնել հաւաքական ապահովութեան քաղաքականութիւնը: Անհրաժեշտ է հակապատերազմեան բոլոր ուժերու համախմբումը եւ մասնաւորապէս Մեծն Բրիտանիոյ, Ֆրանսայի եւ Ս. Միութեան քաղաքական սերտ գործակցութիւնը, խափանելու համար որ եւ է նախայարձակ արարք եւ դաշնագրի որ եւ է բռնաբարում որ կրնայ վտանգել խաղաղութիւնը՝ Եւրոպայի այս կամ այն մասին մէջ»:

Եզրակացնելով, բանաձեւը կը յանձնարարէ լարել ժողովրդական դանդաղեցնելու բոլոր ուժերը եւ հսկել արթնութեամբ: «Նոյնիսկ անոնք որ այսօր նուաղ վտանգուած կը համարին իրենք զիրենք, պէտք է ըմբռնեն թէ պատերազմը աղէտ մը պիտի ըլլայ բոլոր ժողովուրդներուն համար, առանց բացառութեան եւ թէ խաղաղութիւնը կրնայ փրկուիլ միայն այն ատեն երբ իւրաքանչիւր ազգ հասարակաց չահը կը գերազանցէ անհատական չահերէն»:

Պլումի եւ Էռիոյի տեսակցութիւնը

Պ. Էռիօ Փարիզ վերադարձած ըլլալով, տեսակցութիւն մը ունեցաւ Պ. Լէօն Պլումի հետ, որ կ'ուզէ անոր յանձնել արտաքին նախարարութիւնը: Իսկ նախկին վարչապետը տրամադիր չէ որ եւ է պաշտօն ընդունելու, մանաւանդ նկատի առնելով համաչխարհային եւ Աչխատանքի Դաշնակցութեան ճնշումը՝ վարդան գահլիճին վրայ: Անկախ ընկերվարականները կ'առաջարկեն արտաքին նախարարութիւնը յանձնել իրենց նախագահին՝ Պ. Փօլ Պոնքուռ, բայց Պ. Լէօն Պլում կը նախընտրէ Պ. Էռիօն, բարւոքելու համար Ֆրանսայի եւ Մ. Նահանգներուն յարաբերութիւնները, քանի որ երկուքն ալ նոյն տեսակէտներն ունին պատերազմական պարտքերու վճարման մասին:

Վարդան վարչապետը կը չարունակէ իր խորհրդակցութիւնները, կարելի եղածին չափ հաստատուն գահլիճ մը կազմելու համար: o

Տրաֆիկառուրիական քանակցութիւններ

Պէյրութի թերթերը կը գրեն թէ Փարիզի սուրիական պատուիրակութիւնը երկար նամակ մը ղրկած է ազգայնական խմբակցութեան փոխ - նախագահին, Ֆրանսայի հետ կատարուած բանակցութեանց մասին:

Ըստ այս նամակին, համաձայնութիւն գոյացած է բոլոր կէտերուն չուրջ եւ մասնաւորապէս սուրիական միութեան եւ զինուորական գրաւման խնդիրներուն մասին որոնք ամէնէն դժուարալուծը կը թուէին:

Միութիւնը սկզբունքով ընդունուած իրողութիւն մըն է, բայց ժամանակը պիտի իրագործէ զայն: Պիտի սպասուի որ չահակից պետութիւնները (բացի Լիբանանէն) Սուրիական միութեան մաս կազմելու պահանջ դնեն:

Մինչ այդ, չահակից չրջաններու (Ալէվի, Ձէպէլ Տրիւզ, Ալէքսանտրէթի սանճագ) կառավարիչները սուրիական կառավարութեան կողմէ պիտի նչանակուին:

Ինչ կը վերաբերի զինուորական գրաւման, համաձայնութիւն գոյացած է որ Ֆրանսական զօրքը կեդրոնանայ Սուրիոյ քանի մը կէտերուն վրայ մի - այն, Ձէպէլ Տրիւզի մէջ:

**** Վերջերս երեք Ֆրանսական մարտանաւեր հասան Պէյրութի ջուրերը:*

Չեխիական գրաւումը եւ գնդակահարումներ Աւստրա-Ապէսպայի մէջ

Աւստրա Ապէսպայէն կը հեռագրեն թէ մաքրագործումը կը չարունակուի ամէն կողմ: Իտալական զօրքը մայրաքաղաքին մէջ հաւաքած է 7850 հրացան, 80 ատրճանակ, 156 գնդացիր, 51 թնդանօթ եւ անոնցմէ ոմանք տանկեր:

Մօտերս իտալերէն թերթ մը պիտի հրատարակուի, իբրեւ կեդրոն ունենալով «Եթովպիոյ Սուրհանդակ» թերթին խմբագրատունը: Զեռնարկուած է նաեւ եթովպիոյ երիտասարդներու Փաչական կազմակերպութեան: Զեռնարկին հիմը դրին մայրաքաղաքի բնակիչներէն երիտասարդի մը յանձնելով կազմակերպութեան առաջին համագումարը, որ կը բաղկանայ ոտիկանական ճերմակ գլխանոցէ մը, մոխրագոյն չապիկէ եւ սարսառէ մը եւ վրան չուրջը կապուած կանանչ թաչկինակէ մը: Այսպիսի կազմակերպութիւն մըն ալ հաստատուած է Լիբիոյ մէջ:

**** Գնդակահարումները կը չարունակուին անխնայ: Իտալական չրջանակներու մէջ կը խոստովանին թէ բազմաթիւ աւարառուներ հրացանի բռնուած են Աւստրա - Ապէսպայի մէջ, բայց կ'ըսեն թէ չափազանցութիւն են արտաստմանի թերթերուն հաղորդած թիւերը:*

ՀԱՆՈՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԻՇԽԱՆ ԵՐԱՐԻՆՊԻՐԿ, Աւստրիոյ փոխ-վարչապետը, որ ակամայ հրաժարած եւ Հոմ գացած էր անցեալ չաբթու, որոշեց Վիէննա վերադառնալ օդանաւով: Քաղաքական չրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կուտան այս անակնկալ որոշման, մինչդեռ կը կարծուէր թէ իչխանը, որ թուղթ Փաչական է, Իտալիա պիտի մնայ երկար ատեն: Հայրենասիրական Միութիւնները, որոնց նախագահն է Եթարէնպէրկ, կը մերժեն զինաթափ ըլլալ:

ՄԱՐԱՋԱՒՏ ԱԼԻՆԳԻի մարմինը հրկիզուելով, ածիւնը գետեղուեցաւ Ուէսթմինսթըրի Աբբայարանը, Ռազմիկներու մատուռին մէջ:

ԱՆԳԼԻՈՑ ԵՒ Ա. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ներկայացուցիչները ժողով գումարեցին Լոնտոնի մէջ, նաւային համաձայնութիւն մը կնքելու համար: Այս առթիւ կ'ըսուի թէ Անգլիա պատրաստ է մեծագումար փոխառութիւն մը տրամադրելու Մոսկուայի:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՅԱՆՑԱԽՈՐՆԵՐԸ ընդհ. ներում պիտի ստանան Իտալիոյ մէջ, եթովպիոյ յաղթանակին առթիւ:— Ուրիշ որոշումի մը համաձայն, 21—55 տարեկան Փաչականները պարտաւոր են մտնել Փաչական քաղաքապահ զօրքին մէջ:— Փաչական կուսակցութեան վարչութիւնը որոշեց փոխադարձ միջցներ ձեռք առնել պատժարկու պետութեանց դէմ:— Ծրագրի մը համաձայն, 2800 քիլոմեթր ճամբայ պիտի չինուի եթովպիոյ մէջ:

Հ. Ց. Դ.

Փարիզ

ԱՆԻԷՒ-ՊՈՒԱ-ՔՈԼՈՆՊի «Ազատ» ենթակոմիտէի ընդհանուր ժողովը, վաղը, հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին: կարեւոր օրակարգ:

ՇԱՎԻԼԻի Արդուճեան խումբի ժողովը, այս չաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, ընկ. կդեմէսի բնակարանը, կարեւոր օրակարգ:

Գաւառ

ՎԱԼԱՆՍԻ Պրոպականտի ցանցնախումբին 5րդ դասակարգային ժողովը այս ուրբաթ 22 մայիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին, Հ.Ց.Դ. սիամանթօ ակումբին մէջ: Նիւթ՝ «Մ. Վարանդեան եւ Հայրենիքը», կը ջրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները:

ՄԱՐՍԷյԼԻ վաճառգն խումբի ընկերական ժողովը, 24 մայիս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3.30ին. Ֆաոմանեկան Միութեան գրադարանին մէջ, ժողովէն յետոյ ժամը 4ին կը դասախօսէ ընկ. Մ. Թաշճեան: կրնան ներկայ ըլլալ համակիրները:

Դասախօսութիւն

ՓԱՐԻԶի «ԵԳԻՊՏԱՑԻ» կոմիտէի դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ այս ուրբաթ երեկոյ, ժամը 8.30ին, Chez Zeyer սրճարանի վերնայարկը, 4 rue St. Denis (Place du Châtelet), մէթրօ Châtelet: Միտքերու փոխանակութիւն ընկ. Լեւոն Ջորմիսեանի դասախօսութեան շուրջ: կը ջրաւիրուին փարիզի եւ շրջանի բոլոր ընկերները:

Կ. ԹԱՂԻ ՕՐ

Կը տօնուի Ֆ. Կ. Թաչի կրընոպլի Մասնաճիւղին կողմէ
21 մայիս, հինգշաբթի կէս օրէ վերջ ժամը 4ին
Կը խօսի ԸՆԿԵՐՈՒՀԻ Տ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ
Հանդէսէն վերջ Թէյասեղան՝ ի նպաստ մանկապարտէզին,
դպրոցի սրահին մէջ:
Մուտքը ազատ է:

Նուագատօն Առա Պարթեւեանի

(ՍԵՆՖՕՆԻԷ ՆՈՒԱԳԱՇԱՆԴԷՍ ԵՒ ՀԱՄԵՐԳ)
ԱՄԲՈՂՋՈՎԻՆ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ԻՐ ԳՈՐԾԵՐՈՒՆ
6 յունիս, շաբաթ երեկոյ Salle Gaveau մէջ,
45 rue la Boëtie, Métro: Miromesnil
կը մասնակցի ՍԻՓԱՆ –ԿՈՄԻՏԱՍ ԵՐԳԱՀՈՒՄԸ
M. LUCIEN QUATTROCCHI ը. ֆունեակ փարիզի օփերայի
Առաջին անգամ ըլլալով կ'երգուի Պարթեւեանի նոր հեղինակած
ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՊԱՏԱՐԱԳԻՉ բաժին մը,
ընկերակցութեամբ 40 հոգինոց սէնֆոնիք նուագախումբի եւ երգեհոնի:
ԵՐԳԱՀՈՒՄԸ ԵՒ ՆՈՒԱԳԱՀՈՒՄԸ 120 ՀՈԳԻ
ցոյսերը կը վաճառուին Հրանդ Սամուէլի մօտ, 51 rue Mr. le Prince
եւ Salle Gaveau: գին՝ 25, 20, 15, 10 ֆր:

Պարահանգէս

Կազմակերպուած Հայ Երիտասարդաց Ակումբին կողմէ
23 մայիս, շաբաթ օր, ժամը 17—24
26 Avenue de Tokio, մէթրօ Alma-Marceau
Բոլոր կազմակերպութիւններէն կը խնդրուի նկատի ունենալ Թուականը:

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆ. Հ. Կ. ԹԱՂԻ Իսի լէ Մուլինոյի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը՝ այս չաբաթ երեկոյ, իր դպրոցի սրահին մէջ, 6 պիս Գուլվար Ռօտէն: կարեւոր օրակարգ: կը խնդրուի բոլոր անդամ-անդամուհիներէն ներկա գտնուիլ:

Հ. Կ. ԹԱՂԻ փարիզի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը, այս չաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 3.30ին, միւթիւալիթէի սրահին մէջ, 24 rue St. Victor,

Ֆ. Կ. ԹԱՂԻ Մարսէյլի Ֆասնաճիւղին ընդհ. ժողովը, 24 մայիս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, դարմանատան մէջ: կարեւոր օրակարգ, կը խնդրուի Գուլվար Ռօտօի, սէնլուի եւ սէն-ժէրմի ենթամասնաճիւղերու վարչութիւններէն ներկայ ըլլալ այս ժողովին:

ԾԱԽՈՒ Է *մեկնումի պատճառաւ սափրիչի խանութ մը՝ նպաստաւոր գինով: Մանրամասնութեանց համար գիմել Պ. Եօրկանեանի, 8 Bl. Vauban, Valence, (Drôme).*

ՀԱՅ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԱԿՈՒՄԲ

Այսօր, հինգշաբթի, երեկոյեան ժամը 9ին, Ռուսական Բոնսէրվատուարի չէնքին մէջ (գետնայարկ), 26 Ավընիւ ու թօքիո,
Կը խօսի Պ. ՀՈՐԻՆ ԳԱԲՐԻԿԵԱՆ
Նիւթ՝ Հայկական Հարցը 1913ին:
Սրահը կը բացուի ժամը 8.30ին:

ԼՐԱՏՈՒ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏՆԵՐՈՒ

Հայ ազատ արուեստագէտներու միութիւնը այցելութիւն մը կազմակերպած է իր անդամներէն արձանագործ Լեւոն Մուրատովի աչխատանոցը, 61 rue Mathurins Régnier (15), մէթրօ Volontaires այսօր, հինգշաբթի, 21 մայիս, կէս օրէն վերջ ժամը 4ին: Այս առթիւ նկարիչ Շիշմանեան պիտի ներկայացնէ արուեստագէտը եւ իր գործը, ուրկէ վերջ այցելուները իրենց կարգին պիտի կրնան արտայայտել իրենց տպաւորութիւնները: կը ջրաւիրուին փափաքողները:

Բժշկական ՕՕԺԷՆՄԷՒ
Մասնագէտ կանանց, սրտի ջիւանդութիւններու եւ Sympathicothérapie. կ'ընդունի առէն օր ժամը 2—4: Դիմել՝ 10 Rue Lord Byron, Métro Georges V. Tél. Elysées 22-79

Ծանօթ նպարավաճառատուն Մ. ՀԱՊԵԱՆ
(Alimentation BROUSSA)
21 Rue Saulnier, Métro: Cadet — Tél. Prov, 16—88
Միակ ներկայացուցիչն է Փարիզի եւ շրջակայքի հեռաւոր արուարձաններու մէջ, Ժրանսայի առէնսաոաջնակարգ ճերմակ պանիրի (Marque Omega-production Festeris & Melidès)

ԴԻՄԵՑԷՔ
Brasserie du PROGRÈS
Dépositaire PIERRE MEUNIER
65bis Rue Vergniaud, Paris (13)
Tél. Gobelins 39.56
Ուր կրնաք գտնել ձեր փնտուած Bières, Limonades եւ Eaux-minérales ները: Գնահատուած են իր գարեջուրները՝ Weldbier et La Maternelle: փնտռեցէք ձեր նպարավաճառներու մօտ:
Ջեր դաշտահանդէսներուն եւ խնջոյքներուն համար պիտի ջերմեռանդէք մեզի, որ անմիջապէս ձեզի պիտի բերուին ուզուած խմիչքները, աւելցածը ետ առնելու պայմանաւ:

ՀԱՅ ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
Ջեր փնտուած լաւ եւ գիմացկուն կաշիները՝ ամէրցելի գիներով կրնաք գտնել մեզ մօտ:
THÉRIZOL Frères
14. Avenue de la Sœur-Rosalie PARIS (13)
Métro: Italie Tél. Gob. 11-21
ԳՆՈՒՄՆԵՐԸ ԿԱՆԽԻԿ:

TSF. PHONOS. DISQUES
Vahram DERDERIAN
30. Rue des Dominicaines—MARSEILLE
Սատացած ենք մեծ քանակութեամբ հայերէն, ֆրանսերէն թուրքերէն, յունարէն եւլն., ամենավերջին եղած փլաքները, գիները ամրցելի: Ապատրանքներ կ'ընդունինք գաւառէն եւ արտասահմանէն եւ կը ղրկենք մեծ խնամքով: Նոյնպէս կը ծախենք ՌԱՏԻՕներ ամէն մարքայէ: Մասնաւորապէս կը ծախենք մեր չինած 5 լամբով ռատիօն, որ կ'առնէ ամբողջ Եւրոպան, գին՝ 800 ֆր, կը փնտռենք այս գործով զբաղողներ: Շահաւոր գործ:

«ՇԻՐԱԿ» *թէ՛ փարձառութեամբ եւ թէ՛ բժշկական զննութեամբ հաստատուած ճշմարտութիւն մըն է որ՝ Արեւելքի իսկական օդին, պատրաստուած զուտ չամիչի հիւթով ու անիսոնով եւ թորուած մասնայատուկ գործիքով (ալամպիք)՝ ագդեցիկ զօրացուցիչ մըն է: Բայց օղի գործածողը պէտք է գիտնայ ընտրել այն վաճառանիշը՝ որ կ'երաշխաւորէ անարատ օղին բոլոր յատկութիւնները: Այլապէս, օղի անունին տակ՝ խարդախուած եւ քիմիական նիւթերով պատրաստուած ըմպելին կը քայքայէ առողջութիւնը եւ կազմական ադետալի խանգարումներ յառաջ կը բերէ:*

«ՇԻՐԱԿ» օղին, որ մասնաւոր ջենաշնորհով Ֆրանսայի մէջ հրապարակ հանուած Արեւելքի իսկական օղին է, կը լրացնէ օղիէն ակնկալուած բոլոր օգտակար յատկութիւնները: Ուրեմն, եթէ օղի սիրահար էք, խմեցէք զայն, բայց փնտռեցէք եւ խմեցէք Հայաստանի պատմական փառապանծ նահանգին անունով կնքուած եւ Շիրակի հզեղ նկարը կրող պիտակով «ՇԻՐԱԿ» օղին, ձեր առողջութեան դաւաճանած չըլլալու համար:

Մեծաքանակ գնումի համար գիմել՝ Ֆրանսայի եւ գաղթավայրերու միակ արտօնատէր
GRANDE DISTILLERIE DU PARC
1 Bld. Onfroy, Prado—MARSEILLE, Tél. D. 78—73
Լիոնի եւ շրջակայքի մթերանոց D. N. BAHADOURIAN,
32, rue de Sevigné, LYON — Tél. Moncey 32—10
Նիսի մթերանոց H. KHATCHADOURIAN, 24 rue Assalit, NICE — Tél. 841.85

ԳԱՁԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi.

ԳԱՁԷՔ ՏԵՍԷՔ
CIGALE CINÉMA
60 Avenue de Saxe. LYON.

«ՀԱՅԵՐԸ ՀՊԱՐՏ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ ՄԸՆ ԵՆ»

—o—

Երկու կազմակերպութիւններն ալ սակայն հպարտ են իրենց ազատ հայրենիքով, որուն մայրաքաղաք Երեւանին մէջ կ'ապրին նաեւ 103 Հելլէններ:

« Կարեւորութիւն չունի, եթէ կը կուրինք մեր մէջ, կ'ըսէ «ռամկավար» մը: Մեր ներքին խնդիրներն են ա - նոնք, որոնք ոչ մէկ կերպով կը ձգտին վնասել մեզի հիւրընկալող երկրին: Երեւակայեցէք որ կարճ ժամանակ առաջ Նիւ Եորքի հայ արքեպիսկոպոսը սպաննուեցաւ եկեղեցիին մէջ, որով - հետեւ չէր ուզեր ճանչնալ եռագոյնը (ազգային դրօշակ) : Բայց միթէ հոս ալ բախումներ չե՞նք ունենար: Եւ սակայն, իշխանութիւնները քաջածանօթ ըլլալով դէպքերուն, մեծ կարեւորութիւն չեն ընծայեր անոնց, ոչ ալ կ'ուզեն խոր պատճառներ փնտռել: Կը բաւականանան միայն արդարօրէն պատժելով անոնք, որ օրէնքը կը բռնաբարեն եւ կամ պատիժի արժանի դէպքեր կը գործեն:

Շարունակելով մեր տեսակցութիւնները նաեւ չէզոքներու հետ, այն տպաւորութիւնը կ'ունենանք , որ այս տարրերը կը պայքարին իրենց չրջապատին մէջ, միայն մէկ փաստերու - թիւն ունենալով թէ ո՞վ պիտի գրաւէ իչխանութիւնը, լաւագոյն ծառայութիւններ մատուցանելու համար աղքատներուն:

Արդէն, եթէ կուսակցութիւններու միջեւ հանրութեան չահերուն ծառայելու այս մրցակցութիւնը գոյութիւն չունենար, հայ ժողովուրդը չէր կրնար վերապրիլ: Քիչ առ քիչ պիտի անհետանար հայ ցեղը, որ փիւնիկի պէս կը վերածնի իր մոխիրներէն:

Դաշնակիներն ալ, ռամկավարներն ալ կը պայքարին աւելի չատ դրամ հաւաքելու եւ աւելի առատօրէն բաչխելու համար:

Երկու հատուածներէն մէկուն նախագահը կրնայ, առանց որ եւ է չահ ունենալու, իր սեփական գանձէն տարեկան 40,000 տրախմի չափ գումար մը յատկացնել, բարենպաստակամ հաստատութեանց պիւտճէին բացը գոցելու համար: Անիկա կը գոհանայ լսելով աղքատը որ կ'ըսէ·

— « Ջատկուան կօշկներս այսքինչ տիկինը տուաւ ...

Եւ ծանօթ է, որ «այսքինչ» տիկինը այնինչ կուսակցութեան կը պատկանի:

Հ. Օ. ԿՈՄԻՏԷ

Այս երկու մեծ կուսակցութեանց միջեւ կը գտնուի նաեւ ուրիչ կազմակերպութիւն մը, « Հայաստանի Օգնութեան Կոմիտէ »ն, որ ծանօթ է նաեւ իր սկզբնական տառերով «Հ. Օ. Կ. »:

Մեծ կուսակցութիւնները, իր աղքատութեան համար կարեւորութիւն չեն տար անոր: Եւ սակայն, անիկա իր արանց բաժնէն զատ ունի նաեւ կնոջական խումբ մը:

Հայ համայնքին գործօն տարրերուն չուրջ կատարած մեր պրպտումները մեզ կը բերեն հարկադրաբար ,գործին լաւագոյն հատուածին ,ուրկէ մարդ կը նշմարէ բիւրը քաղցր եւ սփոփարար մարդասիրութեան: Անոր հիմերը դրած են այրերը, իսկ աչխատաւորները կը նկատցնեն հայ գեղեցիկ սեռի ներկայացուցիչները:

Իրապէս մեծ թշուառութիւն մը ունին զրամանելիք այս մարդիկը: Իրենց ծննդավայրերէն տարիներէ ի վեր եւ չարունակ ամատախիլ ըլլալով միջոցները գաղջ եւ սփոփարար կորեար դասակարգը չէ կրցած փոքր ինչ հարստութիւն մը ունենալ: Այս պատճառով կարելի է բացատրել այն իրողութիւնը, թէ Հայեր որ գտնուած են հեռու աղետահար վայրերէ եւ ապրած ազատ երկիրներու մէջ,կրցած են մեծ հարստութիւններ դիզել, իսկ անոնք, որոնց վրայէն աղէտի ուրակնը անցած է, մնացած են չատ աղքատ եւ երանելիէն աւելի ընչազուրկ:

Առաջիններու յաջողութիւնը կը յայտնէ ցեղին յատկանիչները եղող մը բարձանութիւնն ու խնայասիրութիւնը: Կրնանք անվարան ըսել նաեւ, թէ այս վերջիններն ալ կրնան նոյն յաջողութիւնները ունենալ, եթէ իրենց տուի պատեհութեան չնորհը,եւ ընդմիշտ անհետանայ իրենց վերեւէն սպանդի դաշոյնը:

(4)

(Շար.)

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70

(ՆՐԹԱՑԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄԱՆԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ցրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ
22
ՄԱՅԻՍ
VENDREDI
22 MAI
1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3121

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՊԱՂԵՍՏԻՆ ԵՒ ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆ

—o—

Բոլոր տեղեկութիւնները կը հաստատեն թէ այս անգամ չատ աւելի ծանրակչիռ հանդամանք մը կը ներկայացնեն արաբական խնդրոյմները՝ Պաղեստինի մէջ։

Ուրիշ ատեն ալ արիւն հոսած է, աւելի մեծ համեմատութեամբ, սակայն պարագաները տարբեր են այսօր։

Արաբական նոր ըմբոստացումը կը զուգադիպի միջազգային կացութեան ամէնէն փափուկ մէկ շրջանին, մանաւանդ Եթովպիոյ գրաւման եւ կցման։

Լոնտոնի մէջ միշտ կը կասկածին թէ օտար ձեռքեր են որ իւղ կը լեցնեն կրակին վրայ, ի խնդիր Միջերկրականի տիրապետութեան։

Արդարեւ, Պաղեստինի դէպքերուն առջեւ, բրիտանական աշխարհակալութիւնը միայն հրէական եւ արաբական մրցակցութեան սաստկացումը չէ որ կը տեսնէ, այլ չատ աւելի կարեւոր պարագայ մը,— Միջերկրականի խնդիրը։

Թէ Լոնտոնի եւ թէ Հռոմի թերթերը, ամէն պատասխանատուութիւն մերժելով հանդերձ, չեն կրնար պարտկել այս իրողութիւնը։ Այս առթիւ կատարուած բանավէճերն իսկ, ոչ թէ կը լուսաբանեն, այլ աւելի կը բարդացնեն կացութիւնը։

Ի՛նչ տարակոյս,— բրիտանական աշխարհակալութիւնը իր դիմացը կը տեսնէ նոր եւ հզօր մրցակից մը, ֆաշական Իտալիան, որ անչուշտ չպիտի գոհանայ Եթովպիոյ կցումով։

Այդ յաղթանակը հանդրուան մը կը կազմէ Իտալիոյ համար, որ ընծայելով ամուր խարիսխ մը՝ Միջերկրականէն մինչեւ Կարմիր ծով։

Ցառաջիկային, ինչ զիջումներ ալ կատարէ Հռոմ, իր յաղթանակին արդիւնքէն կրնայ զրկուիլ միայն զինու զօրութեամբ, նոր պատերազմ։

Անչուշտ ելք մը պիտի գտնեն երկու աշխարհակալութիւնները, զոհելով տկարը,— այս պարագային՝ պարտեալ Եթովպիան։ Այց, մրցակցութիւնը պիտի տեւէ եւ պիտի սաստկանայ տարիներու ընթացքին, քանի որ ախորժակը ուտելով կը բացուի։ Եթէ Նտոն կշտացած է, Հռոմ դեռ նոր բացաւ ախորժակը։ Մէկուն անխուսափելի ծաւալումը ուղղակի կամ անուղղակի կը սպառնայ միւսին ազդեցութեան եւ աւարին։

Լաւագոյն պարագային, միայն զերակչռութեան պայքարը պիտի պղտորէ Միջերկրականի ջուրերը, ինչպէս կը հաստատեն ափրիկեան պատերազմին սկիզբէն ի վեր պատահած դէպքերը։

Այսպէս, պատերազմը հաղիւ ծաւալած, Մեծն Բրիտանիա արհեստական խուճապ մը սարքեց, ահագին ուժ տեղափոխելով Միջերկրականի ռազմագիտական կէտերուն վրայ,— յանուն Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտին ...

Միւսոլինի ատեն ճնշելով, համոզելով, փոխադարձ աջակցութեան յանձնառութիւններ ստացաւ ոչ միայն Ֆրանսայէն, այլ եւ Թուրքիայէն, Յունաստանէն եւ Ռումանիայէն։ Այդ յանձնառութիւնները զարգանալով, կրնան ի վերջոյ յանգիլ դաշնագիրներու նոր ցանցի մը, որուն առաջին պատուղը պիտի վայելէ Թուրքիան, ընդհամ մը եւս երաշխաւորելու համար իր հողային ամբողջութիւնը։ (Մեծն Բրիտանիան ե՞րբ օգնութեան չէ հասած Թուրքիոյ, ամէնէն տագնապալի պահերուն, սկսելով Ղրիմի պատերազմէն)։

Ամէն պարագայի մէջ, ինչպէս կը չեշտեն բրիտանական աշխարհակալութեան օրկաններն ալ, ներկայ դէպքերու ծանրութեան կեդրոնը կը գտնուի ոչ թէ Հաբեշոսի վրայ, այլ միջին եւ մօտաւոր Արեւելքի, բուն բառով՝ Միջերկրականի մէջ։

Եթովպիան փակագիծ մըն է՝ բրիտանական աշխարհակալութեան ճամբուն վրայ, իսկ յառաջապան մը՝ ֆաշական Իտալիոյ համար։

Եւ այստեղ ալ նորէն գերակչիռ դեր մը կ'ինայ հիթլէրական Գերմանիոյ, թէեւ հեռու ըլլայ Միջերկրականէն։ Անոր հակուածը դէպի Անգլիա կամ Իտալիա, կրնայ մեծապէս ազդել դէպքերու ընթացքին վրայ։

×

Ինչ կը վերաբերի բուն Պաղեստինի, դարձեալ բրիտանական աշխարհակալութիւնն է որ կը դասաւորէ դէպքերը։

Ուրիշ ատեն այնքան ճկուն եւ ոլորուն, Լոնտոն այս անգամ չափազանց կառչած կը մնայ Հրէական Տան ծրագրին։

Ազգերու ինքնորոշո՞ւմ.— բայց չկայի՞ն ուրիշ ազգեր, նոյնքան արժանի՝ ինքնորոշման եւ սեփական հայրենիքի։

Դաշնագրի յանձնառութի՞ւն, պայքերի յայտարարութի՞ւն, բայց ուրիշներու մասին ալ չունէ՞ին այդպիսի պարտաւորութիւններ, չատ աւելի հանդիսաւոր, եւ արիւնով չաղախուած ...

Տեսէք,— խրտումները սաստկագոյն ատիճանի մը հասած են, Արաբները կը պահանջեն դադրեցնել հրէական ներգաղթը, իսկ Հոգատար Խչխանութիւնը 4500 նոր արտօնագիրներ կը վաւերացնէ, յառաջիկայ վեց ամիսներու համար։ Իսկ իրրեւ գոհացում, կ'առաջարկէ յանձնաժողով մը կազմել, պատուիրակութիւն մը ղրկել եւ բանակցիլ ...

Դժուար է դուշակել թէ մինչեւ ո՛ւր կրնայ հասնիլ արաբական դիմադրութիւնը։ Այս հարցն ալ սերտ կապ ունի միջազգային կացութեան հետ։

Առ այժմ Արաբները կանգնած են չատ ամուր գետնի մը վրայ, եւ եթէ չկարենան խափանել, գոնէ սահմանափակել ներգաղթը, ապահովաբար մեծապէս պիտի կրճատեն հողերու վաճառումը։

Բայց, թշուառ Արաբը ի՞նչպէս դիմանայ դրամի փորձութեան, որ կը հոսի անգլեւհրէական անպատ աղբիւրներէն...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԱՆԿԱԽ ՎՐԱՍՏԱՆ?

—o—

Ուրիշնե՞ր ալ նոյն ճամբուն վրայ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն Հավասի.— *Խիստ լաւատեղեակ աղբիւրէ քաղուած տեղեկութեանց համաձայն, խորհրդային կառավարութիւնը որոշած է անկախ հանրապետութեան վերածել Վրաստանը, անչուշտ Մ. Միութեան շրջանակին մէջ։ Ինչպէս յայտնի է, Վրաստան 1924էն ի վեր Հայաստանի եւ Ազրբէյճանի հետ, իբրեւ դաշնակցային հանրապետութիւն, մաս կը կազմէ Անդրկովկասեան Հանրապետութեան (Դաշնակցութիւն)։ Նոր անօրինութեամբ, որուն սկզբունքը ընդունուած է, Վրաստան պիտի դառնայ Մ. Միութեան եօթներորդ անկախ հանրապետութիւնը, նոյն իրաւունքներով ինչպէս Մեծ Ռուսիան կամ Ուկրայինան, օրինակի համար։ Միւս կողմէ, չատ հաւանական, նոյնիսկ ճշմարտութեան մօտ է, թէ Մ. Միութեան ուրիշ մասեր ալ անկախ պիտի հռչակուին, կապուած մնալով դաշնակցային յարաբերութեամբ։*

Կ'ըսուի թէ Վրաստանի վերաբերեալ որոշումը հետեւանք է սահմանադրութեան վերաքննութեան, որ կը մշակուի ամիսներէ ի վեր։ Պաշտօնական շրջանակները ոչ կը հաստատեն, ոչ ալ կը հերքեն այս տեղեկութիւնը։

**** «Ցէպա» եւս հաղորդելով միեւնոյն լուրը, կ'աւելցնէ թէ Վրաստանի անկախութիւնը պիտի հռչակուի այս տարի, հոկտեմբեր 30էն առաջ։ Եւ դիտել կուտայ.— Հարկ է նկատել թէ այսպէս տրուած անկախութիւնը պիտի ըլլայ բոլորովին խարուսիկ, ինչպէս Մ. Միութեան միւս մասերուն համար։ Խորհրդային կառավարութիւնը կը մնայ բացարձակ տէր։*

**** Ուրիշ աղբիւրէ տեղեկութիւն չունենալով, առ այժմ վերապահութեամբ կը հաղորդենք այս լուրերը։ Ամէն պարագայի մէջ, խորհրդային սահմանադրութիւնը սկզբունքով կ'ընդունի որ դաշնակից հանրապետութիւնները դառնան «անկախ», բայց կացութեան տէրն ու տիրականը միշտ Մոսկուան է։*

ԻՏԱԼԻԱ Կ'ՈՒԶԷ ՀԱՆԳՍՏԱՑՆԵԼ ԱՆԳԼԻԱՆ ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԻ ԵՒ ԵԹՈՎՊԻՈՅ ՄԱՍԻՆ

—o—

Կարեւոր հրահանգներ եւ քանակցութիւններ

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ Մուսոլինի չատ կարեւոր ձեռնարկներ կը կատարէ այս միջոցին, լեզու գտնելու համար Անգլիոյ հետ, որ սրտնեղած է, Եթովպիոյ գրաւման հետեւանքով։ Մուսոլինի անուղղակի պատրաստութիւն յայտնած է հանդիսաւոր յանձնառութիւններ ստանձնել եւ չզպչիլ Անգլիոյ չահերուն, Եգիպտոսի, Եթովպիոյ, Միջերկրականի մէջ եւ այլուր, պայմանաւ որ Անգլիան ալ ընդունի Իտալիոյ պայմանները։ Այս յանձնառութիւնները կրնան վերածուիլ ոչ-յարձակման դաշինքի մը։ Միեւնոյն ատեն Իտալիա պատրաստ է մեծապէս կրճատելու Լիբիոյ եւ արեւելեան Ափրիկէի իտալական զինուորները։

Լոնտոնի մէջ կը կարծեն թէ անգլեւիտալական յարաբերութիւնները կրնան ամրապնդուիլ Միջերկրականեան դաշինքով մը, մասնակցութեամբ Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ, ինչպէս եւ Ծովեզերեայ փոքր պետութեանց։ Իտալական տեսակէտով, այդպիսի դաշինքի մը կարեւոր կէտերէն մէկը պէտք է կազմէ Սուէզի ջրանցքին տեւական չէզոքացումը։ Անչուշտ բաւական ժամանակ պէտք է անցնի, մինչեւ որ հասունանան այս հարցերը, բայց այդ ուղղութեամբ մտածելն իսկ ուշագրաւ պարագայ մը կը համարուի։

«Ինֆորմասիօն», Փարիզի սեղանաւորական թերթը, կ'իմնայ թէ արդէն իսկ հրահանգներ ղրկուած են Լոնտոնի իտալական դեսպանին, որպէսզի հատուարար առաջարկներ ներկայացնէ Անգլիոյ։ Հռոմի մէջ կ'ընդունին թէ Անգլիա չի կրնար մէկ անգամէն փոխել իր ընթացքը, ճանչնալով եթովպիոյ կցումը եւ պահանջելով անմիջապէս դադրեցնել պատժական տնօրինութիւնները։ Բայց եւ այնպէս, Մուսոլինի կը յուսայ թէ հանդարտ խօսակցութիւններ պիտի մեղմացնեն անգլեւիտալական յարաբերութիւնները։ Այս առթիւ, Մուսոլինի պիտի ջանայ համոզել թէ նպատակ չունի իտալական կայսրութիւնը տարածելու մինչեւ հիւսիսային Ափրիկէ։

Ուրիշ կարեւոր պարագայ մը,— Պելժիոյ Լէոփոլտ թագաւորը Լոնտոն կը գտնուի ճիշդ այս միջոցին։ Իրազեկներ կը հաւատան թէ այս այցելութիւնը կապ ունի հաշտարար ձեռնարկներուն հետ։ Անցեալ դեկտեմբերին ալ գացած էր, եւ այն ատեն ըսուեցաւ թէ Իտալիոյ թագաւորին ազգական ըլլալով, միջնորդած է, որպէսզի չսաստկացնեն պատիժները։ Այս անգամ եւս հաշտարար դեր մը կը վերագրեն իրեն։

1.000.000 նոր զինուոր Իտալիոյ մէջ

Ինչպէս հաղորդեր էինք, ֆաշական կուսակցութեան վարիչ մարմինը հրամանագիր մը հրատարակած է, որուն համաձայն 21 — 55 տարեկան բոլոր ֆաշականները պարտաւոր են մտնել քաղաքապահ զօրքին մէջ։ Այս վերջինը խաղաղութեան ատեն ունի 500,000 սպայ եւ զինուոր, ուրեմն նոր ուժը պիտի ըլլայ 1,500,000 — 1,700,000 զինուոր։ Հրամանագիրը կ'ըսէ թէ բոլոր «ֆաշականները պարտաւոր են խնդրել քաղաքապահ զօրքին միանալու պատիւը, հաստատելու համար սեւ շապիկաւորներու անսպառ մարտունակութեան եւ հռոմէական խաղաղութեան ոգին»։

Այսպէս գրչի մէկ հարուածով Իտալիոյ ամբողջ քաղաքապահ զօրքը (միլիս) կը դառնայ մնայուն կազմակերպութիւն մը, առանց մեծ տարբերութիւն մը ունենալու կանոնաւոր բանակէն։

**** Միեւնոյն օրը, ֆաշական վարչութիւնը որոշեց հանգանակութեան ձեռնարկել, յիշատակարան մը կանգնելու համար Հռոմի մէջ, հռոմէական կայսրութեան հաստատման առթիւ։ Կուսակցութիւնը ինք բացաւ հանգանակութիւնը, տրամադրելով 79,300 անգլ. ոսկի։ Ցիշատակարանը պիտի պարունակէ նաեւ դամբարան մը։ Դարձեալ նոյն օրն էր որ հրատարակուեցաւ հրամանագիր մը, «զարկ տալու համար Իտալիոյ անտեսական ազատագրութեան, տեւապէս եւ անդարձ մերժելով պատժարկու պետութեանց արտադրութիւնները»։*

**** Եթովպիոյ յաղթանակին առթիւ ազատ արձակուեցան 498 քաղաքական յանցաւորներ։*

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« ԻՆՉՊԷՍ ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԳԱՑԻ »

Ապահովաբար վաղը այս խորագրին տակ իր յուշերը պիտի պատմէ այն եբրիտասարդը, որ Հայաստան գնաց վարչական իմիճատիպ եղանակով մը։

Պատմէ, մտիկ ըրէք։

Հայ աղբարիկ մը, որ ինչ մը շատ համայնավար՝ կարմիր կը խօսէր, կարմիր կ'ուտէր, կարմիր կ'երազէր, կարմիր կը լսէր, կարմիր կը տեսնէր, վեցպէս խենթեցած էր անվախ բոլշեւիկ մը երեւնալու մարմաջով, *Իւմանիթէ* կը կարդար առտու իրիկուն, փողոցին ու մեքրոյին մէջ։

Անցեալներն ալ, դարձեալ մեքրոյի մէջ, կը նստի աղուոր կնկան մը առջեւ, զոր մեր բանաստեղծները պիտի նկարագրէին իբրեւ գեղուհի մը կաթնաթոյր մարքով եւ վարդամատն արշալոյսի շրթներով։ Ու կը բանայ *Իւմանիթէն*՝ միաժամանակ բաց ձգելով սրունքներուն այն մասը, որուն *նամէհդրամի* պաշտպանութիւնը չանձնուած է **3 — 5** կոճակի։

Այդ օրը կոճակները դասաւաներ էին։

Ու մինչ մե՛ծ համայնավարը ուշադիր կը նայէր *Իւմանիթէի* պատկերներուն, պզտիկ համայնավարն ալ ...

Կը գայթակղի տիկինը։

Պարկեշտ ընդվզումով մը կը չանճարարէ մեր կարմիր աղբարիկին, որ պահ մը ծալէ թերթը եւ կոճկել սորվի։

Աղբարիկը կէս մը հասկցած, կէս մը չհասկցած տիկնոջ չանճնարարութիւնը, կ'ընդդիմախօսէ բաջաբար եւ կ'ըսէ թէ «համայնավարական թերթ կարդալուս համա՞ր է որ կը նեղանաս»։

Տիկինը երեւի այնիսկ «չատապա» չէր, կ'ըմբոստանայ եւ կը հրամայէ։

— Գոցէ՛ կ'ըսեմ բեզի։

Մեր աղբարիկը բաջութեամբ կը պռոայ։

— Ձեմ գոցեր։ Եւ ամուր կը բռնէ *Իւմանիթէն*, լայն բանալով տիկնոջ առջեւ։

Տիկինը ոտքի կ'ելլէ եւ կը դիմէ երկու Ֆրանսացիներու։

Մեր աղբարիկը անյողդողդ կը մնայ իր դիրքին վրայ։

Մեթրոյի չաղորդ կայարանին մէջ կը կանչուի ոստիկան մը եւ այն մեղքին համար, որուն պատճառով Ժ. Ժ. Ռուսօ, ինչպէս եւ ուրիշ բազմաթիւ exhibitionnisteներ դատապարտուած են, (ծանր պատիժներ կան այդպիսիներուն համար), տղան կ'առաջնորդուի ոստիկանատուն։

Այնտեղ եւս մեր աղբարիկը կը բոդոքէ թէ համայնավար ըլլալուն ձերբակալած են զինք, մինչ ոստիկանապետը կը հասկցնէ թէ թերթ բանալէ առաջ երկու կոճակ կոճկել սորվելու է։ Այլապէս....

Ու մեր աղբարիկը կը զրկուի բանտ, այնտեղ երգելու համար ծանօթ երգը։

Փանթալոնիս կոճակը
Կոճկեմ ըսի փրթեցաւ,
Գնաց մտաւ ո՛ր ծակը...

Քանի մը շաբաթ երգեց այսպէս բանտին մէջ։ Դեռ երկար կ'երգէր՝ բանտին պատուհանէն նայելով այնպէս ինչպէս տիկնոջ նայած էր փոբրիկ բանտարկեալը։

Համայնավար ընկերները բարեբախտաբար կը միջամտեն, բանտէն կը հանեն եւ ուղղակի ներգաղթի շոգենաւ կը տանին այս արտաբսեալը։

Հիմա Հայաստան կը գտնուի։

Ձեմ գիտեր թէ հոն դիտողութիւն կ'ընե՞ն, բանտ կը դնե՞ն երբ մէկը կոճակ չի դներ տաբատին վրայ, բայց ապահովաբար շատ պիտի զարմանայ երբ տեսնէ որ հոն, մարդ որ-եան ալ համայնավար ծախէ ինչզինչ, կ'երթայ Չեկա կամ Սիպերիա, երբ կոճակ չի դներ իր լեզուին։

Ահա երկու պզտիկ գործիքներ, որոնց մէկը (լեզուն) եթէ հոս կոճակ չունի, կարմիր գիծէն ներս կոճակ ունի անպայման։

Կը մտածեմ որ մեր համայնավարը ընկերվարական երկրի մէջ պատճառ մը չունենայ հայհոյելու՝ վկայ կանչելով այն զոր կը կոճկեցիմ մեզի հոս, բաղխենի երկրի մէջ։

ԱՐԱԶ

ԴԱՀԼԻՃԻՆ ԿԱԶՄՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Լէօն Պլում կը չարունակէ իր խորհրդակցութիւնները, նոր դահլիճին կազմութեան համար։ Առջի օր երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ վարչապետ Պ. Սառոյի եւ Պ. Փօլ Պոնքուրի հետ։ Պ. Խոխօ միշտ կը մերժէ մասնակցիլ նոր դահլիճին, իրրեւ արտաքին նախարար։ Վերջնական պատասխանը կը սպասուի այսօր, ուրբաթ, երբ կը դումարուի արմատականներու ժողովը, ճշդելու համար կուսակցութեան դիրքը։ Եթէ համաձայնութիւն չդոյանայ կամ յարմար թեկնածու մը չգտնուի, հաւանական է որ Լէօն Պլում ինք ստանձնէ արտաքին նախարարութիւնը։

Վաղուան վարչապետը այժմ չատ աւելի կը զբաղի արտաքին կամ ներքին քաղաքականութեան վերաբերեալ հարցերով։ Սեղանի վրայ կան բազմաթիւ փչատ խնդիրներ,— պատիժներու հարց, գերմանական ծրագիր, Ազգերու Դաշնակցութեան բարենորոգում եւն.։

«Վտանգը անգլիական է եւ ոչ թէ իտալական»

Իտալական թերթերը պատասխանելով անգլիական մամուլին այն մեղադրանքներուն թէ Իտալիոյ ծաւալումը կը սպառնայ Միջերկրականի ապահովութեան, դիտել կուտան թէ ընդհակառակն Անգլիան է որ խուճապ ստեղծեց, իր նաւատորմը Միջերկրականի մէջ կեդրոնացուց, աշակցութեան դաշնագիրներ կնքեց Ֆրանսայի, Յունաստանի եւ Թուրքիոյ հետ եւ Թունդ հակաիտալական դիրք բռնեց։ «Ինչ որ ըրաւ Անգլիա Միջերկրականի մէջ, կը խախտէ ուժերու հաւասարակշռութիւնը, իմնաս Իտալիոյ եւ կը կազմէ սպառնալիք մը որ պարզապէս յարձակողական է։ Միջերկրականի մէջ տեսնուած սպառնալիքը անգլիական է եւ ոչ թէ իտալական։ Իսկ Իտալիա երբեք չէ մերժած բաց եւ անկեղծ համաձայնութիւն մը, միջերկրականեան չահերու մասին։

*

Ուրիշ թերթ մը դիտել կուտայ.— Բրիտանական քաղաքականութեան գլխաւոր նպատակն է ստեղծել փոխադարձ աջակցութեան դաշինքներու ցանց մը, Միջերկրականի պետութեանց միջեւ, դուրս ձգելով Իտալիան։ Այս դաշինքները հանդիսաւորապէս պիտի նուիրագործեն անցեալ տարուան վերջերը տրուած խոստումները՝ ընդմէջ Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ արեւելեան Միջերկրականի միւս ծովային պետութեանց։ Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ միջերկրականեան այս դաշինքին դաղափարը յղացուած է Աբիսնքի եւ Ենիւբրի մէջ։ Իտալական թերթերը մերժելով այս հաւաստիքը, կը պնդեն թէ գաղափարը իսկ եւ իսկ անգլիական է եւ թէ Մեծն Բրիտանիա կը ձգտի պաշարել Իտալիան Միջերկրականի մէջ։

■■■■■■■■

ԱԶԳ. ՊԱՐԳԵՒԱԺՈՂԻ 5րդ շաբթին վիճակահանութիւնը պիտի կատարուի կիրակի, 24 մայիս, ինչպէս հաղորդած ենք արդէն։ Ըստ սովորութեան 100 եւ 1000 ֆրանքնոց պարգեւներու վճարումը փարիզի մէջ պիտի սկսի երկուշաբթի, 25 մայիս, իսկ աւելի մեծ պարգեւներու վճարումը՝ վիճակահանութենէն չորս օր վերջը, այսինքն մայիս 28ին։ Այս առթիւ պաշտօնապէս կը հաղորդուի թէ «Փարիզի Մեծ պարգեւ»ին (ձիարշաւ) մասնաւոր շաբթին նախնական վիճակահանութիւնը պիտի կատարուի յունիս 24ին, բուն մեծ պարգեւը՝ յունիս 28ին, իսկ փոքրերը՝ 30ին։ Այս երեք տարբեր գործողութիւններով պիտի բաժնուին մասնաւոր շաբթին 180 միլիոն ֆրանքի պարգեւները։

ՅՈՒՐԻՔ

(ՎԵՊ ԱՐԱՐՈՂԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍԻՑ)

— ո —

Ուրախությունը ոչ միայն ներկան է լուսավորում, այլև անցյալի մռայլ հիշատակները։ Ուրախությունը ոչ միայն ներկան է գեղեցկացնում, այլև անցյալի ողբերգությունները։ Ուրախությունը ոչ միայն ներկան է ջերմացնում, այլև անցյալի սառնամանիքները։ Ուրախությունը ոչ միայն ներկան է ամրացնում, այլև անցյալի ավերակները։ Ուրախությունը ոչ միայն ներկան է ուժեղացնում, այլև անցյալի թուլությունները։ Ուրախությունը ոչ միայն ներկան է հարստացնում, այլև անցյալի աղքատությունները։ Ուրախությունը ոչ միայն ներկան է գունավորում, այլև անցյալի մոխրագույնը։ Ուրախությունը ոչ միայն ներկան է ծաղկեցնում, այլև անցյալի չորացած ճյուղերը։ Ուրախությունը ոչ միայն ներկան է ամրապնդում, այլև անցյալի փլուզումները։ Ուրախությունը ոչ միայն ներկան է ուրախացնում, այլև անցյալի արցունքները։ Ուրախությունը ոչ միայն ներկան է լուսավորում, այլև անցյալի խավարը։

Ուրախությունը ոչ միայն ներկան է ուրախացնում, այլև անցյալի տխրությունները։ Ուրախությունը ոչ միայն ներկան է գեղեցկացնում, այլև անցյալի տգեղությունները։ Ուրախությունը ոչ միայն ներկան է ամրացնում, այլև անցյալի թուլությունները։ Ուրախությունը ոչ միայն ներկան է ջերմացնում, այլև անցյալի սառնամանի

ՆԱԳՈՒՅՆ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍ

ԵՐԻՒՆ ՏՈՒՐ 1918 ԹՎ. ԲՈՒԼՈՒՀԻ ՄԵՋ (1919 - 1921)

— ո —

Մեր ատեն մէկը հետաքրքրուեցաւ մեզմէ, թէ ինչո՞ւ համար ես ամէն տարի Երուսաղէմ կ՚երթամ, ինչո՞ւ համար ամէն տարի կը ճանչնամ նոր ուխտաւորներ, որոնք կ՚ուզեն տեսնել Սուրբ Քաղաքը, ինչո՞ւ համար ամէն տարի կը գրեմ նոր յուշեր, որոնք կը հրատարակուին «Ազգ»ի մէջ։

Վեհիպ փաշա դեռ կը ցուսայ...

Վէհիպ փաշա, որ Ռաս Նասիպուի խորհրդականն էր Եթովպիոյ հարաւային ճակատի վրայ եւ որ Գահիրէ վերադարձած էր, երկուշաբթի օր մեկներ է այդ քաղաքէն, երուսաղէմ երթալու եւ Նէկիւսին ներկայանալու համար: Սակայն իր թուղթերը կանոնաւոր չըլլալով, չէ կրցեր անցնիլ սահմանագլուխէն եւ վերադարձեր է Եգիպտոս: Պատասխանելով Ռիւթէրի թղթակցին հարցումներուն, Վէհիպ փաշա յայտարարեր է թէ Եթովպիոյ մէջ կան կարգ մը ցեղեր որոնք զօրաւոր են տակաւին եւ չեն ընդունիր Եթովպիոյ գրաւումը: Իր կարծիքով, Մեծն Բրիտանիոյ չահը կը պահանջէ օգնել Հապէշներուն: « Երկու տարիէն, Մուսոլինի պիտի ունենայ 1,500,000 հոգինոց հապէշական քաջավարժ բանակ մը, եւ այն ատեն իտալական յարձակման մը վտանգին կ'ենթարկուին իր ափրիկեան ստացուածքները »:

**** Վէհիպ փաշա հետեւեալ յայտարարութիւններն ըրած է Ֆրանսերէն թերթի մը.— Եթովպիան յաղթուեցաւ զինուորական տեսակէտով, Իտալիա դրաւեց երկիրը, բայց ոչ անոր ժողովուրդները: Տակաւին կը մնայ թաքուն ուժ մը եւ եթէ մէկտեղ ելլէ կարող մարդ մը զայն համախմբելու, շատ կարեւոր զէպքեր կրնան պատահիլ: Իտալացիները հեղձուցիչ կազեր գործածեցին միայն վերջին օրերը, մեծ կորուստներ պատճառելով:*

Թերթին թղթակիցը կ'ըսէ թէ Վէհիպի աչքերն ալ այրած են, իսկ Զօր. Նասիպուի առողջութիւնը վտանգուած է: «Իտալացիները կուտեցան հիանալի քաջութեամբ, իրենց զօրավարներուն, սպաներուն եւ զինուորներուն ընթացքով մը: Անոնք ունէին ուրիշ մեծ առաւելութիւններ եւս: Անոնք կրցան ամէն տեղ հասցնել ազգաժողով մը, որ պիտի գործակցի Ժընեւի Հասարակութեան: Նոր ազգաժողովին ուխտը պիտի պարունակէ հետեւեալ որոշումները.— 1. Հաւասարութիւն բոլոր ամերիկեան պետութեանց.— 2. Ջնջում պատերազմի.— 3. Սահմանում նախայարձակ արարքի եւ պատժամիջոցներ.— 4. Ձճանչնալ բռնութեամբ կատարուած հողային գրաւումները.— 5. Ամերիկեան վէճերը կարգադրել ամերիկեան Ազգաժողովին միջոցաւ եւն.:

ՁԱՒԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

120 ԹՈՒՐՔ ՄԱՐԶԻԿՆԵՐ պիտի մասնակցին Ողիմպիական խաղերուն, Պերլինի մէջ:— Առեւտրական նոր համաձայնութիւն մը կնքուեցաւ Թուրքիոյ եւ Գերմանիոյ միջեւ:

ՍԵԻ ԾՈՎԸ բուռն փոթորիկի մը բռնուած է քանի մը օրէ ի վեր: Օտէսայէն կը հեռագրեն թէ ձկնորսանաւերը չեն կրնար նաւահանգիստ մտնել: Զօրս օրէ ի վեր կը փնտռուին 40 ձկնորսներ որոնք ճամբայ ելած էին չորս նաւակներով: Ուրիշներ ալ խնդրուած են:

ԲՐՒՕԶՈՒՈՅ ԶԻՆԱԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ բաժնեթուղթերը 50 ֆրանք կորսնցուցին անցեալ օր, իբրեւ հետեւանք Աչխատանքի Դաշնակցութեան ընդհ. քարտուղարին յայտարարութեան, որ կը պահանջէր ազգայնացնել զէնքի շինութիւնը եւ առեւտուրը: Ուրիչ հաստատութեանց թուղթերն ալ ազդուեցան:

ՃԱՓՈՆԱԿԱՆ ԹԱՆԿԱԳԻՆ ՍՈՒՐ մը յանձնուեցաւ Թոքիոյի գերմանական գործակատարին, սրազործներու արհեստապետութեան կողմէ, Հիթլէրի ղրկուելու համար, իբրեւ նուէր:

ՀՌՈՄԷն կը հաղորդեն թէ Մուսոլինի վերջնապէս արհեստապետական պետութեան վերածելով Իտալիան, պիտի հրաժարի իր կարգ մը իրաւասութիւններէն եւ պիտի պահէ միայն ազգային պաշտպանութեան նախարարութիւնը:

ՋԱՒԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

120 ԹՈՒՐՔ ՄԱՐԶԻԿՆԵՐ պիտի մասնակցին Ողիմպիական խաղերուն, Պերլինի մէջ:— Առեւտրական նոր համաձայնութիւն մը կնքուեցաւ Թուրքիոյ եւ Գերմանիոյ միջեւ:

ՍԵԻ ԾՈՎԸ բուռն փոթորիկի մը բռնուած է քանի մը օրէ ի վեր: Օտէսայէն կը հեռագրեն թէ ձկնորսանաւերը չեն կրնար նաւահանգիստ մտնել: Զօրս օրէ ի վեր կը փնտռուին 40 ձկնորսներ որոնք ճամբայ ելած էին չորս նաւակներով: Ուրիչներ ալ խնդրուած են:

ԲՐՒՕԶՈՒՈՅ ԶԻՆԱԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ բաժնեթուղթերը 50 ֆրանք կորսնցուցին անցեալ օր, իբրեւ հետեւանք Աչխատանքի Դաշնակցութեան ընդհ. քարտուղարին յայտարարութեան, որ կը պահանջէր ազգայնացնել զէնքի շինութիւնը եւ առեւտուրը: Ուրիչ հաստատութեանց թուղթերն ալ ազդուեցան:

ՃԱՓՈՆԱԿԱՆ ԹԱՆԿԱԳԻՆ ՍՈՒՐ մը յանձնուեցաւ Թոքիոյի գերմանական գործակատարին, սրազործներու արհեստապետութեան կողմէ, Հիթլէրի ղրկուելու համար, իբրեւ նուէր:

ՀՌՈՄԷն կը հաղորդեն թէ Մուսոլինի վերջնապէս արհեստապետական պետութեան վերածելով Իտալիան, պիտի հրաժարի իր կարգ մը իրաւասութիւններէն եւ պիտի պահէ միայն ազգային պաշտպանութեան նախարարութիւնը:

Ամերիկացիներուն Ազգաժողովը

Քոլոմպիոյ հանրապետութիւնը նախաձեռնութիւնն առնձնեց ամերիկեան Ազգերու Դաշնակցութիւն մը կազմելու համար: Ծրագիրը կը սրամադրէ ջնջել համամերիկեան միութիւնը եւ Մընրոյի վարդապետութիւնը եւ անոր տեղը հաստատել Ազգաժողով մը, որ պիտի գործակցի Ժընեւի Հաստատութեան: Նոր ազգաժողովին ուխտը պիտի պարունակէ հետեւեալ սրամադրութիւնները.— 1. Հաւասարութիւն բոլոր ամերիկեան պետութեանց.— 2. Ջնջում պատերազմի.— 3. Սահմանում նախայարձակ արարքի եւ պատժամիջոցներ.— 4. Ձճանչնալ բռնութեամբ կատարուած հողային գրաւումները.— 5. Ամերիկեան վէճերը կարգադրել ամերիկեան Ազգաժողովին միջոցաւ եւն.:

Ա. Գ. Դ.

Փարիզ

ՇԱՒԻԼԻ Արդուճեան խումբի ժողովը, վաղը շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին. ընկ. կոեմէսի բնակարանը, կարեւոր օրակարգ:

Գաւառ

ՎԱՆԱՆՑԻ Պրոպականտի ցանցնախումբին 3րդ դասախօսական ժողովը այս ուրբաթ 22 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին, Հ.Ց.Դ. սիամանթօ ակումբին մէջ: Նիւթ՝ «Մ. վարանդեան եւ Հայրենիքը» կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները:

ՄԱՐՍԷԼԻ վաճագն խումբի ընկերական ժողովը, 24 մայիս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին. Պատանեկան միութեան գրադարանին մէջ, ժողովէն յետոյ ժամը 4ին կը դասախօսէ ընկ. Մ. թանճեանն: կրնան ներկայ ըլլալ համակիրները:

Ս. ԷՖիէնի Անտօք ենթակոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ կոհէք կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, սովորական հաւաքատեղին:

Դասախօսութիւն

ՓԱՐԻԶԻ «ԵՒԻՊՏԱՑԻ» ԿՈՄԻՏԷԻ դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ այսօր ուրբաթ երեկոյ, ժամը 8.30ին, Chez Zeyer սրճարանի վերնայարկը, 4 rue St. Denis (Place du Châtelet), մէթրօ Châtelet: Միտքերու փոխանակութիւն ընկ. Լէոն Ջորմիսեանի դասախօսութեան շուրջ: կը հրաւիրուին փարիզի եւ շրջանի բոլոր ընկերները:

Դաշտանահանդէս եւ ներկայացում

Ռոպէնսոնի դարաստանին մէջ, **MAISON FIQUET**

կազմակերպուած Հարաւայի շրջանի «Ցառաջդիմասիրաց» միութեան կողմէ, ի նպաստ վարժարանին

ՅունիսՀին, առաւօտեան ժամը 10էն մինչեւ գիշերուան ժամը 10

ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

կը ներկայացուի Ե. Օտեանի եւ Մ. Կիւրճեանի ՋԱՐՇԸԼԸ ԱՐԹԻՒ ԱՂԱ

դէկավարութեամբ ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆԻ,

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ

Թառ եւ ուտական նուագախումբ:

Անդրեւի պարագային ապահով մեծ սրահ:

Մուտք 3 ֆրանք:

Ճոխ պիւֆէ, դիւրամատչելի գիներով:

Հաղորդակցութեան միջոց.— Porte d'Orléansէն առնել 128 թիւ ֆանրակառքը, որ միայն եօթը թիքէով ձեզ պիտի տանի մինչեւ Ռոպէնսոն, *թէրմինի ու:*

Պարահանդէս

Կազմակերպուած Հայ Երիտասարդաց Ակումբին կողմէ

23 Մայիս, շաբաթ օր, ժամը *17—24*

26 Avenue de Tokio, *մէթրօ* Alma-Marceau

Բոլոր կազմակերպութիւններէն կը խնդրուի նկատի ունենալ Թուականը:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. «Ընկեր Կարօ» ենթակոմիտէի

23 Մայիս, շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, Chalet de l'Ermitage-ի սրահին մէջ, La Viste, St. Antoine

կը ներկայացուի ՍԱՄՈՒՈՑ ԴԻՒՑԱԶՆԵՐԳՈՒԻԹԻՒՆԸ

դէկավարութեամբ ընկ. Կ. Մուրաթեանի ու մասնակցութեամբ ընկերներու

ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Սամուէլ-Մուրատեան Վարժարանի աշակերտութիւնը

Մայիս 24ին պիտի տօնախմբէ ՄԽԻԹԱՐԱՑ եւ ՄՈՒՐԱՏ-ՌԱՓԱՅԷԼԻ յիշատակը

կը բանախօսէ Հ. ՍԱՀԱԿ Վրդ. ՏԷՐ-ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ

Այս առթիւ տեղի պիտի ունենան վարժարանի աշակերտներու կողմէ Թատերա-երաժշտական ներկայացումներ, ինչպէս Մուրատ-Ռափայէլեան վարժարաններու հարիւրամեայ ցոբելենական դիւանդէսներուն:

Հրաժեշտի երգահանդէս Աւ. Գ. Մելիւնեանի

23 Մայիս, շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, Երրորդ Թաղապետարանի սրահին մէջ, 215 Rue Տիւկէքէլէն, ԼԻՈՆ,

կը մասնակցին՝ Պ.Պ. ԱՒ. Գ. ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ (Ա. ջուճակ), Ա. ՌԱՄԱՌՕՆԻ (Ր. ջուճակ), Գ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ (սրինգ), Տիկիններ Մ. ՎԻՒՑԵԱՐ (Թաւ ջուճակ), ԺՐՀԱՆ ԼՈՒԻ ԿՕՏԻ (դաշնակ), ՕՐ. ԾՈՎ ՏԻՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ, Պ.Պ. Վ. ՁԱՆՏՐԵԱՆ, ԵՂ. ՁԻՐԱՏԵԱՆ, Ա. ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ, Ղ. ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆ (երգ):

Մուտք 3 ֆր., քարեով անգործներու 1 ֆր.:

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ
CIGALE CINÉMA
60 Avenue de Saxe-LYON.

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi.

ՀԱՅԵՐԸ ՀՊԱՐՏ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ ՄԸՆ ԵՆ»

—o—

*Այսօր, Սէլանիկի մէջ գտնուող հինգ հազար Հայերը, որոնք Թրակիայէն, Փոքր Ասիայէն կամ Իզմիրէն եկած են, զանազան արդիւնաբերական աշխատանքներու լծուելով բաւական կարեւոր դառայութիւն մը կը մատուցանեն երկրին տնտեսութեան: Ցուցանեն երկրին տնտեսութեան: Նահանգիստ մտնելէ առաջ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ՆՐԹԻՒԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70

ՇԱԲԱԹ
23
ՄԱՅԻՍ
SAMEDI
23 MAI
1936

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Յրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանգ	70 ֆրանգ	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանգ	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանգ	100 ֆրանգ	—

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3122

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ՀՕՍՔ

ՀՐԷՇԱՅԻՆ ԽԵՂԿԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

—o—

Որ եւ է բացատրութեան չի կարօտիր Ղալաթիոյ նոր դէպքը, — այնքան վրան - բաց եւ գաղշելի :

Նոյնիսկ թուրքերէն այն թերթը, որ ռումբին եւ սպառնագրին պատմութիւնը կը ներկայացնէ համաձայն ոստիկանութեան կամ իր հայեցողութեան, չի կրնար պարտկել խեղկատակութեան տպաւորութիւնը :

Ռո՛ւմբ, սպառնագի՛ր, «Ազգային Կոմիթէ՛»,— օրուան այս ժամուն, Պոլսոյ մէջ, ուր ոչ - թուրք մնացորդները իրենց չուքէն անգամ կը վախնան, դիւերացերեկ աղօթելով ոչ միայն բարե - խնա՛մ կառավարութեան եւ «Մալք»ի, այլեւ յետին ոստիկանին արեւչատութեան համար...

Սուլթանական չրջանի արիւնածարաւ եւ հայահալած դաւերն են որ կը կրկնուին, աւելի «գիտական» եւ հեռաւոր նպատակներու համար,— տեւականացնել ահուսարսափը, վերջնապէս կազմա - լուծել, քայքայել փոքրամասնութեանց ներքին կարգուսարքը, եւ աւարի տալ ամէն բան :

Նորութիւն մը չէ «Ղալաթիոյ խնդիրը » :

Երկու տարի առաջ, հասարակ խաչագող մը, Ցովհ. Քէչիչ - եան,— որ այժմ կը կոչուի Շահին Գայա — կարգ մը արբանեակ- ներ ժողվելով, ըմբոստացաւ Պատրիարքարանին դէմ, «Թաղ· խորհուրդ» մը կազմեց ոստիկաններու աջակցութեամբ եւ բռնի գրաւեց Ղալաթիոյ եկեղեցին ու կեդր· վարժարանը :

Ազգ· վարչութիւնը եւ Թաղին խնամակալութիւնը բաւական մաքառեցան : Նոյնիսկ հաւաստիքներ ստացան կառավարութե - նէն : Եւ սակայն, դաւը զարգացաւ ճիշդ այնպէս ինչպէս ծրագրած էին դաւադիրները : Ի վերջոյ կառավարութիւնը ինք պարտադրեց նոր «Թաղ· խորհուրդ»ը, բանալիները բռնի առնելով օրինաւոր իշխանութենէն եւ յանձնելով խաչագողին :

Միահեծան տէր - տիրական, Շահին Գայա սկսաւ արհամար- հել նոյնիսկ իր արբանեակները, մերժելով հաշիւ ներկայացնել, դանձելով ու ծախսելով իր ուզածին պէս, եւ նոր դաւեր որոճա - լով :

Իր գործակիցները վերջերս դիմեցին կառավարութեան — քանի որ Ազգ· Վարչութիւն չեն ճանչնար — եւ գանգատեցան Ցովհ. Քէչիչեանի ինքնագլուխ գործունէութեան դէմ, զեղ - ծումներ ալ վերագրելով :

Այդ առթիւ, Շահին Գայա մէջտեղ նետեց նոր գիւտ մը.

— Մենք հայկական Եկեղեցի չենք ճանչնար, մենք « Թուրք - կրէկօրիէն » ենք, ասոնք իրաւունք չունին հաշիւ պահանջելու մեզմէ :

Կառավարութիւնը, միշտ բարեխնա՛մ, յանձնարարեց բողո- քողներուն, որ դատարան դիմեն :

Հրէշային քաղաքականութիւն մըն ալ այս,— դատարանին ճամբան ցուցնել, որպէսզի ճեղքերը խորանան, տոմար, թուղթ, ամէն ինչ դուրս հանուի, հազարաւոր ոսկիներ ծախսուին, ազգա- յին օրկանները կազմալուծուին, եւ դաւադիրները բազմանան :

Բողոքողները դեռ նոր ներկայացուցեր էին իրենց աղերսա - գիրը, եւ ահա նոր անակնկալ մը,— ռումբի մը պատմութիւնը :

Ապուշները միայն կրնան հաւատալ եւ՛ սպառնագրին և՛ ռում- բի պատմութեան :

Եւ սակայն, Թրքական իշխանութիւնը ապահովաբար չքա - նչեն մըն ալ պիտի պարգեւէ Շահին Գայայի, իր այս հանճարե՛ղ գիւտին համար :

Չէ՞ որ ան լիուլի կը համապատասխանէ իր տեսակէտներուն եւ չհերուն, մահացու հարուած մը տալու համար հայ «վա - ճանաշ»ներու հաւաքական կեանքին :

Ո՞ր Թուրքը «ապրի՛ս» մը չպիտի արձակէր, երբ Շահին Գա- յա կը յայտարարէ բարձրաձայն, Թուրք Թերթերու միջոցաւ.

— « Ես հայ փոքրամասնութիւն չեմ ճանչնար : Պատմական եւ գիտական ճշմարտութիւններ կը հաստատեն որ մենք թուրք ցեղէն սե- րած ենք : Երբ այսքան բացայայտ է իրողութիւնը, ելլել եւ պար- զապէս կրօնական տարբերութիւն մը պատրուակ բռնելով երկու եղբայր զանգուածները առանձին ազգի վիճակի մէջ դնելու աշ - խատիլ՝ միայն անջատումի մէջ շահ ունեցողներու գործն է» :

Այստեղ չի լրանար հրէշին «ցուցակ ծառայութեանց »ը :

Շահին Գայա կը յայտարարէ, դարձեալ Թուրք մամուլին մի- ջոցաւ.

— « Նախկին թաղականութեանց հաշիւները ճշմեցի եւ հաս- տատեցի որ տասը տարիէ ի վեր շարունակ սխալ հաշուեցոյց կու տան կառավարութեան եւ տուրքի մաքսանենգութիւն կ'ընեն, 10 հազար ոսկի վնաս պատճառելով պետական գանձին : Իսկ այդ սխալ յայտարարութիւնները վաւերացուած են Պատրիարքա - ցին կողմէ » :

Դուն եղիր Թրքական կառավարութիւն եւ մի չոյեր այս Թրքա- ծին ճիւաղին կռնակը :

Գրած էինք, երէկ, Թէ քննութիւն բացուած է այս մասին, ամ- բաստանութեան տակ ձգելով 13 երեւելիներ, որոնք անդամ եղած են 1932 – 1933ի խնամակալութեան : Բոլորն ալ ի ծնէ հաւատարիմ եւ պահպանողական, խեղճերը հիմա մոխիր կը ցանեն իրենց գլուխներուն...

Իսկ Ղալաթիոյ եկեղեցին միակը չէ, իրրեւ անտէր ագարակ, ամբողջովին աւարի տրուելու համար, մանաւանդ ռումբի եւ սպառնագրի պատմութենէն յետոյ :

Ահա Թէ ինչպէս յառաջ կը տարուի Պոլսոյ վերջին մնացորդ - ներուն քայքայումը, ներսէն եւ դուրսէն, միշտ «օրինական» դեռ- նի վրայ, երբեմն ալ՝ սպառնագիր յերիւրելով եւ ռումբ տեղաւո - րելով, միեւնոյն դիւային չարախնդութեամբ :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՌՈՒՄԲ ՄԸ ԳՏՆՈՒԵՑԱԻ ՂԱԼԱԹԻՈՑ «ԿՐԷԿՕՐԻԷՆ» ՀԱՅԿ. ԵԿԵՂԵՑԻՒՆ ՄԷՋ

Կրէկօրիէն եկեղեցիին յաղագիին պատկանիր սպառնագիր մրն ալ ուացած է

ԽՄԲ.— Պոլսոյ վերջին թղթակիրէն կը ստանենք հետեւեալ տեղեկութիւն- ները : Առաջին պատմութիւնը թուրքերէն *Թանն* է (նախկին *Միլլիյէթ*) որ կը պատմէ, վերի խորագիրներով (17 մայիս), միաժամանակ հրատարակելով Ղալաթիոյ Ս· Լուսաւորիչ եկեղեցիին պատկերը.—

Ռումբ մը գտնուած է Ղալաթիա, նախկին Լուսաւորիչ եկեղեցին մէջ, որ Թուրք Կրեկօրիէն համայնքին իրրեւ եկեղեցի կը ծառայէ : Ոստիկանու- թիւնը քննութեան ձեռնարկած է : Դէպքը սա է.—

Եկեղեցիին յարակից չէնքը որ արտաքին դրան վերեւ կը գտնուի, Հա - քիմմատէ եղբայրներու ծխախոտի մթերանոցն է : Այս մթերանոցին բանուոր- ներէն երկու կիներ՝ Ուլվիէ եւ Մաքսուէլ, ծխախոտներուն վնասող տեսակ մը մլլաններ փճացնելու համար նկուղը կ'իջնեն եւ կը սկսին հաւաքել սարդի ոստայնները : Այդ միջոցին, իրենց աչքին կը զարնէ տուփի նմանող երկաթէ կտոր մը : Կիները նկուղէն կը հանեն երկաթէ այս տուփը եւ կը ցուցնեն հա- րեւան երկաթագործին, որ քննելով կը հասկնայ թէ ռումբ է եւ անմիջապէս լուր կուտայ ոստիկանութեան :

Նկուղը ուր գտնուած է ռումբը, կը գտնուի ճիշդ տակը այն սրահին որ յատկացուած է Թաղականութեան : Նկուղը երկու պատուհան ունի, որոնց մէկը փողոցին վրայ կը բացուի եւ կը գտնուի եկեղեցիի դուրսի դրան քովը : Միւս պատուհանն ալ բակին վրայ կը նայի :

Գաւառակի միւտիրը եւ ոստիկանութիւնը ամէնէն առաջ կ'աշխատին ճշդել թէ այդ ռումբը առաջուընէ՞ հոն կը գտնուէր, թէ պատուհանէ մը ներս նետուած է :

Կատարուած առաջին քննութեան համաձայն, նկուղը երկար ատենէ ի վեր չէ բացուած· իսկ բաղմաթիւ պատճառներ կուգան հերքել այն հաւանակա - նութիւնը թէ ռումբը բաւական երկար ատենի ի վեր հոն կը գտնուի.—

1.— Գտնուած ռումբը խոնաւ չէ եւ չունի ժանգի եւ մզլոտումի(քիւֆ)նը- ման նշաններ, որոնցմով հաստատուի թէ տարիներէ ի վեր նկուղին մէջ կը գտնուէր :

2.— Եթէ այդ ռումբը տարիներէ ի վեր հոն գտնուէր, եթէ չժանգոտէր իսկ, ամէն պարագայի մէջ ծածկուած պիտի ըլլար դուրսէն նետուած աղբե- րուն (սիւիւրիւնթիւ) տակ : Մինչդեռ ռումբը գտնուած է յատակը ծածկող աղբերուն վրայ :

Այս պարագաները կուգան հաստատել որ ռումբը շատ հին Թուականի մը չէ որ հոն դրուած է : Հետեւաբար կը մնայ լուսաբանել երկու կէտեր.—

1.— Ռումբը ի՞նչ նպատակով դրուած է հոն :

2.— Ռումբը որո՞ւ կողմէ հոն դրուած է :

Քննութիւնը դրական ճամբով կ'առաջնանայ դէպի արդիւնքը եւ առաջին փուլը ամբողջ ուշադրութիւնը կը կեդրոնացնէ այդ եկեղեցիին չուրջ ծագած համայնական վէճերուն վրայ :

Այդ եկեղեցիին թաղականները, որոնք երկու տարի առաջ ընտրուած էին, գլխաւորութեամբ իրենց առենապետ Շահին Գայայի (Ցովհ. Քէչիչեան) ի - րենց կապը կը կտրեն Հայոց Պատրիարքարանին հետ, զոր Վարչութեան ազ - դեցութեան տակ կը նկատեն, Թուրք Կրէկօրիէն համայնքի մը գոյութիւնը կ'ընդունին եւ եկեղեցին ալ կը յատկացնեն այդ անկախ համայնքին : Այս տե- սակէտը եւ անկէ ծագած պատակռումները երկու տարիէ ի վեր տեղի տուին չատ մը դէպքերու :

ԱՏԵՆԱՊԵՏԻՆ ՂՐԿՈՒԱԾ ՍՊԱՌՆԱԳԻՐԸ

Այս դէպքերուն ամէնէն վերջինը եւ ուշագրաւը՝ սպառնագրի մը առա - քումն է Թաղականութեան առենապետ Շահին Գայայի : Նամակը ստացուած է անցեալ Ձորեքշաբթի օր, Իսթանպուլի նամակատունէն ղրկուած է եւ բացէ ի բաց կը սպառնայ առենապետին :

Սպառնագրին գլուխը կը գտնուի մեռելի գանկ մը՝ վրան խաչաձեւ երկու ոսկորով : Պատկերին տակն ալ՝ «Ազգային Քոմիթէ» ստորագրութիւնը :

Գալով մէջի տողերուն, հայերէն Թերթերէն կտրուած տառերով կազ - մուած են եւ հետեւեալը կ'ըսեն.

« Շահին Գայա, դաւաճան, երեք օրուան ընթացքին ազգային վարչու - թեան յանձնէ եկեղեցիին բանալիները... » :

ԿԱՊ ԿԱ՞Ց ՆԱՄԱԿԻՆ ԵՒ ՌՈՒՄԲԻՆ ՄԻՋԵՒ

Շահին Գայա նամակը անմիջապէս կը յանձնէ ոստիկանութեան, որ կը սկսի քննութեան ձեռնարկել : Քննութեան նպատակն է պարզել Թէ կապ կա՞յ նամակին եւ ռումբին միջեւ : Եթէ գտնուին փաստեր որոնք հաստատեն Թէ ռումբը ղրուած է սպառնագրին հեղինակներուն կողմէ, այն ատեն չատ կը դիւրանայ խնդրին լուսաբանումը, որովհետեւ վեր ի վերոյ յայտնի են այն անձերը որոնք չահ ունին համայնավական վէճերը այս ձեւով հրահրելու մէջ :

Ցակառին չատ տակաւ են այն փաստերը որ պիտի գային ենթադրել տալու Թէ ռումբը սպառնացողներուն կողմէ հոն ղրուած է, որովհետեւ ռումբը ան- կարելի էր որ կարենար ինքնին պայթիլ նկուղին մէջ, եւ հետեւաբար դժուար կը դառնայ դաւի հանդամանքը վնտռտիլ դէպքին մէջ :

Միւս կողմէ, մէջտեղը չկայ զօրաւոր նշան մը որ ենթադրել տայ Թէ սպառնացողները այդ տեսակ քայլի մը դիմած են, Թաղականները նեղ կա - ցութեան մը մատնելու համար : Որովհետեւ ամբողջովին պատահմամբ է որ երեւան եկած է ռումբը : Տարիներէ ի վեր չբացուած այդ նկուղը, աներեւա - կայելի առիթով մը բացուած եւ մէջէն ռումբ մը եկած է : Եթէ այդ ռումբը հոն ղրուած ըլլար Թաղականները նեղ կացութեան մը մատնելու համար, հե- ղինակները պատահականութեան Թողելու չէին գործը, այլ ձեռնարկելու էին միջոցի մը որով կ'ապահովուէր ռումբին երեւան հանուիլը : Մինչդեռ այդ տեսակ բան մը չկայ :

Ոստիկանութիւնը քննութիւնը խստացուցած է այս տեսակէտով, նկուղը խուզարկած եւ չետոյ կնքած է, որպէսզի որ եւ է փոփոխութիւն տեղի չունե- նայ : Հետաքրքրութեամբ կը սպասուի քննութեան տալիք արդիւնքին :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ, «ՊԷ ՃԱՆԸՄ »

Նիկոմիդիոյ հանգուցեալ առաջնորդին, Ցովակիմեան արք·ի այս բացա- գանչութիւնը կ'իյնայ միտքս, ամէն անգամ որ կը հանդիպիմ այլանդակ եւ անմիտ բառերու եւ բացատրութեանց, օրաւան թերթերուն մէջ :

Այլանդակութիւններ, որոնց մէկ մասը եթէ անգիտութիւն է, միւսն ալ՝ անհոգութիւն եւ անխղճութիւն կը հոտի :

Դեռ ըանի՞ տարի այսպէս, այնքան բացատրութիւններէ, խրատներէ, սաստերէ եւ ... դասընթացքներէ յե - տոյ :

Վերջերս թերթի մը մէջ կարդացի հետեւեալ բացատրութիւնը,— «Դա- նագրին եղանակաւորութիւնները » :

Կ'ենթադրեմ թէ փրանսերէն «Mo - dalité» բառն է որ թարգմաներ են « եղանակաւորութիւն »,— Ի՛նչ բար- բարոս բառ : Մինչդեռ կրնային ըսել դաշնագրին գործադրման եղանակնե - րը, հանգամանքները կամ յարմարու - թիւնները : (Բնագիրը ձեռքի տակ չու- նենալով, կը նշանակեմ տրամաբանա - կան եւ մօտաւոր իմաստը) :

Դարձեալ նոյն թերթէն·— «շահա - գրգիռ պետութիւնները » :

Այստեղ ալ՝ «interessé»ն է որ թարգ- մանուեր է «շահագրգիռ», մինչդեռ կը նշանակէ՝ «շահագրգռուած», աւելի կարճ՝ «շահակից» :

Իրենց բառը կը նշանակէ «շահագր- գռող», որ նոյն բանը չէ, ինչպէս նոյն բաները չեն «հետաքրքիր»ը (մարդ) եւ «հետաքրքրական »ը (իր կամ նիւթ) :

Բազմաթիւ գրիչներ, նոյնիսկ բա - նաստեղծներ եւ գրագէտներ կը շարու- նակեն գրել եւ իրարու փոխանցել աւե- ղառնի բառ մը, «առիւծնող»,— եւ ա- նոր վրայ ձեւելով՝ *առիւծնուած* !:

Որքան կը յիշեմ, հանգուցեալ Զիփ- քէ Սարաֆն էր (Ցովհ· Ասպետ), որ բառարանէ մը գտած եւ մէջտեղ ներ - տած էր այդ բառը, Պուռժէի «Փիլի - սոփայիկ Աշակերտը» թարգմանած ա- տեն :

Կը գործածեն «համայիչ», «յանկու - ցիչ», «գրաւիչ», «մոգական» կամ «կախարդական» իմաստով : (Թերեւս ալ առանց հասկնալու իմաստը,— ըն- կալեալ սովորութեամբ ···) :

Մինչդեռ նշանակուած հինգ բառե- րէն մէկն ու մէկը շատ աւելի սիրուն պիտի ըլլար եւ նշգրիտ : Եւ ուրիշ բա- ռեր ալ չեն պակսիր :

«Առիւծնող»ը վիժուկ մըն է, որ կը հայհոյէ ոչ միայն նաշակի, այլեւ բա- ռակազմութեան տարրական օրէնքին դէմ : Կարծեմ Ե· Տէմիրճիպաշեանն էր որ հնարեց զայն, աստղանիշով, իբրեւ փորձ, ինչպէս ուրիշ բառեր, առանց շատ բարակը նայելու :

Մեր ամէնէն վարժ գրիչներն ալ չկր- ցան նամբել սա հռչակաւոր «վարբա- գիծ»ը,— նոյնիսկ հրէշային որքան «առիւծնող»ը :

Կովկասեան թարգմանութիւնն է «ligne de conduite»ին, անշուշտ ռուսե- րէնի վրայ չափուած : Բայց ո՞րքան տժգոյն, եւ բերականօրէն ալ ան - ճիշդ :

Հապա ո՞ր օրուան համար է մեր սխանչելի «ուղեգիծ»ը : Պարագային համեմատ ալ՝ ուղեցոյց, դիրք (atti - tude) ընթացք, եւայլն :

Ինչ մը ուշադրութիւն, *պէ ճանըմ* :

Վ.Ա.Հէ

ԱՆԳԼԻՈՑ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ ԱԶԳԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Եգիպտոսի եւ Պաղեստինի մասին

—o—

Անգլիոյ երեսփ· ժողովին հինգշաբթի օրուան նիստին մէջ, վարչապետ Պ· Պօլտուին, պատասխանելով զանազան հարցումներու եւ քննադատու - թեանց, բացորոշապէս հասկցուց Թէ «թշնամական արարք պիտի համարի որ և է ոտնձգութիւն՝ Եգիպտոսի գործերուն մէջ» : Տարակոյս չկայ Թէ ազդարա- րութիւն ուղղուած է Իտալիոյ դէմ : Վարչապետը աւելցուց.— «Եթէ որ եւ է յարձակողական արարք տեղի ունենայ Եգիպտական հողին դէմ, մենք զայն ետ պիտի մղենք մեր բոլոր տրամադրելի միջոցներով» : Այս ազդարարութիւն- ները կը վերաբերին նաեւ Պաղեստինի, քանի որ հարցապնդող երեսփոխանը հարցումն ուղղած էր Թէ Եգիպտոսի եւ Թէ Պաղեստինի մասին, Եթովպիոյ կացման առթիւ : Վարչապետը հետեւեալ բացատրութիւնները տուաւ Եգիպտո- սի եւ Անգլիոյ յարաբերութեանց մասին.— «1922ին կառավարութիւնը հա - ղորդեց պետութեանց, մէջն ըլլալով Իտալիան, Թէ բրիտանական Թեւարկու- թիւնը վերջացած է եւ Թէ Մեծն Բրիտանիա այդ երկիրը կը ճանչնայ իբրեւ ազատ եւ անկախ պետութիւն : Այժմ բանակցութիւններ կը կատարուին, անգլ- եւեգիպտական զինակցութեան դաշնագիր մը կնքելու համար : Այդ առթիւ ան- շուշտ պիտի քննուին նաեւ Սուէզի ջրանցքին պաշտպանութեան վերաբերեալ խնդիրներ » :

Իսկ Պաղեստինի մասին յայտարարեց.

— «Մենք պատասխանատու ենք Պաղեստինի վարչութեան եւ պաշտպա - նութեան համար, համաձայն մեզի յանձնուած հոգատարութեան եւ կրնամ ապահովել ձեզ Թէ որոշած ենք ստանձնել մեր բոլոր պատասխանատուու - թիւնները » :

Անգլիա կ'նուազեցնէ իր օդանաւային ուժը

Սըր Թոմըս Ինսքիփ, Անգլիոյ ազգային պաշտպանութեան նախարարը, իր առաջին ճառը խօսեցաւ երեսփ· ժողովին մէջ, եւ կարեւոր տեղեկութիւն- ներ հաղորդեց օդանաւային սպառազինութեանց մասին, որոնք պիտի եռա - պատկուին, բաղդատելով 1934ի հետ : «1600 յաւելուածական օդաչուներ կը պատրաստուին, քննութեան ենթարկուած են 900 հաստատութիւններ, ահա- դին քանակութեամբ ռումբ արտադրելու համար : Ամէն ականաւոր դիտնական կ'օգնէ կառավարութեան, զինուորական պաշտպանութեան վերաբերեալ խն- դիրներու մէջ » :

Այս ճառէն վերջը խօսք առաւ Ձըրչիլ, նախկին նախարար մը, խստօրէն քննադատելով կառավարութեան Թուլութիւնը : Դիտել տուաւ Թէ Մեծն Բրի- տանիա լիովին պատրաստ պիտի չըլլայ մինչեւ չորս հինգ տարի, մինչդեռ ինք կը վախնայ որ եւրոպական նոր պատերազմ մը պայթի 1938ին կամ 1939ին : Այս առթիւ ուշադրութեան յանձնեց Գերմանիոյ արտակարգ պատրաստու - թիւնները : «Ցամոնանք որ Գերմանիոյ վերազինումը տեղի կ'ունենայ հսկա - յական համեմատութեամբ : Հիթլէրի գալէն ի վեր, որ երեք տարի կ'ընէ, չորս միլիոն Գերմանացիներ եւս զօրք զրած են եւ անոնց ստուար մեծամասնու - թիւնը նուիրուած է ռազմանիւթերու շինութեան : Ընդհանուր կացութիւնը մե- ծապէս ծանրացած է ատենէ մը ի վեր եւ չեմ հասկնար Թէ կառավարութիւնը ինչո՞ւ կը վարանի» :

Ազատական երեսփոխան մը պահանջեց կրճատել պահանջուած վերկերը, դիտել տալով Թէ սուտ է որ Անգլիա զինաթափ եղած է տասը տարիէ իվեր : «Պատերազմէն ի վեր Անգլիա 2 միլիառ ոսկի յատկացուցած է (150 միլիառ ֆրանք) սպառազինութեանց, ուրեմն մտխում կատարուած է : Վերջին տասը տարիներու ընթացքին այս վարկերուն 5/6ը յատկացուցած են բանակին եւ նաւատորմիղին, իսկ օդատորմիղին՝ միայն մէկ վեցերորդը, մինչդեռ ան է ա- մէնէն կենսական զէնքը» :

Ժողովը մերժեց այս առաջարկը :

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՀԱՐՑԻ ՇՈՒՐՋ

(ՎԵՊ ԱՌ ՎԵՊ)

— ո —

— Ամա՛ն, ամա՛ն, ինչ ասես որ չես լսում այդ ծերունուց, — ասում էր ինքն իրեն Ռուբենը, երբ ծերունին հեռացավ։ — Ասում է, թե ինքը Աստծո հրեշտակն է եղել, որ ուղարկել են մեզ մոտ։

ԲԻՒՐԱՆ ՏԱՐԻ ՅՈՒՆԻՍ. ԲՈՒՆԱԿԱՆ ՄԵՂ (1919 - 1921)

— ՕՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ 18Ր —

ԱՊԱՏԱՄԻՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ

Տեսիլ. Չէին դիտեր ապրուստի 18Ր ա-
ռեալութիւնները 77 օրերու սիրտերնին
ծոցերնին մէջ կը պահէին մեծ յոյսեր
մեծ երազներ, մեծ ցնծութիւն մեծ ա-
կնկալութիւն։

77 օրերու սիրտերնին լեցուն էր ան-
հուն հաւատքով դէպի ապագան։

77 օրերու ոգեւորութիւնը կը ներ-
շնչէր ամբողջ ազգաբնակչութիւնը։

77 օրերու ոգեւորութիւնը կը ներշն-
չէր ամբողջ ազգաբնակչութիւնը։

Ոչ ոք կրնայ ուրանալ այդ օրերու
ոգեւորութեան ազդեցութիւնը։ Ան
ամբողջ ազգաբնակչութեան վրայ ներ-
գործած է խոր կերպով։ Ան ամբողջ
ազգաբնակչութեան մէջ ներշնչած է
ինքնավստահութիւն, ինքնավստահու-
թիւն մը որ ոչ միայն ազգաբնակչու-
թեան մէջ, այլ նաեւ ազգին ներկայա-
ցուցիչներուն մէջ ալ ամրապնդած է
ազգին ինքնավստահութիւնը։ Ան ազ-
գին մէջ ներշնչած է

«Մեմ թուրք ցեղեն սերած եմ»

Նոյն թերթը հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ յաջորդ օրը (18 մայիս).—

Ոստիկանութիւնը քանի մը հոգի հարցաքննած է ռումբի խնդրին առթիւ, բայց ոչ ոք հսկողութեան տակ պահած է: Երբ ասդին ոստիկանութիւնը գործը կը քննէ զանազան հաւանականութեանց տեսակէտով, անդին բուռն վիճաբանութիւններ տեղի կ'ունենան կրկօրիէն եկեղեցիի կողմնակիցներուն եւ հակառակորդներուն միջեւ:

Զալաթիոյ Թուրք Կրկորիէն եկեղեցիի թաղականութեան ատենապետ Շահին Գայա (Յովհաննէս Քէչիչեան), այս մասին հետեւեալը յայտարարեց մեզի.

— «Ձեր դրածները ամբողջովին ճիշդ են: Անցեալ չորեքշաբթի օր ստացայ նամակը որուն թարգմանութիւնը հրատարակած էիք: Չեմ գիտեր թէ այդ ռումբը կապ ունի՞ թէ ոչ սպառնագրին հետ: Կասկած չկայ որ ոստիկանական քննութիւնը պիտի պարզէ այս կէտը:

Մնդրին համայնական վէճերուն վերաբերեալ մասն ալ սա է.— Ես հայ փոքրամասնութիւն մը չեմ ճանչնար: Պատմական եւ գիտական քննութիւններ կը հաստատեն որ մենք թուրք ցեղէն սերած ենք: Երբ այսքան բացայայտ է իրողութիւնը, ելլել եւ պարզապէս կրօնական տարբերութիւն մը պատրուակ բռնելով երկու եղբայր զանգուածները առանձին ազգի վիճակի մէջ դնելու աշխատիլը՝ միայն անջատումի մէջ շահ ունեցողներու գործն է:

Իմ կողմէ հրապարակ հանուած այս գաղափարը անմիջապէս կողմնակիցներ չհեգաւ խելահաս մարդոց մէջ: Անիկա պատճառ դարձաւ որ իրենց շահը վտանգի մէջ տեսնողները սկսին շարժիլ եւ հազար ու մէկ ձեռնարկներ ընեն ինծի դէմ, սկսեալ զրպարտութենէն մինչեւ մահուան սպառնալիք: Ես անոնցմէ չեմ որ կարեւորութիւն կուտան այս բոլորին: Ես գաղափարական մարդ մըն եմ եւ ոչ մէկ բան կրնայ խախտել համոզումս»:

(Մնացեալը յաջորդիվ)

Կացութիւնը Պաղեստինի մէջ

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն թէ անկարգութիւններ ծագած են Ակրայի եւ ուրիշ վայրերու մէջ: Մեծ զրգռութիւն կը տիրէ եաֆայի մէջ, քանի որ այժմ Թէլ - Ավիվ կը հանուին այդ քաղաքին սահմանուած ապրանքները: Բեռ պարպող Արաբները ազդարարեցին թէ նոր խռովութիւններ պիտի ծագին, եթէ 24 ժամէն չդադրի նաւերու պարպումը Թէլ - Ավիվի մէջ: Միւս կողմէ կը հաղորդուին թէ հեռաձայնի հաղորդակցութիւնները խզուած են Երուսաղէմի եւ եաֆայի միջեւ, որով մայրաքաղաքը չի կրնար հաղորդակցիլ նաեւ Գահիրէի հետ: Երկաթուղին հսկողութեան տակ է ամբողջ տարածութեան վրայ:

**** Եգիպտոսէն անգլիական վաշտ մը եւս դնաց Պաղեստին, իբրեւ օդնական ուժ, իսկ Թորփիլհաալաթ մը զէրք բռնած է Հայֆայի նաւահանգստին առջեւ, պաշտպանելու համար նաւահանգիստը եւ նաւերը: Երուսաղէմի եւ ուրիշ քաղաքներու բոլոր կարեւոր չէնքերու եւ ռազմադիտական կէտերուն վրայ զինուորներ դրուած են, փոխան ոստիկաններու:*

Արաբական կոմիտէն հաղորդեց մարզպանին թէ չպիտի համակերպի Անգլիոյ կողմէ նշանակուած յանձնաժողովին, որ Երուսաղէմ կը սպասուի մօտերս: Գործադուլը պիտի շարունակուի: Այժմ օդնաւեր ալ կը մասնակցին Պաղեստինի պաշտպանութեան: Որ եւ է դէպք պատահած տեղ, հեռագրիչ օդնաւեր անմիջապէս լուր կուտան, եւ ոստիկաններ ու զինուորներ կը փութան նշանակուած վայրերը: Արաբները ոչ միայն կրակի կուտան հրչական ռումբեր, այլ եւ ռումբեր կը գործածեն անոնց դէմ: Երուսաղէմի մէջ ձեռք առնուած միջոցները չատ խիստ են:

ԱՆԱՊԱՏԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄՈՑԻԱՑԻՆ կը հեռագրեն թէ՝ հակառակ զոյացած համաձայնութեան, ծխախոտի 50,000 բանուորներէն 6000ը դադրեցուցին ամէն աշխատանք, նոր յաւելում պահանջելով: Այս առթիւ ցոյցեր սարքեցին եւ ջարդուփշուր ըրին կարգ մը գործարաններու պատուհանները: Ոստիկանութիւնը կրակ բացաւ եւ բազմաթիւ բանուորներ ձերբակալուեցան: Գործարանները փակուած են առայժմ:

ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐՈՒՆ ԿՈԶՆԱԿՆԵՐԸ նորէն պիտի հնչեն Մ. Միութեան մէջ, կ'ըսէ հեռագիր մը: Մոսկուայէն ղրկուած յանձնաժողով մը այսմիջոցին քննական պատյաններ կը կատարէ կարգ մը մեծ քաղաքներու եկեղեցիներուն մէջ: Կարգ մը շրջաններու մէջ, յանձնաժողովը խորհրդակցած է եկեղեցական իշխանութեանց հետ, կոչնակները վերադարձնելու համար եւ նոյնիսկ առաջարկած է վարկ սահմանել, նորեր դնելու համար: (Կարմիրները հալեցուցին կամ քանդեցին եկեղեցիներու զանգակներուն մեծ մասը, պատերազմի ընթացքին):

ԱՏՏԻՍ - ԱԲԵՊԱՑԻ իտալական հրամանատարութիւնը անպաշտօն կերպով հաղորդեց անգլիական եւ ֆրանսական դեսպաններուն՝ թէ ժամանակը եկած է ետ քաշելու այն զինուորները որ ղրկուած էին, իրենց հպատակներուն պաշտպանութեան համար: Անգլիական կառավարութիւնը այս մասին կը խորհրդակցի ֆրանսականին հետ, միասնաբար գործելու համար:

ԱՐՄԱՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ժողով գումարեց երէկ, ուրբաթ, ճչդելու համար իր դիրքը՝ դաշինքին կազմութեան մասին: Լէօն Պլում կը չարունակէ իր խորհրդակցութիւնները:

ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ ՀՌՈՄ ՀՐԱԻԻՐԵՑ եթովպիոյ փոխարքան, մարշալ Պատոյլիո, խորհրդակցելու համար նոր գաղթավայրին կազմակերպութեան մասին: Փոխարքային բացակայութեան տեղ գործերը պիտի վարէ մարշալ Կրացիանի, հարաւային ճակատին հրամանատարը, որ Ատիս - Ապէպա գնաց օդանաւով: Նոր տեղեկութիւններու համաձայն, Մուսոլինի ամէն մի - ջոց կը փորձէ, լեզու գտնելու համար Իտալիոյ հետ:

118 ՆԱՀԻՆԵՐ (հելլէնական) դատի քաշուեցան Լեհատանի մէջ, ամբաստանուելով թէ դաւեր կը սարքեն Վերին Շլեզիոյ մէջ, այդ երկրամասը Գերմանիոյ միացնելու համար: Ամբաստանեալները ձերբակալուած էին քանի մը չարաթ առաջ, երբ երեւան հանուեցաւ իրենց զինուորական գործունէութիւնը: Իրենց վարիչը, Մանիուրա, ինքզինքը կախեց վերջերս: Ամբաստանեալները կ'ըսէ թէ դաւադիրները ապստամբութիւն մը սարքած էին 1937ի համար: Այս յանցանքին պատիժն է մշտնջենական բանտարկութիւն եւ նոյն իսկ մահ: Լեհ փաստաբանները մերժած ըլլալով, գերման փաստաբաններ նշանակուեցան պաշտպանութեան համար:

ԵՐԿՐԱՇԱՐԻՔԻ ՈՒԺԳԻՆ ՅՆՑՈՒՄՆԵՐ զգացուեցան Պուէնոս Այրէսի մէջ (Արժանթին), խուճապի մատնելով ժողովուրդը: Ներկայ դարու սկիզբէն ի վեր առաջին երկրաշարժն է որ տեղի կ'ունենայ այդ քաղաքին մէջ: Շարժը տեւեց 15 երկվայրկեան: Կեդրոնը կը գտնուի 600 քիլոմեթր հեռու, Քորտոպայի շրջանին մէջ: Տեղեկութիւններ կը պակսին զոհերու եւ վնասներու մասին:

Հրաժեշտի երգահանդէս Աւ. Գ. Մելիոնեանի

23 Մայիս, շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, երրորդ թաղապետարանի սրահին մէջ, 215 Ռիւ Տիւկէքլէն, Լիոն:

կը մասնակցին՝ Պ.Պ. Ա.Ի. Գ. ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ (Ա. ջութակ), Ա. ՌԱՄԱՌՕՒԻ (Բ. ջութակ), Գ. ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ (սրինգ), Տիկիններ Մ. ՎԻՒՃԵԱՐ (Թաւ ջութակ), ԺՐՀԱՆ ԼՈՒԻ ԿՕՏ (դաշնակ), ՕՐ. ԾՈՎ ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ, Պ.Պ. Վ. ՋԱՆՏՐԵԱՆ, ԵՂ. ՃԷՐԱՏԵԱՆ, Ա. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ, Զ. ՄԻՔԱՑԷԼԵԱՆ (երգ):

Մուտք 3 ֆր, քարթով անգործներու 1 ֆր.:

ՀԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՐՈՍ ՋՕՐ. ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԻՆ ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՄԵԾ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

ՓԱՐԻԶԻ 18ՐԴ ԹԱՂԱՄԱՍԻ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ՇՔԵՂ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ, **Métro: Jules Joffrin**

ՎԱՂԸ, ԿԻՐԱԿԻ, 24 ՄԱՅԻՍ, ԺԱՄԸ 14.30ԻՆ

Նախաձեռնութեամբ՝ Ցուշարձանի կեդր. Յանձնախումբին, Հայ գիտնուորական միութիւններու, Հ. Բ. Ը. Միութեան եւ Հ. Մ. Ը. Մ-ի Մասնակցութեամբ Ազգ. Մարմիններու եւ Միութիւններու:

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ ՋԱՐԵՀ ՊԷՅ ՆՈՒՊԱՐԻ

Հովանաւորութեամբ փարիզահայ յայտնի դէմքերու

Կը քանախօսեն հայ գիտնուորական միութեանց ներկայացուցիչները՝ ԳՆԴ. ՇԱՀՆԱԶԱՐԻՒՆԻ, Պ. ՄԱՐՄԱՐԵԱՆ, ԳՆԴ. ԲԱԳՂԱՏՍԱՐԵԱՆ

Գեղարուեստական ծոխ բաժին հայ արուեստագէտներու մասնակցութեամբ. ինչպէս նաեւ սիփան-կոմիտաս երգչախումբին:

ԿԵՆԴԱՆԻ ՊԱՏԿԵՐ

Կը ցուցադրուին Անդրանիկի զէնքերն ու հրամանները: Ներկայ կ'ըլլան քաղաքապետն ու օտար հիւրեր:

Տոմսեր՝ 5, 10 եւ 15 ֆր.:

ՀՈՎԱՆՆԱՒՈՐՈՂ ՄԱՐՄՆԻ ԿԱԶՄ.— Գեր. Տէր Վռամշապուհ եպիսկ. Քիւպարեան, Զօր. Կորկանեան, Պ.Պ. Տիգրան Խան Քէլէկեան, Ալէքսանդր Խատիսեան, Վահան Մալէվեան, Տիգրան Կամսարական, Պօղոս Լամէրեան, Լեւոն Կէրտան, Արշակ Զօպանեան, Տօքթ. Գօլօեան, Արմենակ Համբարձումեան, Խոկար Շահին:

Կը մասնակցին՝ Համազգային, «Ապագայ»ի խմբագրութիւն, Հայ եկեղեցւոյ Վարչութիւն, Հայ Արիներու Միութիւն, Դպրոցասէր, Սիփան-Կոմիտաս, Հօկ, Հայ Սպայից Միութիւն, Հայ Կամ. եւ Մարտիկներու Միութիւն, Հ. Բ. Ը. Միութեան Փարիզի Մասնաժողով, Զափհասս Որբերու Միութիւն, Ֆրանսական Բանակի Հայ Կամաւորներու Միութիւն, «Ծառայ»ի խմբագրութիւն, Հայ Կաթողիկէ Հոգաբարձութիւն, Հ. Մ. Ը. Մ-ի Սկաուտները, Մ. Ն. Ա. Կանանց Միութիւն, Հայ Պետական Կարմիր Խաչ, Կապոյտ Խաչ, «Նոր երկիր»ի խմբագրութիւն:

Տոմսակներու թիւը սահմանափակ ըլլալով, նախապէս ապահովել հետեւեալ տեղերէն, Հայոց եկեղեցի՝ 15, Rue Jean Goujon, «Հօկ»ի կեդրոն՝ 9, Rue Bourdaloue, Գրատուն Հրանտ Սամուէլ՝ 51, Rue Mr. le Prince:

Հ. Ց. Դ.

Փարիզ

ՇԱՒԻՒԼԻ Արդուեթեան խումբի ժողովը, այսօր չաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, ընկ. կոմիտէսի բնակարանը, կարեւոր օրակարգ:

Գալաթա

ՄԱՐՍԷՑԼԻ վաճառ. խումբի ընկերական ժողովը, 24 մայիս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին. պատանեկան միութեան գրադարանին մէջ, ժողովէն յետոյ ժամը 4ին կը դասախօսէ ընկ. Մ. ՔԱՉԱՆԱՆ: կրնան ներկայ ըլլալ համակիրներ:

Ս. ԼՈՒՒԻՆԻ անտօք ենթակոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ կուիշք եւ կէփին խումբի ընկերները. վաղ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, սովորական հաւաքատեղին:

Կիրակի, 21 Յունիս ժամը 16ին

ՍԷՆՓՈՆիք նուագահանդէս հայ հիւանդասէրներու գործերէն, *դեկավարութեամբ հանճարի Մուրատ-Ռափայէլեան սանեալէն*

Գ. Մ. ԱԼԷՄՇԱԼԻ

Salle Gaveau *իր մեծ սրահին մէջ,*

Կազմակերպուած՝ Մուրատ Ռափայէլեան կրթական հաստատութեանց հարիւրամեայ յոբելիանական հանդէսներու Փարիզի Դարձադիր Յանձնախումբին կողմէ:

Ցոյտագիր ու մանրամասնութիւնները աւելի վերջը:

PETITES ANNONCES

ՕԳՏԱԿԱՐ ՀԱՍՑԷՆԵՐ

ԲԺԻՇԿՆԵՐ.—

Dr. L. KRIKORIAN
Ներքին եւ վեներ. հիւանդութիւններ
126, Rue du Fbg. St. Denis, Paris (10)

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ
Վիրաբոյժ-Ատամնաբոյժ
16, Rue de Vaugirard, Paris (6)
Մէթրօ՝ Օտէօն կամ Սէն Միշէլ

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ
Ներքին եւ վեներական հիւանդութիւններ, **34, Bld. de Clichy,** մէթրօ **Pigalle, Tél.: Mon. 76-65,** ամէն օր ժ.ը **2—8:**

ԴԵՐՁԱԿՆԵՐ.—

Գ. ԱՃԷՄԵԱՆ
Արաւց եւ կաճաւց
42, Rue Blanche, մէթրօ՝ **Trinité**

ՊՕՂՈՍ ԳՈՐԳԻԿԵԱՆ
Խնամուած կար, չափառւր գիհ
31, Route de Choisy, Ivry s/Seine
Հեռաձայնել **Italie 13 - 45**

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՆԵՐ.—

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Արեւելեան ամէն տեսակ ապրանքներ
4, Rue de Metz
մէթրօ՝ **Strasbourg - St. Denis**

ՆՊԱՐՎ. **CONSTANTINOPLE**
Արեւելեան և Եւրոպական ապրանքներ
37, Rue de Trévise
մէթրօ՝ **Cadet** **Tél.: Prov. 82 - 96**

ԹՈՐԳՈՄ ՆԱԼՊԱՆԴԵԱՆ
Կերպասեղէնի ներկայացուցիչ
141, Bld. de Magenda, Փարիզ (10)

LONDON PRESSING - HOKDANIAN
Հագուստ մաքրել եւ արդուկել: Զեղչուած գին, Մօնթմարթրի Հայերուն:
15, Rue Gerando, մէթրօ՝ **Anvers.**

Բժշկական ՈՕժէՆՄԲի

Մասնագէտ կանանց, սրտի հիւանդութիւններու եւ Sympaticothérapie. կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2—4: Գիմել՝ 10 Rue Lord Byron. Métro Georges V. Tél. Elysées 22-79

ՑՈՒՇԱՏԻՏՐ

Ֆ. Հ. Կ. ԽԱՉԻ իսի լէ Մուլինոյի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը՝ այսօր չաբաթ երեկոյ, իր դպրոցի սրահին մէջ, 6 պիս Պուլվար Ռօսէն: կարեւոր օրակարգ: կը խնդրուի բոլոր անդամ անդամուհիներն ներկա գտնուիլ:

Հ. Կ. ԽԱՉԻ փարիզի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը, այսօր չաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 3.30ին, Միւթիւալիթէի սրահին մէջ, 24 rue St. Victor, ընտրութիւն պատգամաւորներու:

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Մարսէյլի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը, 24 մայիս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, դարմանեան մէջ: կարեւոր օրակարգ, կը խնդրուի Պուլվար Լատօի, Սէն-Լուի եւ Սէն-Գերմի ենթամասնաճիւղերու վարչութիւններէն ներկայ ըլլալ այս ժողովին:

դաշնակից եւ Հայ բանակներու մէջ ծառայող Հայ Նախկին մարտիկներու Մարսէյլի կեդր. վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները եւ համակիրները 24 մայիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, 50 Bld. Dugommier, Bar Monumentalի սրահին մէջ:

C'GALE CINÉMA
60 Avenue de Saxe. LYON
22— 28 Մայիս
Առաւօտեան ժ. 2.30ին երեկոյեան 8.30ին
Pierre Blanchar
dans
Amants et Voleurs
Գիներ 5 եւ 7 ֆր. **Location gratuite.**
Ներկայ յայտարարութիւնը բերողին կը տրուի 2 մուտքի տոմսակ՝ զեղչուած գինով:

REXY CINEMA (Lyon)
Cours Lafayette, angle Rue Garibaldi
22— 28 Մայիս
Երեկոյեան ժամը 8.30
Իսկ Շաբ. եւ Կիր. ցերեկ եւ գիշեր:
Alibert
dans
3 de la Marine
Գիներ 3, 5 եւ 6 ֆրանք:
Ներկայ յայտարարութիւնը բերողին կը տրուի 2 մուտքի տոմսակ զեղչուած գինով

OFFICE NANSEN
38 Boulevard Raspail — Paris (6)

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13)

ՍՈՒԻՐԻՆ ԵՒ ՏԻՒՐԱՆ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆԸ
ԿԸ ԳՈՀԱՑՆԷ ԱՄԵՆԱՆՐԲԱՃԱՇԱԿՆԵՐՆ ԻՍԿ
Մասնաւոր խնամք եւ ղեկչեալ գին
հարսանեկան նկարներու համար:
Tél. Gar. 50-75 **85, rue d'Aubagne, Marseille**

TSF. PHONOS. DISQUES
Vahram DERDERIAN
30. Rue des Dominicaines—MARSEILLE
Սաստկագոյն մեծ փառակութեամբ հայերէն, ֆրանսերէն թուրքերէն, յունարէն եւլ, ամենավերջին ելած փլաքները, գիները ամբողջի: Ապագրանքներ կ'ընդունինք գաւառէն եւ արտասահմանէն եւ կը կրկնենք մեծ խնամքով: Նոյնպէս կը ծախենք ՌՕՏԻՕներ ամէն մարքային: Մասնաւորապէս կը ծախենք մեր չինած 3 չափով ռատիօն, որ կ'առնէ ամբողջ Եւրոպան, գին՝ 800 ֆր, կը փնտռենք այս գործով զբաղողներ: Շահաւոր գործ:

Ծանօթ [illegible] Մ. ՀԱՊԵԱՆ
(Alimentation ROUSSA)
21 Rue Saulnier, Métro: Cadet — Tél. Prov. 16—88
Միակ ներկայացուցիչն է Փարիզի չրջակայքի եւ հեռաւոր արուարձաններու մէջ Dépositaire ամէն առաջնակարգ ճերմակ պանիրի (Marque Omega-production Festeris & Melides)

Entrepreneur peintre en batiment
CLIDJIAN LEON
Blanchiment, papiers peints, vitres-decorations
Մատչելի գիներ: Գրել եւ ժամադրութիւ հետեւեալ հասցէներուն.—
4 rue des Deux Avenues, Paris (13) եւ 53 rue Emile Duploye à Issy-les-Moulineaux, Tél. Gobelins 48-86:

«ՇԻՐԱԿ»

Թէ՛ փորձառութեամբ եւ թէ՛ բժշկական զննութեամբ հաստատուած ճշմարտութիւն մըն է որ Արեւելքի իսկական օդին, պատրաստուած գուտ չամիչի հիւթով ու անիսոնով եւ Թորուած մասնայատուկ գործիքով (ալամպիք)՝ ագդեցիկ զօրացուցիչ մըն է: Բայց օդի գործածողը պէտք է գիտնայ ընտրել այն վաճառանիշը՝ որ կ'երաշխաւորէ անարատ օդին բոլոր յատկութիւնները: Այլապէս, օդի անունին տակ՝ խարդախուած եւ քիմիական նիւթերով պատրաստուած ըմպելին կը քայքայէ առողջութիւնը եւ կազմական աղետալի խանգարումներ յառաջ կը բերէ:

«ՇԻՐԱԿ» օդին, որ մասնաւոր մենաշնորհով Ֆրանսայի մէջ հրապարակ հանուած Արեւելքի իսկական օդին է, կը լրացնէ օդին ակնկալուած բոլոր օգտակար յատկութիւնները: Ուրեմն, եթէ օդի սիրահար էք, խմեցէք զայն, բայց փնտռեցէք եւ խմեցէք Հայաստանի պատմական փառապանծ նահանգին անունով կնքուած եւ Շիրակի չքեղ նկարը կրող պիտակով «ՇԻՐԱԿ» օդին, ձեր առողջութեան դաւաճանած չըլլալու համար:

Մեծաքանակ գնումի համար դիմել՝ Ֆրանսայի եւ գաղթավայրերու միակ արտօնատէր

GRANDE DISTILLERIE DU PARC
1 Bld. Onfroy, Prado—MARSEILLE, Tél. D. 78—73
Լիմնի եւ շրջակայքի մէթրանոց D. N. BAHADOURIAN,
32, rue de Sevigné, LYON — Tél. Moncey 32—10
Նիսի մէթրանոց H. KHATCHADOURIAN, 24 rue Assalit, NICE — Tél. 841.85

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՈՐ ՃԱՇԱՐԱՆ *QUARTIER LATIN*Ի ՄԷՋ
Café-Rotisserie "LE NIL BLEU,,
2, Place de l'Odéon, Paris (6), մէթրօ Odéon
Հեռաձայն Danton 46-75
Անոնք որ կ'ուզեն ճաշակել արեւելեան համեղ կերակուրներ եւ ընտիր խմիչքներ, մեզ մօտ պիտի գտնեն այդ բոլորը— տապկուած եւ շամփրուած հաւ եւ գառան միս, չիշ-քէպապ, ափրիկեան քուս-քուս, կապոյտ նեղոսի սաղմն եւ այլն: Ընտիր օդի վտակ եւ աղանդերներ:
ԹԱՐՄ, ՄԱՔՈՒՐ ԵՒ ՁԱՓԱԻԱՐ ԳԻՆ:

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
(ՆՐԹԻՒՆԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՑԱՄՍԵԱՑ ԹՈՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ
24
ՄԱՅԻՍ
DIMANCHE
24 MAI
1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3123

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒԻ ԽՕՍՔ

«ԵՐԱԿՆԵՐԻԴ ԱՆՎԱԽ ՔԱՋԻ ԱՐԻՒՆԸ...»

Դարձեալ երկու տող անարուեստ այլ պերճիմաստ երգէ մը, պատկերացնելու համար ժողովրդական հերոսը.

Երակներիդ անվախ քաջի արիւնը
Զցամաքի մինչ յաւիտեան, Անդրանիկ...

Երկու տող, որ կը խտացնեն ոչ միայն հերոսին դիմագիծը, այլեւ զայն գնահատող ժողովուրդին աչխարհահայեացքը, այնքան խոր ու վճիտ:

Անդրանիկը անծանօթ մըն էր այս պողոտաներուն վրայ: Աւելի անծանօթ՝ անոնց համար որ Հայոց պատմութիւնը վերածեր են արքաներու, կառավիկոսներու, պատրիարքներու եւ ամիրաներու ժողովածուի մը:

«Անծանօթ»ը դեռ քիչ է:

Ան «ազազակ» մըն էր պահպանողականներու աչքին, 15 — 20 տարի առաջ, գիւղացի մը որ հրացանն ուսին լեռ բարձրացեր է, առանց ալ - ֆախ ըլլալու:

Պէտք էր սպասել որ ան բաժնուէ՛ր իր ընկերներէն, կսկծալի թիւրիմացութեամբ մը, ու յետոյ դառնար աստիճանաւոր, զօրավար, որպէսզի նոյն - իսկ պաշտօնականներն ու չողչողուն շուքերը խոնարհէին անոր առջեւ, եւ փաւորուէին անոր հանդէսին հովանաւորութեամբ:

Ոչինչ. Թող այս մխիթարութիւնն ալ արձանագրուի մեր ժամանակակից պատմութեան մէջ, այնքան բարդ հակասութեանց կարգին:

Թող արձանագրուի մեծատառ եւ արձագանգէ ի լուր աշխարհի, թէ քանի պաշտամունքը, հայկական բաղուկին փառքը բացին նաեւ քնացողներուն աչքերը, համախմբեցին տարագիր ժողովուրդի մը բոլոր դասերը, ոգեհանդէս մը տարքելու եւ յուշարձան մը կանգնելու համար:

Եւ Թող կազդուրիչ սարսուռ մը հոսի բոլորի երակներուն մէջ, այսօր, հետեւու եւ ծափերու տեղատարափին տակ, երբ սրահը թնդայ երգին հետ.

Երակներիդ անվախ քաջի արիւնը,
Զցամաքի մինչ յաւիտեան, Անդրանիկ:

Բոլոր բաղձանքներուն եւ մաղթանքներուն մէջ, բոլոր աղօթքներէն եւ հաւատքներէն վեր, այդ ազազակին կը կարօտի այս արմատախիլ ժողովուրդը:

«... Զցամաքի» , — այնքան առաքինութիւններու մէջ որ դեղնեցան դարու ընթացքին, կամ կը տեսնեն մինչեւ այսօր, այս մէկ հատիկ բառը թող նայի տիրական խորհրդանշանը հալածական բազմութիւններուն, եւ մանաւանդ երիտասարդութեան:

Եւ եթէ այսօր, հակառակ մեր կամքին, հարկադրուած ենք հերոսին յաւերժանը կանգնել Փարիզ, ազնուապետական գերեզմանատան մը մէկ, փոխանակ Երեւանի կամ Վանի կամ Տարօնի, լերան մը կատարին վրայ,— Թող այդ ալ կազմէ անդիր պատմութիւն մը, իբրեւ տեսակ մը պատգամ:

Հեռու հայրենիքէն եւ անոր արիւնաղանգ ռազմադաշտերէն, տարագիր յաղթութիւնները խանդավառութեան եւ հպարտութեան ներշնչման եւ զօրակցութեան աղբիւր մը պիտի դառնան անոր մէջ: Եւ միեւնոյն առեն,— ազգաթարութիւն մը՝ չիյնալու համար էն ամբոխ վրայ, անել եւ անդարձ:

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

«ԱԶՈՒԹԻՒՆԸ ԻՍՊԱՍ ՀԱՑՐԵՆԻՔԻՆ»

—o—

Քաջերու պատմութիւն շատ ունինք: Կը հաւատամ որ քաջ է մեր ժողովուրդը, երբ դուք անոր հոգիին վրայէն սրբէիք առեւտրական կեդրոններու եւ աշխարհաքաղաքացիութեան ազդեցութիւնները: Քաջ է որովհետեւ ապրած է մահուան դրացնութեան մէջ եւ յաղթահասած ու վիրխարի լեռներու, ամպրոպագոռ ու գահավէժ գետերու պատկերատուութեան մէջ: Մեր ցեղը քաջութիւնն է երգած իբրեւ պաշտամունքի առարկայ,— Տօրք Անգեղ: Մահն է փառաբանած իբրեւ զոհաբերութիւն ազգային երազներու համար, — եղիշէի խօսքը: Նոյնիսկ գեղեցիկ է եւ քաջարիշ՝ ասացուածքը, զոր ընկ. Մարտիրոս Քարխեան կը բերէր սարսափի օրերու իր յուշերէն. — «Մահ ընկերոջ հարաւնիք է»: Ոչի՛նչ այնքան գեղեցիկ է, որքան զանգուածային զոհաբերութիւնը ընդհանրական երջանկութեան: Ընկերովի, կամ բառով մը երբ պիտի չկարենան ստեղծել ուրիշ ազգեր՝ ազգովի՛ն դիմագրաւել մահը ազատութեան ցանկութեամբ, ա - ՀԸՀՆ գեղեցիկ վկայականն է գերդաստանային նկարագրին,— կարգե - ցան, ես հիացումէս կ'ապրիմ քաջութեանդ առջեւ:

Նետուելկրակին մէջ կամ սուրին դէմ, մոռնալ կին, զաւակ, ծնողք, հարստութիւն, գոհել ամէն բան հայրենիքի ազատութեան համար,— ահա առաքինութիւն մը որ գին չունի:

Մեր ժողովուրդը ծանօթ է այդ առաքինութեան, — եթէ Մակեդոնացիները բանաձեւած չըլլային, վստահ եմ որ հայ յեղափոխականները առաջինը իրե՛նք պիտի բանաձեւէին ոսկեղէն խօսքը. — «Մահ կամ ազատութիւն»: Վկայ Անդրանիկը:

Արժանաւոր շառաւիղը Մուշեղ Մամիկոնեաններու եւ Թաթուլներու, Անդրանիկ համադրութիւնն է ազգային գիտակցութեան եւ ցեղային առնականութեան: Ահա թէ ինչու «Հայոց կուսանիքը» երգեր են այս քաջին առումը՝ երթ-առցնելով սիրտ սիրտ, անմահացնելով մեր հոգիներուն մէջ: Ահա թէ ինչո՛ւ, հին օրերու մէջ, մեր գրականութիւնը երգեր է եւ պանծացուցեր իր ազգային քաջերը,— Եղիշէ իր քերթողագիրքով կը յաւերժացնէ Կարմիր Վարդանը, աղջիկ մը հրաշահիւս շարականով մը կը սրբացնէ Վահան Գողթնացին, երգիչ կաթողիկոս մը (Թլկուրանցի) կը փառաբանէ սպարապետ Լիպարիտը,— Հայոց թագաւորական շրջանի վերջին զօրավարը, որուն նուիրուած երգի սա տուները կը յիշեցնեն Անդրանիկը.—

Անձամբըդ քաջ Սամփսոն էիր,
Ճորժամ ձօյանըդ հագնէիր՝
Թուրքն ի յահէդ դառնար մոխիր,
Ո՛վ մեծ հզօր քաջ Լիպարիտ:

Զանձնըդ սըւիր վասն օրինաց,
Մէն կանգնելով հազրի դիմաց,
Քո սուրըդ չատ սրտեր եբաց,
Ո՛վ մեծ հըզօր քաջ Լիպարիտ:

Դու հազարաց դէմ պահապան,
Մարդ չէ տեսեր քեզիկ նման,
Այն հողածինքդ որ յերկրի կան,
Ո՛վ մեծ հըզօր քաջ Լիպարիտ:

Հայու հոգին միշտ երգեր է եւ պանծացուցեր իր քաջերը՝ ներշնչուելու համար անոնց առաքինութեամբ:

Այժմ մեր սերունդին վրայ պարտք կ'իյնայ երգել ու պանծացնել նորագոյն քաջը, Անդրանիկ, անոր արծուային թռիչքը Ե. Դարահիսարի բերդէն մինչեւ Սասնոյ լեռները եւ Առաքելոց վանքը, երգել ու փառաբանել զայն ոչ թէ սնապարծութեան համար, այլ միայն յաւերժացնելու համար մեր զոհաբերութիւնը ազգային երազներու համար, մեր կամքը հայրենիք ստեղծելու համար եւ որպէսզի ծնին նոր Անդրանիկներ՝ բանի դեռ «գործը կէս է մնացած»:

Ե. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՂԱԼԱԹԻՈՑ ՌՈՒՄԲԻՆ ՀԷՔԵԱԹԸ

—o—

Ի՞նչ կ'ըսան Ազգ. Վարչութեան շրջանակներուն մէջ

Երէկ երկարօրէն հաղորդած Էինք զարմանազան պատմութիւն մը, որուն համաձայն ռումբ մը գտնուեր է Ղալաթիոյ (Գալիս) Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ յարակից մթերանոցին մէջ:

Պոլսոյ վերջին թղթակցութիւնը կը բաղձանք հետեւեալ նոր մանրամասնութիւնները, որոնք թարգմանուած են թուրքերէն *Թան* թերթէն.—

Հայոց Պատրիարքարանի վարչութեան շրջանակներուն մէջ հետեւեալ պատասխանը կուտան Շահին Գայայի յայտարարութեանց.

— «Մենք ցեղային եւ ազգային խորութիւններ խնդրոյ առարկայ չենք ըներ, ինչպէս կը պնդէ Շահին Գայա: Մենք իբրեւ հայրենակից կ'ապրինք թուրք հողին վրայ, եւ պարզապէս զրպարտութիւն կ'ընեն անոնք որ կը պնդեն թէ մենք անկատ զանգուածի մը, առանձին նպատակի մը եւ տարբեր գաղափարականի մը կը ծառայենք:

Արդէն, Պատրիարքարանը կրօնական հաստատութիւն մըն է: Ասիկա Հայոց Պատրիարքարան կոչէք թէ Կրէկօրիէն Պատրիարքարան, խնդրին ոգիին հետ կապ չունի եւ անոր բնոյթը չի փոխեր: Որովհետեւ մենք մարդիկ ենք որ թուրք ընտանիքին մէջ հայրենակից ըլլալէ տարբեր պահանջ մը չունինք: Մեր եւ Շահին Գայայի տարակարծութեան հիմը հոն է որ, ան չհաղորդելու ելած է այս տեսութիւնը զոր սակայն չէ իրագործած: Երբ մէկուհուղը չկայ մէկը որ ըսէ թէ «ես թուրք չեմ, առանձին ազգ մըն եմ...», այս մարդը կ'ելլէ եւ կ'ըսէ. «Ես Թուրք եմ եւ ասոր համար ձեզմէ անկատուած եմ»: Արդ, ասիկա անշուշտ պատճառ մը ունի: Այդ պատճառը որոշապէս կարելի է տեսնել չարժումներուն մէջ այս մարդուն, որ, հակառակ ամբողջ համայնքի ըզդուանքին, երկու տարիէ ի վեր կ'աշխատի իր ձեռքը պահել հաստատութիւն մը ուր ո եւ է իրաւունք չունի»:

Գալով ռումբին առաջ բերած ազդեցութեան, Պատրիարքարանի շրջանակները կը կարծեն թէ այդ դէպքը սարքուած է Շահին Գայայի կողմէ:

Ոստիկանական քննութիւնը պիտի կարենայ աւելի առաջանալ, երբ մասնագէտները աւարտեն ռումբին քննութիւնը: Այս ձեւով պիտի հակցուի թէ ռումբը ի՞նչ յատկութիւններ ունի, ե՞րբ չինուած է եւ ի՞նչ է գործածութեան եղանակը:

Ամէնէն աւելի ոստիկանութեան ուշադրութիւնը գրաւող կէտերէն մէկը սա է.— ռումբը սպառնագիրը ղրկողներուն կողմէ՞ գրուած է, թէ ոչ անոնց կողմէ որ ուզած են ծուղակ մը լարել սպառնացողներուն.— ասիկա խնդրին մէկ փուլն է միայն: Միւս փուլը այն է թէ՝ ռումբ ուրկէ՞ եւ ի՞նչ ձեւով հայթայթուած է: Մասնագէտներուն տեղեկագիրը առնելուն պէս, ոստիկանութիւնը պիտի խորացնէ այս կէտը եւ պիտի լուծէ կարեւոր դառնած այս խնդիրը:

«Կարգ մը անբնական դէպքեր»

Այս մասին քննութիւն կատարող մեր մէկ խմբագիրը հաստատած է որ վերջին օրերս կարգ մը անբնական դէպքեր տեղի ունեցած են Ղալաթիոյ Թուրք Կրէկօրիէն եկեղեցիի ամայի փողոցին մէջ:

Համայնական վէճերուն հետեւանքով, Կրեկօրիէն եկեղեցին միշտ աչալուրջ է եւ ներկայ թաղականները միշտ միջոցներ ձեռք կ'առնեն հակառակորդ խմբակին կողմէ կատարուելիք որ եւ է յարձակման դէմ, եւ ասոր համար կը գործածեն կարգ մը հաւատարիմ մարդիկ: Տեղի ունեցած քանի մը դէպքեր կուգան իրաւունք տալու այս արթնամտութեան:

Սպասնագրին գալուն յաջորդ գիշերը, եկեղեցիին հաւատարիմ մարդիկը կը տեսնեն որ երկու ստուերներ կը պտտին եկեղեցիին նեղ փողոցին մէջ եւ կ'աշխատին կեդրոնական պատին տակ: Այս ստուերները ամբողջ երկու ժամ մերթ ընդ մերթ կ'երեւին, միշտ պատին տակէն առաջանալով: Եւ ճիշդ այն միջոցին երբ իրենց պիտի հարցնէր թէ ինչո՞ւ կը պտտին, կ'անյայտանան:

Շատ հաւանական է որ այդ ստուերները կը լրտեսէին եկեղեցին, որովհետեւ եկեղեցիին փողոցը այնպիսի փողոց մը չէ որ տարբեր ձեւով մը արդարացնէ այդ գիշերային այցելութիւնները:

Մխախոտի բանուորուհիներէն Իւլիւիէ հետեւեալը յայտարարեց երէկ.— Նկուղը գացած էինք ոստայն փնտռելու: Ոստայնը կը փճացնէ ծխախոտին վնասող միջատները եւ ասոր համար գործածուելը 40 փարա կուտայ իւրաքանչիւր սարդին: Մեր փնտռտուքին առեն, մետաղէ բան մը գտանք եւ ցուցուցինք երկաթագործի մը, որ ըսաւ թէ ռումբ է:

Ռումբը նոր դրուածի վիճակ ունէր, վրանը չէ հոդ կար, ոչ ալ աղբի կտոր մը. մինչդեռ չորս կողմը ծածկուած էր փողոցէն նետուած աղբերով:

Շահին Գայայի մարդոց պատմութիւնը

Ղալաթիոյ եկեղեցիին կողմնակիցները կ'ըսեն.

— «Շահին Գայա պատուաւոր եւ ըրածին գիտակից մէկն է: Անոր չհանդուրժողները մինչեւ հիմա հազարումէկ պատրուակ ստեղծեցին, խեղճ մարդուն գլխուն հոդ փաթթելու համար, բայց Շահին Գայա միշտ ազատեցաւ իրեն դէմ լարուած ծուղակներէն: Դաւադրութենէ աւելի, այս ռումբը Շահին Գայան ամբաստանելու համար դրուած է անոր թշնամիներուն կողմէ»:

10,000 ոսկիի տուրքի խնդիր մը

Թօփհանէի ելմտական մասնաճիւղին լրատուութիւն եղած է 10 տարի տեղ տուրքի մաքսանենգութեան մը մասին: Եղած լրատուութեան համաձայն, Ղալաթիոյ Լուսաւորիչ եկեղեցիին Թուրք Կրեկօրիէններու եկեղեցին դառնալէ առաջ, պաչտօնեաներու ամսականները պակաս ցոյց տուած են ելմտական մասնաճիւղին եւ այս ձեւով ծածկած են տուրքը:

Այդ եկեղեցիին ծառայողները ամիսը 357 ոսկի թոշակ կը ստանան, մինչդեռ միայն 135 ոսկի ցոյց տրուած է եւ այս վիճակը տեւած է ճիշդ 10 տարի, 10,000 ոսկիէ աւելի վնաս պատճառելով պետական գանձին:

Գործին ամէնէն տարօրինակ կողմը այն է որ, թաղականութեանց կողմէ ելմտական մասնաճիւղին ղրկուած այդ սխալ յայտագրերը (պէյաննամէ) վաւերացուած են Պատրիարքարանին կողմէ:

Թօփհանէի ելմտական մասնաճիւղը անմիջապէս ձեռք առած է գործը եւ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԱՆԴՐԱՆԻԿ՝ ԶՕՐԱՎԱՐԻ ՏԱՐԱԶՈՎ (1916)

ՆՈՐ ԴԱՀԼԻՃԻՆ ԿԱԶՄՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

—o—

Առեւտրականներ պիտի մասնակցին դահլիճին

Արմատական կուսակցութեան գործադիր կոմիտէն իր ուրբաթ օրուան նիստին մէջ միաձայնութեամբ որոշեց մասնակցիլ Էօն Պլումի կազմելիք դահլիճին: Այս առթիւ կարեւոր ճառ մը խօսեցաւ Պ. Տալատիէ, կուսակցութեան նախագահը, չեշտելով թէ պարտաւոր են գործակցիլ, գլուխ հանելու համար ժողովրդական ճակատին առաջադրութիւնները.— ազատութիւն, խաղաղութիւն, տնտեսական վերանորոգում եւայլն: Նախկին վարչապետը խոստովանեցաւ թէ կուսակցութիւնը 350,000 ձայն եւ 40 աթոռ կորնչուցած է վերջին ընտրութեանց մէջ եւ աւելցուց.— «Միայն գործօն աշխատանքով կրնանք ապահովել կուսակցութեան միութիւնը: Ներկայ պարագաներուն մէջ, մեր կուսակցութիւնը չի կրնար սահմանափակուիլ նեցուկի քաղաքականութեամբ, այլ պարտաւոր է իր ուղղամիտ գործակցութիւնն ընծայել ժողովրդական ճակատի կառավարութեան, այլապէս, ինքն ալ պիտի ենթարկուի այն քննադատութեանց զոր երբեմն կ'ուղղէր ուրիշ կուսակցութեանց դէմ: Այլապէս յուսախաբութեան պիտի մատնէ ժողովրդապետական շարժումը որ կ'ուզէ որ հանրապետականները միասին դիմագրաւեն պատասխանատուութիւնները:

Ուրիշ երեսփոխաններ ալ խօսեցան, պարզելով միեւնոյն տեսակէտները եւ ի վերջոյ բանաձեւը քուէարկուեցաւ միաձայնութեամբ: Երկու հազար պատուիրակներէն չատերը պահանջեցին որ Պ. Խոհօ եւս յայտարարութիւն մը ընէ. բայց նախկին վարչապետը ձգեց գնաց առանց բառ մը արտասանելու: Կը հաստատուի թէ Պ. Խոհօ մերժած է արտաքին նախարարութիւնը, պատճառները հաղորդելով Պ. Պլումի:

**** Պ. Էօն Պլում ուրբաթ գիշեր ճառ մը խօսեցաւ ձայնասփիւռին առջեւ, խօսքը ուղղելով Ամերիկացիներուն: Այս առթիւ չեշտեց թէ վերջին ընտրական յաղթանակը երեք իմաստ ունի.— 1. Ցաղթանակ հանրապետական վարչաձեւի, ժողովրդապետութեան եւ ազատութեան, ընդդէմ միահեծան իշխանութեան եւ ֆաշականութեան.— 2. Վճռական որոշում՝ ելք մը գտնելու տնտեսական տագնապին եւ ժողովուրդի թշուառութեան.— 3. Խաղաղութիւն՝ հաստատուած միջազգային օրէնքի եւ արդարութեան, Ազգերու համերաշխութեան վրայ: «Ֆրանսայի յաջորդ կառավարութեան գործը պիտի ըլլայ իրականացնել ժողովուրդի մեծամասնութեան կամքը»:*

Խռովութիւններ կր ծաւալին Պաղեստինի մէջ

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն մայիս 22 թուականով.— Կացութիւնը աւելի ծանրացաւ այսօր, ամբողջ երկրին մէջ: Արաբները կրակ բացին քաղաք մտնող հանրակառքերուն եւ ինքնաշարժներուն դէմ, թէեւ զինուորներ կ'ուղեկցէին անոնց: Երկրի հարաւային մասին մէջ ինքնաշարժի երթեւեկը կրնայ կատարուիլ միայն ոստիկանական արտօնագիրներով: Այսօր անգլիական նոր զինուորներ հասան Եգիպտոսէն: Այս զօրքէն լեռնականները հրաման ունին անխնայ խափանելու Արաբներու յարձակումը եւ փողոցային կռիւները, ճարտարապետները պիտի հսկեն հաղորդակցութեանց եւ փոխադրութեանց ապահովութեան, եւ պիտի պաշտպանեն կառախումբերու երթեւեկն ու հեռաձայնի եւ հեռագրի գիծերը: Արաբ վարիչները կը մերժեն որ եւ է պատասխանատուութիւն վերջին հինգ չարաբաներու խռովութեանց մասին:

Այսօր Հայֆայի Արաբները կրակ ձգեր էին քարիւղի մթերանոցի մը մէջ, բայց կարելի եղաւ մարել: Եաֆայի մէջ ռումբ մը նետուեցաւ ոստիկանական պահականոցին վրայ: Ապստիկներ խորտակուեցան, բայց մարդկային զոհ չկայ: Գիշերը փորձեր կատարուեցան կրակի տալու Թել - Ավիվի նոր մաքսատունը: Նապլուսի մէջ ալ ռումբ մը նետուեցաւ: Անգլ. զինուոր մը սպանուեցաւ:

ՌՈՒՄԱՆԻՈՑ արտաքին նախարար Պ. Թիթուլէսքու Փարիզ եկած ըլլալով, տեսակցութիւններ ունեցաւ Պ. Էօն Պլումի, վարչապետ Պ. Սառոյի եւ Պ. Փօլ Պոնքուռի հետ: Վաղուան վարչապետին համար ըսաւ թէ կը ճանչնայ շատ երկար առենէ ի վեր եւ թէ խօսեցան միջազգային բոլոր հարցերու մասին:

ՅԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

(ԿՅՍ ԱՄՍՈՒՆԻՑ ԽԵՍԱԾԻ)

— ՄԱՐԻԱ Ի՞ՆՉ ԵՂԱՒ։ — ՀԱՐՑՐԱՑ ՆԱ ԻՐ ՄՈՏ ԿԱՆԳՆԱԾ ՄԱՅՐԸ։

— Ես, օրիորդ, դէպի ի՞նչ եղաւ։ Ինչպէս կ՚ուզէք, որ ես ձեզի պատասխանեմ։ Ես ոչինչ գիտեմ։ Ես ձեզ ոչինչ կրնամ ըսել։ Ես ձեզ չեմ ճանչնար։ Ես ձեզ չեմ ուզեր ճանչնալ։ Ես ձեզ չեմ ուզեր տեսնել։ Ես ձեզ չեմ ուզեր լսել։ Ես ձեզ չեմ ուզեր խօսիլ։ Ես ձեզ չեմ ուզեր պատասխանել։ Ես ձեզ չեմ ուզեր հարցնել։ Ես ձեզ չեմ ուզեր ոչինչ։ Ես ձեզ չեմ ուզեր։ Ես ձեզ չեմ ուզեր։ Ես ձեզ չեմ ուզեր։

— Ներեցէք, որ ես ձեզ կը նեղացնեմ։ Ես գիտեմ, որ ձեզ համար շատ դժուար է ամէն ինչ, որ ես կ՚ուզեմ գիտնալ

ՀՈՐՈՄԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՊՏՏԻ ԿՈՒՐՍԵՐՈՒՄ

ՓԱՐՍ-ՍՈՖՅԱՆՑԻ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄԸ

Հոկտեմբերի 3-ին Փարիզի Սոֆյանցի հանդիպումը ֆուտբոլային ակումբների միջև ավարտվեց 3:2 հաշվով Սոֆյանցիների հաղթությամբ։ Հանդիպումը հետաքրքրական էր։ Հանդիսատեսների թիվը հասնում էր 30 հազարի։

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՄՐՑՈՒՅԹՆԵՐ

Ֆրանսիայի առաջնության մրցումներում Ռենի ակումբը հաղթեց Ռուբեին 3:1 հաշվով։

Ռուանի ակումբը հաղթեց Ռեդոնին 3:2 հաշվով։

Ռուբեի ակումբը հաղթեց Ռուանին 3:2 հաշվով։

Ռեդոնի ակումբը հաղթեց Ռենիին 3:2 հաշվով

եկեղեցիին տոմարներուն մէջ գտած է փաստաթուղթեր որոնք կուգան հաստատել եղած լրատուութեան ճշդութիւնը: Փաստաթուղթերը կ'ըսեն:

Երբ հաստատուի տուրք ծածկելու պարագան, այդ ժամանակի թաղականները անձնապէս պատասխանատու պիտի նկատուին եւ պիտի ստիպուին հատուցանել պետական գանձին վնասը:

«Ռումբը ճնշած են միւս Հայերը»...

« Գուրուն » կը գրէ.— Եկեղեցիի թաղականութեան ատենապետ Պայ Յովհաննէս Շահին Գայա հետեւեալը յայտարարեց.

— « Ռումբը տեսնելու համար պահականոց գացի: Փոքր նարկիլէի մը չափ է եւ քովէն պտուտակ մը կայ: Այս պտուտակը հանուելէ յետոյ միայն կրնայ պայթիլ ռումբը:

Ռումբը գտնուած է նկուղին փողոցի վրայ նայող պատուհանին տակը: Ամէն պարագայի մէջ դուրսէն նետուած է: Կը կարծեմ թէ ռումբը հոն նետած են միւս Հայերը, որոնց հետ վէճի մէջ եմ: Անոնց նպատակն է զիս զրպարտելու պատրուակ մը գտնել:

Արդէն, ապրիլ 11ին ատեցայ սպառնագիր մը, որուն վրայ չատ արուեստագիտօրէն գծուած է կմախքի մը գլուխը, երկու ոսկորներով:

Ասկէ զատ, վերջին երկու տարուան ընթացքին 5 դատ բացին ինծի դէմ, բայց բոլորէն ալ անպարտ արձակուեցայ:

Միւս Հայերը ինծի դէմ կը չարժին միայն անոր համար որ ես կը պաշտպանեմ Թուրքերը եւ կը պնդեմ թէ Հայերը ծագումով Թուրք են: Այս պատճառով, երկու տարիէ ի վեր խնդիր չունեցայ որ չյարուցանէին ինծի դէմ:

Միւս կողմէ,— կը չարունակէ Յովհ. Քէչիչեան,— նախկին թաղականութեանց հաչիւները քննեցի եւ հաստատեցի որ 10 տարիէ ի վեր չարունակ սխալ պատռօ կուտան կառավարութեան եւ տուրքի մաքսանենգութիւն կ'ընեն: Անոնք 9 պաչտօնեայ կը գործածէին, մինչդեռ միայն 6 հոգին ցուցուցած են: Ցեղոյ ամիսը 377 ոսկի ամսական կուտային, մինչդեռ միայն 135 ոսկի կը ցուցնէին եկմտական մասնաճիւղին:

Բնականաբար մասնաճիւղին խմացուցի այս կացութիւնը, եկմտական պաչտօնեաները կնզեցին տետրակները եւ քննութեան սկսան: Իրակատութիւնը երեւան պիտի գայ իր ամբողջ մերկութեամբ

ՋԱՆՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՐՈՂՈՎ

ԱՆԴԼԻՈՑ գաղթական նախարար Պ. Թոմըս, որ հարցաքննութեան են ենթարկուած էր իր տղուն պատճառաւ, նոր եկմտացոյցին գաղտնիքները դուրս հանուած ըլլալուն համար, հրաժարեցաւ գահլիճէն: Վարչապետը ընդունեց, յայտնելով թէ ինքն ալ այդպէս պիտի ընէր, եթէ իր տեղն ըլլար:

ԵՒՈՎՊԻՈՑ իտալական հրամանատարութիւնը արգիլեց պատժարկու երկիներէ հասած ապրանքներու փոխադրութիւնը Ձիպութիէն Ատոիս - Ապէսա: Այս կարգադրութիւնը մեծ ոհաճութիւն պատճառեց Ֆրանսայի մէջ: Իտալական հրամանատարութիւնը կ'ըսէ թէ երկաթուղին կրնայ գործածուիլ միայն զինուորական փոխադրութեանց համար: Քանի մը օր առաջ 900 Թոն պաչար հասաւ բանակին համար: Կացութիւնը կրնայ աւելի ծանրանալ, եթէ Իտալացիները պահանջեն ազատօրէն գործածել երկաթուղին, որ Ֆրանսական է:

**** Կ'իմանանք թէ Նէկիւսը Ֆրանսա պիտի գայ... Նանսէնեան անցագրով:*

ԳՈՐԾԱԶՐԿՈՒԹԻՒՆ չաբաթական տեղեկագրին համաձայն, մայիս 16ին նպաստընկալ գործազուրկներու թիւն էր 434,077, ինչ որ 7037 հոգիի նուազում կը ցուցնէ նախընթաց չաբթուան վրայ: Մարտէն ի վեր նուազումը եղած է 55,560:

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՏՕՆ

ՍԱՐՏԱՐԱՊԱՏԻ ԿՌԻՒՆԵՐՈՒՆ ԱՌԹԻՒ

Հայ Ազգայնական կազմակերպութիւնը կը տօնէ
Սարտարապատի կռիւներուն տարեդարձը
27 Մայիս, չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին,
Salle F, Sociétés Savantes, 28 rue Serpente

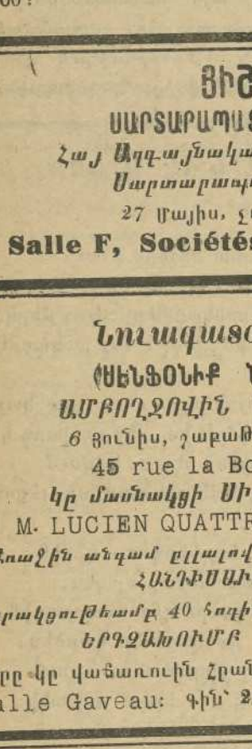
Նուագատօն Ա.րա Գարբեւեանի

(ՍԵՆՖՕՆԻՔ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ ԵՒ ՁԱՄԵՐԳ)

ԱՄԲՈՂՋՈՎԻՆ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ԻՐ ԳՈՐԾԵՐՈՒՆ

6 Յունիս, շաբաթ երեկոյ, Salle Gaveau մէջ,
45 rue la Boëtie, Métro: Miromesnil
կը մասնակցի ՍԻՓԱՆ – ԿԱՄԻՍԱՍ ԵՐԳԱԽՈՒՄԲԸ
M. LUCIEN QUATTROCCHI Ա. ջութակ փարիզի օփերայի
Առաջին անգամ ըլլալով կ'երգուի Գարբեւեանի նոր հեղինակած
ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՊԱՏԱՐԱԳԴԷՆ բաժին մը,
ընկերակցութեամբ 40 հոգինոց սէնֆօնիք նուագախումբի եւ երգեհոնի:
ԵՐԳԱԽՈՒՄԲԸ ԵՒ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲԸ 120 ՀՈԳԻ
Տոմսերը կը վաճառուին Շրանդ Յամուէլի մօտ, 51 rue Mr. le Prince եւ Salle Gaveau: Գին՝ 25, 20, 15, 10 ֆր:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ առաջին ձեռք կարող լաւ գործատուրուհի մը haute couture-ի համար: Դիմել *ՏԻԿԻՆ ՋԱՊԷԼԻ*,
23, Rue Nollet (փաս Քլիշի) փարիզ:

Chez VALENSI

Bar - Restaurant

— o —

ՄԵԾ ԺԱՄԱՐԱՆ

8, Rue Buffault (9e)

Tél Prov. 94 - 96

— o —

Գեղեցիկ եւ մեծ սրահ: Արեւելեան եւ Ֆրանսական խնամուած կերակուրներ: Ընտիր ամէն տեսակ քմպելիներ, օղիներ եւ բազմաթիւ աղանդերներ: Ժամադրավայրը բոլորին:

— o —

ԱՆՔԵՐԻ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

Պ. ՎԱԼԱՆՍԻ

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ
CIGALE CINÉMA
60 Avenue de Saxe-LYON.

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi.

ՍՈՒՐԲ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ՅՈՒՆԱՐԶԱՆԻՆ ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՄԵԾ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

ՓԱՐԻԶԻ 18ՐԴ ԹԱՂԱՄԱՍԻ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ՇՔԵՂ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ, **Métro: Jules Joffrin**

ԱՑՍՕՐ, ԿԻՐԱԿԻ, 24 ՄԱՅԻՍ, ԺԱՄԸ 14.30ԻՆ

Նախաձեռնութեամբ՝ Ցուշարձանի կեդր. Յանձնախումբին, Հայ զինուորական միութիւններու, Հ. Բ. Ը. Միութեան եւ Հ. Մ. Ը. Մ.Ի Մասնակցութեամբ Ազգ. Մարմիններու եւ Միութիւններու:

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ ԶԱՐԵՀ ՊԷՅ ՆՈՒՊԱՐԻ

կը բանախօսեն հայ զինուորական միութեանց ներկայացուցիչները՝ ԳՆԴ. ՇԱՀԱԹՈՒՆԻ, Պ. ՄԱՐՄԱՐԵԱՆ, ԳՆԴ. ԲԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին հայ արուեստագէտներու մասնակցութեամբ. ինչպէս նաեւ սիփան-կոմիտաս երգչախումբին:

ԿԵՆԴԱՆԻ ՊԱՏԿԵՐ

Կը ցուցադրուին Անդրանիկի զէնքերն ու շքանշանները: Ներկայ կ'ըլլան քաղաքապետն ու օտար հիւրեր:

Տոմսեր՝ 5, 10 եւ 15 ֆր.:

ՀՈՎ. ԱՆԱՒՈՐՈՂ ՄԱՐՄՆԻ ԿԱԶՄ.— Գեր. Տէր Վռամշապուհ Եպիսկ. Քիւպարեան, Զօր. Կորկանեան, Պ.Պ. Տիգրան Խան Քէլէկեան, Ալեքսանդր Խատիսեան, Վահան Մալէզեան, Տիգրան Կամսարական, Պօղոս Լամերեան, Լեւոն Կէրտան, Արշակ Զօպանեան, Տօքթ. Գօլօլեան, Արմենակ Համբարձումեան, Էսկար Շահինի:

Կը մասնակցին՝ Համազգային, «Ազատայ»ի խմբագրութիւն, Հայ Եկեղեցւոյ Վարչութիւն, Հայ Աւիներու Միութիւն, Դպրոցասէր, Սիփան-Կոմիտաս, Հայ Սպայից Միութիւն, Հայ Կամ. եւ Մարտիկներու Միութիւն, Հ. Բ. Ը. Միութեան Փարիզի Մասնաժողով, Զափահաս Որբերու Միութիւն, Ֆրանսական Բանակի Հայ Կամաւորներու Միութիւն, «Ցառաջ»ի խմբագրութիւն, Հայ Կաթողիկէ Հոգաբարձութիւն, Հ. Մ. Ը. Մ.Ի Սկաուտները, Մ. Ռ. Ն. Աշակերտաց Միութիւն, Հայ Պետական Կարմիր Խաչ, Կապոյտ Խաչ, «Նոր Երկիր»ի խմբագրութիւն:

ԱՌՏՈՒՆ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՑՈՑ ԵԿԵՂԵՑԻԻՆ ՄԷՋ, ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ՎՐԱՑԱԿԱՆ ԵՐԳԱՀԱՆՄԱՆ:

ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՆԱԽԱՁԵՌՆԱՒԹԵԱՄԲ Հ. Հ. ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆ
եւ Նախագահութեամբ Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆԻ

30 Մայիս, շաբաթ երեկոյ, Փըթի-Ժուռնալի սրահներուն մէջ
21 rue Cadet, *մէթրօ* **Cadet**

Ֆրանսացի եւ օտար հիւրերու կարգին ներկայ պիտի ըլլան եւ խօսք պիտի առնեն Պ. M. MOUTET (երեսփոխան), Պ. MULLER (նախագահ կամաւորներու Դաշնակցութեան), JOUHAUX (ընդհ. քարտուղար Աշխատանքի Դաշնակցութեան), հրամանատար FENOUX D'AZY (կազմակերպիչ Արեւելեան Լէգէոնին):
Կը խօսի Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ:

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

Կ'երգեն Տիկ. Ա. ԳԵՒՈՆԵԱՆ, ՕՐ. ԱՒՆԱԴԱՄԵԱՆ եւ Պ. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ
Կ'արտասանեն ՕՐ Մ. ՕՄՄԱՆՃԵԱՆ (հայերէն) եւ Պ. ՌՈՒԲԷՆ ՍՏԵՓԱՆ (ֆրանսերէն):

ՍԻՓԱՆ-ԿՈՄԻՏԱՍ երդչախումբը՝ ղեկավարութեամբ Պ. ԱՐԱՁ ՊԱՐԹԵԻԵԱՆԻ

կարգ մը պարուհիներ կը դասկեն Հ. Մ. Ը. Մ.Ի սկաուտները եւ Հայ Աւիները՝ Ճագ, Թօմպօլա, պիւֆէ: Եւրոպական պարերը կը տեւեն մինչեւ առաւօտ
Մուտք՝ 5 ֆրանք:

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

30 Մայիս, շաբաթ երեկոյ, Յրդ Թաղապետարանի սրահին մէջ:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ի պատիւ դերասան Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆի

31 Մայիս, կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3.30ին
Պէչիկթաշլեան սրահին մէջ, 26 rue Treyon, Sèvres
Մէթրօ Pont de Sèvres
կը ներկայացուի ՔՕՐՈՒՍՕ (3 արար)
Գիներ՝ 10 եւ 5 ֆրանք:

Դալցանանոյշ եւ ներկայացում

Ռոպէնսոնի դարասանին մէջ, **MAISON FIQUET**

կազմակերպուած Հարաւայի շրջանի «Ցառաջդիմասիրաց» Միութեան կողմէ, ի նպաստ վարժարանին

ցունիս 7ին, առաւօտեան ժամը 10էն մինչեւ գիշերուան ժամը 10

ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

կը ներկայացուի Ե. Օտեանի եւ Մ. Կիւրճեանի ԶԱՐԾՐԼԸ ԱՐԹԻՆ ԱՂԱ
ղեկավարութեամբ ՆՇԱՆ ՊԼՃԻԿԹԱՇԼԵԱՆի,
ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ
Թառ եւ ռուսական նուագախումբ,
Անծրեւի պարագային ապահով մեծ սրահ:
Մուտք 3 ֆրանք:
Ճոխ պիւֆէ, դիւրամատչելի գիներով:

Հաղորդակցութեան միջոց.— Porte d'Orléans-էն առնել 128 թիւ ֆանրակառքը, որ միայն եռեք թիքէով ձեզ պիտի տանի մինչեւ Ռոպէնսոն, *Թէրմինի ս:*

ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ԽՄԻՋՔ

ՐԱՔԻ ՏԻՒԶ

Զուտ խաղող է թաշուած եւ անիսոնով պատրաստուած օղին է ՐԱՔԻ ՏԻՒԶը:

Զգուշացէք այլ եւ այլ նիւթերով պատրաստուած եւ ձեր կեանքին վտանգաւոր օղիները խմելէ, այլ խմեցէք միմիայն ՐԱՔԻ ՏԻՒԶը, որուն անարատ, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր ըլլալը հաստատուած եւ գնահատուած է:

UN DUZE
MARQUE DÉPOSÉE
RAKI
40°
DUZE
Véritable Anisette Orientale
DISTILLERIE OTTOMANE ISTAMBOUL

Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Ա. ՏԱԼԱԹԻԵԱՆ
8 rue Suffren, Marseille— Tél. D. 70-89

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

Ճաշարան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշել Հեռաձայն Danton : 52 - 73
Ընտրելիս եւ բազմազան խնամուած կերակուրներ:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՈՐ ՃԱՇԱՐԱՆ *QUARTIER LATIN*Ի ՄԷՋ

Café-Rotisserie "LE NIL BLEU,,

2, Place de l'Odéon, Paris (6), մէթրօ Odéon
Հեռաձայն Danton 46-75

Անոնք որ կ'ուզեն ճաշակել արեւելեան համեղ կերակուրներ եւ ընտիր խմիչքներ, մեզ մօտ պիտի գտնեն այդ բոլորը— տապկուած եւ շամփրուած հաւ եւ գառան միս, շիշ-քէպապ, ափրիկեան քուս-քուս, կապոյտ նեղոսի սօմոն եւ այլն: Ընտիր օդի վօսկա եւ ազանդերներ:

ԹԱՐՄ, ՄԱՔՈՒՐ ԵՒ ՁԱՓԱՒԻՈՐ ԳԻՆ:

Entrepreneur peintre en bâtiment
CLIDJIAN LEON
Blanchiment, papiers peints, vitres-decorations
Մաաչէլի գիներ: Դրել եւ ժամադրուիլ հետեւեալ հասցէներուն.—
4 rue des Deux Avenues, Paris (13) եւ 53 rue Emile Duploye à Issy-les-Moulineaux, Tél. Gobelins 48-86:

Մանիօք նպարավաճառատուն Մ. ՀԱՊԵԱՆ

(Alimentation BROUSSA)
21 Rue Saulnier, Métro: Cadet — Tél. Prov, 16—88
Միակ ներկայացուցիչն է Փարիզի շրջակայքի եւ հեռաւոր արուարձաններու մէջ, Dépositaire *ամենառաջնակարգ ճերմակ պանիրի* (Marque Omega-production Festeris & Melidès)

ՀԱՅ ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Ձեր փնտռած լաւ եւ դիմացկուն կաշիները՝ անմրցելի գիներով կրնաք գտնել մեզ մօտ:

THÉRIZOL Frères

14. Avenue de la Sœur-Rosalie PARIS (13)
Métro: Italie Tél. Gob. 11-21
ԳՆՈՒՄՆԵՐԸ ԿԱՆԽԻԿ:

«ՇԻՐԱԿ»

Թէ՛ փորձառութեամբ եւ թէ՛ բժշկական զննութեամբ հաստատուած ճշմարտութիւն մըն է որ Արեւելքի իսկական օղին, պատրաստուած զուտ չամիչի հիւթով ու անիսոնով եւ Թորուած ժամանակատուկ գործիքով (ալամպիք)՝ ագդեցիկ զօրացուցիչ մըն է: Բայց օղի գործածողը պէտք է գիտնայ ընտրել այն վաճառանիշը՝ որ կ'երաշխաւորէ անարատ օղին բոլոր յատկութիւնները: Այլապէս, օղի անունին տակ՝ խարդախուած եւ քիմիական նիւթերով պատրաստուած ըմպելին կը քայքայէ առողջութիւնը եւ կազմական աղետալի խանգարումներ յառաջ կը բերէ:

«ՇԻՐԱԿ» օղին, որ մասնաւոր ժենաշնոլ հով Ֆրանսայի մէջ հրապարակ հանուած Արեւելքի իսկական օղին է, կը լրացնէ օղիին ակնկալուած բոլոր օգտակար յատկութիւնները: Ուրեմն, եթէ օղի սիրահար էք, խմեցէք գայն, բայց վնասուելէ եւ խմեցէք Հայաստանի պատմական փառապանծ նահանգին անունով կնքուած եւ Շիրակի շքեղ նկարը կրող պիտակով «ՇԻՐԱԿ» օղին, ձեր առողջութեան դաւաճանած չըլլալու համար:

Մեծաքանակ գնումի համար դիմել՝ Ֆրանսայի եւ գաղթավայրերու միակ արտօնատէր

GRANDE DISTILLERIE DU PARC
1 Bld. Onfroy, Prado—MARSEILLE, Tél. D. 78—73
Լիոնի եւ շրջակայքի մէթրանոց D. N. BAHADOURIAN,
32, rue de Sevigné, LYON — Tél. Moncey 32—10
Նիսի մէթրանոց H. KHATCHADOURIAN, 24 rue Assalit, NICE — Tél. 841.85

ԴԻՄԵՑԷՔ

Brasserie du PROGRÈS

Dépositaire PIERRE MEUNIER
65 bis Rue Vergniaud, Paris (13)
Tél. Gobelins 39.56
Ուր կրնաք գտնել ձեր փնտռած Bières, Limonades եւ Eaux-minérales-ները: Գնահատուած են իր գարեջուրները Weldbier et La Maternelle: Փնտռեցէք ձեր նպարավաճառներու մօտ:

Ձեր դաշտահանդէսներուն եւ խնջոյքներուն համար դիմեցէք մեզի, որ անմիջապէս ձեզի պիտի բերուին ուզուած խմիչքները, աւելցածը ետ առնելու պայմանաւ:

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme, PARIS (13)

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70

(ՆՐԹՆԻՆԿԻՑ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐԱՄՍԵԱՑ ՆԱԽԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Ամերիկա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
26
ՄԱՅԻՍ
MARDI
26 MAI
1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3124

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՅՈՒՔ ԽՕՍՔ

ԹՈՂ ԵՐԳԵԼՈՎ ՁԱՆՁՆԱՆ ՄԵՋ

Վերջերս չարք մը կազդուրիչ իրազուելիութիւններ արձանագրեց «Յառաջ», այնքան տժգոյն տեղեկութեանց կարգին:

Հայկական համերգ՝ Փարիզի գլխաւոր կայանէն: Մարզական յաղթանակ՝ Լիբանանի եւ Իտալիոյ մէջ: Հաղարհինգհարիւրամեակի առթիւ աննախընթաց տօնակատարութիւն մը եւ մանաւանդ համերգ՝ Համպուրկի մէջ:

Տարակոյս չկայ թէ այս ձեռնարկները չատ աւելի ազդու են եւ մատչելի՝ նպատակներու համար մեր դիմագիծն ու արժէքները, քան լալկան ճառերն ու հառաչանքները:

Բայց, ուրիշ բան է անթելը (ասոխը): Մանաւանդ հիմա որ այդ հրաշալի գործիքը դարձած է ժողովրդական սեփականութիւն, եւ կը կազմէ անբաժան մասը օրուան կեանքին:

Հաղարաւոր հայկական տուներ ալ օժտուած են այդ գործիքով, ոչ միայն արեւմտեան Եւրոպայի, այլ եւ աւելի անդին, արեւելեան գաղութներու մէջ: Իսկ անոնք որ սեփական անթել չունին, միշտ ալ կրնան օգտուիլ հասարակաց վայրերէ:

Իսկ քանի հայկական միջավայրէն դուրս, միլիոններ են որ կը վայելեն անթելին բարիքները:

Ուրեմն կրնաս քու ձայնդ ալ տարածել երկիրէ երկիր եւ ծովերէ ծով, քոց սորվեցնելով անունդ, որ, ախո՛ս, անծանօթ է չատերուն, կամ ծանօթ է միայն ջարդերով, եւ կամ արդէն մոռացութեան տրուած է, տարիներու ընթացքին:

Ալիքներ, ալիքնե՛ր են որ կը ծփան օդին մէջ, ալեկոծելով անհամար ազգութիւններ, ցնծութիւն կամ խռովք, վշտի կամ աշխատանքի յոյզեր հոսեցնելով անոնց հոգիներուն խորը:

Համերգ Պուքրէշէն, Փարիզէն, Համպուրկէն, Սոֆիայէն, Աթէնքէն կամ Գլլրութէն, ինչպէս եւ Երեւանէն: Ձայներ հայկական, կանչեր թրթռուն եւ հարազատ, ոչ միայն գաղութ գաղութի կապելու, հոգիները թարմացնելու, այլ եւ միջազգային զանգուածները դարձի բերելու համար:

Միլիոններ ծախսէինք, դժուար թէ կարենայիք այնքան արդիւնք ստանալ, որքան այս եղանակով, կամ չարժանկարով:

Բայց,— չի բաւեր: Չի բաւեր խնդութեան կանչեր արձակել եւ ծափահարել, մաչեցնելով եղածը:

Եթէ միլիոնները անմատչելի են մեզի համար, ինչո՞ւ զլանալ հազարնոցները, աւելի կատարելագործելու համար երգիչներն ու երգչախումբերը, նոր ուժեր ստեղծելու եւ աւելի տարածելու համար հրաշագործ ալիքները:

Կ'ըսեն թէ Համպուրկի մանրանկար գաղութը 15.000 ֆրանք ծախսած է վերջին հանդէսին առթիւ:

Երբ այդքան դումար կը տրամադրուի հինգ ժամուան համար, ինչո՞ւ պիտի պակսէր նոյն յօժարութիւնը, որպէսզի պարբերաբար տասնապատկուէին հինգ ժամերը, աւելի հիմնական ու տեւական ձեռնարկներով:

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԵՒ «ԵՐԵՒԵԼԻՔ»

—•—

Կիրակի օր, Անդրանիկի հանդէսին առթիւ, առաջին գործս եղաւ փնտռել ամուիճ որ բարեհաճե՞ր էին իրենց հովանաւորութեան տակ առնել տօնակատարութիւնը:

Ձիշդ 12 ամուիններ ծանուցուած էին, թղթերով եւ թռուցիկներով: Առանց նպաշտելու նախագահը՝ Զարեհ պէյ Նազար:

Հանդէսը պիտի սկսէր ժամը 2·30ին: Սրահը լեցուած էր երեք-չորրորդով· տակաւին գրեթէ ամբոխը կը մնայինն ա-ռաջին շարքի աթոռները — «վերապահում»:

— Ո՞ւր են... Հիմա կուգան... պիտի գան:

Ձիշդ ժամանակին եկած էր ականաւոր հիւր մը, հրամանատար Պրնուա տ'Ազի: Նշմարեցի վրացի մըն ալ, իշխան Վաշնացէ· Փիչ յետոյ հասան, եռվանեաւորներէն, Ա· Խատիսեան եւ Զօր· Կորկանեան:

— Իսկ միւս տասնըմէ՞կը ...

Փնտռէ եւ գտիր: Սրահը այնքան ամուիճաւոր էր որ, պարտկուելու, անձին մը կծկուելու միջոց ալ չկար: Մէկ ծայրէն միւսը, կրնայիր տեսնել Ֆ'ն երեւելին ե'ւ հասարակ մահկանացուն, մինչեւ իսկ վերնատան մէջ:

— Անշուշտ բանաւոր պատճառներ ունէիր բացակայելու:

— Բայց տասնըմէկը միասի՞ն: Գոնէ մէկ-մէկ ճմոյշ ալ անոնցմէ ներկայանալու չէ՞ր, երեւոյթները փրկելու համար...

— Դուն ալ շատ բարակը կը փընտռես: Երբ, տարիներ առաջ, Անդրանիկ սար կը սլանար «փամփո՛ւշտ» ազդակիչով, այս մարդիկը ոչ իր անունը գիտէին, ոչ ալ իմանալ կ'ուզէին: Հիմա գոհ չե՞ս որ իրենց անուններէն փոխ կուտան, իբրեւ հովանաւոր: Ծանօթ չե՞ս բարեշրջումի օրէնքին, կամաց կամաց ...

— Իսկ Հ°կը, ա՞ն ուր է: Ամբողջ մէկ շաբաթ իր անունը կարդացիմ թերթերու եւ թռուցիկներու մէջ, մասնակցող միութեանց շարքին:

— Վերջին պահուն հրաժարեր է բռնադիսաւն նամակով մը, առարկելով թէ հակասորհրդային տարրեր սպրդած են կազմակերպիչ կամ հովանաւոր մարմիններուն մէջ:

— Աղ ցաւեմ որ չհոտիս, պիտի ըսէր մեծ մայրիկս: Ուրեմն Անդրանի՞կը ալ Սթալինի ուղեկիցներէն էր:

— Չեմ գիտեր, աւելի բան մի հարցներ: Ես իմացածս կ'ըսեմ:

— Իսկ ինչո՞ւ փաստաբան Մարմարեանի տեղ ուրիշ մը կարդաց ֆրանսերէն ճառը, յանուն Ֆրանսահայ Կամաւորներու Միութեան:

— Ի՞նչպէս կրնար մասնակցիլ, ֆանի որ ինք եւ իր զինակիցները բասն տարի առաջ ֆրանսական ճակատին վրայ կռուած էին ոչ թէ Անդրանիկ-ներու հետապնդած դատին, այլ .... խորհրդային Հայաստանի համար: Եւ յետոյ, մի՛ մոռնար որ Տրապզոնցիներ կը վարեն Հօկն ու ներգաղթը, երէկ՝ Գ· Վարդանեան, այսօր՝ Արսէն Եսայեան: Իսկ Մարմարեանն ալ հայրենակիցի է եւ թուղթ Հօկ: — Հապա եռագո՞յնը...

— Ուրեմն երեւելիներու նոր դասմըն ալ պիտի ունենանք, այսուհետեւ:

— Կարն կապէ եւ եղածով գոհացիր: Հանդէսը փառաւո՞ր էր·կը բաւէ·

Վ.Ա.Հէ

Յ· Գ·— Մարսէյլի մեր թղթակիցը, Հրաչեայ, կը գանգատի թէ ինք չէ հեղինակը թշուառ բանուորի մը պատմութեան· (այն որ շոգենաւ մտնել ուզած է, բայց չեն ձգած· *Յառաջ*, 21 մայիս):

Պատասխան· — Այդ պատմութիւնը կապ չունի իր բերնով արձանագրուած երկտողին հետ, մեզի հաղորդուած է այստեղ, մերժուած բանուորն ալ (գըբաշար) կը բնակի Փարիզ, իսկ դէպքը ծանօթ է շատ-շատերուն: Այնպէս որ, ի զուր կը շփոթեն:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

600.000 ԱԹԽԱՏԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՑՈՅՑԸ ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԵԱՄԲ ՆՈՐ ՎԱՐՉԱՊԵՏ ԼԷՕՆ ՊԼՈՒՄԻ

Թափուր տեւեց իրը ժամ

Կիրակի օր փառաւոր ցոյց մը կատարուեցաւ Փարիզի մէջ, Փէռ Լաչէզի գերեզմանատունը, 1871ի Կոմունայի զոհերուն տարեդարձին առթիւ: Հազարաւոր ոստիկաններ, չրջուն եւ հանրապետական պահակներ կը հսկէին կարգապահութեան, բայց որ եւ է դէպք չպատահեցաւ: Թափորը խոր տպաւորութիւն գործեց թէ իր բազմութեամբ եւ թէ կարգապահութեամբ: Ժողովրդական ձեակտը յաղթանակ մը եւս տարաւ, ցուցադրելով կուռ ուժ մը:

Թափորը ճամբայ պիտի ելլէր ցերեկուան ժամը 1.30ին, բայց արդէն հազարաւոր ընկերվարականներ, համայնավարներ, արմատականներ եւ արհեստակցական միութեանց անդամներ համախմբուած էին գերեզմանատան յարակից փողոցներուն մէջ: Ժամը 1ին դէպի գերեզմանատուն սանդղ բոլոր փողոցները խռնուած էին եւ ամէն վայրկեան հարիւրաւոր բանուորներ դուրս կը թափէին փապուղիներէն եւ հանրակառքերէն: Իւրաքանչիւր խմբակցութիւն իր մասնաւոր դրօշն ունէր եւ կարմիրը կը տիրապետէր ամէն կողմ, սկսելով փողկապներէն: Նուագախումբերը կը հնչեցնէին «Մարսէյէզ»ը եւ «Ինթէրնասիօնալ»ը: Քաղքենի թերթերը աւելի քան 500,000 կը հաշուեն մասնակցողներուն թիւը, իսկ ձախակողմեան թերթերը՝ 600,000: Թափորին դլուխը կը գտնուէր Լէօն Պլում, վաղուան վարչապետը, չրջապատուած լուսերվարական, համայնավար եւ արմատական կուսակցութեանց վարիչներով եւ երեսփոխաններով: Ցեղոյ կուդային կլիներու կազմակերպութեանց եւ երիտասարդական միութեանց վարիչները, թէ Փարիզէն եւ թէ արուարձաններէն: Հարիւրաւոր ծաղկեպսակներ դրուեցան «Զինակիցներու պատ»ին տակ, ուր հրացանի բռնուած էին Կոմունային դեկավարները 30.000 հետեւորդներով, 1871 մայիս 27ին, Զօր· Վինուայի բանակին կողմէ: Բազմաթիւ հանդիսականներ թաւած էին ծառերու վրայ: Անհամար գլուխներ կ'երեւային պատուհաններէն, պատշգամներէն, տանիքներէն: Լէօն Պլում կը ծափահարուէր խելայեղ կանչերով եւ ամէն տեղ իր պատկերը կը ծախուէր: Վաղուան վարչապետը ինքն ալ բռունցքը օդին մէջ կը բարձրացնէր, ըստ յեղափոխականն աւանդութեան: Ցոյցը տեւեց ինը ժամ:

Այս աւանդական թափորը հետզհետէ ժողովրդականացաւ 1880էն ի վեր, երբ առաջին անդամ կը կազմակերպուէր: Անկէ առաջ, որ եւ է ցոյց արգիլուած էր խստօրէն: 1880ի առաջին ուխտադնացութիւնը վերջացաւ ոստիկանական միջամտութեամբ: Այս առթիւ Ֆլէմանսօ հարցապնդում ուղղեց կառավարութեան, ի դիմաց ձախակողմեան կուսակցութեանց: 1881ին ցոյցը տեղի ունեցաւ առանց միջամտութեան: 1885ին ոստիկանութիւնը նորէն միջամտեց: 1891էն ի վեր ուխտադնացութիւնը կը կատարուի կանոնաւորապէս:

**** Տեղական թերթերը կը գրեն թէ Լէօն Պլում կը խորհի անմիջապէս խորհրդարանին ներկայացնել երկու օրինագիծ, մէկը՝ ընդհանուր ներման, միւսը՝ շաբաթական 40 ժամ աշխատանքի մասին:*

ՎՐԴՈՎԻՉ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ՄԷՋ

Յարձակում տեղի գիւղացիներու վրայ

Շաբաթ օրէն ի վեր աւելի ծանրացած է Պաղեստինի կացութիւնը եւ դէպքերը իրարու կը յաջորդեն: Հեռաձայնի հաղորդակցութիւնները խզուած են Պաղեստինն եւ դրացի երկիրներու միջեւ: Նոյնիսկ զրոյց կը չրջէր թէ վիրաւորուած է բրիտանական մարզպանը, իր ինքնաշարժը յարձակման ենթարկուած ըլլալով:

Անգլ· իշխանութիւնները ձեռնարկած են մէկ-մէկ ձերբակալելու եւ հեռաւոր գիւղեր աքսորելու արաբական չարժման վարիչները: Արդէն ձերբակալած են Շիւքրի Ասրա, 1929ի հրէական ջարդերուն վարիչը, Քամէլ Հէսանի, Հասան Սըտքի եւն· Արաբական Գերագոյն Խորհուրդին մասնաճիւղերը ժողովք դումարեցին, բողոքելու համար այս ձերբակալութեանց դէմ: Բազմաթիւ արաբ վարիչներ ձերբակալուած ըլլալով, Նապլուսի եւ Քեւիրոնի քաղաքապետութիւնները որոշեցին գործադուլ հռչակել:

Շաբաթ օր ոստիկանութիւնը կրակ բացաւ Նապլուսի Արաբներուն վրայ որոնք պատնէշներ կանգնած էին: Երկու հոգի սպաննուեցան: Թուլ-Արամի մէջ վիրաւորուեցան 8 հոգի, Ակրայի մէջ՝ 7 հոգի, Եաֆայի մէջ՝ 11 հոգի: Այս վերջին քաղաքին մէջ Արաբները յարձակեցան անգլ· զօրքին վրայ: Նորէն ռումբեր նետուեցան կառախումբի մը վրայ, Թէլ-Ավիվի կայարանին մէջ: Գիւղչպայի մէջ ալ խռովութիւններ ծագելով, երեք հոգի մեռան:

Այս դէպքերը կը սպառնան քայքայել Արաբներու տնտեսական կեանքը: Արաբները ամէն օր հաղարաւոր ոսկիներ կը կորսնցնեն, առեւտրական յարաբերութիւնները դադրած ըլլալով Հրեաներուն եւ Արաբներուն միջեւ: Թէլ Ավիվը առեւտրական նաւահանգիստի վերածուած ըլլալով, անդադրմանելի հարուած մը պիտի կրեն Հայֆայի եւ Եաֆայի արաբական նաւահանգիստները:

Սակայն եւ այնպէս Արաբները կը չարունակեն անսասան բոլոր հրամաններուն: Հակառակ պաշարման վիճակի պայմաններուն, 3000 Արաբներ մերժեցին նշանակուած ժամուն դուրս ելլել Օմարի մզկիթէն (երուսաղէմ): Ի վերջոյ ոստիկանութիւնը արտօնեց որ ուշ ատեն վերադառնան, իսկ եաֆայի ցուցարարները մզկիթին մէջ անցուցին գիշերը: Յաջորդ օրը ոստիկանութիւնը ձերբակալեց վարիչները:

Սուրիոյ եւ Անգլ·յորդանանի մէջ խորհրդաւոր լռութիւն մը կը տիրէ այս դէպքերուն առթիւ, ինչ որ բարենշան չի համարուիր:

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն մայիս 24 թուականով·— Նոր սպանութիւններ եւ նիւթական վնասներ պատահեցան Պաղեստինի զանազան մասերուն մէջ, բարձրացնելով զոհերու թիւը: Մինչեւ հիմա պաննուած են 35 հոգի, վիրաւորուած՝ 73 հոգի: Սպանեալներէն 26ը Հրեաներ են, 8ը Արաբներ, մէկը՝ արաբ ոստիկան մը: Վիրաւորներուն մէջ կը գտնուին 42 Հրեաներ, 28 Ա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ· էջ)

«ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՕՐԸ» ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Կիրակի օր տեղի ունեցաւ Անդրանիկի յիշատակին նուիրուած հանդէսը, 18րդ թաղամասի չքեղ սրահին մէջ, որ ամբողջովին լեցուած էր: Հանդէսը անցաւ չատ կանոնաւոր եւ յաջող: Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

ՆԵՐԳԱՂԹԻ ԿԱԲԱՒԱՆԸ ԵՐԵՒԱՆ ՀԱՍԱԾ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ մայիս 19ին Պաթումէն Երեւան մեկնած է ներգաղթողներու առաջին խումբը, 600 հոգի եւ մեծ խանդավառութեամբ ընդունուած: «Փրաւտա» եւ ուրիշ թերթեր մանրամասնօրէն կը նկարագրեն ժամանումը:

**** Պաթումէն մարսէյլ վերադարձուած են 21 տարագիրներ, որոնք չոգենաւ մտած էին գաղտագողի:*

Ղալաթիոյ ռումբի խնդիրը

Թուրքերէն «Թան» կը գրէ (19 մայիս)·— Քննութիւնը կը չարունակուի Ղալաթիոյ Թուրք Կրեկօրիէն եկեղեցիին մէջ գտնուած ռումբի խնդրին չուրջ: Ոստիկանութիւնը համայնական վէճերու ըսի-բսաւներու մէջէն յաջողութեամբ դէպի արդիւնքը կ'առաջացնէ իր քննութիւնը:

Տակաւին ոստիկանութեան յանձնուած չէ այն տեղեկագիրը, որ երեւան պիտի հանէ գտնուած ռումբին հանգամանքը, միայն կը կարծուի թէ ռումբը առնուազն 14 — 15 տարի առաջ չինուած է, բաւական զօրաւոր ուժ ունի եւ չափումով պայթող տեսակէն է:

Դարձեալ կ'ենթադրուի թէ այդ ռումբը մնացած չէ վինաղտարի չրջանէն, մինչեւ հիմա պահուած էր եւ դեռ վերջերս նետուած է Ղալաթիոյ Կրեկօրիէն եկեղեցին:

Այդ եկեղեցիին թաղականը՝ Շահին Գայա (Ցովհ· Քէչիչեան) բուռն կերպով կը բողոքէ այն համոզման դէմ որ իր մասին գոյութիւն ունի Հայոց Պատրիարքարանի Վարչութեան չրջանակներուն մէջ: Շահինգայա այս առթիւ հետեւեալը յայտարարեց մեր մէկ խմբագրին.

— «Կ'ըսեն թէ Պատրիարքարանը կրօնական հաստատութիւն մըն է: Կը թուի թէ ամբողջովին կը մոռնան դերը զոր այդ հաստատութիւնը կատարեց մօտիկ անցեալի մէջ: Հայրենասէր Թուրք Կրեկօրիէնի մը համար չատ զառն է հաստատել այս տեսակ իրողութիւն մը: Գալով իմ անձիս, ես օրինական ընտրութեամբ է որ թաղական եղայ այ եկեղեցիին: Չիս չկարգեցին, այլ ընտրուեցայ բուն իսկ համայնքին քուէովը եւ տեղս կը նստիմ համայնքին սիրովն ու վստահութեամբը»:

Ռումբը հինեն մնացած է ենթր

«Ազդակ» կը գրէ·—Ոստիկանական եւ միւս իշխանութեանց կողմէ կատարուած քննութիւնները հաստատած են որ Ղալաթիոյ հայկ· եկեղեցիին մէջ գտնուած ռումբը ոչ համայնական վէճերուն հետ կապ ունի, ոչ ալ Շահին Գայայի (Ց· Քէչիչեան) ղրկուած սպառնագրին հետ: Հաւանկայուած է որ ռումբը վինաղտարի չրջանէն մնացած է: Այդ եկեղեցին ատեն մը զինքի մթերանոց եղած էր, եւ այդ ռումբը մոռցուած է հոն զրուած զինքերէն եւ ռազմանիւթերէն այդտեղ մնացած է: Ռումբը ամբողջովին ժանգոտած է եւ վրան վրան:

Միւս կողմէ, ոստիկանութիւնը կը քննէ Շահին Գայայի ղրկուած սպառնագրին խնդիրը: Այս առթիւ ձշդուած է ինքնութիւնը այն անձերուն որոնք հինէն ի վեր վէճ ունին Շահին Գայայի հետ եւ կ'աչխատին նոր թաղականութուն դէմ: Այդ անձերը կը հարցաքննուին:

Ազգ. Վիճակահանութեան պարգեւներ

Ազգ· պարգեւատրաղի 5րդ չարքին վիճակահանութիւնը տեղի ունեցաւ կիրակի գիչեր, Սալ Փլէյէլի մէջ: Երեք միլիոնի մեծ պարգեւը չահեցաւ 0,726,871 թիւը:

Հետեւեալ վեց թիւերէն իւրաքանչիւրը չահեցաւ մէկ միլիոն ֆրանք.— 0.461.554, 0.508.285, 0.593.638, 0.978.626, 0.985.206, 1.016.094:

Հետեւեալ վեց թիւերէն իւրաքանչիւրը չահեցաւ 500,000 ֆրանք.— 0.159.867, 0.528.929, 0.534.013, 0.764.290, 0.959.176, 1.133.879:

5685 վերջացող թիւերը չահեցան 100.000 ֆրանք:

5360 վերջացող թիւերը չահեցան 50.000 ֆրանք:

9445 վերջացող թիւերը չահեցան 25.000 ֆրանք:

6422 վերջացող թիւերը չահեցան 25.000 ֆրանք:

718 վերջացող թիւերը չահեցան 10.000 ֆրանք:

66 վերջացող թիւերը չահեցան 1000 ֆրանք:

8 վերջացող թիւերը չահեցան 100 ֆրանք:

ԱՅՍՕՐ, Դ· ԷՋ ՆՈՐ ԹԵՐԹՕՆ ՄԸ

«ԱՆԶՐԻԻ» (ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ)

Հեղինակը՝ Սըմըրըսէթ Մոհըմ, ամէնէն արժանաւոր ներկայացուցիչներէն մէկն է ժամանակակից անգլիական գրականութեան: Գրած է բազմաթիւ վէպեր, թատերախաղեր, եւ կարճ պատմուածքներ:

Անոր գլուխ գործոցը կը նկատուի «Մարդկային գերութիւնը», որ շարժանկարի վերածուեցաւ Բանի մը տարի առաջ եւ մեծապէս գնահատուեցաւ թէ Անգլիոյ եւ թէ Ամերիկայի մէջ:

«ԱՆԶՐԻԻ»ը Մոհըմի ամէնէն նշանաւոր կարճ պատմուածքն է: Ոչ միայն շարժանկարի, այլեւ թատերախաղի վերածուած եւ մեծ հիացմանս արժանացած:

Իտալիա կը գործէ Ալպանիոյ մէջ

Ալպանիոյ պաշտօնական չրջանակներուն մէջ կը հերքեն այն լուրերը թէ ամբոխիններ կը չինուին եւ թէ իտալական պատուիրակութիւն մը եկած է անոնց վրայ հսկելու համար: Կը հերքուի նաեւ թէ ամէն օր ռազմանիւթ կը հասնի Ալպանիոյ բերդերուն մէջ:

**** Հռոմի պաշտօնաթերթը հրամանագիր-օրէնք մը հրատարակեց, իտալիոյ եւ Ալպանիոյ միջեւ գոյացած համաձայնութեանց մասին: Այդ համաձայնութիւնները կը պարունակեն,— Առեւտրական եւ նաւային պայմանագիրը (20 յունուար 1924), պայմանագիր մը՝ որով Իտալիա չանձն կ'առնէ 9 միլիոն ոսկի ֆրանք վճարել, դոգելու համար Ալպանիոյ եմմատացոյցին բացը (1934 — 35), հոգագործական պայմանագիր մը, որով Իտալիա 10 միլիոն ոսկի ֆրանք կը տրամադրէ Ալպանիոյ, պայմանագիր մը Տուրացցոյի նաւահանգիստին վերաչինութեան համար, պայմանագիր մը որով 3 միլիոն ոսկի ֆրանք կը տրամադրուի ծխախոտի մենաչնորհին համար եւն·:*

ՉԱՐԵՆ ՈՒՇԱՆՑԻ

(ՀԱՅ ԱՄՈՒՍՆԱԿԱՆ ԿԵՆՍԱԳԻ)

— ՀՏԴ —

— Տօ, ինչ ասած չեմ, ուրախ եմ, որ գնում ես Մոսկվա, — ու ձեռքով նշան արեց, որ նստի։ Ինքն էլ նստեց սեղանի մյուս կողմը։ Ես նայում էի նրան, ինչպես մի հին ծանօթ, որին երկար տարիներ չես տեսել, բայց որի հետ ամեն րոպէ պատրաստ ես սիրտդ բանալ։ Ինչպէս միշտ, նա էլ ինձ նայում էր ուշադրութեամբ, ասես ուզում էր ինձ ներսից ճանաչել։ Ես ինքս էլ չգիտեմ, թէ ինչ տեսաւ նա իմ աչքերում, որ յանկարծ ասաց.

— Ես գիտեմ, որ դու ինձ չես սիրում։

Ես ուզում էի ինչ-որ բան ասել, բայց նա ձեռքի շարժումով կանգնեցրեց ինձ։

— Ոչինչ, ոչինչ, ես էլ քեզ չեմ սիրում։ Ես ուզում եմ, որ դու ինձ ատես։ Ես ուզում եմ, որ դու ինձ ատես, որովհետև ես ուզում եմ, որ դու ինձ մոռանաս։ Ես ուզում եմ, որ դու ինձ մոռանաս, որովհետև ես ուզում եմ, որ դու ինձ յիշես։ Ես ուզում եմ, որ դու ինձ յիշես, որովհետև

Նաեւ, ամէնէն կարեւորը անշուշտ, Պէյքօզի հովիտին ոռոգումը: Հողը շատ է եւ բազմաթիւ գետեր կան հարուստ:

Հայկական ՝ Զահլէի տիկիններն ու օրիորդները Զահլէի տիկիններն ու օրիորդները ջանացած էին պանդոկի վերի սրահը, քանի որ տիկ. Խոտէ չէր ընկերացած իր ամուսնին այցելութեան: Ներկայացուած էր Ք. Օր. Պրայտի, ըսելով թէ ժամանակ է որ Լիբանուհիները քուէի իրաւունք ունենան եւ թէ նոր սերունդ ալ պիտի կրնայ համակրելի, զարգացած նախանձի վրայ:

Այս ընդունելութեան առթիւ, Պաղեստինի վարժարանի սանուհիներէն երգեցին աղջնակներ ծաղկեփունջ տուին նախագահին, բարի գալուստ ըսած են նախագահի մը:Հայերուն կողմէ ալ երկտողով մը:Հայերուն կողմէ ալ Աշխատողաց Միութեան եւ Պ. Հայթայեան եւ անունէ հայ արիներու փոքր խումբը: Զահլէի նշանաւոր լուսանկարչատուներէն Աշխատաւոր բազմաթիւ նկարներ առած է որոնցմէ չարք մը «Ցառաջ»ի կը դրկեմ:

Թժխտաբար, բացի Հալէպի չորեքշաբթի մը ամէն տեղ Հայերը անցեր են պաշտօնական յարաբերութիւններու հանդէպ: Վերջին րոպէին ղրկած իրարանցումը երբեք աղեցիկ տպաւորութիւն մը չունենար: Ժամանակին,Պէյրութի Հայերը ունէին ներկայանալի մարդ մը, Տքթ. Մելքոնեանը, իսկ այժմ փուքկուա, անձեւ վազք մը՝ ներկայացնելու համար 60000ի պատուելի թիւը:

Ժողովուրդները մեծ չափեր կ'ապահովեն իրենց ներկայացուցիչներու ընտրով. վկայ Փատէրվսկին, Փիլսուցքին,անմոռանալի Մազարիքը եւ Վենիզէլոսը:

Որքան չուտ ըմբռնենք այս նուրբ հանգամանքը, այնքան լաւ մեզի համար:

Հասկացողաց բարեւ ...

** Զահլէի Հայերը անախորժ դէպքի մը առջեւ կը գտնուին այժմ:

Հայ սափրիչ մը՝ Եղիա կը սիրէ հայ օրիորդի մը, Մաւի: Երկար եւ դաւական ճախորդ սիրաբանութենէ ետքը, կ'որոշեն ամուսնանալ: Տղան սափրիչի խանութ մը պիտի բանար Պուրճայի, բայց երկար ժամանակ Աղերիկա մնացած եւ արհեստէն հասկցող կնոջ մը հետ: Որքուհին պիտի օգնէր իր խնայած դրամը:

Չի գիտցուիր ի՞նչ պատճառով, որքուհին իր 50 դեղին ոսկին պահ կուտայ իրեն հետ նոյն ֆրանսացի ընտանիքին մօտ ծառայող Մէտուէյի դինուորին եւ փոխարէն կը ստանայ տացագիր: Զինուորը այդ դրամին վայ ամիսը երեքուկէս ոսկի տոկոս կուտայ եղեր:

Պրդ, ապրիլը վերջանալուն, կը դրկայ նաեւ ստացագրին պայմանադրամը: Զինուորը կը խնդրէ յետաձգել խոստանալով եօթը ոսկի վճարել փոխանակ երեքուկէսի: Բայց որքուհին կ'ուզէր ազատիլ ծառայութենէն եւ կը պահանջէ իր դրամը: Դժբախտաբար տանտիրուհին իսկ չէր գիտեր թէ աղջիկը իր դրամը պահ դրած է զինուորի մը մօտ:

Այդ օրերուն, առաւօտ մըն ալ աղջիկը վայրագօրէն խեղդուած եւ տան սանդուխին մէջ նետուած կը գտնեն: Ներդած էին ելեկտրական լոյսի պատրանով, խոշտանգելէ վերջ:

Ձերբակալուած է հայ սափրիչը, հակառակ անոր որ ան է կորսնցնողը՝ դրամը, կինը եւ գործը: Կը ճգնին ապացուցանել թէ ան սպանիած է:

Ստացագիրը մէջտեղ չկայ ...

Աղջկան ընկերուհի որբ սպասուհի - ներէն չատերը գիտեն թէ դրամը զինուորին մօտ է, բայց բոլորն ալ կը վախնան վկայութիւն տալէ:

Արդարութիւնը չի կորսուիր, կ'ըսեն. կայծոռիկի պէս մութին իսկ կը փայլի ... Սպասենք որ Զահլէցիներուն խիղճը թեթեւնայ եւ հայ աղքատ, դժբախտ տղայ մը մաքրուի այս արատէն:

Այս առթիւ, յիշեցնենք «Կապոյտ Աչ»ի կեդրոնին եւ մասնաճիւղերուն իրենց մնծադոյն պարտականութիւն - նը,— որբերը եւ որբուհիները անապատէն ազատելէ վերջ զերծ պահել ճահիճներէն:

Տես քանի՞ երորդ որբուհին է:

Ոմանք անճնասպան կ'ըլլան,— հիւանդապահուհի Սիրանոյշը: Ոմանք կը սպաննուին— սպասուհի Մարին: Ոմանք կը գնուին ... քիչ մը ամէն տեղ: Չկրցանք ցուցակագրել եւ «մեծ աչք» մը պահել ասոնց վրայ:

Այն որ պիտի չրջագայի եւ տեղեկագրէ որբ - որբուհիներու վիճակը, ամէնէն անմօտիներն իսկ կարմրցնող անհոգութիւն, անիղճութիւն եւ մանաւանդ «պղտիկ»ութիւններ պիտի գտնէ:

Ի՞նչու անապատի մաքուր օդէն ազատել, երբ քաղաքներու կոյուղիներուն մէջ պիտի ապրեցնենք եւ ճամբու վրայ բացուած վարդի պէս ամէն անցորդ ձեռք պիտի երկնցնէ անոնց:

ԱՆՑՈՐԴ

ԱՐՄԵՆԱԿԱՆ

Եօթը հոգի եւս

— . —

Հայ Գիւղ.ի հասցուցած մասնագէտներուն, որոնք հետզհետէ կ'աճանգրուին «Ցառաջ»ի էջերուն մէջ, անդամ մը ձանձրոյթը առի՞ք գումարը ընելու: Ի՞նչ է ուրեմն ձեր տպաւորութիւնը: Այսօր կը ներկայացնենք նաեւ, ուրիշ եօթը մասնագէտ Հայորդիներ:

1. Պարգեւ Սաղաթելեան՝ Օհայօ Նահանգի (Մ. Նահանգներ) Սինսինաթի համալսարանէն չրջանաւարտ, որպէս առեւտրական: «Ռէքքամ»ի գծագրութեան մասնագէտ՝ ամերիկեան կարեւոր տուներու:

2. Գուրգէն Պարտիզպանեան՝ Եուքաթի (Մ. Ն.) երկրագործական պետական գօլէճէն եւ Քալիֆորնիոյ համալսարանէն չրջանաւարտ, որպէս ճարտարապետ: Մրցանակի եւ սքալարշիփի արժանացած:

3. Յովհաննէս Խուպեսերեան՝ նմանապէս Եուքաթի գօլէճէն չրջանաւարտ, որպէս ելեկտրագէտ:

4. Պետրոս Նաշիկեան՝ ելեկտրագէտ Թէքսասի նահանգային համալսարանէն:

5. Միսաք Աստուրեան՝ քժիշկ - անասնաբոյժ Ալապամայի (Մ. Ն.) բազմարուեստեան ճեմարանէն:

6. Արշաւիր Եղիսէեան՝ քիմիագէտ՝ Քօլորատոյի (Մ. Ն.) համալսարանէն:

7. Միսաք Տիրունեան՝ գիւղատնտես Ֆէրմինկտաւի (Լօնկայլընտ, Ն. Եորք) երկրագործական ճեմարանէն:

Վերոյիշեալ եօթը Հայորդիները, ճարուին լծասարք, սղոց, պարան, ապակիէ ամանեղէն, չղթայ եւայլ իրեր: Անհրաժեշտ քանակութեամբ կը չիոքներ, կչռաքարեր եւ վճռաքի յարմարութիւններ չկան: Ճաշարաններումէջ սպասարկութիւն չկայ, եւ ճաշը կը բերեն աղտոտ ամաններով:

Կայ միայն մեծ քանակութեամբ կերպաս, կօշկեղէն, պատրաստի հագուստներ, անուշահոտութեան վերաբերեալ ապրանքներ:

ԻՆՔՆԱՇԱՐԺ - ԳՐԱԽԱՆՈՒԹ

— . —

Պետական Հրատարակչականի ինքնաշարժ-գրախանութը, գարնանացան առթիւ մեկնած է բազպակի մշակութեան չրջանները, աչխատավայրերու մէջ գրականութիւն տարածելու համար: Այդ չրջաններուն մէջ 12 օր մնալէ վերջ, պիտի մեկնի նախալեռնային եւ ապա լեռնային չրջանները:

Միւս կողմէն, Պետական Հրատարակչականը հնարաւորութիւն ստեղծած է կազմակերպելու 40 չրջուն գրբաւաճառնոցներ, ներքին գաւառներու համար:

ՆՈՐ «ՓԱՐՔ» ՄԸ ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ

—•—

Այս տարի Երեւանը կ'ունենայ նոր «փարք» մը, Աբովեան պողոտայի վերջայ նախկին «Ցլօբա» հանրային պարտէզին մէջ:

Հոն կը պատրաստուին ծառուղիներ, համերգներու յատուկ ամպիոն, պարերու հրապարակ, խաղարաններ, ձայնաւոր սինէմա, եւն.: «Փարք»ը պիտի ունենայ պաղջուրի եւ անուշեղէնի վաճառման կէտեր ու ճաշարան:

Հանրային այս զբօսավայրին մէջ մեծ տեղ պիտի յատկացուի երաժշտութեան: Կազմուելու վրայ է 50 հոգինոց սէնֆօնիք նուագախումբ, որուն դեկավարութիւնը յանձնուած է փրոֆ. Սարաչեանի: Պիտի հրաւիրուին նաեւ Մոսկուայի մեծ թատրոնի դեկավար՝ վաստակաւոր արուեստագէտ Գոլովանովը եւ ուրիշ արուեստագէտներ:

Պիտի կազմակերպուին թատերախաղեր, Մոսկուայի մեծ թատրոնի նշանաւոր դերասաններուն մասնակցութեամբ: Դարձեալ, պիտի կազմակերպուին պալէթի երեկոներ, ճազ - նուագախումբի համերգներ, ջութակի րէսիթալներ, եւայլն:

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

ՅՈՎՀ. ԹՈԼԱՅԵԱՆ

— . —

Պոլսոյմէջ մեռած է վաղեմի լրագրող մը, Յովհ. Թոլայեան: «Աղդար »ի մէկ աչխատակիցը պարզելով հանգուցեալին կեանքն ու գործը, կը գրէ.—

Յովհ. Թոլայեան լրագրութիւն ըրաւ հայատառ թուրքերէնով, ինչպէս Վարդան փաչա, մեծանուն վարպետը, եւ նոյնպէս հայատառ թուրքերէնով կատարեց թարգմանութիւնը բազմաթիւ թերթօն - վէպերու: Լրագրութեան սկսաւ «Մէճմուաի Հավատաս»ով, զոր ապա վերածեց «Մէճմուաի Ախպար»ի, ու հրատարակեց երկար տարիներ երբ օրկան հայ կաթոլիկ Պատրիարքարանին, Ազարեանի, կամ Մանուէլեանի եւ Օտապաչեանի օրերուն: Շատ կանուխ հասակէն գործօն

ՄԱՄՈՒԼ

ԲԱՐԻ ՃԱՆԱՊԱՐՀ

— o —

Պուէրէշի Արագը հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ, ներգաղթի շոգենաւի մեկնումին առթիւ (10 մայիս):

— « Զենք կարծեր որ իր ժողովուրդը ու իր հայրենիքը սիրող որ եւ է Հայ, ինչ ալ ըլլայ անոր դիրքը դէպի Հայաստանի ներկայ կարգերը, անխտիր հրճուանք մը չզգայ այս փաստին առջեւ: Որ եւ է Հայ որ գաղութներու մռայլ մթնոլորտէն կը փրկուի, ու կը պոկուի անհիւրընկալ ափերէ՝ ուր իր պատառ մը հացը կը ծամէ խէթ նայուածքներու տակ, չահուած թիւ մըն է հայ ժողովուրդին համար: Մանաւանդ երբ կը ճողոպրի չկամ դրկերէ՝ ուր կը զլանան իրեն պատառ մը չոր հացն իսկ, փրկութիւն մըն է հայրենիք գաղթը հայ մարդուն: Ինչ գոյնի ալ ըլլան՝ հայ ժողովուրդի գոյութեամբ ու անոր համրանքով մտատանջուող բոլոր տարրերը սրտանց է որ կը հրճուին երբ Մարսիլիայէն ճամբայ կ'ելլէ «Սինայա»ն, ու հետը 1763 Հայեր:

Բայց մանաւանդ մեզ համար սրտապնդիչ է դէպքը: Մենք անոնցմէ չենք որ «ներգաղթ» հոլովենք ամբողջ տարին որպէսզի այդպէսով արտասահմանի մէջ մեր դուռը ծեծող չքաւորներէն տակաւ ազատինք, կամ զայն պատրուակ ընենք գաղութները պահակտելու համար: Մեզ համար Հայաստանը՝ ինչ գոյնի ալ ըլլայ՝ կանուանն է մեր բովանդակ պայքարին: Այդպէս էր երէկ՝ երբ զայն քթթուաձներու մէջ միայն կ'երգէին տիրացուներն ու պատուելիները, ու երբ այսօրուան « Հայաստանասէր»ները զայն կ'ուրանային ու կ'անդոնէին. այդպէս է այսօր՝ երբ պայքարին կէսը չահուած է, բայց հայ ժողովուրդին զլացուած իր պատերուն հողը ողջագուրելու, անոր քրտինքին խառնելու երանութիւնը. այդպէս պիտի ըլլայ եւ վաղը, երբ աւելի դժնդակ վայրկեան մը գայ, ու այսօրուան անուշ ջուրերու «Հայրենասէր»ները դարձեալ ուրանան իրենց հայրենիքը: Մեզ համար ուրիշ աւելի վսեմ մտատանջութիւն չկայ քան հայ ժողովուրդը եւ իր համրանքը,-բայց մեզ համար ըմբռնելի չէ հայ ժողովուրդը՝ առանց սեփական հայրենիքի մը: Հայրենիքն է մեզ համար խարիսխը հայ ժողովուրդին բոլոր ոգորումներուն, խարխխը հայ մտքին ու արուեստին բոլոր ճիգերուն, խարխխը մեր վաղուան գոյութեանը: Ինչ դրօշ ալ ծածանի անոր սարերուն վրայ՝ սուրբ է իր հողը, ու որքան ալ դաժան ըլլայ կեանքը հոն՝ աւելի քաղցր պէտք է զգան մարդիկ հոն իրենց ծամած պատառ մը հացը: Գիտենք որ օտար ափերու վրայ տակաւ կը չքանայ մեր համրանքը, ու անոնք որ դեռ կը համբերենք՝ արդէն ալ մերը չեն հոգւով: Ո՞րն է աւելի դաժան. հայ հողին վրայ թափուած քրտի՞նքը,թէ թոյնը որ չքեղ ափերու վրայ զբօսնողներուն հոգիին մէջ կը մտնէ տակաւ:

Բարի ճանապարհ ձեզի, այ մարդիկ, որ ձեր հայրենիքը կը դառնաք: Մի, մի նայիք եաեւ, ոչ անոնց որ ձեր հոգիերէն ճողոպրիլ կ'ուզեն, ու ոչ ալ անոնց որ կը վախնան ձեր եաեւէն դալ: Զգեցէք աչխարհը իր սեւ հոգիին հետ, աչքերնիդ միշտ յառած ղէպի Մասիսը, որուն եաեւէն երբեմն կը ծաթէր մեր արեւը, եւ ուրկէ պիտի ծաթէ ան եւ վաղը: Փակեցէք ձեր աչքերը երբ որ անցնիք Վոսփորէն. ինչքան քրտինք թափած ենք հոն յուշիկ, ու ինչքան արիւն: Ու երբ հասնիք հայրենի հողին՝ ծունկի եկէք ու պագէք, մեր պապերուն գերեզմանը կայ հոն, որ յարութեան կը սպասէ: Ձեր քրտինքովը թող ոռոգուի հայրենի հողը, օ՛, չկարծէք թէ արդէն հասած դրախտը, ու ալ վայելելու աեւեն է. դրախտը երբեմն կար հոն, ու վաղն ալ կ'ըլլայ, եթէ խոնջկնքը ձեզ չվախցնէ, ու ձեզ չընկճեն օրուան հոգերը:

Բարի ճանապարհ ...»:

դեր ունեցաւ հայ կաթոլիկ հասարակութեան մէջ, եւ հակահասունեան պայքարին մասնակցեցաւ Ցովհաննէս Զամիչեանի, Ենֆիէյճեանի, Գազանճեանի, Քիւրէլեանի եւ ամբողջ Անտոնեան միաբանութեան եւ անոր նշանաւոր անդամին՝ Օրմանեան վրդ.ին հետ, որ ի վերջոյ պարտուեցաւ կարգ մը մեքենայութիւններու պատճառաւ, Օրմանեան եւ բազմաթիւ հայ կաթոլիկ երեւելիներ դարձան մայրենի եկեղեցւոյ ծոցը, իսկ միւսները մնացին, բայց յոռետեսութիւնները չմոռցուեցան, այնպէս որ Հռոմ խոհեմութիւն նկատեց Հասունը հրաւիրել Հռոմ, կարտինալական ծիրանին հագցնելով անոր՝ իր իսկ արժանապատուութիւնը փրկելու համար, վասնզի Հասունի լատինամիտ եւ ծայրայեղ մոլեռանդութիւնը ու տարամերժուղղութիւնը արդիւնքին մասնատրապէս բարոյական

սադրանքներու:

Լրագրութենէ հրաժարելէ եւ Մէճմուաի Ախպարը դադրեցնելէ ետք կոչուեցաւ Ս. Ցակոբ հիւանդանոցի տնօրէնութեան, զոր վարեց մեծ ձեռնհասութեամբ:

Հակահասունեան պայքարին ամէնէն հրատապ չրջանին, հրատարակութիւններով եւ եկեղեցիներու մէջ ցոյցերու մասնակցելով ուժ տուաւ Հասունի հակառակորդներուն, բանտարկուեցաւ, դատի ենթարկուեցաւ, սակայն անպարտ արձակուեցաւ Ընորհիւ պերճախօս պաշտպանողականին Էնֆիէյճեանի, որ ժամանակին ծանօթ հռետորներէն էր:

Թոլայեան գրեթէ մխակ ներկայացուցիչն էր հայ կաթոլիկներու համար փոթորկոտ այդ չրջանին: Կը մեռնի 80 տարեկան:

ՏԱՐՏԱՆԵԼԻ ՎԵՐԱԶԻՆՄԱՆ հարցին առթիւ, որ պիտի քննուի յունիս 22ին, Իտալիա պղտոնական դիրք պիտի բռնէ, միշտ մերժելով գործնապէս մասնակցիլ եւրոպական գործերու, ցորչափ կը չարունակուին պատժական անօրինութիւնները:

ՀԱՐՐԱԲԻ Ֆրանսացի եպիսկոպոսը, Ժարօսը, որ հեռանալու հրաման ստացած էր, պիտի մնայ իր պաշտօնին վրայ, համաձայն Մուսոլինիի որոշման:

ՆՈՐ ԱՋԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՑԵՔԱՐԷՆ

ԵՐԿՈՒ ՏԱՐԻ ՀԱՅԿ. ԲԱՆԱԿԻՒՆ ՄԷՋ (1919 - 1921)

— o —

Ազատութեան քաղցրութիւնը եւ անոր կենարար, սփոփարար էութիւնը ոչ ոք կրնայ գնահատել այնպէս, ինչպէս ազատութենէ զրկուած, կեղեքուած տառապած մէկը:

Շուրջնակը դիտեմ, բոլորն ալ կուլան:

Ի՞նչ քաղցր է ազատութեան արտասուքը: Հոկայ ու ծովածաւալ բաղձութիւնը դէպի բանտը յառաջացաւ: Բանտի դռները արդէն խորտակուած, բոլոր ողջ մնացողները դուրս եկած էին. նոր ողջագուրումի, լացի ու կոծի տեսարան մըն ալ հոս կը պարզուէր: Ողջ դուրս եկողները պլլուած իրենց սիրելիներուն կուլային, սպանուածներու պարագաները իրենց մարդն ու զգեստները կը փետէին:

Պատնուածներու՝ կացիններով, բիլերով, լախտերով ջախջախուած անոթ կերպարան դիակները դուրս բերին: Ժողովուրդը ահուսարսափի րոպէներ ապրեցաւ: Մեծամասնականներու ազատագրութեան այս քաղաքական էր: Իսկապէս զինուորական էր,իր պարտականութեան մէջ թերացող զինուորները կը պատժէր ամենախիստ կերպով: Այս պատճառաւ քանիցս պատժուած զինուորներ մեծամասնականներու ներկայութենէն քաշալերուած, Ձեկային մատնած էին զայն իրրեւ «հակայեղափոխական», իրրեւ «Սեպուհի կիսաբաժնի սպայ» որպէս «բոլշեւիկ զանակոծող» եւն.: Վարդան Բակուր շատ լաւ գիտէր որ զինքը կը հետապնդէին, մանաւանդ կարգ մը ընկերներ զգուշացուցած էին թէ «կը հետապնդուիս, երկրէն հեռացիր»: Բայց ան այն համոզումն ունէր թէ իր կատարածները պարտականութեան օրինական սահմանին մէջ կ'իյնային: Պաշտօն մը ձեռք բերելու համար խնդրագրով դիմած էր զինուորական գործակալ Ա. Նուրիջանեանի, բայց նոյն դիմումի րոպէին Աւիսի հրամանով ձերբակալուեցաւ եւ նետուեցաւ Ձեկայի բանտը: Փետր. 16ի գիշերը քսան հոգինոց խումբի մը հետ կացինով ըսպանդուած էր Աւիսի հրամանին համաձայն: Թրքական բարբարոս եաթաղանէն ազատած Վարդանը զոհ գնաց բոլշեւիկեան կացինին ... Նոյնպէս

կացինով սպանուած էր Համազասպը, եւ յօշոտուած:

Զօրաւոր փաստաթուղթեր գտնուեցան,որոնք կը հաստատեն թէքանատարկեալները հերթի դրուած էին: Ամէն գիշեր 20—30—40 հոգի պիտի սպանուէին: Փետրուար 13,14,15,16.17ի գիշերներուն պիտի յաջորդէին դեռ շատ մը ոճիրի սեւ գիշերներ, բայց Փետր. 18ի առաւօտեան ժողովրդական ապստամբութեան յաղթանակի արշալոյսը կանխեց այդ արհաւիրքը:

20.— ՄԱՐԳԱՐԱՑԻ ԿԱՄՈՒՐՋԻՆ ՎՐԱՑ

Հայաստանը բոլշեւիկ զօրամասերէն մաքրուած էր, երկրի դեկավարութիւնը անցած էր Հայաստանի Փրկութեան Կոմիտէի ձեռքը: Ժողովրդեան խանդավառութիւնը աննկարագրելի էր: Բայց խուլ ու խորհրդաւոր մղձաւանջ մը դեռ կախուած էր այդ խանդավառ օրերու վերեւ: Մեծամասնական զօրամասերը կազդուրուած, ամփոփուած, Վէտիի, Ղամարլուի, Նախիջեւանի չրջաններու Թաթարներով, զրահապատ գնացքներու պաշտպանութեան տակ, նորէն մայրաքաղաքի դռները ափ առին: Նորէն կուռ ուրացականը ցցուեցաւ մեր արիւնահամ ժողովուրդին առջեւ: Հայ կամաւորական զօրամասերը քանի մը խմբապետներու դեկավարութեան տակ կուժք տուին մեծամասնականներու դրոհին, ու այս կռիւը չարունակուեցաւ շատ ու շատ օրեր Երեւանի քթին տակ: Գաղազած Նուրիջանեանը մայրաքաղաքը գրաւելու համար անընդհատ յարձակումներգործեց,բայց ամէն անգամին ալ պարտուած ու չահչահուած դէպի Ղամարլու, Նահանջի ճամբան բռնեց: Ժողովուրդը տարերային թափով դուրս եկած էր, պաշտպանելու մայրաքաղաքը եւ արեան գնով ձեռք բերած ազատութիւնը: Ժողովուրդը դուրս բերած էր կուռող ուժերը, իր պահած զէնքը եւ իր ուտեստը: Որքա՜ն թարմ է եւ որքան յուզումով դեռ կը յիշեմ այն փոքրիկ դէպքը որ մինչեւ այսօր հոգիս ու էութիւնս կը սարսռացնէ:

Երեւանի Արմեանսկայա փողոցի խուլ անկիւնէն անցնելով դէպի չուկան երթալ կ'ուզէինք: Երկու ընկեր էինք, կարեւոր գործով հրամանատարութեան գրասենեակը պիտի երթայինք:

— Ա՛յ աղբրտիք, ձեր ոտքերուն մատաղ, ո՞ւր այդպէս վռազելով կ'երթաք առանց ղէնքի, եկէք հոս ձեղի համար ղէնք կայ:

Մանկամարդ կին մըն էր, բացաւ իր տան դուռը եւ տան յատակի մէկ տախտակը չատ դիւրութեամբ վերցնելով, անոր տակէն հանեց երեք մօսին հրացան եւ մօտ երեք հարիւր փամփուշտ:

—Առէ՛ք ասոնք, ձեր ոտքերուն մատաղ, առէ՛ք, զինուեցէ՛ք եւ գացէ՛ք կռուելու այդ նամարդներուն դէմ:

Ու այսպէս հայ կինը, հայ պառաւը նոյն իսկ, պատուհաններէն փամփուշտ, հաղնելիք, ուտելիք կը թափէին վար, երբ իրենց տան առջեւէն կ'անցնէին կամաւորական խումբերը:

Օրհասական կռիւը տեղատարափով կը չարունակուէր: Հրամանատար Պ. Թարխանեանի (Կուռո) հրամանով կանոնաւոր զօրամասէ վաշտ մը ղրկուեցաւ Մարգարա գիւղը, իրրեւ սահմանապահ: Ես այդ վաշտին մէջ կը գտնուէի: Պաշտօն տրուած էր ինձ չփման մէջ մտնել Թուրք զօրքերուն հետ եւ հասկնալ Իգդիրի ճակատի Թուրք զօրամասերուն քանակը եւ դասաւորումը եւ անոնց մէջ անցած դարձածը: Միեւնոյն ատեն պիտի հսկէի տահմանը անցնող եւ մտնողներուն վրայ:

(45)

Ց. ՍԱՀԱԿԵԱՆ.

բաներ եւ երեք անգլիացի ոստիկաններ:

Անգլ· լրկանութիւնները նկատի առնելով կացութեան ծանրութիւնը, չարք մը բացատրիչ միջոցներ եւս ոտօրինեցին: Պողպատեայ սաղաւարտներով զինուորներ այսօր շրջայ կազմեցին կառավարական պաշտօնատան շուրջը, ղրկոյց շրջած ըլլալով թէ Արաբները կը խորհին յարձակիլ մարզպանին վրայ, իբրեւ բողոք իրենց վարչիներուն ձերբակալման դէմ :

Վերջերս եգիպտոսէն հասած անգլիացի ոստիկաններն ու զինուորները այսօր կրակ բացին ամբոխին վրայ, որ քարի բռնած էր զիրենք, երբ կը փորձէին քանդել փողոցային պատնէշ մը: Այդպիսի դէպք մըն ալ Ակրայի մէջ պատահեցաւ, երբ Արաբները յարձակեցան պահականոցին վրայ եւ կրակի բռնեցան: Երկու Արաբներ սպաննուեցան , չորս հոգի վիրաւորուեցան, իսկ հինգ հոգի ձերբակալուեցան: Նապլուսի մօտ (հին Սամարիա) զրահապատ ինքնաշարժ մը յարձակում կրեց Արաբներու կողմէ: Զինուորները կրակ բացին, վիրաւորելով երկու Արաբներ: Զինուոր մը սպաննուեցաւ:

Կառավարութիւնը պաշտօնանկ ըրաւ այն քաղաքապետները որոնց չրջանին մէջ խռովութիւններ ծագած էին:

Թէեւ անգլիական զօրքը մեծապէս աւելցած է, խռովութեանց սկզբնաւորութենէն ի վեր, բայց դարձեալ օգնական ուժի կը սպասուի, մասնաւորապէս հետեւակ եւ օդանաւային ուժեր: Կը կարծուի թէ առնուազն 5000ի պիտի բարձրանայ անգլ· զօրքին թիւը: Անդրյորդանանէն եւ Եգիպտոսէն պիտի փոխադրուին նոր հրասայլեր, օդանաւեր եւ ծանր թնդանօթներ :

Գործադուլը եւ յարձակումները նկատի առնելով, ճամբորդութիւնները կը կատարուին միայն ինքնաշարժներով, որոնց կ'ընկերանան զինուորներ: Գիշերային բոլոր կառախումբերը ջնջուած են:

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Նիկիիսը Երուսաղէմէն ճամբայ ելաւ դէպի Անգլիա, անգլիական մարտանաւով մը: Պիտի անցնի Ձիպրալթարէն:

Պելժիոյ ԵՐԵՍՓ· ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ տեղի ունեցան կիրակի օր: Ազդիւնքը անկատար է տակաւին. բայց կը հաստատուի որ կարեւոր չահեր ունեցած են ձախակողմեան տարրերը, վինչպէս եւ նոր հոսանքը, «Ռէքս»: Այս վերջինը կը յուսայ 20 — 25 աթոռ չահիլ:

ՄՈՒՍՈԼինի ունկնդրութեան ընդունելով «Էնթրանսիժան»ի թղթակիցը յայտարարեց թէ ինք միայն եւ միայն խաղաղութիւն կ'ուզէ: «Կը կարծէ՞ք թէ պատերազմ կրնայ ծագիլ Եւրոպայի մէջ »— «Ոչ, ամէն պարագայի մէջ, ես ամբողջ ուժովս պիտի աշխատիմ խաղաղութիւնը պահպանելու համար»:

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՓՈԽԱՐՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ օգանաւով պիտի կատարուին ամբողջ Եթովպիոյ մէջ: Առջի օր օդանաւ մը Մաքալէէն Ատիս-Ապէպա փոխադրեց Ջոկատ մը, 600 քիլոմեթր ճամբան կտրելով երկու ժամէն:

ՈՒԹ ԱՄԻՍ բանտարկութեան դատապարտուեցաւ դրագէտ Շարլ Մորաս, արքայական «Աքսիօն Ֆրանսէզ»ի աւագ խմբագիրը, որ զրգռիչ գրութիւններ հրատարակած էր Լէօն Պլումի դէմ, գրգռելով սպաննել զայն խոհանոցի դանակով մը: Ամբաստանեալը յայտարարեց թէ իր նպատակն էր խափանել որ եւ է պատերազմ՝ Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ միջեւ: Շարլ Մորաս նախապէս ալ չորս ամիս բանտարկութեան դատապարտուած էր միեւնոյն յանցանքին համար:

ԵԹՈՎՊԻԱՆ իտալական գաղթավայր հռչակուած ըլլալով մայիս 9ի հրամանագրով, իտալական օրէնքներով կը կառավարուի այդ թուականէն ի վեր: Հետեւաբար, չեն կրնար մտնել պատժարկու պետութենց այն ապրանքները որոնք արգիլուած են Իտալիոյ մէջ: Մասնաւոր արտօնութիւն կը տրուի միայն բացարձակ անհրաժեշտութեան պարագային:

ԱԻՍՏՐԻՈՑ նավթները յարձակում գործեցին նախորդ փոխ - վարչապետ իշխան Շթարէնպէրկի դղեակին վրայ: Ոստիկան-զօրքը լուր առած ըլլալով , նախապէս գրաւած էր դղեակը: Եւ երբ զինեալ դաւադիրները յարձակեցան, անմիջապէս կրակ բացաւ: Դաւադիրներու պետը յաջողեցաւ փախչիլ, իսկ երկու հոգի սպաննուեցան: Կ'ըսուի թէ դաւադիրները կ'ուզէին գրաւել դղեակին մէջ պահուած զէնքերը, բայց լրազեկներ աւելի մեծ կարեւորութիւն կուտան այս դէպքին եւ կը կարծեն թէ հիթլէրական կեդրոն մըն է որ կը վարէ չարժումը:

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ ԱՆՈՒ ՌԷՆԻԵԷ, որ հիւանդ էր երկար աոեներ է վեր , մեռաւ չաբաթ օր, սրտի տագնապի մը հետեւանքով: Ծնած էր 1864ին եւ կը պատկանէր ազնուական ընտանիքի մը: Շուտով առիթ կ'ունենանք խօսելու իր կեանքի եւ գործի մասին:

ՀՈՐ ՀՐԴԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ որոշեց ժողովրդական գործավարներու խորհուրդին մօտ հաստատել բարձրագոյն կրթութեան մարմին մը, նախագահութեամբ փոխ - նախագահ Մ. Լէյլաուքի: Այս մարմինն է որ պիտի վարէ բոլոր բարձրագոյն վարժարաններու եւ համալսարաններու աշխատանքը: Այս առթիւ չարք մը բարեփոխումներ պիտի կատարուին եւ պիտի վերահաստատուին փրոֆիէսօրներու կարգ մը առանձնաշնորհները: Բարձրագոյն կրթութեան մարմինն պիտի աշակերի խորհուրդ մը, որուն մէջ ներկայացուցիչներ պիտի ունենան բոլոր դաշնակից հանրապետութիւնները:

ՅՈՆԻԱԿԱՆ ԵՕԹԸ ԿՂԶԻՆԵՐՈՒ միացման տարեդարձին առթիւ, Ցունասանի թագաւորը Քորֆու այցելեց, ուր խոնուած էին տասնեակ հազարաւոր դիւղացիներ: Այս առթիւ մեծ խրախճանքներ կատարուեցան, աղջիկներ պարեցին հին Ցունաստանի պարերը, երիտասարդներ՝ դասական մարզանքներ կատարեցին եւ անհամբերութեամբ սեսարան մը պարզուեցաւ: Երկիոս Բ. հետզհետէ պիտի այցելէ միւս կղզիները:

ԹՈՒՐՔԻՈՑ արտաքին գործակարութեան ընդհ· խորհրդականը, Նուման Մէնեմէնճիօղլու, որ այժմ Լոնտոն կը գտնուի, մայիս 23ին տեսակցութիւն մը ունեցաւ Անգլիոյ արտաքին նախարարին հետ, Տարտանէլի վերազինման մասին: Կը հաւատան թէ անգլ· կառավարութիւնը տրամադիր է ընդունելու Տարտանէլի վերազինումը, փոխարէն ստանալով կարգ մը երաչխաւորութիւններ:

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՆՈՐ ՄՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ բացուեցաւ չաբաթ օր: Ահագին բազմութիւն մը խռնուած էր, ծափահարելու համար նոր թագաւորը եւ խնամակալը: Գահաճառը յանձնեց այս վերջինը, Մուհամմէտ Ալի, իսկ թագաւորը անչափահաս ըլլալով չմասնակցեցաւ ժողովին: Անգլեւեգիպտական յարաբերութենց առթիւ, գահաճառը յոյս կը յայտնէ թէ բանակցութիւնները «պիտի յանգին պատուաւոր համաձայնութեան մը, իրականացնելով երկրին անկախութիւնը եւ ամրացնելով երկու ազգերուն բարեկամութեան եւ դինակցութեան կապերը »:

Հ. Ց. Դ.

Գումար

Վիէնի կոմիտէն ընկերական ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ հրհոտափոր եւ մուրատ խումբի բոլոր ընկերները. այս հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8ին, Թահիսկ Ակումբին մէջ: կարեւոր օրակարգ:

Լիոնի վարանդեան կոմիտէն ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, 29 մայիս, ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 181 Cours Lafayette, Զարդարեան գրադարանին մէջ:

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ

ՓԱՐԻԶԻ «ԵԳԻՊՏԱՑԻ» ԿՈՄԻՏԷԻ գասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ այս հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8·30ին, Chez Zeyer սրճարանի վերնայարկը, 4 rue St· Denis (Place du Châtelet), մէթրօ Châtelet: Միտքերու փոխանակութիւն քնկ· Լեւոն Զորմիսեանի դասախօսութեան շուրջ: կը հրաւիրուին փարիզի եւ շրջանի բոլոր ընկերները:

ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՆԱԽԱՁԵՌՆԱՒԹԵԱՄԲ Հ. Հ. ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆ
եւ Նախագահութեամբ Ա. ՄԱՏԻՍԵԱՆԻ

30 Մայիս, չաբաթ երեկոյ, Փրթի-ժուռնալի սրահներուն մէջ

21 rue Cadet, *մէթրօ* **Cadet**

Ֆրանսացի եւ օտար հիւրերու կարգին ներկայ պիտի ըլլան եւ խօսք պիտի առնեն Պ. M. MOUTET (երեսփոխան), Պ. MULLER (Նախագահ կամաւորներու Դաշնակցութեան), JOUHAUX (ընդհ. քարտուղար Աշխատանքի Դաշնակցութեան), հրամանատար BENOIST D'AZY (կազմակերպիչ Ազեւելեան Լէգէոնին),

կը խօսի Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ·

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

կ'երգեն Տիկ. Ա. ԳԵՒՈՆԵԱՆ, ՕՐ. ԱՒՆԱԴԱՄԵԱՆ եւ Պ. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ
կ'արտասանեն ՕՐ Մ. ՕՄՄԱՆՃԵԱՆ (հայերէն) եւ Պ. ՌՈՒԲԻՆ ՍՏԵՓԱՆ (ֆրանսերէն):

ՍԻՓԱՆ ԿՈՄԻՏԱՍ երգչախումբը՝ դեկավարութեամբ
Պ. ԱՐԱՅ ՊԱՐԹԵԻԵԱՆԻ

կազմակերպուած՝ Մուրատ Ռափայէլեան կրթական հաստատութենց հարիւրամեայ յոբելեանական հանդէսներու Փարիզի Դարձադիր Յանձնախումբին կողմէ·

Ցայտագիր ու մանրամասնութիւնները աւելի վերջը:

Լ Ի Ո Ն Ի Մ Է Ջ

30 Մայիս, շաբաթ երեկոյ, 3րդ թաղապետարանի սրահին մէջ·

Նախաձեռնութեամբ «Քրիստափոր-Ռոստոմ-Զաւարեան» խումբերու եւ հովանաւորութեամբ ՎԱՄԱՆԴԵԱՆ ԿՈՄԻՏԷԻ

ՎԱԼԱՆՍ՝ ՄԷՋ

30 Մայիս, շաբաթ երեկոյ ժամը 8,45ին,
Պետական Թատրոնին վերնայարկը

կիրակի, 21 Յունիս ժամը 16ին

ՍԵՂՁ ԻՐ ՆուագամատդԷս շայ հիւիսնականերու գործերէն,
դեկավարութեամբ Նախկին Մուրատ-Ռափայէլեան ասմներէն
Գ. Մ. ԱԼԷՄՇԱՀԻ

Salle Gaveau *ի մեծ սրահին մէջ,*

Կազմակերպուած՝ Մուրատ Ռափայէլեան կրթական հաստատութենց հարիւրամեայ յոբելեանական հանդէսներու Փարիզի Դարձադիր Յանձնախումբին կողմէ·

ՇՈՒՏՈՎ լոյս կը տեսնէ Հ· Ց· Դ· ԵՒՐ· ԿԵԴ· ԿՈՄԻՏԷԻ հրատարակած ԱԼԲՈՄԻ, երկրորդ տպագրութիւնը:

Ապսպրանքներու համար այժմէն դիմել Ընկ· Արցախեանի, «Ցառաջ»ի խմբագրատունը:

Շնորհակալիք

Ծբ· Կապոյտ Աշէի Փարիզի մասնաճիւղը իր շնորհակալութիւնը կը յայտնէ հետեւեալ անձերուն, որոնք աջակցեցան « Կ· Աշէի Օր»ուան հանդէսի յաջողութեան:

Նախագահ՝ Տիկին Պերճուհի Բարսեղեան: Բանախօսներ՝ Տիկին Էլլէն Բիւզանդ եւ Պ· Շ· Մխսաքեան:

Օր· Շահրամեան, Օր· Գալուբճեան, երգիչ՝ Պ· Վ· Իսահակեան եւ Պ· Ց· Եղիազարեան:

Պ· Բենօ Նալչաճեան եւ Պ· Աբգար որոնք իրենց ասիական նուագով խանդավառեցին ներկաները հանդէսի ընթացքին:

Մասնաւոր շնորհակալութիւն Պ· Յունունցի որ իր օժանդակութիւնը չխնայեց սրահի եւ այլ կարգադրութիւններու պարագային:

Շնորհակալութիւն նաեւ այն բոլոր կազմակերպութիւններուն եւ Մխութիւններուն որոնք իրենց ներկայացուցիչներով մասնակցեցան մեր հանդէսին :

Շնորհակալութիւններ նաեւ բոլոր անդամուհիներուն որոնք իրենց նուէրներով եւ աշխատանքով սատարեցին հանդէսի յաջողութեան:

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ՇՐՋ. ՎԱՐԶՈՒԹԵԱՆ
ԵՒ
ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ

Տարեկան վիճակաբաշխութեան նուէրներու բաշխումը տեղի կ'ունենայ հրապարակով, վաղը, չորեքշաբթի ժամը 5ին,
16 rue de l'Ecole de Médecine, *ճաշարանին վերնայարկը:*

Գաշտապատարագիդէս

ՎԱՆԱՆՑԻ ՀԱՄԱԽՄԲԲԵՐԴՅԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

31 Մայիս , կիրակի, Մալիսարի անտառին մէջ

Գեղարուեստական բաժին, նուագ, նոխ պիւֆէ:

Օթոպիւսները կը մեկնին Պուլվար Վօլտանէն առաւօտեան ժամը 9, 10.30 եւ 11.30 եւ կէս օրէն վերջ 1ին: Երթուդարձ 3 ֆրանք:

Անձրեւի պարագային կը յետաձգուի յունիս 6ին:

Մանիօ նպարավաճառատուն Մ. ՀԱՊԵԱՆ

(Alimentation BROUSSA)

21 Rue Saulnier, Métro: Cadet — Tél. Prov, 16—88

Միակ ներկայացուցիչն է Փարիզի շրջակայքի եւ հեռաւոր արուարձաններու մէջ, Dépositaire *ամենաառաջնակարգ ճերմակ պանիրի*(Marque Omega-production Festeris & Melidès)

Entrepreneur peintre en bâtiment

CLIDJIAN LEON

Blanchiment, papiers peints, vitres-decorations

Մատչելի գիներ· Գրել եւ ժամադրութիւ հետեւեալ հասցէներուն·—
4 rue des Deux Avenues, Paris (13) *եւ* 53 rue Emile Duployé à Issy-les-Moulineaux, Tél· Gobelins 48-86:

ՍԷՆ-ՄԻՇԷԼԻ ՄԷՋ «ՅԱՌԱՋ» ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

Bld. St. Michel*ի եւ* **Bld. St. Germain***ի անկիւնը,*
Bureau-Tabac*ի դիմացի քլօշկը·*

Կ'ՈՒԶՈՒԻ սպասուհի մը տնական գործերու եւ ձուսացքի համար: Դիմել՝ Beylerian, 9 rue du Maréchal Foch, Versailles:

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ
CIGALE CINÉMA
60 Avenue de Saxe-LYON.

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, près Garibaldi

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme, PARIS (13)

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՓՈՆՏԻՎԻՔ, Բ· Թաղ·— 140:
ՄԻԼՃՈՐՏ, Հ· Ց· Դ· Ա.Կ·— 12 տոլ·:
ԼՂ ՓՈՆԹԷ, Մ· Գ·— 15:
ՓԱՐԻԶ (7), Թ· Ղ·— 100:
ՆԻՄ, Բ· Գավ·— 35:
ԼՂ ՓԻԻՐ, Ա· Տ·— 50:
ՎԻՎԻԷ, Մաչ·— 50:
ԹՈՒԼՈՒԶ, Ա· Թ·— 105:
ՊԵԼՃՈՐ, Սավս·— 72:
ՍԷՆ ՊՐԻԷՕ, Մապր·—140:
ԹՈՒՐԵԹ, Ց· Սօլ·— 35 :
ԹՈՒԼՈՆ, Ց· Ա·— 100:
ԼԱ ՍԻՕԹԱ, Ս· Ս·— 35:
ՓԱՐԻԶ (8), Մաղ·— 35:

ՀԱՑ ԱՐԻՆԵՐՈՒ միութեան պարգեւաբաշխութենէն չհաճ են հետեւեալ թիւերը·— 578, 1381, 2453, 2268, 684, 2260, 1228, 176, 181, 515, 555, 783, 676, 816, 804, 830, 879, 912, 1908, 2400, 2381, 2476, 2311, 3380, 1599, 1377, 927, 1019, 1015, 1000, 983, 1328, 1401, 1490, 1125, 1177, 1147, 1503, 1672, 1749, 2298, 1855, 1854, 2310:

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ) ԹԻՒ (1)

ԱՆՋՐԵՒ

Թարգմ· ԱՐՄԷՆ Պ·

Հեղինակ՝ ՈՒ· ՍԸՄԸՐՍԷԹ ՄՈՒԷՄ

Դրեթէ մահիճ մտնելու ժամանակ էր, եւ յաջորդ առաւօտ, երբ արթննային, ցամաքը պիտի երեւէր: Տոքթոր Մէքֆէյլ վառեց իր ծխափողը եւ յետցած բազրիքին՝ սկսաւ փնտռել Հապաւային Աթլը երկնքի մէջ: Երկու տարի գոնուած էր ուղղաձակատը եւ ստացած վէրք մը, որ պէտք եղածէն աւելի ժամանակ առած էր բուժուելու համար: Ուստի՝ ուրախ էր որ առնուազն տասներկու ամիս հանգիստ պիտի տեղաւորուէր Ափիայի մէջ, եւ արդէն աւելի լաւ կը դգար ճամբորդութեան պատճառով: Այն ճամբորդները, որոնք յաջորդ օրը պիտի ձգէին նաւը, փակ - փակօի ասղեւ, պարահանդէս մը սարքած էին: Մեքենական դաշնակի մը շուր խաղերը տակաւին կը մրճահարէին իր ականջներուն մէջ: վերջապէս, կամրջակը խաղադած էր: Նկատելով իր կինը , որ քիչ մը անդին՝ երկար աթոռի մը վրայ կր խօսէր Տէյվիսոններուն հետ, քալեց առ նոր կողմը: Երբ նստաւ լոյսին դէմ - քեւ, ու վար առաւ գլխարկը, տեսնելեցաւ որ իր մազը չատ կարմիր էր, գլխուն գագաթը՝ վերաքսակ, իսկ մորքը՝ կարմիր ու պիսակաւոր: Քառասունի մօտ մարդ մըն էր, վախտ, նիհար դէմքով մը, ճշդասէր էր, յատէտ խմաստակ, ու կը խօսէր Սկովտացիի մը չեշտով՝ չատ ցած ու հանդարտ ձայնով:

Մէքֆէյլներու եւ Տէյվիսոններու միջեւ, որոնք միխոնարներ էին, յատուկ եկած մտերմութիւնը արդիւնք էր աւելի զբացնութեան քան որ եւ է ճաշակի համանմանութեան: Անոնց զիւսուոր կապը այն զատապարտութիւներն էր, որուն կը մատնէին բոլոր այն մարդիկը, որ իրենց ցերեկներն ու գիշերները կ'անցընէին ծխարանին մէջ փոքրը կամ պրիճ խաղալով եւ կամ խմելով: Տիկին Մէքֆէյլ քիչ չէր հրպարտանար այն մտածումով թէ՝ ինքն ու իր ամուսինը այն միակ անձերն էին, որոնց հետ Տէյվիսոնները կը յօժարէին ընկերանալու, ու նոյնիսկ Տոքթորը, որ վերապահ ըլլալով հանդերձ՝ յիմար մը չէր, անդիտակցաբար գնահատած էր այս պատիւը: Ու միայն իր պատճառաբանական միտք մը ըլլալուն համար էր որ գիչեր ժամանակ, իրենց խաղին մէջ, թոյլ տըւած էր ինքնիրեն՝ քննադատելու եւ բամբասելու :

« Տիկին Տէյվիսոն կ'ըսէր որ, չէր դիտեր թէ՝ ինչպէս պիտի կատարէին իրենց ճամբորդութիւնը, վասն իրենց հետ չբերկինք», ըսաւ Տիկին Մէքֆէյլ, մինչ կոկիկ կերպով կը յարդարէր իր դէմքը :«Ու ըսաւ նաեւ թէ՝ մենք իրապէս այն միակ անձերն էինք նաեւին վրայ, զորս իրենք կ'ուզէին ճանչնալ »:

« Չեի կրնար կարծել թէ՝ միխոնար մը կրնար այդպէս փետրապարդել ինքզինք »:

« Փետրապարդելու խնդիր չկայ· կը հասկնամ թէ ինչ ըսել կ'ուզէ ան: Տէյվիսոններուն համար այնքան ալ լաւ պիտի չբերար խառնուիլ ծխարանի բոլոր կոշտ մարդոց հետ:

— Անոնց կրօնի հմխոդիքը», ըսաւ Տոքթ· Մէքֆէյլ քմծիծաղով մը, «այդպիսի այլամերժ մը չէր »:

— Կրկին եւ կրկին խնդրած եմ քեզմէ, որ չհատակես կրօնքի մասին», յարեց կինը: «Պիտի չուզէի քու բնութեան նման բնութիւն մը ունենալ, Ալէք: Դուն երբեք չես ուզեր տեսնել մարդոց ամենալաւ կողմը»:

Ամուսինը կողմնակի ակնարկ մը նետեց իր տժգոյն, կապոյտ աչքերով , բայց չպատասխանեց: Երկար տարիներու ամուսնական կեանքէն յետոյ՝ սորված էր թէ՝ ի սէր խաղաղութեան՝ վերջին խօսքը իր կնոջ ձգելու էր: Կնոջմէն առաջ հանած էր զգեստները, եւ բարձրանալով վերադիր մահճակալը՝ ընկղմանեցաւ, կարդալով իր քունը բերելու :

Յաջորդ առաւօտ, երբ Մէքֆէյլ կամրջակին երաւ, տեսաւ որ մօտեցած էին ցամաքին, պոր սկսաւ դիտել անկուլտ ու ապահ աչքերով: Արծաթի աւազուտի նուրբ շերտ մը արագօրէն կը բարձրանար բլուրները, որոնք հարուստ բուսականութեամբ ծածկուած էին մինչեւ իրենց կատարները: Հնդկուզենիները, խիտ ու կանաչ, գրեթէ կը հասնէին մինչեւ ջուրը, եւ անոնց մէջէն կը տեսնուէին Սամօացիներու խոտէ տուները, եւ հոս ու հոն կը պսպղար սպիտակ փոքրիկ եկեղեցի մը :

Տոքթոր Մէքֆէյլի մօտ եկաւ կանգնեցաւ Տիկին Տէյվիսոնն, որ հագած էր սեւ զգեստ մը, վզէն անցուցած ոսկի շղթայ մը, ու անկէ ալ կախած փոքրիկ խաչ մը: Փոքր կին մըն էր ան, որուն թուխ մազը չարդարուած էր մեծ խնամքով եւ մութ ակնոցներուն տակ ունէր ուշագրաւ կապոյտ աչքեր մը: Դէմքն երկար էր, ոչխարի մը դէմքին պէս, բայց ապուշութեան տպաւորութիւն մը չէր ձգեր, ընդհակառակն՝ ծայրայեղ արթնութեան: Թուչունի մը արագ չարժումներն ունէր ան: Բայց, անոր ամէնէն յատկանշական բանը ձայնն էր, մեւսպատկան եւ առանց բեկբեկումի , որկ ը լսուէր դաժան միալարով, ու կը կը գրգռէր մարդկային ջիղերը, նման օդային գայլիկոնի անողոք ճոխնչին:

— Պէտք է որ այստեղ քեզ տան մը պէս թուի, ըսաւ տոքթոր Մէքֆէյլ , իր վախ ու խիտ ժպիտով:

— Մեր կղզիները ցած են, ասոնց պէս չեն: Բնատային են մերինները, ասոնք՝ հրաբխային են: Տակաւին տասն օր պիտի ճամբորդենք անոնց հասնելու համար »:

— Այս կղզիները աւելի կը նմանին այն, ինչ որ մեր կղզիները կը հասկնային յաջորդ փողոցը ըսելով , կատակեց տոքթ· Մէքֆէյլ:

— Քիչ մը կը չափազանցէք, բայց մարդիկ տարբեր աչքով կը դիտեն հետաքրքրութիւնները Հարաւային Ովկեանոսի մէջ: Մինչեւ այնտեղ դուք ձիւղ էք »:

Տոքթ· Մէքֆէյլ թեթեւ մը հառաչեց :

— Ուրախ եմ որ մեր կայանն այսուեղ չէ, չարունակեց Տիկին Տէյվիսոն: կ'ըսեն թէ՝ այստեղ անտանելի գժուար տեղ մըն է գործելու համար: Շոգենաւերու այցելութիւնը կը վրդովէ ժողովուրդը, եւ ապա գոյութիւն ունի ծովային զինուորներու կայանը, որ չատ դէշ է բնիկներուն համար:

Մեր չրջանին մէջ այդպիսի դժբաղդութենց դէմ յանդիման չենք գտնուիր: Ձիշդ է թէ մէկ երկու վանականներ կան, բայց մենք կարգի կը բերենք զանոնք, իսկ եթէ չուզեն կարգի գալ, այնքան նեղութիւն կը պատճառենք, որ ուրախութեամբ կը ձգեն ու կը հեռանան :

(Շար·)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
RÉdaction et Administration
ԱՄՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
(ՆՐԲ ԵՒ ՆԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Յրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
27
ՄԱՅԻՍ
MERCREDI
27 MAI
1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3125

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՄԱՆԹԻՄ

Երգիծ Խօսք

ԵԹԷ ՁԻՇԴ ԵՆ ԱՅՍ ԼՈՒՐԵՐԸ...

— . —

Հեռագրական գործակալութիւնները ու թերթերը անցեալ շաբթու հաղորդեցին լուր մը, որ կ'ըսէր թէ Մոսկուա որոշած է անկախ հանրապետութեան վերածել Վրաստանը, անջուկտ Ս. Միութեան շրջանակին մէջ:

Հեռագիրը կ'աւելցնէր թէ անկախութեան հռչակումը տեղի պիտի ունենայ այս տարի, հոկտեմբեր 30ին առաջ եւ թէ Կովկասի միւս հանրապետութիւններն ալ պիտի օգտուին նոյն իրաւունքէն:

Մինչեւ այսօր, ոչ հաստատուեցաւ, ոչ ալ հերքուեցաւ այս տեղեկութիւնը:

Բայց, կը թուի թէ բոլորովին անհիմն չէ, մանաւանդ որ առաջին հեռագիրը հաղորդած էր Հավասի գործակալութիւնը, քաղելով «խիստ լաւատեղեակ աղբիւրէ»:

Ինչ անդին պիտի կարգաք նոյն լուրին Թրքական արձագանգը, նոյնութեամբ արտատպուած՝ խորագիրներէն մինչեւ խորհրդածութիւնները:

Սպասելով լրացուցիչ մանրամասնութեանց, փորձենք վերլուծել այս ծրագրին արժէքը:

Գաղտնիք չէ որ, Մոսկուա բազմազան եւ բազմաթիւ նահանջներ եւ իրաւախոհութիւններ կատարեց, վերջին տարիներու ընթացքին, թէ ներքին եւ թէ արտաքին ճակատի վրայ:

Մանաւորապէս արտաքին քաղաքականութեան մէջ, այդ դիծը չեչտուեցաւ այն օրէն ի վեր որ Ս. Միութիւնն ալ մտաւ Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ, — իրենց բառով՝ «աւազակներու որջ»ը :

Եւ կը տեսնէք արդէն ու ամէն օր, — միջազգային հարցերու քննութեան առեն, չատ մեծ տարբերութիւններ չեն ներկայացներ բանուորա - գիւղացիական իշխանութեան եւ քաղքենի-դրամատիրական պետութեանց մտահոգութիւններն ու վարած քաղաքականութիւնը:

Ընդհակառակն, չատ մը պարագաներու մէջ, Մոսկուան աւելի դէպի աջ կը հակի, քան աշխարհակալ եւ աւանդամոլ Ալպիոնը:

Այսպէս, Վերոյլիւ դաշնագիրը աւելի նուիրական է Մոսկուայի, քան Լոնտոնի համար: Իտալիոյ դէմ ծրագրուած պատժական տնօրինութեանց առթիւ ալ, Մոսկուան էր որ ամէնէն աւելի յառաջ նետուեցաւ: Պատերազմական դաշնագիրներու վերաքննութեան հարցին մէջ, որ յեղափոխական քարոզութեանց նիւթ մը կը կազմէր, երբեմն, խորհրդային իշխանութիւնը չատ աւելի չափաւորութիւն կը ցուցնէ, քան ուրիշներ, — աշխարհակալ եւ քաղքենի :

Հոգեփոխութի՞ւն,— Ոչ: Պարզապէս պաշտպանութիւն սեփական՝ կայսերական չահերու, եւ մտահոգութիւն՝ նոր պատերազմի մը վտանգին հանդէպ:

Այս հիմնական մղձաւանջը պաղ ջուր հոսեցուց բանուորա - գիւղացիական յաւակնութեանց կաթսային մէջ, եւ այսօր Մոսկուան միջազգային կրկէսին վրայ կ'երեւայ իբրեւ բարեյոյս ազդակ մը խաղաղութեան եւ «իրաց վիճակի պահպանման»:

Իսկ ազգերու ինքնորոշման սկզբո՞ւնքը: Հապա Մեծ պատերազմի աւարառութեանց դէմ արձակուած չանթե՞րը:

Այդ բոլորը կը ծառային ճոխացնելու Էնինեան Թանգարանը, թմբեցնելով «ամբոխները խելագարուած » ...

Նոյն մտահոգութիւնը՝ սահմանէն ներս:

Տարակոյս չկայ թէ որ եւ է պատերազմ կամ ուրիշ դղրդոցին փորձանք՝ աղէտ մը պիտի ըլլայ խորհրդային իշխանութեան համար: Միայն զինուորական ուժը չի բաւեր, կանխելու համար այդ աղէտը: Ուրեմն, անհրաժեշտ է նուազեցնել վտանգի հեռանկարները, պարբերաբար բանալով կափարիչները, կուտակուած շոգին նօսրացնելու համար:

Արդ, խորհրդային իշխանութեան, ինչպէս ցարականին համար, խոցելի կէտ մըն է Կովկասը: Մանաւանդ հիմա որ զարգացած, գոյն եւ ձեւ ստացած են ազգային տենչերը, նախկին Ռուսաստանի բազմամիլիոն ժողովուրդներուն մէջ:

Եւ յետոյ գաղտնիք չէ որ նոր եւ աւելի մօլեգին աշխարհակալութիւններ, լեհականը եւ մանաւորապէս հիթլէրականը, լըրջօրէն կը սպառնան Ս. Միութեան կալուածներուն, Ուկրայնային մինչեւ Սեւ ծով: Իսկ տարագիր Վրացիներն ու Ագէրիները կարօտով կը սպասեն ծիծեռնակի մը...

Կը նշանակէ թէ՝ խորհրդային իշխանութեան համար չահաբեր է խայծեր նետել, թէ իր հովանաւորած ժողովուրդները հանդուժողութեան եւ թէ անոնց արտաքսմանի ներկայացուցիչները լռեցնելու համար:

Ա՛յս կրնայ ըլլալ Վրաստանի եւ միւսներու անկախութեան վերաբերեալ ծրագիրը: Այլապէս, խորհրդային սահմանադրութիւնը արդէն ճանչցած է այդ իրաւունքը, մինչեւ անվաւում:

Ուրեմն, ինքնաբեր քայլ մը չէ որ կը նախատեսուի ենթակարներուն կողմէ, այլ «ի վերուստ» յարմար դատուած անօրինութիւն մը :

Խօսելով մեր մասին, կը կարծենք թէ անկախութեան հռչակումը կարգ մը առաւելութիւններ կը ներկայացնէ Հայաստանի համար: Նոյն իսկ այս պայմաններուն մէջ:

Եթէ ճիշդ է հաղորդուած լուրը, Երեւան ուղղակի կապուած կրնայ գտնել բաց ճամբայ մը, արժեցնելու համար իր պահանջները, ազատ եւ անարգել:

Ունի՞նք անհրաժեշտ տարրերը, օգտուելու համար այս նոր պատեհութենէն:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆՈՐ ԴԱՀԼԻՃԸ ԳՐԵԹԷ ՊԱՏՐԱՍՏ Է

Արտաքին նախարար կր փնտռեն

Իրազեկ աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ Պ. Լէօն Պլում գրեթէ պատրաստած է իր քան նախարարները, որոնք իշխանութեան գլուխ պիտի անցնին յունիս 1ին, խորհրդարանին դումարումէն անմիջապէս վերջը: Ամէնէն աւելի դժուարութիւն կը ներկայացնէ արտաքին նախարարութիւնը: Պ. Լէոն վերջնապէս մերժած ըլլալով այդ պաշտօնը, նոր վարչապետը կ'աչխատի համոզել Պ. Իվօն Տէլպոսը, որ դատական նախարար եւ փոխ - վարչապետ է Սառոյի դահլիճին մէջ: Եթէ ան ալ մերժէ, հաւանական է որ արտաքին նախարարութիւնը առաջարկուի նախկին վարչապետ Պ. Շոթանի:

Պ. Իվօն Տէլպոս, որ երեսփ. ժողովի արմատական խմբակցութեան նախագահն էր տարիներէ ի վեր, եղած է կրթական նախարար երկու յաջորդական դահլիճներու մէջ, տասը տարի առաջ: Ջերմ կուսակից է Ազգերու Դաշնակցութեան եւ անդլեւիֆրանսական սերտ գործակցութեան՝ միջազգային գործերու մէջ: Անցեալ դեկտեմբերին ուժգնօրէն հակառակեցաւ Լավալ - Հօր ծրագրին՝ Եթովպիոյ բաժանման մասին եւ գործօն դեր կատարեց՝ Լավալի դահլիճին տապալման մէջ: Թունդ կուսակից է Ֆրանքեւխորհրդային դաչինքին, պատժական տնօրինութեանց եւ Գերմանիոյ հանդէպ ամուր քաղաքականութիւն մը վարելու տեսակէտին:

Նոր դահլիճին ելմտական նախարարը պիտի ըլլայ Պ. Վէնսան Օրիոլ, ընկերվարական, որ մասնագէտ մը կը համարուի: Հաւանական է որ կարեւոր նախարարութեան մը խորհրդական անուանուի Պ. Ժան Լոնկէ, մեր վաղեմի բարեկամը:

**** Նորընտիր 72 համայնավար երեսփոխանները երէկ ժողով գումարեցին երեսփ. ժողովի մէկ սրահին մէջ, վերջնապէս ճշդելու համար խմբակցութեան դիրքը: Տեղական թերթերը կը գրեն թէ համայնավար կուսակցութիւնը այս 72 երեսփոխանները կը նկատէ թոչակաւոր պաշտօնատարներ : Վարիչ մարմինը գանձելով անոնց երեսփոխանական թոչակը, իւրաքանչիւրին ամսական պիտի վճարէ 2600 ֆրանք՝ Փարիզի եւ 2200 ֆրանք՝ գաւառի համար, մինչդեռ ընկերվարական կուսակցութիւնը միայն ամսական 500 ֆր. վար կը դնէ իր երեսփոխաններուն թոչակէն:*

Միւս խմբակցութիւններն ալ ժողով գումարեցին երէկ, մշակելու համար իրենց աշխատանքի ծրագիրը:

Կ'ըսուի թէ ընկերվարական կուսակցութիւնը 10 նախարար պիտի ունենայ նոր դահլիճին մէջ, արմատականները՝ 8, իսկ անջատուած ընկերվարականները՝ 2 — 3: Արմատականներու վարիչ մարմինը ժողով ունի այսօր, չորեքշաբթի, քննելու համար առաջարկուած պաշտօնները: Հաւանական է որ քանի մը չափաւորներ ալ երկրորդական պաշտօններու կոչուին:

**** Պ. Լէօն Պլում կը շարունակէ իր խօսակցութիւններն ու խորհրդակցութիւնները:*

Ինչ կը պահանջեն հանգանակարերները

Համայնավար կուսակցութեան կեդր. կոմիտէն երկուշաբթի օր ժողով գումարելով, նշանակեց այն գլխաւոր գործերը որոնց լուծումը կը սպասէ նոր դահլիճէն: Այդ գործերն են.— հանրօգուտ չինութիւններ՝ գործազրկութիւնը դարմանելու եւ երկրին տնտեսական կեանքը վերակենդանացնելու համար. — բարեփոխում հրամանագիր - օրէնքներու,— գործազրկութեան ապ. ապուռ, — պաշտպանութիւն մանկութեան եւ զարգացում մարզական կեանքի.— Մասնաւոր յանձնաժողով մը՝ քննելու համար քաղաքական գործիչներու հարստութեանց աղբիւրները.— Պաշտպանութիւն ֆրանքի.— Միջոցներ՝ մեղմացնելու համար պիւտճէներու թշուառութիւնը.— Գործադրութիւն խոովայոյզ (ֆաչական) կազմակերպութեանց լուծման օրէնքին եւն. :

Կուսակցութեան խորհրդարանական խմբակցութիւնը, որ դումարուեցաւ երէկ, օրակարգի վրայ ունէր հետեւեալ խնդիրները.— Տուրք հաստատել մեծագումար հարստութեանց վրայ.— վերակազմել Պանք տը Ֆրանս սահմանադրութիւնը.— Ընդհ. ներում.— Ապրանքներու ռազմական ճարտարագործութիւնները.— Քննել կարգ մը անճահ օրէնքներ: Այս հարցերու վերաբերեալ օրինագիծները դրեթէ պատրաստ են: Պիտի առաջարկուի, նաեւ, չաբաթական աշխատանքը վերածել 40 ժամուան :

ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍԻ ՀԱՄԱԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՁՆՋՈՒԻ

Հայաստան, Վրաստան եւ Ատրպէյճան ուղղակի պիտի հաղորդակցին Մոսկուայի հետ

Պոլսոյ թուրք թերթերը հետեւեալ ձեւով կը պատմեն այն լուրը, զոր հրատարակած էին ժամանակին եւ որուն համաձայն Վրաստան անկախ պիտի հռչակուի .—

Մոսկուայէն կը հաղորդեն թէ Ռուսիա որոշած է ջնջել Անդրկովկասի համադաշնակցութիւնը (Ֆէտէրասիօն):

Այս որոշման հետեւանքով, Վրաստան, Ատրպէյճան եւ Հայաստան, որոնք 1924էն իվեր համադաշնակցութիւն կը կազմէին, ասկէ վերջ անկախ հանրապետութիւն պիտի հռչակուին եւ այս հանգամանքով ուղղակի պիտի կապուին Խորհրդային Միութեան:

**** Անդրկովկասեան համադաշնակցութիւնը առաւելապէս գործն է Սթալինի, որ, իբրեւ Վրացի, լաւատեղեակ է այդ շրջանի կացութեան եւ առկէ առաջ պէտք տեսաւ այս տեսակ մասնաւոր կազմակերպութեան մը: Համադաշնակցութեան ծրագրով, Վրաստանի, Հայաստանի եւ Ատրպէյճանի պատուիրակներէն կազմուած առանձին կառավարութիւն մը կայ, Թիֆլիսը իբրեւ կեդրոն ունենալով: Այդ կառավարութիւնն է որ Մոսկուայի հետ կը յարաբերի ամէն տեսակ գործի համար, կը վաւերացնէ անդամ երկիրներու մասնաւոր պիւտճէները եւ կը բաժնէ Մոսկուայի տրամադրած վարկերը:*

Համադաշնակցութեան վարչապետութիւնը հերթական է, այսինքն յաջորդաբար կը յանձնուի Վրաստանի, Հայաստանի եւ Ատրպէյճանի ներկայացուցիչներուն: Իրական կառավարիչը, սակայն, կեդրոնական կոմիտէի քարտուղարն է, որ Սթալինի ներկայացուցիչն է Անդրկովկասի մէջ: Այս պաշտօնը սկիզբէն ի վեր Վրացիները վարած են, իբրեւ համադաշնակցութեան գլխաւոր սիւնը: Վերջին տարիներու քարտուղարն է Բերիա, որ մեծ ազդեցութիւն ունի ամբողջ Կովկասի մէջ եւ Ատրպէյճանի ու Հայաստանի ճառախօսութեանց ընթացքին միշտ «կեցցէ»ով կը յիշուի, Սթալինէն անմիջապէս յետոյ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՊԱՏԻՒՈՒ ԱՐԺԱՆԱՒՈՐԱՑ ...

—•—

Հ. Պօտուրեան ձեռնարկած է *Հայ Հանրագիտակի* մը հրատարակութեան:

Առաջին տպիւ, երբ ծանուցումը կարդացի, կարծեցի թէ տեսակ մը համայնագիտարան է,— բառարան մը օգտակար ծանօթութիւններու եւ պատմական դէպքերու:

Առջի օր կարդացի Հ. Պօտուրեանի մէկ ուրիշ յայտարարութիւնը, — կը խնդրէր Սփիւռքի հայ թերթերուն բոլոր ընթերցողներէն, «որոնք համալսարանական ուսումով օժտուած են (բժիշկներ, փաստաբաններ, նկարիչներ, հեղինակներ, եւայլն), որ իրենց հակիրճ կենսագրականը եւ լուսանկարը հասնին ղրկել *չուտ եւ անպայման »* (sic) իր հասցէին: Եւ յուսախաբ եղայ:

Ուրեմն, ձեռնարկուած գործը փրթանական *Պոթէններուն* պէս բա՞ն մըն է: Մինչեւ հիմա, մեր մէջ, ժամուն տնտեսն էր որ կը կատարէր այդ գործը,— շահագրգռուողին տալ հասցէն այսինչ մարդուն, տեղեկութիւն՝ անոր գործին ու դիրքին մասին: Հիմա *Հայ Հանրագիտակն* է որ կը ստանձնէ այդ պաշտօնը, պատկերազարդ, այսինքն միասին տալով Հայոց «մեծ»երուն լուսանկարներն ալ, *փիւսկիւլիւ, զայթանկը, դոլմանոլո՛ւ*:

Անհրաւութիւն մը կայ մէջտեղը, սակայն:

Երբէ՞ն ի վեր է, որ *Հանրագիտակի* մը մէջ անմահանալու իրաւունք շահած են բժիշկները եւ փաստաբանները, բայց ոչ··· Նպարավաճառները: Հ. Պօտուրեան կ'առարկէ թէ այս վերջինները «համալսարանական ուսումով օժտուած » չեն, միայն չէ թէ շատ բժիշկներ կամ փաստաբաններ չունին ուրիշ մտմտուք, բայց եթէ նպարավաճառին հանապազօրեայ մտահոգութիւնը, — փարա վաստկիլ: Երբ իրողութիւնը այսպէս է, ինչի՞ս արժէքն ունի այդ «համալսարանական ուսումը »: Կ'առաջարկեմ, — կամ նպարավաճառներուն հակիրճ կենսագրականը եւ լուսանկարը հասնին ղրկել *չուտ եւ անպայման »* (sic) իր հասցէին: Եւ յուսախաբ եղայ:

Ուրեմն, ձեռնարկուած գործը փրթանական *Պոթէններուն* պէս բա՞ն մըն է: Մինչեւ հիմա, մեր մէջ, ժամուն տնտեսն էր որ կը կատարէր այդ գործը,— շահագրգռուողին տալ հասցէն այսինչ մարդուն, տեղեկութիւն՝ անոր գործին ու դիրքին մասին: Հիմա *Հայ Հանրագիտակն* է որ կը ստանձնէ այդ պաշտօնը, պատկերազարդ, այսինքն միասին տալով Հայոց «մեծ»երուն լուսանկարներն ալ, *փիւսկիւլիւ, զայթանկը, դոլմանոլո՛ւ*:

Անհրաւութիւն մը կայ մէջտեղը, սակայն:

Երբէ՞ն ի վեր է, որ *Հանրագիտակի* մը մէջ անմահանալու իրաւունք շահած են բժիշկները եւ փաստաբանները, բայց ոչ··· Նպարավաճառները: Հ. Պօտուրեան կ'առարկէ թէ այս վերջինները «համալսարանական ուսումով օժտուած » չեն, միայն չէ թէ շատ բժիշկներ կամ փաստաբաններ չունին ուրիշ մտմտուք, բայց եթէ նպարավաճառին հանապազօրեայ մտահոգութիւնը, — փարա վաստկիլ: Երբ իրողութիւնը այսպէս է, ինչի՞ս արժէքն ունի այդ «համալսարանական ուսումը »: Կ'առաջարկեմ, — կամ նպարավաճառներուն հակիրճ կենսագրականը եւ լուսանկարը ալ դնել *Հայ Հանրագիտակին* մէջ, բժիշկներուն ու փաստաբաններուն կողքին, կամ հրաժարիլ այդ անիրաւ ձեռնարկէն: Ուրիշ խօսք, եթէ Հ. Պօտուրեան պիտի ճանաչէ ուրիշ մասնագէտներ, *

ՉԱՐԹՈՂԱԿ

(ՎԵՊ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻՑ ՀԱՅԿԱԶԵՆ)

— Մկրտիչ, տարակուսե՞լ ես, ասա՛— ժպտաց Լուսիկ Մելիքյանը, Նարե մանկան մեր ձայնը լսելով ...

— Ես տարակուսած չեմ, այլ զարմացած եմ, որ դուք ինձ ճանաչում եք ...

— Ինչպե՞ս չենք ճանաչի, որ դուք մեր հարևանն եք ...

— Ձեզ հարևան եմ համարում, սակայն ես ձեզ չեմ ճանաչում, որովհետև ես ձեր հարևանությունից դուրս եմ ապրել ...

— Ուրեմն ինչպե՞ս ենք ձեզ ճանաչում ...

— Ես ձեզ ճանաչում եմ ձեր ձայնից, որովհետև ես ձեր ձայնը լսել եմ ...

— Ինչպե՞ս ...

— Ես ձեր ձայնը լսել եմ ռադիոյից ...

— Ռադիոյից ...

— Այո՛, ռադիոյից ...

— Ինչպե՞ս կարող է ռադիոյից ձայնը լսել ...

— Ռադիոյից ձայնը լսելու համար ռադիո ունենալ է պետք ...

— Ռադիո ունենալ ...

— Այո՛, ռադիո ունենալ ...

— Ռադիո ունենալ ...

— Ռադիո ունենալ ...

—

ստրկեւ տարածուած մեծ հանգոյցն է եղել հին ժամանակներից, նրա մէջ միացել էին արեւելեան խառնուածք, միացել էին արեւելեան ժողովուրդների իրենց զանազան ժողովուրդներով, կրօններով, փիլիսոփայութիւններով ու ազգային առեղծուածներով եւ առեղծել էին ինքնատիպ քաղաք, որի վրայ հին ժամանակ էր ամբողջ Փոքր Ասիան ու Մերձաւոր Արեւելքը: Եւ հետաւոր ժողովրդներն ամէն անգամ երբ պատմական վեր էին կենում դէպի Կովկաս՝ Թիֆլիսն էին երազում, ու Թիֆլիսի «գէօզալ»ները - սիրուհիները: Ահա ինչպէս մի ուրիշ անգամ էլ ներկայացել եմ, էդ Թիֆլիսի նման մի ինքնատիպ մեծութիւն էր Սայաթ - Նովան, իրրեւ արեւելքի բանաստեղծ: Եւ եթէ արեւելքի ժողովուրդները հետուից հետու վառւում էին Թիֆլիսի սիրոյնների կարօտով՝ ինչ ասել կ'ուզի որ էս հոյակապ աշուղը, որ արեւելքում շատ խնամատուն աշուղ որ արեւելքում շատ բանաստեղծ կը նշանակի ինքնով եւ բանաստեղծ ու սիրահար միաժամանակ — էդ մի - նոյն սերունդների սիրով պէտք է բանկէր, անմարելի իր կրակով էլաւէր եթէ իր ժամանակակիցներին եւ եթէ գալոց սերունդներին, ինքն էլ այդուէր, հասնէր իր կրակի աստ - ղութիւնից, որովհետեւ ինչպէս ա - սում է իր անտիպ քուրքերէնէն երգե - ցից մէկի մէջ.— «Աչուդլուղ քուրա տար, եահար, եանուրբար»:

Եւ ի՜նչ զեղեցիկ է, ճշմարիտ, որ էապէս է մեր վիթխարի Սայաթ - Նո - վան: Մի հոյակապ սիրահար է, բո - վանդակ ու բռնկուած սիրոյ հրդեհով, նրա լոյսի տակից նկարում է աշխար - հն ու իրերը, զգում է, որ էրւում, վերջանում է ինքը, բայց մնում է ա - յրի ու բարի, անշար ու անաչառ, վեհ ու վսեմ, որպէս աշխարհքի ու մար - դու մեծ բարեկամը, հաստատուն սի - րով ու դէպի էն «զալումը», որ իրեն դիակ տւեց ու միշտ մնաց անտարբեր, ու դէպի նրանց, որոնք չորս կողմից աքացան ու հրճուեցին էն կրակով, որի մէջ էրւում էր ինքը, եւ դէպի նրանց, որոնք չորս կողմից տաքա - ցան ու հրճուեցին էն կրակով, որի մէջ էրւում էր ինքը, եւ դէպի նրանց, որոնք հազար ու մի տեսակ իրեն վէ - ացրին կեանքում: Ջայրացաւ, բայց երբէք չէարացաւ, ցաւեց, բայց երբէք չանիծեց:

... Մի առողջ, ոգեւորուած բանաս - տեղծ, որ աշխարհք է մտել սազով ու սիրով, ինչպէս ինքն է ասում իր ան - տիպ քուրքերէնէն երգերից մէկի մէջ · «Ջունուն օլմըշ, սազ ալընուս չալան ար Սայաթ - Նովա», այսինքն սիրա - հարուած, սազը ձեռին նուագում է Սայաթ - Նովան:

Ու աշխարհքին նայելով՝ արեւելքի ձեռ բանաստեղծներին յատուկ փիլի - սոփայութեամբ նկատում է, որ կեան - քը մի երազ է, մարդն էլ խոտի նման գալարում է ու չորանում, եւ ապրե - լով ու տանջուելով վերջը բացագան - չում է.

Աշխարհս մի փանջարա է,
Թաղերում էն բեզարիլ իմ,
Մըտիկ տըւողն կուխոցւի,
Գաղերումէն բեզարիլ իմ,
Երէկ լաւ էր բանց վուր Էսօր,
Վաղերումէն բեզարիլ իմ ...

Սակայն տանջուելով ու վշտանալով հանդերձ, եւ տանջանքներից ու վշ - տերից բեզարելով հանդերձ՝ միշտ էլ մնում է նոյն բարին, քնքոյշն ու ազ - նիւը, իսկ բանաստեղծական զեղեց - կութեամբ կեանք ու աշխարհք էր մտել, նոյն զեղեցկութեամբ էլ թո - ղում է կեանքից ու աշխարհքից.

Կ'ուզիմ թոչի բլբուլի պէս,
Էշխըննաւն օլմիշամ շահիր (5),
Ակոխիններդդ դուռ - ջավահիր,
Լաթարըն բալ - շաւնա բանզար (6):
Բոյդդ նըման սալրու ծառի,
Զիլիֆըն բանզար գիւլա - սառի (7),
Սայաթ - Նովին դուլ իս արի,
Օ սանա մէհվանա բանզար (8):

Ծանօթ.— Սայաթ - Նովայի այս երկլեզուերգը գրի է առել բանահաւաք Գ. Թարվերդեանը 1908ին, Թիֆլի - սում, ումն Ազալոյի ձեռագիր ազօթա - գրքի թերթին վրայ գրւած ձեռագրից: Երգի տակը գրւած է եղել «Ա - սում ին դուբէյթիյի հանգի»:

---

1. Ծամդ ոհհանի կը նմանի:
2. Գոյդդ կարմիր արիւնի կը նմա - նի:
3. Շամամ դրուած է «թախչա»յում (պատուհան):
4. Ծոյդ ծաղկանոցի կը նմանի:
5. Սիրուդդ դառել եմ «չայիր» բա - նաստեղծ:
6. Պռունկներդդ մեղր - խորխոխի կը նմանի:
7. Ծամդ կը նմանի զեղին վարդի:
8. Նա քեզ համար կը նմանի հիւրի (նաեւ ընկեր, մտերիմ, բարեկամ):

«ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՕՐԸ» ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Կիրակի առաւօ, հերոսին յիշատա - կին նուիրուած պատարագ եւ հոգե - հանդիստ կատարուեցաւ Ժան Կուժո - նի եկեղեցին, առանձին հանդիսու - թեամբ, մանաւանդ որ Վրացիներն ալ մեր եկեղեցին եկած էին, իրենց հերոսներու յիշատակը օծնելու հա - մար: Մեծ ազատութիւն գործեց վր - րացական երդչախումբը: Երգեցողու - թիւնները, թէ թէ վրացական եւ թէ հայկական, շատ ներդաշնակ էին եւ զեղեցիկ: Վրացիները ուզած էին այդ յիշատակի արարողութիւնը կատարել հայկական եկեղեցիին մէջ, յիշելով այն պատմական օրերը, երբ իրենց ե - կեղեցիները փակուած ըլլալով կը հիւրընկալուէին հայկական եկեղեցի - ներու մէջ:

** Կէս օրէ վերջ, 18րդ թաղամասին քաղաքապետարանի իսկապէս չքեղ սրահը լեցուած էր հոծ բազմութեամբ մը, 6—700 հոգի:

Կարգադրութեան կը հսկէին արի - ները, մուտքի սանդուղներէն մինչեւ սրահի դուռը, զոյգ կարգի վրայ, պատուի առնելով բոլոր ակռաւոր հիւրերը: Կարգադիր մասնախումբը ջանք չէր խնայած հանդիսը կատարե - լու համար արժանի չուքով: Բեմը զարդարուած էր Անդրանիկի նկարով, իր զէն ու զրահով եւ չքանշաններով եւ չրջապատուած ծաղիկներով: Պատ - ուոյ պահակներու դերը կը կատարէին արիները: Երբ զինուորական յարգան - քի փողը հնչեց եւ գրօչակները դրեւ - ցան, ամբողջ ժողովուրդը ոտքի կե - ցաւ երկիւղած լռութեամբ: Շատերու աչքերէն արցունք կը հոսէր: Բացումը կատարեց գնդ. Շահխաթունի, Սպա - յից Միութեան ներկայացուցիչը, պանծացնելով ազգային հերոսը:

— «Ի՞նչ կրնամ ըսել ես հայ ժողո - վուրդին Անդրանիկի մասին: Կարելի է ըլլալ երգիչ, բանաստեղծ եւ բանա - խօս, գրել, երգել ու խօսիլ Անդրանի - կի մասին, իսկ ես զայն կը բնորոշեմ մէկ բառով,— ԱՆԴՐԱՆԻԿ: Ահա քանը բաւական է հայ ժողովուրդին համար: Մենք ունեցած ենք չատ զինուորական մեծ դէմքեր, քաջութեամբ, տագան - դով յայտնի հրամանատարներ: Ու - րի՞չ է Անդրանիկը· ան կը մարմնա - ցնէ ըմբոստութիւնը, հայ ժողովուր - դի ազատութեան տենչը: Ան արծիւն էր մեր սարերուն, եւ կռուեցաւ ու հաստատեց ի լուր աշխարհի, թէ հայ ժողովուրդը պատիւ ունի: Ան 30 տար - ի կռուեցաւ այդ պատիւին համար, ահա թէ ինչու զարձած է հայ ժողո - վուրդի հերոսը: Եւ եթէ մենք բոլորս կռուեր ենք մեր հայրենիքին ու մեր պատիւին համար, մենք այդ տրվեր ենք Անդրանիկէն: Եթէ դուք հաւա - քեք այն գնդակները որ թշնամին ար - ձակեց Անդրանիկին վրայ, այդ գն - դակներով կարելի է ձուլել անոր ե - կայ մէկ արձանը... Այդ արձանը պիտի չինուի միմիայն հայ ժողո - վուրդին լումայով, եւ ոչ թէ ունե - ւորներու փչքանքներով:

Կ'ուզեմ հաւատալ որ իր մարմինն ալ օր մը մեր մեծ երդիչին՝ Կոմիտասի ահելինին նման պիտի երթայ հանգչիլ հայրենի հողին տակ ու այն ատեն անոր վրայ չինուած յիշատակարանը պիտի ըլլայ այնքան մեծ, որ տարած - ուի ամբողջ հայ աշխարհին վրայ եւ ունենայ արձանագրութիւն մը միայն. — համերաշխութիւն:

Սիփան - Կոմիտաս երգչախումբին երկու երգերէն վերջ, «Ցառայ նահա - տակ» եւ «Իբրեւ արծիւ», յանուն Ֆր - անսական բանակի կամաւորներու Միութեան Ֆրանսերէն ճառ մը կար - դաց Պ. Տատեան, թուելով Անդրանի - կի հերոսական պայքարները ու կանո - նաւոր բանակներու կուշտին, իր վա - րած կռիւները Սառոնէն մինչեւ Պալքաններ, Կարինէն մինչեւ Իրան:

Դպրոցասէրի սանուհիներուն կողմէ օրիորդ մը կարդաց Ֆրանսերէն ու - ղերձ: Ցետոյ Տիկ. Արա Պարթեւեան ջութակի վրայ նուագեց երկու կո - տորներ որոնցմէ «Հայրիկ հայրիկ»ը մասնաւոր յուզումով համակուած էր:

Պ. Քիւպարեան կարդաց հեռեւեալ հեռագիրը Մարսէյլի կամաւորներու եւ Մարտիկներու Միութեան կողմէ.

— «Ցարգանք ազգային հերոսի յիշա - տակին, կ'աղջուենենք ձեր հաւաքական ձեռնարկը, կեցցէ հայ զինուորակա - նութիւնը, կեցցէ՛ հայ ժողովուրդը»:

Հ. Մ. Ը. Մ.ի արիներու կողմէ գրաւոր ուղերձ կարդաց խմբապետ մը.— «Աչխարհի բոլոր արիները ու - նին իրենց պաշտպան սուրբին տօնը, Ս. Գէորգ, մենք ալ այս օրուընէ պիտի ունենանք մեր Ս. Գէորգի տօնը՝ Անդրանիկի տօնը»:

Դաղարէն առաջ Պ. Շահխաթունի հրաւիրեց ներկաները այցելել յարա - կից սրահը, ուր ցուցադրուած էին հերոսին զէնքերն ու չքանշանները.— Լուսաւորչի (Ս.Էջմիածնի)մեծ չքանը - չանը, Ֆրանսական կառավարութեան Պատուոյ Լեգէոնի չքանշանը, ռուսա - կան Ս. Գէորգ, Ս. Վլատիմիր եւ Ս. Սթանիսլաւի չքանշանները, պուլ - կարական եւ յունական չքանշաններ եւն.:

Ընդմիջումէն վերջ բոլոր հանդիսա - կանները իրենց ուխտի պարտքը կա - տարեցին (նաեւ օտար հիւրերը եւ հրամանատար Պրնուա տ'Ազի): Հան - դէսը վերսկսաւ երգչախումբին երկու երգերով, «Սարերի հովին մեռնիմ» եւ «Սարերի վրով գնաց»: Ցետոյ խօս - ելու հրաւիրուեցաւ գնդ. Բաղտա - սարեան, նախագահ Հայ Կամաւոր - ներու եւ Մարտիկներու Միութեան:

— «Այն զէնքն ու զրահը զոր տես - նելու գացինք, կը պատկանի այն՞մեծ ռազմիկին որ զանազան գործածեցաւ ա - նաւորապէս եւ որուն տիտան հասակը 30 տարի կանգուն մնաց հայկական ռազմաճակատին վրայ»: Բանախօսը թուեց այն պատմական կռիւները, ո - րոնց մէջ Անդրանիկի քաջութիւնը, յանդգնութիւնը, բնածին զինուորա - կան տաղանդը եւ հրամանատարի ու - ժը հաւասարապէս գինքը սիրելի դար - ձուցին ոչ միայն հայ ժողովուրդին, այլ օտարներուն, մասնաւորաբար ռուս բարձր զինուորականութեան յարգանքի արժանի: «Բայց այս բոլոր արժանիքները չէին որ գինքը դար - ձուցին մեր հերոսը, անունք Անդրա - նիկի կեանքին մէկ երեսն են միայն: Անոր հարազատ գիծը հայրենա - սէրն էր, ըմբոստն էր, իր ժողովուր - դին ազատութեան համար պայքարող մարտիկն էր: Ու այդ ժողովուրդը ո - րոշած է ինք ալ տալ իր բաժինը Անդ - րանիկին, որոշած է ինք չմնալ անոր յուշարձանը եւ պիտի չմնայ անպատ - ճառ: Հոգ չէ թէ անոր մարմինը օտար հիւրընկալ հողի վրայ է այսօր, օր մը Աբարատի եւ Սիփանի հարազատ լան - ջերը պիտի գրկեն զայն, ինք որ անոնց արծիւը եղաւ, աչքերը սեւեռած ա - նոնց անմատչելի կատարներուն»:

Ջ. Ո. Մ.ի կողմէն զեղեցիկ ուղերձ մը կարդաց Պ. Լ. Բաբանեան, իսկ Հայ Արիներու Միութեան պետը ճա - ռով մը իրենց յարգանքը յայտնեց ազգ. հերոսի յիշատակին: Ծանօթ եր - գիչ Պ. Խաչատեան մեծ յուզումով երգեց «Ջայն տուր, ո՛վ ծովակ»ը, եւ «Հայ ապրինք»ը, եւ ծափերու տա - րափին տակ, երրորդ երգ մը: Տիկ. Ա. Սարգսեան իրեն յատուկ նրբու - թեամբ արտասանեց մարտաչունչ էջ մը Վարուժանէն, յետոյ, ներկաներու ստիպման վրայ, Սիամանթոյի «Ցոյ - սը»: Գեղարուեստական ճշմարիտ վայելք մը եղաւ, նաեւ, Պ. Ս. Սար - գսեանի նուագը՝ դաշնակի վրայ,— դժուարին կտոր մը Լիցէն:

Երգչախումբը կրկին հնչեցուց «Իբ - րեւ արծիւ»ը, եւ հանդէսը փակուե - ցաւ զարմանալ զինուորական յարգան - քի չեփորով, ոտքի հանելով ամբողջ սրահը:

ՇԻՋՈՒՆ ԹՂԹԱԿԻՑ

ԿԱՐԴԱՑՔ ԵՒ ՏԱՐԱԾԵՑՔ «Ց Ա Ր Ա Ջ »Ը

ՄԱՄՈՒԼ

Զառնւաւոյ

— o —

Մշակ, Փրեզնոյի անկուսակցական թերթը, հետեւեալ խորհրդածութիւն - ները կ'ընէ այս խորագրով խմբագրա - կանի մը մէջ (5 մայիս).

— «Ամերիկեան Հայաստանի մէջ նոր գիւղեր, նոր աւաններ եւ փողոց - ներ հիմնելու չարժումը առնէ մը ի վեր զգալի թափ մը ստացեր: Ամէն մէկ քաղաքի եւ կամ գիւղի վերապրող ժողովուրդը, մաս - նաւոր ջանք կը թափէ իր ծնած եւ ապր - ած քաղաքին անունով նոր փողոց մը, նոր գիւղ մը եւ կամ նոր աւան մը հաստատել Ամրկ. Հայաստանի մէջ:

Զեռնարկը ինքնին մխիթարական է եւ քաջալերիչ: Փափաքելի է որ նորերը ապրին նոր սերունդներուն մէջ եւ ապրեցնեն յիշատակը ՀԻՆԻՆ: Երբ չինուած են Նոր Մալաթիա, Նոր Կեսարիա, Նոր Այարերդ, Նոր Եւդո - կիա, Նոր Թոմարզա, Նոր Բիւթանիա, Նոր Արաբկիր, Նոր Սեբաստիա, Նոր Տիգրանակերտ եւ Նոր Քղի, մտադուե - լու չեն այժմ մասամբ գոյութիւնէ զադրած հիներէն, որոնց կապուած է ցեղին պատմութիւնը եւ ուր զարեր չարունակ մեր նախահայրերը աքնա - ջան եւ արդար աշխատանքով ծնունդ են տուած մեր անցեալ պատմութեան:

Հինը մեկէ աւելի անմոռանալի ար - ժանիքներ ունի ըլլայ այդ պատմա - կան, ազգային, տնտեսային եւ թէ քա - ղաքական: Ամբողջ սրբագած անցեալ մը կայ այդ կիսաւեր հայրենիքի մո - խիրներուն տակ: Հոն կայծեր կան ո - րոնք կրնան հրդեհել հայրենասիրտ եւ ցեղասէր բոլոր Հայերը ուր որ ալ գտնուին անոնք: Այս զգայուն ,

հոգեկան եւ հոգեբանական է: Այս բնական մտածումը երբեք չի հակա - սեր, եւ կամ չի զաւաճաներ մեր նոր հայրենիքի հանդէպ, մեր ստեղած սի - բոյն եւ կամ անոր վերաչինութեան ի նպաստ մեր ցոյց տալիք զոհաբե - րութեան: Ընդհակառակն, մենք այն - պէս կը խորհինք թէ հինին ներչնչած անմոռանալի յիշատակներով զօտե - պնդուած, մենք կրնանք չատ աւելի սիրել մեր նոր ազատ հայրենիքը եւ աշխատիլ որ ամէն մարդի մէջ ան զբ - աւէ պատկառելի զիրք մը որուն կո - չառով սերունդներ ամբողջ երազած ու աշխատած են:

Ինչպէս որ հինին եւ անցեալին մա - սին մտածելը եւ անոնց յիշատակնե - րուն վրայ զուրգուրալը պէտք չէ որ որեւէ կերպով մեզ հետ կեցնէ մեր նոր ազատ հայրենիքին հանդէպ մեր պար - կանութիւններէն, փոխադարձարար մեր նոր պարտականութիւնը պէտք չէ որ պատճառ դառնայ մոռնալու հինն ու անցեալը:

Գաղթաշխարհի չատ մը կողմերը վերապրող բեկորներ գոյութիւն ունին տակաւին մեր կիսատ ու բանդուած չրջանիներէն, անոնք անցեալի կրակին ունին իրենց սրտին մէջ, կրծող վիշ - տը, բզզոցող զայրոյթը, տանկոխ ուած արդարութիւնը եւ չկատեցած վրէժը: Հոգեկան ու մարդկային այս պզացումները պէտք է որոշ չափով պահել ու պահպանել, որովհետեւ կեանքի կոիւը չարունակելու եւ սիւրեքի հայրենիքը լուծուելէ ազատելու համար կարեւոր ազդակ մըն է:

Երինենք նորերը կարելի եղածին չափ ճոխ ու զեղեցիկ, սակայն զուր - զուրանք Հինեերուին վրայ եւ. վտա պահենք անոնց յիշատակը դոլիք սե - րունդներուն մէջ, որովհետեւ այդ ա - ւերակներուն մէջ անթիւզուած դեռ չատ կայծեր կան որոնցմով նոր աուա - ւօրը պիտի կարենայ բոցավառիլ օր մը»:

ՁԱՅՆԻ ԳԱՒԱՌԷՆ

Կ. ԽԱՉԻ ԹԷՅԱՍԵՂԱՆԸ

— . —

ԿՐԸՆՈՊԼ, 21 մայիս (Ցառաջ) .— Տեղւոյս Կ. Պոլսի մասնաճիւղը զե - զեցիկ գաղափարը ունեցած էր թէյա - սեղան մը սարքելու ի պատիւ Տիկին Շ. Մխիթարեանի, անդամ չրջ. վարչու - թեան, հինգշաբթի կէսօրէն վերջ: Այս առթիւ դարբոցին սրահը լեցուած էին 75ի չափ սիւիկներ եւ պարոններ: Օրուան սեղանապետ Պ. Ե. Տօղիկեա - նի առաջարկով, երգեցին Տիկիններ Թորոսեան, Մուրատեան, իսկ փոք - րիկն Արիի Մխիթարեան արտասանեց հատուած մը Զարենցի «Գովք Հայաս - տանի»էն: Ամբերդէ մը վերջ, խօսք առաւ Տիկին Մխիթարեան, եւ տեղեկու - թիւններ հաղորդեց Կ. Խաչի գործու - նէութեան մասին: « Արդէն 26 տար - ուան այս կազմակերպութիւնը ցըր - ուած աշխարհի չորս ծերերուն վրայ, յամառօրէն իր ծրագիրն օրուան պա - հանջներուն: Միայն Ամերիկայի կազ - մակերպութիւնն ունի 8000 անդամ 98 մասնաճիւղերով, Ֆրանսան՝ 21 մաս - նաճիւղեր, Սուրիան, Պուլկարիան, Ռումանիան եւն.: Այս հաստատուն կազմակերպութիւնը արդէն ունեցած է 40 միլիոն ֆրանքի ելք եւ մուտք »: Վերջացնելով չէչտց .— « Դուք, հայ մայրեր եւ քոյրեր, պարտականու - թեան ծանր բաժինը ձեր ուսին, չա - նացէք իրականացնել ձեր վրայ դըր - ուած յոյսերը, որպէսզի կարենաք ըս - ել, վերջին հանդրուանին հասած ա - տեն, — մենք կատարեցինք մեր պար - տականութիւնը:

Ընդ. Ց. Գարիպեան արտասանեց « Օգսէնին նամակը », կուշտ ու կուռ խնդացնելով ներկաները:

Վիճակահանութեան դրուեցաւ զե - զեցիկ ափոէմը զոր չահեցաւ Տիկին Ա.յմպոեան, 5 ֆրանք եւս նուիրելով: Գոյացաւ 105 ֆրանք: Ջութակի ընկե - կցութեամբ մեներգեց Օր. Տէր - Կոմսեան (Հոլիըն առան), Տիկ.Մու - րատեան (իմ սիրելի զաւակուհք): Արտասանեց ընկ. Ղ. Թորոսեան (Հայ հերոսներ): Ցետոյ Օր. Աստ Սալա - ւանեան յաջողութեամբ երգեց (Վարդ մը գտայ զաշտի մէջէն) եւ արժանա - ցաւ ջերմ ծափերու: Հանդէսը վերջա - ցաւ փոքրիկներու խմբերգովը (Ցառաջ Հայեր, հայրենիք») առաջնոր - դութեամբ վարժուհիին:

Մաղթելի էր չատախօս տեղի ունե - նան այս տեսակ հանդիպումներ:

Տրդատ Սողոմոնեան

ՍՏԱՑԱՆՔ

ԱՐՓԻ, Հայ ընտանիքին պարբերա - կանը, հինգերորդ տարի թիւ 5, մա - յիս 1936: Ընտիր տպագրութեամբ եւ պատկերազարդ: Տարեկան բաժնեգին 2 տոլար: Հասցէ .— A. Barseghian, P.O. Box, 77, Allston, Mass. (U.S.A.).

ՀԱՅԵՐ ԱԶԱՏԱԳՐԱՒԱՆ ՊԱՅՔԱՐԻՆ

ԵՐԿՈՒ ՏԱՐՒ ՀԱՅԿ. ԲԱՆԱԿԻՆ ՄԷՋ *(1919 - 1921)*

— o —

Մեր վաչտին դէմ կար Թուրքերու մէկ վաշտ, զետեղուած կամուրջին Իգտիրի ափին կողմը:

Մենք նստած էինք այս ափին վրայ, մեզ իրարմէ բաժնողը միայն կամուր - ջի բոնած տարածութիւնն էր: Կա - մուրջը կրակի տրուած էր. անմնաս կը մնային միայն անոր երկաթեայ մասերը, ցցուած կմախքի մը պէս: Մեր եւ Թուրքերու յարաբերութիւնը երեւութապէս լաւ էր: Այդ յարաբե - րութիւնը տեղի կ'ունենար այրուած կամուրջի երկաթ ձողերուն վրայէն, որոնք հազիւ երեսուն սանթիմ լայ - նութիւն ունէին: Շատ ճկուն եւ վարժ եղողները միայն կրնային այդ տարա - ծութիւնը անցնիլ անվտանգ: Ամեհի Աբաքոս յորդած գարնան ջուրերէն, զորշ վիշապի մը նման կուգար ու կ'անցնէր անոր տակէն:

Թուրքերու մեր հետ ունեցած յա - րաբերութենէն միայն ես զժգոհ էի, թէեւ անոնք չատ լաւ ու չատ քաղա - ւավարի կը վարուէին ամէնուն հետ առեւտուր: Ես զժգոհ էի, որովհետեւ կը վախնայի թէ Թուրք զինուորներէն մէկն ու մէկը զիս ճանչնայ եւ խնդու - թիւնս երեւան էլլէ: Ես այն ատեն չպիտի կրնայի կատարել ստանձնած լրտեսական պարտականութիւնս, մա - մաւանդ Թուրքերու ամբարտաւանու - թիւնը զիտէի եւ քանի որ անոնք յաղ - թականի դիրքին մէջ էին, կրնային որ եւ է կերպով վնասել ինծի:

Ցամենայն դէպս ես անցայ գործի եւ մեզ մօտ եկած Մէհմէտճիկներէն չատ լաւ կերպով կրցայ հասկնալ Իգտիր, Կողբ, Կաղզուան գոնուող զօրամա - սերու անունները, հրամանատարնե - րը, թիւը եւ մանաւանդ անոնց տրա - մադրութիւնները: Այս խնդիրներու չուրջ բնական է ես կրցայ խօսիլ զին - ուորներու եւ մէկ երկու սպայի հետ, որոնք կամուրջի պահակավաշտին կը պատկանէին: Թուրք պահակազօրքի հրամանատարը տեղակալ մըն էր: Բա - ւական զարգացած մէկը, Քեամիլ: Թուրք քամալական մը:

Երեւանի Փրկութեան Կոմիտէն մեծ թիւով բանուորներ եւ առաղձ ղրկած էր կամուրջին վերաչինութեան հա - մար: Գործը չատ տենդոտ կերպով առաջ կը տարուէր, այնպէս որ մէկ չաբթուան մէջ կամուրջը նորոգուած, երթեւեկը դիւրացած էր: Թուրք սպա - ները եւ զինուորները մեր մէջ եւ մենք փոխադարձաբար անոնց մէջ կ'երթա - յինք՝ երկուստեք չատ քաղաքավար դիրք բռնելով, երեւութապէս: Մինչ այդ՝ դեռ կռիւը տենդոտ կերպով կը չարունակուէր Երեւանի չուրջը, ե - րեք զլխաւոր ճակատներու վրայ: Ղամարլուի ճակատը՝ Ախա Նուրի - ջանեանը զրահապատ գնացքով Հայ, Թուրք, Թաթարներով օրհասական կռուի մէջ էր եւ կ'աչխատէր մայրա - քաղաք մտնել սպառնալով որ՝ «եթէ Երեւան մտնեմ, Թրքահայերը ծառե - րէն պիտի կախեմ մեծով ու պզտի - կով»: Նուրիջանեանի կարօտը փորը մնաց: Ան չկրցաւ վերջ ի վերջոյ Ղա - մարլուէն յառաջանալ, իր զօրամասը մեծ վնաս կրած էր հրամանատար Սմ - բատի եւ Ալաձանի չեչոտակի հարուած - ներուն տակ: Այս ճակատը անվտանգ զարձած էր, եւ ամէն օր խումբ խումբ Հայեր ու Թաթարներ փախչելով կու - գային միանալու մեր զօրամասերուն եւ կը պատմէին Նուրիջանեանի յու - սահատական կացութիւնը եւ զօրքե - րուն անօթի վիճակը եւ ռազմամթեր - քի պակասը:

Երկրորդ ճակատը Ախտայի չրջանն էր,— ամէնէն վտանգաւորը: Կարծեմ ռուսական 11րդ զօրաբաժինը ճգմելով 5—10 օրուան մէջ վրացական ազգա - յին ապստամբութիւնը եկած կանգ - նած էր Ախտայի չրջանը, զինուած թն - դանօթներով, գնդացիրներով եւ մօտ 500 ձիաւորներով: Ռուսական այս զո - րամասը երկու թեւով կը սպառնար ե - րեւանին, մէկը Սուխոյ Ֆոնտան - էչ - լար եւ Քանաքեռի ուղղութեամբ, միւս - ը Եղվարդ գիւղի ուղղութեամբ: Այս չրջանին մէջ ձիւնը հասած չերտով նս - ած էր: Երկու կողմն ալ չատ դժուա - րութեամբ կրնային թնդանօթները դիրքէ դիրք փոխադրել: Հակառա - կորդ կողմը թիւով ու ռազմամթեր - քով գերազանց էր: Մեր փոքրաթիւ ուժերը գերմարդկային ճիգերով մօտ տասը օր կրցան դիմադրել ռուս - կան կանոնաւոր այդ ուժին, զարմանք պատճառելով ռուս հրամանատարին:

Երրորդ ճակատը Ախտարակի ուղ - ղութեամբ եղած յարձակումներն էին: Հոս ռուսական փոքրաթիւ ուժ մը կար, որուն միացած էին Ալեք.պոլի, Դիլիջանի, Ղազախի ապստամբ Հայե - րը: Այնքան վտանգաւոր ճակատ մը չէր:

Մարգարայի կամուրջի հանդիպա - կաց կողմը գտնուող թուրք հրամա - նատարները այդ օրերուն տենդոտ հե - ռագրերութիւն մը սկսան ցոյց տալ, մանաւանդ սկսան արգիլել իրենց զօր - քին մեր կողմը դալն ու երթալը, եւ չարունակ կռուի մասին մեզմէ տեղե - կութիւն կ'ուզէին: Կռիւը տենդոտ կերպով կը չարունակուէր երեք ճա - կատներու վրայ, թնդանօթներու ա - հաւոր ձայները չարունակ կը լսուէ - ին, անոնց ձայները հեռուէն կը մտանչային: Այս ամէնը տխուր անդ - րադարձում կ'ունենային մեր վրայ:

Վերջին օրն էր. Երեւանի կողմէն թնդանօթի ձայնը լսած էր. կամուրջի մեր կողմի պահակը բերաւ հեռեւեալ տեղեկութիւնը.

— «Թուրքերը կամուրջի իրենց կողմին վրայ երեք թնդանօթ եւ երկու զնդացիր զետեղեցին եւ պահակա - խումբը զօրացուցին»:

Մեր հրամանատարը բացատրու - թիւն պահանջեց Թուրք հրամանատա - րէն այս մասին. անոնք մեզի բացա - տրեցին Երեւանի անկումը. մեծա - մասնականներու յաւակնոտ ակռա - ներ ցցած էին, որովհետեւ կը վախնայի թէ Թուրք զինուորներէն մէկն ու մէկը զիս ճանչնայ եւ խնդու - թիւնս երեւան էլլէ: Ես այն ատեն չպիտի կրնայի կատարել ստանձնած լրտեսական պարտականութիւնս, մա - մաւանդ Թուրքերու ամբարտաւանու - թիւնը զիտէի եւ քանի որ անոնք յաղ - թականի դիրքին մէջ էին, կրնային որ եւ է կերպով վնասել ինծի:

Ցամենայն դէպս ես անցայ գործի եւ մեզ մօտ եկած Մէհմէտճիկներէն չատ լաւ կերպով կրցայ հասկնալ Իգտիր, Կողբ, Կաղզուան գոնուող զօրամա - սերու անունները, հրամանատարնե - րը, թիւը եւ մանաւանդ անոնց տրա - մադրութիւնները: Այս խնդիրներու չուրջ բնական է ես կրցայ խօսիլ զին - ուորներու եւ մէկ երկու սպայի հետ, որոնք կամուրջի պահակավաշտին կը պատկանէին: Թուրք պահակազօրքի հրամանատարը տեղակալ մըն էր: Բա - ւական զարգացած մէկը, Քեամիլ: Թուրք քամալական մը:

Երեւանի Փրկութեան Կոմիտէն մեծ թիւով բանուորներ եւ առաղձ ղրկած էր կամուրջին վերաչինութեան հա - մար: Գործը չատ տենդոտ կերպով առաջ կը տարուէր, այնպէս որ մէկ չաբթուան մէջ կամուրջը նորոգուած, երթեւեկը դիւրացած էր: Թուրք սպա - ները եւ զինուորները մեր մէջ եւ մենք փոխադարձաբար անոնց մէջ կ'երթա - յինք՝ երկուստեք չատ քաղաքավար դիրք բռնելով, երեւութապէս: Մինչ այդ՝ դեռ կռիւը տենդոտ կերպով կը չարունակուէր Երեւանի չուրջը, ե - րեք զլխաւոր ճակատներու վրայ: Ղամարլուի ճակատը՝ Ախա Նուրի - ջանեանը զրահապատ գնացքով Հայ, Թուրք, Թաթարներով օրհասական կռուի մէջ էր եւ կ'աչխատէր մայրա - քաղաք մտնել սպառնալով որ՝ «եթէ Երեւան մտնեմ, Թրքահայերը ծառե - րէն պիտի կախեմ մեծով ու պզտի - կով»: Նուրիջանեանի կարօտը փորը մնաց: Ան չկրցաւ վերջ ի վերջոյ Ղա - մարլուէն յառաջանալ, իր զօրամասը մեծ վնաս կրած էր հրամանատար Սմ - բատի եւ Ալաձանի չեչոտակի հարուած - ներուն տակ: Այս ճակատը անվտանգ զարձած էր, եւ ամէն օր խումբ խումբ Հայեր ու Թաթարներ փախչելով կու - գային միանալու մեր զօրամասերուն եւ կը պատմէին Նուրիջանեանի յու - սահատական կացութիւնը եւ զօրքե - րուն անօթի վիճակը եւ ռազմամթեր - քի պակասը:

Երկրորդ ճակատը Ախտայի չրջանն էր,— ամէնէն վտանգաւորը: Կարծեմ ռուսական 11րդ զօրաբաժինը ճգմելով 5—10 օրուան մէջ վրացական ազգա - յին ապստամբութիւնը եկած կանգ - նած էր Ախտայի չրջանը, զինուած թն - դանօթներով, գնդացիրներով եւ մօտ 500 ձիաւորներով: Ռուսական այս զո - րամասը երկու թեւով կը սպառնար ե - րեւանին, մէկը Սուխոյ Ֆոնտան - էչ - լար եւ Քանաքեռի ուղղութեամբ, միւս - ը Եղվարդ գիւղի ուղղութեամբ: Այս չրջանին մէջ ձիւնը հասած չերտով նս - ած էր: Երկու կողմն ալ չատ դժուա - րութեամբ կրնային թնդանօթները դիրքէ դիրք փոխադրել: Հակառա - կորդ կողմը թիւով ու ռազմամթեր - քով գերազանց էր: Մեր փոքրաթիւ ուժերը գերմարդկային ճիգերով մօտ տասը օր կրցան դիմադրել ռուս - կան կանոնաւոր այդ ուժին, զարմանք պատճառելով ռուս հրամանատարին:

Երրորդ ճակատը Ախտարակի ուղ - ղութեամբ եղած յարձակումներն էին: Հոս ռուսական փոքրաթիւ ուժ մը կար, որուն միացած էին Ալեք.պոլի, Դիլիջանի, Ղազախի ապստամբ Հայե - րը: Այնքան վտանգաւոր ճակատ մը չէր:

Մարգարայի կամուրջի հանդիպա - կաց կողմը գտնուող թուրք հրամա - նատարները այդ օրերուն տենդոտ հե - ռագրերութիւն մը սկսան ցոյց տալ, մանաւանդ սկսան արգիլել իրենց զօր - քին մեր կողմը դալն ու երթալը, եւ չարունակ կռուի մասին մեզմէ տեղե - կութիւն կ'ուզէին: Կռիւը տենդոտ կերպով կը չարունակուէր երեք ճա - կատներու վրայ, թնդանօթներու ա - հաւոր ձայները չարունակ կը լսուէ - ին, անոնց ձայները հեռուէն կը մտանչային: Այս ամէնը տխուր անդ - րադարձում կ'ունենային մեր վրայ:

Վերջին օրն էր. Երեւանի կողմէն թնդանօթի ձայնը լսած էր. կամուրջի մեր կողմի պահակը բերաւ հեռեւեալ տեղեկութիւնը.

— «Թուրքերը կամուրջի իրենց կողմին վրայ երեք թնդանօթ եւ երկու զնդացիր զետեղեցին եւ պահակա - խումբը զօրացուցին»:

Մեր հրամանատարը բացատրու - թիւն պահանջեց Թուրք հրամանատա - րէն այս մասին. անոնք մեզի բացա - տրեցին Երեւանի անկումը. մեծա - մասնականներու յաւակնոտ ակռա - ներ ցցած էին, որովհետեւ կը վախնայի թէ Թուրք զինուորներէն մէկն ու մէ

Ոստիկանապետին քննութեան եղրակացութիւնը այն եղած է թէ միջադէպը ըմբռոստական որ եւ է հանդամանք չունի, այլ թշուառութեան մատնուած քահանաներ եւ եկեղեցական պաշտօնեաներ իրենց արգահատելի կացութեան համար դիմում կատարած են, եւ յայտնած որ այս վիճակին մէջ չեն կրնար շարունակել իրենց պաշտօնը:

Մեկնած ժամանակ, Ղալաթիոյ եկեղեցւոյ ոստիկանապետը դիտողութիւն ըրած է Ց. Քէչիչեանի որ յաճախ եւ պարապ տեղը կը զբաղեցնէ պատկանեալ պաշտօնատունը, ինչպէս երէկ:

**** Ականատեսներ ցաւով կը պատմեն թէ Ղալաթիոյ եկեղեցիին առագեցի Թադէոս հայր արդարեւ նիւթական չատ տագնապալի վիճակի մէջ կը գտնուի, թէ զինք լալագին տեսած են Շուկան: Մօտ իննսուն տարեկան, ընտանեկան դժբախտութիւններով ընկճուած, բազմանդամ ընտանիքի մը ամբողջ պատասխանատուութիւնը իր ուսին վրայ ծանրացած քահանայ մըն է:*

Նոյնպէս եղնիկ ջնյ. նիւթական անձկութեան մէջ կը տուայտի: Այնպէս որ, նախընթաց օր, ցերեկուան ճաշի համար երբ եկեղեցական պաշտօնեաներ կ'որոշեն մածունի քլունոց թիթեղ մը առնել (15 դրչ.), կը պարտաւորուի զգացնել տալ թէ չի կրնար մասնակցիլ մէկ երրորդի իր բաժինին:

ԱԻԵԼԻ ԾԱՆՐ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ՄԷՋ

ԽՌՈՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ԾԱԻԱԼԻՒ

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն մայիս 25 թուականով.— *Այսօր վիճակ հրոսախումբեր կ'ասպատակէին ամէն կողմ: Ոստիկանները թակարդը ձգուեցան, յարձակումներ կատարուեցան ինքնաշարժներու վրայ, հեռաձայնի գիծեր խզուեցան, չէնքեր աւարի եւ կրակի տրուեցան, հունձքեր փճացան եւն.: Մէկ խօսքով՝ հրոսային կռիւ մը որ ի դերեւ կը հանէ անգլ. իշխանութեան հսկողութիւնը: Ասպատակողները եւ ահաբեկիչները կը գործեն ապաստանելով քաղաքներու չրջակայ բլուրներուն մէջ: Այս առտու Հրեայ մըն ալ սպանուեցաւ Սկոպոս լերան վրայ, անգլիական գերեզմանատան մօտ: Երուսաղէմի մօտակայ գիւղի մը մէջ ոստիկանական խումբ մը քարի բռնուեցաւ ուրկէ կիներու կողմէ, որոնք խմբուած էին տանիքներու վրայ: Ոստիկանները կրակ բացին կիներու գլխուն վերեւէն, բայց աղջիկ մը զարնուելով մեռաւ, ինչ որ աւելի կատղեցուց ամբոխը:*

Հայֆա, Եաֆա եւ Թէլ - Աւիվ հասնող հրէական նաւերը ոմբակոծուեցան արաբական մակոյկներու կողմէ, բայց բոլորն ալ յաջողեցան փախչիլ, կրակ բանալով: Նաւահանգստի իշխանութիւնները բռնեցին կարգ մը մակոյկներ, ձերբակալելով նաւաստիները: Կազմի մէջ արաբ ցուցարարները ոմբակոծեցին կառավարական պաշտօնատունը: Ոստիկանները կրակ բանալով սպաննեցին Արաբ մը: Հեռաձայնի եւ հեռագրի գիծերը խզուեցան: Կ'ըսուի թէ հազար Ծառեր արմատախիլ եղած են հրէական խիճքչէքեր գաղութին մէջ, հիւսիսային Պաղեստինի մէջ: Ռումբ նետուած ըլլալով Եաֆայի Անգլիւպաղեստինեան Թրամուան եւ երկաթուղիին վրայ, ոստիկանութիւնը խուզարկութիւն կատարեց եւ բաւական քանակութեամբ պայթուցիկներ գտաւ: Նազարէթի մէջ ալ ծանր դէպքեր պատահեցան եւ բազմաթիւ մարդիկ վիրաւորուեցան:

**** Բրիտանական մարզպանը ճառ մը խօսելով Թէլ - Աւիվի ռօնավաճառին մէջ, յայտարարեց թէ գործադուլները եւ բռնութիւնները չպիտի կասեցնեն կառավարութիւնը՝ բարեխղճօրէն կատարելու համար իր յանձնառութիւնները, համաձայն հոգատարութեան պայմաններուն: Այս առթիւ իր գոհունակութիւնը յայտնեց ժողովուրդին չափաւորութեան համար:*

**** Վերջին հեռագրի մը համաձայն, Արաբները գնդացիր գործածելով, փախուստի մատնած են անգլ. զօկատ մը: Պաշարման վիճակ հռչակուեցաւ:*

Պելժիոյ ընտրութեանց արդիւնքը

Պաշտօնական տեղեկագրին համաձայն, Պելժիոյ երեսփոխանական ընտրութեանց արդիւնքը եղած է.— կաթոլիկներ՝ 63 (կորուստ՝ 16 աթոռ), ընկերվարականներ՝ 70 (կորուստ՝ 3), ազատականներ՝ 23 (կորուստ՝ 1), «Ռէքս»ի կուսակիցներ (բոլորովին նոր հոսանք մը), համայնավարներ՝ 9 (չահ 6), Ֆլաման անջատականներ՝ 16 (չահ՝ 8): Նախորդ երեսփ. ժողովը կը բաղկանար 187 անդամէ, նորը՝ 202:

Ընտրութեանց ամէնէն ուշագրաւ պարագան եղած է «Ռէքս»ի յաջողութիւնը: Դեռ նոր կազմուած, այս հոսանքը, որ Ֆաշականութեան եւ հիթլէրականութեան պելժիական ձեւը կը համարուի, մէկ անգամէն կը չահի 21 աթոռ: Ընկերվարականները կորսնցուցած են 110,000 ձայն, իսկ կաթոլիկներուն քուէները 904,000էն իջած են 675,000ի: Այժմ մեծամասնութիւնը տեղափոխուած ըլլալով, հաւանական է որ նոր գաւլիճին կազմութիւնը յանձնուի Վանտէրվէլտի (ընկերվարական) եւ կամ խառն գաւլիճ մը փորձուի: Վարչապետ Վան Զէլանտ երէկ ներկայացուց իր հրաժարականը:

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՏԱՍԸ ԱՄԻՍ բանտարկութեան դատապարտուեցաւ Հուկօ Էպէրլէյն, որ բանտարկուած էր Սթրազպուրկի մէջ, իբրեւ կոմինտէրնի գործակալ: Որոշուած էր դատել միայն իբրեւ կեղծ անցագիր գործածող, բայց եւ այնպէս դատավարութիւնը տեղի ունեցաւ դռնփակ, եւ նոր գաղտնիքներ երեւան հանուած ըլլալով, այս վճիռը տրուած է:

Լիոնի վերջին մարդահամարին համաձայն, բնակչութեան թիւն է 570,622, մինչ որ 9000 հոգիի նուազում կը ցուցնէ 1931ի վրայ: Այս նուազումը կը վերագրուի գործազրկութեան, որուն հետեւանքով հեռացած են բազմաթիւ օտարականներ:

Նիկիիմը, որ ճամբայ եւած է դէպի Անգլիա, անպաշտօն հանդամանքով պիտի երեւայ, որպէսզի դժուարութիւն չպատճառէ բրիտանական կառավարութեան: Ուրեմն Լոնտոնի մէջ պիտի դիմաւորուի իբրեւ սոսկական անհատ մը:— Կ'ըսուի թէ գաղտնի բանակցութիւններ կը կատարուին Հոմի եւ Լոնտոնի միջեւ, երբ մը դռնելու համար:

ԱՆԳԼԵԻԱՈՐ ՀՐԴԱՅԻՆ նաւային խորհրդաժողովին մէջ, (Լոնտոն), խորհրդային պատուիրակութիւնը մերժեց յայտնել Մայր. Արեւելքի ուսական նաւատորմին ուժը եւ ծրագիրները, առարկելով թէ ձախին չէ տորպեդած անցեալ մարտի համաձայնագիրը եւ գաղտնի կը պահէ ամէն բան:

53 ՀՈԳԻ ԳՆԴԱԿԱՀԱՐՈՒԱԾ ԵՆ Առտիս - Ապէպայի մէջ, համաճարակի մը տարածման տեղեկագրի մը, իբրեւ պինեալ աւազակ: Իրազեկներ կը պնդեն թէ չատ աւելի մեծ թիւ մը կը կազմեն մահապարտները:— Զէնքերու հաւաքումը կը չարունակուի: Միայն Առտիս - Ապէպայի մէջ բռնուած են 57 թնդանօթ, 160 գնդացիր, 10,800 հրացան եւն.:

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ վերակազմութենէն (ձուլում) ի վեր, 50,000 նոր անդամներ արձանագրուած են Փարիզի չրջանին մէջ: Ամէն օր 4—500 մետաղագործներ կ'անդամագրուին:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ՍՊԱՌԱԶԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ՄԱՍԻՆ հրատարակուած տեղեկագիր մը կը յայտնէ թէ 16 միլիառ մարք ծախսած է 1935ի ընթացքին: Այս տարի աւելի մեծ գումար մը պիտի յատկացուի սպառազինութեանց:

ԳՐԱՁԱՆԱՁՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՄԸ

ՕՐ. SCHULLER կը խօսի Նկարչուհի Rapinի կեանքի եւ գործերուն մասին
Այս երեկոյ, ժամը 21ին, Musée Social-ի մէջ, 5 rue Las Cases,
Մէթրօ Solferino
Օր. Ռաիլէն պրկուած բլլալով ձեռքերէ, նկարած եւ գրած է ոտքերով:
Գեղարուեստական բաժին: Մասնակցութեան համար 3 ֆր.:

Հ. Ց. Դ.

Դասատ.

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Ռոսսով Ենթագոմիտէի եւ Քրիստափոր խումբի անդամական ընդհանուր ժողովը, վաղը, հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, Դրօշակ միութեան սրահին մէջ, 5 rue de d'Eclipse: կարեւոր օրակարգ:

ՎԱԼԱՆՍԻ կոմիտէն ընկերական ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, այս ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին, Սիամանթօ ակումբին մէջ:

ՎԻԷՆԻ կոմիտէն ընկերական ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ Քրիստափոր եւ Մուրատ խումբի բոլոր ընկերները, վաղը հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8ին, խաժակ ակումբին մէջ: կարեւոր օրակարգ:

ԼԻՈՆԻ Վարաննդեան կոմիտէն ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները. 29 մայիս, ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 181 Cours Lafayette, Զարդարեան գրադարանին մէջ:

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ

ՓԱՐԻԶԻ «ԵԳՓՏՍՏԻ» ԿՈՄԻՏԷԻ դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ վաղը Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, Chez Zeyer սրճարանի վերնայարկը, 4 rue St. Denis (Place du Châtelet), մէթրօ Châtelet: Միտքերու փոխանակութիւն քննկ. Լեւոն Զորմիսեանի դասախօսութեան շուրջ: կը հրաւիրուին փարիզի եւ շրջանի բոլոր ընկերները:

ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿԱԽՕՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՆԱԽԱՁԵՌՆԱՒԹԵԱՄԲ Հ. Հ. ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆ

եւ Նախագահութեամբ Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆԻ

30 Մայիս, շաբաթ երեկոյ, Փրթի-փուռնալի սրահներուն մէջ

21 rue Cadet, *մէթրօ* **Cadet**

Ֆրանսացի եւ օտար հիւրերու կարգին ներկայ պիտի ըլլան եւ խօսք պիտի առնեն Պ. M. MOUTET (երեսփոխան), Պ. MULLER (Նախագահ համաւորներու Դաշնակցութեան), JOUHAUX (ընդհ. քարտուղար Աշխատանքի Դաշնակցութեան), հրամանատար BENOIST D'AZY (կազմակերպիչ Արեւելեան Լէգէոնին):

Կը խօսին՝ Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ եւ Գնդ. Տ. ԲԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

(Նախագահ Շ. Կ. եւ Մարտիկներու Միութեան)

Ուղերձներ Հայ Միութիւններու կողմէ:

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

Կ'երգեն Տիկ. Ա. ԳԵՒՈՆԵԱՆ. Օր. ԱՒԱԴԱՄԵԱՆ եւ Պ. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ
Կ'արտասանեն Օր Մ. ՇՄԱՆԾԵԱՆ (հայերէն) եւ Պ. ՌՈՒԲԷՆ ՍՏԵՓԱՆ (ֆրանսերէն):

ՍԻՓԱՆ ԿՈՄԻՏԱՍ երգչախումբը՝ դեկավարութեամբ Պ. ԱՐԱՅ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆԻ

կարգապահութեան կը հսկեն Հ. Մ. Ը. Մ.ի սկաուտները եւ Հայ Արիները:
Ճաշ, Թմպօլա, պիֆէ: Ե.րոպական պարերը կը տեւեն մինչեւ առաւօտ
Մուտք՝ 5 ֆրանք:

ԼԻՈՆԻ ԱԷՋ

30 Մայիս, շաբաթ երեկոյ, 3րդ Թաղապետարանի սրահին մէջ:

Նախաձեռնութեամբ «Քրիստափոր Ռոսսով-Զաւարեան» խումբերու եւ հովանաւորութեամբ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ ԿՈՄԻՏԷԻ

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

30 Մայիս, շաբաթ երեկոյ ժամը 8,45ին,
Պետական Թատրոնին վերնայարկը:

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ՇՐՋ. ՎԱՐԺՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ

Տարեկան վիճակախաղը տեղի կ'ունենայ հրապարակով
Այսօր, չորեքշաբթի ժամը 8ին,
11 rue de l'Ecole de Médecine, Ճաշարանին վերնայարկը:

Գրիգոր Մերճանով, փոբրիկն Տատ Մերճանով, Այրի Տիկին Տրդատ պէյ Տատեան, Օր. Մարի Տատեան, Տէր եւ Տիկին Արշակ Մերճանով եւ իրենց զաւակը, Այրի Տիկին Վերժին Ց. Խաչերեան, Տէր եւ Տիկին Թաշճեան, ինչպէս եւ Տատեան ու Փափազեան ընտանիքները սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն մահը՝ իրենց կնոջ, մօր, զաւկին, քրոջ, հարսին եւ ազգականին՝

ՏԻԿԻՆ ԱՆՆԱ ԳՐԻԳՈՐ ՄԵՐՃԱՆՈՎԻ

(Ծնեալ Տատեան)

որ կնքեց իր մահկանացուն 25 մայիս երկուշաբթի առտու, երիտասարդ հասակի մէջ, խոր սուգի մէջ թողլով իր պարագաները:

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի Աջիօր, Դշ. առտուան ժամը 11ին, ժամ Կուժոնի Հայոց եկեղեցին, ուրկէ հանգուցեալին մարմինը պիտի փոխադրուի Լա Կարէն, իր ընտանեկան դամբարանը:

ՇԱՆՕԹ.— Մահաղդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել:

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՏՕՆ

ՍԱՐՏԱՐԱՊԱՏԻ ԿՌԻՒՆԵՐՈՒՆ ԱՌԹԻՒ

Հայ Ազգայնական կազմակերպութիւնը կը տօնէ
Սարտարապատի կռիւներուն տարեդարձը
27 Մայիս, չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին,
Salle F, Sociétés Savantes, 28 rue Serpente

« Վ Է Մ »

Մամուլի տակ է եւ չուտով լոյս կ ը տեսնէ «ՎԷՄ»ի Դ. Թիւը հետեւեալ բովանդակութեամբ.—

Գ. ԳԻՒԶԱԼԵԱՆ՝ Մեծ Ցոբելեանի առթիւ: ՏՈՒՔ. ՎԱՀՐԱՄ Ց. ԹՈՐԳոմեան՝ Ցուշատետրէս: ՇԱՒԻԼ ԴԻԼ՝ Հայկական ճարտարապետութիւնը: Հ. Գ. ՆԱՀԱՊԵՏԵԱՆ՝ Հայաստանի գմբէթաւոր եկեղեցիները: ՇԱՒԱՐՇ ՆՈՐԴՈՒՆԻ՝ Նպաստ մը Հայ եւ Թուրք աշուղական գրականութեան: Ա. ԲԵՐԲԵՐԵԱՆ՝ Մի քայլէլ Նալբանտեանցի անտիպ երկերը: ՎԱՀԱՆ ՄԻՆԱՒՈՐԵԱՆ՝ Աքրոնի աչխարհը: ՀԱՅԿ ԱՃԷՄԵԱՆ՝ Բագրատ վարդ., Գէորգ Թաւագալեան: Անցեալը: կեանք եւ մշակոյթ: Գիրք եւ մամուլ: Գրախօսական: Ցաւելուած: Վ. ՄԱՆԿՈՒՆԻ՝ Գէորգ Դ. եւ իր ժամանակը:

Etude de Me BERNARD WAHÉ
(17 ANNÉE)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'Ecole des Hautes Etudes Sociales
JURISCONSULTE
de
Droit Français et International Privé
Mandataire en Justice
159 rue Lafayette, Paris (Gare du Nord) Tél. 60—62
Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19: Նախ. ժամադրութեամբ

ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԷ ամէն տեսակ գաւառ, Փարիզի, գաւառի, գաղութներու եւ արտասահմանի մէջ: Խորհրդակցութիւն իրաւագիտ. ամէն տեսակ խնդիրներու: Արկածի գաւառ, ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ: Նաթերալիզասիոնի օրինական ձեւակերպութիւններ եւ անուններու փոփոխութիւն, ընկերութիւններու կազմութիւն եւ լուծում: Ամէն տեսակ գործերու խմբագրութիւն: Իրաւագիտական քննութեանց եւ մրցումներու պատրաստութիւն: Ճառերու եւ գոսախօսութիւններու խմբագրութիւն: Խորհրդակցութիւն 25 ֆր.: Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 5—7, բացի շաբաթ, կիրակի եւ տօնի օրերէ:

Մանիօք նպատակաւոր ուշ Մ. ՀԱՊԵԱՆ
(**Alimentation BROUSSA**)
21 Rue Saulnier, Métro: Cadet — Tél. Prov, 16—88
Միակ ներկայացուցիչն է Փարիզի շրջակայքի եւ հեռաւոր արուարձաններու մէջ, Dépositaire *ամենաառաջնակարգ ճերմակ պանիրի* (Marque Omega-production Festeris & Melidès)

Entrepreneur peintre en bâtiment
CLIDJIAN LEON
Blanchiment, papiers peints, vitres-decorations
Մասչելի գիներ: Գրել եւ ժամադրուիլ հետեւեալ հասցէներուն.—
4 rue des Deux Avenues, Paris (13) եւ 53 rue Emile Duploye à Issy-les-Moulineaux, Tél. Gobelins 48-86:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ սպասուհի մը տնական գործերու եւ լուացքի համար: Դիմել՝ Beylerian, 9 rue du Maréchal Foch, Versailles:

ՀԱՅ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԱԿՈՒՄԲ
Այսօր, հինգշաբթի, երեկոյեան ժամը 9ին, Ռուսական Բոնաէքվաթուարի չէնքին մէջ (գետնայարկ), 26 Ավընիւ տը Թօքիո,
Կը խօսի՝ Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ
Նիւթ՝ Հանրային տրամադրութիւնները գաղութահայ երիտասարդութեան մէջ:

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ
CIGALE CINÉMA
60 Avenue de Saxe-LYON.

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi.

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme, PARIS (13)

«ՑԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ) ԹԻՒ (1)

ԱՆՋՐԵՒ

Թարգմ. ԱՐՄԷՆ Պ. Հեղինակ՝ ՈՒ. ՍՔՄԸՐՍԷԹ ՄՈՒՀԸՄ

Ակնոցները զետեղելով քթին՝ Տիկինը անողոք յառնմով մը դիտեց կանայ կղզին: «Այսպէս միսիոնարները գրեթէ անկարելի գործ մը ունին: Ես չեմ կրնար պէտք եղածին չափ շնորհակալ ըլլալ Աստուծոյ՝ որ առնուազն այսքան բան խնայուած է մեզի:

Տէյվիսընի չրջանը կը բաղկանար Սամօայի հիւսիսային կողմը գտնուող խումբ մը կղզիներէ, որոնք իրարմէ բաւական հեռու գտնուելով Տէյվիսըն յաճախ ստիպուած էր մակոյկով երկար ճամբորդութիւններ կատարել: Այս ճամբորդութեանց ընթացքին՝ Տիկին Տէյվիսընն կը մնար իրենց գործի կեդրոնավայրը եւ կը վարէր միսիոնարութեան աչխատանքները: Տօքթ. Մէքքէյլ գրեթէ նուազեցաւ, երբ երեւակայեց այն ձեռնհասութիւնը, որով Տիկին Տէյվիսընն կը վարէր առաքելութիւնը: Տիկինը սոսկալի զարշանքով ու զզուանքով կը խօսէր բնիկներու անբարոյութեանց մասին, եւ այնպիսի ձայնով մը, զոր ոչինչ կրնար լռեցնել: Անոր փափկազգածութիւնը եզական էր: Իրենց ծանօթութեան սկզբնական օրերուն Տիկ. Տէյվիսընն ըսած էր իրեն:

— Գիտես որ, երբ առաջին անգամ հաստատուեցանք կղզիներուն մէջ, անոնց ամուսնական սովորութիւնները այնպէս ցնցող էին, որ չեմ կրնար նկարագրել:

Ապա ան նկատեց որ՝ իր կինն ու Տիկին Տէյվիսընն՝ կամրջակին վրայ, իրենց ալիոնները մօտեցնելով մօտ երկու ժամ տաք տաք խօսակցեցան, ու մինչ ինք մարզանքի համար կ'երթար կուգար անոնց առջեւէն, լսեց Տիկին Տէյվիսընի յուզումնալի փափաքը, որ լեռնային յորձանքի մը հեռուէն լսուած սահանքին կը նմանէր: Ու գաւեւով իր կնոջ բաց բերանէն ուզուելու դէմքէն՝ հասկցաւ որ ան կ'ուզէր սոսկալի պատմութիւն մը: Գիշերը, իրենց խուցին մէջ, իր կինը խեղդուկ ձայնով մը պատմեց իրեն ամէն ինչ որ լսած էր Տիկին Տէյվիսընէն:

— Լաւ, ի՞նչ ըսի քեզի, յաջորդ առաւօտ հարցուց Տիկին Տէյվիսընն ցնծագին: «Աւելի ահաւոր բան մը լսած էիր երբեք: Այժմ չես զարմանար որ ես չէի կրնար պատմել» զանոնք քեզի, այնպէս չէ՞, թէեւ դու բժիշկ մըն ես:

Տիկին Տէյվիսընն ուշի ուշով կը դիտէր Մէքքէյլի դէմքը, որովհետեւ թատերական անձկութեամբ մը կ'ուզէր տեսնել թէ իրազործուած է բաղձալի արդիւնքը:

— Կրնա՞ն զարմանալ որ մենք սըրտաբեկուեցանք, երբ առաջին անգամ գացինք այնտեղ: Դժուար թէ հաւատաս, երբ ըսեմ թէ՝ անկարելի է լաւ աղջիկ մը գտնել գիւղերէն ո եւ է մէկուն մէջ »:

Ան գործածեց լաւ բառը խիստ մասնագիտական առումով մը:

— Ես ու պարոն Տէյվիսընն խորհրդակցեցանք այդ մասին եւ որոշեցինք ամէնէն առաջ վերջ դնել պարին: Բոլոր նիկնները խենդի պէս կը սիրէին պարը:

— Ես ինքս ալ հակառակ չէի պարին, երբ երիտասարդ էի, ըսաւ Տօք Թոր Մէքքէյլ:

— Կուահեցի այդ՝ անցեալ գիշեր, երբ խնդրեցիր Տիկին Մէքքէյլէն որ անգամ մը հետդ գառնար: Չեմ կարծեր թէ իրական որ եւ է վտանգ կայ եթէ մարդ պարէ իր կնոջ հետ: Բայց, հանգստանայ, երբ Տիկինը մերժեց պարել: Նման պարագաներու տակ մենք կը մտածէի ես, լաւ է որ մենք պահենք , մենք մեզի մնանք:

— Ի՞նչ պարագաներու տակ:

Տիկին Տէյվիսընն արագ ակնարկ մը նետեց իր ակնոցներուն մէջէն, բայց չպատասխանեց անոր հարցումին:

(Շար.)

ՆԱՄԱԿ ՈՒՆԻՆ Պ.Պ. Յովհաննէսեան (Չասանկիլիցի), Սարգիս Դանիէլեան, Մուշեղ Մելիք-Յակոբեան, Զիլէի Միութիւնը:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԱՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Dameme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
(ՆՐԹԱՏԻՊԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ՔԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱԿ ԵՒԱՄՍԵԱԿ

Ցրանետ եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 28 ՄԱՅԻՍ JEUDI 28 MAI 1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3126

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՅԱՆՈՒՆ ԻՆՔՆԱՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ

Վաղը, ուրբաթ, կը բացուի Ֆրանսայի Կ. Խաչի Պատգամ. ժողովը, Փարիզի մէջ, ինչպէս ամէն տարի այս առեն, եւ ուրիշ գաղութներու մէջ:

Մեր քաղաք տեղեկութիւնները կը հաստատեն թէ այս ժողովական կազմակերպութիւնը այս տարի ալ կը ներկայանայ լեցուն պաշարով մը, թէ բարոյական եւ թէ նիւթական: Այդ մասին կ'ուզէինք խօսիլ աւելի վերջը, պատգ. ժողովին փակումէն եւ զեկուցումներէն յետոյ:

Տարեկան այս ժողովը անշուշտ պիտի քննէ ոչ միայն Կ. Խաչին անցեալ գործունէութիւնը, այլեւ նոր առաջադրութիւններ, համաձայն օրուան պահանջներուն:

Հարկ է լսել իւրաքանչիւր շրջանի պատգամաւորուհիները, բոլորն ալ ժողովուրդի զաւակներ, աչխատաւորուհի կամ ընտանիքի մայր, գաղափար կազմելու համար այն հոգերու մասին որ կը ծանրանան այս կազմակերպութեան վրայ:

Շատերը, երբ կարմիր կամ կապոյտ Խաչ կ'ըսեն, կը հասկնան մարդասիրական օրկան մը, որ կը զբաղի վէրքեր բուժելով, դեղ կամ գրամ բաժնելով եւ երբեմն ալ դասախօսութիւններ սարքելով:

Ձիշդ են այդ բոլորը, եւ կը կազմեն Կ. Խաչերու տարբական պարտականութիւնները, բոլոր երկիրներու մէջ:

Բայց, մեր Կ. Խաչերը, չեն կրնար սահմանափակուիլ այդ շրջանակին մէջ: Ուզեն ալ, չեն կրնար, նկատի առնելով տարաբնոյթ բազմութեանց անսովոր վիճակը եւ միջավայրին պահանջները: Անոնք աչքի առջեւ ունին շատ աւելի լայն ճակատ մը, որ կը պահանջէ մեթոտիկ եւ յարատեւ աչխատանք, մանաւանդ հաստատ եւ վճռականութիւն:

Կարելի էր երեք հիմնական գլուխներու բաժնել այդ ճակատը.—

1. Խնամատարութիւն.— Առողջապահութիւն, զարմանատուն, դեղ, հիւանդ, կաթ, խնամք մայրերու եւ նորածիններու:

2. Նոր սերունդի փրկութիւն.— Դասընթացքներ կամ ծաղկոցներ, իր նախաձեռնութեամբ կամ աչակցելով նմանօրինակ հաստատութեանց:

3. Ընկերային աշխատանք.— Մղում տալ հայ կնոջ ինքնաարթգացման եւ հանրային գործունէութեան եւ նոր ուժեր պատրաստել, գաղութներու ինքնապաչտպանութեան պայքարին համար:

Այս մտահոգութիւնները արդէն գործի կապած են 8000 – 10 հազար անդամներ, չախչախիչ մեծամասնութեամբ կիներ՝ Սէնի ափերէն մինչեւ Ատլանտեան եւ Լա Փլաթա:

Միայն Ֆրանսայի կազմակերպութիւնը կը հաչուէ մօտ 800 անդամ, 21 մասնաճիւղերով (աւելի քան 3000 Հիւսիսային Ամերիկա, 1000՝ Պուլկարիա, մօտ 2000 Սուրիա եւն.):

Ուրեմն, ժողովրդական Կ. Խաչը արդէն զարձած է ծաւալուն կազմակերպութիւն մը, խորապէս արմատացած եւ միշտ ընդունակ աւելի զօրանալու, յետին գաղութին մէջ:

Իր նիւթական աղբիւրներն ալ կրնան մրցիլ ուրիշներու հետ, պահելով բոլոր համեմատութիւնները:

Կ. Խաչը ոչ հասութաբեր կալուածներ ունի, ոչ մեծագումար կտակներ, ոչ ալ չքեղաչուք ունեւորներ՝ իբրեւ հովանաւոր: Իր եկամուտին հիմնական աղբիւրը կը կազմէ անդամավճարը,— շատ համեստ սակ մը, որ սակայն երբեմն կը հասնի տարեկան 12 – 15000 տոլարի, ուրիչ ձեռնարկներով: Իրրեւ բացառիկ եկամուտ, երկու տարին է վեր Ֆրանսայի Կ. Խաչը Նանսէնեան գրամանեակէն կը ստանայ կարեւոր գումար մը, յատկապէս մանուկներու համար (օգափոխութիւն եւն.):

Եւ երբ աւելցնենք թէ նոյնիսկ այս ժողովրդական կազմակերպութիւնը չատ չկամութեան եւ արհեստական արգելքներու կը հանդիպի ուրիչ տարբերու կողմէ, զանազան վերագրումներով, կրնաք եզրակացնել թէ որքան ամուր է անոր բարոյական կորովը:

Առանց այդ կորովին եւ ինքնագիտակցութեան, դժուար թէ Կ. Խաչը կարենար այնքան արմատանալ եւ տարածուիլ: Մանաւանդ այս պողոտաներուն վրայ, ուր հազարի դիմաց հազիւ տասը - քսան կիներ եւ աղջիկներ կը հետաքրքրուին հանրային գործունէութեամբ, եւ ուր այնքան շատ են ու բազմազան՝ մրցակից հոսանքները:

Ինչպէս քաղաքական կուսակցութեանց, նոյնպէս այսպիսի կազմակերպութեանց մէջ առաջադրուած նպատակները եւ արտադրուած գործերն են որ կը կազմեն ամէնէն վաւերական երաչխիքները՝ յաջողութեան եւ ծաւալման:

Կ. Խաչը ունի այդ երաչխիքները, եւ ունի կամք՝ աւելին կատարելու. կը բաւէ որ ուրիչներն ալ կատարեն իրենց տարբական պարտականութիւնը:

Մեծ բան մը չեն պահանջեր կազմակերպութեան վարիչներն ու անդամները: Ոչ հրաչք, ոչ ալ միլիոններ, այլ միայն՝ անդամակցութիւն:

Եթէ իր բարեկամներէն իւրաքանչիւրը մէկ նոր անդամ արձանագրէր, ինքնին կը կրկնապատկուէր թիւը, նոյն համեմատութեամբ աւելցնելով եկամուտի աղբիւրները, ապահովելու միջոցները:

Եւ ազնուապետական, կուսակցական, հասուածական հաստատութիւն մըն ալ չէ այս Կ. Խաչը, որպէսզի վարանոններ պատրաստուած ճարէին չքմեղանալու եւ իրենց պատեհին մէջ քաչուելու:

« Ազգանուէր »ներու առաքելութիւնն է որ կը չարունակուի, տարբեր միջավայրի եւ տարբեր պայմաններու մէջ:

Ողջո՛յն Կ. Խաչի պատգ. ժողովին, եւ աւելի փայլուն յաջողութիւններ, յանուն գաղութներու ինքնապաչտպանութեան:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆՈՐ ԴԱՀԼԻՃԸ ՊԻՏԻ ԿԱՋՄՈՒԻ ՅՈՒՆԻՍ 5ԻՆ

Հանպատրաստ երեսփոխանութիւններուն որոշումները

Վերջին լուրերու համաձայն, նորընտիր երեսփ. ժողովը իր առաջին նիստը պիտի գումարէ յունիս 1ին: Ատենապետութեան ճառէն եւ դիւանները ընտրութենէն յետոյ, անմիջապէս պիտի քննութեան ընտրութեանց տեղեկագիրները,— աւելի քան 600 թղթածրար: Ցաջորդ օրը պիտի աւարտացուին ընտրութիւնները: Կը բաւէ որ նորընտիր երեսփոխաններէն կէսէն մէկ աւելին վաւերացուած ըլլան, անմիջապէս ընտրելու համար երեսփ. ժողովին նախագահը, վեց փոխ - նախագահները, երեք վարչական պաչտօնեաները եւ 12 քարտուղարները: Մինչեւ հինգչաբթի (4 յունիս) այս գործողութիւնները կը լրանան, այնպէս որ, չատ հաւանաբար հանրապետութեան նախագահը նոր դահլիճին կազմութիւնը Լէօն Պլումի պիտի յանձնէ յունիս 5ին:

Նախարարներուն ցանկը գրեթէ պատրաստ է, ինչպէս հաղորդած էինք երէկ: Նախկին վարչապետ Տալատիէ պիտի ստանձնէ պինուորական նախարարութիւնը:

Լէօն Պլում նորութիւն մը պիտի հաստատէ, առողջապահական նախարարութիւնը յանձնելով կնոջ մը, Տիկին Ժոլիո - Քիւրիի, որուն հետ տեսակցութիւն մը ունեցաւ առջի օր: Տիկին Քիւրի աղջիկն է հոչակաւոր գիտնականներ Փիէռ եւ Մարի Քիւրիներու, եւ ինքն ալ մասնագէտ մը ռատիումի, ինչպէս իր հանգուցեալ հայրն ու մայրը: Կիները քուէարկութեան իրաւունք չունին Ֆրանսայի մէջ եւ չեն կրնար երեսփոխան ըլլալ, բայց արգիլուած չէ նախարարական պաչտօնը: Տիկին Քիւրի եւ իր ամուսինը, որոնք միասին չահեցան Նօպէլի մրցանակը, գործօն դիրք ունին ընկերվարական շրջանակներու մէջ: Նոր նախարարցուն 39 տարեկան է:

**** Ինչպէս գրած էինք, համաձայնաւար երեսփոխանները, 72 հոգի, ժողով գումարեցին առջի օր, իրենց վերջնական ծրագիրը կազմելու համար: Այս առիթի խմբակցութեան ընդհ. նախագահ ընտրուեցաւ Մարսէլ Քաչէն, թէ երեսփ. ժողովին եւ թէ ծերակոյտին համար: Երեսփ. ժողովի խմբակցութեան նախագահ ընտրուեցաւ Ռընօ Ժան, իսկ ընդհ. քարտուղար՝ Ժաք Տիւքլօ: Ժողովը վաւերացուց խմբակցութեան անմիջական ծրագիրը, որուն գլխաւոր կէտերը հաղորդած էինք երէկ: Ի մէջ այլոց պիտի պահանջէն յանձնաժողով մը կազմել, քննելու համար կարգ մը քաղաքական գործիչներու հաստութեան գաղտնիքները: «Իւմանիթէ» այս առիթիւ կը յիչէ չարք մը անուններ, — Թատիէօ, Լավալ, Պուխոն, Ֆիանսէթ եւայլն:*

Ժողովը կարգադրեց նաեւ համայնավար երեսփոխաններու թուականերու խնդիրը (տարեկան 60,000): Իւրաքանչիւր երեսփոխան պիտի ստանայ 1600 ֆրանք եւ 400 ֆրանք ալ՝ իբրեւ պաչտօնի ծախք: Սէն - Ուազի երեսփոխանները պիտի ստանան ամսական 100 ֆրանք աւելի, իսկ գաւառի երեսփոխանները՝ 500 աւելի, քանի որ ստիպուած են երկու բնակարան պահել, մէկը՝ Փարիզի, միւսը՝ իրենց ընտրական շրջանակին մէջ: Մնացեալ գումարները պիտի մտնեն կուսակցութեան սնուցիկը, «իրականացնելու համար ազատ, հզօր եւ երջանիկ Ֆրանսան»:

ԸՄԲՈՍՏՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ԾԱԻԱԼԻ ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ՄԷՋ

Յարձակում անցք. զօրքին վրայ

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն մայիս 26 թուականով.— Պաղեստին այսօր ալ ահուսարսափի օր մը անցուց եւ 14 հոգի սպաննուեցան: Արաբական վհեալ հրոսախումբեր գրեթէ ամէր զարձած են հիւսիսային Պաղեստինի, ուր անդլիացի եւ հրեայ ոստիկաններ հազիւ կը համարձակին հեռանալ իրենց կեդրոններէն: Կոիւներ եւ անկարգութիւններ պատահեցան չատ մը քաղաքներու մէջ: Արաբները ոչ միայն սուր եւ հրացան կը գործածեն, այլեւ ռումբ: Գիշերը Արաբ մը ևս սպաննուեցաւ Երուսաղէմի մէջ և կոիւ մը ծագեցաւ անգլիացի պահակներու եւ Արաբներու միջեւ, որոնք պահուած էին բլուրներու մէջ: Տասընմէգլիացի ոստիկաններ ստիպուեցան նահանջել 250 դինեալ Արաբներու առջեւ, որոնք յարձակում գործած էին Թարթր լեռնէն: Ոստիկանները երեք Արաբներ ձերբակալեր էին, երբ յարձակում կրեցին: Ոստիկանները կրակեցին մինչեւ որ իրենց զնդակները հատան, յետոյ նահանջեցին, լսպասելով օգնական զօրքի: Եաֆայի մէջ ռումբեր նետուեցան փողոցներու մէջ, մէկը՝ մզկիթէ մը: Հետաձգնի հաղորդակցութիւնները ամբողջովին խզուած են Երուսաղէմի, Հայֆայի եւ Գահիրէի միջեւ: Արաբական հրոսախումբերը հետզհետէ կ'աճին հիւսիսային Պաղեստինի մէջ:

Արիւնալի խռովութիւններ ծագեցան Նապլուսի եւ Աքեայի մէջ: Տեղ - տեղ զօրքը հարկադրուեցաւ կրակ բանալ: Հրէական կարգ մը շրջաններու մէջ նիւթական վնասները անհաչուելի են,— ծառեր արմատախիլ եղած, հունձքեր եւ տուներ կրակի տրուած են: Բոլոր մեծ քաղաքները վտանգուած են: Երեք չաբթի օր բազմաթիւ ռումբեր նետուեցան Թէլ - Ավիվի եւ Եաֆայի մէջ: Եգիպտոսէն չորս վաչտ անգլ. զօրք ճամբայ ելաւ դէպի Պաղեստին: Լոնտոնի մէջ միչտ այն կարծիքը կը տիրէ թէ այս խռովութիւնները հետեւանք են իտալական գրգռութեանց: Երեսփ. ժողովին մէջ ընդդիմադիր մը դիտել տուաւ թէ իտալական անթելները անգադար կը բանին, արաբերէն քարոզութիւններ կատարելով:

ԲԱՆՈՒՐՆԵՐԸ ԳՐԱԻՃԻՆ ԵՐԿՈՒ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐ

Անսովոր դէպք մը պատահեցաւ, առջի գիչեր, Փարիզի մէջ: Իսկ - լէ - Մուլինոյի Նիէօփոռ օդանաւային գործարանին եւ Լավալէթի մեռադարդ - ծարանին բանուորները յանկարծ պահանջելով, գրաւեցին երկու հաստատութիւնները եւ դուրս չելան մինչեւ առաւօտ: Բանուորները առաւօտեան վերջնագիր մը ուղղեցին երկու գործատէրերու վարչութենէն, պահանջելով անմիջապէս աւելցնել աչխատաւրձը եւ շաբաթական աչխատանքը վերածել 40 ժամուան: Մերժումի պարագային կը սպառնային գրաւել երկու հաստատութիւնները: Նոյն պահանջը ներկայացուեցաւ Էվալուա Փէռէի ինքնաշարժի գործարանին: Այս վերջինը տեղի տուաւ, իսկ միւսները մերժեցին: Լէվալուա Փէռէի գործատէրը ունի 1500 բանուոր, Իսկ - լէ Մուլինոյինը՝ 850, իսկ Լավալէթը՝ 500: Իրիկուան դաղարչն վերջը, օդանաւային գործարանին բանուորներէն 200, իսկ Լավալէթի (Սէնթ - Ուէն) գործարանէն 150 բանուորներ իրենց տեղերը մնացին, գրաւելով բոլոր յարակից անցքերը եւ գլխաւոր մուտքերը:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԿԵՑՑԷ՛ «ՍԵԻ ՁԵՒՐԸ »

Բոլորդ ալ կը յիչէք,— նիւ Եորքի ողբերգութենէն յետոյ, «միացեալ ճակատ» մըն ալ կազմուեցաւ Աքէնիի մէջ, մասնակցութեամբ հատընտիր խառնիճաղանիի մը, որուն մէջ իրար կը հոտոտէին ռամկավարները, հըն - չակեանները, Հօկը, Բարեգործակա - նը եւ կարմրուկները: Նպատակը՝ — մա՛ռ Դաչնակցութեան :

Շատ չանցած, ինչպէս Ամերիկայի, նոյնպէս Աքէնիի մէջ «միացեալ»ը դարձաւ «մխացեալ», եւ ամոր ան - դամները սկսան իրար «փառաբանել» հրապարակաւ,— փոխադարձաբար պատռել դիմակները:

Այս առթիւ, ամէնէն աւելի փայլե - ցան ռամկավարներն ու կարմրուկնե - րը: Ամուսնալուծում ստացած տմոլ մը այնքան գաղտնիք պատմած չպի - տի ըլլար, որքան «միացեալ»ներու այս երկու թեւերը:

Առիթ ունեցած եմ, օրը օրին պատ - մելու պատկերազարդ պատմութիւ - ները՝ Ամերիկայի «միացեալ»էն:

Այժմ պայթարին ծանրութեան կեդ - րոնը փոխադրուած է Աքէնիէ, եւ եր - կու խմբակցութեանց թերթերը սիւ - նակներ կը թխեն ամէն օր, իրար մրո - տելու համար:

Հնչակեաններն ալ, իրենց կարգին, իւղ կը լեցնեն կրակին վրայ, — ռա - կատ յարդարելով ռամկավարներուն դէմ :

Երէկ թղթակցութիւն մը կարդացի Ցունաստանի երկու ռամկավար թեր - թերու մասին,— ի՞նչպէս ծնան, ի՞նչ - պէս կ'ապրին, մէկը Սելանիկի, միւսը Աքէնիի մէջ:

Կարդացէք դուք ալ.

— « Նիւթապէս փճացած «Արեւել - ք»ի հրատարակիչները, ի հարկէ ըս - տիպեալ, նետուեցան ռամկավարնե - րու գիրկը: Որովհետեւ ռամկավար - ները անոնցմէ մէկը ղրկեցին Կիպրոս, Մելբոռնեան հաստատութիւն, որպէս ուսուցիչ, մէկ ուրիշը անօրէն կար - գեցին Սելանիկի մէջ Բարեգործակա - նի բացած վարժարանին, իսկ երրոր - դը, ատեն մը եւս թերթին խմբագիր պահելէ յետոյ, Մակեդոնիոյ մէջ Բա - րեգործականէ հովանաւորուած վար - ժարաններուն կրթական քննիչ ? Նչա - նակել տուին : Եւ ահա այս կերպով տէր զարձան Սելանիկի «Արեւելք»ին :

Աւելի հրահանգիչ է Աքէնիի «Արա - մազդ »ին պատմութիւնը :

Այս թերթն ալ հիմնուած էր նոյն հիմնական նպատակով,— «մերկա - ցնել Դաչնակցական հրէշը»:

Եւ, դրամ կը հոսի աջէն - ձախէն, «առանց կուսակցական խտրութեան»: «Զոհաբերուեցան նիւթապէս, զոհա - բերուեցան բարոյապէս »:

Բայց, տարին չլրացած, «սեւ ձեռ» մը կը միջամտէ, եւ «Արամազդ »ը կ'անցնի ռամկավարներուն ձեռքը:

Ո՞րն է այդ սեւ ձեռքը.

— « Գաղութներու մէջ միայն եւ միայն ռամկավարութիւնն է որ կրնայ խնկարկել այդ սեւ ձեռքին, որ կը կոչուի Բարեգործական »:

Նամակագիրը, որ Փարիզի հնչակ - եան օրկանին դղրակիցն է, առ այժմ վերապահելով «մանուածապատ հա - շիւներ»ու մանրամասնութիւնները, կ'եզրակացնէ.

— « Սելանիկի «Արեւելք»ը ռամ - կավար օրկան զարձաւ Բարեգործա - կանի միջոցներով եւ դրամով, Աքէն - քի «Արամազդ»ը ռամկավարներուն ձեռքին մէջ մնաց Բարեգործականի միջոցներով եւ դրամով, եւ ըսել որ Բարեգործականը ընդհանուր հայկա - կան միութիւն է, առնուազն ապուշ - թիւն է :

Առանց Բարեգործականի զանազան եւ զարմանազան ձեւի յատկացումնե - րուն, ռամկավարները գաղութներու մէջ ոչ միայն պարբերական պրօչիւր - ներ իսկ չեն կրնար հրատարակել, այլ եւ գործիչ մը իսկ չեն կրնար պահել: Որովհետեւ այդ կուսակցութեան մօտ կը պակսի եւ մտաւոր, եւ իր սակաւա - թիւ ընկերներուն մօտ զոհաբերու - թեան ոգին »: (26 մայիս):

Նոյն պատմութիւնները չպատմե՞ց, վերջերս, ռամկավար երիտասարդ մըն ալ :

Վ.Ա.Հէ

«ԱՆԿԱՆՈՆ»ՆԵՐԸ ՄԱՐՍԷՅԼ ՎԵՐԱԴԱՐՁԱՆ

Մարսէյլի մեր թղթակիցը կը գրէ մայիս 26 թուականով.—

Երէկ, 25 մայիս, «Սինայեա» չոգենաւով վերադարձան 21 հոգի այն «անկանոն»ներէն որոնք ներգաղթի չոգենաւը մտած էին առանց անցագրի:

Ինչպէս կը հաղորդեն ինծի, «անկանոններուն» թիւը 100ի մօտ է եղեր: Պաթումի մէջ մնաց 80 հոգի, որոնք մօտէն կամ հեռուէն կապ ունէին Հօկին հետ կամ արձանագրուած էին ներգաղթի ցանկին մէջ: Իսկ վերադարձողները ոչ մէկ արձանագրութիւն ունին եղեր:

Վերադարձողներէն մէկն ալ, Պոլսոյ մօտերը ծովը ցատկած է դուրս ելլելու համար: Վերադարձուած 21 հոգին երբ նաւէն ելան, անմիջապէս ինքնաչարժի մը մէջ լեցուելով առաջնորդուեցան ոստիկանութեան կեդրոնը:

Նոր օրէնք աւերակատունի եւ վիժուած մասին

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ մօտերս հրամանագրով մը պիտի հաղորդուի նոր օրէնքը՝ ամուսնալուծման եւ վիժման մասին: Այսուհետեւ մայրը այլեւս ազատ պիտի չըլլայ վիժում վճռելու, միայն բժիչկը կրնայ այդպիսի որոչում տալ, նկատի առնելով կնոջ ընկերային եւ առողջական վիճակը: Բանտարկութեան պատիժներ նախատեսուած են այն բժիչկներուն համար որ կ'անսաստեն օրէնքին, ինչպէս եւ անոնց դէմ որ վիժում կատարելու կը դրդեն: Այն մայրը որ վիժում կը կատարէ առանց արտօնութեան, պիտի ենթարկուի հրապարակային պարսաւանքի, իսկ կրկնութեան պարագային տուգանքի :

Գալով ամուսնալուծման, կարելի է որոչել միայն երկու ամուսիններուն հաւանութեամբ: Այս առթիւ տուրք մըն ալ պիտի հաստատուի, յատկաչատուական դրութեամբ,— 50 րուբլի՝ առաջին անդամուան համար, 150՝ երկրորդին, 300՝ երրորդին եւ յաջորդներուն համար: Անհատական տեսարակի մը մէջ պիտի արձանագրուին ամուսնալուծումները: Պիտի բարելաւուի նաեւ պարկեչտ օրէնքը, ծանրացնելով պատիժները: Միեւնոյն ատեն կառավարութիւնը պարգեւներ պիտի հաստատէ, սկսելով եօթներորդ զաւկէն. պիտի աւելցնէ մայրանոցներու անկողինները, մսուրները, մանկական պարտէզները եւայլն, երկու միլիառ րուբլի յատկացնելով այս գործին:

Հիթլեր եւ Մուսոլինի կը բանակցին

Հռոմի դեսպանական դեսպանը ունկնդրութեան ընդունուեցաւ Մուսոլինիի կողմէ, երկուչաբթի օր: Հակառակ պաչտօնական շրջանակներու լռութեան, իրազեկներ կը պնդեն թէ գաղտնի բանակցութիւններ կը կատարուին երկու «Առաջնորդ»ներուն միջեւ: Կ'ըսուի թէ Հիթլէր Իտալիոյ սերտ բարեկամութիւնը չահելու համար տրամադիր է չխանգարելու Աւստրիոյ անկախութիւնը՝ առեւնի մը համար, ինչպէս եւ առեւտրական նպաստաւոր դաչնագիր մը կնքելու: Իտալիա եւս տրամադիր է զինակցութիւն մը կնքելու, բայց կը վախնայ որ Գերմանիոյ ազդեցութիւնը ծաւալի Միջերկրականի մէջ եւ Գերմանիա մրցակից մը դառնայ իրեն դէմ՝ Պալքաններու մէջ:

ՉԱՐԻՖՈՒՄԻ ՀԵՏՔԵՐՈՎ

(ՎԻՊԱԿԱՆ ԴԵՊՔԵՐԻՑ ՀԱՎԱՔՎԱԾ)

— ո —

Եվ ահա ես ամբողջ ուժով սկսեցի հետևել Ֆրանցուզովի ընթացքին, որպեսզի ժամանակին կարողանամ ինքնաթիռով հասնել Ֆրանսիա, նախքան նա կհասցնի ինձ վնաս հասցնել։ Ես ամեն ինչ արեցի, որ նա չկասկածի, թե ես հետևում եմ իրեն։ Ես ինձ պահում էի այնպես, ինչպես միշտ։ Ես ամեն օր գնում էի ֆրանսիական հյուպատոսարան, ուր ինձ ասում էին, որ ոչ մի նոր հրահանգ չկա։ Ես ամեն օր հեռագրում էի Փարիզ, որ ինձ ուղարկեն ֆրանսիական անձնագիր, որպեսզի ես կարողանամ ճանապարհորդել Ֆրանսիայի տարածքում։ Ես ամեն օր հեռագրում էի Փարիզ, որ ինձ ուղարկեն ֆրանսիական անձնագիր, որպեսզի ես կարողանամ ճանապարհորդել Ֆրանսիայի տարածքում։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿՈՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ (ԲՈԼՇԵՎԻԿՅԱՆ) ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵՏԻ ՕՐԳԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՏՐՄ. ՀԱՅՑ ՏԱՍՆ. ՀԱՎԱՔՈՒ ՏԵՂ (1919 - 1921)

— ՀԱՏՈՒԿ ԹՈՂԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆ —

ՀԱՅՑ ՏԱՍՆԱՊԵՏԱՑ ՀԱՎԱՔՈՒ ՏԵՂԸ

Հայոց տասնապետաց հավաքուն տեղն էր Ալաշկերտի դաշտը, Մուշի հարավ-արևելյան կողմը, Ծովինար գյուղի մոտ։ Այդ հավաքի նպատակն էր՝ ընտրել հայոց տասնապետներին, որոնք պետք է ներկայանային Արշակ Բ թագավորին։ Ընտրությունը կատարվում էր ըստ ժողովրդի կամքի։ Ընտրվածները պետք է ունենային ազնվական ծագում, ռազմական հմտություն, ուժեղ կամք, ազնիվ վարք և բարձր բարոյական հատկություններ։

Հավաքը տևեց 2 տարի։ Ընտրվեցին 8 տասնապետներ, որոնք ներկայացան թագավորին։ Նրանք էին՝ Ներսես Մամիկոնյանը, Վասակ Սյունին, Վահան Ամատունին, Վարդան Արծրունին, Գնել Գնունին, Վահան Կամսարականը, Վասակ Սիսակյանը և Վահան Անձևացին։

Ներսես Մամիկոնյանը ստացավ Տարոնի տասնապետությունը, Վասակ Սյունին՝ Սյունիքի, Վահան Ամատունին՝ Աղձնիքի, Վարդան Արծրունին՝ Վասպուրականի, Գնել Գնունին՝ Գուգարքի, Վահան Կամսարականը՝ Ուտիքի, Վասակ Սիսակյանը՝ Արցախի, Վահան Անձևացին՝ Ասպահանի տասնապետությունը։

Տասնապետները պարտավոր էին հավաքել զորք և պատերազմի դաշտում ենթարկվել իրենց զորքերի հրամանատարին։ Նրանք ունեին նաև դատական իրավունք։

Տասնապետությունը ժառանգական էր։ Տասնապետի մահից հետո նրա որդին կամ եղբայրը պետք է ներկայանար թագավորին և ստանար հոր կամ եղբոր տասնապետությունը։

Տասնապետները ենթարկվում էին սպարապետին, որը նշանակվում էր թագավորի կողմից։ Սպարապետը հրամանատարն էր ամբողջ հայկական զորքի։

Տասնապետները ունեին իրենց զորքերը, որոնք կազմված էին հետևակից և հեծելազորից։ Հետևակը կազմում էր զորքի մեծ մասը։ Հեծելազորը կազմված էր ծանր զրահավոր հեծյալներից և թեթև հեծյալ նետաձիգներից։

Տասնապետները ունեին նաև իրենց դրոշները։ Դրոշները պատկերում էին առյուծ, արծիվ, վիշապ և այլ կենդանիներ։

Տասնապետները ունեին նաև իրենց զինանշանները։ Զինանշանները պատկերում էին առյուծ, արծիվ, վիշապ և այլ կենդանիներ։

Տասնապետները ունեին նաև իրենց շքանշանները։ Շքանշանները պատկերում էին առյուծ, արծիվ, վիշապ և այլ կենդանիներ։

Տասնապետները ունեին նաև իրենց տիտղոսները։ Տիտղոսները պատկերում էին առյուծ, արծիվ, վիշապ և այլ կենդանիներ։

Տասնապետները ունեին նաև իրենց կոչումները։ Կոչումները պատկերում էին առյուծ, արծիվ, վիշապ և այլ կենդանիներ։

Տասնապետները ունեին նաև իրենց պատիվները։ Պատիվները պատկերում էին առյուծ, արծիվ, վիշապ և այլ կենդանիներ։

Տասնապետները ունեին նաև իրենց պարգևները։ Պարգևները պատկերում էին առյուծ, արծիվ, վիշապ և այլ կենդանիներ։

Տասնապետները ունեին նաև իրենց մրցանակները։ Մրցանակները պատկերում էին առյուծ, արծիվ, վիշապ և այլ կենդանիներ։

Տասնապետները ունեին նաև իրենց մեդալները։ Մեդալ

Իրենց կիները անկողին եւ ուտելիք բերած էին զիշերուան համար: Դէպք չպատահեցաւ: Երկու հաստատութեանց տնօրէնները խնդրած էին որ ոստիկանութիւնը բռնութեան չդիմէ:

Կ'ըսուի թէ չարժման ղեկավարն է համայնավար կուսակցութիւնը: Թերթերը կը գրեն թէ խլրտումներ կը սիրեն նաեւ Ռումանիոյ, Իսպանիա-Միւղպայի եւ ուրիշ բազմաթիւ գործարաններու, ինչպէս եւ չինութեանց գործերուն մէջ:

ՋԱՆՋԱՀԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԵՐԵՔ ՄԱՑՐԱՊԵՏՆԵՐ եւ 15 «մենատանի կոյսեր» պաշտօնանկ եղան եւ անմիջապէս արտաքսուեցան Ռուանի մէջ, իբրեւ հետեւանք թեմական արքեպիսկոպոսին պաշտօնանկութեան: Հրամանը արձակած էր նոր թեմակալը, եւ գործադրուեցաւ երկու քահանաներու միջոցաւ:

276 ՖՐԱՆՉԻՍԿԵԱՆ «Հայրեր» դասի քաշուած են Կոպլէնցի մէջ (Գերմանիա), իրենց խնամքին յանձնուած մանուկներ հրապուրած եւ լկած ըլլալով: Գլխաւոր ամբաստանեալն է Հայր Լէօ Զիկէլ, 47 տարեկան, որ խոստովանեցաւ թէ 1929էն ի վեր կը զուարճանար մանուկներու եւ մխիթարութեան անդամներուն հետ: Շատեր ալ Ֆրանսա փախած են: Դատը պիտի տեւէ երեք ամիս:

ԼԵՀԱՍՏԱՆԻ արտաքին նախարարը, պրն. Պէք, Պելկրատ վնաց երեք օր նախարարներու հետ, իբրեւ թէ 1931ին արուած այցելութիւն մը փոխարինելու համար: Իրաղեկներ քաղաքական չատ կարեւոր պաշտօն մը կը վերագրեն այս այցելութեան:

32 ԴՊՐՈՑԱԿԱՆՆԵՐ ՄԵՂԴՈՒԵՑԱՆ Զնխոսլովաքիոյ մէջ, Աւստրիոյ սահմանին մօտ, երբ նաւային պտոյտ մը կը կատարէին գետին վրայ: Մակոյկը յորձանքի բռնուելով չրջեցաւ եւ 100 դպրոցականները ջուրը ինկան իրենց վարժուհիներուն հետ: Խեղդուած է նաեւ վարժուհիներէն մէկը, 20 աղջիկներու եւ 11 մանչերու հետ:

ԴԻՒՐԱՀԱՒԱՆ ՀԱՑ ՄԸ, Նուրկուշ Պօղոս, Փարիզեան սալօն մը յաճախելով, կը մտերմանայ աղջկան մը հետ եւ կը նշանուի: Տանտիրուհին, խոհամանի մառնագէտ, աղջիկը ներկայացուցած էր իբրեւ ուսանողուհի իրաւագիտութեան եւ գաւակը հարուստ վաճառականի մը, իսկ Պօղոսն ալ՝ իբրեւ տնօրէն Պանք Օթոմանի: Ի վերջոյ երեւան ելաւ որ աղջիկը պարզ կարուհի մըն է, անունն ալ փոխած: Պօղոս դատարան դիմեց, բայց ուշ էր: Շատ մը ծախքերու կարգին, 2500 ֆրանքի մօտիկ մըն ալ գնած էր, որ այժմ անհետացած է: Դատը կը շարունակուի:

կան քլիքներն են: Նուագահէրներուն ծանօթ է այսօր այնքան անհատն հնարաւորութիւններու տէր այս արուեստի հրաշալիքը: Ասիկա գիտեն է մեծ երաժիշտի մը, մթնոլորտային գիտունի մը,— Մօտիս Մարթինոյի: Փիթոյեւ ստացողաւոր բեմադիրն ու դերասանը Ֆրանսացի նուագահան Տարիեւս Միլհոյի գիտած է երաժշտական ալիքներուն յարմարեցնելու համար Լը Նորմանի դիւթախաղը որ ներկայացուեցաւ Թէաթրը ու Մաթիւրէնի մէջ: Հոն նուագեց Տիրուհի Զատափեան, ու երաժշտապէս արտայայտուելու այս նոր ձեւին մէջ ան հաստատեց իր մեծ կարողութիւնը: Երաժշտական ալիքներու նուագածուին մէջ կը գտնուին բոլոր յատկութիւնները խելքի, հմայքի ու խոր հասկացողութեան զորս յայտնաբերած է դաշնակարուհին:

Ք.

Հ. Ց. Դ.

Գալատա

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Ռոստով ճենթակոմիտէի եւ Քրիստափոր խումբի անդամական ընդհանուր ժողովը, այսօր, հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, Դրօշակ միութեան սրահին մէջ, 5 rue de d'Eclipse: կարեւոր օրակարգ:

ՊՕՄՈՆի (Մարսէյլ) Զաւարեան ճենթակոմիտէն ընդհանուր ժողովի կը ֆրաւիրէ վարդգէս, Եփրեմ, վարուժան եւ Շահրիկեան խումբերը, այս շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, սովորական ֆաւաքատեղին: Օրակարգ Ջեկոյց ներկայացուցչական ժողովի, բացակաները նկատի կ'առնուին:

ՎԱԼԱՆՍի կոմիտէն ընկերական ընդհանուր ժողովի կը ֆրաւիրէ բոլոր ընկերները, այս ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին, Սիամանթօ ակումբին մէջ:

ՎԻՆԻի կոմիտէն ընկերական ընդհանուր ժողովի կը ֆրաւիրէ Քրիստափոր եւ Մուրատ խումբի բոլոր ընկերները, այսօր հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8ին, խաժակ ակումբին մէջ: կարեւոր օրակարգ:

ԼԻՈՆի վարաձդեան կոմիտէն ընդհանուր ժողովի կը ֆրաւիրէ բոլոր ընկերները, 29 Մայիս, ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 181 Cours Lafayette, Զարդարեան գրադարանին մէջ:

ՍԷՆ-ԼՈՒԻ (Մարսէյլ) Ակնունի ճենթակոմիտէի անդամական ընդհանուր ժողովը, այս ուրբաթ երեկոյ ժամը 8 30ին:

ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ԽՄԻՉՔ

ՐԱՔԻ ՏԻԿՋ

Զուտ խաղողէ քաշուած եւ անիսոնով պատրաստուած օդին է ՐԱՔԻ ՏԻԿՋ:

Զգուշացէք այլ եւ այլ նիւթերով պատրաստուած եւ ձեր կեանքին վտանգաւոր օդիները խմելէ, ալ խմեցէք միմիայն ՐԱՔԻ ՏԻԿՋ, զոր ինքնաբաւ, կապարէ եւ ախտահարներէ բոլորովին ազատ ճենատուած է:

Ֆրանսայի համար ներմուծողը՝ Ա. ՏԱՎԱԹՅԱՆ

8 rue Suffren, Marseille — Tél. D. 70-89

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(17 ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

de

Droit Français et International Privé

Mandataire en Justice

159 rue Lafayette, Paris (Gare du Nord) Tél. 68—02

ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԷ ամէն տեսակ դատեր, Փարիզի, դաւառի, գաղութներու եւ արտասահմանի մէջ: Ներկրդակցութիւն իրաւագիտ. ամէն տեսակ խնդիրներու: Արկածի դատեր, ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ: Նաթիւրալիզասիոնի օրինական ձեւակերպութիւններ եւ անուններու փոփոխութիւն, ընկերութիւններու կազմութիւն եւ լուծում: Ամէն տեսակ դործերու խմբագրութիւն: Իրաւագիտական քննութեանց եւ մրցումներու պատրաստութիւն: Ճառերու եւ դասախօսութիւններու խմբագրութիւն: Ներկրդակցութիւն 25 ֆր.: Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 5—7, բացի շաբաթ, կիրակի եւ տօնի օրերէ:

Կ'ընդունի նաեւ ժամադրութեամբ:

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ՓԱՐԻԶԻ «ԵԳԻՊՏԱՑԻ» ԿՈՄԻՏԷԻ դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ այսօր Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8·30ին, Chez Zeyer սրճարանի վերնայարկը, 4 rue St. Denis (Place du Châtelet), մէթրօ Châtelet: Միաքերու փոխանակութիւն ընկ. Լեւոն Զորմիսեանի դասախօսութեան շուրջ: Կը հրաւիրուին փարիզի եւ շրջանի բոլոր ընկերները:

ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿԱԽՕՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Հ. ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆ

եւ Նախագահութեամբ Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆի

30 Մայիս, շաբաթ երեկոյ, Փըթի-Փուռնալի սրահներուն մէջ

21 rue Cadet, *մէթրօ* **Cadet**

Ֆրանսացի եւ օտար հիւրերու կարգին ներկայ պիտի ըլլան եւ խօսք պիտի առնեն Պ. M. MOUTET (երեսփոխան), Պ. MULLER (Նախագահ Կամաւորներու Դաշնակցութեան), JOUHAUX (ընդհ. քարտուղար Աշխատանքի Դաշնակցութեան), հրամանատար BENOIST D'AZY (կազմակերպիչ Արեւելեան Լէգէոնին),

կը խօսին՝ Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ եւ Գնդ. Տ. ԲԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

(Նախագահ Հ. կ. եւ Քարտիկներու Միութեան)

Ուղերձներ Հայ Միութիւններու կողմէ,

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

Կ'երգեն ՏԻԿ. Ա. ԳԵՒՈՆԵԱՆ, ՕՐ. ԱՒՆԱԴԱՄԵԱՆ եւ Պ. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ

Կ'արտասանեն ՕՐ Մ. ՇՄԱՒՈՆԾԵԱՆ (Հայերէն) եւ Պ. ՌՈՒԲԻՆ ՍՏԵՓԱՆ (Ֆրանսերէն):

ՍԻՓԱՆ-ԿՈՄԻՏԱՍ երգչախումբը՝ ղեկավարութեամբ Պ. ԱՐԱՅ ՊԱՐԹԵԼԵԱՆի

կարգապահութեան կը հսկեն Հ. Մ. Ը. Մ.ի սկաուտները եւ Հայ Արիները:

Ճաշ, Թօմպոլա, պիֆէ: Եւրոպական պարերը կը տեւեն մինչեւ առաւօտ

Մուտք՝ 5 Ֆրանք

ՊԱՆԵԷՕ-ՔՕՇԱՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ «Արծիւ» ենթակոմիտէի

14 Յունիս, կիրակի, ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր

Salle de Bangnetsի մէջ, Place Condorcet, (Bourg la Reine)

Կը նախագահէ ընկ. Ս. ԳԱՐԱԿԵՕԶԵԱՆ

Կը խօսին ընկերներ Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ եւ Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին

Կ'երգեն Որ. Ն. Գ.եազեան եւ Ֆիկ. Ա. Յակոբեան: Կ'արտասանեն օրիորդներ Մ. Օսմանեան, Լիլիա Աբրահամեան: Կը պարէ փոքրիկ Բէժինա:

Կը նուագէ Թեւռիսդ Գարեգին:

Ժամը 7էն յետոյ կը սկսի գինեսեղանը:

Հանդէսի երկու բաժնի մասնակցութեան համար կը գանձուի 5 ֆր.:

Հաղորդ. միջոց.— Առնել *Porte d'Orléans*էն *81* թիւ ֆաթրակաբը եւ իջնել *Place Condorcet (Bourg-la-Reine)*:

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

30 Մայիս, շաբաթ երեկոյ, Յրդ Թաղապետարանի սրահին մէջ:

Նախաձեռնութեամբ «Քրիստափոր-Ռոստով-Զաւարեան» խումբերու եւ հովանաւորութեամբ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ ԿՈՄԻՏԷԻ

Կը խօսի ընկ. ՎԱՀԱՆ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

30 Մայիս. շաբաթ երեկոյ ժամը 8,45ին,

Պետական Թատրոնին վերնայարկը

Կը խօսի ընկ. ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ

Կ'երգէ Ֆիկ. Մարիամ Լուսինեան, Կ'արտասանեն Մատէոս Պըլըգեան, Ա. Խաչիկեան, ընկ. Կ. Քէֆեեան:

ՏԷՍԻՆի ՄԷՋ.— 31 *Մայիս*

Կը խօսի ընկ. ՎԱՀԱՆ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

ՍԷՆԹ-Էթիէնի ՄԷՋ.— 6 *Յունիս*

Կը խօսի ընկ. ՎԱՀԱՆ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

ՎԻԷՆի ՄԷՋ.— 7 *Յունիս*

Կը խօսի ընկ. ՎԱՀԱՆ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

ՌՕՄԱՆի ՄԷՋ.— 31 *Մայիս*

Կը խօսի ընկ. ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ

ՓՕՆ ՏՕՊՆԱՅԻ ՄԷՋ.— 1 *Յունիս*

Կը խօսի ընկ. ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ.— 7 *Յունիս*

Կը խօսի ընկ. ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ

ԱՎԻՆԵՕՆԻ ՄԷՋ.— 31 *Մայիս*

Նախաձեռնութեամբ Ավինեոնի «Մուրատ» խումբի, Քաֆէ փիժոնիէի մէջ

Կը նախագահէ ընկ. ԼԵՒՈՆ ՅՈՎԻԿԵԱՆ

Կը խօսի ընկ. ԱԶԳԻՆ ՍԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒՄ

ի պատիւ դերասան Ա. ԳՄԲԻԹԵԱՆի

31 Մայիս, կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3.30ին

Պէհիկթաշլեան սրահին մէջ, 26 rue Troyon, Sèvres

մէթրօ *Pont de Sèvres*

Կը ներկայացուի ՔՕՐՔՍՕ (3 արար)

Գիներ՝ 10 եւ 5 Ֆրանք:

Գալստեան

կազմակերպուած Մարսէյլի Հայ Մարզասիրաց Ընդհանուր Միութեան կողմէ

28 Յունիս, կիրակի կէս օրէ վերջ. Hôtel la Plageի

գեղեցիկ ամառանոցին մէջ:

Բոլոր կազմակերպութիւններէն կը խնդրուի նկատի ունենալ Թուականը:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ սպասուհի մը տնական գործերու եւ լուացքի համար: Դիմել՝ Beylerian, 9 rue du Maréchal Foch, Versailles:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ առաջին ձեռք կարող լաւ գործաւորուհի մը haute couture‌ի համար, Դիմել *ՏԻԿԻՆ ԶԱՊԷԼԻ*, *23, Rue Nollet* (փլաս Քլիշի) փարիզ:

ՀԱՅ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԱԿՈՒՄԲ

Այսօր, հինգշաբթի, երեկոյեան ժամը 9ին, Ռուսական Քոնսէրվատուարի չէնքին մէջ (գետնայարկ), 26 Ավրնիւ տը Թօքիո,

Կը խօսի Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ

Նիւթ՝ Հանրային տրամադրութիւնները գաղութահայ երիտասարդութեան մէջ:

ԳԱՂԷՔ ՏԵՍԷՔ

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe. LYON.

ԳԱՂԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi.

TSF. PHONOS. DISQUES

Vahram DERDERIAN

30. Rue des Dominicaines — MARSEILLE

Ստացած ենք մեծ քանակութեամբ հայերէն, ֆրանսերէն թուրքերէն, յունարէն եւլ., ամենավերջին ելած վալսերը, պիներըմարցելի: Ապսպրանքներ կ'ընդունինք գաւառէն եւ արտասահմանէն եւ կը զրկենք մեծ խնամքով: Նոյնպէս կը ծախենք ՌԱՏԻՕներ ամէն մարքայէ: Մասնաւորապէս կը ծախենք մեր շինած 6 լամբով ռատիօն, որ կ'առնէ ամբողջ Եւրոպան, գինն՝ 800 ֆր: կը փնտռենք այս գործով զբաղողներ, շահաւոր գործ.

ՀԱՅ ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Ձեր փնտռած լաւ եւ դիմացկուն կաշիները՝ անմրցելի գիներով կրնաք գտնել մեզ մօտ:

THÉRIZOL Frères

14. Avenue de la Sœur-Rosalie PARIS (13)

Métro: Italie Tél. Gob. 11-21

ԳՆՈՒՄՆԵՐԸ ԿԱՆԽԻԿ:

ԴԻՄԵՑԷՔ

Brasserie du PROGRÈS

Dépositaire PIERRE MEUNIER

65 bis Rue Vergniaud, Paris (13)

Tél. Gobelins 39.56

Ուր կրնաք գտնել ձեր փնտռած Bières, Limonades եւ Eaux-minérales‌ները: Գնահատուած են իր գարեջուրները Weldbier et La Maternelle: փնտռեցէք ձեր Նպարավաճառներու մօտ:

Ձեր դաշտահայեացքներուն եւ խնդրանքներուն համար դիմեցէք մեզի, որ անմիջապէս ձեզի պիտի բերուին ուզուած խմիչքները, առանց յաւելումի:

Ծանօթ նպարավաճառատուն Մ. ՀԱՊԵԱՆ

(Alimentation BROUSSA)

21 Rue Saulnier, Métro: Cadet — Tél. Prov, 16—88

Միակ ներկայացուցիչն է Փարիզի շրջակայքի եւ հեռաւոր արուարձաններու մէջ Dépositaire *ամէնառաջնակարգ ճերմակ պանիրի* (Marque Omega-production Festeris & Melidès)

Entrepreneur peintre en bâtiment

CLIDJIAN LEON

Blanchiment, papiers peints, vitres-decorations

Մատչելի գիներ: Գրել եւ ժամադրութիւ հետեւեալ հասցէներուն.— 4 rue des Deux Avenues. *Paris (13) եւ* 53 rue Emile Duploye à Issy-les-Moulineaux, Tél. Gobelins 48-86:

«ՇԻՐԱԿ» *Թէ՛ փորձառութեամբ եւ թէ՛ բժշկական գիտութեամբ հաստատուած ճշմարտութիւն մըն է որ Արեւելքի իսկական օդին, պատրաստուած զուտ չամիչի հիւթով ու անիսոնով եւ թորուած մանուկ գործիքով (ալամպիք)՝ ազդեցիկ զօրացուցիչ մըն է: Բայց օդի գործածողը պէտք է գիտնայ ընտրել այն վաճառանիշը՝ որ կ'երաշխաւորէ անարատ օդին բոլոր յատկութիւնները: Այլապէս, օդի անունին տակ՝ խարդախուած եւ յիմիական նիւթերով պատրաստուած ըմպելին կը քայքայէ առողջութիւնը եւ կազմական աղետալի խանգարումներ յառաջ կը բերէ:*

«ՇԻՐԱԿ» օդին, որ մասնաւոր մենաշնորհով Ֆրանսայի մէջ հրապարակ հանուած Արեւելքի իսկական օդին է, կը լրացնէ օդիէն ակնկալուած բոլոր օգտակար յատկութիւնները: Ուրեմն, եթէ օդի սիրահար էք, խմեցէք զայն, բայց գնուեցէք եւ խմեցէք Հայաստանի պատմական փառապանծ նահանգին անունով կնքուած եւ Շիրակի հզօր նկարը կրող պիտակով «ՇԻՐԱԿ» օդին, ձեր առողջութեան դաւաճանած չըլլալու համար:

Մեծաքանակ գնումի համար դիմել՝ Ֆրանսայի եւ գաղթավայրերու միակ արտօնատէր

GRANDE DISTILLERIE DU PARC

1 Bld. Onfroy, Prado—MARSEILLE, Tél. D. 78—73

Լիոնի եւ շրջակայքի մէրանոց D. N. BAHADOURIAN, 32, rue de Sevigné, LYON — Tél. Moncey 32—10

Նիսի մէրանոց H. KHATCHADOURIAN, 24 rue Assalit, NICE — Tél. 841.85

ՍՐՈՒՑ ԽՆԴԱՅՔ

Maison KHENDAMIAN

ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՆԱՄԱՐՆԵՐԸ ՋԱՓԱԶԱՆՑ ԳԻՆԵՐՈՎ

ԳԱԼԱԾ ՓՈՍՏԱԼ՝ 12ը 25 Ֆրանք: ՀԱՐԱՒԱՆԵԿԱՆ նկարներու ժապաւէնահանութիւն. քաշուած մեր STUDIOի կամ հարսանիքին վայրը, առանց յաւելումի՝ 12ը 125 Ֆրանք:

Carte d'identitéի նկարներ՝ 12 հատ 10 Ֆր., 6 հատ 7 Ֆր.:

ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԱԿՈՒՄԲ

Այս ուրբաթ, երեկոյեան ժամը 9ին,

École des Langues Orientales *ի մէջ*, **2 rue de Lille,**

մէթրօ՝ St. Germain des Près

Դասախօս Պ. Ա. ԽՈՆԴԿԱՐԵԱՆ

Նիւթ՝ Սունդուկեանի Թատրոնը:

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme, PARIS (13)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.284

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ՆՐԹԵԻՆԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄԱՍՆԱԿ ՆԱՄԱԿՆԵՐ

Յրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանգ	70 ֆրանգ	35 ֆր
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանգ	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանգ	100 ֆրանգ	—

ՈՒՐԲԱԹ 29 ՄԱՅԻՍ VENDREDI 29 MAI 1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3127

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ԽՕՍՔ

ՖՐԱՆՍԱՆ ԴԻՄԱԳԻԾ ԿԸ ՓՈԽԻ

—o—

Երկուշաբթի օր կը բացուի նորընտիր երեսփ. ժողովը, որ կոչուած է նոր չրջան մը բանալու այս երկրին պատմութեան մէջ, իր ձախակողմեան մեծամասնութեամբ: Ատենական գործողութիւններէն եւ ընտրութեանց վաւերացումէն վերջը, թերեւս մինչեւ հինգշաբթի կազմուի նոր դահլիճը:

Իրականին մէջ, արդէն կազմ եւ պատրաստ կը համարուի Լէօն Պլումի դահլիճը: Թէեւ ընկերվարական վարչապետը կ'ուզէ զաղտնի պահել բուն ցանկը, բայց անոր զլխաւոր մասերը ծանօթ են չաբաթներէ ի վեր, բացի քանի մը նախարարութիւններէ, եւ մանաւանդ արտաքին գործերու վարիչէն:

Բնականաբար նոր դահլիճին մէջ մեծամասնութիւն պիտի կազմեն ընկերվարականները, իշխանութեան գլուխ անցընելով իրենց յայտնի դէմքերը:

Ցետոյ կուգան արմատականները, որոնք տարիներէ ի վեր ոչխարհեցող տարբն էին, բայց տկարացան այս անգամ:

Համայնավարները մերժած ըլլալով մասնակցիլ, դահլիճին պակասը պիտի լրացնեն անկուսակցական ընկերվարականները (Փոլ Ռոնքուռի խմբակցութիւն) եւ ուրիշ ձախակողմեան տարրեր:

Իրրեւ նորութիւն, Լէօն Պլում պիտի օգտուի նաեւ Աչխատանքի Դաշնակցութեան մասնագիտական աչխատանքի աջակցութենէն, գործնապէս ընթացք տալու համար ժողովրդական ճակատի տնտեսական եւ աչխատաւորական պահանջներուն:

Ուրիշ նորութիւն մը պիտի ըլլայ կիներու մասնակցութիւնը, թէեւ մանրամասնութիւնները ճշդուած չեն տակաւին: Այսօրուան լուրերուն համաձայն, եթէ նախարարութիւն մըն ալ չստանձնէ, Տիկին Ժոլիո - Քիւրի դահլիճին պիտի օգնէ իրրեւ մասնագէտ խորհրդական: Դեռ ուրիչ լուր մը,— նոր վարչապետը կ'ուզէ կազմել կիներու Ազգ. Խորհուրդ մը, իրրեւ աչակից կառավարութեան:

Այս մանրամասնութիւններէն վեր, անվիճելի է մէկ իրողութիւն,— արտայայտիչը նոր կարգ ու սարքի մը:

Բոլոր երեւոյթները եւ օրուան չարժումները կ'ապացուցանեն թէ նոր կառավարութեան մղիչ ազդակը պիտի ըլլայ «զանգուածներու նախարարութիւնը», ինչպէս կը բնորոշէր Համայնավար գործիչ մը, Վայեան Քութիւրիէ, այնքան պատկերազարդ բացատրութեամբ մը.

— « Ձախակողմեան կառավարութեան կողքին, ուժ տալով անոր, ապահովելով անոր ամրութիւնը, համայնավարները դուրսէն պիտի կատարեն տեսակ մը զանգուածներու նախարարութիւն, աչակցութեամբ կոմիտէներու վերածուած ժողովրդական ճակատին ամէնէն եռանդուն եւ կարգապահ տարրերուն»: (12 մայիս):

— « Մինչ մեր ընկերվարական ընկերները կառավարութեան գլուխը պիտի գտնուին, մենք անոնց պիտի օգնենք մեր բոլոր ուժով, խորհրդարանին եւ երկրին մէջ, հրաւիրելով զանգուածները որ տեւապէս ներգուկ հանդիսանան ժողովրդական Համախմբումի ծրագրին »: (13 մայիս):

Այս քաղաքականութիւնը խօսքէն գործի վերածուած է արդէն, եւ անշուշտ աւելի պիտի զարգանայ, նոր դահլիճին կազմութենէն ետոյ:

Ընտրական յաղթանակէն ի վեր, այս գիծն է որ կը չեշտուի ամէն օր, զանազան առիթներով:

Ընկերվարականներն ալ, որոչ զգուշութիւն ցուցնելով հանդերձ, այդ ճամբուն կը հետեւին,— միչտ չարժուն լարուած վիճակի մէջ պահել զանգուածները, նոր ակօսներ բանալու համար ծփուն բազմութեանց ամէհի ճնշումին տակ:

Ոչ միայն մեթոտիկ աչխատանքներ են որ կը կատարուին այս ուղղութեամբ, այլեւ իրարու կը յաջորդեն դղրդագին ցոյցերը, զանազան առիթներով: Ապացոյց՝ կիրակի օրուան թափորը, որ թնդաց Փարիզի փողոցներուն մէջ, ամբողջ լինը ժամ, աւելի քան 500,000 հետեւորդներով, եւ առաջնորդութեամբ նոր վարչապետին, Լէօն Պլումի:

Ուրեմն, փոխաբերական առումով, «փողոց»ն ալ կոչուած է տիրական դեր կատարելու, նոր դահլիճին գործունէութեան մէջ: Եթէ պաչտօնական կառավարութիւնը աչակցութեան կարօտի, «փողոց»ը պատրաստ է չարժելու: Եթէ թուլնայ կամ չեղի, զարձեալ «զանգուածներու նախարարութիւն»ը պիտի տեսնէ իր դիմացը, իրրեւ ազդարար ուղեցոյց:

Ինչ անակնկալներ ալ պատահին, Ֆրանսան կը գտնուի անախընթաց հոլովոյթի մը առջեւ, — խաղաղ, բայց խորունկ եւ ծաւալուն:

Հաւանական ձախողանքներն անգամ կոչուած են փոխելու այս երկրին վարչական եւ սահմանադրական դիմագիծը: Գրասենեակներէն աւելի, զանգուածներն են որ չեշտ եւ գոյն պիտի տան կառավարութեան գործերուն:

Մնաց որ, եւ՛ ընկերվարականը եւ՛ համայնավարը յատկապէս կը զգուշանան յախուռն մարզանքներէ եւ ցնցումներէ:

Անոնք չատոնց բարեխառնած են իրենց պահանջները, կազմելով ընդհանուր ծրագիր մը, յանուն ժողովրդական ճակատի:

Օրինակ, ամէնէն արմատական պահանջը, ճարտարագործութեանց ազգայնացումը, առ այժմ սահմանափակուած է զինարտադրող գործարաններով: Կարմիրներն իսկ չեն ուզեր որոչ սահմանէ մը անդին անցնիլ, կանգ առնելով գործնական եւ անմիջական կամ հասունցած պահանջներու վրայ:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԹՈՒՐՔԻՈՑ ՄՏԱՀՈԳՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

—o—

Կարեւոր բանակցութիւններ Լոնտոնի մէջ

Լոնտոնի «Սթար» թերթը կը գրէ թէ արտաքին նախարար Պ. Իտըն եւ նախարարութեան գլխաւոր խորհրդականները նոր լրացուցին չարք մը մը խօսակցութիւններ՝ Թուրքիոյ արտաքին գործակալութեան խորհրդականին հետ: Խօսակցութիւնները գլխաւորաբար կապ ունէին Տարտանէլի վերազինման հետ, բայց երկու պետութեանց ներկայացուցիչները զբաղեցան նաեւ իտալիոյ դէմ գործադրուած պատժամիջոցներով: Թուրքիա լրջօրէն կը կասկածի իտալիոյ ծաւալումէն՝ Պալքաններու մէջ: Կ'ըսուի թէ իր ներկայացուցիչները այս առթիւ ՇԱՏ ԹԱՆԿԱԴԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՀԱՂՈՐԴՍԱՒ ԵՆ ՄՈՒՍՈԼԻՆիի ԾՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ, ԾՐԱԳԻՐՆԵՐ ՈՐ ԿԸ ՎԵՐԱԲԵՐԻՆ ՈՉ ՄԻԱՅՆ ՊԱԼՔԱՆՆԵՐՈՒ, ԱՅԼԵՒ ՄՕՏԱՒՈՐ ԱՐԵՒԵԼՔԻ:

ՓԱՐԻԶԻ ԲԱՆՈՒՈՐՆԵՐԸ ԵՐՐՈՐԴ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ՄԸՆ ԱԼ ԳՐԱՒԵՑԻՆ

Երգ, նուագ եւ ձառեր գիշերն ի բուն

Երէկ հաղորդած էինք թէ Փարիզի բանուորները զրաւած են երկու կարեւոր գործարաններ, մէկը՝ Իսի - լէ - Մուլինոյի, միւսը՝ Սէնթ - Ուէնի մէջ, յաւելում պահանջելով:

Ջորեքչաբթի օր երրորդ գործարան մըն ալ անցաւ բանուորներու ձեռքը, միեւնոյն պահանջներով: Դարձեալ օդանաւային գործարան մըն է, Ֆարման, որ կը գտնուի Պիյանքուռի մէջ: Բանուորները տիրաբար տեղաւորուելով երեք հաստատութեանց մէջ, որոչեցին դուրս չելլել, մինչեւ որ գոհացում տրուի: Ցաւելումէ զատ, կը պահանջեն նաեւ չաբաթական աչխատանքը վերածել 40 ժամուան, թէեւ այդպիսի օրէնք չէ քուէարկուած տակաւին:

Ուրիշ չորս կարեւոր հաստատութիւններ ալ նոյն պահանջները ստացան, բայց գոհացում կամ հաւաստիքներ տրուած ըլլալով, չարունակեցին աչխատանքը: Այս գործարաններն են Ռընօ (ինքնաչարժ), Խափասօ. Սիւիզա (օդանաւային), Ամիօ (օդանաւային) եւ Սօթէր- Հարլէ (մետաղագործական): երկուչաբթի օր, երբ առաջին անգամ գլուխ վերցուցին բանուորները, անմիջապէս գոհացում տուաւ ինքնաչարժի Հօչքիս գործարանը:

Բանակցութիւնները կը չարունակուին գործարաններու եւ գործաւորներու պատուիրակներուն միջեւ: Բանթողները գիշերը անցուցին երգելով, նուագելով եւ ճառախօսելով: Երեք հաստատութեանց բանուորներուն կիները եւ ընտանիքները ցերեկը անցուցին գործարաններու դուռներուն առջեւ, ուտելիք եւ անկողին փոխադրելով: Որ եւ է անկարգութիւն չէ պատահած: Գործարանատէրներն ալ չեն ուզեր որ ստիկանութիւնը միջամտէ, բանթողները դուրս հանելու համար: Իսկ այս վերջիններս թոյլ կուտան որ հաստատութեանց վարիչները կամ ստիկանները ներս մտնեն, որպէսզի ո եւ է բանուոր վար դրուած չըլլայ հակառակ իր կամքին: Բանթողներուն առաջնորդները միչտ կը կրկնեն թէ իրենք նպատակ չունին բռնի գրաւելու եւ իրենց գլխուն բանեցնելու գործարանները, այլ կ'ուզեն արգիլել հակառակորդ բանուորներու գործածութիւնը: Իրենք պարզապէս գործադուլ հռչակած են եւ գործարաններուն մէջ պիտի մնան, մինչեւ որ գոհացում ստանան: Անոնք կը հերքեն նաեւ այն վերագրումը թէ գործադուլը քաղաքական հանգամանք ունի: Երբ խումբ մը բանուորներ կը լուսանկարուէին իրենց բռունցքները օդին մէջ բարձրացուցած, վարիչները պատուիրեցին վար առնել ձեռքերը, քանի որ պայքարը պարզապէս արհեստակցական է, եւ ոչ թէ քաղաքական:

Իսի - լէ - Մուլինոյի օդանաւային գործարանին բանուորները կը պահանջեն ժամական աչխատագինը 4.60էն բարձրացնել 5.50ի: Իսկ Լավալէթի բանուորները կը գանգատին թէ իրենք միայն 3.50 կը ստանան մէկ ժամուան աչխատանքի համար, թէ օտար սղագիրները 2000 ֆրանք ամսական կ'առնեն, իսկ ֆրանսացիները՝ միայն 800 ֆրանք:

**** Համայնավար կուսակցութիւնը ողջոյնի գիր մը ուղղեց գրաւեալ գործարաններու բանուորներուն: Այս առթիւ գոհունակութեամբ կը յիչէ թէ ժողովրդական ճակատի բոլոր կոմիտէները ուժ կուտան բանթողներուն, «որոնք կը կռուին հացի համար, ընդդէմ 200 ընտանիքներու, պաչտպանելով ապատութիւնը եւ խաղաղութիւնը »:*

**** Ուրիչ բազմաթիւ գործարաններու բանուորներն ալ խլրտումներ կը ցուցնեն: Վարակուած է նաեւ գաւառը: Թուլուզի օդանաւային գործարանին բանուորները, 250 հոգի, գործադուլ հռչակեցին եւ որոչեցին ներսը փակուիլ: Հաստատութեան վարչութիւնը հաւաստիքներ տուած ըլլալով, բանուորները դուրս ելան: Սիթրօէնի (Փարիզ) հաստատութեան մէկ ճիւղին բանուորներն ալ որոչեցին փակուիլ գործարանին մէջ, մինչեւ որ գոհացում ստանան :*

«Ամերիկեան քազաքակիրթ»

Գրած էինք թէ խորհրդային իշխանութիւնը նոր օրէնք մը մչակած է, ամուսնալուծման եւ վիժման մասին: Ուրիչ հրամանագիր մը կը տրամադրէ տարեկան 2000 րուբլի նպաստ բաժկացնել այն կիներուն որ 8, 9 եւ 10 զաւակ կ'ունենան: Այս նպաստը պիտի վճարուի հինգ տարուան համար: Տասնըմէկերորդ եւ յաջորդ զաւակներուն համար պիտի վճարուի 5000 րուբլի՝ առաջին տարին, 3000 ալ՝ յաջորդ չորս տարիներու ընթացքին: Նպաստները պիտի աւելցուին ոչ այնքան բազմածին ընտանիքներու համար ալ, (45 րուբլի փոխան 32ի): Ամուսնութ մայրերու համար օրական 10, իսկ յղի կիներու համար 50 րուբլի տիպի վճարուի անկողին իյնալէ վեց օր առաջ եւ վերջը: Բանուոր կիներն ալ միեւնոյն վճարումը պիտի ստանան եւ աւելի թեթեւ գործեր՝ յղութեան չրջանին :

Վիժման օրէնքին դէմ անհաստատներուն համար պատիժ նախատեսուած է մէկէն երկու տարի: Այս պատիժը կրնայ բարձրանալ երեք եւ աւելի տարիներու, եթէ վիժումը կատարուած է վատառողջ պայմաններու մէջ կամ ոչ - բժիչկի մը կողմէ: Այն մարդը որ վիժում կատարելու կը դրդէ, պիտի դատապարտուի երկու տարի բանտարկութեան: Վիժում կատարող կին մը առաջին անգամ պիտի յանդիմանուի հրապարակաւ, իսկ երկրորդ անգամ՝ 300 րուբլի տուգանքի պիտի դատապարտուի:

Ամուսնալուծեալ ամոլի մը զաւակներուն օրապահիկը պիտի ըլլայ իրենց

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

21 ՆԱՒԱՐԿԱՒԱՆԵՐԸ

—·—

Ջէ՞ք փորձուիր հարցնել, կարդալով 21 փախստականներու բռնի վերադարձը՝ Պաթումէն.

— ձիշդ է, օրէնքէն շեղած եմ, երբ դուն ներս չես տուներ օրինագաղտագողի շոգենաւ մտած, առանց զանց, թերուս ալ անոպայ եղբայրդ, արձանագրութեան եւ անցագրի : հեռաւոր հարեւան մը, օտարազգի Բայց, ի վերջոյ ո՞ր իշխանութիւնը տանտէր մը ի՞նչ տրամաբանութեամբ աւելի պարտականութիւն ունի տէր առնէ պահէ, մանաւանդ որ արդէն արկանգձելու այս օրինագանցներուն, տարմանի հրամանի արձակեր է:

Ապահովութեան խնդի՞ր: Բայց խորհրդային իշխանութիւնը ե՞րբ է անիրկեր այս ճակատին վրայ: Նոյն իսկ Բար կը հանէ Բաղեցնի - դրամատիրականի իշխանութենից:

Դժուա՞ր էր այս 21 «անկանոն»ները բաժնել 21 տարբեր գիւղերու եւ քաղաքներու մէջ, պահել հսկողութեան տակ, չէզոքացնել իբրեւ հասարակ բանուոր կամ գիւղացի :

Վերջապէս ամբողջ կովկասի մէջ կարելի չէ՞ բալելու, շնչելու տեղ մըն ալ այս հալածականներուն համար ճարել :

Ո՞ւր է տարբերութիւնը՝ Բաղեցնի և բանուորա - գիւղացիական հասկացողութենից :

Ուրեմն եթէ այս տղաքը Թուրքիա - յէն նաւ նստած ըլլային, դարձեալ վերադարձուելով պիտի յանձնուէին քրիստական իշխանութենից...

Ա՞յս է որ կը կոչուի պաշտպանութիւն բանուորներու եւ հալածականներու, «էնթերնասիօնալ»ի գոռում - գոչումներով :

ՎԱՀԷ

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԻՆ ՀԱՄԱՐ

—·—

Տիկին Ա. Շահլամեան	10
Փոթրիկն Արմենակ (Քլուտ) Թորոսեան, Թուլուզ	25
Գումար՝	35
Մայիս 14ի գումարը	3502
Ընդհ. գումար՝	3537

« ՄՈՒՍԱ ԼԵՌ»Ը՝ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ

Լոյս տեսաւ Ֆրանց Վերֆէլի հռչակաւոր գրքին Ֆրանսերէն թարգմանութիւնը, «Les 40 Jours du Musa Dagh»: Թարգմանիչն է Paule Hofer-Bury, Ցառաջաբանը գրած է ակադեմական P. Benoit. Հրատարակիչը՝ Editions Albin Michel, 22, Rue Huyghens, Paris. Մէկ հատոր, բնաիր տպագրութեամբ: Գինը՝ 25 Ֆրանք:

Շուտով առիթ կ'ունենանք խօսելու այս թարգմանութեան մասին:

Ֆ. Կ. Խաչի Պատ. Ժողով

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ Ը. Պատգ. Ժողովը կը բացուի այսօր, Ուրբաթ առաւտուան ժամը 10ին, Mutualité երկրորդ յարկի մէկ սրահին մէջ, 24, Rue St. Victor, Paris:

200 բնակարան խանդուած Կարսի մէջ

Պոլսոյ Թուրք թերթերը կը գրեն թէ Կարսի գետը յորդեցաւ տեղացող սաստիկ անձրեւէն եւ ողողեց չուրջի կարգ մը տուներու առաջին յարկերը: Աղէտեալ ընտանիքները տեղաւորուած են զօրանոցներու եւ տաղաւարներու մէջ: Շրջակայ բլուրներէն եկած ջուրերը լիճի մը վերածած են քաղաքին անասուններու չուկան: 50 խանութներ ողողուած են:

Վերջին լուրերու համաձայն, 39 օրէ ի վեր ամբողջ սաստկութեամբ տեւող անձրեւին հետեւանքով, Կարսի մէջ 200 տուներ քանդուած են: Աղէտեալները տեղաւորուած են մզկիթներու, վրաններու եւ վակոններու մէջ: Քաղաքապետութիւնը կ'օգնէ անպատսպար ընտանիքներուն: Կարմիր Մահիկը 10 հազար ոսկի ուղած է: Անձի կորուստ չկայ :

Երզուսի չրջանին վերաչինութիւնը

Արեւելեան նահանգներու երրորդ ընդհ. քննիչ Թահսին Իւզէր, որ երգրամ հաստատած է իր կեդրոնը, վերաչինութեան ծրագրին չուրջ հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրած է Թուրք մամուլին.

— Մօտ օրէն Երզրումէն դէպի Երզնկա երկաթուղիի չինութիւնը պիտի սկսի: Իրանի Թրանզիթի ճամբուն չինութիւնը փութով առաջ կը տարուի եւ աչխատանքը պիտի ըլլայ այս ուղին, որ Տրապիզոնէն մինչեւ սահմանագլուխ՝ Կիւրճիւպալաղ կ'երկարի:

Իկտիրի մէջ բամպակէ կտաւի գործարան մը չինելու որոչում տրուած է: Արեւելեան նահանգներու էլեկտրականութեան պահանջը լայնօրէն գոհացնելու համար, Թորթումի ջրվէժը պիտի օգտագործուի, Ջրակայան մը չինելով այնտեղ:

Հաւանական է որ այս տարի Արաքսի Սարդարապատ ջրամբարտակի ծրագիրը գործադրուի: Այս տարի քանի մը միլիոն ոսկի պիտի ծախսուի էրզրումի եւ չրջականերուն համար եւ ժողովուրդը բարօրութիւն պիտի տեսնէ:

ՀԻԹԼԷՐԱԿԱՆ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԵԱՆ վարիչը, Պալտոր Շիտախ, յայտարարեց թէ անգամակցութեան որ եւ է դիմում չպիտի ընդունուի մինչեւ 1937 ապրիլ 20, «Ադոլֆոր»ին տարեդարձը: Պատճա՞ռը,— այս տարի Հիթլէրի ծննդեան տարեդարձին առթիւ դիմումները այնքան բազմաթիւ են եղած որ, 10 — 14 տարեկան բոլոր գերման մանչերն ու աղջիկները այժմ արձանագրուած են երիտասարդական չարքերուն մէջ: Կառավարութիւնը երիտասարդութեան չորրորդ տօնը կը կազմակերպէ յատկապէս յատկիկայ յունիսի համար: Այս առթիւ ֆիզիքական մարզանքի փորձեր պիտի կատարուին բոլոր դպրոցներուն մէջ եւ տօնակատարութիւնը պիտի վերջանայ ազգային ցոյցով մը, յունիս 21ին :

ՀԱՅՐԻ ՕՐՀՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԻՔԸ

(ՎԵՊ ՄԱՅՐԱԿԱՆ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՄԱՍԻՆ)

— o —

Դուրս եկանք ծանր ու մռայլ մտքերով։ Ես ինձ համար որոշեցի, որ այլևս երբեք չպիտի գամ այդ տունը։ Ինչո՞ւ։ Ես ինքս էլ չգիտեմ։ Ինչ-որ մի անորոշ զգացողություն էր, որ ինձ ասում էր, թե այդ տունը ինձ համար ոչ մի լավ բան չի խոստանում։ Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչպես կարող էր այդ ամենը ինձ վրա այդքան ազդել։ Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչպես կարող էր այդ ամենը ինձ վրա այդքան ազդել։ Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչպես կարող էր այդ ամենը ինձ վրա այդքան ազդել։

— Ինչո՞ւ ես այդպես լուռ եղել, Ներսես,— հարցրեց ինձ Գրիգորը, երբ մենք արդեն հեռացել էինք այդ տնից։

— Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչո՞ւ եմ լուռ եղել, Գրիգոր ջան։ Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչո՞ւ եմ լուռ եղել, Գրիգոր ջան։ Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչո՞ւ եմ լուռ եղել, Գրիգոր ջան

ԼՈՒՍԱՎՈՐՉԱԿԱՆ ՍԵՔ (1919 - 1921)

— ո —

Նախկին ռազմաճակատի հետևակային մի գունդ տարհանվում էր Ղարաքիլիսայից: Ես, որպես գնդի բժիշկ, պետք էի ուղեկցեի գունդը մինչև Ղարաքիլիսայի երկաթուղային կայարան, որտեղից զորամասը պիտի բեռնվեր գնացքներով և ուղևորվեր դեպի Ալեքսանդրապոլ:

Ճանապարհին, երբ գունդը հանգստանում էր, ես հանդիպեցի ինձ ծանոթ մի զինվորի, որ ինձ տեղեկացրեց, թե գնդի հրամանատարը՝ գնդապետ Ա. Ա., ինձ է փնտրում: Գտա նրան: Նա ինձ հրամայեց անմիջապես գնալ Ալեքսանդրապոլ և ներկայանալ զորամասի հրամանատարին, որ ինձ նշանակել է զորամասի ավագ բժիշկ:

Ես հրաժեշտ տվեցի գնդապետին և ընկերներին, որոնց հետ ընկերացել էի ռազմաճակատի դժվարին օրերին, և ճանապարհ ընկա դեպի Ալեքսանդրապոլ:

Ալեքսանդրապոլ հասա ուշ գիշերով: Ինձ ընդունեցին զորամասի հրամանատարության շտաբում: Ներկայացա զորամասի հրամանատարին՝ գնդապետ Ս. Ս.-ին, որ ինձ ծանոթացրեց զորամասի ավագ բժիշկ Ա. Ա.-ի հետ, որ ինձ պիտի ներկայացներ զորամասի զորքերին:

Զորամասի զորքերը տեղավորված էին Ալեքսանդրապոլի մի քանի թաղամասերում: Ավագ բժիշկը ինձ տարավ այն թաղամասը, որտեղ տեղավորված էին զորամասի զորքերը, և ծանոթացրեց զորքերի հրամանատարների հետ:

Զորամասի զորքերի հրամանատարությունը ինձ ընդունեց սառնությամբ: Ես հասկացա, որ ինձ չեն սիրում, որովհետև ես նրանց համար օտար էի:

Ավագ բժիշկը ինձ ներկայացրեց զորամասի զորքերի հրամանատարներին, որոնք ինձ ընդունեցին ավելի սառնությամբ, քան զորամասի հրամանատարությունը:

Զորամասի զորքերի հրամանատարությունը և հրամանատարները ինձ ընդունեցին սառնությամբ, որովհետև ես նրանց համար օտար էի:

Ավագ բժիշկը ինձ ներկայացրեց զորամասի զորքերի հրամանատարներին, որոնք ինձ ընդունեցին ավելի սառնությամբ, քան զորամասի հրամանատարությունը և հրամանատարները

եկամուտին մէկ չորրորդը՝ մէկ զաւկի, կէսը՝ երկու, եւ 60 առ հարիւր՝ երեք եւ աւելի զաւակներու համար: Սոնոք որ չեն վճարեր սահմանուած օրապահիկը, կը դատապարտուին երկու տարի բանտարկութեան:

Պաղեստինի խոովութիւններ վերսկսան

Վերջին լուրերը որոշ մեղմացում կը ցուցնեն Պաղեստինի կացութեան մէջ: Կարեւոր դէպքեր չեն պատահած չորեքշաբթի օր: Միայն եաֆայի մէջ ռումբ նետուած է, առանց մեծ վնաս պատճառելու: Արաբ ոստիկան մը դիպուածով սպաննեց արաբ գիշերապահ մը:

Հորեքշաբթի օր Հայֆա հասաւ անգլիական զրահաւոր մը, որ Միջերկրականի նաւատորմի հրամանատարին դրօշակիրն է: Այս ժամանումը մեծ ազդեցութիւն գործեց Պաղեստինի մէջ: Մովսկալը անմիջապէս տեսակցութիւն մը ունեցաւ Հայֆայի քաղաքապետին հետ: Աղեքսանդրիայէն անգլիական նոր զինուորներ նաւ նստան, Պաղեստին երթալու համար:

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ԼԵՀԱՍՏԱՆ կ'աշխատին իրենց ազդեցութեան չրջանակին մէջ առնել Եուկոսլաւիան: Այս ծրագրին հետ կապ ունի Լեհաստանի արտաքին նախարարին այցելութիւնը, որ տեղի ունեցաւ առջի օր: Նախարարը ջերմ ընդունելութիւն գտաւ Պելկրատի մէջ: Լեհաստանի եւ Եուկոսլաւիոյ արտաքին նախարարները այս մասին խորհրդակցած են, արդէն, Ժընեւի մէջ եւ այժմ կ'ուզեն աւելի խորացնել ծրագիրը:

ԱԶԳԵՐՈՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ յունիս 15ի զումարման առթիւ, իտալական կառավարութիւնը կը սպասէ որ պատժական տնօրինութիւնները ջնջուին: Հակառակ պարագային, Մուսոլինի նոր ահաւոր մը պիտի ստեղծէ, իր արտաքին քաղաքականութիւնը յարմարցնելով Գերմանիոյ հետ: Արդէն չատ կարեւոր տեսակցութիւններ ունեցած է այս մասին, գլխաւորաբար Հոոմի դերման դեսպանին հետ:

ԼԻՕՆ ՊԼՈՒՄ կը չարունակէ իր խորհրդակցութիւնները, նոր դահլիճին կազմութեան համար: Կը հաստատուի թէ նոր վարչապետը ոչ միայն նախարարական կամ մանագիտական պաշտօն մը պիտի յանձնէ Տիկ-Փոլիօ-Քիւրիի, այլեւ «Կինեռու Ազգ. Յորհուրդ» մը պիտի կազմէ, իբրեւ խորհրդական դահլիճին:

Արմատական կուսակցութիւնը Պ. Խոխոյի թեկնածութիւնը դրած է, երեսփ. ժողովի նախագահութեան համար:

ՈՒԹ ՏԱՐի ԹԻԱՊԱՐՏՈՒԹԵԱՆ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԵՑԱԻ, Կոպլէնցի մէջ, (Գերմանիա), Ֆրանչիսկեան «հայր» մը, Լէօ Զիկիլ կամ Պէրնարա Շեռոյնհօրֆ, որ տարիներով սովորութիւն դարձուցած էր լսկել դպրոցական մանուկներ եւ միաբանութեան երիտասարդ անդամները: Ընդհ. դատախազը իր ճառին մէջ յայտարարեց թէ Գերմանիոյ վանքերուն մէջ հաստատուած 500 Ֆրանչիսկեան կրօնաւորներուն կէսէն աւելին վարակուած են այս մոլութեամբ: Տակաւին պիտի դատուին 275 «հայրեր» եւ «եղբայրներ», նոյն մասնաւորութեամբ: Այս յայտնութիւնները ծանրապէս վարկաբեկած են Գերմանիոյ կաթոլիկ եկեղեցին եւ Ֆրանչիսկեան միաբանութիւնը:

«ՔՈՒԻՆ ՄԷՐԻ», Անգլիոյ «Նոռմանտիա»ն, չորեքշաբթի օր ճամբայ ելաւ դէպի Ամերիկա, կտրելու համար արագութեան մրցանիշը: Քարափին վրայ խանուած էին 250,000 հոգի, երբ չոգենաւը խարխափ վերցուց: Քանի տարիէ ի վեր, արագութեան մրցանիշը կը պահէր «Մաւրիտանիա», (4 օր, 10 ժամ, 41 վայրկեան): Ցետոյ եկաւ գերմանական «Պրէմէն»ը (4 օր, 16 ժամ, 43 վայրկեան): 1933ին իտալական «Ռէքս»ը չահեցաւ մրցումը (4 օր, 13 ժամ, 58 վայրկեան), իսկ անցեալ տարի՝ «Նոռմանտիա»ն (4 օր, 3 ժամ, 2 վայրկեան):

ՇԱՐԼ ՄՈՐԱՍ, «Աքսիօն Ֆրանսէզ»ի ասագ խմբագիրը, որ նախ չորս, յետոյ ութ ամիս բանտարկութեան դատապարտուած էր, իբրեւ սպանութեան դրդիչ, վերաքննութեան դիմած ըլլալով, առաջին վճիռը վերածուեցաւ երեք ամսուան: Երկրորդը դեռ նոր պիտի քննուի:

ԱՏՏԻՍ - ԱՊԷՊԱՑԷՆ կը հեռագրեն թէ ամէն օր ցեղապետներ կը ներկայանան իտալական իշխանութեանց, հպատակութիւն յայտնելով: Զէնքերու հաւաքումը կը չարունակուի ամբողջ երկրին մէջ:

ԻՏԱԼԱԿԱՆ առաջին թերթը լոյս տեսաւ Ատոիս Ապէպայի մէջ, մայիս 26ին: Նոյն օրը մարաջախտ Պատոլիոյ ճամբայ ելաւ դէպի Հոոմ:

ՄԵՌԱՒ ԿՆՈՋ ՏԱՊԱՆԱՔԱՐԸ ԾԱՒԵԼՈՎ, նոր կնիկ մը առնելու ձեռնարկած էր Սերպ մը, Աչիմ Կավալիովիչ, Պելկրատի մէջ: Նոր նշանածը խորամանկ վրդովուած, մերժեց ամուսնանալ եւ ամէն բան ջուրը ինկաւ: Աչիմ հարսնիքի ղրամ չունենալով, գերեզմանատան պահապանին հետ համաձայնած եւ առաջին կնոջ տապանաքարը ծախած էր:

Հ. Ց. Դ.

Դասատ

ՄԱՐՍԷԼԻ Հ. Ց. Դ. Պատ. Միութեան ընդհ. ժողովը 31 մայիս, կիրակի առաւօտ ժամը 10ին, նոր ակումբին մէջ, 5 rue de l'Eclipse: կարեւոր օրակարգ:

ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆ (Մարսէյլ) ընկեր կարօ ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը, այս կիրակի ժամը 3ին, ընկ. Յովհաննէս վարոնանի սափրիչի խանութին մէջ, Գանփաներ Ցրէզ: կարեւոր օրակարգ, պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՊՕՄՕՆի (Մարսէյլ) Զաւարեան ենթակոմիտէն ընկերական ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ վարդգէս, եփրեմ, վարուժան եւ Շահիրկեան խումբերը, վաղը շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, սովորական հաւաքատեղին: Օրակարգ Ջեկոյց ներկայացուցչական ժողովի, բացակաները նկատի կ'առնուին:

ՎԱԼԱՆՍԻ կոմիտէն ընկերական ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, այսօր ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին, սիամանթօ ակումբին մէջ:

ԼԻՈՆի վարանդեան կոմիտէն ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, այսօր, ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 181 Cours Lafayette, Զարդարեան գրադարանին մէջ:

ՍԻՆ-ԼՈՒԻ (Մարսէյլ) ակնունի ենթակոմիտէի անդամական ընդհանուր ժողովը, այսօր ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին:

ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ Կը ՏՕՆՈՒԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Հ. ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆ

եւ Նախագահութեամբ Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆի

վաղը, շաբաթ երեկոյ, Քրիճ-Ժուռնալի սրահներուն մէջ

21 rue Cadet, մէթրօ Cadet

Ֆրանսացի եւ օտար հիւրերու կարգին ներկայ պիտի ըլլան եւ խօսք պիտի առնեն Պ. M. MOUTET (երեսփոխան), Պ. MULLER (նախագահ կամաւորներու Դաշնակցութեան), JOUHAUX (ընդհ. քարտուղար Աշխատանքի Դաշնակցութեան), հրամանատար BENOIST D'AZY (կազմակերպիչ Արեւելեան Լեգէոնին):

կը խօսին՝ Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ եւ Գնդ. Տ. ԲԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

(Նախագահ Հ. Կ. եւ Վարտիկներու Միութեան)

Ուղերձներ Հայ Միութիւններու կողմէ:

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

կ'երգեն Տիկ. Ա. ԳԵՒՈՆԵԱՆ, ՕՐ. Ա.ՒՆԴՈՒԱՄԵԱՆ եւ Պ. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ

Դաշնակով կ'ընկերակցին Mlle DJAMBAZ & Mlle CORPOT

Կ'արտասանեն ՕՐ Մ. ՅՄՄԱՆՃԵԱՆ (հայերէն) եւ Պ. ՌՈՒԲԻՆ ՍՏԵՓԱՆ (ֆրանսերէն):

ՍԻՓԱՆ-ԿՈՄԻՏԱՍ երգչախումբը՝ ղեկավարութեամբ Պ. ԱՐԱՅ ՊԱՐԹԵԻԵԱՆի

դարգապահութեան կը հսկին Հ. Մ. Ը. Մ.ի սկաուտները:

Ճաշ, թօմպոլա, պիճէ: Երգոպական պարերը կը տեւեն մինչեւ առա օտ

Մուտք՝ 5 ֆրանք:

ՍՐՆՈՒՎԻԻ ՄԷՋ.— Յունիս 7ին:

ԼԻՈՆԻ ԱԵՋ

30 Մայիս, շաբաթ երեկոյ, Յրդ Թաղապետարանի սրահին մէջ:

Նախաձեռնութեամբ «Քրիստափոր-Ռոստոմ-Զաւարեան» խումբերու եւ հովանաւորութեամբ ՎԱՐՈՒԱՆԵԱՆ ԿՈՄԻՏԷԻ

կը նախագահէ ընկ. Ս. ԽՈՒՑԵԱՆ

կը խօսի ընկ. ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին Ա. Գ. Մելքոնեան (ջութակ), Օր. Ծ. Տէր-Պետրոսեան եւ Պ. Վ. Զանտրեան (երգ), Օր. Հաճի-Պօղոսեան եւ ընկերներ Լ. Ալէմեան, Մ. Մխրդէ (արտասանութիւն):

Հանդէսէն վերջ խնջոյք մինչեւ առաւօտ, 5 rue Bonnefoi:

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

30 Մայիս, շաբաթ երեկոյ ժամը 8.45ին,

Պետական թատրոնին վերնայարկը:

կ'երգէ Տիկ. Մարիամ Լուսինեան, կ'արտասանեն Մատթէոս Պըրգեան, Ա. Խաչիկեան, ընկ. Կ. Քէչիեանեան:

ՏԷՍԻՆի ՄԷՋ.— 31 Մայիս

կը խօսի ընկ. ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ

ՌՕՄԱՆԻ ՄԷՋ.— 31 Մայիս

ՓՕՆ Տ'ՕՊՆԱՅԻ ՄԷՋ.— 1 Յունիս

կը խօսի ընկ. ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ

ԱՎԻՆԵՕՆի ՄԷՋ.— 31 Մայիս

Նախաձեռնութեամբ Ավինեոնի «Մուրատ» խումբի, ֆաֆէ փիժոնիէի մէջ

կը նախագահէ ընկ. ԼԵՒՈՆ ՕՎԻԿԵԱՆ

կը խօսի ընկ. ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին:

Դաշտանականդէս եւ ներկայացում

Ռոպէնսոնի գարաստանին մէջ, **MAISON FIQUET**

կազմակերպուած Հարաւային շրջանի «Յառաջդիմասիրաց» միութենէն

կողմէ, ի նպաստ վարժարանին

Յունիս 7ին, առաւօտեան ժամը 10էն մինչեւ գիշերուան ժամը 10

ՆՈՒԱԳԱՆՈՒՄԸ

կը ներկայացուի Ե. Օտեանի եւ Մ. Կիւրճեանի ՋԱՐՇԵԼԸ ԱՐԹԻՆ ԱՂԱ

դեկավարութեամբ ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆի,

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԱՒԱԿՆԿԱԼՆԵՐ

թատ եւ ռուսական նուագախումբ:

Աննըեւի պարագային ապահով մեծ սրահ:

Մուտք 3 ֆրանք:

Ճոխ պիւֆէ, դիւրաժատչելի գիներով:

Հաղորդակցութեան միջոց.— Porte d'Orléansէն առնել 128 թիւ ֆանրակառք, որ միայն երեք թիքէով ձեզ պիտի տանի մինչեւ Ռոպէնսոն, *Թէրմինիւս:*

Եպարոցական հանդէս-դաշտանականդէս

կազմակերպուած Լա Վիսթիի «Ազատ» մանկապարտէզի կողմէ

1 Յունիս, երկուշաբթի, Հոգեգալստեան տօնին օրը, կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, սէնթ Անտրէի «Պաւ Պէլվէտէր»ի օդասուն պարտէզին մէջ:

Կը նախագահէ առաջնորդ Տ. ԳԱՐԵԳԻՆ Եպիսկ.

Այս խիստ հետաքրքրական հանդէսին կը մասնակցին 30 երկսեռ մանուկներ, աեղի կ'ունենան արտասանութիւններ, մեներգներ, խմբերգներ, մենկական կատակերգութիւններ, կենդանի պատկերներ, պարեր եւլն.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՍՆԻՔ—ՊՄԱԿ—ՊՄԱԿ

Մարգանք, պար եւլն.

Մանուք Հպարապահաստատուն Մ. ՀԱՊԵԱՆ

(Alimentation BROUSSA)

21 Rue Saulnier, Métro: Cadet — Tél. Prov, 16—88

Միակ ներկայացուցիչն է Փարիզի շրջակայքի եւ հեռաւոր արուարձաններու մէջ, Dépositaire *ամէնաառաջնակարգ ճեպմակ պանիրի* (Marque Omega-production Festeris & Melidès)

ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ԽՄԻՉՔ

ՐԱՔԻ ՏԻՒԶ

Զուտ խաղողէ քաշուած եւ անհասնով պատրաստուած օդին է ՐԱՔԻ ՏԻՒԶը:

Զգուշացէք ուրիշ եւ ուրիշ նիւթերով պատրաստուած եւ ձեր կեանքին վնասակար օգիները խմելէ. այլ խմեցէք միմիայն ՐԱՔԻ ՏԻՒԶը, որուն անարատ, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր ըլլալը հաստատուած եւ գնահատուած է:

UN DUZE
MARQUE DÉPOSÉE
RAKI
40°
DUZE
Véritable Anisette Orientale
ԶՈՒՏ ԽՈՂՈՂէ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ - ازومدن مشروب خالص راق
DISTILLERIE OTTOMANE ISTAMBOUL

Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Ա. ՏԱՒԱՒՈՒԼԵԱՆ

8 rue Suffren, Marseille— Tél. D. 70-89

Կ'ՈՒԶՈՒԻ սպասուհի մը տնական գործերու եւ լուացքի համար: Դիմել՝ Beylerian, 9 rue du Maréchal Foch, Versailles:

LIBRAIRIE FLAMMARION*ի վարչութիւնը կը խնդրէ մեզմէ ծանուցանել թէ այսօր, ուրբաթ 29 Մայիս, իրիկուան ժամը 9էն մինչեւ կէս գիշեր Պ. Լ. կէրտան պիտի ստորագրէ իր նոր գիրքը,* «UN AMI ORIENTAL de BARRÈS: TIGRANE YERGATE», *որուն յառաջաբանը գրած է Պ. Շարլ Մորաս: Հասցէ՝* 25 Bld. des Italiens.

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe-LYON.

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi.

ՎԱՐԶՈՒԻ ԵՆ *յարկաբաժիններ, ամէն յարմարութիւններով* (tout confort), *մէկ մեծ սենեակ, խոհանոց, 1300-1750 ֆր. (շարժ եւ չոֆաժ մէջը ըլլալով): Դիմել՝* 13-15 rue de la Vistule, *մէթրօ* Maison Blanche.

50 *մէթր հեռու Թպեի կպարանէն եւ 23 եւ 32 թիւ հաւաքակառքերու կայարանէն, վարձու են* (tout confort) *արկաբաժիններ, 1 փիէսնոց* **2000**, *եւ 2 փիէսնոց* **2350** *ֆր. շարժ շոֆաժ միասին:*

Աժան գինով մէկ խանութ:

Դիմեցէք տեղւոյն վրայ, 72-74 Bld. Rodin, *à* Issy-les-Moulineaux.

ՅԱՒԱՋԻ ՀԱՍՑԷՆ

— . —

Հ. Ց. Դ. Անիէսի *Արամ* ենթակոմիտէն իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ ընկեր Գրիգոր Մերճանովի, իր տիկնոջ՝ ողբացեալ Աննայի դառնակսկիծ մահուան առթիւ:

×

Պ. Պ Գրիգոր Յակոբեան, Գասնիկ Յովհաննէսեան, Վազգէն Անդրէասեան, ինչպէս նաեւ Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ֆրանսայի շրջանի բոլոր սկաուտները իրենց խոր ցաւակցութիւնները կը յայտնեն միութեան վեթերան անդամ Պ. Գրիգոր Մերճանովի, իր տիկնոջ դառնաղէտ մահուան առթիւ:

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13)

Ա Ն Զ Բ Ե Ի

Թարգմ. ԱՐՄԷՆ Պ. — Հեղինակ՝ ՈՒ. ՍՄԸՐՍԷԹ ՄՈՒՀԸՄ

— Սակայն, Սպիտակ ժողովուրդին մօտ՝ խնդիրը կլսաբերի չարունակել Տիկին Տէյվիսըն, թէեւ, ես պէտք է համաձայնիմ Պ. Տէյվիսընի հետ թէ ինք չի կրնար հասկնալ որ ինչպէս ամուսին մը կրնայ մէկ կողմ կանգնիլ եւ տեսնել իր կինը ուրիշի մը թեւերուն մէջ, եւ գալով ինձ՝ քալ մը իսկ պարած չեմ ամուսնանալէս ի վեր: Բնիկներու պարը, սակայն, բոլորովին տարբեր բան է: Ոչ միայն անբարոյական է ինքնին, այլեւ որոշապէս կը տանի մարդը դէպի անբարոյութիւն: Այսուհանդերձ, չնորհակալ եմ Աստուծոյ, որ ընդհանրապէս զայն, եւ կը կարծեմ թէ՝ չեմ սխալիր երբ ըսեմ որ մեր շրջանին մէջ վերջին ութ տարիներուն ընթացքին ոչ ոք պարած է:

Այս պահուն անոնք հասած էին նաւահանգիստը, ուր անոնց միացաւ Տիկին Մէթքիէլ: Նաւը սուր դարձ մը կատարեց եւ կամաց մը ներս լողացաւ: Լայն, ցամաքով շրջապատուած նաւահանգիստ մըն էր, այնքան ընդարձակ որ կրնար ռազմանաւերու ամբողջ տորմիղ մը պարունակել: Եւ անոր բոլորտիքը կը բարձրանային սեպ ու բարձր կանաչ բլուրներ: Մուտքին մօտ, պարտէզի մը մէջ կը գտնուէր կառավարիչին տունը, որ կ'ընդունէր ծովէն եկող զեփիւռին բուրադակ հոտանքը: Ամերիկեան դրօշակը ծուլօրէն կախուած էր ձողէ մը: Ան-դրան երկու - երեք չարք քարուկիրչէնքերէ, եւ թէնիսի մը բակէն, ուր անդան՝ հասան քարաթը եւ իր պահես-տարանները: Տիկ. Տէյվիսընն ցոյց տուաւ քարափէն երկու - երեք հարիւր քայլ հեռու խարխուլած ահեհնաւը, որ պիտինք Ափիա պիտի տանէր: Ճանդավառ, ուրախ - զուարթ, ու ապմկոտ բնիկներու բազմութիւն մը եկած էր կզզիին բոլոր մասերէն,— ամանք՝ հետաքրքրութեան համար, մնացեալներն ալ ապրանք փոխանակելու Սիոնի զայող ճամբորդներուն հետ: Եւ անոնք բերած էին արքայախնձորներ, ադամաթուղերու խոշոր կոյտեր, քաֆա զգեստներ, խեցիէ ու չանաձուկի ատամներէ չինուած մանեակներ, քաֆա ամաններ եւ ռազմակուրերու նմոյշներ, Ամերիկացի նաւատիները, կոկ ու մաքուր, ածիլուած ու ողորկ դէմքերով, կը ալքատային անոնց մէջ, եւ անոնց հետ կային փոքրաթիւ խումբ մը սպաներ: Մէքֆէյլներն ու Տէյվիսընները կը դիտէին ամբոխը, մինչ իրենց ծրարներն ու դոյքերը ցամաք կը հանուէին: Տոքթ. Մէքֆէյլ կը նեռէր ժոխացաւը, որմէ կը տա-ռապէին մանուկներու եւ պատանիներու մեծ մասը, ինչպէս նաեւ ընդարմացած, անզգայ կեղերու նման այլակերպող վէրքերը:

Անոր մասնագիտական աչքերը չողացին, երբ առաջին անգամ ըլլալով տեսաւ բորոտութեան դէպքեր,— մարդիկ, որ կը պարտէին ահագին, ծանր թեւով մը, կամ իրենց ետեւէն կը քաշէին ահաւոր կերպով այլանդակ սրունք մը: Մարդիկ ու կիներ հագած էին լաւա - լաւա:

— Շատ անպարկեշտ զգեստ մըն է, ըսաւ Տիկին Տէյվիսըն: Պ. Տէյվիսընն այն կարծիքէն է թէ՝ պէտք է որ օրէնքով արգիլուի: Ի՞նչպէս կրնան ակնկալել որ մարդիկ բարոյականութիւն ունենան, երբ անոնք իրենց մէջքը կը կապեն միայն կարմիր նեղ շոր մը:

— Ցարմար է կլիմային, ըսաւ բժիշկը, սրբելով իր ճակտին քրտինքը:

Այժմ, որ ցամաքին վրայ էին, տօթը գրեթէ հեղձուցիչ կերպով կը ճնշէր, թէեւ դեռ կանուխ առաւօտ էր, Շրջապատուած բլուրներով, օդի ոչ մէկ չունչ կը մտնէր փակ - փակօն:

— Մեր կղզիներուն մէջ, չարունակեց Տիկին Տէյվիսընն սուր ձայնով մը, մենք բոլորովին արմատախիլ ըրած ենք լաւա - լաւան: Միայն քանի մը ծերեր տակաւին կը չարունակեն հաղնիլ զայն: Կիները բոլորն ալ լայն, հնատարազ զգեստներ կը հագնին, իսկ մարդիկը՝ տաբատներ, եւ չապիկներ: Մեր տեղաւորման առաջին օրերուն իսկ՝ Պ. Տէյվիսընն կ'ըսէր իր տեղեկագիրներէն մէկուն մէջ — այս կղզիներու բնիկները երբեք կատարեալապէս պիտի չքրիստոնեանան, քանի տասը տարեկանէն վեր գտնուող ամէն տղայ հագած չէ տաբատ մը:

Սակայն, նոյն տաեն, Տիկին Տէյվիսընն իր թեչնային ակնարկներէն քանի մը հատ նետած էր այն ծանր ու դորշ ամպերուն, որոնք ծփալով եկան նաւահանգստին վերեւ: Քանի մը կաթիլներ սկսան իյնալ:

— Լաւ է որ պատսպարուինք, ըսաւ Տիկինը:

Ամբոխին հետ միասին անոնք քալեցին դէպի երկաթաշէն ընդարձակ ծածք մը, եւ անձրեւն սկսաւ իջնել հեղեղի նման: Այնտեղ մնացին պահ մը, եւ քիչ յետոյ իրենց միացաւ Պ. Տէյվիսընն: Ձիչդ է թէ ան բաւական ազնիւ վերաբերում ցոյց տուած էր Մէքֆէյլիններու հանդէպ՝ ճամբորդութեան ամբողջ ընթացքին, բայց չունէր իր կնոջ ընկերականութիւնը, եւ իր ժամանակին մեծ մասն անցուցած էր ընթերցանութեամբ: Ան լուռ, միշտ կախերես մարդ մըն էր, ու կը զգայիր թէ՝ իր ազնուութիւնը պարտականութիւն մըն էր, զոր ինքնիրեն կը պարտադրէր քրիստոնէապէս: Բնաւորութեան վերապահ եւ նոյնիսկ դժխեմ էր: Եզական էր իր արտաքին: Բարձրահասակ ու նիհար էր, երկար թեւերով ու սրունքներով, թուր օրէն կցուած, այտերը փոս էին, ու այտոսկրները հետաքրքրականօրէն բարձր, ու այնպիսի դիակնային տեսք մը ունէր, որ կը զարմանայիր նկատելով թէ՝ որքան լի ու տափակ էին անոր շրթունքները: Մազերը երկար կը ձգէր: Սեւ աչքերը իրենց խոր փոսերուն մէջ, խոշոր ու եղերական էին, ձեռքերը, իրենց մեծ ու երկար մատներով, բարեձեւ էին եւ անոր կուռ-ներով մեծ զօրութեան մը պատկերը: Բայց, անոր ամէնէն յատկանշական բանն այն էր, որ զպուած հրդեհի մը տպաւորութիւնը կը ձգէր վրաս: Մարդ մըն էր, որուն հետ ոչ մէկ մը տերմութիւն կարելի էր:

Անհաճոյ լուրեր բերած էր անհանիթի համաճարակ մը կար: Հանիթը վտանգաւոր եւ յաճախ մահացու հիւանդութիւն մըն էր Քանաղեան փոսերուն մէջ, կզզիին վրայ, ուր հարսանիքի դէպք մը պատահած էր նաւաստիներուն մէջ այն սահմանափակ, որ զիրենք պիտի փոխադրէր:

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276,286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70

(ՆՐԲԱԳԻՏԱԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ՔԱՂԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՅԱՐՄԱՆԱՑ ՆՈՒԱՄԱՆԱՑ

Ցրանսա եւ գաղութներ	140 փրանք	70 փրանք	35 փր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 փրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 փրանք	100 փրանք	—

ՇԱԲԱԹ
30
ՄԱՅԻՍ
SAMEDI
30 MAI
1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3128

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Գինն 50 ՄԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՆԻՐԱԴՈՅՆ ԽՄՈՐՈՒՄԸ

Փարիզի քաղքենի մամուլը, որ իրարանցումի մասնուաց է ժողովրդա-կան ձակատի յաղթանակէն ի վեր, վարպետօրէն կը շահագործէ օրուան տագ-նապը,— բազմաթիւ կարեւոր հաստատութեանց գրաւումը՝ բանուորներու կողմէ :

Եթէ չատերուն համար անակնկալ մըն էր այս ելոյթը, ուրիշներ զայն կը նկատեն ռազմափորձ մը, հակամարտ ուժերը չափելու, տրամադրութիւնները ստուգելու եւ դիրքերը ամրացնելու համար :

Այս տեսակէտէն մեկնելով, յոռետեսները չեն հաւատար այն յայտարա-րութեանց թէ չարժումը քաղաքական հանգամանք չունի, այլ միայն տնտեսա-կան, ինչպէս կը հաւաստեն բանուորներու ներկայացուցիչները :

Մանաւանդ որ, գործադուլը պայթեցաւ հոգեբանական պահու մը,—ճիշդ այն միջոցին երբ ժողովրդական ձակատը իշխանութեան գլուխ պիտի անցնի :

Դեռ աւելի յատկանշական պարագայ մը :

Գործադուլը պայթեցաւ ու ծաւալեցաւ գլխաւորաբար այն հաստատու-թեանց մէջ, որոնք հայթայթիչներն են սպառազինութեանց, օդանաւերու, ինքնաշարժներու եւ ուրիշ մեքենական արտադրութեանց, պետական թէ մաս-նաւոր :

Շատեր այս իրողութենէն կը հետեւցնեն թէ ժողովրդական ձակատը դուրէ անուղղակի վճռած մը կատարել, անմիջապէս իրագործելու համար ներքուստի ազգայնացման ծրագիրը :

Ամէն պարագայի մէջ, սովորական գործադուլի մը հանգամանքը չի ներ-կայացներ այս չարժումը, որքան ալ հիմնուած ըլլայ տնտեսական պահանջ-ներու վրայ :

Այդ պահանջները,— հաւաքական պայմանագիր, վճարովի արձակուրդ, տաւելում աշխատավարձի եւ չաբաթական 40 ժամ աշխատանք,— հետեւանք են կանխորոշ ծրագրի մը, որ սերտ կապ ունի ժողովրդական ձակատի հիմ-նական քաղաքականութեան հետ :

Միւս կողմէ, գործադուլին մեթոտներն ալ բացառիկ հանգամանք մը կը ներկայացնեն :

Ուրիշ ատեն, երբ գործադուլ հռչակուէր, բանթողները դուրս կ'ելլէին, իսկ համակերպողները կը չարունակէին աշխատանքը : Գործատէրերն ալ, ի չարկին, ուրիշ բանուորներ կը վարձէին, ատիկանութեան աջակցութեամբ :

Այս անգամ ոչ թէ բանթողներն են որ դուրս կ'ելլեն, այլ հաստատու-թեանց վարիչները, եւ ատիկանութիւնն ալ կրաւորական դիրք բռնած է :

Եւ ահա քանի մը օրուան մէջ մօտ 50,000 բանուորներ տուն - տեղ են եղած 12— 15 մեծ գործարաններու մէջ, ու կը մերժեն դուրս ելլել, մինչեւ որ գո-հացում ստանան :

Ինչպէս ալ բացատրուի այս խաղաղ գրաւումը, դարձեալ ժամանակի նշան է,— ռազմախաղ, յառաջիկային աւելի ծրագրեալ եւ ծաւալուն եղանակով մը գործադրուելու համար :

Այստեղ ալ, «զանգուածներու նախաձեռնութիւն»ն է որ գլուխ կը ցցէ, իր պահանջները պարտադրելու համար ոչ միայն տիրապետող դասուն, այլեւ կառավարութեան :

Անգամ մը եւս,— արագօրէն կը փոխուի Ֆրանսայի ընկերային եւ վար-չական դիմագիծը, խորապէս յեղաշրջելով հաստատուած կարգ ու սարքը :

Շ.

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ ԿԸ ՄՕՏԵՆԱՆ

Մուսոլինիի խօսքերը Միջերկրականի մասին

Պ. Կրանտի, Լոնտոնի իտալական դեսպանը, հինգշաբթի օր ունկնդրու-թեան ընդունուեցաւ Անգլիոյ արտաքին նախարարին՝ Պ. Իտընի կողմէ : Քա-ղաքական շրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կուտան այս տեսակցու-թեան, որ առաջինն է, եթովպիոյ գրաւումէն ի վեր : Համաձայն Մուսոլինիի յայտնի, դեսպանը յայտնած է թէ իտալական կառավարութիւնը կը բաղ-ձայ վերահաստատել երկու երկիրներուն բարեկամական յարաբերութիւնները եւ աւանդական գործակցութիւնը. բայց պատժական տնօրինութիւնները կը խանգարեն այս գործը : Եթէ պատժական տնօրինութիւնները չարունակուին, Իտալիա պիտի հարկադրուի վերջնապէս քաշուիլ Ազգերու Դաշնակցութենէն եւ վերաքննել իր քաղաքական ուղեգիծը : Դեսպանը հանդիսաւոր հաւաստիքներ տուած է Իտալիոյ գործակցութեան մասին : Պ. Իտըն ալ իր կարգին հաւաս-տիքներ ընծայելով, դիտել տուած է թէ պատժական տնօրինութիւններու ընդունումը միայն Անգլիային կախում չունի, այլ Ազգերու Դաշնակցութենէն :

*** Այս տեսակցութենէն մէկ օր առաջ, Մուսոլինի ունկնդրութեան ըն-դունած էր Լոնտոնի մեծ օրաթերթին, «Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի թղթակիցը : Թէ հարցումները եւ թէ պատասխանները եղած են գրաւոր, եւ կը չօչափեն բոլոր ներկայիս խնդիրները : «Առաջնորդ»ը հետեւեալ յայտարարութիւնները ը-նած Միջերկրականի մասին.

— « Միջերկրականի փոքր պետութիւնները վախնալու բան չունին, բա-ցարձակապէս չունին : Իտալիա դաշնագիրներ կնքած է Յունաստանի եւ Թուրքիոյ հետ եւ վճռած է յարգել զանոնք : Ալպանիոյ մէջ Իտալիոյ քաղաքա-կանութիւնը չատ յստակ է եւ բացարձակապէս ուղղամիտ : Իր միակ նպա-տակն է պաշտպանել այդ փոքր երկրին անկախութիւնը : Ներկայ պարագանե-րուն մէջ եւ ցորչափ կը տեւեն պատժական տնօրինութիւնները, Իտալիա չի կրնար առանձնել եւ չպիտի առանձնէ որ եւ է քաղաքական նախաձեռնութիւն, Միջերկրականեան համաձայնութեան մասին : Անգամ մը որ պատիժները վեր-նան, մենք պիտի քննենք այդ հարցերը, համաձայնութեան մը, խաղաղութեան եւ գործակցութեան յանգելու բազմանքով : Իտալիա քէն չպիտի պահէ Մի-ջերկրականի փոքր պետութեանց հանդէպ, պատժական տնօրինութեանց պատ-ճառաւ : Մենք քինախնդիր ժողովուրդ չենք : Ֆաշական Իտալիան խաղաղու-թիւն կ'ուզէ եւ ամէն բան պիտի փորձէ, զայն պահպանելու համար : Նոր պա-տերազմ մը կատարեալ աղէտ պիտի ըլլայ Եւրոպայի համար » :

Թղթակիցը հարցուցած ըլլալով թէ Իտալիա ծրագիր ունի՞ բանակ մը կազմելու տեւամօրթներէ, Մուսոլինի պատասխանեց.

— « Մենք կրնանք 37 դաս զրօշի տակ առնել Իտալիոյ մէջ, ինչ որ կը նը-շանակէ 8 միլիոն զինուոր : Մենք երբեք պէտք չունինք տեւ բանակի մը, ոչ Աֆրիկէի, ոչ ալ Եւրոպայի մէջ :

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԳՈՐԾԱԴՈՒԼԻՆ ԾԱԻԱԼՈՒՄԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՈՐՆՈՑԻ 33,000 ԲԱՆՈՒՈՐՆԵՐՆ ԱԼ ՄԻԱՑԱՆ

Ավելի քան 12 գործարաններ մասնակից

Գործադուլի չարժումը վարակիչ հանգամանք ստացած ըլլալով, հինգ-չաբթի օր ըմբոստացան նաեւ հռչակաւոր Ռընոյի հաստատութեան բանուոր-ները, 30 — 35,000 հոգի : Նոյն օրը 12ը կ'անցնէր գաղարման դատապար-տուած մեծ գործարաններու թիւը : Համաձայն օրուան աղղանչանին, բոլոր բանուորները կը փակուին գործարաններուն մէջ, տեղ - տեղ վարիչներն ալ վար դնելով եւ ուտելիք բերել կուտան դուբսէն :

Ընդհանրապէս բոլոր գործարաններն ալ գլխաւորաբար կը զբաղին սպա-ռազինութեանց, ինքնաչարժներու եւ մասնաւորապէս օդանաւերու չինու-թեամբ, ինչ որ աւելի կը ծանրացնէ կացութիւնը : Հինգշաբթի օր վարչապետ Պ. Սառո անձնապէս միջամտեց, տագնապը լուծելու համար, չարք մը խոր-հրդակցութիւններ կատարելով զինուորական, օդանաւային, աշխատանքի նախարարներուն, ինչպէս եւ Պ. Լէօն Պլումի եւ Պ. Տալատիէի հետ :

Ինչպէս յայտնի է, բանուորները կը պահանջեն աւելցնել աշխատավարձը, 40 ժամուան վերածել չաբաթական աշխատանքը եւ վճարովի արձակուրդ տա-տաստիկ երկու կամ մէկ չաբթուան համար : Շարժումը տարածուած է նաեւ գաւառի մէջ (Թուլուզ եւն.) :

Փարիզի մէջ, դանազան գործարաններէ վերջ, Ռընոյի բանուորները գլուխ վերցուցին մաս - մաս, տարբեր ճիւղերէ : Սէթրօէնի հաստատութեան 1 ճիւղն ալ (Ժավէլ) ըմբոստացաւ, 1000 բանուորներով, որոնց միանալու պատրաս-տուած էին միւս ճիւղերու 22,000 բանուորները : Քեռոյ իրարու եռեակ չարժ-ման միացան ինքնաչարժի Ֆիաթ գործարանը (Նանթէռ), 950 բանուորներով, Ռազմանիւթերու Ֆրանսական Ընկերութիւնը, Իսի - լէ - Մուլինոյի վառօդի գործարանը, Լա Լիքոռն ինքնաչարժի գործարանը (Պէյօն - լէ - Պռիւէռ) եւն : Բոլորն ալ աշխատանոցները գրաւելով, գիշերը հոն անցուցին : Միւնիոն ա-տեն տենդագին բանակցութիւններ կը կատարուէին, բանուորներու եւ գոր-ծատէրերու պատուիրակներուն միջեւ, ինչպէս եւ կառավարութեան եւ Ա-հեստակցական Միութեանց միջեւ, ելք մը գտնելու համար : Գլխաւոր դժուա-րութիւնը այն էր որ գործատէրերը կը պահանջէին պարպել գործարանները, որպէսզի կարելի ըլլայ բանակցիլ, իսկ բանուորները կը մերժէին, միեւնոյն ատեն սպառնալով :

— «Եթէ չրջուն պահակները երեւան եւ ուղեն բռնի դուրս հանել մեզ, ար-հեստանոցները քար ու քանդ պիտի ըլլան եւ գործարանները կրակի պիտի տրուին » :

Գիտագոյն ճիգեր յուծման տագնապի

Նկատի առնելով կացութեան ծանրութիւնը, կառավարութիւնը գերագոյն կոչ մը ուղղեց երկու կողմերուն, որպէսզի հաշտուին : Ի վերջոյ կարելի եղաւ համաձայնիլ, որպէսզի ժողով մը գումարուի ուրբաթ ժամը 4ին, նախագա-հութեամբ աշխատանքի նախարարին :

Գործատէրերը տրամադիր են ընդունելու հաւաքական պայմանագրի սկզ-բունքը, պայմանաւ որ բանուորները անմիջապէս վերսկսին աշխատանքը եւ դադրեցնեն գործարաններու գրաւումը :

Բանուորներու ներկայացուցիչները դարձեալ կը պնդեն թէ չարժումը քա-ղաքական հանգամանք չունի, այլ միայն հացի պայքար է, մանաւանդ որ հաւաքական պայմանագրի պահանջը չատոնց դրուած է : Եթէ բանուորները կը գրաւեն գործարանները, մերժելով դուրս ելլել, պատճառը այն է որ կ'ու-զեն ի դերեւ հանել ուրիշ բանուորներ բերելու եւ աշխատանքը չարունակելու փորձը :

Գործարաններու գրաւումը սրատուչ տեսարաններ կը ներկայացնէ : Գործարաններուն առջեւ խնուած են բանուորներուն կիները, ընտանիքներն ու ազգականները, ուտելիք եւ անկողին յանձնելու համար : Շրջուն վաճա-ռորդներն ալ գործի վրայ են : Ուտելիք, գարեջուր, գինի եւն. կը ծախուին ան-հաչիւ : Գործարաններուն մէջ մասնաւոր գործիքներ դրուած են, բարձրա-ձայն կանչելու համար այն բանուորները որոնց ընտանիքները կը սպասեն դուրսը : Պահէ պահ կը հնչէ «Ինթերնասիոնալ»ը կամ «Մարսէյէզ»ը, համա-ձայն իւրաքանչիւրին տրամադրութեան : Կարմիր դրօշներ ալ պարզուած են (հատ մը՝ Ռընոյի վրայ), Ֆրանսական եռագոյնին հետ :

**** Պիյեաճիոուէն հեռաձայնով կը հաղորդեն մեզի.— Թիթեղէ տուփե-րու գործարանն ալ չարժման միացած ըլլալով, քանի չափ հայ բանուորներ դիշերը գործարանին մէջ պիտի անցընեն, համաձայն ընդհանուր որոշման :*

**** «Մաթէն» կը գրէ թէ Լէօն Պլում սրտնեղելով այս անակնկալ բար-դութիւններէն, կը խորհի հրաժարիլ վարչապետութենէ, եւ թէ արմատական-ները կը սպառնան քաշուիլ ժողովրդական ձակատէն, եթէ կորուկ միջոցներ ձեռք չառնուին :*

Կառավարութիւնը կը յուսայ երէկ վերջացնել գործադուլը, միջին ճամ-բայ մը գտնելով : Նախարարական խորհուրդը արտակարգ նիստ գումարեց Էլիզէի պալատին մէջ :

ԻՐԱՒԻ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՔՈՑԸԼ, իշխանուհի Այիշէ, 24 տարեկան, որ օդա-պոխութեան գացած էր Հոդոս, մեծ քրոջը հետ, սիրահարուելով հիւրանոցի յոյն դռնապանին, փախաւ Աթէնք եւ օրթոտոքս կրօնը ընդունելով ամուսնա-ցաւ անոր հետ : Մեծ քոյրը, իշխանուհի Բահիյէ եւ Աթէնքի Թրքական դես-պանը ամէն ջանք թափեցին տարհամոզելու համար, բայց անօգուտ : Իշխանու-հին երկու տարիէ ի վեր կը սիրէ եղեր յոյն դռնապանը, Խարալամպօ, որ 25 տարեկան երիտասարդ մըն է : Այիշէ այժմ կը կոչուի Տիկին Անաստասիա Խարալամպի :

ԱՒՏՐԻՈՑ Հայրենասիրական Միութիւնը, որ պինաթափ ըլլալու դա-տապարտուած է, գաղտնի ժողով գումարեց, իր վերջնական դիրքը ճշդելու համար :

Ա. Դ. ՀՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ յանձնաժողովը, որ պիտի գումարուի մօ-տերս, իր օրակարգին վրայ ունի Սուրիոյ եւ Լիբանանի խնդիրը եւ անոնց վե-րաբերեալ հանրագրութիւններ : Իտալիա այս ժողովին ալ չպիտի մասնակցի, մինչեւ որ չվերանան պատժական տնօրինութիւնները :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԱՄԲՈՒՐԵ՞լ ԹԷ ՉՀԱՄԲՈՒՐԵլ

— . —

Թերթերը աւուր չեն տար :

Հո՞գս, — ես կը կնճեմ զանոնք պատշաճ աւուրներով : Մե՞զ կը գոր-ծեմ՝ եթէ վիպագիր չեմ,— որեմն գիտեմ՝ շատ խելք չի պահանջուիր վիպագիր ըլլալու համար :

Մարդուն անունը՝ Ադամ :

Կնկան անունը՝ Եւա :

Եհովան ալ, երբ վիպագրութիւն ը-րաւ ինչ մը, պատմութեան սկիզբը, այս անուանները տուաւ իր հերոսնե-րուն, որոնց գործած յիմարութիւնը ծանօթ է ամէնուն : Այդ պատմու-թեան մէջ՝ մեղաւորը նաեւ էր ան-շուշտ :

Սակայն կրնա՞ք ըսել թէ ո՛վ է մե-ղաւորը այն պատմութեան մէջ, որ ահաւասիկ.—

Փարիզեան ամոլ մը, խոհեմագարդ Ադամի կողքին նագելաշուք Եւա մը :

Երկու տարի ամուսնական առա-գաստի տակ ապրելէ վերջ, յանկարծ կինը կը դիմէ դատարան : Ի՞նչ էր իր ամբաստանութիւնը.— Ամուսինը, կրակի կտոր, ախորժակը միշտ սուր, մտաւորական երիտասարդ, հո-գեոյզ եւ անճնազոհ, մէկ թերու-թիւն ունէր, — չէր համբուրեր :

Կինը առաջին առթիւ կը յուսայ որ ամուսինը ի վերջոյ կը վարժուի համբուրելու : Քանիցս կ'երկարէ իր հրատուչոր այտերը,— ո՛չ : Բազմիցս կը բանայ իր վառող շրթները,— ո՛չ :

Անդրդուելի ամուսինը ոչ կը համ-բուրէ, ոչ ալ թոյլ կուտայ որ համ-բուրեն զինք : Կինը կը զգայնայ որ սիրոյ կրակը վառ, սեռային ախոր-ժակը բարձր իր ամուսինը ի՛նչ տե-սակ այր է որ չի սիրեր համբուրել ու համբուրուիլ :

Ամուսինը, իրրեւ բացատրութիւն, կը յայտնէ թէ մանկութենէն ի վեր խորշած է համբոյրէն եւ փախած է նոյնիսկ մօրը գուրգուրալից ու խան-դաղատական համբոյրէն :

Եւ ահա կինը կը դիմէ Փարիզեան դատարան մը, ամուսնալուծում պա-հանջելով յուսահատ :

— Համբո՛յր կ'ուզեմ, համբո՛յր, կ'ըսէ կինը :

Իր փաստաբանը եւս ամուսնու-թեան բոլոր ձեւակերպութիւնները վերլուծելով ընկերային ու հոգեբա-նական տեսակէտով, կ'եզրակացնէ.

— Չի բաւեր լիուլի կատարել եկե-ղեցւոյ ձեւակերպած պարտականու-թիւնները, նոյնիսկ եհովային պատ-ուիրանքը, անհրաժեշտ է նաեւ համ-բոյրով մը ամէն օր յաւերժացնել ա-մուսնական կապը : Այր մը որ կը մեր-ժէ կնոջը համբոյրը, ամենամեծ ա-նարգանքն է որ կը կատարէ հանդէպ իր կողակիցին : Համբոյրը նշան է յարգանքի, նշան է սիրոյ, նշան է խանդաղատանքի, նշան է անձնուի-րութեան, նշան է միութեան : Չեն կրնար միանալ երկու սեռերու ներ-կայացուցիչները, երբ չեն միանար իրենց շրթները :

Եւ յանկարծ, կարծես ուզելով հաշ-տեցնել երկու կողմերը, կ'աւելցնէ.

— Մի՞թէ կարելի է չհամբուրել կին մը այսքան գեղանի, պչրուռ, իր-թուռուն : Արեւելքի մէջ՝ բանաստեղծ-ները կը գինովնային իրենց եարոջ բուստէ շրթներուն ջերմութիւնը ծծե-լով : Գործի մտմտուքով տառապող Արեւմուտքը հետզհետէ սպանուած է, այրերուն մէջ, այն աւանդութիւնը, որ համբոյրի մը գինովութեամբ կ'ա-ւուշցնէ կեանքի դառնութիւնները :

Դեռ շատ ուրիշ ազուոր բաներ ալ կ'ըսէ ու կը բարբառի, պլպլուլի մը պէս, այս երջանիկ փաստաբանը, բայց ամուսինը կարճ ու կտրուկ կը պատասխանէ.

— Ոչ մէկ թերացում ամուսնական պարտականութիւններուս մէջ, կը շարունակեմ մնալ նոյն սիրալիր ա-մուսինը, բայց պաչիկ մաչիկ չկայ :

Դատարանը կը շուարի, ի՞նչ որո-շում տայ : Բարւոք կը համարի յետա-ձգել դատը : Եւ հոս կ'աւարտի մեր վիպագրութիւնը :

Սակայն հարկ անհրաժեշտ ըլլալով դաս մը հանել այս պատմութենէն, խարհուրդ կուտամ ամէնուն համ-բուրել իրար, որպէսզի, պատերազ-մաշունչ այս օրերուն, երկրի վրայ խաղաղութիւն ըլլայ եւ ի մարդիկ՝ հանութիւն :

ԱՐԱՋ

Անկախութեան տօնը այս գիշեր, շարաթ

ՓԱՐԻԶԻ, ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՎԱՒԱՆՍԻ ՄԷՋ : ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԱՐ-ԴԱԼ Դ. ԷՋ :

Զ. Ո. Միութեան Հաւաքագումարը

Զ. Ո. Միութեան Պատգ. Դ. ժողովը կը բացուի վաղը, կիրակի, Փարի-զի մէջ, 32, Ave. des Gobelins: Երկուշաբթի երեկոյ Ֆլորիա ճաշարանին մէջ Զ. Ո. Միութեան Փարիզի մասնաճիւղին կողմէ հացկերոյթ մը, ի պատիւ պատգամաւորներուն եւ հիւրերուն :

ՆՈՐ ԴԷՊՔԵՐ ՊԱՂԵՍՏԻՆ ՄԷՋ

Հայ ոստիկան մը կը ծեծեն

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն թէ խռովութիւնները վերսկսան հինգշաբթի օր, 24 ժամուան հանդարտութենէն մը յետոյ : Կացութիւնը ծանր է մանաւանդ հիւսիսային Պաղեստինի եւ Սամարիայի մէջ :

Խռովութեանց սկիզբէն ի վեր սպաննուած են 48 հոգի, որոնց 24ը Հրեայ, 22ը Իսլամ, երկուքը քրիստոնեայ, վիրաւորուած են 331 հոգի, որոնց 182ը իսլամ, 105ը Հրեայ եւ 44ը քրիստոնեայ : Ձերբակալուած են 969 Արաբներ եւ 275 Հրեաներ, ապրիլ 19էն ի վեր : Զանազան դատապարտութիւններ կրած են 490 Արաբներ, իսկ միւսները կամ անպարտ արձակուած են եւ կամ դատա-վարութեան կը սպասեն :

Սուրիայէն հասած ճամբորդներու պատմութեան համաձայն, Պաղեստի-նի գործադուլին հետեւանքները սկսած են զգալի դառնալ այդ երկրին մէջ, մանաւանդ պղտավաճառներուն համար : Մնաց որ, Սուրիացիները համակիր են Պաղեստինի Արաբներու դատին, թէեւ գոհունակութիւն կը պատճառէ հրէական դրամագլուխին դէպի Սուրիա փոխանցումը :

*** Հինգշաբթի օր հիւանդանոցին մէջ մեռաւ անգլիացի ոստիկան մը, որ վիրաւորուած էր փողոցէն անցած ատեն : Մոցայի հրէական ապաքինարանը, որ կը գտնուի երուսաղէմէն ութ քիլոմեթր հեռու, յարձակում կրեց Արաբնե-րու կողմէ եւ պաշտպանուեցաւ ոստիկանութեան միջոցաւ : Տասներկու հե-ռագրաթելերը խզուեցան երուսաղէմի մօտ, իսկ չրջուն պահակախումբ մը թակարդը ինկաւ քաղաքէն դուրս :

Պայթիւնները, հրացանաձգութիւնները եւ հրկիզումները ծաւալած են ամբողջ երկրին մէջ : Առտուան ժամը 10ին հայ ոստիկան մը պաշարուեցաւ հին քաղաքին մէջ, խումբ մը Արաբներու կողմէ որոնք չարաչար ծեծեցին զայն : Զօրաւոր պահակախումբեր կը չրջին ամէն կողմ :

Ձէնինի մօտ զինուորներ չարձակում կրեցին, երբ խուզարկութիւն կը կա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՅԱՐԹՈՒՄՆ

(ՎԵՊ ՅԱՅՏՆԱԲԵՐՈՒԹԵԱՆ ՄԵՐԺԱԿԱՆ)

— o —

— Ինչպե՞ս կ՚ըլլայ, որ Ձեր նման մարդ մը, որ ամբողջ կեանքը ազատութեան ու ժողովրդավարութեան համար պայքարած է, այսօր կը պաշտպանէ ֆաշիստական այս ռեժիմը, որ ամէն տեսակի ազատութիւն կը ճնշէ եւ ժողովուրդին վրայ ահաբեկչութիւն կը տարածէ։

Այս հարցումը ուղղեցի ինձ հանդիպած ծանօթ մտաւորականին, որ ինծի հետ կը նստէր սրճարանի մը մէջ։

— Ես ալ ինքզինքս կը հարցնեմ, — պատասխանեց ան, — եւ ամէն անգամ, որ կը մտածեմ այդ մասին, կը զարմանամ, թէ ինչպէ՞ս կրցայ այդքան ժամանակ ապրիլ այդ ստոր միջավայրին մէջ, որ կը կոչուի Ազգային Միաբանական Կուսակցութիւն։ Ես ալ կը հարցնեմ ինքզինքս, թէ ինչպէ՞ս կրցայ այդքան ժամանակ ապրիլ այդ ստոր միջավայրին մէջ, որ կը կոչուի Ազգային Միաբանական Կուսակցութիւն։ Ես ալ կը հարցնեմ ինքզինքս, թէ ինչպէ՞ս կրցայ այդքան ժամանակ ապրիլ այդ ստոր միջավայրին մէջ, որ կը կոչուի Ազգային Միաբանական Կուսակցութիւն։

—

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՅՈՒՐ ՏԱՐԻՆԵՐԸ (1919 - 1921)

— o —

— Բայց ես ճամբան չի։ Իմաստակ Մելիքը ... տա ընթերցողը ճանապարհ չունի ... 22— ՎԵՑԻ ՕՏԱՐ ՄԱՓԵՐ 1922, մարտ 1։ Իմաստակ Մելիքը ... Էվ։ Լեկին ինչպես որ նկատում եք, ես ինքս էլ ճամբան չունեմ։ Ես ամբողջ ժամանակ ինձ հարցնում եմ, թե ինչպես եղավ, որ ես, որ ամբողջ կյանքում ոչ մի ճամբորդություն չեմ արել, ոչ մի ճամբորդական նկարագրություն չեմ կարդացել, ոչ մի ճամբորդական նկարագրություն չեմ գրել, հանկարծ ինձ ճամբորդության մեջ եմ գտնում։ Ես ինքս էլ չգիտեմ։ Ես ինքս էլ չգիտե

տարբերին գիւղի մը մէջ: Վիրաւորուեցաւ փախստական մը, իսկ դիպուածով՝ կին մը որ կ'անցնէր տղուն հետ: Նոյն այդ շրջանին մէջ արաբ հրոսախումբ մը կրակ բացաւ ղօրքին վրայ, որ պատասխանելով երկու Արաբներ սպաննեց եւ չորս հոգի ալ վիրաւորեց: Եաֆայի մէջ քարի բոնութեցաւ հրէական կառք մը որուն կ'ընկերանային ոստիկանները: Այս վերջիններէն երկու բացին եւ սպան - նեցին մէկ հոգի: Արաբ պետական հրոսախումբեր կը շարունակեն շրջիլ ամէն կողմ: Անգլ· օդանաւերը թռիչքներ կը կատարեն, անոնց դիրքերը ճշդելու համար: Արաբները 5000 ծառեր արմատախիլ ըրած են հրէական գաղութներու մէջ :

Անգլ· իշխանութիւնը պաշտօնական դեկոյցով մը հաղորդեց թէ այսուհետեւ ոստիկանները արտասուաբեր ռումբեր պիտի գործածեն, խռովարարները ցրուելու համար :

Եաֆայի շրջանին մէջ ըմբոստները կը շարունակեն կրակի տալ հրէական ստացուածքներ եւ պատնէշներ կազմել արմատախիլ ծառերէ : Ահաբեկիչ խումբեր ապաստանած են բլուրներու խորը եւ նարնջենիներու պուրակներու մէջ: Օդանաւ մը հետազօտութիւն կատարած ատեն զարնուելով, հարկադրուեցաւ վար իջնել:

*** Արաբական գերագոյն կոմիտէին ընդհ· քարտուղարը հետեւեալ յայտարարութիւնն ուղղեց, իբրեւ պատասխան հրէական ազդ· խորհուրդի կո - չին.— «Երկիրը, որ չատ փոքր է, չի կրնար տանիլ հրէական ներգաղթը : Հրէական ազդ· ատունը կը վնասէ արաբական ինքնավարութեան »:

Արաբ լրագրողները ժողով գումարելով որոշեցին երեք օր գործադուլ հռչակել, յանուն համերաշխութեան, չհրատարակել պաշտօնական զեկոյց - ները եւ բողաքագիր մը ուղղել Լիբանանի հանրապետութեան, որ կը մասնակ - ցի Թէլ - Ավիվի հրէական ոստնավազանին :

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

--.—

ՍԷՆԹ-Մարկրիթի (Մարսէյլ) «Շա - մագասպ» խումբը իր ցաւակցութիւ - նը կը յայտնէ Պ. Գէորգ Նշանեանի եւ պարագաներուն, իր քեռայրին՝ ԿԱՐԱՊԵՏ ԳՈՒՐՏԵԱՆի վախճան մահուան առիթ:

Vient de paraître

LES 40 JOURS DU MUSA DAGH

Par Franz Werfel, traduit de l'Allemand par Paul Hofer-Bury· Préface de Pierre Benoit, de l'Académie Française. Un volume in-16 broché· Prix 25 frs. Ed· Albin Michel, 22 Rue Huyghens, Paris (XIV).

Նուագասօն Առա Պարթևեանի

(ՍԷՆՖՕՆԻԷ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ ԵՒ ՀԱՄԵՐԳ)

ԱՄԲՈՂՋՈՒԱՅԻՆ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ԻՐ ԳՈՐԾԵՐՈՒՆ

6 Յունիս, շաբաթ երեկոյ, Salle Gaveau մէջ,
45 rue la Boëtie, Métro: Miromesnil

կը մասնակցի ՍԻՓԱՆ - ԿԱՄԻՏԱՍ ԵՐԳԱՀԱՆՈՒՄԸ

M· LUCIEN QUATTROCCHI Ա· ֆունիակ փարիզի օփերայի

Առաջին անգամ ըլլալով կ'երգուի Պարթեւեանի նոր հոյակապ

ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՊԱՏԱՐԱԳԷՆ *բաժին մը,*

ընկերակցութեամբ 40 հոգինոց սէնֆոնիք նուագախումբի եւ երգեհոնի:

ԵՐԳԱՀԱՆՈՒՄԸ ԵՒ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆՈՒՄԸ 120 ՀՈԳԻ

Տոմսերը կը վաճառուին Շրջանդ Սամուէլի մօտ, 51 rue Mr· le Prince եւ Salle Gaveau: Գին՝ 25, 20, 15, 10 ֆր.:

Դարուցական ամենէս դաշտահանդէս

կազմակերպուած Լա Վիսթի «Ազատ» մանկապարտէզի կողմէ

1 Յունիս, երկուշաբթի, շաբգալստեան ութին օրը, կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, ՍԷՆԹ Ա՛ստրէյի «պառ Պելվեաէրի օգտատէրի պարտէզին մէջ:

Կը նախագահէ առաջնորդ Տ. ԳԱՐԵԳԻՆ Լափակ.

Այս խիստ հետաքրքրական հանդէսին կը մասնակցին 30 երկտող մանուկներ, տեղի կ'ունենան արտասանութիւններ, մեներգներ, խմբերգներ, մանկական կատակերգութիւններ, կենդանի պատկերներ, պարեր եւլն.:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՄՆԻԲ - ՊՍԱԿ - ՊՄՍԿ

Մարգանք, պար եւլն.:

Պատանեկան—երեկոյթ Տևախի մէջ

Նախաձեռնութեամբ ՆՈՒՊԱՐ ԳԱԶԱԶԻ

31 Մայիս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2,30ին, Հ· Յ· Դ· ցան մէջ

Կը ներկայացուի ՀՕՃԱ ՆԱՄԲԻՏՏԻՆ (գաւեշտ)

Իրիկուան ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ պարահանդէս:

Ընտիր ճազ· ձոխ պիւֆէ:

Մուտք ներկայացման՝ 3 ֆր·, պարահանդէսի համար՝ 2 ֆր.:

«ՇԻՐԱԿ»

Թէ՛ փորձառութեամբ եւ թէ՛ բժշկական գրնութեամբ հաստատուած ճշմարտութիւն մըն է որ Արեւելքի խակական օդին, պատրաստուած զուտ չամիչի հիւթով ու անհատնում եւ Թորուած մանրամասուկ գործիքով (ալամպիք)՝ ագդեցիկ զօրացուցիչ մըն է: Բայց օդի գործածողը պէտք է գիտնայ ընտրել այն վաճառանիշը՝ որ կ'երաշխաւորէ անարատ օդին բոլոր յատկութիւնները: Այլապէս, օդի անունին տակ՝ խորդանուած եւ քիմիական նիւթերով պատրաստուած ըմպելին կը քայքայէ առողջութիւնը եւ կազմական ապետալի խանգարումներ յառաջ կը բերէ:

«ՇԻՐԱԿ» օդին, որ մասնաւոր մենաշնորհով Ֆրանսայի մէջ հէ - պարակ հանուած Արեւելքի իսկական օդին է, կը լրացնէ օդիէն ակնկալուած բոլոր օգտակար յատկութիւնները: Ուրեմն, եթէ օդիի սիրահար էք, խմեցէք զայն, բայց փնտռեցէք եւ խմեցէք Հայաս - տանի պատմական փառապանծ նահանգին անունով կնքուած եւ Շիրակի հզօր նկարը կրող պիտակով «ՇԻՐԱԿ» օդին, ձեր առողջու - թեան դաւաճանած չըլլալու համար:

Մեծաքանակ գնումի համար դիմել Ֆրանսայի եւ գաղթավայ - րերու միակ արտօնատէր

GRANDE DISTILLERIE DU PARC

1 Bld. Onfroy, Prado—MARSEILLE, Tél. D. 78—73

Լիոնի եւ շրջակայքի մեներանոց D. N. BAHADOURIAN,
2eevigné, LYON — Tél. Moncey 32—10

Նիսի մեներանոց H. KHATCHADOURIAN, 24 rue Assalit, NICE — Tél. 841.85

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՈՐ ՃԱՇԱՐԱՆ *QUARTIER LATIN*Ի ՄԷՋ

Café-Rotisserie "LE NIL BLEU,,

2, Place de l'Odéon, Paris (6), մէթրօ Odéon

Հեռաձայն Danton 46-75

Ամէնք որ կ'ուզեն ճաշակել արեւելեան համեղ կերակուրներ եւ ընտիր խմիչքներ, մեզ մօտ պիտի գտնեն այդ բոլորը — տապ - կուած եւ շամփրուած հաւ եւ գառան միս, չիշ քէպապ, ափրիկեան քուս-քուս, կապայտ Նեզոսի սոսնձ եւ այլն: Ընտիր օդի վօտկա եւ ագանդհներ:

ԹԱՐՄ, ՄԱԿԱՐ ԵՒ ՁԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆ:

Հ· Ց· Դ·

Գաւառ

ՄԱՐՍԷԼԻ Հ· Ց· Դ· Գաւ· միութեան ընդհ· ժողովը *31* Մայիս, կիրակի առաւօտ ժամը 10ին, նոր Ակումբին մէջ, 5 rue de l'Eclipse: կարեւոր օրակարգ:

ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆի (Մարսէյլ) ընկեր կարօ ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ· ժողովը, վաղը կիրակի ժամը 3ին, ընկ· յովհաննէս վարուժանի սափ - րիչի խանութին մէջ, Գանփանները ֆրէզ: կարեւոր օրակարգ· ներկայութիւն:

ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ· Հ· ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆ

եւ Նախագահութեամբ Ա· ԽԱՏԻՍԵԱՆի

Այսօր, շաբաթ երեկոյ, Փըթի-Թուռնալի սրահներուն մէջ

21 rue Cadet, *մէթրօ* **Cadet**

Ֆրանսացի եւ օտար հիւրերու կարգին ներկայ պիտի ըլլան եւ խօսք պիտի առնեն Պ. M. MOUTET (երեսփոխան), Պ. MULLER (նա - խագահ կամաւորներու Դաշնակցութեան), JOUHAUX (ընդհ· քար - տուղար Աշխատանքի Դաշնակցութեան), հրամանատար BENOIST D'AZY (կազմակերպիչ Արեւելեան Լեգէոնին),

կը խօսին՝ Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ եւ Գնդ· Տ. ԲԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

(Նախագահ Հ· Կ· եւ Պարտիկներու միութեան)

Ուղերձներ Հայ Միութիւններու կողմէ,

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

Կ'երգեն Տիկ. Ա. ԳԵՒՈՆԵԱՆ, Օր. ԱՒԱԴԱՄԵԱՆ եւ Պ. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ

Դաշնակով կ'ընկերակցին Mlle DJAMBAZ & Mlle CORPOT

Կ'արտասանեն Օր Մ. ՕՍՄԱՆՃԵԱՆ (հայերէն) եւ Պ. ՌՈՒԲԷՆ ՍՏԵՓԱՆ (ֆրանսերէն):

ՍԻՓԱՆ-ԿԱՄԻՏԱՍ երգչախումբը՝ ղեկավարութեամբ Պ. ԱՐԱՁ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆի

կարգապահութեան կը հսկեն Հ· Մ· Ը· Մ·ի սկաուտները·

Ճազ· թօմպօլա, պիւֆէ: Եւրոպական պարերը կը տեւեն մինչեւ առաւօտ

Մուտք՝ 5 ֆրանք·

ԱՒՏՈՒԻՒԻ ՄԷՋ.— Ցուցիս 7ին·

ԼԻՈՆԻ ՍԷՋ

Այսօր, շաբաթ երեկոյ, Յրդ Թաղապետարանի սրահին մէջ: Նախաձեռնութեամբ «Քրիստափոր-Ռոստոմ-Զաւարեան» խումբերու եւ հովանաւորութեամբ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ ԿՈՄԻՏԻԻ

կը նախագահէ ընկ. Ս. ԽՐԱՅԵԱՆ
կը հօսի ընկ. ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին Ա. Դ. Մէլքոնեան (չափակ), Օր. Ծ. Տէր-Պետրոսեան եւ Պ. Վ. Զանտրիան (երգ), Օր. Հաճի-Պօղոսեան եւ ընկերներ Լ. Ալէմեան, Մ. Միրզէ (սրտատանութիւն): Հանդէսէն վերջ խնջոյք մինչեւ առաւօտ, 5 rue Bonnefoi: Ծախքերու մասնակցութեան համար 1 ֆր.:

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Այսօր, շաբաթ երեկոյ ժամը 8.45ին, Գեատրոն թատրոնին վերնայարկը,

կը խօսի՝ ընկ. ՎԱՉԱՆ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

կ'երգէ տիկ· Մարիամ Լուսինեան, կ'արտասանեն Մատէոս Պէրկեան, Ա. Խաչիկեան, ընկ· Կ· Գէնճեան·

ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ.— 31 Մայիս
կը խօսի ընկ. ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ

ՌՕՄԱՆԻ ՄԷՋ.— 31 Մայիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Ընկերվ· բականներու սրահին մէջ·

ՓՕՆ ՏՕՊՆԱՅԻ ՄԷՋ.— 1 Յունիս
կը խօսի ընկ. ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ

ԱՎԻՆԵՕՆԻ ՄԷՋ.— 31 Մայիս

Նախաձեռնութեամբ Ավինեօնի «Մուրատ» խումբի, Քաֆէ փիժոնիէի մէջ

կը նախագահէ ընկ. ԼԵՒՈՆ ՕՎԻԿԵԱՆ
կը խօսի ընկ. ԱԶԳԻՒՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

Գեղարուեստական ձոխ բաժին:

CIGALE CINÉMA
60 Avenue de Saxe· LYON
29 Մայիս — 4 Յունիս
Առաւտները ժ. 2.30ին երեկոները 8.30ին
Françoise Rozay
dans
Kermesse Héroïque
Գիներ 5 եւ 7 ֆր. location gratuite·
Ներկայ յայտարարութիւնը բերողին կը տրուի 2 մուտքի տոմսակ՝ զեղչուած գինով:

REXY CINEMA (Lyon)
Cours Lafayette, angle Rue Garibaldi
29 Մայիս — 4 Յունիս
Ելեկտրիքերը ժամը 8.30
Իսկ Հինգ. եւ Կիր. ցերեկ եւ գիշեր:
Françoise Rosay
dans
Pension Mimosas
Գիներ 3, 5 եւ 6 ֆրանք:
Ներկայ յայտարարութիւնը բերողին կը տրուի 2 մուտքի տոմսակ զեղչուած գինով:

Entrepôts de Bières
LE FLOHIC & MORIN
ՈՒՂՂԱԿԻ ՎԱՃԱՌՈՒՄ ՏԱԿԱՌՈՎ ԵՒ ՇԻՇՈՎ
124 Ave. d'Italie, Paris (13), Tél. Gob. 58-84
Entrepôt d'Ivry-Fort, 37 rue Louis Contant, Ivry s/Seine
Կը յանձնարարենք Հայերու եւ հայ խանութպաններու՝ ամէնուն կողմէ գնահատուած եւ փնտռուած մեր հաճելի եւ անխարդախ գարեջուրները
BIÈRE DU LION & DUMESNIL
ԿԸ ՏԱՆԵՆՔ ՆԱԵՒ ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՋՈՒԻՐԵՐ ԵՒ ԼԻՄՈՆԱՏՆԵՐ, Բազմաթիւ հայ խանութպաններ մեր յաճախորդներն են, Ձեր հանդէսներուն եւ խնջոյքներուն համար կը հայթայթենք ուզուած խմիչքները, չծախուածները ետ առնելու պայմանաւ·

ԴԱՒԻԹԵԱՆ ԵՒ ՊԱՒԼՈՍԵԱՆ
Ագարակատէրներ՝ MÉAULTE (Somme)
Արեւելեան տնայր ճերմակ պանիր արտադրողներ եւ հայթայթող - ներ, զուտ անարատ կաթէ պատրաստուած:
ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ՄԻՋՈՑ
Հայ բարեգործական հաստատութիւններու համար մանաւանդ գին: 10.000 ֆր. պատրաստ ենք վճարելու որեւէ մէկին, որ կրնայ հաստատել թէ մեր ճերմակ պանիրին իւղը առնուած է: Դիմել վերոյիշեալ հասցէին:

TSF. PHONOS. DISQUES
Vahram DERDERIAN
30. Rue des Dominicaines—MARSEILLE
Մատյան ենք մեծ քանակութեամբ հայկէն, ֆրանսէն, Թուրքերէն, յունարէն եւլ., ամէնամերկէն ելած փլաքներ, պիւլբ ամրցելի: Ապատրանքները կ'ընդունինք գաւառէն եւ արտա - սահմանէն եւ կը դրկենք մեծ խնամքով: Նոյնպէս կը ծախենք ՌԱՏԻՕներ ամէն մարքայէ: Մասնաւորապէս կը ծախենք մէկ հինգ 5 լամբով ռատիօն, որ կ'առնէ ամբողջ Եւրոպան, գին՝ 800 ֆր:
կը վնտռենք այս գործով զբաղողներ: Շահաւոր գործ·

Գ. ՎԱԼԱՆՍԻ

Chez VALENSI
Bar - Restaurant
ՄԵԾ ԺԱՁԱՐԱՆ
8, Rue Buffault (9e)
Tél Prov. 94 - 96
Գեղեցիկ եւ մեծ սրահ: Արեւելեան եւ ֆրանսական խնամուած կերա - կուրներ: Ունինք ամէն տեսակ ըմ - պելիներ, օղիներ եւ բազմաթիւ ազան - դերներ: Ժամադրավայրը բոլորին:
ԱՆՔԵՐԻ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

ՍՈՒԻՐԻՆ ԵՒ ՏԻՒՐԱՆ
ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆԸ
ԿԸ ԳՈՀԱՑՆԷ ԱՄԵՆԱՆՐԲԱՂՁԱԿՆԵՐՆ ԻՍԿ
Մասնաւոր խնամք եւ զեղչեալ գին հարսանեկան նկարներու համար:
Tél. Gar. 50-75 85, rue d'Aubagne, Marseille

ԱՆՁՐԵՒ

Թարգմ· ԱՐՄԷՆ Պ· Հեղինակ՝ ՈՒ· ՍԸՄԸՐՍԷԹ ՄՈՒԷՄ

Հիւանդը ծովափ հանուած ու դր - ուած էր արգելարանի հիւանդանոցը, սակայն, Ափիայէն հեռագրուած էր թէ՝ սահմանին թոյլ պիտի չտրուէր նաւահանգիստ մտնել, մինչեւ որ տուգուէր թէ նաւաստիներէն եւ ոչ մէկ ուրիշը վարակուած էր:

— Ահա կը նշանակէ թէ՝ մենք առ - նուազն տասն օր այստեղ պիտի մը - նանք:

— Բայց, չատ պէտք ունին ինձ Ա - փիայի մէջ, ըսաւ տոքթ· Մէքֆիյլ:

— Բան մը չենք կրնար ընել: Եթէ կամրջակին վրայ նոր դէպքեր տեղի չունենան, սահմանային թոյլ պիտի տրուի ճամբորդել սպիտակ ճամբորդ - ներով, սակայն բոլոր տեղական փո - խադրութիւնները արգիլուած են ամ - բողջ երեք ամիս:

— Պանդոկ մը կա՞յ այստեղ, հար - ցուց Տիկին Մէքֆիյլ:

Տէյվիսսըն քրքջաց ցած ձայնով մը — Չկայ:

— Ի՞նչ պիտի ընենք, ուրեմն:

— Ես խօսած եմ կառավարիչին հետ: Ծովափին վրայ խանութպան մը կայ, որ վարձու սենեակներ ունի, եւ իմ մտաւրութիւնս այն է թէ՝ անմի - ջապէս որ անձրեւը մեղմանայ՝ եր - թանք այնտեղ եւ տեսնենք թէ ինչ կրնանք ընել: Մի ակնկալեր ո եւ է կազդուր: Շնորհակալ ըլլալու ես՝ ե - թէ քնանալու համար մահիճ մը գտնենք եւ տանիք մըն ալ մեր գլխուն վերեւ :

Բայց, անձրեւը դադրելու ո եւ է նշան ցոյց չէր տար, ու վերջապէս , ստիպուեցան հովանոցներով ու անձ - րեւանոցներով ճամբայ ելլել: Քաղաք չկար, այլ պարզապէս խումբ մը պե - տական չէնքեր, մէկ երկու խանութ - ներ ու քանի մը տեղական բնակա - րաններ, որոնք կը գտնուէին հնդկըն - կուզենիներուն մէջ: Նաւակայքէն հինգ րոպէ տեղ քալելով՝ կարելի էր հասնիլ այն տունը, զոր անոնք կը փնտռէին: Երկյարկանի փայտէ տուն մըն էր, երկու ընդարձակ ճեմասյար - ներով՝ երկու յարկերուն վրայ, եւ ունէր տանիք մը, փոթորիկէ թիթ - եղէ ծածքով մը: Սեփականատէրն էր խառնածին մը, Հորն անունով, ո - րու տեղացի կինը շրջապատուած էր փոքրիկ թուխ երեխաներով: Գետնա - յարկին վրայ ան ունէր խանութ մը, ուր կը ծախէր պահածոներ եւ բամ - պակեղէններ: Սենեակները, զոր ցոյց տուաւ անոնց, գրեթէ զուրկ էին կահ - կարասիէ : Մէքֆիյլներու սենեակին մէջ կար միայն հնամաշ խեղճ մահիճ մը, կոտրած սեղան մը, եւ լուա - ցարան մը: Ըուսահատ՝ անոնք իրենց չուրջը նայեցան: Անձրեւը կը տեղար հեղեղի նման:

Պէտք եղածէն աւելի պիտի չբանայ ծրարները, ըսաւ Տիկին Մէքֆիյլ:

Տիկին Տէյվիսսըն ներս եկաւ՝ բա - նալով պայուսակ մը: Շատ վառվռ - ռուն ու աշխոյժ էր: Տրտում չըլա - պաւոը ոչ մէկ ազդեցութիւն կ'ընէր անոր վրայ:

— Եթէ մտիկ ընես ինծի, ըսաւ, կ'առնես ասեղ մը ու քիչ մը դերձան եւ անմիջապէս կը սկսիս նորոգել մաճեղարդել ցանցը, եթէ ոչ պիտի չկրնաս աչքդ փակել այս գիշեր:

— Շա՞տ կը նեղեն, հարցուց Մէք - ֆիյլ·

— Անոնց եղանակն է այս: Երբ Ա - փիայի մէջ պետական երեկոյթի մը հրաւիրուիս, պիտի տեսնես որ բոլոր Տիկիններուն կը տրուին բարձի երես - ներ, իրենց սրունքները անոնց դնելու համար:

— Երանի թէ անձրեւը վայրկեան մը կանգ առնէ, ըսաւ Տիկին Մէք - ֆիյլ: Եթէ արեւը չողար, աւելի հան - դիստ սրտով պիտի կրնայի քնանալ դիստ սրտով պիտի կրնայի քնանալ տեղդ հանգստաւէտ դարձնելու :

— Օհ, եթէ սպասես ատոր, չատ երկար պիտի սպասես: Փակո - փակօն դրեթէ ամէնէն անձրեւոտ տեղն է Միջերկրականի մէջ: Կը տեսնես այդ բլուրները եւ այդ ծոցը: Անոնք չա - րունակ ջուր կը քաշեն, եւ տարուան այս չրջանին անձրեւն ակնկալելի է

(Շար.)

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 76
(ՆՐԲԱՏԵՒԿՈՒ ՀԱՄԱՐ) Métro : [illegible]

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄԱՆԱՑ ԵՒԱՐՄԱՆԱՑ

Յրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ 31 ՄԱՅԻՍ DIMANCHE 31 MAI 1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3129

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՄԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

«ՊԱՏԱՍԱԿ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆ ՉԻ ՃԱՆՉՆԱՐ»

—o—

Տեսակէտներու տարբերութիւնները կրնան տեւել անկախութեան մասին։ Ցամքակ կամ կարճամիտ հոսանքներ կրնան անվերջ վիճիլ մայիս 28ի առթիւ։

Այդ բոլորը երկրորդական են, հիմնական հարցին դիմաց — ազատագրական պայքար։

Իրականին մէջ, այս է Մայիս 28ի իմաստը,— վճռական հանգրուան մը՝ պատմամարտի ճամբուն վրայ։

Որքան ալ ճարտարուորին, պատմութիւնը վեր ի վայր չրջեն կամ նոր վկայութիւններ ճարեն, մարդիկ չեն կրնար ժխտել այս իրականութիւնը։

Իսկ զայն իբրեւ թէ վերլուծելով նսեմացնելու փորձը՝ երկասրի սուր մըն է որ նախ իրենց կողին կը մխուի։

Հակառակ բոլոր «լուսաբանութեանց» կամ վերագնահատումներու, փաստ է որ մենք պիտի չունենայինք այսօրուան խորհուրդը, Մ. Հայաստանը ; եթէ ունեցած չըլլայինք Մայիս 28ը,— հանգոյցը՝ ամեհի պայքարներու եւ արիւնալի ճակատամարտներու։

« Դէպքերու դասաւորումը», այս կամ այն արտաքին ազդակը եթէ որոշ դեր կատարեցին, այդ չի նշանակեր թէ մենք հայրենիք ունեցանք «հրաշիւք ի վեր»։ Առանց մեր մասնակցութեան։ Իբրեւ պարգեւ կամ չնորհ։

Եւ դժուար էր պահել նոյնիսկ ափ մը հող, եթէ հայրենիքի եւ անկախութեան գաղափարը չկազմէր հիմնական հանգանակ մը, եւ՛ ժողովուրդին եւ՛ անոր վարիչներուն համար։

Այստեղ ալ, եթէ արտաքին ազդակները դեր կատարեցին, ափ մը հողը ընդարձակելու եւ ձեւաւորելու համար, ամէնէն առաջ սեփական կամքն էր որ հրաշքները գործեց, Հայաստանը հայրենիք, իսկապէս «Հայնոց» դարձնելու պայքարին մէջ։

Օրուան իմաստութիւնները կրնան թղթատել պատմութիւնը, բաղդատելու համար Հայաստանի ազգագրական պատկերը՝ 1914էն առաջ եւ 1920ին։

Եւ, տարօրինակ պարագայ,— ինչո՞ւ մարդիկ միշտ խոշորացոյցով կը դիտեն արտաքին ազդակին, «պատահմունք»ներու բաժինը, իսկ երբ կարգը կուգայ բուն հայկական գործունէութեան, օրհասական ճակատամարտներուն եւ անհնարին տքնութեանց, կը փորձեն ուռ թօթվել։

Ինչո՞ւ այսքան տարակամութիւն, երբ իրականութիւն է որ 10 — 12,000 քաջուժներ ճակատագրական կռիւ են մղած եռապատիկ աւելի զօրաւոր բանակի մը դէմ, չորս օր անընդհատ, ազատութիւն կամ մահ մռնչելով ։

Իսկ այն արի՞ւնը որ հոսեցաւ ամբողջ յիսուն տարի, լեռներու եւ դաշտերու եւ քաղաքներու մէջ, աստիճանաբար քակելու համար օղակները արիւնազանգ լուծերու ...

Հապա սերունդնե՞րը որ սպառեցան եւ դեռ կը մաշին մինչեւ այսօր, միեւնոյն առաջադրութեամբ։

Զախողեցա՞ն փորձերը։ Նորէն արտաքին ազդա՞կն է որ կը տնօրինէ մեր ճակատագիրը ։

Ի՞նչ միամտութիւն։ Այդ արտաքին ազդակը — այսօրուանը — արդէն չի՞ դտնուիր նոյն հարցին առջեւ, — ստեղծել սեփական հայրենիք։

Ծանելով անկախութեան տարեդարձը, տարագիր բազմութիւնները այդ ազդանշանն է որ կը յիշեցնեն ամէն օր։ Ու կը յիշեցնեն բարձրաձայն հռչակելով բանաստեղծին պատգամը.

— Նպատակս տկարութիւն չի ճանչնար ...

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« ԱՑԴ ՄԵՆՔ ՆՈՒ ԳԱԼԻՍ ... »

Հեռաձայնը կը բանի ժամէ ժամ, հայերէն.

— Մեր գործարանն ալ գործադուլ հռչակեց· այս գիշեր պիտի լուսցնենք։

— Փանիճաւի բանուորները գործադուլ հռչակեցին այսօր, մեզ ալ իրենց հետ վար դնելով։

— Սիթրոէնն ալ այսօր, ուրբաթ, ինկաւ բանուորներու իշխանութեան տակ։ Խնդրեմ լուր տալ մեր ընտանիքին, որպէսզի ուտելիք բերեն։

Առաջին հեռախօսէն յետոյ, նամակ մը, նամակագիրը՝ բանուորուհի մը ·

—«Այսօր, մայիս 28, հինգշաբթի օր, ժամը 2ին մեր գործարանը եւս գործադուլ հռչակեց (իզին Քառնօ, Ղլանգուտ, ուր կը չինենք Թիթեղ տակն տեսակ տուփեր)։ Բանուորները կը պահանջեն 4,50 ժամադին կին - բուն, 5.50 Ֆրանք՝ այր բանուորն - բուն համար (սովորական), իսկ 7.50 Ֆր. մասնագէտներու, նաեւ չաբա - քական 40 ժամ աշխատանք եւ 15 օր արձակուրդ վճարովի։ Գործարանին բոլոր դուռները փակած են, վար դնե - լով արհեստանոցներու եւ գրասենեա - կի վարիչներն ու պաշտօնեաները։ Չեն Քոյլատրեր որ այրեր դուրս ել - լեն։ Գիշերն ալ գործարանին մէջ պի - տի անցընենք, 20ի չափ հայ բանուո - րուհիներով։ Գործարանը ունի 1500 բանուոր եւ բանուորուհի։ Միայն ատենու կիները արտօնագիր առնե - լով կրցան մէկ ժամուան համար դուրս ելլել, յետոյ վարադառնալու պայմանով։ Մինչեւ որ գոհացում տրուի, գործադուլը պիտի չարունակուի »։

Ահա թէ ինչպէս կեանքը ուղղակի կամ անուղղակի կը խմորէ նաեւ մեր գրիչները, բանուոր թէ բանուորուհի։

— Մեր գործարանին բանուորները գործադուլ հռչակեցին, մեզ ալ վար դնելով։ · ·

Ուրիշ կերպ ալ չէր կրնար ըլլալ · · ·

Խնդրեմ, աշխատանքի, բախ - տակից նաեւ պայքարի մէջ,— հացի կռիւ։

Անշուշտ որ եւ է գործօն դեր չեյ - նար մերիններուն, մանաւանդ բաղա - քական գետնի վրայ։

Բայց, տարբերական պահանջ է համե - մատութիւնը, աշխատանքի պայքա - րին մէջ։

Կը բաւէ որ, համերաշխութիւնը տեւէ նաեւ վերջնական հաշուեյար - դարի պահուն, փոխանակ անոնցմէ նետելու կրակին բերանը, իբրեւ օ - տարական ···

Ցանդուցք փորձ մըն է որ կը կա - տարէ ժողովրդական ճակատը, խա - դաղ եւ անդիմադրելի պեծակումով մը, տակաւին չկազմած՝ իր կառավա - րութիւնը։

Դժուար է եւ կանխահաս՝ գուշա - կութիւններ կատարել վերջնական ել - քի մասին։

Անոդոհ իրականութիւն մը կը տի - րապետէ բոլոր տեսակէտներուն եւ ենթադրութիւններուն վրայ,— «Այդ մենք ենք գալիս » ···

Կուգա՞ն թէ կ'երթան։

Ո՞վ գիտէ։ Ամէն ընկերային յեղա - շրջում իրեն հետ կը բերէ եւ՛ արեւ եւ՛ փոթորիկ։

ՎԱՀԷ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԲԱՆՒԱԻՈՐՆԵՐԸ ԳՈՀԱՑՈՒՄ ՍՏԱՑԱՆ

90-100.000 ՀՈԳԻ ՄԻԱՑԵՐ ԷԻՆ ՇԱՐԺՍԱՆ

Ռրնօ եւ ուրիշ գործադուլներ պարպուեցան

Ուրբաթ օր Փանհառի, Սիթրոէնի եւ ուրիշ մեծ հաստատութեանց բան - ուորներն ալ միացած ըլլալով գործադուլի չարժման, կացութիւնը չատ ծանր կը թուէր։ Բանուորները կը պնդէին իրենց պահանջներուն վրայ, գրաւուած գործարանները պարպելու համար, իսկ գործարանատէրներն ալ տեսնելով որ ուրիշ տասը հաստատութիւններ եւս միացած են գործադուլին, կը մերժէին բանակցիլ։ Աչխատանքի սակարանին մէջ գումարուած ժողովը, որուն կը մասնակցէին բանուորներու պատուիրակները, որոշեց տեղի չտալ, մասնաւորա - պէս հաւաքական պայմանագրի հարցին մէջ։ Այս հակամարտութեան հետե - ւանքով, չեղեալ հռչակուեցաւ այն խորհրդակցութիւնը որ պիտի կատարուէր ուրբաթ իրիկուն ժամը 4ին, նախագահութեամբ աչխատանքի նախարարին։

Շարժումը այնքան ծաւալած էր որ, արդէն 90 — 100,000 կը հաչուէին բանթողներուն թիւը, միայն Փարիզի չրջանին մէջ։

Բայց եւ այնպէս, հաչտարար ձեռնարկները չարունակուեցան մինչեւ ուչ ատեն, եւ կարելի եղաւ առժամեայ համաձայնութեան մը յանգիլ։

Այսպէս, Ռընոյի հաստատութիւնը — ամբողջ քաղաք մը — հաւանեցաւ աւելցնել աչխատավճիռը, եւ 33,000 բանուորներ դադրեցուցին գործադուլը եւ դուրս ելան։ Առժամեայ կարգադրութեան համաձայն, բանթողները աչխա - տանքը պիտի վերսկսին երեքչաբթի օր, եւ բանակցութիւնները պիտի չարու - նակուին գործատէրերուն հետ, վերջնական կարգադրութեան համար։ Նոյն ձեւով համաձայնեցան Քոտրոնի եւ Կնոմ - Ռօնի հաստատութեանց բանուոր - ները, որոնց իւրաքանչիւրը ունի 1200 բանուոր։ Գործարանատէրները յանձն առին գոհացում տալ յաւելման պահանջին, յետաձգելով երկու չաբթուան վճարովի արձակուրդի եւ հաւաքական պայմանագրի խնդիրը։ Ինչ կը վերա - բերի չաբաթական 40 ժամուան աչխատանքին, կառավարութիւնն է որ պիտի լուծէ այդ հարցը, խորհրդարանին միջոցաւ։

Գոյացած համաձայնութեամբ, Ռընոյի հաստատութիւնը յանձն առած է ոչ միայն աւելցնել աչխատանքը, այլեւ ջնջել յաւելուածական ժամերը եւ պատժական տնօրինութիւններ չկատարել գործադուլին առթիւ։ Կնոմ - է Ռօնի բանուորները ստացան ինչ որ կը պահանջէին։ Հաւաքական պայմանագրի մը համաձայն, աչխատավճիռը կ'աւելնայ ժամը 1 — 1.25 ֆրանք։ Կէս ժամուան ճաչի դադարն ալ պիտի վճարուի, ձրի կաթ պիտի տրուի, յաւելուածական աչխատանքը պիտի ջնջուի, դիչերային աչխատանքի համար ժամական 2 ֆր։ աւելի պիտի վճարուի եւ վճարովի արձակուրդ պիտի տրուի։ Հաստատու - թիւնը կը ճանչնայ բանուորներու արհեստակցական միութիւնը եւ ամբողջո - վին պիտի վճարէ գործադուլի չրջանին օրականներն ալ։

Այս համաձայնութենէն յետոյ, բանակցութիւններ կատարուեցան Սիթ - րոէնի եւ ուրիշ հաստատութեանց հետ, որպէսզի անոնք ալ պարպուին։

Գործադուլի ենթարկուած բոլոր հաստատութիւնները ուղղակի կամ ա - նուղղակի կապ ունին ազգային պաշտպանութեան, մասնաւորապէս օդանաւե - րու չինութեան հետ, ինչ որ աւելի կը ծանրացնէր ակցութիւնը։ Ուրիչ փա - փուկ խնդիր մըն ալ այն էր որ, արմատական կուսակցութեան չատ մը ան - դամները սկսեր էին մտահոգութիւն յայտնել, մինչեւ անդամ կը սպառնային քաչուիլ նոր դահլիճէն, եթէ ելք մը չգտնուէր։ Այդ պարագային պիտի խախտէր ժողովրդական ճակատը, որուն մաս կը կազմեն արմատականները։

Շեհնող կեանք գիշեր ցերեկ...

Բանուորները չենչող կեանք վարեցին իրենց գրաւած գործարաններուն մէջ։ Արուարձաններու քաղաքապետութիւնները, որոնք ընդհանրապէս հա - մայնավարներու եւ ընկերվարականներու ձեռքն են, բեռներով ուտելիք, սուրճ եւ գինի կը հասցնէին բանթողներուն։ Իսկ բանուորներուն կիները եւ ազգականները դիրք բռնելով գործարաններուն առջեւ, ուտելիք, ծը - խախոտ, լրագիր եւն. կը հասցնէին։ Մեծ ոգեւորութիւն կը տիրէր բոլոր գործարաններուն մէջ։ Շատեր փութալով կը խաղային բակերու մէջ, ուրիշներ ալ պարէին ընկերակցութեամբ երգէոններու կամ յեղափոխական երգեր կ'եր - գէին։ Թատերական ներկայացումներ ալ տրուեցան։ Պահէ պահ բանուորու - հիները եւ աչկերտները տուն կը դրկուէին, զանազան յանձնարարութիւններ կատարելու համար։

Կարմիր քաղաքապետութիւնները յայտարարութիւն մը հրատարակելով, օգնութիւն կը խնդրէին բանթողներուն համար։ Այս առթիւ կը չեչտէին թէ 350,000 մետաղագործական բանուորներու յաղթանակէն կախում ունի բոլոր աչխատաւորներուն ինչպէս եւ մանր առեւտրականներուն բարօրութիւնը։

Սքանչելի է բանթողներուն կարգապահութիւնը։ Որ եւ է բանութիւն չկատարուեցաւ։ Միւս կողմէ, գործարանները գրաւած ատեն, բանթողները կը չարունակէին իւղուել եւ մաքրել մեքենաները, աւել - սրբել տախտակա - մածները, պարպել աղբերը եւն. ։ Կարգ մը հաստատութիւններ եւ մասնաւորա - պէս Ռընոյի մէջ բանթողները կարմիր դրօչ պարզեցին։ Կատարեալ համերաշ - խութիւն կը տիրէ բոլոր բանուորներուն մէջ։ Իւրաքանչիւր ճառէ վերջը, «Ինթեռնասիոնալ»ը կ'երգուի եւ բռունցքները կը բարձրանան օդին մէջ ։ Իրիկուան ժամը 6ին վերջ բանուորուհիներն ու պատանիները տուն կը ղըր - կուին, յաջորդ օրը վերադառնալու պայմանով։ Առժամապէս դուրս ելլելու արտօնութիւն կը տրուի նաեւ այն այրերուն որոնք ստիպողական պատճառ - ներ կը ներկայացնէին։ Սիթրոէնէն հայ բանուոր մը ակռայի ցաւ ունենալով, ոչ միայն արտօնած են դուրս ելլելու, այլեւ դրամ վճարած են, դարմանումի համար ։

Իրաղեկ աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ Ռընօ եւ ուրիչ հաստատութիւններ ստիպուեցան տեղի տալ, վախնալով որ ժողովրդական ճակատը կրնայ ազ - դայնացնել գործարանները, անմիջապէս օրէնք մը քուէարկել տալով խորհր - դարանին։ Միւս կողմէ, բանթողներու պատուիրակները կը սպառնային տա - բածել գործադուլը, մասնաւորապէս գրաւելով Քրէօզօ - Շնայտէր զինագոր - ծարանը։

Շարժման միացան նաեւ 1937ի ցուցահանդէսին չինութեանց բանուորնե -

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԳԷՈՐԳ ԶԱՎԱՐԻՇ, ԱՄԵՆԻ ՌԱԶՄԻԿԸ ՈՐ ԻՆԿԱՒ ԱԶԱՏԱՄԱՐՏԻ ՃԱՄԲՈՒՆ ՎՐԱՑ։ (ՏԵՍ Գ. ԷՋ, ՈՒՐԻՇ ՀՍԿԱՑ ՄԸ, ՍԵՒԱՍՏԱՑԻ ՄՈՒՐԱՏ)։

Թուրքիոյ նոր եմիսարոյը

Թուրքիոյ ազգ. ժողովը մայիս 25ին սկսաւ քննել նոր եմիսարոյը։ Եւ - մտական գործակալ Ֆուատ Ագրըլը այս առթիւ մանրամասն բացատրու - թիւններ տուաւ եւ չեչտեց որ 1935ի պիւտճէն (195 միլիոն ոսկի) 7ուկէս մի - լիոնի նուազում մը կրեց, ապի եւ չաքարի տուրքերը դեղչուած ըլլալուն հա - մար։ Եւ սակայն, այդ երկու նիւթերուն ոպատումը աւելցաւ հարիւրին 30 հա - մեմատութեամբ եւ ասոր չնորհիւ մատամբ գոյութեան առաջ եկած բացը։

Գործակալը աւելցուց թէ անցեալ տարուան (եմիսական տարին կը սկսի յունուարին) առաջին 11 ամսուան ընթացքին 180 միլիոն ոսկիի հասոյթ եղած է։ Եթէ ասոր վրայ աւելցնենք 12րդ ամսուան (մայիսի) հասոյթը (իբրեւ հիմ ու - նենալով անցեալ տարիներու հաչիւները), տարուան ընդհանուր հասոյթին՝ ըլ - լայ 200 միլիոն ոսկի։ Այս ձեւով, 7ուկէս միլիոնի պակասը ոչ միայն կը դարմանուի, այլեւ 5 միլիոնի յաւելում մը կը գոյանայ, քանի որ ընդհանուր պիւտճէն 195 միլիոն էր։ «Այս յաւելման մէկ մասը կը վերաբերի սպառման տուրքերուն, ինչ որ կը ցուցնէ թէ ժողովուրդը դէպի բարօրութիւն կը դիմէ։ Ասիկա ալ հաճոյքով եւ երախտապիտութեամբ յիչելու ենք իբրեւ արդիւնքը Հանրապետութեան գրական գործերուն։ Նախապէս, անցեալ տարուան 8 ամսուան հասոյթներուն միջինը աչքի առջեւ ունենալով, նոր պիւտճէն 216-800,000 ոսկի ներկայացուցած էինք ։ 9րդ եւ 10րդ ամիսներու հասոյթներն ալ նկատի առնելով, պիւտճէին հասոյթի մասը 212 միլիոն 764,000 ոսկիի զեղ - չուեցաւ։ Պիւտճէի յանձնաժողովի թնդանագին ջանքերուն չնորհիւ, կարելի եղաւ ծախքի մասն ալ այդ չափին իջեցնել »։

Այս ձեւով, նոր պիւտճէն անցեալ տարուան պիւտճէէն 17 միլիոն 700,000 ոսկի աւելի է։ Այս յաւելումին մօտ 7 միլիոնը յատկացուած է ազգային պաշտ - պանութեան, իսկ միւս մասը զանազան գործակալութիւններ ։ Ի մէջ այլոց 100,000 ոսկի յատկացուած է՝ նոր դեսպանատուն մը չինելու Թէհրանի մէջ։

ՊԵՐՃ ԹԻՒՐՔԵՐ ԿԸ ՎԱԽՆԱՅ ՆՈՐ ՊԱՏԵՐԱԶՄԷ ՄԸ

Վիճաբանութեանց ընթացքին, Աֆիոնի երեսփոխան Պերճ Թիւրքէր (Ռէ - բիւպլիքեան) խօսք առնելով, խոր մտահոգութիւն յայտնեց կացութեան մա - սին.

— Ցարգելի ընկերներ, աչխարհք կը խառնակի, հորիզոնի մութ ամպերը յուզման կը մատնեն ամէն ոք։ (Ձայներ՝ մի վախնար, մի վախնար)։ Սպառա - զինման մրցումի ելած են այն ազգերը որ «խաղաղութիւն կ'ուզենք » կը պո - ռան։ Աւոր վախճանը պատերազմ է, ինչպէս եղաւ մօտիկ անցեալին մէջ։ Ազ - գային պաչտպանութեան եւ երկաթուղիի համար նչանակուած ծախքերը տե - ղին են եւ անհրաժեչտ։ Մեծ իմպէր Ինէօնիւի երկաթուղիի քաղաքականու - թիւնը քննադատողներ եղան, բայց անոնք կը մոլոտային՝ բազմած թիկնա - թոռներու վրայ։ Եթէ պատճին Անատոլու, պիտի տեսնէին որ լուսաւոր կեանք մը մտած է երկաթուղիին մտած տեղերը »։

*** Ընկերիբիէն կը հետադրեն թէ ազգ. ժողովը միաձայնութեամբ վաւերա -ցուց նոր եմիսարոյը։ Այս առթիւ վարչապետ Իսմէթ Ինէօնիւ ճառ մը խօսե - լով արտաքին քաղաքականութեան մասին, չեչտեց.

— « Մենք անկեղծ կուսակիցներ ենք ամուր եւ տեւական խաղաղութեան մը եւ միջազգային գործակցութեան։ Մենք դիտակցօրէն կատարեցինք մեղի ինկած պարտականութիւնը, ապագային ալ պիտի փութանք ընծայել մեր բա - վանդակ աջակցութիւնը։ Մենք միչտ պատրաստ ենք կատարելու բոլոր յանձ - նառութիւնները, պայմանաւ որ ուրիշներն ալ կատարեն փոխադարձաբար։ Բովանդակ աչխարհ ապահովութեան տագնապ մը կ'անցընէ։ Այս տագնապէն կրնան ազատիլ միայն այն ազգերը որոնք պատրաստուած են այնպէս իրենք թէ իրենց դէմ ուղղուած ըլլար այդ սպառնալիքը։ Մենք հորիզոնին վրայ չենք տեսներ որ եւ է վտանգ որ յատկապէս ուղղուած ըլլայ Թուրք ազգին դէմ, սակայն եթէ գոյութիւն ունի անտեսանելի վտանգ մը, մենք չենք վախնար ։ Մենք մեր ազգային պաչտպանութիւնը կ'օժտենք զինարուեստի ամէնէն ար - դիական կատարելութիւններով։ Ի հարկին ամբողջ ազգը մէկ մարդու պէս պի - տի ծառանայ։ Թուրք ազգը այսօր չատ աւելի փորձառու է, աւելի ակռ՝ իր ջիղերուն եւ աւելի հզօր քան 16 տարի առաջ, երբ կը մարտնչէր ափ մը քա - ջերով »։

ՕՏԱԿԱՆ ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ԱՒԹԻԻ «ՑԱՒԱՋ»Ի ՑԱՋՈՐԴ ՀԱՄԱՐԸ ԼՈՑՍ ԿԸ ՏԵՄՆԻ ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ՕՐ։

ԳՅՈՒՂԱՑԻ ՀՈՂԵՐԸ

(ՎԻՊԱՍԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ՄԱՍՆԱԿԻՑ)

Օրն էր արեւ կ՚ելլէր, որ գիւղին մէջ ամէն կողմէ խումբ խումբ գիւղացիներ կը հաւաքուէին, ամէնքն ալ ուրախ ու զուարթ երեսով։ Ամէնքն ալ կը խօսէին միեւնոյն բանի մասին։ Ամէնքն ալ կը պատրաստուէին։

Մէկ կողմէն կառքերը կը լծուէին, միւս կողմէն ձիերը կը թամբուէին։ Ամէնքն ալ կը շտապէին։ Ամէնքն ալ կ՚ուզէին առաջ հասնիլ։

Ամէնքն ալ կ՚ուզէին առաջ հասնիլ, որովհետեւ այսօր գիւղին մէջ կը տրուէին հողերը։ Այսօր գիւղին մէջ կը բաժնուէին հողերը։

Ամէնքն ալ կ՚ուզէին առաջ հասնիլ, որովհետեւ ամէնքն ալ կ՚ուզէին առաջ ընտրել։ Ամէնքն ալ կ՚ուզէին առաջ ընտրել, որովհետեւ ամէնքն ալ կ՚ուզէին լաւ հողեր ընտրել։

Ամէնքն ալ կ՚ուզէին լաւ հողեր ընտրել, որովհետեւ ամէնքն ալ կ՚ուզէին հարուստ ըլլալ։

Ամէնքն ալ կ՚ուզէին հարուստ ըլլալ, որովհետեւ ամէնքն ալ կ՚ուզէին ապրիլ։

Ամէնքն ալ կ՚ուզէին ապրիլ, որովհետեւ ամէնքն ալ կ՚ուզէին ուրախ ըլլալ։

Ամէնքն ալ կ՚ուզէին ուրախ ըլլալ, որովհետեւ ամէնքն ալ կ՚ուզէին ազատ ըլլալ։

Ամէնքն ալ կ՚ուզէին ազատ ըլլալ, որովհետեւ ամէնքն ալ կ՚ուզէին մարդ ըլլալ։

Ամէնքն ալ կ՚ուզէին մարդ ըլլալ, որովհետեւ ամէնքն ալ կ՚ուզէին մարդկային կեանք մը ունենալ։

Ամէնքն ալ կ՚ուզէին մարդկային կեանք մը ունենալ, որովհետեւ ամէնքն ալ կ՚ուզէին մարդկային կեանքի արժանի ըլլալ։

Ամէնքն ալ կ՚ուզէին մարդկային կեանքի արժանի ըլլ

ԱՂՎԻՍ ՀԱՅՐ

— Ո՞ր ազգի է պատկանում Աղվիս հայրը, որ ինքն էլ հայ է եղել, ինչպես նաև նրա մայրը, որ Աղվիսի մահից հետո ամուսնացել է մի ուրիշ հայի հետ, որ նրան էլ մահացել է, և Աղվիսը մնացել է որբ։ Ո՞ր ազգի է պատկանում Աղվիսի հորեղբայրը, որ նրան տարել է իր տունը և մեծացրել։ Ո՞ր ազգի է պատկանում Աղվիսի հորեղբոր կինը, որ նրան սիրել է ինչպես իր զավակները։ Ո՞ր ազգի է պատկանում Աղվիսի հորեղբոր որդիները, որ նրան ընդունել են որպես եղբայր։ Ո՞ր ազգի է պատկանում Աղվիսի հորեղբոր աղջիկները, որ նրան ընդունել են որպես քույր։ Ո՞ր ազգի է պատկանում Աղվիսի հորեղբոր ընտանիքի մերձավոր բարեկամները, որ նրան ընդունել են որպես հարազատ։ Ո՞ր ազգի է պատկանում Աղվիսի հորեղբոր ընտանիքի ծանոթները, որ նրան ընդունել են որպես ընտանիքի անդամ։ Ո՞ր ազգի է պատկանում Աղվիսի հորեղբոր ընտանիքի հարևանները, որ նրան ընդունել են որպես հարևանի զավակ։ Ո՞ր ազգի է պատկանում Աղվիսի հորեղբոր ընտանիքի ընկերները, որ նրան ընդունել են որպես ընկերոջ եղբայր։ Ո՞ր ազգի է պատկանում Աղվիսի հորեղբոր ընտանիքի ծանոթ ընտանիքները, որ նրան ընդունել են որպես ընտանիքի զավակ։ Ո՞ր ազգի է պատկանում Աղվիսի հորեղբոր ընտանիքի ծանոթ ընտանիքների հարևանները, որ նրան ընդունել են որպես հարևանի զավակ։ Ո՞ր ազգի է պատկանում Աղվիսի հորեղբոր ընտանիքի ծանոթ ընտանիքների ընկերները, որ նրան ընդունել են որպես ընկերոջ եղբայր։ Ո՞ր ազգի է պատկանում Աղվիսի հորեղբոր ընտանիքի ծանոթ ընտանիքների ծանոթ ընտանիքները, որ նրան ընդունել են որպես ընտանիքի զավակ։ Ո՞ր ազգի է պատկանում Աղվիսի հորեղբոր ընտանիքի ծանոթ ընտանիքների հարևանների ընկերները, որ նրան ընդունել են որպես հարևանի զավակ։ Ո՞ր ազգի է պատկանում Աղվիսի հորեղբոր ընտանիքի ծանոթ ընտանիքների ընկերների ծանոթ ընտանիքները, որ նրան ընդունել են որպես ընտանիքի զավակ։ Ո՞ր ազգի է պատկանում Աղվիսի հորեղբոր ընտանիքի ծանոթ ընտանիքների հարևանների ընկերների ծանոթ ընտանիքները, որ նրան ընդունել են որպես հարևանի զավակ։ Ո՞ր ազգի է պատկանում Աղվիսի հորեղբոր ընտանիքի ծանոթ ընտանիքների հարևանների ընկերների ծանոթ ընտանիքների ընկերները, որ նրան ընդունել են որպես ընկերոջ եղբայր։ Ո՞ր ազգի է պատկանում Աղվիսի հորեղբոր ընտանիքի ծանոթ ընտանիքների հարևանների ընկերների ծանոթ ընտանիքների ծանոթ ընտանիքները, որ նրան ընդունել են որպես ընտանիք

բը, իսկ հանքագործները պատուիրակութիւն մը ղրկելով Լէօն Պլումի, ազդարարեցին թէ տակաւին գոհացում չեն ստացած իրենց աշխատավարձքի մասին: Բայց խոստացան համբերել, մինչեւ որ կառավարութիւնը կարգադրէ հանքերու ազգայնացման խնդիրը:

**** Սիթրօէնը, որ ամէնէն վերջը միացաւ գործադուլին, իր բոլոր ճիւղերով (22,000 բանուոր), դեռ չէր համաձայնած մինչեւ երէկ ուշ առեն եւ բանուորները պատրաստուած էին կիրակին ալ գործարաններու մէջ անցընելու: Ուրիշ հաստատութիւններ ալ հաշուելով, 40,820 բանուորները կը բռնադատին գործադուլը:*

Գործարանատէրերու ներկայացուցիչները ժողով գումարելով, պատուիրակութիւն մը ղրկեցինա վարչապետին նախարարին, գանգատելով թէ կը չարունակուի գործարաններու գրաւումը, ազդու միջամտութիւն խնդրելու: Դահլիճը, որ իր վերջին նիստը գումարեց ուրբաթ օր, ամէն միջոց կը փորձէ լուծելու տագնապը, իր հրաժարումէն առաջ:

ՆՈՐ ԴԷՊՔԵՐ ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ՄԷՋ

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն թէ արաբական հրոսախումբեր կը չարունակեն յարձակումներ գործել երկրին բոլոր մասերուն մէջ: Ծանր ընդհարումներ պատահեցան ցուցարարներուն եւ զօքին միջեւ: Պահակախումբ մը, որ կը պաշտպանէր Երուսաղէմ - Հայֆա երկաթուղին, յարձակում կրեց վիներով հրոսախումբի մը կողմէ, թէեւ արգիլուած է մօտենալ գծին, մինչեւ 50 մեթր հեռաւորութեամբ: Զինուորները պատասխանեցին գնդացիրներով, սպաննելով քանի մը հոգի: Ռամլէի մէջ արաբ ցուցարարները կրակ բացին նամակատան պահակներուն վրայ, հրձիգ ռումբեր նետելէ յետոյ: Զինուորները պատասխանեցին հրացանաձգութեամբ, վիրաւորելով քանի մը հոգի: Ռումբեր նետուեցան Հայֆայի եւ Եաֆայի մէջ, ոստիկանութեան պահականոցին վրայ: Հեռագրի եւ հեռաձայնի գիծերը կարուած են չատ մը վայրերու մէջ: Երուսաղէմի մէջ դադարման դատապարտուեցան քանի մը արաբական եւ հրէական թերթեր, որոնք զրգռիչ հրատարակութիւններ ըրած էին: Անգլ. ջոկատ մը յարձակում կրեց Նապլուսի եւ Ճէնինի միջեւ: Զինուորները կրակ բացին, սպաննելով երկու Արաբներ եւ վիրաւորելով չորս հոգի: Կը կարծուի թէ չատ աւելի խիստ միջոցներ ձեռք պիտի առնուին քանի մը օրէն:

Հեռագրի մը համաձայն, ամէնէն ծանր կացութիւնը կը տիրէ Եաֆայի մէջ: Ուրբաթ օր հինգ ռումբեր պայթեցան Աքհայի մէջ: Արաբ մը զոհ գնաց իր վոխադրած ռումբին, որ պայթած էր ժամանակէն առաջ:

Անգլիոյ եւ Իտալիոյ մերձեցումը

Օրուան կարեւոր խնդիրն է Անգլիոյ եւ Իտալիոյ մերձեցումը: Անգլ. գահլիճը առջի օր գրգռեցաւ այն խօսակցութեամբ զոր ունեցած էր Գ. Իտըն, Լոնտոնի իտալական դեսպանին հետ: Գլխաւոր դժուարութիւնը պատիժներու խնդիրն ըլլալով, անգլիական եւ ֆրանսական կառավարութիւններէն մէկուն կը փորձեն, մէկին ճամբայ մը գտնելու համար, Ազգաժողովին գումարումէն առաջ (15 յունիս):

Երկու մայրաքաղաքներուն մէջ ալ կը խոստովանին թէ այլեւս անօգուտ է պատժական անօրինութեանց չարունակութիւնը: Բայց զանոնք վերցնելէ առաջ, անհրաժեշտ կը համարուի ձեւ մը գտնել եւ ապահովութիւն ներշնչել այն պետութեանց որոնք մտահոգութեան մատնուած են, Ազգաժողովին անանկութեան առթիւ:

Հռոմի անգլիական եւ ֆրանսական դեսպանները ուրբաթ օր կարեւոր տեսակցութիւններ ունեցան Իտալիոյ արտաքին նախարարութեան խորհրդականին հետ:

Աբժանթինի կառավարութիւնը առաջարկեց արտակարգ նիստի հրաւիրել Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ. ժողովը, եւք մը գտնելու համար սիրող տագնապին (եթովպական հարց եւ պատժական տնօրինութիւններ):

ՁԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՊԵԼՃԻՈՑ ԹԱԳԱՒՈՐԸ խորհրդակցութեան հրաւիրեց համայնավար կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարը, նոր գահլիճին կազմութեան համար: Առաջին անգամ է որ այսպիսի դէպք մը կը պատահի արքայական երկրի մը մէջ: Տակաւին եւք չէ գտնուած:

ՄԱՐՍԷՒԼԻ Քատէր գործարանին բանուորները, որոնց մէջ Հայեր ալ կան, գործադուլ հռչակեց, յաւելում եւ ուրիշ բարեփոխումներ պահանջելով:

ՍՈՒՐԻՈՑ մասին յօդուած մը հրատարակելով, «Իւմանիթէ» կը պահանջէ որ Լէօն Պլումի կառավարութիւնը անմիջապէս գոհացնէ Արաբներու պահանջները: Այս առթիւ կը չեչտէ թէ «Ժողովրդական ճակատին յաղթանակը խանդավառութեամբ ողջունուեցաւ Պէյրութի, Դամասկոսի եւ Հալէպի մէջ»:

ԱՆԳԼԻՈՑ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ԹԱԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ պիտի կատարուի 1937 մայիս 12ին: Այս որոշումը ժողովուրդին հաղորդուեցաւ մունետիկներու միջոցաւ, աւանդական բոլոր արարողութիւններով:

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ տարեկան ընդհ. ժողովը բացուեցաւ երէկ, չաբաթ: Պիտի տեւէ չորս օր:

PETITES ANNONCES

ՕԳՏԱԿԱՐ ՀԱՍՑԷՆԵՐ

ԲԺԻՇԿՆԵՐ.—

Dr. L. KRIKORIAN
Ներքին եւ վենէր. հիւանդութիւններ
126, Rue du Fbg. St. Denis, Paris (10)

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ
Վիրաբոյժ-Ատամնաբոյժ
16, Rue de Vaugirard, Paris (6)
Մէթրօ՝ Օտէօն կամ Սէն Միշէլ

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ
Ներքին եւ վենէրական հիւանդութիւններ, **34, Bld. de Clichy,** մէթրօ Pigalle, **Tél.: Mon. 76-65,** ամէն օր ժ. 2—8:

ԴԵՐՁԱԿՆԵՐ.—

Գ. ԱՃԷՄԵԱՆ
Արանց եւ կանանց
42, Rue Blanche, մէթրօ՝ **Trinité**

ՊՕՂՈՍ ԳՈՐԳԻԿԵԱՆ
Նամուած կար, չափառոր գին
31, Route de Choisy, Ivry s/Seine
Հեռաձայնել **Italie 13 - 45**

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՆԵՐ.—

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Արեւելեան ամէն տեսակ ապրանքներ
4, Rue de Metz
մէթրօ՝ **Strasbourg - St. Denis**

ՆՊԱՐՎ. **CONSTANTINOPLE**
Արեւելեան եւ եւրոպական ապրանքներ
37, Rue de Trévise
մէթրօ՝ **Cadet** **Tél.: Prov. 82 - 96**

OFFICE NANSEN
38 Boulevard Raspail — Paris (6)

ԹՈՐԳՈՄ ՆԱԼՊԱՆՏԵԱՆ
կերպասեղէնի ներկայացուցիչ
141, Bld. de Magenda, Փարիզ (10)

LONDON PRESSING - HOKDANIAN
Հագուստ մաքրել եւ արդուկել: Զեղչուած գին, Մօնթմարթրի Հայերուն:
15, Rue Gerando, մէթրօ՝ **Anvers.**

Եփրատ նուագախումբի համար դիմել Պ. Տիգրան Օնոսեանի, 15, Rue du Pareir, Clamart (Seine). Tél. Observatoire 13—45.

Vient de paraître

UN AMI ORIENTAL DE BARRÈS, TIGRANE YERGATE (1870-1899). Par L. G. Guerdan. Préface de Charles Maurras. Prix 15 frs. Librairie Plon, 8 Rue Garancière, Paris.

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme. PARIS (13)

Կիրակի, 21 Յունիս ժամը 16ին

ՍԵՆՖՕՆԻՔ նուագահանդէս Հայ եղեռնակներու գործերէն,
ղեկավարութեամբ Նախկին Մուրատ-Ռափայէլեան սանեորէն
Գ. Մ. ԱԼԷՄՇԱՀԻ
Salle Gaveau *ի մեծ սրահին մէջ,*
կազմակերպուած՝ Մուրատ-Ռափայէլեան կրթական հաստատութեանց հարիւրամեայ յոբելեանական հանդէսներու Փարիզի Դարձադիր Յանձնախումբին կողմէ:
Յայտագիրը ու մանրամասնութիւնները աւելի վերջը:

Ց Ր. Կ. ԽԱՉԻ
ԱՒԱՆԴԱԿԱՆ ԹԷՅԱՍԵՂԱՆԸ
Ը. ՊԱՏԳՄ. ԺՈՂՈՒԻ ՓԱԿՄԱՆ ԱՌԹԻԻ
Տեղի կ'ունենայ վաղը, երկուշաբթի, երեկոյեան ժամը 9ին,
Ռուսական եկամշտանոցի սրահը,
26 Ave. de Tokio, (Métro Alma)
կը հրաւիրուին Կ. Խաչի անդամներն ու համակիր հասարակութիւնը,
ՄՈՒՏՔԸ ՍՂԱՏ Է,

12 ՕՐ ԻՏԱԼԻԱ
ՎԵՆԵՏԻԿ ԵՒ ՄԻԼԱՆ
Կազմակերպուած Փարիզի Մ. Ռ. Նախկին Աշակերտաց Միութեան կողմէ, Մուրատ-Ռափայէլեան հաստատութիւններու հարիւրամեակի հանդէսներուն առթիւ:
Մեկնում.— Ուրբաթ 14 Օգոստ. Փարիզէն (Gare de Lyon) ժամը 22.45ին,
Մարսէյլէն.— (Gare St. Charles) ժամը 19,45ին,
Գարձ.— Չորեքշաբթի 26 Օգոստ. ի Փարիզ ժամը 14,20ին,
ի Մարսէյլ ժամը 11,15ին:
Ճամբորդութիւն, բնակութիւն եւ սնունդ ապահովուած չատագոյն պայմաններով:
Մանրամասնութեան համար գրել.—
Association des Anciens Elèves Moorat-Raphaël
49 Rue Rochechouart, Paris (9e)

Փարիզի Հայ Երիտասարդաց Միութիւն
ԲԱՑՄԱՆ ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՅԵՐԵԿՈՅԹ
11 յունիս, կիրակի ժամը 17ին կէս գիշեր
Բ. Չ. Ե. Միութեան սրահներուն մէջ, 8 Rue Bossuet, Paris (10e)
Métro Poissonnière *կամ* Gare du Nord
Մուտք 15 Ֆր., Միութեան անդամներուն 10 Ֆր.:

Նուագասօն Արա Պարթեւեանի
(ՍԵՆՖՕՆԻՔ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ ԵՒ ՀԱՄԵՐԳ)
ԱՄԲՈՂՋՈՒԹԻՒՆ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ԻՐ ԳՈՐԾԵՐՈՒՆ
6 յունիս, չաբաթ երեկոյ, Salle Gaveau *մէջ,*
45 rue la Boétie, Métro: Miromesnil
կը մասնակցի ՍԻՓԱՆ-ԿԱՄԻՏԱՍ ԵՐԳԱՀԱՆՈՒՄԸ
M. LUCIEN QUATTROCCHI *ւս. ջութակ փարիզի օփերայի*
Առաջին անգամ ըլլալով կ'երգուի Պարթեւեանի նոր հեղինակած
ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՊՕՍԹԱՐԱԳԷՆ բաժին մը,
ընկերակցութեամբ 40 հոգինոց սէնֆօնիք նուագախումբի եւ երգեհոնի,
ԵՐԳԱՀԱՆՈՒՄԸ ԵՒ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆՈՒՄԸ 120 ՀՈԳԻ
Տոմսերը կը վաճառուին Շրջանդ Յսմուէլի մօտ, 51 rue Mr. le Prince եւ Salle Gaveau: Գին՝ 25, 20, 15, 10 Ֆր.:

Դաշտանաւեդէս եւ ճերկայացում
Ռոպէնսոնի դարաստանին մէջ, **MAISON FIQUET**
Փարիզի Հարաւային շրջանի «Յառաջդիմասիրաց» միութեան կողմէ, ի նպաստ վարժարանին
յունիս 7ին, առաւօտեան ժամը 10էն մինչեւ գիշերուան ժամը 10
ՆՈՒԱԳԱՀԱՆՈՒՄԸ
կը ներկայացուի Ե. Օտեանի եւ Մ. Կիւրճեանի ՁԱՐՇԵԼԸ ԱՐԹԻՆ ՍՂԱ
դեկավարութեամբ ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆԻ
ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ
Թառ եւ ռուսական նուագախումբ,
Անթրեւի պարագային ապահով մեծ սրահ:
Մուտք 3 Ֆրանք:
Ճոխ պիւֆէ, դիւրամատչելի գիներով
Հաղորդակցութեան միջոց.— Porte d'Orléans էն առնել 128 թիւ հանրակառքը, որ միայն երեք թիքէով ձեզ պիտի տանի մինչեւ Ռոպէնսոն, *թէրմինիւս:*

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒՄ
ի պատիւ դերասան Ա. ԴՄԲԼԵԹԵԱՆԻ
Այսօր, կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3.30ին
Պէշիկթաշլեան սրահին մէջ, 26 rue Troyon, Sèvres
Մէթրօ Pont de Sèvres
կը ներկայացուի ՔՕՐՈՒԱՕ (3 արար)
Գիներ՝ 10 եւ 5 Ֆրանք:

Etude de Me BERNARD WAHÉ
(17e ANNÉE)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'Ecole des Hautes Etudes Sociales
JURISCONSULTE
de
Droit Français et International Privé
Mandataire en Justice
159 rue Lafayette, Paris (Gare du Nord) Tél. NORD 68—02
ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԷ ամէն տեսակ գաւառ, Փարիզի գաւառի, գաղութներու եւ արտասահմանի մէջ: Հոգերդակցութիւն իրաւագիտ. ամէն տեսակ խնդիրներու: Ամրագրի գաւառ, ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ: Նոթերիալ ակտերի օրինական ձեւակերպութիւններ եւ անուններու փոփոխութիւն, ընկերութիւններու կազմութիւն եւ լուծում: Ամէն տեսակ գործերու յանձնարարութիւն: Իրաւագիտական քննութեանց եւ մրցումներու պատրաստութիւն: Ճառերու եւ դասախօսութիւններու յանձնարարութիւն: Հոգերդակցութիւն 25 ֆր.: Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 5—7, բացի շաբաթ, կիրակի եւ տօնի օրերէ:
Կ'ընդունի նաեւ ժամադրութեամբ:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՈՐ ՃԱՇԱՐԱՆ *QUARTIER LATIN*Ի ՄԷՋ
Café-Rotisserie "LE NIL BLEU,,
2, Place de l'Odéon, Paris (6), մէթրօ Odéon
Հեռաձայն Danton 48-75
Անոնք որ կ'ուզեն ճաշակել արեւելեան համեղ կերակուրներ եւ ընտիր խմիչքներ, մեղ մօտ պիտի գտնեն այդ բոլորը— տապակուած եւ շամփրուած հաւ եւ գառան միս, շիշ-քէպապ, ափրիկեան քուս-քուս, կապոյտ Նեղոսի սօմոն եւ այլն: Ընտիր օղի վոտկա եւ աղանդերներ:
ԹԱՐՄ, ՄԱՔՈՒՐ ԵՒ ԶԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆ:

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi.

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ
CIGALE CINÉMA
60 Avenue de Saxe-LYON.

Entrepôts de Bières
LE FLOHIC & MORIN
ՈՒՂՂԱԿԻ ՎԱՃԱՌՈՒՄ ՏԱԿԱՌՈՎ ԵՒ ՇԻՇՈՎ
124 Ave. d'Italie, Paris (13), Tél. Gob. 58-84
Entrepôt d'Ivry.Port, 37 rue Louis Coutant, Ivry s)Seine
Tél. Italie 02-89
Կը յանձնարարենք Հայերու եւ հայ խանութպաններու ամէնուն կողմէ գնահատուած եւ փնտռուած մեր համեղ եւ անխարդախ գարեջուրները
BIÈRE DU LION & DUMESNIL
ԿԸ ԾԱԽԵՆՔ ՆԱեւ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԶՈՒՐԲԵՐ ԵՒ ԼԻՄՈՆԱԶՆԵՐ,
Բազմաթիւ հայ խանութպաններ մեր յաճախորդներն են,
Ձեր հանդէսներուն եւ խնջոյքներուն համար կը հայթայթենք ուզուած խմիչքները, չծախուածները ետ առնելու պայմանաւ,

ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ ՁԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ
ՓԱՍՊՈՐԱԼ՝ 12ը 25 Ֆրանք: ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ նկարներու յատուկ գիներ. քաղուած մեր STUDIOի կամ հարսանիքին վայրը' առանց յաւելումի 12ը 125 Ֆրանք:
Carte d'identité նկարներ՝ 12 հատ 10 Ֆր., 6 հատ 7 Ֆր:

Դերձակատուն
ՊՕՂՈՍ ԳՈՐԳԻԿԵԱՆ
31 Route de Choisy, Ivry s/Seine
Հեռաձայնել Italie 13—45
ՃՈՒԱ ՄԹԵՐՔ Ֆրանսական եւ անգլիական կերպասներու վերջին նորաձեւութիւն, խնամուած աշխատանք, չափաւոր գին:
Ստացած ենք ամառնային գեղեցիկ կերպասներ-
Ձեր շինելիքնոգուստներուն համար դիմեցէք մեր դերձակատունը:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԳՐԱՎԱՃԱՌ
Ճաշատուն Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton : 52 - 73
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ԽՄԻՉՔ
ՐԱՔԻ ՏԻՒԶ
Զուտ խաղողէ քաշուած եւ անխտնով պատրաստուած օղին է ՐԱՔԻ ՏԻՒԶԻ:
Զգուշացէք այլ եւ այլ նիւթերով պատրաստուած եւ ձեր կեանքին վնասակար օգիները խմելէ, այլ խմեցէք միմիայն ՐԱՔԻ ՏԻՒԶԻ, որուն անարատ, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր ըլլալը հաստատուած եւ գնահատուած է:
UN DUZE
MARQUE DÉPOSÉE
RAKI
40°
DUZE
Véritable Anisette Orientale
DISTILLERIE OTTOMANE ISTAMBOUL
Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Ա. ՏԱԼԱԳԻՒԼԵԱՆ
8 rue Suffren, Marseille — Tél. D. 70-89

Chez VALENSI
Bar - Restaurant
— o —
Մեծ ճաշարան
8, Rue Buffault (9e)
Tél. Prov. 94 - 96
— o —
Գեղեցիկ եւ մեծ սրահ: Արեւելեան եւ ֆրանսական խնամուած կերակուրներ: Ընտիր ամէն տեսակ գինիներ, օղիներ եւ բազմաթիւ աղանդերներ: Ժամադրավայրը բոլորին:
— o —
ԱՆԹԵՐԻ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ
Պ. ՎԱԼԱՆՍԻ